

GAZDASÁGI
VERSENYHIVATAL

BESZÁMOLÓ

AZ ORSZÁGGYŰLÉS

RÉSZÉRE

a Gazdasági Versenyhivatal 2009. évi tevékenységéről
és a versenytörvény alkalmazása során szerzett,
a verseny tisztaságának és szabadságának
érvényesülésével kapcsolatos tapasztalatokról

J/418

A GVH munkatársai az intézmény által 2009 szeptemberében szervezett programon

SZINTÉZIS

A modern **piacgazdaság** lényege, és sikerének titka, hogy döntően piaci mechanizmusok közvetítenek a kereslet és a kínálat között. A piacok jó működésének azonban egyaránt feltétele, hogy a vállalatok versenyezzenek a fogyasztókért, valamint, hogy a fogyasztók szabad és informált döntés hozzanak vásárlásaikról.

A versenynek köszönhetően a fogyasztók rendszerint olcsóbban, jobb minőségben és nagyobb választékban jutnak a termékekhez és a szolgáltatásokhoz. A **verseny** a hatékonyság növelésére, így a termelékenység fokozására és innovációra ösztönzi a vállalatokat. Ez dinamizálja a nemzetgazdaságot és erősíti annak versenyképességét, közvetve pedig hozzájárul olyan célok megvalósulásához, mint a növekedés vagy a foglalkoztatás.

Ha azonban a verseny korlátozott vagy gyenge, akkor pozitív hatásai csak részben jelentkeznek, vagy elmaradnak. A verseny pótlása, illetve a piaci kudarcok kezelése szektorális szabályok alkalmazásával lehetséges.

A GVH feladatai a **verseny, illetve a fogyasztók szabad és informált döntésének védelmét** célozzák, közvetve pedig az említett pozitív hatások megvalósulását is segítik.

E feladatok közé tartozik a versenytörvény rendelkezéseinek érvényesítése – a fúziók ellenőrzése, a kartellek elleni fellépés, valamint a gazdasági erőfölénnyel való visszaélés és a kartellnek nem minősülő megállapodások kezelése, valamint a versenyalapú fogyasztóvédelem –, továbbá a versenypártolás és a versenykultúra fejlesztése.

A versenyhatóságok tevékenységének a **fúziók** ellenőrzése a legkevésbé látványos, ám talán legfontosabb és összességében a legnagyobb része. A versenyt gyengítő fúziók kiszűrésére széles körben elfogadott és jól alkalmazható elemzési módszerek és beavatkozási formák alakultak ki. E magas szakmai felkészültséget igénylő és nemzetközileg elterjedt eszköztárat a GVH is alkalmazza. A fúziókontroll során a beavatkozás alapvetően a **struktúra** szintjén valósul meg, vagyis segít megelőzni az olyan piaci szerkezetek kialakulását, amelyek kedveznek az összjátásnak vagy az erőfölénnyel való

visszaélésnek, mely *magatartások* a piac struktúrájából fakadnak és utólag már csak részlegesen kezelhetők. A fúziók szűrése továbbá viszonylag gyors – néhány hónapos – eljárásokat és a jövőre vonatkozó döntéseket jelent, ami az üzleti élet számára is kedvező, kiszámítható.

A **kartellek** olyan megállapodások, amelyeket a versenytársak a verseny korlátozására vagy kiküszöbölésére kötnek egymással, hogy magasabb árakat érjenek el. A kartell anélkül károsítja a fogyasztókat, hogy cserébe bármilyen társadalmi előnyt kínálna, így ez a legártalmasabb versenyjogi jogsértés. A kartellek elleni fellépés a versenyhatóságok leginkább elfogadott, és legerősebb szankciókkal párosuló tevékenysége. Éppen ezért a kartellek gyakran titokban működnek, így felderítésük és a jogsértés bizonyítása rendkívül nehéz; különleges erőfeszítéseket és jogosítványokat, kitartást, türelmet és szerencsét igényel.

A kartellek érinthetnek közbeszerzéseket is, ilyenkor a veszteséget szenvedő fogyasztó az állam, közvetve pedig az adófizető polgár. Az ilyen kartellek kisebb vagy nagyobb mértékben a korrupció különféle formáival is összekapcsolódnak, s ez bonyolítja feltárásukat és felszámolásukat.

A fentieket egészíti ki a **gazdasági erőfölénnyel való visszaélés** kezelése, mely egyben a versenyjog legellentmondásosabb területe. E számos magatartásfajta magában foglaló körben a GVH kevésbé támaszkodhat széles szakmai konszenzuson alapuló és jól használható elemzési, valamint beavatkozási módszerekre, mint például a fúziók esetében. A verseny gyengítését célzó visszaélések esetében ennek fő oka, hogy az ilyen magatartások gyakran alig különböztethetők meg az erős verseny során tanúsított magatartástól, ami viszont hasznos és bátorítandó. Így az elemzés különös óvatosságot és körültekintést igényel. A fogyasztók kizsákmányolását célzó visszaélések esetében az ellentmondásosság egyik fő oka, hogy az erőfölényben lévő vállalat pozíciója esetenként saját befektetésén, kockázatvállalásán és hatékonyságán, a termék jó minőségén vagy innovatív voltán alapul, ami szintén hasznos és bátorítandó. A másik fő ok, hogy a kizsákmányoló visszaélések kezelésére a versenyjognál megfelelőbb, esetenként lényegesen eredményesebb a szektorális szabályozás, vagy az erőfölény okainak megszüntetése. Mindezek következtében a beavatkozással záruló eljárások ritkák, jelentős idő- és erőforrásigényűek.

A szabályozott szektorokban a GVH együttműködik a szabályozás érvényesítéséért felelős hatóságokkal a versenyellenes magatartások kezelésében, szerepe e területeken azonban inkább kiegészítő jellegű. A versenyhatóság és a szektorális szabályozó hatóságok piaci magatartásokkal kapcsolatos feladatai és eszközei ugyanis alapvetően nem helyettesítik, hanem kiegészítik egymást, és a GVH tevékenysége a hiányzó szabályozást vagy szabályozót sem képes vagy hivatott pótolni.

A **kartellnek nem minősülő megállapodások** kezelésében keverednek és a konkrét megállapodásfajtától függően eltérő mértékben jelennek meg az előzőekben említett ügýttípusok különféle jellemzői.

Gyakran nem a piaci szereplők, hanem az állami szabályozás és más állami intézkedések akadályozzák a versenyt. Kizárólagos jogok, indokolatlanul létesített piacralépési korlátok és magatartási szabályok, valamint hasonló beavatkozások kedvezhetnek az erőfölényes visszaéléseknek vagy kartellezésnek, illetve vezethetnek velük azonos eredményre. A központi kormányzat és az önkormányzatok egyébként jószándékú lépései is korlátozhatják – gyakran szükségtelenül – a versenyt, meghiúsítva a belőle fakadó előnyöket. A GVH **versenypártolása** az ilyen szabályok és intézkedések felszámolására, esetleg megelőzésére irányul. Javaslatával a GVH ugyanakkor csupán a figyelmet hívhatja fel a versennyel kapcsolatos negatív következményekre, lehetővé téve, hogy a döntéshozók ezek, illetve esetleg a velük kapcsolatos nyilvános viták ismeretében, az esetleges negatív következményekkel számolva alakítsák ki álláspontjukat.

A **versenykultúra támogatásával** a GVH közvetve, a versenyszabályok és versenypolitikai összefüggések, valamint a versenyhez fűződő előnyök megismertetése, továbbá a versenypolitikával foglalkozó kutatás és oktatás révén segíti a verseny ügyét. A fejlettebb versenykultúra erősíti a jogkövetést, valamint könnyíti a jogsértések feltárását, a versenypártolást és a versenybarát szabályozási környezet kialakítását.

Mivel a verseny eredménye a fogyasztók vásárláskor hozott döntésein keresztül valósul meg, a jól működő versenyhez a kínálati oldali feltételeken túl nélkülözhetetlen a **szabad és informált fogyasztói döntés** is. Ha a fogyasztó valamilyen ok miatt szisztematikusan nem képes a számára legelőnyösebb ajánlatot választani, akkor a közvetlen veszteségen túlmenően a verseny folyamata is sérül, és nem a legjobb vállalat nyer teret. A GVH feladatköre kiterjed az informált és szabad fogyasztói döntések védelmére – a fogyasztóvédelem egy a versenypolitikával átfedő szepterére – is.

Egyes vállalati magatartások azáltal torzítják a versenyt, hogy – például a fogyasztók megtévesztése révén – megakadályozzák, hogy a fogyasztók releváns és pontos információk alapján hozzanak döntést. A GVH **tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokkal** foglalkozó eljárásai e magatartások kiszűrését célozzák.

Állami szabályok és intézkedések is szolgálhatják a fogyasztók szabad és informált döntését. A **fogyasztói döntések szabadságának pártolása** a GVH részéről ilyen szabályok kialakítására irányul. Más jószándékú fogyasztóvédelmi szabályok ugyanakkor eredményezhetik a fogyasztói döntések szabadságának – esetleg indokolatlan – korlátozását, például a választási lehetőségek szűkítésével. A kívánt cél sok esetben elérhető a piac (és így a verseny) működésének zavarása nélkül is, például a megfelelő információk biztosításával és a tudatos fogyasztói magatartás támogatásával. A fogyasztói döntések szabadságának pártolása során a GVH ezt a szempontot is képviseli.

A **fogyasztói döntések kultúrájának támogatása** hasonló a versenykultúra támogatásához, de magában foglalja a fogyasztói tudatosság elősegítését is. Ezzel a GVH közvetlenül a fogyasztók magatartására is hatást gyakorolhat az informált döntés érdekében. A tudatosságot a fogyasztók általános képzése és az egyedi információs kampányok egyaránt növelhetik. Ha pedig a fogyasztók megfontoltabban és tájékozódva hoznak döntéseket, akkor a piac és a verseny is jobban szolgálja őket.

A korábban említett versenyfelügyeleti eljárásokkal szemben az **ágazati vizsgálatok** nem egy-egy konkrét magatartás jogszerűségének értékelését célozzák, hanem a kiválasztott területet átfogóan tekintik át az ott zajló versenyfolyamatok jobb megértése érdekében. Így állapíthatja meg a GVH valamely, a verseny sérülésére utaló, de tisztázatlan háttérű piaci jelenség észlelése esetén annak okait, továbbá, hogy indokolt-e beavatkozás vagy normális piaci folyamatról van szó. A vizsgálat nyomán szükségesnek bizonyuló beavatkozás lehet a GVH versenyfelügyeleti eljárása vagy valamilyen állami intézkedés, melyet a GVH versenypártolás, illetve a fogyasztói döntések pártolása keretében kezdeményez. Az ágazati vizsgálatok jelentős erőforrásokat, valamint előkészítést igénylő kiterjedt és komplex – így viszonylag ritkán indítható – eljárások, de fontos és széles körben elfogadott eszközök, melyek azt szolgálják, hogy a piacok versenyzően és jól, a fogyasztók érdekében működjenek.

A tisztességtelen piaci magatartás
és a versenykorlátozás tilalmáról szóló
1996. évi LVII. törvény 36. § (2) bekezdés
c) pontja előírja a Gazdasági Versenyhivatal
elnökének az Országgyűlés számára
történő évenkénti beszámolás
kötelezettségét.

E beszámoló
a Gazdasági Versenyhivatal
2009. évi tevékenységéről szól,
valamint arról, hogy a Gazdasági
Versenyhivatalnak a versenytörvény
alkalmazása során szerzett
tapasztalatai szerint a verseny
tisztasága és szabadsága
miként érvényesül.

*E beszámoló – más, a hivatallal és annak tevékenységével
kapcsolatos információk mellett – megtalálható
a Gazdasági Versenyhivatal internetes honlapján is (www.gvh.hu).*

A beszámolóval kapcsolatos esetleges észrevételeket kérjük az alábbi címre továbbítani:

*levél:
„Parlamenti beszámoló 2009”
(ezt kérjük a borítékra írni)
Gazdasági Versenyhivatal
1245, Budapest 5. Pf. 1036*

*e-mail:
pb2009@gvh.hu*

A beszámoló szövege a forrás feltüntetésével szabadon idézhető és hivatkozható.

*Beszámoló az Országgyűlés részére a Gazdasági Versenyhivatal
2009. évi tevékenységéről és a versenytörvény alkalmazása során szerzett,
a verseny tisztaságának és szabadságának érvényesülésével kapcsolatos tapasztalatokról*

Gazdasági Versenyhivatal

Budapest, 2010. június

TARTALOM

ÖSSZEFOGLALÓ ÉS AJÁNLÁSOK AZ ORSZÁGGYŰLÉS SZÁMÁRA	9
Általános tapasztalatok	9
A jogszabályi környezet változásai	13
Bejelentések és panaszok	15
Eljárások	16
Versenypártolás.....	22
A versenykultúra fejlesztése	25
Intézményi és nemzetközi kapcsolatok.....	27
A tapasztalatok nyomán megfogalmazott ajánlások.....	29
RÉSZLETES BESZÁMOLÓ	33
I. ÁLTALÁNOS TAPASZTALATOK	33
1.1. A piaci viszonyok változása a GVH tapasztalatai tükrében	33
1.2. A jogszabályi környezet változásai	45
1.2.1. A magyar versenyszabályozás változásai	45
1.2.2. A szélesebb jogi környezet változásai	50
1.2.3. Az európai uniós versenyszabályozás változásai	51
II. ELJÁRÁSOK	52
2.1. Az eljárás megindítása	55
2.1.1. Bejelentések és panaszok	55
2.1.2. Az uniós jog alkalmazásával kapcsolatos koordináció	60
2.2. Versenyfelügyeleti eljárások	61
2.2.1. Fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolása	61
Fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat	61
2.2.3. Versenyt korlátozó megállapodások	84
2.2.4. Erőfölénnyel való visszaélés	96
2.2.5. Összefonódások ellenőrzése	103
2.3. Ágazati vizsgálat	113
2.4. A kereskedelmi törvény alapján indult eljárások	118
2.5. Amicus curiae tevékenység	119
2.6. A bírósági felülvizsgálat tapasztalatai	120
2.7. Bírágbeszedési gyakorlat	125
III. VERSENYPÁRTOLÁSI TEVÉKENYSÉG	125
3.1. Jogszabály- és egyéb tervezetek véleményezése	125
3.2. Aktív szerepvállalás a versenyt érintő kérdésekben	133
IV. A VERSENYKULTÚRA FEJLESZTÉSE	138
4.1. A Versenykultúra Központ tevékenysége	138
4.1.1. A GVH VKK 2009. évi munkaterve	138
4.1.2. A GVH VKK 2009. évi tevékenységének eredményei	139
4.1.2.1. A GVH VKK számára előirányzott feladatok	139
4.1.2.2. Más szervezetek versenykultúra fejlesztő tevékenységének támogatása	144
4.2. A GVH versenykultúra terjesztését szolgáló egyéb tevékenységei	146
V. INTÉZMÉNYI ÉS NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK	147
5.1. Intézményi kapcsolatok	147
5.2. Nemzetközi kapcsolatok	149
5.2.1. A GVH nemzetközi kapcsolatainak alakulása	149
5.2.2. Az OECD-GVH Budapesti Versenyügyi Regionális Oktatási Központ tevékenysége	151
VI. MŰKÖDÉSI FELTÉTELEK ÉS EGYÉB INFORMÁCIÓK	155

Tisztelt Olvasó!

A Gazdasági Versenyhivatal (GVH) 2009. évi tevékenységéről szóló beszámolóját tartja a kezében. A GVH ebben az évben is a szokásos jó színvonalú munkavégzését folytatta.

A versenyfelügyeleti munka során született néhány olyan egyedi versenyhivatali döntés, amely kiemelkedő szakmai és szélesebb sajtófigyelmet kapott, így például a bankkártyát kibocsátó bankok és a bankkártya társaságok versenykorlátozó megállapodása ügyében született marasztaló döntés vagy a Magyar Telekom/ViDaNet közötti összefonódást tiltó döntés. Számunkra azonban ugyanolyan fontos, hogy az üzleti közösség számára kiszámítható módon tudunk iránymutatást adni az üzleti döntéseikhez. Ehhez a mindennapi munka eredményeként születő, „szokásos” döntéseink járulnak hozzá, függetlenül attól, hogy azok milyen szakmai területen születnek, azaz ez lehet akár a fúzióellenőrzés, vagy a fogyasztóvédelem, illetve a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatot tilalmazó terület.

A versenypártolási munkánk során erőfeszítéseket teszünk annak érdekében, hogy a kormányzat, az Országgyűlés és igény esetén az önkormányzatok jogalkotó munkája támogatást kapjon ahhoz, hogy döntéseik meghozatala során a verseny szempontjainak figyelembe vétele is hasonló súllyal történjen, mint más közpolitikai céloké. Számunkra ilyenkor az a legfontosabb, hogy arányosan, a verseny-mechanizmusok lehető legkisebb mértékű károsításával ériék el a szabályok alkotói a céljaikat. Más esetekben aktív módon kezdeményezzük jogszabályok módosítását. A 2009. évben például a bankok egyoldalú szerződés módosítási gyakorlatának megfékezése érdekében fordultunk az Országgyűléshez.

A versenykultúra fejlesztésére évek óta kiemelt figyelmet fordítunk. A tisztességes üzleti magatartás, a megfelelően tájékoztatott és ez alapján tudatosan meghozott egyedi fogyasztói döntések, valamint a verseny szempontjait is figyelembe vevő jogszabály-előkészítés legmélyebb alapjait a versenykultúra színvonalának emelése adja és szolgálja. Ezért 2009 folyamán is támogattuk a színvonalas kutatómunkákat, a jól felépített szakmai események, valamint „önerőből” délkeleti beszélgetések keretében szakmai programokat és a versenyjogi biztos asszonnyal budapesti konferenciát szerveztünk. A hazai vállalkozások kelet- és délkelet-európai tőke-befektetéseinek támogatása és a GVH azon erkölcsi kötelezettsége, hogy a kelet- és délkelet európai országok kevésbé fejlett versenyhatóságai munkavégzésének javítását támogassa, egy öt éve működő intézményben, az OECD-GVH Budapesti Versenyügyi Regionális Oktatási Központban találkozott össze és öltött szervezeti formát. A budapesti oktatási központ mutatja, hogy a régióban a GVH szakmai vezető szerepet vívott ki magának, amelynek alapja az előbbieken emlegetett versenyfelügyeleti munka és versenypártoló erőfeszítések huzamosan, színvonalas teljesítése.

Mi a magyarázata annak, hogy a GVH munkáját a hazai üzleti közösség, a szűken vett szakma, a demokratikus kontrollt gyakorló Országgyűlés, valamint az európai versenyügyi biztos és az OECD versenyügyi bizottság elnöke egyértelműen magas színvonalúnak tartja, és azt kifejezésre is juttatja?

A GVH minden munkatársa, munkavégzése során messzemenően betartja a GVH „Alapelveiben” rögzített tartalmi elemeket, valamint az intézményi és működési elveket.

Így azt tartjuk szem előtt, hogy a munkánkkal azt segítsük elő, hogy a piacok versenyző módon és a fogyasztók hasznára működjenek. A köz érdekében, a hosszú távú fogyasztói jólétet és így a versenyképességet is növelő módon szerezzünk érvényt a versenyjogi rendelkezéseknek. A versenypolitika jólét-orientáltsága egyértelmű útmutatást ad minden egyes ügy elbírálásában, valamint a versenypártolási munka során is.

A GVH független státusszal rendelkező versenyhatóság és felfogásunk szerint a közigazgatás egyéb részeitől, valamint a vállalatoktól való függetlenségünk a versenypolitikai célok érvényre juttatásának egyik legfontosabb intézményi biztosítéka, nem pedig önmagában vett cél. A GVH a politikától, valamint a napi kormányzati gazdaságpolitikai megfontolásoktól, továbbá az üzleti lobb

csoportok érdekeitől függetlenül, kizárólag a versenypolitikai szempontokra tekintettel, autonóm módon látja el a feladatait. Készek vagyunk élni a függetlenségünkkel az elérni kívánt célok érdekében, vállalva az ezzel járó esetleges konfliktusokat is. Nem csupán a tényleges függetlenségünknek tulajdonítunk jelentőséget, hanem a független működés hitelességének is.

Működésünk során figyelembe vesszük az általános gazdaságpolitikai környezetet és szándékokat, illetve terveket is. Versenypolitikai kérdésekben együttműködünk más közigazgatási szervekkel, amennyiben az ilyen együttműködés a versenypolitikai célok érvényesülését segíti vagy az együttműködésben résztvevő másik fél céljainak megvalósulását szolgálja anélkül, hogy a versenyre vagy a GVH versenyt védő tevékenységére negatív hatást gyakorolna.

Elköteleztük magunkat azért, hogy működésünk a lehető legnagyobb mértékben átlátható és a szakma, valamint a szélesebb nyilvánosság számára is megismerhető legyen. A transzparencia és a nyilvánosság biztosítását egyrészt megkövetelik a jó adminisztráció elvei, másrészt az elősegíti a jobbiztonságot, a kiszámíthatóságot, a jogkövetést és a jogérvényesítést, valamint a GVH versenypolitikai tevékenységét.

Míndezek mellett még bátorság szükséges ahhoz, hogy hitelesen és tisztességesen, a szakmai szabályok maradéktalan betartásával hatékonyan és hatásosan, szubjektivitástól mentesen és következetesen végezzük a versenytörvény által ránk szabott feladatot.

Budapest, 2010. június 25.

Dr. Nagy Zoltán
elnök

A Gazdasági Versenyhivatal (GVH) közvetlenül az Országgyűlés alá rendelt, országos hatáskörű autonóm államigazgatási szerv, amelynek elnöke éves beszámolási kötelezettséggel tartozik az Országgyűlésnek. A GVH feladata a köz érdekében a gazdasági verseny tisztaságának és szabadságának védelme. Tevékenysége alapvetően három pillérré épül: versenyfelügyeleti munkája során érvényesíti a magyar versenytörvény és a tisztességes tájékoztatás követelményeit meghatározó jogszabályok, valamint az Európai Unió versenyjogának előírásait. Emellett versenypártolási munkája során a rendelkezésére álló eszközökkel, javaslatokkal és észrevételekkel igyekszik hozzájárulni ahhoz, hogy a verseny tisztaságának és szabadságának szempontjai ténylegesen érvényre juthassanak a gazdaság működését meghatározó állami döntésekben, végül hozzájárul a versenykultúra és a fogyasztói döntéshozatal általános kultúrájának fejlesztéséhez. A GVH 2009. évi tevékenységére vonatkozó beszámoló a piaci viszonyok alakulásának bemutatását követően e tevékenységi körökhöz igazodó felosztásban ismerteti a GVH éves tevékenységét, majd az intézményi és nemzetközi kapcsolatok fejleményeit, s végül a szervezeti-működési feltételekben bekövetkezett változásokat¹. A jelen összefoglaló alább röviden ismerteti a beszámoló legfontosabb megállapításait, és a GVH-nak az állami beavatkozás irányára vagy módszerére vonatkozó ajánlásait.

ÖSSZEFOGLALÓ ÉS AJÁNLÁSOK AZ ORSZÁGGYŰLÉS SZÁMÁRA

Általános tapasztalatok

1. A GVH a tevékenysége során saját – elsődlegesen a versenytörvény alkalmazása során szerzett – tapasztalatain keresztül folyamatosan figyelemmel kíséri a **piaci viszonyok alakulását** és az ezekre, illetve a versenyfeltételekre ható folyamatokat – legyenek azok akár állami beavatkozás, akár üzleti döntések következményei. E folyamatok, amelyek ismerete elengedhetetlen a GVH napi munkája megfelelő ellátásához, jelentik a verseny keretét és segítenek azonosítani az esetleges további – akár jogalkalmazói, akár szabályozói – állami beavatkozást igénylő területeket. A piaci viszonyok alakulását a beszámoló az egyes piactípusonként, illetve piacokként vagy részpiacokként külön-külön mutatja be.
2. A 2009. évet is meghatározó pénz- és hitelválság – bár eltérő mélységben – szinte minden piacon érzékelhető volt. A magyar gazdaság *villamosenergia-fogyasztása* több mint 6 %-kal esett vissza 2009-ben a 2008-as év fogyasztásához képest. A válság még erőteljesebben kihozta az egyes villamosenergia-források versenyképességi előnyeit, ennek megfelelően az import aránya nőtt, míg a kevésbé versenyképes hazai erőművek nem használták ki termelői kapacitásukat. A kereskedők közötti forgalom jelentősen növekedett 2008-hoz képest, ami a piac likviditásának javulására utal, azonban ez nem a kínálat tényleges bővüléséből, hanem a kereslet visszaeséséből adódott. A *villamos energia nagykereskedelmi piacán* bekövetkezett legjelentősebb változás 2009-ben, hogy az MVM Trade Zrt. (MVM) és hét nagyerőmű közötti hosszú távú megállapodás (HTM) már nem volt érvényben. A 2010-es szállítású termékek vonatkozásában az MVM – a Magyar Energia Hivatal jóváhagyása mellett – három árverést tartott, melyek során mintegy 7,5 TWh mennyiségű villamos energia talált gazdára, amely a tervezett hazai villamosenergia-fogyasztásnak körülbelül a 20 %-a. Mind a három aukciót jelentős kereskedői és nagyfogyasztói érdeklődés övezte, a felkínált termékek szinte teljes mértékben elkeltek. A gazdasági visszaesés pozitív hatásaként értékelhető, hogy a *kiskereskedők* már nem csak a számukra legkedvezőbb jellemzőkkel rendelkező nagyfogyasztókat keresték meg ajánlataikkal, hanem nyitottak az egyre kisebb fogyasztói csoportok felé is. Az egyetemes szolgáltatásra jogosultak köre 2009. január 1-jével bővült a közintézményekkel, ami értelemszerűen csökkentette a versenypiac által elérhető fogyasztók körét.
3. Az MVM 2008. október 27-28-án megtartott áramaukcióján a 2009-es szállítású – legkeresettebb – éves zsinórtermék nagykereskedelmi értékesítési ára valamivel 20,5 Ft/kWh alatt állapodott meg. Ugyanakkor a kialakult ár nem volt piaci árnak tekinthető, mivel a MEH egy korábbi határozatában több olyan korlátot is szabott a jelentős piaci erővel rendelkező MVM értékesítése vonatkozásában, amely az árak kordában tartását szolgálta. Ilyen korlát volt többek között az aukción kialakuló átlagár 20,5 Ft/kWh-ás felső határa. Az éves zsinórtermék aukción tapasztalt jelentős túljegyzéséből, valamint az osztrák-magyar és a szlovák-magyar metszéken kialakult 13 Euro/MWh és 7 Euro/MWh éves aukciós díjakból az a következtetés volt levonható, hogy a magyarországi valós piaci ár egyrészt jóval magasabb az aukción kialakult záróárhoz képest, másrészt a magyar piaci árak magasabbak a régiós villamosenergia áraknál. A 20,5 Ft/kWh-ás záróár több mint 10%-kal haladta meg

¹ A GVH szervezetről és működéséről, illetve tevékenységéről további bővebb információk találhatóak a hivatal honlapján (www.gvh.hu). A GVH szervezeti felépítését a hátsó borító belső oldalán található szervezeti ábra szemlélteti.

a lipcsei energiátózsde (EEX) azonos időszakban jegyezhető 2009-es szállítású zsinórtermékének aktuális árfolyamát. A 2008 harmadik negyedévében megindult gazdasági visszaesés 2009-ben is folytatódott, aminek hatása a villamosenergia keresletében és így annak árában is érzékelhető volt. A 2010-es szállítású zsinórtermék jegyzési árai a régió országokban 2009 májusa óta folyamatos csökkentést mutattak – 2009 áprilisában 52-54 Euro/MWh; 2009. december 42-44 Euro/MWh –, a magyar árak is estek, azonban továbbra is a német, szlovák, cseh árszintek felett mozogtak – az országoktól függően – 2-6 Euro/MWh-val. A jelentős kereslet-visszaesés, valamint a virtuális kapacitás-árverések bővülő és kiszámíthatóbb kínálatának hatásaként a magyar piac felára a német és osztrák piaci árakhoz képest eltűnt. Az MVM 2009. szeptember 23-án megtartott virtuális kapacitás-árverésén a 2010-es szállítású zsinórtermék ára az előző évi 20,5 Ft/kWh-ról 13,82 Ft/kWh-ra, majd a 2009. november 4-i aukción 13,56 Ft/kWh-ra esett vissza, amely lényegében megegyezett a német-osztrák árszinttel (48-49 Euro; 280 Ft/Euro árfolyam mellett). Az árak régiós kiegyenlítődesét támasztja alá a határkeresztező kapacitások éves aukciós díjainak drasztikus csökkenése is, amelyek egyik szomszédos ország esetében sem érték el az 1 Ft/kWh-ás mértéket, többségükben 0,5 Ft/kWh alatt maradtak.

4. A földgázpiacon a válság hatására jelentős változások mentek végbe a nagykereskedelmi piac szintjén. Míg 2008-ban a legjelentősebb nagykereskedelmi forrás az E.On Földgáz Trade Zrt. gázaukciója volt, addig 2009-ben hasonlóan fontossá, ha nem fontosabbá vált a nyugat-európai azonnali piacokon való földgázbeszerzés az osztrák-magyar határponton keresztül.
5. Ami a vasúti személyszállítást illeti, a szektort érintő legfontosabb kormányzati kezdeményezés volt a helyközi közösségi közlekedés átalakításának programja, melynek részeként többek között elkezdődött a helyközi közösségi közlekedés regionális átalakítása, a MÁV-csoport illetve a Volán társaságok szervezeti és irányítási újrastrukturálása.
6. A légit közlekedési szektorban kiemelésre érdemes az a körülmény, hogy a Sármelléki Repülőteret üzemeltető Cape Clear Aviation Kft. ellen 2009 novemberében felszámolási eljárás indult és a Debreceni Repülőtér működtetése körül is jelentős nehézségek adódtak. Magyarország három nemzetközi kereskedelmi repülőtere közül továbbra is Budapest Ferihegy Nemzetközi Repülőtér bonyolít le jelentős utasforgalmat.
7. A hazai egészségügyi szolgáltatási piacokon – nem utolsósorban az egészségügyet érintő piacnyitási törekvéseknek köszönhetően – az utóbbi években felerősödött a funkcionális privatizációs tendencia, majd (elsősorban a fekvőbeteg ellátás területén) elhalt ez a törekvés. Az egészségügy finanszírozásának változása és a tevékenység végzésének környezete nem a befektetői várakozásoknak megfelelően változott. Az egészségügyi rendszert, ezen belül a társadalombiztosítás keretébe tartozó szolgáltatásokat nyújtó intézmények és szolgáltatások rendszerét érintően évek óta ismert igény a rendszer megreformálása, újragondolása és újraszabályozása, mert annak hosszú távú működőképessége a jelenlegi struktúrában és a jelenlegi szabályok mellett nem biztosítható. Külön kiemelésre érdemes a versenysemlegesség hiánya az azonos tevékenységet végző szolgáltatók működési feltételeit érintően. A versenysemlegességi problémák torzítják a piacot azokon a területeken is, ahol a gazdasági verseny mégoly marginálisan is, de teret kapott. További súlyos gond, hogy számos szolgáltatási piacon a magán szolgáltatók támogatási rendszerbe való bekerülése nem átlátható. Sokszor nem versenyben dől el, illetve nincsenek szabályok a közfinanszírozásba korábban bekerült vállalkozásoknak, szolgáltatásoknak a támogatásból való kizárására sem. Így még számos magánpiacról vásárolt egészségügyi közszolgáltatás esetén sem használja ki a rendszer a versenyben rejlő lehetőségeket a szelekció, de a szolgáltatási díjak csökkentése érdekében sem.
8. A 2007-ben indult gyógyszerári piacnyitás modelljének lényege egy olyan új rendszer felépítése volt, amely a gyógyszerári piac működését elsődlegesen a versenyre építi, miközben az egészségügyi prioritások érvényesítését külön szabályozási elemekkel (pl. területi pótlék, garantált árrés) biztosítja. A kialakított modell életképességét jelzi, hogy a piacnyitás lendületét még a gazdasági válság sem tudta megtörni: összesen már közel 400-zal több a gyógyszerár, s közel 3 000-rel lett több a szektor alkalmazottainak száma. A gyógyszerárak számossága bővült minden 5000 lakosnál nagyobb településtípuson, s ez alatt is alig zárt be gyógyszerár. A gyógyszerári piac változásai döntően organikus jellegűek voltak, azaz az új patikák nyitása a domináns piacbővülést okozó elem, miközben a piac nagysága érdemben nem növekedett a gyógyszerkassza visszafogását megcélzó intézkedések miatt. Bár a számszerű bővülés mellett enyhe koncentrációs folyamatok is zajlanak, s a koordinációs megoldások is terjednek, összességében a fogyasztók szempontjából a verseny pozitív hatásai dominálnak: lényegesen könnyebbé vált a gyógyszerári szolgáltatások elérhetősége mind földrajzilag, mind pedig időben.

9. A magyar *mezőgazdaságot* változatlanul a kétpólusú szerkezet (nagyobb méretű gazdaságok mellett a gazdaságos üzemméret alatti kisüzemek nagy aránya) jellemzi. A fentiekén túl az összefogásnak és ezen keresztül a méretgazdaságosságnak továbbra is csak minimális jelei látszanak, azok is egymástól elszigetelve, ugyanis a hasznosított terület szétaprózott, egy-egy gazda területe sokszor 5-6 tagban van, ami akadályozza a gazdálkodás eredményességét és sürgeti a tagosítás országos méretű megszervezésének elindítását. Negatív következménye ennek a helyzetnek a tulajdonosi és földhasználati viszonyok elkülönülése.
10. Hazánkban az *élelmiszer- és élelmiszer jellegű vegyes kiskereskedelem*ben a gazdasági válság hatásai érzékelhetőek, így az utóbbi két évben a piac tovább szűkült. Ez a forgalom 2009. évi 3,9 %-os visszaesésén túl azonban az üzletek számában nem jelentkezett. A boltszám lényegében változatlan úgy, hogy emelkedett a diszkontok, a szupermarketek és hipermarketek száma, miközben a kis alapterületű üzletek száma stagnált, míg az 50-200 m²-es boltok száma csökkent a legnagyobb mértékben. A hazai kiskereskedelmi piacon, ezen belül a kiskereskedelmi láncok között is változatlanul élénk a verseny, s a piaci szerkezet folyamatosan módosul: az utóbbi időben főként – a terjeszkedési és árversenyben élenjáró – diszkontok aránya növekszik érzékelhetően. A kiskereskedelemben történő átalakulások azt jelzik, hogy a nagyobb láncok az eltérő vásárlói szokások, igények kielégítésére zöldmezős beruházásokkal, üzletátalakításokkal vagy felvásárlásokkal azokat a csatornákat (diszkont, szuper- vagy hipermarket, kényelmi szegmens) is erősítik, amelyekben korábban nem vagy kevéssé voltak jelen. Mivel a válság következtében megnőtt a földrajzilag közelebb eső, ám nagyobb alapterületű üzletekbe irányuló forgalom, itt látható leginkább a növekvő aktivitás. A kereskedelem irányából érkező hatékonysági nyomás hasznos, mert hozzájárul a versenyképes beszállító vállalatok kiválasztódásához. Ezzel párhuzamosan azonban – különösen, amikor a szelekció felgyorsul, s a piaci alkalmazkodási folyamat (új belépések, új munkahelyek létrejötte) lassú – társadalmi szempontból érzékeny problémát jelent a kiszelektált vállalatok révén létrejövő munkanélküliség és az ebből adódó szociális problémák kezelése, különösen amikor ez még területileg is koncentrálódik. Alkalmanként azonban nem zárható ki, hogy a szelekció a szerződés-kötési feltételek egyoldalúsága, a kockázatok aránytalan áthárítása következtében áll elő, ami már feszegeti a törvényesség határait.
11. A *pénzügyi piacokon* zajló folyamatokat is jelentős mértékben meghatározta a 2008 végén világméretűvé bővülő pénzügyi válság. A válság speciális módon jelentkezett Magyarországon, ami a magyarországi pénzügyi piacok sajátos tulajdonságaiból fakadt. A hazai bankrendszer relatíve erős tőkehelyzete, valamint alacsony közvetlen kitétsége az amerikai másodrendű jelzálogpiacból fakadó kockázatoknak azt eredményezte, hogy a magyarországi bankokat nem fenyegette a nyugat-európai és amerikai bankokra jellemző csődveszély. Magyarországon a problémákat sokkal inkább a válság következtében kialakuló általános bizalomhiány, valamint a likviditás drasztikus romlása, a bankközi források elapadása okozta.
12. Az *infokommunikációs szektorban* az egyes részpiacokon megfigyelhető volt a kereslet visszaesése vagy megtorpanása.
13. A *hangszolgáltatások* igénybevételére ma már a PSTN-hálózaton² kívül a kábeltelevíziós és a mobil rádiótelefonhálózaton keresztül is lehetőség van. Emellett, a szabályozásnak köszönhetően, a PSTN hálózaton jelen vannak az úgynevezett közvetítőválasztáson alapuló hívásforgalmi szolgáltatások is. A helyi hurokhoz való hozzáféréssel nemcsak szélessávú internet, hanem beszédcélu szolgáltatások nyújtása is lehetséges, bár ennek jelentősége egyelőre meglehetősen csekély Magyarországon, ami a lakossági hangszolgáltatás piacára különösen érvényes.
14. Magyarországon a *szélessávú internethozzáférési szolgáltatás* legelterjedtebb módja jelenleg a PSTN hálózat felhasználásával nyújtható úgynevezett ADSL³ szolgáltatás, a korszerűsített kábeltelevíziós hálózatokon, kábelmodem segítségével nyújtott kábelnet-szolgáltatás, valamint – az elmúlt években a harmadik generációs mobil rádiótelefonhálózatok megjelenésével széles körben elterjedő – mobilinternet-szolgáltatás.
15. A *mobil rádiótelefonhálózatokon keresztül történő internethozzáférési szolgáltatást* (mobilinternet) jelenleg a hálózatok üzemeltetői nyújtanak, így a koncessziós jogokkal rendelkező három magyar mobilrádiótelefon-szolgáltató: a Magyar Telekom, a Vodafone és a Pannon. A mobilinternet-szolgáltatást adott mobilrádiótelefon-hálózat üzemeltetője által lefedett területen

2 Public Switched Network (nyilvános kapcsolt telefonhálózat) Hagyományos vezetékes, vonalkapcsolt hálózat, amely valós idejű hangátvitelre van optimalizálva.

3 Az ADSL (Asymmetric Digital Subscriber Line – vagyis „aszimmetrikus digitális előfizetői vonal”) egy kommunikációs technológia, amely a hagyományos modemeknél gyorsabb digitális adatátvitelt tesz lehetővé a csavart rézérpáru telefonkábelben.

bármely felhasználó elérheti, így Magyarország jelentős területén párhuzamosan három szolgáltató is elérhető. A mobilinternet szempontjából azonban jelentőséggel bír, hogy az adott területen milyen szabványon üzemel a hálózat. Azon területeken, amelyet lefedett mobilrádiótelefon-szolgáltató ún. harmadik generációs hálózata (amely az ún. HSDPA⁴ szabványon működik), ott a hálózat adatátviteli sebessége magasabb, míg a második generációs hálózati lefedettség igen alacsony sebességű, ún. keskenysávú internetszolgáltatás lehetőségét biztosítja. Az internethozzáférési szolgáltatás minőségi kritériumai között elsődleges jellemző a hozzáférés gyorsasága, mely árujellemzőt leginkább a sávszélesség fejezi ki. Ezen túl azonban a hozzáférés gyorsaságát, minőségét befolyásoló tényezők – többek között – az esetleges adatforgalmi és felhasználási korlátok, amelyek adódhatnak adott hálózat technikai képességéből, vagy a hálózaton szolgáltató vállalkozás által alkalmazott teljesítési feltételekből.

16. *A műsorterjesztés kiskereskedelmi piacán* az elmúlt két-három évben komoly változások történtek, részben a digitális technológia terjedésével összefüggésben. Elegendő a DigiTV gyors és nagymértékű piaci térnyerésére gondolni, amellyel a szolgáltató a UPC-csoport mögött Magyarország második legnagyobb műsorterjesztőjévé nőtte ki magát. A műsorterjesztési piacon tapasztalható változásokra reagálva 2008 novemberében a Magyar Telekom is megjelent saját műholdas szolgáltatásával, a 2009. évben pedig lezárult a T-Kábel Kft. fokozatos integrációja. A műholdas platform mellett az IPTV fejlődési potenciálja is jelentős, igaz ugyanakkor, hogy az új piaci szereplők térnyerése mellett a digitális átállásban előrehaladott kábeltelevíziós szektor továbbra is meg tudta őrizni vezető szerepét.
17. *A földfelszíni digitális műsorszórásnak (DVB-T)* a várakozásokkal ellentétben egyelőre nem sikerült beváltania a hozzá fűzött reményeket, miszerint általa nemcsak a földfelszíni szolgáltatás minősége és kínálata fog javulni, de a műsorterjesztési piaci – és közvetve a televíziós reklámpiaci – verseny is élénkül. Ezt a GVH már a média ágazati vizsgálata során is észlelte, a legfőbb problémákra – így a megfelelő tartalom, különösen az úgynevezett free-to-air (szabadon fogható) csatornák hiányára – már a vizsgálat eredményeit összefoglaló jelentésében is felhívta a figyelmet. Jóllehet ebből a szempontból a két piacvezető kereskedelmi csatorna fellépése mindenképpen pozitív fejleménynek tekinthető, továbbra is probléma, hogy még mindig nem került fel elegendő számú csatorna a digitális földfelszíni platformra. Ebben a GVH feltételezése szerint nem elhanyagolható szerepe lehet annak a körülménynek is, hogy a piacon lévő csatornák nem merik kockáztatni a kábeltelevíziós platform révén megszerezhető bevételeiket (beleértve a műsordíjakat és a reklámbevételeket is). Jóllehet elsősorban a platform üzemeltetőjének a felelőssége és a feladata, hogy kellően vonzó szolgáltatást nyújtson, illetve, hogy ehhez megtalálja a megfelelő üzleti modelleket, a probléma kapcsán azonban az is világosan látszik, hogy a megfelelő számú és érdeklődésre számot tartó tartalom (csatorna) beszerzése a jövőben egyre nagyobb jelentőségre tesz szert a műsorterjesztés kiskereskedelmi piacán zajló versenyben, legyen szó akár a platformok, akár a vállalkozások szintjéről.
18. *A digitális átállásnak* azonban nemcsak a terjesztői oldalon lehetnek akadályai. A GVH tapasztalata szerint a piac ilyennek tekinti a műsorszolgáltatókat határon kívülre kényszerítő terjeszkedési korlátokat, a hatósági díjakat, és az egyéb indokolatlan tartalomszabályozási terheket, amely kérdések a jövőben mindenképpen megoldást igényelnek.
19. *A médiapiacokat* is érintette a válság. Visszaestek a hirdetési bevételek, tovább folytatódott a nyomtatott sajtó olvasóinak jelentős csökkenése, amelynek leginkább a bulvárpiacon tudott ellenállni. A médiapiacokon a konvergencia jelenségének érvényesülése nem tagadható, de ez a médiapiacok egyes szegmensein (és az egyes részpiacok médiafogyasztói és reklám oldalain) más-más következményekkel járhat.
20. *A műsorszolgáltatói piacon* a 2009. évben további magyar nyelvű csatornák jelentek meg; a műsorterjesztési piacon is jelentős szereplőnek számító Magyar Telekom is alapított – az [origo] internetes tartalomszolgáltatásával összefüggően – két új tematikus televíziócsatornát. Szemben a UPC-csoport akvizíciókkal megvalósuló vertikális terjeszkedésével, a Telekom 2009. évi csatornaalapításai nem voltak engedélykötelesek, mivel az organikus fejlődés kívül esik a versenyjogi fúziókontroll hatókörén.
21. *A médiaszabályozás régóta húzóódo reformjára* – amelyet a GVH több ízben, legutóbb a 2009. áprilisában lezárt média ágazati vizsgálata kapcsán is szorgalmazott – 2009-ben sem került sor. A hatályos médiaszabályozás által támasztott piacralépési és terjeszkedési korlátok következménye többek között az is, hogy több műsorszolgáltató továbbra is más országban bejegyzett

4 A HSDPA (High-Speed Downlink Packet Access; nagysebességű csomagletöltési hozzáférés) harmadik generációs mobilkommunikációs protokoll, melyet elsősorban használnak világszerte mobilinternet-, illetve egyéb nagy sávszélességet igénylő szolgáltatások kiszolgálására.

szereplőként van jelen a magyar piacon, vagy ilyen módon lép be. Ezek a szabályozási korlátok az új, szabadon fogható csatornák megjelenésének gátját is jelenthetik, így hozzájárulhattak a digitális földfelszíni terjesztéssel elérhető csatornakinálat szűkösségéhez is.

22. Az *információtechnológiai piacokon* 2009-ben is a piac dinamikájának megfelelő mozgások, valamint a hatékonysági alapokra helyezett konszolidáció és a konvergencia-jelenség érvényesülése volt érzékelhető az egyes alpiacok tekintetében is.
23. A *postai piacon* a GVH érdemi változást nem tapasztalt 2009-ben sem, lényeges körülmény azonban, hogy az egyetemes, nem fenntartott postai szegmensbe való belépések elmaradása kapcsán az Európai Bizottság is kifejezte annak gyanúját, hogy a jogszabályok emelnek indokolatlan belépési korlátokat.

A jogszabályi környezet változásai

24. Az Országgyűlés 2009. március 23-án elfogadta a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (Tpvt.) módosításáról szóló **2009. évi XIV. törvényt**, amely 2009. június 1-jén lépett hatályba. Rendelkezéseit – néhány kivétellel – az ezen időpont után indult eljárásokban kell alkalmazni. A törvénymódosítás nyomán több területen is szélesebbé vált a Gazdasági Versenyhivatal eszköztára a hatékony piaci verseny védelme érdekében.
25. A **kartellek jobb felderítését** szolgálja az a változás, amelynek nyomán a korábbi közleményi formával ellentétben immár törvényi szinten került szabályozásra az úgynevezett *engedékenységi politika*. Ez lehetővé teszi, hogy súlyos versenyjogi jogsértéseket a hatóságnak feltáró, a GVH számára fontos bizonyítékot szolgáltató vállalkozások tekintetében – a törvényben meghatározott feltételek teljesülése esetén – a bírság elengedhető vagy jelentősen csökkenthető. Emellett a kartellek létrehozásával szembeni visszatartó erőt növelheti, ha az azokhoz kapcsolódó magánjogi jogérvényesítés könnyebbé válik. Annak érdekében, hogy a kartellezéssel okozott károk megszerzésének bizonyítása egyszerűbb legyen, a Tpvt. az úgynevezett kőkevény kartellek esetében immár megdönthető vélelmet állít fel erre vonatkozóan. Ezek alapján a kartell következtében megvalósuló áremelkedést az ellenkező bizonyításáig tíz százalékosnak kell tekinteni bármely, a kartellben részes fél ellen indított polgári jogi igényre vonatkozó perben. Szintén a magánjogi jogérvényesítés szabályai között került bevezetésre az az új, a hatósággal való együttműködésre ösztönző szabály, amely szerint attól, aki az engedékenység keretében bírságelengedésben részesült, mindaddig nem követelhető kártérítés, ameddig a követelés az ugyanazon jogsértésért felelős másik károkozótól behajtható.
26. Szintén a Tpvt.-t érintő fontos módosítást tartalmaz a 2009. év utolsó napjaiban elfogadott, a tisztességes eljárás védelméről, valamint az ezzel összefüggő törvénymódosításokról szóló **2009. évi CLXIII. törvény**, amely megteremt az ún. *informátori díj* jogintézményét. Ennek lényege, hogy a GVH által kiszabott bírság egy százalékát (legfeljebb ötvenmillió forintot) kitevő mértékű díjra tarthat igényt az a természetes személy, aki nélkülözhetetlennek minősülő írásos bizonyítékot vagy ilyen írásos bizonyíték megszerzésének alapjául szolgáló információt szolgáltat a GVH részére úgynevezett „kőkevény” kartellre⁵ vonatkozóan. Ezen új jogintézmény vélhetően hasznos kiegészítője lehet a GVH kartellek felderítésére eddig is alkalmazott eszköztárának, és jelentősen hozzájárulhat a felderítés, illetve a feltárt jogsértésekkel szembeni eljárás eredményességéhez.
27. Az **összefonódások ellenőrzésének szabályaiban** bekövetkező egyik legfontosabb változás, hogy a vállalkozások összefonódásának ellenőrzésekor a GVH az eddig alkalmazott „erőfölény-teszt” helyett mostantól az Európai Bizottság és más nemzeti versenyhatóságok által is használt „versenyhatás-tesztet” alkalmazza. A módosítás célja egyfelől, hogy a fúzió versenyhatásai kevésbé formális, inkább a verseny tartalmi kérdéseire koncentráló módon kerülhessenek értékelésre, másfelől pedig az uniós gyakorlat átvétele, ezáltal a fúziók versenyjogi megítélésekor az európai uniós szabályokkal egyező megközelítés biztosítása, így az érintett vállalkozások számára kiszámíthatóbb jogi feltételrendszer megteremtése. Az összeolvadni kívánó cégek szempontjából fontos további változás, hogy fúziós ügyekben emelkedtek az eljárási díjak, az úgynevezett „egyszerűbb ügyekben” kettőmillióról négy millió forintra, minden más esetben nyolcmillióról tizenkettő millió forintra.

5 Olyan versenytársak közötti megállapodás vagy összehangolt magatartás, amelynek célja vagy hatása a vételi vagy eladási árak közvetlen vagy közvetett rögzítése, termelési vagy eladási kvóták meghatározása, a piac felosztása, ideértve a közbeszerzési vagy más versenyeztetési eljárás során a versenytársak közötti összejátszást is.

28. A **hatékonyabb, eredményesebb jogérvényesítés és feladatellátás** lehetővé tétele érdekében a Tpv. több további rendelkezése is módosult. A GVH-nál bejelentéssel élők az új szabályok értelmében immár jogorvoslati joggal rendelkeznek nem csak a bejelentésüket elutasító végzésekkel szemben, de a bejelentésük nyomán indult versenyfelügyeleti eljárást megszüntető végzésekkel szemben is.
29. A fenti módosítás keretében a GVH-nak a **verseny szabadságát sértő közigazgatási döntésekkel szembeni fellépésre** vonatkozó jogosítványa is megerősítést nyert. Egyrészt az új szabályok egyértelműen kimondják, hogy a **közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvényben (Ket.)** foglalt egyes korlátok nem jelentik akadályát annak, hogy az érintett hatóság a GVH felszólítására visszavonja vagy módosítsa a verseny szabadságát sértő döntését, így arra az eredeti döntés közlésétől számított egy éven túl, adott esetben másodízben is lehetőség van. Másrészt e vonatkozásban nem minősül jóhiszeműen szerzett és gyakorolt jognak az olyan előny, amely a verseny korlátozásából származik. Ezen felül egy évre hosszabbodott meg az eddigi hathónapos jogvesztő határidő, amely alatt a GVH – ha felszólításának a hatóság önként nem tesz eleget – jogosult bíróság előtt megtámadni az adott döntést.
30. Szintén módosult bizonyos, a **versenyjog területén alkalmazható szankciók, jogkövetkezmények alkalmazhatóságának feltételrendszere**. Bővült az alkalmazható jogkövetkezmények köre, továbbá a korábbiaknál súlyosabb szankciók kiszabása válik lehetővé egyes ügyekben. Az összefonódáshoz szükséges engedélykérelem elmulasztása esetén kiszabható bírság maximális napi összege ötvenezerről kettőszázezer forintra emelkedett.
31. Több új szabály is szól a **versenykultúra fejlesztéséről**, az annak megvalósítására hivatott Versenykultúra Központtól (VKK). A versenykultúra fejlesztésének feladatát a Tpv. eddig is nevesítette, ez most kiegészült az európai versenykultúra terjesztésének feladatával is. A versenykultúra hatékonyabb, tervezhetőbb fejlesztését teszi lehetővé, hogy a VKK ezentúl egyrészt az előző két év átlaga alapján számított, összesen befolyt bírságösszeg tíz százalékával rendelkezhet, másrészt, hogy a törvény immár nemcsak a felhasználási célt, hanem azokat a tevékenységeket is meghatározza, amelyeket a GVH e körben végezhet.
32. A GVH szervezeti struktúrájában eddig is meglévő hivatalszervezési teendőket ellátó főtitkár tisztsége törvényi szinten került szabályozásra. Az új szabályok a főtitkár által ellátandó feladatok és az értük viselt felelősség kérdésében rendezik az azokkal kapcsolatban felmerülő kérdéseket.
33. A **GVH hatásköreit** érintő változás, hogy a GVH eddigi, a hatósági árak megsértése esetén alkalmazott ellenőrzési, illetve bírságszabási hatáskörét ezentúl az eljárás ésszerűsítése érdekében a hatósági árak megállapítója gyakorolja, a GVH tehát a jövőben nem rendelkezik az ártörvényhez kapcsolódó hatáskörrel.
34. A fentiekén túl a GVH eljárására vonatkozó szabályok több ponton módosultak a **Ket.-et módosító 2008. évi CXI. törvény** és az azzal összefüggésben számos ágazati, illetve szaktörvény – köztük a Tpv. – hatósági eljárási rendelkezéseit módosító **2009. évi LVI. törvény** nyomán is. E módosítások 2009. október 1-jével léptek hatályba, a módosított szabályokat az ezen időpontot követően induló eljárásokban kell alkalmazni. A 2009. évi LVI. törvénynek a Tpv.-t érintő módosításai elsősorban terminológiai, pontosító jellegűek; emellett kiemelendők a határidők számítását érintő változások, továbbá a bejelentési eljárásban, illetve a versenyfelügyeleti eljárásban a Ket. rendelkezéseinek alkalmazására vonatkozó rendelkezések módosulása. Ez utóbbi kapcsán megjegyzendő, hogy a látszólagos nagyobb arányú módosítás ellenére a két törvény viszonyában lényeges változás nem történt.
35. 2009-ben az **Alkotmánybíróság (AB)** öt olyan határozatot hozott, amelyek érintették a versenyjog területét, illetve a GVH működését. Határozatban utasította el az AB azt a beadványt, mely szerint a Tpv.-nek az előzetes értesítés nélküli helyszíni szemléről szóló rendelkezései alkotmányellenesek lennének. Szintén határozatban mondta ki az AB, hogy nem alkotmányellenes a Tpv. azon rendelkezése, mely szerint a GVH elnöke és a GVH Versenytanácsa elnöke együttesen a GVH jogalkalmazási gyakorlatának alapjait ismertető közleményt adhatnak ki. Szintén nem találta alkotmányellenesnek az AB a Tpv. azon rendelkezését, amely nem enged a versenyfelügyeleti eljárás megindítását elrendelő végzés ellen jogorvoslatot. A 2009. évben született meg azon alkotmánybírói határozat is, amely kimondta, hogy nem alkotmányellenesek a Tpv., illetve a Ket. azon rendelkezései, amelyek szerint a jogsértést megállapító és bírságot kiszabó versenytanácsai határozat elleni keresetnek nincs

halasztó hatálya a határozat (és így a bírság) végrehajtására. A fentiek mellett az AB – a Köztársasági Elnök által kezdeményezett előzetes normakontroll keretében – 2009. február 23-án hozott határozatával megállapította, hogy alkotmányellenes a Tpv. módosításáról szóló, az Országgyűlés által 2008. június 2-i ülésnapján elfogadott törvény 15. §-a. A kérdéses rendelkezés a Tpv. módosításával megteremtette volna azon vezető tisztségviselők személyes felelősségét, akiknek vállalkozásait a GVH versenykorlátozó magatartásban való részvétel miatt elmarasztalta.

36. A szélesebb jogszabályi környezet GVH-t érintő változásai közül kiemelendő a **mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek vonatkozásában a beszállítókkal szemben alkalmazott tisztességtelen forgalmazói magatartás tilalmáról szóló 2009. évi XCV. törvény** (TFMtv.), amely 2010. január 1-jén lépett hatályba. A TFMtv. taxatív felsorolást ad azon – tilalmazott – magatartásokra vonatkozóan, amelyek tisztességtelen forgalmazói magatartásként minősíthetők. Fontos ugyanakkor megemlíteni, hogy a TFMtv. e rendelkezéseit – a kereskedelemről szóló 2005. évi CLXIV. törvénnyel (Kertv.) szemben – nem csupán a beszállítókkal szemben jelentős piaci erővel rendelkező kereskedők magatartására kell alkalmazni, hanem valamennyi kereskedő-beszállító kapcsolatban. Emellett különbség még a két törvény között, hogy míg a Kertv. hatálya – egy kivételtől eltekintve – terméksemleges, általános jellegű, addig a TFMtv. hatálya csak a mezőgazdasági és élelmiszeripari termékekre korlátozódik. A TFMtv. rendelkezései tehát egyrészt szélesebb, másrészt szűkebb körben szabályoznak a Kertv.-nél. Fontos különbség még, hogy a Kertv.-vel szemben a TFMtv. rendelkezéseit nem a GVH, hanem a mezőgazdasági igazgatási szervként külön kormányrendeletben kijelölt Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal (MgSzH) kényszeríti ki. A Kertv. és a TFMtv. közötti átfedésre tekintettel ugyanakkor a TFMtv. úgy rendelkezik, hogy az MgSzH nem járhat el, valamint a folyamatban levő eljárását meg kell szüntetnie, illetve döntését vissza kell vonnia, ha az adott magatartás miatt a kereskedővel szemben a GVH eljárást indított, és abban marasztaló döntést hozott vagy kötelezettségvállalásra került sor. Emellett a GVH folyamatban levő eljárásának idejére a TFMtv. alapján folyamatban levő eljárást fel kell függeszteni. A TFMtv. alkalmazásáról értelemszerűen még nem állhatnak rendelkezésre adatok, így az új törvény alapján kialakuló gyakorlatra vonatkozóan még nem lehet állást foglalni, az ugyanakkor a fentiek alapján is nyilvánvaló, hogy a következetes és kiszámítható jogalkalmazás érdekében a két érintett hatóság között fokozott együttműködésre lesz szükség.
37. Az **uniós versenyszabályozás változásai** körében a magyar versenyjog szempontjából legnagyobb jelentőséggel az *Európai Unió alapját képező szerződéseket módosító Lisszaboni Szerződés* 2009. december 1-i hatálybalépése birt. A Lisszaboni Szerződés – többek között – módosította és átnevezte az Európai Közösséget létrehozó szerződést, mely versenyszabályokat tartalmazó 81. és 82. cikkének szövegezése nem változott, azonban azok 2009. december 1-jétől az *Európai Unió működéséről szóló szerződés* 101. és 102. cikkében találhatók. 2009-ben megkezdődött számos más, 2010-ben hatályát veszítő csoportmentességi rendelet és iránymutatás felülvizsgálatának nyilvános konzultációja is, így a gépjármű-forgalmazási, a biztosítási, a vertikális, a szakosítási és a kutatás-fejlesztési megállapodásokkal kapcsolatos jogi aktusoké is. Az új rendeletek egy részének elfogadása 2010 elején megtörtént, illetve 2010 közepén várható.

Bejelentések és panaszok

38. 2009-ben 276 úrlapon benyújtott bejelentéssel és 1058 panasszal, vagyis összesen 1334 beadvánnyal kapcsolatban hozott döntést a GVH, azaz indított versenyfelügyeleti eljárást vagy döntött annak mellőzéséről. A 2008. évben elintézett összesen 1994 beadvány számához képest ez jelentős, közel 37 %-os csökkenést jelent. E csökkenés hátterében az elmúlt évben – éppen a GVH-hoz érkező beadványok növekvő számára tekintettel – megerősített **Ügyfélszolgálat** tevékenysége áll, amelynek munkatársai szóbeli és írásbeli válaszaikkal segítették az érdeklődőket abban, hogy panaszukat egyfelől a megfelelő hatóságokhoz tudják eljuttatni, másfelől abban, hogy esetleges sérelmeikre, észrevételeikre szakmailag megalapozott választ kapjanak.

Eljárások

39. A versenyfelügyeleti eljárásokban a jogsértés hiányát a GVH Versenytanácsa határozattal állapítja meg, míg a bizonyítottság (vagy a közérdek) hiánya esetén végzéssel történik az eljárás megszüntetése. Lényeges körülmény, hogy ilyen tartalmú megszüntető végzést a GVH Versenytanácsa mellett vizsgáló is hozhat. A bizonyítottság (illetve a közérdek) hiánya mellett végzéssel zárul az eljárás azokban az esetekben is, amikor adminisztratív okokból (pl. az összefonódás engedélyezése iránti kérelem visszavonása vagy a hiánypótlás elmulasztása miatt) kerül sor a megszüntetésre. Fontos hangsúlyozni azt a körülményt, hogy akár a vizsgálói, akár a versenytanácsi végzéssel lezárt eljárások az „érdemi” döntésekkel (azaz a GVH eljáró versenytanácsának határozatával, illetve az eljáró versenytanács kötelezettségvállalásra tekintettel hozott eljárást megszüntető végzésével) záruló eljárásokkal azonos mélységű vizsgálatokat jelentenek. Ennek megfelelően ezen eljárások is szolgálnak mind a GVH joggyakorlatát, mind a versenypártolási tevékenységét formáló tanulságokkal.
40. A GVH 2009-ben 137 **versenyfelügyeleti eljárást** zárt le. Ebből 93 zárult érdemi versenytanácsi döntéssel (határozattal vagy kötelezettségvállalást tartalmazó végzéssel), míg 24 ügyet a vizsgálók vizsgálati szakban, további 20 ügyet pedig a Versenytanács zárt le végzéssel. Emellett azonban a GVH vizsgálói és a Versenytanács 109 további olyan versenyfelügyeleti eljárással is foglalkoztak az év folyamán, amelyekben döntés 2009-ben nem született. A 93 érdemi versenytanácsi döntés közül 51 a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolásával kapcsolatos, 42 pedig antitröszt (vagyis összefonódásokkal, a verseny korlátozásával, illetve a korlátozott versenyhez kötődő visszaéléssel kapcsolatos) ügy volt. A 93 versenytanácsi döntéssel zárult eljárásból 32 indult kérelemre, 61 pedig hivatalból. Összesen 59 esetben került sor beavatkozásra, döntően (48 esetben) a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolásával kapcsolatos, 11 esetben pedig antitröszt ügyekben. A GVH Versenytanácsa ügyzáró határozatában 57 esetben, összesen 6026,3 M Ft értékben szabott ki bírságot, amely tartalmazza az összefonódás iránti kérelem elmulasztása vagy késedelmes benyújtása miatt kivetett bírságot (38,5 M Ft) is. A 2009. évben kiszabott bírság döntően (5081M Ft) a versenykorlátozó megállapodások miatt történt marasztalásokhoz köthető. 2009-ben a GVH Versenytanácsa összesen 4 esetben szüntette meg az eljárást az eljárás alá vont kötelezettségvállalására tekintettel.
41. 2009-ben 10 ügyet indított a GVH az uniós jog alapján. Ezzel a csatlakozás óta **az uniós jog alkalmazásával indított ügyek** száma 76-ra emelkedett. A gyakorlat azt mutatja, hogy a versenykorlátozó megállapodásokkal és erőfölényes visszaélésekkel kapcsolatos ügyek közel 40 %-át kezdeményezi a GVH uniós, illetve párhuzamos jogalapon (azaz az uniós és hazai verseny szabályok megsértése miatt). Ez egyrészt más tagállamokhoz viszonyítva meglehetősen magas részarány, másrészt viszont – tekintettel az ország gazdaságának a nyitottságára – érthető jelenség. 2009-ben már ötéves gyakorlatra tekintett vissza az uniós versenyjognak a tagállami versenyhatóságok – így a GVH – általi alkalmazása. A korábbi évek gyakorlatához hasonlóan *a GVH-nak az Európai Versenyhálózatban való részvétele* 2009-ben is gördülékenynek bizonyult. A tagállami és az uniós versenyhatóságok közötti együttműködés keretében a GVH rendszeresen tájékoztatást adott az uniós jog alkalmazásával indított ügyeiről, csakúgy, mint a többi tagállami versenyhatóság.
42. A GVH antitröszt- és fogyasztóvédelmi tevékenysége egymást kiegészítve szolgálja a fogyasztók érdekeit. A verseny teszi lehetővé, hogy a fogyasztók a lehető legtöbb opció közül a számukra legmegfelelőbbet válasszák, ám a fogyasztók nem képesek a verseny kínálta előnyöket élvezni, ha nem képesek tudatos döntést hozni. Ily módon a verseny védelme és a fogyasztók védelme nem létezhet egymás nélkül, és egymást kiegészítve érhetik el a legmegfelelőbb eredményt.
43. 2009-ben 73 eljárást folytatott le a GVH a **fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolása, valamint fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat** tárgyában. 51 esetben hozott érdemi döntést a versenyhatóság, míg 12 esetben a Versenytanács, 10 esetben a vizsgáló zárta le végzésével az eljárást. Az 51 érdemi ügyzáró döntésből 48 esetben került sor a GVH beavatkozására, melyek közül 43 esetben összesen 906,8 M Ft bírságot szabott ki a GVH Versenytanácsa.
44. Ezen ügytípusban 2009-ben meghatározó volt azon ügyek száma, melyekben a GVH egyes *termékek gyógyító, betegségmegelőző hatásáról* adott tájékoztatást bírálta el annak fényében, hogy a termék engedélyezése elmaradt. Ezekkel a termékekkel összefüggő tájékoztatások jogsértő jellegének megállapítása során az adott jogsértő magatartás folytatásától való eltiltás, valamint bírság kiszabása mellett a GVH egyre gyakrabban kötelezi az eljárás alá vontakat az általa megfogalmazott tartalmú közlemény,

illetve határozatának az eljárás alá vont honlapján meghatározott ideig történő közzétételére. Termékeik hatásosságát emelték ki tájékoztatásaikban a *kozmetikai piac* azon szereplői, akikkel szemben indított versenyfelügyeleti eljárásokban a GVH magas bírságokat szabott ki.

45. A 2009. év során a GVH részéről is kiemelt figyelem övezte a *pénzügyi piacokat*. A gazdasági válság felszínre hozott számos, a fogyasztók informáltságának alacsony szintjével kapcsolatos, a piaci szereplők és a fogyasztók közötti információs aszimmetria nagyságából fakadó problémát. Az e piacokon igénybe vehető termékek, szolgáltatások sok esetben újszerű, a fogyasztó számára bonyolult termékek. Egy-egy esetben a pénzügyi piacokon hozott döntéssel a fogyasztó nagy értékű (például egy lakásvásárlási céllal felvett devizahitel esetén lehetséges, hogy az egész életében a legnagyobb volumenű) döntést hoz, így a nem optimális döntésből eredő fogyasztói hátrány rendkívül jelentős lehet.
46. A pénzügyi piacokon tapasztalható egy határvonal azon – működésüket tekintve szigorúan szabályozott – vállalkozások között, amelyek egyébként a fogyasztó számára hasznos szolgáltatásokat nyújtanak, ám a termékek bonyolultsága, valamint a reklámozás ebből adódó nehézségei miatt időnként egyes termékek, szolgáltatásaik tekintetében hibáznak a kommunikációban, és azon vállalkozások között, akik teljes tevékenysége a fogyasztók tisztességtelen befolyásolására épül. A két vállalkozáscsoport elkülöníthető aszerint is, hogy az utóbbiak szolgáltatásaikat általában rosszabb pénzügyi helyzetben lévő, alacsonyabb tudásszinttel rendelkező fogyasztók számára kínálják. A GVH látókörébe került *fogyasztói csoportokat szervező vállalkozások* – az átlagnál jóval kiszolgáltatottabb helyzetben lévő, jellemzően anyagilag megszorult, a hitelintézetek banki szolgáltatásaiból kirekesztett fogyasztókat (BAR-listások, nyugdíjasok) célzó – hirdetései, tájékoztatásai nem vagy nem egyértelműen adnak információt a fogyasztói csoportok azon lényeges tulajdonságairól, amelyek alapján a fogyasztók számára egyértelműen érzékelhető lenne, hogy milyen konstrukcióról van szó. Így többek között az ún. vásárlói jog gyakorlásának tartalmáról és a hozzájutás bizonytalan időpontjáról, a kockázati tényezőkről, a megszerzhető termékek jellegéről. A reklámok révén az ügyfelek annak reményében kötnek szerződést a fogyasztói csoport szervezőjével, hogy hamarosan pénzhez jutnak, miközben ez nem felel meg a valóságnak.
47. A GVH évek óta aktív az *infokommunikációs szektorban* folyó kommunikációs tevékenység ellenőrzése terén. Az aktivitás magyarázata lehet, hogy ezen szektorban a kommunikációs tevékenység rendkívül széleskörű, a vállalkozások által forgalmazott termékek terén állandó a fejlesztés, az innováció. A telekommunikációs piacokat az elmúlt években a GVH számos vizsgálata érintette. Ezek a vizsgálatok általában egy-egy, az egész szektort érintő gyakorlatot vettek célba, illetve egy-egy technológiai újítással kapcsolatos alacsony fogyasztói tudatosság káros hatását kívánták ellensúlyozni. Az infokommunikációs piacokon erős márkák versenyével szembesül a fogyasztó, és általában hosszú távú szerződéseket köt, amelyekből a kilépés csak kötbér megfizetése esetén lehetséges. Ezen piacokon is érvényesül tehát az a hatás, hogy a fogyasztó nem tudatos, nem optimális döntés esetén nagy fogyasztói kárral szembesülhet. Az elmúlt években a piaci szereplők legdinamikusabban fejlődő szolgáltatása az internet-szolgáltatás volt. Ezt a szolgáltatást számos új fogyasztó vette igénybe, akik esetlegesen nem rendelkeznek a bonyolult, nem ritkán egybecsomagolt termékek műszaki sajátosságait átlátni képes tudással. A 2009. évben a GVH mindhárom mobilszolgáltatóval kapcsolatban eljárást folytatott a mobilinternet-szolgáltatások kommunikációjával kapcsolatban.
48. A GVH a 2009. év során több *repülőtársasággal* szemben indított eljárásban hozott elmarasztaló döntést. A GVH ezirányú, az árak megfelelő feltüntetésével kapcsolatos vizsgálatai hasonló problémákat mutattak ki a repülőtársaságok egyes kommunikációs gyakorlataival kapcsolatban, mint amelyeket a tagállami fogyasztóvédelmi hatóságok együttműködési hálózata által készített, a témát feldolgozó jelentés megállapított.
49. A *kiskereskedelmi szektorban* közzétett kereskedelmi kommunikáció – a fogyasztói ügyletek magas száma miatt – számos versenyfelügyeleti eljárás tárgyát képezte 2009-ben is. Ezen eljárások során alapvetően két kereskedelmi gyakorlat került vizsgálatra. Az egyik ilyen, hogy az áruházláncok által közzétett ún. akciós újságokban meghirdetett akciós termékekből az áruházláncok megfelelő készlettel rendelkeztek-e az akció kezdetétől, illetve az adott akció érvényessége alatt. A másik jellemzően problémás gyakorlat az árakkal, illetve az árakból adott kedvezménnyel összefüggésben adott nem megfelelő tájékoztatás.

50. 2009-ben 13 esetben vizsgált a GVH **versenykorlátozó megállapodásokat**. 7 ügyben hozott érdemi döntést a versenyhatóság, míg 3 esetben az eljáró versenytanács, 3 esetben a vizsgáló zárta le végzésével az eljárást. A 7 érdemi döntéssel záruló eljárásból 6 esetben a versenytanács összesen 5.010 M Ft bírságot szabott ki, míg egy esetben a GVH az eljárás alá vont kötelezettségvállalására tekintettel szüntette meg eljárását. A GVH tapasztalatai szerint a versenyhatóság határozott és súlyos következményekkel jár, így elretentő fellépése miatt a kartellezők az elmúlt években sokkal körültekintőbbek lettek és a piaci információk szerint a kartellek egy részétől még az előtt elálltak, mielőtt azt megkötötték volna. A kartellek feltárása így is nagy kihívás elé állítja a versenyhatóságot, melynek gyakorlatában továbbra is kiemelt ügycsoportot képeznek a tiltott és titkolt legkeményebb versenykorlátozást (ármeghatározás, piacfelosztás, kvóta-meghatározás) megvalósító összejátszások. A GVH az elmúlt években számos esetben marasztalt el kartellben résztvevő vállalkozásokat, szabott ki elretentő nagyságú bírságokat.
51. A Heves és Nógrád megye területén 2002–2006 között út- és hidépítés, valamint felújítási munkák kapcsán meghirdetett közbeszerzési pályázatokon történő összejátszás miatt három vállalkozást (*Strabag Építő Zrt., EGÚT Egri Útépítő Rt., Colas Dunántúli Út-és Vasútépítő Zrt.*) bírságot meg a GVH, mert azok számos projekt kapcsán felosztották egymás között a piacot, rögzítették a nyertes személyét és egyben az árakat. A jogsértés alapos feltárását és bizonyítását nagyban elősegítette az egyik vállalkozás által benyújtott engedékenységi kérelem, amelynek keretében részletes információkkal szolgált az elkövetett jogsértésről, egyben beismervé annak elkövetését. A projekt összértéke 1 milliárd forint, míg a három vállalkozásra kiszabott bírság összege 2,9 milliárd forint volt.
52. Nem fogadta el az eljárás alá vontak kötelezettségvállalását a GVH abban az eljárásban, amely *a magyarországi bankkártyakibocsátó bankok és a Visa és MasterCard kártyatársaságokkal szemben* indult. A vizsgált magatartás a négyoldalú kártyás fizetési rendszerekben alkalmazott bankközi jutalékot érintette, melynek mértékét a kártyakibocsátó bankok horizontális megállapodása rögzítette. A GVH összesen több mint 1,9 milliárd forint bírságot szabott ki a versenykorlátozó megállapodás létrehozásában tevékenyen résztvevő vállalkozásokra.
53. A GVH jogsértés megállapítása mellett kötelezte a *Castrol Hungária Kereskedelmi Kft.*-t arra, hogy a kifogásolt – egyes gépjárműszervizekkel határozatlan vagy több éves, határozott időtartamra kötött kenőanyagértékesítési szerződéseiben meghatározott – szerződéses kikötéseket hozza összhangba a versenytörvény rendelkezéseivel.
54. A GVH jogsértést állapított meg és komoly, összesen 103 millió forint bírságot szabott ki a *MITAC termékeket gyártó taiwani cégre és az azokat forgalmazó magyar disztribútor cégekre* az autónavigációs termékeikre megállapított ajánlott minimumárakat kikényszerítő magatartása miatt.
55. Bár a GVH az elmúlt években meghozott döntéseiben is megfogalmazta azt az elvárást, hogy szakmai-érdekképviseleti szervezetek ilyen tevékenységük keretében tartózkodjanak a versenyjog által elítélendő összehangolt magatartás folytatásától, továbbra is megfigyelhetőek ilyen irányú törekvések. Ezzel összhangban a GVH továbbra is egyik fontos feladatának tekinti a *vállalkozások szakmai szövetségei által kibocsátott ajánlott szolgáltatási díjtételek* versenyjogi értékelését. Marasztaló határozat született a *Magyar Országos és Budapesti Fodrász, Fogtechnikus, Kéz-, Lábápoló és Működőépítő, Szikvízkészítő, Kelmefestő-Vegytisztító Szakmai Ipartestület* által 1997-től 2008-ig „Ajánlás” elnevezéssel internetes honlapján, illetve saját kiadású fogtechnikai szaklapjában közzétett, négy fogtechnikusi munkakategóriára meghatározott forint és euró alapú minimumárak kapcsán. A versenyhatóság az eljárás alá vont kötelezettségvállalásának elfogadása mellett megszüntette a *Békés Megyei Ügyvédi Kamarával* szemben, a nyilvántartásbavételi eljárások során felszámított nyilvántartásbavételi (regisztrációs) díjak kamarai elnökségi határozattal történő megállapítása és kivétele okán indított versenyfelügyeleti eljárást.
56. Marasztalással záruló versenyfelügyeleti eljárást folytatott le a GVH a *Magyar Pékszövetséggel és 23 süítőipari vállalkozással* szemben, mert az érdekképviselet koordinálta tagjainak 2006 augusztusi és 2007 februári áremeléseit.
57. A GVH eljárást folytatott le a *Mezőgazdasági Szövetkezők és Termelők Országos Szövetsége, a Magyar Agrárkamara, az Élelmiszerfeldolgozók Országos Szövetsége, a Tej Termék-tanács, a Magyar Zöldség-Gyümölcs Szakmaközi Szervezet és Termék-tanács, a Vágóállat és Hús Szakmaközi Szervezet és Termék-tanács, a Baromfi Termék-tanács, az Országos Kereskedelmi Szövetség és az Általános Fogyasztási Szövetkezetek és Kereskedelmi Társaságok Országos Szövetsége* ellen, miután ezek a szervezetek

2009. április 9-én aláírták az Élelmiszer Termékpálya Kódexet (Kódex). Az eljárás megindítása előtt a GVH az általa egyébként üdvözölt Kódex 94 pontjából összesen 10 pontot kifogásolt, ám eljárását – az időközben bekövetkező jogszabályváltozásokra, valamint a felek nyilatkozataira alapozva – vizsgálói végzéssel megszüntette.

58. 2009-ben 14 eljárást folytatott le a GVH **erőfölénnyel való visszaélés** gyanúja miatt. Négy esetben a GVH eljáró versenytanácsa, kilenc esetben a vizsgáló zárta le végzéssel az eljárást. Egy esetben hozott érdemi döntést a versenyhatóság, melyben elfogadta a *Raiffeisen Bank* kötelezettségvállalását arra, hogy meghatározott ügyfeleinek visszatérítést fizet, valamint biztosítja, hogy forint- és devizaalapú hitelek esetében az ügyfelek csökkentett mértékű díj megfizetése melletti teljes vagy részleges előtörlesztési lehetőséggel élhetnek. Eljárásai között a versenyhivatal vizsgálta például a hírügynökségi piacon meghatározó szerepet betöltő Magyar Távirati Iroda Zrt. magatartását, az EMFESZ Első Magyar Földgáz és Energiakereskedelmi és Szolgáltató Kft.-nek a Nitrogénművek Vegyipari Zrt.-vel fennálló földgázszállítási szerződésben foglalt árképlet módosításának, valamint alkalmazásának körülményeit. A közterületi reklámok kihelyezésének engedélyezése, ellenőrzése tekintetében két versenyfelügyeleti eljárásban is kifejtette álláspontját a GVH.
59. Ha az adott összefonódás nem hozott létre vagy nem erősített tovább olyan erőfölényes helyzetet, amely akadályozta a hatékony verseny kialakulását, fennmaradását vagy fejlődését (erőfölény-teszt), akkor a GVH a 2009. június 1-jéig megvalósított összefonódások esetében azt nem tilthatta meg. A fenti időpontot követően a GVH abban az esetben nem tagadhatja meg az engedély megadását, ha az összefonódás – különösen gazdasági erőfölény létrehozása vagy megerősítése következményeként – nem csökkenti jelentős mértékben a versenyt az érintett piacon (versenyhatás-teszt). Ellenkező esetben a versenyre gyakorolt hatásokkal járó hatékonysági előnyök és hátrányok mérlegelése alapján az összefonódás megtiltható.
60. 2009-ben 37 eljárást folytatott le a GVH az **összefonódások ellenőrzése** kapcsán. 34 esetben hozott érdemi döntést a versenyhatóság, míg egy esetben a GVH eljáró versenytanácsa, két esetben a vizsgáló zárta le végzéssel az eljárást. Kiemelkedő jelentőségű volt az a *Magyar Telekom Nyrt.* kérelmére indított eljárás, amelyben a GVH megtiltotta a vállalkozás *ViDaNet Kábeltelevíziós Szolgáltató Zrt.* feletti kizárólagos irányításszerzését, amellyel az összefonódással érintett földrajzi területen a vezetékes telefon-, illetve kábeltelevíziós hálózatok – mint a hatásos, infrastruktúra-alapú verseny zálogai – egyetlen cégcsoport kezébe kerültek volna. A GVH ezzel a döntéssel egyértelműen az infrastruktúra-alapú verseny mellett tette le a voksát. Az építőipar területén a GVH azzal a feltétellel engedélyezte a *Strabag SE* irányításszerzését a *Cemex Austria AG* felett, ha a vevő eladhatja a Cemex Hungária Kft. salgótarjáni előkevert betont gyártó telephelyét egy tőle független vállalkozásnak. A lapterjesztés piacán a *Blikk* című bulvárlapot kiadó *Ringier Kiadó Kft.* és a *Ringier AG* a versenyhatóság engedélyét kérte a *Bors* című napilapot kiadó *Híd Rádió Zrt.* részvényei 100 %-ának megvásárlásához. A GVH a versenyfelügyeleti eljárásban lefolytatott vizsgálatot követően előzetes álláspontjában jelezte, hogy a *Híd Rádió Zrt.* feletti irányítás megszerzése esetén a *Ringier*-csoport erőfölényes helyzetbe kerülne a bulvár napilapok piacán, ezért a kérelmezett összefonódást nem kívánja engedélyezni. A *Ringier Kiadó Kft.* azonban összefonódási kérelmét visszavonta, így a versenyhatóság az eljárást vizsgálói végzéssel megszüntette. Az elmúlt évben a GVH javasolta a *Syngenta Crop Protection AG* és a *Monsanto Company* összefonódás engedélyezése iránti kérelmének Európai Bizottsághoz való áttételét. Tette ezt arra figyelemmel, hogy a tranzakció nem érte el ugyan a bizottsági vizsgálathoz szükséges küszöbszámokat, de tartalmában sokkal több volt annál, mint amit egy nemzeti vizsgálat áttekinthet.
61. A GVH 2009-ben két **ágazati vizsgálatot** fejezett be. Az év elején zárta le a *pénzügyi szolgáltatások területén a bankváltással kapcsolatos piaci folyamatok megismerése és értékelése céljából* indított ágazati vizsgálatát. A GVH megállapításai szerint a váltással kapcsolatos szabályozási hiányosságok jelentős mértékben torzíthatják a fogyasztók döntéseit, aminek következtében a vizsgált piacokon a verseny nem mindig érvényesül megfelelően. A hatásosabb verseny érdekében a versenyhatóság javaslatokat tett az egyoldalú szerződésmódosítások szigorú újraszabályozására, a végtörlesztési díjak maximalására, az összehasonlítható árinformációkra, valamint az állami támogatások hordozhatóságának megteremtésére.
62. Az ágazati vizsgálat megállapításai alapján az állami támogatások területén a piac fejlődése és különösen az állami támogatások szabályozásának gyakori változása kedvez annak, hogy a pénzügyi szolgáltatók ügyfeleiket megkülönböztessék. A deviza-hitelek megjelenése, majd uralkodóvá válása, illetve elsősorban az állami támogatások szabályozásának gyakori változása és hordozhatóságának korlátozottsága következtében számos olyan fogyasztói csoport létezik, akik számára hitelkiváltáskor már

nem áll rendelkezésre olyan kondíciójú termék, mint a szolgáltatás első igénybevételekor. A támogatások hordozhatóságának hiánya miatt ugyanis a fogyasztónak nemcsak a váltási költségek megfizetésével, hanem az állami támogatások elvesztésével is számolnia kell.

63. A vizsgálat eredményei alapján a *folyószámla-piaci verseny* esetében a váltási díjak sem a lakossági, sem a kisvállalati piacon nem jelentősek. A váltás nehézségei elsősorban az ajánlatok összehasonlíthatóságának hiányára, illetve az ügyintézésrel kapcsolatos nehézségekre vezethetők vissza. A fogyasztók számára a folyószámla-szolgáltatás igénybevételénél nem állnak rendelkezésre olyan közérthető, az átlagfogyasztó számára könnyen összehasonlítható információk, amelyek alapján racionális döntéshozatalra lennének képesek. Ez alapján valószínűsíthető, hogy az árak összehasonlíthatóságának javításával jelentős hatékonyságnövekedés érhető el. Ennek alapján a GVH kezdeményezte – a hiteltermékek kapcsán is javasolt – összehasonlító honlap működtetését folyószámla termékek esetén is, valamint az ügyintézés egyszerűsítése érdekében a számlákhoz kapcsolódó csoportos beszedési megbízások automatikus átirányítását folyószámla-váltás esetén.
64. A GVH ágazati vizsgálatának elkészültét követően számos hatóság, köztük a Magyar Nemzeti Bank (MNB) és a Magyar Bankszövetség jelezte észrevételeit a jelentésben szereplő javaslatokkal kapcsolatban, melyek között támogatták az állami támogatások hordozhatóságára vonatkozó javaslatot. Az OECD Magyarországra vonatkozó 2009-es országtanulmányában is megjelent, hogy az állami támogatások hordozhatóságának hiánya a hitelek refinanszírozása szempontjából korlátozza a versenyt. Noha ebben a kérdésben nincsenek nyilvános ellenérvek, további lépés az ügyben ezidáig nem történt.
65. A GVH elnöke az ágazati vizsgálat eredményeinek nyilvánosságra hozatalát követően az országgyűlési képviselőknek eljuttatott levelében is felhívta a figyelmet az egyoldalú szerződésmódosításokat érintő törvényalkotás jelentőségére hangsúlyozva, hogy az jelentősen segítheti a hatásos verseny érvényesülését anélkül, hogy érdemi veszélyt jelentene a bankrendszer stabilitására.
66. A GVH média ágazati vizsgálatának megindítására három körülmény adott okot. A GVH egyrészt vizsgálta a *műsorszolgáltatók kábelhálózatokhoz való hozzáféréseinek lehetőségeit*, mivel feltételezhető volt, hogy a műsorszolgáltatók piacra lépésének sikere szinte kizárólag a kábeltelevíziós hálózatokon való megjelenésen múlik. Különösen annak fényében, hogy főként reklámbevételre építő műsorszolgáltatók ma Magyarországon jellemzően nincsenek jelen, így az új belépők számára fontos lehet a műsorterjesztőktől kapott műsordíj. Másrészt feltételezhető volt, hogy a tartalom csomagolásának és átvitelének integrációja szintén nehezítheti a műsorszolgáltatók piacra lépését, ezzel együtt csökkentheti a verseny intenzitását. A GVH harmadik, előzetes problémafelvetése a műsorszolgáltatási piac reklámoldalához kapcsolódott: a műsorszolgáltatók nézettségének és reklámpiaci részesedésének feltételezhető aránytalansága kapcsán felmerült, hogy ez a jelenség az országos kereskedelmi csatornák reklámértékesítési gyakorlatának vagy valamely más piaci körülmény potenciális versenytorzító hatásának lehet az eredménye.
67. A terjesztési- és reklámpiacokhoz kapcsolódóan a vizsgálat feltárt több olyan – az indításra okot adó feltevésekhez közvetve kapcsolódó – körülményt, amelyekre a GVH a médiaszabályozással kapcsolatban kifejtett véleményeiben tekintettel volt. Az egyik műsorterjesztéshez kapcsolódó problémafelvetés – a műsorszolgáltatók kábelhálózatokhoz való hozzáféréseinek lehetőségei kapcsán – a vizsgálat arra a következtésre jutott, hogy a platformok közti verseny élénkítése miatt egyre kevésbé valószínű, hogy a kábelszolgáltatók indokolatlanul elzárkózzanak bizonyos műsorok terjesztésétől. A kábeltelevíziós műsorterjesztéssel kapcsolatos másik – a hálózatüzemeltetőktől független tartalomcsomagolók hiányát érintő – problémafelvetés kapcsán a vizsgálat megállapította, hogy a kábelhálózatokon a független tartalomcsomagolók megjelenésének jelenleg egyrészt objektív korlátai vannak, másrészt az integrált csomagolás önmagában nem akadályozza a műsorszolgáltatási versenyt.
68. A televíziós reklámpiac, a két országos kereskedelmi csatorna reklámpiaci részesedése és nézettsége közötti aránytalanság kapcsán a vizsgálat megállapította, hogy a feltételezett aránytalanság csak a legnézettebb országos kereskedelmi csatorna, az RTL Klub esetében érzékelhető. Ennek mértéke – az ágazati vizsgálatban rendelkezésre álló információk alapján – a megfelelő nézettségi mutatóhoz viszonyítva nem kifogásolható, a reklámpiac sajátosságai és a csatorna reklámhatékonysági előnyei miatt.

69. Az ágazati vizsgálat során felismert két – a vizsgálat indításakor még problémaforrásként előre nem látott – fontos tényező, amelyeknek a műsorszolgáltatási és műsorterjesztési verseny szempontjából is jelentősége lehet: a digitális földfelszíni terjesztés és a nézettségmérés. A *digitális földfelszíni platformnak* az ágazati vizsgálat alapján elsősorban a műsorterjesztési piac szempontjából van jelentősége, hiszen a műsorterjesztési verseny további élénküléséhez és így a terjesztők műsorszolgáltatókkal szembeni „fegyelmezéséhez” érdemben hozzá tudna járulni. A *nézettségmérés* kapcsán az ágazati vizsgálat megállapította, hogy a reklámpiaci értékesítési rendszerek jelentős mértékben támaszkodnak a nézettségmérésre. A kisebb csatornákra, valamint a szűkebb célcsoportokra vonatkozó megbízható adatok hiánya nehezítheti a tematikus csatornák reklámpiaci érvényesülését. Emellett a megbízható nézettségi adatok ágazati szabályozási célból az állam számára is szükségesek. A GVH a nézettségmérés kapcsán ezért arra a következtetésre jutott, hogy rendszeres pályázatással, rögzített időszakokra kellene kiválasztani a mérést végző vállalkozást, mert ez a megoldás biztosíthatja legjobban az esetleges piaci problémák megoldását, és azt hogy a nézettségi adatok felhasználójává váló állam is a legkedvezőbb feltételekkel jusson hozzá e szolgáltatáshoz.
70. A GVH az ágazati vizsgálatban egyéb szabályozási igényt felvető körülményeket is azonosított, amelyek szintén a szakmai alapokon nyugvó korszerű médiaszabályozás és jogharmonizáció szükségességére hívják fel a figyelmet. Az ágazati vizsgálat olyan konkrét hiányosságokra is rámutatott, mint a kiemelkedő érdeklődésre számot tartó események közvetítésére vonatkozó kizárólagos közvetítési jogok szabályozásának elmaradása, vagy az országos műsorszolgáltatók csatornaalapítási és túlzott terjeszkedési korlátai.
71. Az ágazati vizsgálat tapasztalataira építve, 2009 őszén került sor a „Piac és szabályozás a versenyképes médiáért” című konferenciára. A GVH ezzel az eseménnyel egy nyílt, szakmai párbeszédet szándékozott indítani a vizsgálatlal érintett felek között és egyúttal a régóta esedékes médiaszabályozási reform szakmai megalapozásához is hozzá kívánt járulni. A konferencián az ágazati vizsgálat következtetései mellett a fogyasztóvédelem és a médiaszabályozás-versenyjog viszonyrendszer egyes kérdései kerültek megvitatásra.
72. A kereskedelmi törvény hatálybalépése óta 2009 végéig kilenc eljárás indult a **kereskedelmi vállalkozások jelentős piaci erővel történő visszaélésének** vizsgálata körében, melyek közül 2009-ben két eljárásban hozott döntést a GVH. A kereskedelmi törvény hatályba lépése óta – különösen más tárgykörben érkezett beadványokhoz viszonyítva – kevés számú panasz, illetve bejelentés érkezett a hivatalhoz kiskereskedők beszállítókkal szemben tanúsított magatartása miatt. A szóbeli érdeklődések, megkeresések száma ennél jóval nagyobb, azonban a tájékoztatást az esetek jelentős részében végül nem követi panasz benyújtása.
73. A bíróságok minden olyan, előttük folyamatban levő ügyről haladéktalanul értesítik a GVH-t, amelyben felmerül a versenyjogi rendelkezések megsértése. A GVH a „**bíróság barátjaként**” (*amicus curiae*) minden esetben részletes írásos észrevételt tett annak érdekében, hogy segítse a bíróságot döntésében. 2009-ben négy olyan ügyben fejtette ki álláspontját a GVH, amelyben felmerült a Tpvt. alkalmazása. Összességében elmondható, hogy valamennyi ügyben az erőfölénnyel való visszaélés témakörében kellett a bíróságnak dönteni, illetve egy ügyben a kartelltilalom alkalmazása is felmerült.
74. A **bírósági felülvizsgálat tapasztalatai** alapján a jogsértést megállapító határozatok megtámadási arányának 2008. évi jelentős csökkenése átmeneti jelenségnek bizonyult. 2009-ben a korábbi évekhez hasonlóan a marasztaló határozatok mintegy felét támadták meg. A jogsértés hiányát megállapító, illetve az összefonódásra vonatkozó engedélyt feltételek mellett megadó határozat megtámadására a 2009. évben egyáltalán nem került sor. Egy esetben az összefonódás engedélyezése iránti kérelmet megtagadó határozat felülvizsgálata iránt bírósághoz fordultak, miként bíróság elé került az a határozat is, amelyben a GVH azt állapította meg, hogy adott tranzakció nem minősül összefonódásnak. A jelenlegi versenytörvény alapján eddig megtámadott 459 határozat több mint 80 %-a jogerősen elbírálásra került. Ez lényegesen meghaladja az előző években tapasztalt mértéket, ami egyértelműen jelzi a bírósági elbírálás felgyorsulását. Ezek közül a Fővárosi Bíróság és a Fővárosi Ítéltábla 24 esetben változtatta meg (részben vagy egészben) jogerősen a jogalap tekintetében a GVH Versenytanácsa határozatát, további 30 esetben pedig kisebb-nagyobb mértékben csökkentették a bíróságok a kiszabott bírságot. Az utóbbi öt évben csak négy esetben kötelezte a bíróság jogerősen új eljárásra a GVH-t, abból is kettő esetben oly módon, hogy a jogalapot helybenhagyta, így csak a bírság összege tekintetében kell új eljárást lefolytatni. Az előzőek egyértelműen jelzik, hogy a versenytörvény alkalmazásában a bíróságok és a GVH között kialakult jogalkalmazási harmónia fennmaradt.

75. A jogerős bírósági döntések közül kiemelendő az *országos útépitő kartellügyben* született, az ügyet véglegesen lezáró – Legfelsőbb Bíróság által hozott – ítélet, amely helybenhagyta a GVH Versenytanácsa jogsértést megállapító határozatát. Döntött továbbá a Legfelsőbb Bíróság a *Bartók Béla úti kartell* ügyében is, amelyben a 4-es metró előkészítéséhez kapcsolódóan kiírt közbeszerzési pályázatok kapcsán tanúsított versenykorlátozó összzejátszás miatt a GVH 2004-ben három építőipari céget marasztalt el. A Fővárosi Ítéltábla helybenhagyta a hivatal eljárását és a döntésében foglalt megállapításokat, majd a Legfelsőbb Bíróság 2009-ben meghozott ítélete – az egyik vállalkozás terhére kiszabott bírság összege kivételével – fenntartotta hatályában a jogerős ítéletet. A Legfelsőbb Bíróság az *Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság Fiumei úti székházának átalakítására* 2001-ben kiírt tendert érintő kartellügyben egyetértett a GVH piacmeghatározásával. Részben megváltoztatta a Fővárosi Bíróság a *Magyar Ügyvédi Kamarával* szemben hozott GVH döntést. Jogerős ítélet született az *ún. biztosító kartellben*: míg az elsőfokú bíróság az alkuszi megállapodások tekintetében nem osztotta a GVH álláspontját, egyebekben azonban helybenhagyta a határozatot, addig a Fővárosi Ítéltábla teljes egészében elutasította a felperesi kereseteket. 2009-ben jogerős bírósági döntés született abban az erőfölénnyel való visszaélést érintő ügyben, melyben a GVH visszaélésnek minősítette, hogy a *Magyar Államvasutak Zrt.* a magánvasutakkal a 2005. évre megkötött pályahasználati szerződésekben olyan feltétel nélküli bankgaranciát kötött ki, amivel indokolatlanul hátrányos piaci helyzetet teremtett a versenytársainak számító új vasúttársaságoknak. Míg a jogsértés tekintetében alaposnak találta tehát a jogerős ítélet a határozatot, addig a kiszabott bírság mértékét eltúlzottnak minősítette és ezért 500 M Ft-ra csökkentette azt. Fenntartotta hatályában a Legfelsőbb Bíróság a szintén piacnyitással összefüggésbe hozható erőfölénnyel való visszaélés tárgyában, a *Dél-magyarországi Áramszolgáltató Zrt.*-vel szemben született határozatot helybenhagyó jogerős ítéletet.
76. A 2008-as évhez hasonlóan, 2009-ben is érdekes fejlemények történtek a bírság megállapítására vonatkozó szabályok értelmezése kapcsán. 2008-ban a Fővárosi Ítéltábla több alkalommal kifogásolta a GVH bírságkiszabási gyakorlatát, majd lefektette az általa helyesnek tartott elveket. A GVH ezen kifogásokkal nem értett egyet, ezért több ügyben nyújtott be felülvizsgálati kérelmet a Legfelsőbb Bírósághoz. A felülvizsgálati kérelmek nyomán eljáró Legfelsőbb Bíróság kifejtette, hogy a GVH-nak az egyedi hatósági határozatát konkrétan és az ügy sajátosságaira figyelemmel kell indokolnia, azonban a másodfokú bíróság érvelésével ellentétben saját jogalkalmazási gyakorlatára is támaszkodhat. A saját joggyakorlatának közlemény formában való közzétételé esetén a GVH az abban foglalt alapelvekhez az egyes döntéseknél igazodni köteles.
77. A **bírságbeszedési gyakorlat** körében elmondható, hogy a GVH működése folyamán, a 2009. év végéig mindösszesen 36,4 milliárd forint bírságot szabott ki. Ebből 31,6 milliárd forint vált végrehajthatóvá, melynek 95,5%-a az év végéig befizetésre került.

Versenypártolás

78. 2009-ben 283 előterjesztés és jogszabálytervezet érkezett véleményezésre a GVH-hoz, mintegy 20%-kal kevesebb, mint az eddigi mélypontot jelentő 2008-ban. Folytatódott, sőt megerősödni látszott az előző évben megfigyelt azon tendencia, hogy az előterjesztők – figyelmen kívül hagyva a versenytörvényben meghatározott kötelezettségüket – a GVH feladatkörét érintő, s ily módon a hivatallal egyeztetendő egyes jogszabálytervezeteket nem küldték meg véleményezésre. A GVH-hoz beérkezett tervezetek közül – hasonlóan az előző évben tapasztalt arányhoz – csak kb. minden hatodik (48 db) igényelt részletes észrevételt, miközben negyedrészüket a piac működését nyilvánvalóan nem érintő, versenypolitikailag érdektelen jogszabálytervezet volt. Ezzel szemben az év folyamán – az előző évvel hasonló nagyságrendben – 77 olyan jogszabály került elfogadásra, amely a GVH érdeklődésére tarthatott volna számot, de előzetesen nem egyeztették a hivatallal. A GVH 2009-ben is fokozott figyelmet fordított jogszabály-veleményezési tevékenységének hatásosságára, versenypártoló észrevételeinek érvényesülésére. A versenyhivatal az államigazgatási egyeztetés során sikertelen fogadtatás esetén rendszerint kéri, hogy az előterjesztő a GVH-t egyet nem értő szervezetként tüntesse fel, ismertesse az előterjesztésben a vitatott észrevételt, és indokolja meg elfogadhatatlanságát. Az esetek többségében csupán a jogszabály kihirdetése után tudja a versenyhatóság megállapítani észrevételei tényleges hasznosulását.

79. A versenyhatóság fontosnak tartja hangsúlyozni, hogy igazán szerencsésnek azt tartaná, ha adott jogszabállyal kapcsolatos álláspontjának kifejtésére elsősorban a jogszabályalkotás korai, koncepciókialakítási-, formálási szakaszában kapna lehetőséget. Ily módon biztosítható lenne a versenypolitikai szempontrendszer olyan időpontban történő megjelenítése, amikor azok figyelembe vételére – akár kompromisszumos megoldások formájában is – reális lehetőség van.
80. Az elmúlt év folyamán az egyik legnagyobb terjedelmű jogalkotási feladat – mely a verseny alakulását érzékenyen, alapvetően pozitív irányba befolyásolta – a *belső piaci szolgáltatásokról szóló 2006/123/EK irányelv magyar jogrendbe való átültetése* volt. Megjegyzendő ugyanakkor, hogy a hivatal számára észrevételei megtételére csak irreálisan rövid határidőben volt mód. A *korrupció elleni küzdelem* érdekében szükséges kormányzati intézkedésekről szóló előterjesztés tervezetének keretében a tisztességes eljárás követelményének megsértésével összefüggő eljárásról és a Közérdekvédelmi Hivatalról több alkalommal közvetlenül is egyeztetett a GVH az igazságügyi tárca munkatársaival. Az előterjesztés részét képező versenytörvény módosítással az informátori díj bevezetése kapcsán a hivatal egyetértett, a normaszöveghez konkrét javaslatokat is tett, amelyek elfogadásra kerültek. Ezzel szemben számos kifogást fogalmazott meg a GVH az új hivatalra vonatkozó szabályozást illetően.
81. Az elmúlt évek során a GVH különböző eljárásai és vizsgálati tapasztalatai alapján számos fórumon többször is jelezte, hogy a *hitelpiacokon* a hatásos verseny biztosítása érdekében a szabályozás pontosítására van szükség. A GVH elnöke az Országgyűlés számára benyújtott összegző éves jelentéseiben többször is részletesen tájékoztatta a képviselőket erről a problémáról. A GVH 2005. és 2007. évi tevékenységéről szóló beszámolóiban javaslatot is megfogalmazott a kifogásolt törvényi szabályozás pontosítására. A GVH szakmai álláspontja szerint az *egyoldalú szerződésmódosítások* akkori rendszere alapvetően gátolta a hitelpiacokon a verseny érvényesülését, és a szabályozás e téren történő pontosítása nélkül a hitelpiaci verseny élénkítésére tett egyéb javaslatok megvalósítására sem látott garanciát.⁶
82. A Pénzügyminisztérium által 2008. december 23-án benyújtott törvényjavaslat több, a GVH által kiemelt problémát igyekezett kezelni amikor javasolta, hogy a már szerződött fogyasztók megfelelő időben értesülhessenek a bankok által végrehajtani tervezett, számukra hátrányos változtatásokról, illetve egy esetleges kedvezőtlen szerződésmódosítás el nem fogadása esetén ne kelljen a szerződésből való kilépési költségeket (végtörlesztési díj) viselniük, valamint korlátokat állított a parttalan egyoldalú módosítási gyakorlat elé. A GVH miután megismerte a már benyújtott törvénytervezetet, jelezte a Pénzügyminisztérium és az Országgyűlés illetékes bizottsága felé, hogy bár alapvetően egyetért a szabályozás irányával, bizonyos kérdésekben annak kiterjesztését, illetve pontosítását tartja szükségesnek. Az egyeztetések során sikerült megállapodni arról, hogy a módosítások a mikrovállalkozásokra is érvényesek legyenek, valamint az elfogadásra kerülő szabályok az élő szerződések módosítása során (nem pedig csupán a törvény hatályba lépése után kötöttek esetében) is irányadók legyenek. A GVH elnöke az országgyűlési képviselőknek 2009 márciusában írt levelében is jelezte, hogy a törvényt módosítás – kiegészítve a bizottsági módosító indítványokkal – jelentősen segítheti a hatásos verseny érvényesülését anélkül, hogy érdemi veszélyt jelentene a bankrendszer stabilitására. Kiemelte, hogy az ellenőrizhetővé tett szerződésmódosítások, és így a versenynek jobban kitett üzletpolitika következtében csak az a lehetőség szűnik meg, hogy a hitelnyújtók a szerződéses aszimmetriát kihasználva olyan többletbevételre tegyenek szert, amelyet nem hatékony működéssel, hanem a szabályozás és a jogalkalmazás hiányosságait kihasználva értek el. A GVH szerint a törvényt módosítás következményeként a hatásos verseny érvényesülése következtében a kockázatok helyesebb kezelése, hatékonyabb működési költségek, illetve jelentős jóléti megtakarítások várhatók. A pénzügyi válság kapcsán az ilyen átlátható üzletpolitika segíthet erősíteni a bankrendszerbe vetett bizalmat. A hatékonyan működő bankoknak nem kell tartaniuk attól, hogy ügyfeleik tömegesen viszik át szerződéseiket más bankokhoz, hiszen amennyiben a kedvezőtlenebb kondíciók valóban versenysemleges külső hatások következményei, azok a többi bankot ugyanúgy érintik, tehát a fogyasztóknak nem áll majd érdekükben a váltás.
83. Ajánlásai között fogalmazta meg a GVH a 2008. évről szóló parlamenti beszámolójában azt, hogy szükségesnek tartja olyan jogszabályok megalkotását, amelyek segítik a *hatásos verseny érvényesülését a jelzáloghitelek piacán*. Az *egyoldalú szerződésmódosításokkal* kapcsolatos, az utóbbi évek során elterjedt hazai banki gyakorlaton való változtatás érdekében a GVH a bankváltás akadályait vizsgáló 2007 februárjában indított, 2009-ben lezárult ágazati vizsgálatának megállapításai alapján kezdeményezte a vonatkozó jogszabály módosítását.

6 A hitelkiváltás területén a GVH egyéb javaslatai között szerepelt egy összehasonlítható honlap működtetése, az elő- és végtörlesztési díjak általános szabályozása, valamint az állami támogatások hordozhatóságának megteremtése.

84. *A fogyasztónak nyújtott hitelről* szóló törvény a fogyasztói hitel megállapodásokról szóló 2008/48/EK irányelv rendelkezéseit ülteti át a hazai jogrendbe. A törvénytervezet első változata az elő- és végtörlesztés fogyasztó számára előnyös szabályait nem terjesztette ki a jelzáloghitelre, amit a GVH eredményesen kifogásolt. Ezzel szemben nem koronázta siker az államilag támogatott hitelek vonatkozásában tett hasonló versenyhivatali javaslatot, holott belátható, hogy az előtörlesztés lehetővé tételével állami kiadásmegtakarítás is elérhető lett volna. Eredménytelenül érvelt a GVH amellett is, hogy az új szabályok visszamenőleges hatállyal érvényesüljenek a már előzőleg megkötött, de még hosszú ideig élő szerződésekre, ami a fogyasztói előnyök mellett a pénzintézeteknél a szerződésállomány egységes kezelését is lehetővé tette volna.
85. *Az elektronikus közszolgáltatások* működtetéséről szóló kormányrendelet tervezete a Kopint-Datorg Zrt.-t jelölte ki a központi elektronikus szolgáltató rendszer üzemeltetésére. A GVH kifogásolta a Magyar Nemzeti Vagyongazdálkodó Zrt. 100%-os tulajdonában levő vállalkozás rendeletben történt kijelölését, ami megkérdőjelezhető kizárólagossági jogot biztosít. Ezentúl a versenyhatóság kifogásának tárgya volt a kijelölés jogi alapjának hiánya is.
86. *Az építési beruházások megvalósításának elősegítése* érdekében számos kormány- és miniszteri rendelet módosításáról készült előterjesztés, melyhez általánosságban és részleteiben is hozzászólt a hivatal. Kifejtette, hogy a hazai építési piacon tapasztalható visszásságok egyik oka abban kereshető, hogy kartellezéssel, de valószínűsíthetően korrupcióval is erősen fertőzött az ágazat, ami egyrészt a források rossz hasznosulását okozza, másrészt a széttagoltsághoz is hozzájárul. A beruházási folyamatban elvész a munka minősége tekintetében megkövetelhető felelősség a kivitelezési lánc hosszúsága, az alvállalkozók és beszállítók szövevényes hálója miatt, miközben az ezek megoldására bevezetni tervezett eszközök jelentős részét (minimális rezsióradíj, normázás, szakmagyakorlás regisztrációhoz kötése) alkalmatlannak tartotta a létező gondok orvoslására.
87. *A gyógyszerekkel folytatott nagykereskedelmi és párhuzamos import tevékenységről szóló miniszteri rendelet* kapcsán rámutatott a hivatal arra, hogy bár a gyógyszerjogi törvény, valamint a miniszteri rendelet tartalmaz ellátási kötelezettségre vonatkozó szabályt, annak tartalmát nem definiálja. Ezzel párhuzamosan felhívta a figyelmet arra is, hogy a szabályozás nem írja elő a forgalombahozatali engedélyes számára, hogy bármely nagykereskedőt kötelező lenne kiszolgáltatni az általa gyártott készítményekkel. Mindebből következően ellentmondás feszül a vertikum szereplőire vonatkozó szabályok között, melyet a GVH a normaszöveghez tett és az előterjesztő által elfogadott javaslatával sikerült kiküszöbölni. *A gyógyszerek forgalombahozataláról szóló miniszteri rendelet módosításával* kapcsolatban a hivatal rámutatott a tervezet fogalmazást nehezítő és versenysemlegesítést sértő szabályaira.
88. A GVH-nak a *villamosenergia határon keresztül történő szállításának szabályozásáról* szóló kormányrendeletet csak a megjelenését és hatályba lépését követően volt lehetősége véleményezni. A *közüzemi nagykereskedelmi engedélyesnél felmerült bevételi hiány megtérítésének részletes szabályairól* szóló KHEM rendelet (Rendelet) esetében a GVH szintén nem fejthette ki előzetesen álláspontját, holott a Rendelet egyértelműen kedvezőtlenül befolyásolta a versenyviszonyokat és rendelkezéseket tartalmazott a földgáz árára vonatkozóan. A GVH-t meglepetésként érte, hogy 2009 decemberében a *gépjárművek eredetiségvizsgálatának szabályozásában* lényeges módosításokra került sor. A versenyhatóság így utólagosan – a GVH elnöke által az érintett tárcák vezetőinek írt nyílt levelében – volt kénytelen lehetőséget kérni az előterjesztések tanulmányozására, mivel erős volt a versenyhivatal azon gyanúja, hogy az új szabályozás miatt a közfeladat ellátásának hatékonysága nemhogy javult volna, hanem tovább romlott. A GVH már a 2008. évről szóló parlamenti beszámolójában kezdeményezte az eredetvizsgálat rendszerének felülvizsgálatát. 2008 novemberében versenypolitikai elemzést tett közzé a kötelező gépjármű eredetiségvizsgálat szabályozásáról. A 2009. végén végrehajtott jogszabályi változtatások következményeként ténylegesen nem változott a rendszer költségessége, s a GVH nem tudta érdemi, az állampolgárok és a vállalkozók számára hasznos változtatásokra készíteni sem a jogalkotókat, sem a rendszer működtetésében közreműködő hatóságokat.
89. Az oktatási és kulturális miniszternek címzett *szignalizációjában* a GVH felhívta a szabályozó figyelmét arra, hogy a piac jellegzetességei speciális, ezeket figyelembe vevő szabályozásmódosításokat tennének indokolttá a tankönyvpiacon (pl. árkontroll rendszer javítása, a kiadók részéről a tankönyvkiválasztás érdekében a tanárokat, iskolákat megcélzó anyagi és egyéb ösztönzők tilalmi szabályainak pontosítása, ellenőrzése, szankcionálása).

A versenykultúra fejlesztése

90. A GVH 2009-ben is nagy figyelmet fordított tevékenységének harmadik pillérére, a versenykultúra és a fogyasztói kultúra fejlesztésére. A hivatal ezirányú tevékenységét összefogó **Versenykultúra Központ** (GVH VKK) – nyilvános éves munkaterve alapján – egyrészt a GVH szakmai háttérére építő programok szervezésével és működtetésével, másrészt a versenykultúra és a fogyasztói kultúra fejlesztésében résztvevő más személyek és szervezetek munkájának pályázati úton történő támogatásával járul hozzá ezen célok megvalósításához. A GVH VKK 2009-ben is széleskörű információközvetítő- és ismeretterjesztő tevékenységet folytatott, valamint közreműködött a szakmai közélet fejlesztésében. Közérthető, szemléletes *ismeretterjesztő kiadványok* segítségével próbál hozzájárulni ahhoz, hogy mind általában véve a versennyel, a versenyjoggal, illetve a tudatos fogyasztói döntéshozattal kapcsolatos alapvető fogalmaknak, mind az egyes ágazatok, piacok versenyjogi sajátosságainak a szélesebb körű ismeretét elősegítse. 2009-ben a GVH VKK *Richard Whish: Versenyjog* című műve magyarra történő fordítását és megjelentetését készítette elő. A megjelenő újabb könyvvel a GVH VKK az európai versenyjoggal foglalkozó szakemberek, jogászok körében alapvető fontosságú művel kívánja gyarapítani a magyar nyelven rendelkezésre álló, versenyjogi tárgyú szakkönyvek sorát. A GVH VKK nemcsak egyszeri kiadványokkal jelentkezik, de *Versenytükkör* néven 2005 szeptemberében versenyjogi-versenypolitikai tárgyú időszakos lapot is indított. Az általában negyedévente megjelenő Versenytükkör szerzőinek többsége a GVH munkatársai közül kerül ki, ugyanakkor a lap a versenypolitika szélesebb értelemben vett megközelítésére törekszik. A GVH és a bíróságok jogalkalmazási tevékenysége körébe tartozó kérdések mellett a verseny működését érintő, kapcsolódó területeket is bemutat az adott téma szakértőinek felkérésével készült tanulmányok alapján. Emellett a GVH VKK tanulmányi pályázata révén a versenyjog és a fogyasztói döntéshozatal témaköre iránt érdeklődő fiatal generáció számára szakmai bemutatkozási lehetőséget is biztosít.
91. A GVH VKK a *szakmai rendezvények* keretében történő képzést, ismeretátadást tekinti a versenyjogi-versenypolitikai, illetve fogyasztóvédelmi tájékoztató munka másik legfontosabb eszközének. Ezért egyrészt mind saját maga, mind más szervezetekkel együttműködésben is szervez szakmai rendezvényeket egy-egy aktuális versenyjogi vagy versenypolitikai kérdés megvitatására, másrészt mind szakmailag (munkatársai előadói részvételének biztosításával), mind pályázati úton anyagilag is támogatja mások által szervezett rendezvények, előadások, konferenciák stb. megvalósítását, illetve az ilyen rendezvényeken való részvételt. E szemléletben mutatta be a szakmai közönség számára William W. Lewis: *A termelékenység ereje: Gazdagság, szegénység és a globális stabilitás fenyegetettsége* című, 2008 második félévében, a GVH VKK gondozásában másodikként napvilágot látott szakkönyvfordítást is.
92. Az elmúlt év bővelkedett magas színvonalú szakmai rendezvényekben. 2009. május 7-én került megrendezésre az *Amerikai Kereskedelmi Kamara* (AmCham) és a *GVH VKK közös reklámjogi konferenciája*, amelyen a reklámfelügyeleti hatóságok képviselői és a magyar reklámozók kulcsszereplői vettek részt. A konferencia célja az volt, hogy a reklámozással foglalkozók számára valós segítséget nyújtson jogi kockázataik csökkentésében és abban, hogy mindennapi marketing- és kommunikációs tevékenységük során felelősen tudjanak eljárni. A GVH VKK szakmai támogatásával valósult meg 2009. május 8-án a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Versenyjogi Kutatóközpontja, a Magyar Versenyjogi Egyesület és az Egyesült Királyság Versenyhatósága (OFT) által közösen, *az újonnan csatlakozott EU-tagállamok számára szervezett nemzetközi versenyjogi konferencia*. A GVH VKK, a Média Content Consulting Kft. és a GVH együttműködésében 2009. november 4-én került megrendezésre a „*Piac és szabályozás a versenyképes médiáért: fókuszban a televíziós műsorszolgáltatás*” elnevezésű nagyszabású konferencia. 2009. november 20-án került sor a GVH VKK és az Eötvös Loránd Tudományegyetem Társadalomtudományi Kara Közgazdaságtudományi Tanszékének együttműködésében megrendezett „*A válság hatása a piaci versenyre Magyarországon*” című kamarakonferenciára. A GVH és a GVH VKK 2009. november 25-én „*Öt év versenypolitikájának mérlege, avagy mit hozott Magyarországnak és a régióknak az EU csatlakozás óta eltelt időszak*” címmel nagyszabású konferenciát rendezett. Az eseményen felszólalt Neelie Kroes, az Európai Bizottság versenyügyi biztosa is, aki előadásában kiemelte, hogy a tisztességes piaci verseny szabályai alól még válság idején sem szabad felmenteni senkit. Ugyanakkor ahhoz, hogy a jövőben ugyanazokat a hibákat ne kövessük el, fel kell tárnunk az okokat és tanulni az elkövetett hibákból. Ennek véghezviteléhez pedig erős politikusok, erős üzletemberek, erős piaci szabályozás és nem utolsósorban erős versenyhatóságok kelljenek. A rendezvényt Nagy Zoltán, a GVH elnökének előadása zárta, aki a versenyhatóság szempontjából foglalta össze a Magyarország uniós csatlakozása óta eltelt öt évet, valamint leszögezte, a GVH-nak továbbra is az a célja, hogy a piacok jobban, versenyző módon, a fogyasztók hasznára működjenek.

93. 2007 novembere óta „*Versenyjogi beszélgetések délidőben*” című rendezvénysorozat rendszeres, szervezett, de mégis kötetlen lehetőséget teremt a hivatali és a hivatalon kívüli szakértők közötti szakmai párbeszédre, az aktuális szakmai kérdéseket érintő közös gondolkodásra. A GVH VKK a Magyar Tudományos Akadémia Közgazdaságtudományi Intézetével közösen 2009 őszén indította el „*Piacelemzés, versenypolitika és szabályozás*” című kötetlen, a piacelemzés, a versenypolitika és a szabályozás témaköreivel foglalkozó közgazdasági szemináriumsorozatát. A szemináriumokon a résztvevők rövidebb közgazdasági tanulmányok gyakorlati jelentőségeit, következményeit vitathatták meg.
94. A GVH VKK 2009-ben második alkalommal mutatkozott be az érdeklődőknek a Sziget fesztiválon, a Civil Szigeten, ahol két napon keresztül a *Versenysziget* nevű sátorban fogadta a szigetlakókat. A megjelenéssel a GVH VKK célja – a Civil Szigeten részt vevő más állami-önkormányzati szervezetekhez, valamint civil szervezetekhez hasonlóan – a hivatal tevékenységének alaposabb megismertetése volt.
95. A hivatal több munkatársa *rendszeresen* oktat versenyjogot, illetve versenyszabályozással kapcsolatos tantárgyakat felsőfokú oktatási intézményekben, valamint *tart előadásokat* szakmai érdeklődők számára.
96. A hivatal *információközvetítő tevékenysége* 2009-ben sem lankadt: a GVH munkatársai közel 100 előadást tartottak, hozzávetőleg 50 alkalommal adtak interjút és közel 80 tanulmányt, cikket publikáltak jogi és gazdasági folyóiratokban, szaklapokban.
97. A GVH és a GVH VKK 2009 során tovább erősítette a *sajtó útján* végzett információközvetítő tevékenységet. Az év során a GVH VKK összesen 6-6 alkalommal jelentetett meg tematikus versenyjogi oldalt a Napi Gazdaság és a Világgazdaság című napilapokban és számos alkalommal jelent meg az elektronikus média különböző csatornáin (televízió, rádió, elő internetes előadás). A tudatos fogyasztói döntéshozatal kultúrájának elősegítése céljából 2009-ben is intenzív volt a GVH VKK jelenléte a fogyasztóvédelmi tárgyú lapok hasábjain annak érdekében, hogy megossza az olvasókkal a hivatal gyakorlatában előfordult fogyasztó megtévesztés, illetve tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatos ügyek tapasztalatait és tanulságait. 2009-ben a napilapokban közel 900, a gazdasági hetilapokban 160, az elektronikus sajtóban (az internetes portálokat ide nem értve) hozzávetőleg 60 a GVH-t megemlítő cikk jelent meg.
98. A GVH VKK nemcsak más szervezetek kutatási tevékenységének támogatásával igyekszik hozzájárulni a versenyre vonatkozó elméleti és empirikus ismeretek gyarapodásához, hanem maga is élen jár ezek fejlesztésében. A GVH VKK 2009-ben folytatta a 2008-ban megkezdett, olyan kisebb *felmérés-sorozat készítését*, amely egy szűkebb területre összpontosítva, a lakosság körében a GVH eljárásainak, versenypártolási akcióinak „ismertségét” és a hivatal munkájának megítélését vizsgálta. A felmérések között szerepelt a Penny Market Kft. születésnap akciója kapcsán indított versenyfelügyeleti eljárás, a Blikk című napilapot kiadó Ringier Kiadói Kft.-nek a Bors című napilapot is kiadó Híd Rádió Zrt.-re irányuló vásárlási szándékát értékelő eljárás, valamint a gazdasági miniszterjelölt 2009 áprilisi, korábbi GVH eljárásokkal is kapcsolatos visszalépéséről szóló hír ismertségének felmérése.
99. Elkészült és 2009 januárja óta elérhető a GVH VKK honlapján a *Versenystatisztika adatbázis*. Az adatbázis létrehozásával a központ célja az volt, hogy eddig nem létező alapot biztosítson a magyarországi versennyel kapcsolatos kérdések tárgyszerű megközelítéséhez, lehetőséget teremtve a verseny állapotára, illetve feltételeire vonatkozó elsősorban időbeli, esetleg ágazatközi és térbeli összehasonlítások megtételére, a gazdaság egészében a verseny feltételeire, a vállalkozások magatartására és teljesítményére vonatkozó folyamatok azonosítására és figyelemmel kísérésére. Az adatbázis a TEÁOR szerinti tevékenységi kódok bontásában származtatja a versenyintenzitás mérésére szolgáló mutatókat.
100. A GVH VKK célkitűzései között szerepel a szakmai kapcsolatok szorosabbá tétele a versenyjoggal és versenypolitikával foglalkozó tudományos-oktatási élet szereplőivel. Ennek keretében együttműködési megállapodást kötött a Magyar Versenyjogi Egyesülettel és a Junior Achievement Magyarországgal.
101. A GVH VKK céljai között szerepel ugyanakkor az is, hogy a GVH által az elmúlt évek során az ágazati hatóságokkal kötött együttműködési megállapodásokon felül kifejezetten a versenykultúra fejlesztésére és terjesztésére fókuszáló együttműködések alakítsanak ki, illetve folytassa a már létrejött *együttműködések* keretében végzett tevékenységeit. Ezek közé tartozik a pénzügyi

kultúra fejlesztése érdekében, az MNB-vel és a PSZÁF-fal kialakított intenzív háromoldalú együttműködés folytatása és kiteljesítése. 2009 során a három szervezet közös gondozásában az Est Lapok két külön száma jelent meg *Pénziránytű* címen. A központ továbbra is aktívan vett részt az MNB, a Diákhitel Központ Zrt. és a Magyar Bankszövetség által alapított, közhasznú szervezetként működő a Tudatos Pénzügyekért Alapítvány munkájában.

- 102.** A GVH VKK törekszik a versenyügyekkel kapcsolatba kerülő bírák munkájának támogatására. A bírák egyrészt a GVH versenyfelügyeleti eljárásai során hozott közigazgatási határozatainak felülvizsgálata során, másrészt a magánjogi jogérvényesítés alkalmazásakor kerülhetnek kapcsolatba a versenytörvénnyel, a versenyjoggal. Ebből következően mind több bíró számára válhat szükségessé az e speciális jogterületre vonatkozó szakirodalom ismerete. Ehhez a GVH VKK elsősorban az Országos Igazságszolgáltatási Tanács Hivatala (OITH) keretében működő Magyar Bíróképző Akadémia Tájékoztatói és Dokumentációs Központjának, illetve könyvtárának szakirányú fejlesztéséhez nyújtott támogatással, valamint az OITH keretein belül működő, európai uniós szaktanácsadó bírák közvetlen szakirányú képzésével járult hozzá.
- 103.** A GVH VKK a versenykultúra fejlesztésében kiemelkedő szerepet vállaló – a versenyhivatalon kívül tevékenykedő – szakemberek munkájának elismerésére megalapította a „Versenykultúráért” díjat, amely 2009. december 11-én negyedik alkalommal került átadásra. A díjat Nagy Zoltán, a GVH elnöke adta át ünnepélyes keretek között Alexa Noéminek, a Transparency International Magyarország ügyvezető igazgatójának a tisztességes verseny védelmében és a korrupciómentes közélet érdekében végzett tevékenysége elismeréseként. A központ által alapított „Versenykultúráért Média” díjat első alkalommal az InfoRádió Szerkesztősége nevében Módos Márton vehette át. A „Versenykultúráért Média” díjat a GVH annak a szerkesztőségnek, újságíróknak adományozza, aki élen jár a közvélemény versenypolitikai, versenyjogi tájékoztatásában. A díjátadó rendezvény díszvendége Gregory Dorey úr, az Egyesült Királyság nagykövete volt, aki ez alkalomból beszédet is mondott az eseményen.
- 104.** Más szervezetek és személyek versenykultúra- és tudatos fogyasztói döntéshozatal kultúrája-fejlesztő tevékenységének ösztönzése érdekében a GVH VKK 2006 során pályázati rendszert épített ki. 2009 őszén a GVH VKK-hoz 148 pályázati anyag került benyújtásra. Az elbírálás 2009 végéig megtörtént: a központ a beérkezett pályázatoknak több, mint a felét, összesen 77 pályázati programot támogatott. 2009-ben azon szakmai pályázatok áthúzódo teljesítése valósult meg, amelyekre a VKK a támogatási szerződést 2008-ban kötötte meg.

Intézményi és nemzetközi kapcsolatok

- 105.** A GVH 2009 során is rendszeres szakmai- és munkakapcsolatokat ápolt a szaktárcákkal és az ágazati felügyeleti hatóságokkal, illetve a piaci szereplők részvételével működő és más nem kormányzati szakmai szervezetekkel. A Nemzeti Hírközlési Hatóság és a GVH között 2009-ben elsősorban szakértői szinten zajlott aktív konzultáció a jelentős piaci erővel (JPE) összefüggő azonosítási eljárások határozattervezeteinek szakmai előkészítése során. A két hatóság – kutatási pályázatok közös támogatásával – összehangolta az ágazati szintű versenykultúra érdekében tett erőfeszítéseit is. Az Országos Rádió- és Televízió Testület és a GVH 2009-es együttműködésének fókuszában elsősorban fogyasztóvédelmi témák álltak.
- 106.** A Magyar Energia Hivatallal a GVH 2009-ben is intenzív együttműködést folytatott, amely elsősorban a jelentős piaci erővel rendelkező engedélyesek kijelölésével kapcsolatos eljárások előkészítésében, a GVH eljárásaiban folytatott konzultációt jelentette. A két hatóság elnöke a 2006 nyarán kötött együttműködési megállapodás működtetése során szerzett, kifejezetten pozitív tapasztalatokat beépítve 2009. november 12-én aláírta a megállapodás megújításáról szóló dokumentumot.
- 107.** A GVH a Nemzeti Közlekedési Hatóságot megkereste a vasúti szolgáltatást érintő versenyfelügyeleti eljárások során, továbbá együttműködést kezdeményezett a hatóságnál és felügyeleti szervénél a földi kiszolgálás feltételeiről és engedélyezésének rendjéről szóló szabályozás revíziója előkészítésében.
- 108.** A pénzügyi szolgáltatási piacok szakmai felügyeletét ellátó Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete és a GVH közötti együttműködési megállapodásnak megfelelően a résztvevő felek szakértői az év folyamán több szakmai kérdésben is egyeztettek, illetve folyamatos volt a szakmai képviselőket a két intézmény által szervezett fórumokon.

109. A fogyasztóvédelem területén a hivatal az előző évek gyakorlatához hasonlóan közvetlen kapcsolatot tart fenn a fogyasztóvédelmi hatáskörrel rendelkező más szervekkel, kiemelten a *Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatósággal és területi felügyelőségeivel*, valamint a *Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletével*. Az együttműködés keretében a hatóságok rendszeresen egyeztetnek a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló 2008. évi XLVIII. törvény (Fttv.) alkalmazásával kapcsolatos hatásköri- és anyagi jogi kérdésekről, valamint egy közös adatbázist működtetnek, amelyben a három hatósághoz beérkezett jelzések közösen kerülnek kezelésre. 2009 szeptemberében a három hatóság vezetői találkozásán a hatóságok eredményesnek minősítették az együttműködés első évét. A GVH a hírközlés területén kapcsolatban volt a *Nemzeti Hírközlési Hatósággal és a Hírközlési Fogyasztói Jogok Biztosával*. A GVH fogyasztóvédelmi munkájában továbbra is nagy súllyal szerepelnek egyes termékek egészségre gyakorolt kedvező hatásairól tett megítévesztő tájékoztatásokkal kapcsolatos versenyfelügyeleti eljárások. Ezen vizsgálatokban kiemelkedő szerepe van az *Országos Gyógyszerészeti Intézettel és az Országos Élelmiszerbiztonsági és Táplálkozástudományi Intézettel* való kapcsolattartásnak. A GVH a tanácskozási joggal rendelkező állandó meghívottak között részt vett az *Országgyűlés 2007 márciusában létrehozott Fogyasztóvédelmi Eseti Bizottságának* munkájában, amely során több alkalommal beszámolt a fogyasztóvédelemmel összefüggő tevékenységéről és tapasztalatairól.
110. A GVH részt vesz a *Magyar Nemzeti Bank* által létrehozott, a magyarországi pénzügyi kultúra fejlesztését zászlójára tűző projektben is, melynek keretében 2009-ben is számos, a fogyasztók pénzügyi tudatosságának növelését célzó kiadvány jelent meg. A fogyasztóvédelemmel kapcsolatos információk és ismeretek nagyközönség részére történő átadásában különösen nagy szerepet vállaltak egyes *civil fogyasztóvédelmi szervezetek*, amelyekkel a GVH továbbra is szoros szakmai kapcsolatban áll. A *Közbeszerzések Tanácsának* munkájában a GVH – egy tanácsstag delegálásával – továbbra is aktív szerepet vállal.
111. A GVH **nemzetközi kapcsolatait** 2009-ben is főként az Európai Unió és a tagállamok versenyhatóságaival fennálló, továbbá a *Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet* (OECD) Verseny Bizottsága, illetve a *Nemzetközi Versenyhálózat* (ICN) keretében folytatott, valamint a kétoldalú együttműködések határozták meg. Az uniós versenyjog alkalmazásához kapcsolódóan a nemzetközi együttműködés egyik fő iránya továbbra is az operatív, ügy-vonatkozású kapcsolattartás, amely az *Európai Versenyhálózathoz* (ECN) köti a GVH-t. A Nemzetközi Versenyhálózattal (ICN) folytatott együttműködés során kiemelt területnek továbbra is a *Kartell Munkacsoportban* – ahol az Európai Bizottság Verseny Főigazgatósága mellett a GVH tölti be a munkacsoport társelnöki szerepét – folytatott közreműködés bizonyult. Mint a *Nemzetközi Fogyasztóvédelmi és Felügyeleti Hálózat* (ICPEN) tagja a GVH 2009-ben is részt vett az ún. Sweep Week-en, vagyis vállalkozások által üzemeltetett honlapok bejelentés nélküli vizsgálatában. Az Európai Unió 2006-ban állította fel a *fogyasztóvédelmi hatóságok együttműködésén alapuló nemzetközi hálózatot* (CPCS). A GVH jelenleg a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló irányelv, illetve a magyar átültetést megvalósító jogszabály, az Fttv. rendelkezéseinek végrehajtásával vesz részt a rendszerben.
112. A horvát és az osztrák versenyhatóságokkal az elmúlt években megalapozott kiváló kapcsolatok mellett a GVH további lépéseket tett újabb *kétoldalú kapcsolatok* kialakítása és erősítése érdekében. 2009-ben több kétoldalú együttműködési megállapodás egyeztetése is megkezdődött, melynek eredményeként a hivatal együttműködési megállapodást kötött a lengyel és az albán versenyhatósággal. A GVH még 2006 végén a francia versenyhatósággal együttműködésben pályázatot nyert az ukrán versenyhatóság ún. „twinning” konstrukcióban történő technikai megsegítésére, mely projekt 2009 májusában egy nagyszabású szakmai konferenciával zárult Kijevben, amelyen a GVH elnöke előadóként vett részt. 2009-ben a GVH az olasz versenyhivatallal és az állami támogatások témaköréért felelős brit minisztériummal közösen pályázatot nyújtott be az *albán és moldáv versenyhatóságok* szintén „twinning” konstrukcióban történő megsegítésére. A magyar versenyhatóság kezdeményezésére 2002-ben öt közép-európai hatóság (a lengyel, a cseh, a szlovák, a szlovén és a magyar versenyhivatal) által életre hívott, majd 2008-ban az osztrák versenyhatósággal kibővült *Közép-Európai Verseny Kezdeményezés* (CECI) megnevezésű együttműködés keretében 2009 során két konferenciát szerveztek a résztvevők. A GVH és az USA egyik versenyhatósága, a *Szövetségi Kereskedelmi Bizottság* (FTC) közötti szakmai együttműködés mintegy másfél évtizedes múltra tekint vissza. A 2008 végén újraindított együttműködés-sorozat keretében 2009-ben az FTC szakértői négy⁷ alkalommal látogattak a GVH-ba. A GVH munkatársai továbbra is aktív résztvevői az Európai Forensic IT éves találkozóknak és az ahhoz kapcsolódó munkacsoport tevékenységnek.

7 A szakmai konzultációk témái: kórházfűziók, a versenyjog alkalmazása a temetkezési szolgáltatások területén, illetve két alkalommal nyílt lehetőség a versenyalapú fogyasztóvédelemmel összefüggő konzultációra egyfelől az elméleti háttér, valamint egyes elvi jellegű megfontolások, másfelől a reklámokkal összefüggő bizonyítási kérdések, valamint az ügyek megfelelő kiválasztása és az optimális szankció körében.

113. Az előző évekhez hasonlóan az OECD-GVH Budapesti Versenyügyi Regionális Oktatási Központ (ROK) 2009-ben is nagy számban kínált érdeklődésre számot tartó témákat és rendezvényeket. Összesen kilenc, a versenyhatóságok legfontosabb hatásköreit, valamint a versenyjog területén bevált gyakorlatokat középpontba állító esemény zajlott le a szervezésében. A ROK 2009-ben – néhány újítás mellett – folytatta sikeres kezdeményezését a versenyszabályozás és az ágazati szabályozás közötti kapcsolódással foglalkozó szeminárium megrendezésével. A ROK 2009-ben – valamennyi rendezvényét számításba véve – összesen 269 résztvevőt és 65 előadót fogadott programjain, ami 833 embernapnyi szakmai képzést jelent. Tizenöt ország vagy nemzetközi szervezet szakértői, 36 ország résztvevői látogatták a ROK programjait. 2009-től újítként vezette be a ROK, hogy évente egy szemináriumot célországai valamelyikében rendez. A kihelyezett szeminárium egyedisége abban áll, hogy a program elsődlegesen a fogadó versenyhatóság igényeire szabott, és e versenyhatóság munkatársai nagyobb létszámban vehetnek részt a tréningen, miközben természetesen a teljes célcsoport meghívást kap a rendezvényre. A ROK történetében először Albániában rendezett ilyen képzési programot. A ROK 2009-ben is rendezett szemináriumot az európai bírók részére, sőt ez volt az első év, amikor egy éven belül két ilyen eseményt is szervezett. A ROK 2009-ben eredményesen pályázott az Európai Bizottság által bírók versenypolitikai képzéséhez nyújtott anyagi támogatásra.

A tapasztalatok nyomán megfogalmazott ajánlások

A Gazdasági Versenyhivatal javasolja, hogy a Kormány a gazdaság élénkítését, egyben a válság következményeinek enyhítését célzó szakpolitikai döntései során – a döntéshozatali mechanizmus megfelelő kialakítása révén is – hangsúlyosan vegye figyelembe a versenypolitikai szempontokat, döntéseinek a versenyre gyakorolt hatásait.

114. Ahogy azt számos szakértő és elemzés kiemeli, a növekedés beindulása szempontjából a verseny nélkülözhetetlen, és különösen nagy a jelentősége a jelenlegi gazdasági helyzetben. A versenyjog érvényesítése és a megfelelően átgondolt, versenypolitikai szempontokat is figyelembe vevő strukturális reformok kombinációja a nemzetgazdaság versenyképességét szolgáló legjobb eszköz. Az olyan iparágak ugyanis, amelyekben erős a verseny, termelékenyebbek, mint azok, ahol a versenynyomás gyenge, mivel erősebb a késztetésük arra, hogy hatékonyabban használják fel az erőforrásokat és innovatívabbak legyenek. Mindez alapvető a hosszú távú növekedés szempontjából, mely az új munkahelyek létrejöttének egyik záloga.
115. Az intenzív verseny jelentős előnyökkel jár a fogyasztók számára is, mivel alacsonyabb árakat, jobb minőségű és nagyobb választékban rendelkezésre álló termékeket és szolgáltatásokat eredményez. Ezek az előnyök jelenhetnek meg a közbeszerzések elnyeréséért folytatott versenyben is, ahol a vevő az adófizetői forintokat felhasználó állam.
116. Ezzel szemben a versenyt csökkentő és – a versenyképességet csupán látszólag javító – az egyes vállalkozásokat nem a hatékonyságukra, piaci működésükre tekintettel védelmező intézkedések rontják a gazdasági szereplők, ezen keresztül az egész nemzetgazdaság alkalmazkodó képességét, elodázva a gazdasági fellendülés megindulását, és lassítva kibontakozását. A tapasztalatok szerint a verseny, akár közvetett eszközökkel történő korlátozása – noha ez jellemzően csak hosszabb távon válik nyilvánvalóvá – komoly költségekkel jár a társadalom számára, és a verseny helyreállítása, illetve a korlátozásokból eredő károk felszámolása a későbbiekben gyakran rendkívüli erőfeszítéseket kíván.
117. Nyilvánvaló tehát, hogy a fentiek miatt a versenyszabályok következetes érvényesítése – különösen a kartellek és erőfölénnyel való visszaélések elleni, továbbra is folyamatos és következetes fellépés, valamint a versenyt csökkentő fúziók kiszűrése – csakúgy, mint az általánosabb értelemben vett versenyorientált gazdaságpolitika, a válságból való kilábalás tekintetében sem a probléma, hanem a megoldás része.

A Gazdasági Versenyhivatal javasolja, hogy a jogszabályelőkészítés intézményi és eljárási kereteinek tervezett átalakítása oly módon valósuljon meg, hogy az új rendszer terjedjen ki a tervezett jogszabályok és intézkedések hatásvizsgálatára, ideértve az ahhoz szükséges módszertan, szakértelem, idő és egyéb erőforrások biztosítását is. Az általános hatáselemzés részeként szükséges, hogy az előterjesztők, illetve a jogalkotók az általános hatásvizsgálat során a versenyre gyakorolt hatásokat külön is azonosítsák és figyelembe vegyék.

- 118.** A korszerű államok szabályozási tevékenysége és egyéb intézkedései igen jelentős gazdasági hatásokkal járnak azáltal, hogy – szándékoltan vagy rejtve – lehetőségeket teremtenek, korlátokat állítanak fel, illetve költségeket okoznak a magán- és közjószágok termelőinek, valamint fogyasztóinak, továbbá azáltal, hogy a szabályok közvetlen működtetése is az adófizetők és/vagy a fogyasztók pénzébe kerül. Az összetett gazdasági és adminisztratív környezetben egyidejűleg jelentkezhetnek az egymástól eltérő hatások (és mellékhatások). Ezért a modern közigazgatásban elengedhetetlen, hogy a gazdasági értékek előállítását – akár közvetve is – érintő különféle beavatkozásokról szóló döntések tényeken és tárgyyszerű ismereteken alapuljanak. Ennek megkerülhetetlen eszköze a tervezett jogszabályok és intézkedések szakszerű hatásvizsgálata, amely a fejlett piacgazdasággal és közigazgatással rendelkező országokban segíti a közpolitikai döntéshozást.
- 119.** Magyarországon többször, többféle formában történt kísérlet a hatásvizsgálat bevezetésére. Valódi áttörés azonban nem volt érzékelhető, csupán fontos, de önmagában elégtelen, részleges, többnyire inkább célkitűzésként értékelhető deklaratív eredmények születtek. Bár a hatáselemzés formailag jelenleg is a jogszabály-előkészítés kötelező része, a gyakorlatban Magyarországon nem működik a jogszabályok komoly és szakértő hatásvizsgálata. Mindez a tényszerű és tárgyyszerű előkészítés és megfontolások hiányán keresztül, jelentősen hozzájárult az elmúlt évtizedek indokolatlanul költséges, kontraproduktív vagy egyenesen hibás szabályozási lépéseihez, végső soron pedig Magyarország gazdasága versenyképességének, polgárai jólétének relatív hanyatlásához.
- 120.** A hatásvizsgálat bevezetésével kapcsolatos kudarcok oka a valódi szándék hiányán túlmenően az volt, hogy az eddigi kísérletek nem érintették a gyakorlat azon jellemzőit – mint például az előkészítés konkrét menete, időtartama, a rendelkezésre álló erőforrások és szakértelem – amelyek akadályozzák a tényleges előrelépést. A változás parancsoló szükségszerűségén túlmenően, a tervezett reform a közeljövőben alkalmat ad arra, hogy a hatásvizsgálatok kérdésköre újra napirendre kerüljön, ezúttal a rendszer gyökeres átalakítása részeként, s így a siker reményében.
- 121.** A szabályozási beavatkozások és az egyéb intézkedések a verseny feltételeire is igen komoly befolyást gyakorolnak, ezért minden egyes esetben szükséges a hatásvizsgálat részeként a versenyhatások elemzése is. Ellenkező esetben a verseny elé olyan indokolatlan akadályok gördülhetnek, amelyek következménye csak igen nehezen és jelentős áldozatokkal, vagy egyáltalán nem orvosolható. Mivel a GVH nem lehet, és nem is kell, hogy ott legyen minden egyes közpolitikai döntés meghozatalánál, fontos, hogy a döntéshozók maguk is tisztában legyenek a legfontosabb versenyhatásokkal és vegyék azokat figyelembe. Az utóbbi időben kialakultak olyan metódusok, amelyek azt szolgálják, hogy a döntéselőkészítők és a döntéshozók az általános hatásvizsgálat keretein belül a versenyhatásokat is azonosítsák és értékeljék. E módszereket az OECD összefoglalta és rendszerezte. A GVH lefordította és nyilvánosságra hozta az ezzel foglalkozó dokumentumot, és indokoltan tartja tartalmának becsatornázását a hatásvizsgálatok meghonosításának folyamatába.

A Gazdasági Versenyhivatal javasolja, hogy az Országgyűlés ismételten fontolja meg az ún. fogyasztói csoportok szervezésének és működtetésének kereteit meghatározó szabályozás kialakítását.

- 122.** A GVH az elmúlt években számos eljárást folytatott le egyes fogyasztói csoportokat szervező vállalkozások tájékoztatási gyakorlata tekintetében. A versenyhatóság a bíróságok által megerősített határozataiban minden esetben azt állapította meg, hogy a vállalkozások hirdetéseikben a fogyasztók részére nem vagy nem egyértelműen adtak információt a fogyasztói csoportok lényeges tulajdonságairól, így többek között a vásárlói jog gyakorlásának tartalmáról és bizonytalan idejéről, a kockázati tényezőről, a megszerzhető termékek jellegéről. Ezen információk azonban szükségesek ahhoz, hogy a fogyasztók egyértelműen érzékeljék, hogy milyen konstrukcióról van szó. A reklámok hatására az ügyfelek annak reményében kötöttek szerződést a fogyasztói csoport szervezőjével, hogy hamarosan pénzhez jutnak, miközben ez nem felelt meg a valóságnak.
- 123.** A fogyasztói csoportok hirdetéseikkel elsősorban az átlagosnál jóval kiszolgáltatottabb helyzetben lévő, anyagilag megszorult, a hitelintézetek szempontjából problémás és nehezebben hitelhez jutó („BAR”-listások, nyugdíjasok) fogyasztókat célozzák, mely fogyasztók az átlagosnál is kevésbé lehetnek tisztában azzal, hogy a hirdetésekkal ellentétben nem hitelhez jutnak.

- 124.** Az elmúlt időszakban újabb fogyasztói csoportokat szervező cégek jelentek és jelennek meg – részben a válság, s annak a fogyasztói hitelképességre gyakorolt kedvezőtlen változásai hatására. A GVH tapasztalatai szerint előfordul e körben úgy személyi átfedés az egyes vállalkozások között, mint az a jelenség is, hogy egyes fogyasztói csoportokat szervező vállalkozások átadják tevékenységüket vagy megszűnnek, majd (akár ugyanazon személyek közreműködésével) új néven a korábbival azonos gyakorlatot folytatva működnek tovább.
- 125.** A GVH álláspontja szerint a fogyasztók megtévesztésére alkalmas, tisztességtelen tájékoztatásokkal szemben a hatályos szabályok megfelelő fellépési lehetőséget biztosítanak a GVH részére, mely eszközöket a versenyhatóság határozottan ki is használ. Hiányoznak ugyanakkor ezen a téren a fogyasztói csoportok alapítására irányadó előírások és a prudens, átlátható működés jogi garanciáinak biztosítására szolgáló szabályozás.
- 126.** A GVH több esetben is jelezte észrevételeit vagy tett ajánlást éves parlamenti beszámolójában az e csoportok működése terén fennálló szabályozási problémák és hiányosságok kezelésével összefüggésben. Bár már 1999-ben megkezdődött az erre vonatkozó kormányrendelet kereteinek kialakítása, a jogszabály hatályba lépése azonban annak elfogadása ellenére a mai napig várat magára.

A GVH javasolja a jogalkotó részéről az alábbiak megvizsgálását.

1. Indokolt-e szabályozni a fogyasztói csoportok alapításának feltételeit (például ki, mekkora tőkével és anyagi biztosítékkal, milyen feltételek között szervezhet fogyasztói csoportot)? [A GVH válasza igen.]
  2. Szükséges-e jogszabályi eszközökkel meghatározni olyan körülményeket, mint például a tagsági idő maximuma, a csoportból történő kilépés jogkövetkezményei? [A GVH válasza igen.]
- 127.** A GVH szerint a fenti kérdésekre vonatkozó szabályozás kellő biztonságot teremthetne a fogyasztók számára, és így a fogyasztói csoportokat szervező vállalkozások működése átláthatóbbá, kiszámíthatóbbá válhatna.

RÉSZLETES BESZÁMOLÓ

I. ÁLTALÁNOS TAPASZTALATOK

1.1. A piaci viszonyok változása a GVH tapasztalatai tükrében

- 128.** Piaci viszonyokon, illetve versenyfeltételeken versenypolitikai értelemben alapvetően a piaci szerkezetet és a piacra lépés, illetve a piac elhagyásának feltételeit értjük, mivel legfőképpen e tényezők határozzák meg a verseny intenzitását és egyéb jellemzőit. A GVH munkája során szükség-szerűen figyelmet fordít az olyan folyamatokra – legyenek azok akár állami beavatkozás, akár üzleti döntések következményei –, amelyek hatnak az említett tényezőkre. Az alábbi elemzés kizárólag a GVH saját – elsődlegesen a versenytörvény alkalmazása során szerzett – tapasztalatain alapul, így nem feltétlenül nyújt teljes vagy tudományos igényű képet, és a piaci viszonyok alakulásának leírása nem azonos a gazdaság egésze fejlődésének vagy versenyképessége alakulásának bemutatásával sem.
- 129.** Közismert, hogy a 2009. évet a pénz- és hitelválsággal induló és az év folyamán eszkalálódó általános gazdasági visszaesés, a belföldi termelői és fogyasztói piac szűkülése, a munkanélküliség növekedése, a fogyasztói kiszolgáltatottság fokozódása jellemezte. A válság – bár eltérő mélységben – szinte minden piacon érzékelhető volt.
- 130.** Az infokommunikációs szektorban is érzékelhető volt egyes részpiacokon a kereslet visszaesése vagy megtorpanása. Bár a fokozódó versenyt táplálja a digitalizáció terjedésén alapuló szolgáltatások konvergenciája is, a tapasztalatok szerint ennek is megvannak a sajátos – a fogyasztói szokásokban gyökerező – korlátai.
- 131.** A **hangszolgáltatások** igénybevételére ma már a PSTN⁸ hálózaton kívül a kábeltelevíziós és a mobil rádiótelefonhálózaton keresztül is lehetőség van. Emellett, a szabályozásnak köszönhetően, a PSTN hálózaton jelen vannak az úgynevezett közvetítőválasztáson alapuló hívásforgalmi szolgáltatások is. A helyi hurokhoz való hozzáféréssel nemcsak szélessávú internet, hanem beszédcélú szolgáltatások nyújtása is lehetséges, bár ennek jelentősége egyelőre meglehetősen csekély Magyarországon, ami a lakossági hangszolgáltatás piacára különösen érvényes. A GVH

tudomása szerint eddig mindössze néhány szolgáltató⁹ jelent meg, elsősorban a Magyar Telekom PSTN hálózatán, hurokátengedésen alapuló ajánlatokkal. Ezek az ajánlatok – azon túlmenően, hogy területileg igencsak korlátozott az elérhetőségük, mivel a szolgáltatók elsősorban a nagyvárosokra koncentrálnak – vagy kizárólag szélessávú internetszolgáltatást tartalmaznak, vagy csak szélessávú internetszolgáltatással együtt rendelhető hangszolgáltatást. A kizárólag telefoncélú kihasználás – vélhetően üzleti megfontolásokra tekintettel – nem jellemző.

- 132.** A vezetékes (PSTN) hívásslolgáltatásokat a GVH kialakult gyakorlata értelmében a kábeltelefonszolgáltatók, illetve a hurokátengedésen alapuló telefonszolgáltatók hívásslolgáltatásai, továbbá a közvetítőválasztásos és hívókártyás hívások mind funkcionálisan, mind árukat tekintve helyettesíthetők. Az utóbbi években tapasztalható változások azonban a helyhez kötött hívások mobilszolgáltatások általi helyettesíthetőségét is felvetik¹⁰, különösen ami a mobil penetráció növekedését és az árak csökkenését illeti. Továbbra is a fix-mobil helyettesítési viszony ellen szól viszont a relatív magas kereszthasználat, továbbá az a tény, hogy az elmúlt években a PSTN vonalak kárára elsősorban a szintén vezetékes kábeltelefonszolgáltatások szegmense tudott növekedni¹¹.
- 133.** Magyarországon a **szélessávú internethozzáférési szolgáltatás** legelterjedtebb módja jelenleg a PSTN hálózat felhasználásával nyújtható úgynevezett ADSL¹² szolgáltatás, a korszerűsített kábeltelevíziós hálózatokon, kábelmodem segítségével nyújtott kábelnetszolgáltatás, valamint – az elmúlt években a harmadik generációs mobil rádiótelefonhálózatok megjelenésével széles körben elterjedő – mobilinternet-szolgáltatás.
- 134.** Ezen túlmenően természetesen más megoldások is léteznek a piacon (pl. bérelt vonali, mikrohullámú), ezek azonban díjaikra is tekintettel alapvetően csak a közepes- és

8 Public Switched Network (nyilvános kapcsolt telefonhálózat). Hagyományos vezetékes, vonalkapcsolt hálózat, amely valós idejű hangátvitelre van optimalizálva.

9 Így például az Invitel, a GTS-Datanet, az Externet, az Enternet-Actel, a TvNetWork, illetve a UPC.

10 Értve ezalatt a fix-mobil irányú helyettesítést.

11 A kérdéssel a GVH a Vj-158/2008. számú ügyben is foglalkozott. Itt végül arra a következtetésre jutott, hogy a mobil szolgáltatások vezetékes hangszolgáltatásokat helyettesítő volta mellett és az ellen is szólnak érvek, a termékpiac pontos határainak meghatározása tekintetében azonban egyelőre nem kívánt állást foglalni, erre az adott eljárásban egyébként sem volt szükség.

12 Az ADSL (Asymmetric Digital Subscriber Line – vagyis „aszimmetrikus digitális előfizetői vonal”) egy kommunikációs technológia, amely a hagyományos modemnél gyorsabb digitális adatátvitelt tesz lehetővé a csavart rézérpárú telefonkábelben.

nagyobb méretű vállalkozások esetében jöhetnek szóba, a kisvállalkozások és a magánszemélyek számára nem jelentenek ésszerű alternatívát.

- 135.** A kábeltelevíziós vállalkozások korszerűsített (kétirányúsított) hálózataikon vagy saját maguk nyújtanak internetes szolgáltatást, vagy hálózatukat részben átengedik egy, a végfogyasztóval közvetlen kapcsolatban álló szolgáltatónak. A hazai kábelmodemes szélessávú szolgáltatók kereskedelmi gyakorlatában egyelőre nincs példa – a PSTN hálózatokon leginkább elterjedt – bitfolyam hozzáférési szolgáltatáson alapuló nagykereskedelmi szolgáltatásra. A hálózatok, hálózatrészek vagy hálózati elemek különböző nagykereskedelmi jellegű együttműködésen alapuló átengedésére ugyanakkor akad példa (még ha korlátozott mértékben is). Ezeknek az együttműködéseknek a háttérben jellemzően azonban az internethez szükséges technikai feltételek megteremtése, örökölt üzleti kapcsolat, vagy a csoport tagjai közötti munkamegosztás áll.
- 136.** A PSTN hálózatok esetében az inkumbens vállalkozás mellett – a szabályozási beavatkozásnak köszönhetően – további alternatív vállalkozások (ISP¹³-k) kiskereskedelmi ADSL-alapú internetszolgáltatásai is elérhetők. Az ISP-k hálózat használatára vonatkozó lehetősége többféle jogviszonyon alapulhat. Ez lehet viszonteladói szerződés, bitfolyam hozzáférési jogosultság, előfizetői hurok átengedése, amelyek közül az utóbbi két esetben a jogviszonyra vonatkozóan – a Nemzeti Hírközlési Hatóság (NHH) határozatai alapján – részletes szabályozás érvényesül.
- 137.** A **mobil rádiótelefonhálózatokon keresztül történő internethozzáférési szolgáltatást** (mobilinternet) jelenleg a hálózatok üzemeltetői nyújtanak, így a koncessziós jogokkal rendelkező három magyar mobilrádiótelefon-szolgáltató: a Magyar Telekom, a Vodafone és a Pannon. A mobilinternet-szolgáltatást adott mobilrádiótelefon-hálózat üzemeltetője által lefedett területen bármely felhasználó elérheti, így Magyarország jelentős területén párhuzamosan három szolgáltató is elérhető. A mobilinternet szempontjából azonban jelentőséggel bír, hogy az adott területen milyen szabványon üzemel a hálózat. Azon területeken, amelyet lefed adott mobilrádiótelefon-szolgáltató ún. harmadik generációs hálózata (amely az ún. HSDPA¹⁴ szabványon működik), ott a hálózat adatátviteli sebessége

magasabb, míg a második generációs hálózati lefedettség igen alacsony sebességű, ún. keskenysávú internetszolgáltatás lehetőségét biztosítja.

- 138.** Az internethozzáférési szolgáltatás minőségi kritériumai között elsődleges jellemző a hozzáférés gyorsasága. Ezt az árujellemzőt leginkább a sávszélesség fejezi ki, amely az egységnyi idő alatt továbbított/továbbítható adatmennyiség (bit/s) mutatója. Ezen túl azonban a hozzáférés gyorsaságát, minőségét befolyásoló tényezők – többek között – az esetleges adatforgalmi és felhasználási korlátok, amelyek adódhatnak adott hálózat technikai képességéből, vagy a hálózaton szolgáltató vállalkozás által alkalmazott teljesítési feltételekből. Ezzel összefüggésben a GVH által 2009. év folyamán lefolytatott eljárások¹⁵ kapcsán látható, hogy mindhárom mobilrádiótelefon-szolgáltató alkalmaz ún. sávszélesség-korlátozással (lassítással) járó adatforgalmi korlátozást. A korlátozást mindhárom mobilrádiótelefon-szolgáltató a hálózata biztonságos működőképességének fenntartásával indokolta.
- 139.** Az NHH által havi rendszerességgel közzétett adatokból jól látható, hogy a mobilinternet-szolgáltatás előfizetőinek száma megjelenése óta folyamatosan növekszik, ezzel párhuzamosan azonban a helyhez kötött szélessávú előfizetések száma is emelkedik. Igaz, az utóbbi időben csökkenő mértékben, de ez a csökkenés már a szélessávú mobilinternet elterjedése előtt elkezdődött.
- 140.** A **szélessávú vezetékes és mobilinternet közti helyettesíthetőség** kérdésével a GVH versenyfelügyeleti eljárás¹⁶ keretében is foglalkozott behatóan. Ennek kapcsán a GVH 2009. március-április folyamán fogyasztói felmérést is végeztetett, melynek többek között az volt a célja, hogy a fogyasztói megítélés, viselkedés (felhasználási szokások) alapján vizsgálja azt a kérdéskört, hogy a vezetékes szélessávú internetet képes-e, illetőleg amennyiben igen, milyen formában képes a mobilinternetet helyettesíteni.
- 141.** Az eljárás során beszerzett adatok azt mutatták, hogy míg a PSTN és a kábelhálózatok egymáshoz közeli tartományban helyezkednek el, addig a mobilinternet ennél alacsonyabb értéket képvisel (különösen a garantált sávszélesség tekintetében), és a hálózat jellegzetességei következtében az egy előfizető által generált forgalom tekintetében is korlátosabb lehetőségeket kínál a fogyasztóknak, mint a vezetékes megoldások.

13 Internet Service Provider – internet szolgáltató.

14 A HSDPA (High-Speed Downlink Packet Access; nagysebességű csomagletöltési hozzáférés) harmadik generációs mobilkommunikációs protokoll, melyet elsősorattal használnak világszerte mobilinternet-, illetve egyéb nagy sávszélességet igénylő szolgáltatások kiszolgálására.

15 Vj-6/2009., Vj-12/2009. és Vj-43/2009. számú versenyfelügyeleti eljárások

16 Vj-158/2008.

142. Mindezt a fogyasztói preferenciák is alátámasztani látszanak, a GVH által végeztetett kutatás eredményei szerint ugyanis a felhasználók jellemzően más célra használják a mobilinternetet, mint a vezetékes kapcsolatot. A felhasználói cél különbözőségét jelzi az a körülmény is, hogy az átlagos vezetékesinternet-használó jóval magasabb adatforgalmat realizál, mint az átlagos mobilinternet-használó. Ebből ered, hogy pusztán a havi használatért fizetendő összeget figyelembe véve, első látásra – a névleges sávszélességi mutatók alapján – összevethetőnek tűnik a vezetékes- és a mobilinternet-szolgáltatás, más minőségi szempontok figyelembevétele esetén ugyanakkor a mobilinternet látszólagos „árelőnye” eltűnik a vezetékes megoldások javára.
143. A **műsorterjesztés kiskereskedelmi piacán** az elmúlt két-három évben komoly változások történtek, részben a digitális technológia terjedésével összefüggésben. Elegendő a DigiTV gyors és nagymértékű piaci térnyerésére gondolni, amellyel a szolgáltató a UPC-csoport mögött Magyarország második legnagyobb műsorterjesztőjévé nőtte ki magát. A műsorterjesztési piacon tapasztalható változásokra reagálva 2008 novemberében a Magyar Telekom is megjelent saját műholdas szolgáltatásával, a 2009. évben pedig lezárult a T-Kábel Kft. fokozatos integrációja. A műholdas platform mellett az IPTV fejlődési potenciálja is jelentős, igaz ugyanakkor, hogy az új piaci szereplők térnyerése mellett a digitális átállásban előrehaladott kábeltelevíziós szektor továbbra is meg tudta őrizni vezető szerepét.
144. A **földfelszíni digitális műsorszórásnak (DVB-T)** egyelőre nem sikerült beváltania a hozzá fűzött reményeket, miszerint általa nemcsak a földfelszíni szolgáltatás minősége és kínálata fog javulni, de a műsorterjesztési piaci – és közvetve a televíziós reklámpiaci – verseny is élénkül. Ezt a GVH már a médiaágazati vizsgálata során is észlelte, a legfőbb problémákra – így a megfelelő tartalom, különösen az úgynevezett free-to-air (szabadon fogható) csatornák hiányára – már a vizsgálat eredményeit összefoglaló jelentésében¹⁷ is felhívta a figyelmet. Jóllehet ebből a szempontból a két piacvezető kereskedelmi csatorna felépése mindenképpen pozitív fejleménynek tekinthető, továbbra is probléma, hogy még mindig nem került fel elegendő számú csatorna a digitális földfelszíni platformra. Ebben a GVH feltételezése szerint nem elhanyagolható szerepe lehet annak a körülménynek is, hogy a piacon lévő csatornák nem merik kockáztatni a kábeltelevíziós platform révén megszerezhető bevételeiket (beleértve a
- műsordíjakat és a reklámbevételeket is). Jóllehet elsősorban a platform üzemeltetőjének a felelőssége és a feladata, hogy kellően vonzó szolgáltatást nyújtson, illetve, hogy ehhez megtalálja a megfelelő üzleti modelleket, a probléma kapcsán azonban az is világosan látszik, hogy a megfelelő számú és érdeklődésre számot tartó tartalom (csatorna) beszerzése a jövőben egyre nagyobb jelentőségre tesz szert a műsorterjesztés kiskereskedelmi piacán zajló versenyben, legyen szó akár a platformok, akár a vállalkozások szintjéről. Éppen ezért fontos, hogy a piac tisztességes versenyfeltételek mellett fejlődhessen, amit a GVH a maga eszközeivel (versenyfelügyelet, versenypártolás, versenykultúra fejlesztése), a médiaágazatért felelős társhatóságokkal szoros együttműködésben, valamennyi piaci szereplő számára igyekszik biztosítani.
145. A **digitális átállásnak** azonban nemcsak a terjesztői oldalon lehetnek **akadályai**. A GVH tapasztalata szerint a piac ilyennek tekinti a műsorszolgáltatókat határon kívülre kényszerítő terjeszkedési korlátokat, a hatósági díjakat, és az egyéb indokolatlan tartalomszabályozási terheket, amely kérdések a jövőben mindenképpen megoldást igényelnek.
146. A **médiapiacokat** is érintette a válság. Visszaestek a hirdetési bevételek, tovább folytatódott a nyomtatott sajtó olvasóinak jelentős csökkenése, amely trendnek leginkább a bulvárpiacon tudott ellenállni. A médiapiacokon a konvergencia jelenségének érvényesülése nem tagadható, de ez a médiapiacokon egyes szegmensein (és az egyes részpiacokon médiafogyasztói és reklám oldalain) más-más következményekkel járhat. A 2009. évben a GVH részleteiben csak a bulvártartalmú médiatermékek kapcsán végzett alapos vizsgálatot¹⁸, melynek során elemezte a nyomtatott és az elektronikus médiatermékek helyettesítési és versenyviszonyait. Ez alapján a GVH arra az álláspontra helyezkedett, hogy olvasói szempontból a bulvár napilapoknak a más nyomtatott vagy elektronikus médiatermékek nem ésszerű helyettesítői.
147. A **műsorszolgáltatói piacon** a 2009. évben további magyar nyelvű csatornák jelentek meg. A műsorterjesztési piacon is jelentős szereplőnek számító Magyar Telekom is alapított – az [origo] internetes tartalomszolgáltatásával összefüggően – két új tematikus televíziócsatornát. Ezáltal a magyar piacon a UPC-csoport mellett a Magyar Telekom is vertikálisan integrált (műsorterjesztést és műsorszolgáltatást egyaránt végző) szereplővé vált. Szemben a UPC-csoport akvizíciókkal megvalósuló vertikális terjeszkedé-

17 Lásd részletesen a Gazdasági Versenyhivatal elnöke 2008. évről benyújtott parlamenti beszámolójának 2.3.pontját (434-442.)

18 Vj-155/2008.

seivel¹⁹, a Telekom 2009. évi csatornaalapításai nem voltak engedélykötelesek, mivel az organikus fejlődés kívül esik a versenyjogi fúziókontroll hatókörén.

148. A **médiaszabályozás régóta húzódo reformjára** – amelyet a GVH több ízben, legutóbb a 2009 áprilisában lezárt médiaágazati vizsgálata kapcsán is szorgalmazott – 2009-ben sem került sor. A hatályos mediaszabályozás által támasztott piacralépési és terjeszkedési korlátok következménye többek között az is, hogy több műsorszolgáltató továbbra is más országban bejegyzett szereplőként van jelen a magyar piacon, vagy ilyen módon lép be. Ezek a szabályozási korlátok az új, szabadon fogható csatornák megjelenésének gátját is jelenthetik, így hozzájárulhattak a digitális földfelszíni terjesztéssel elérhető csatornakinálalt szűkösségéhez is.

149. Az **információtechnológiai piacokon** 2009-ben is a piac dinamikájának megfelelő mozgások, valamint a hatékonysági alapokra helyezett konszolidáció és a konvergenciajelenség érvényesülése volt érzékelhető az egyes alpiacok tekintetében is. A Magyar Telekom Nyrt. az általánosabb informatikai szolgáltatásokat nyújtó KFKI Direkt Kft. megvásárlásával²⁰ a volt KFKI teljes termékcsaládjá felett megszerezte az irányítást, míg az International System House Kereskedelmi és Szoftverfejlesztő Kft. feletti irányításszerzéssel²¹ egy újabb alpiaci szegmensbe, az egészségügyi intézmények számára nyújtott speciális informatikai szolgáltatások területére is belépett. Ezen túlmenően méretgazdaságossági és irányításszervezési szempontok által vezérelt átrendeződés volt tapasztalható. Összességében élénk verseny tapasztalható az informatikai szolgáltatások piacain, számos piaci szereplővel, melyek között az egyes szolgáltatások különbözőségére tekintettel egyaránt megtalálhatók a kis- és középvállalkozások, valamint a globálisan is jelentős szereplőnek számító multinacionális cégek.

150. A **postai piacon** a GVH érdemi változást nem tapasztalt 2009-ben sem. Lényeges körülmény azonban, hogy az egyetemes nem fenntartott postai szegmensbe való belépések elmaradása kapcsán az Európai Bizottság is kifejezte annak gyanúját, hogy a jogszabályok emelnek indokolatlan belépési korlátokat. Az Európai Bizottság 2009/2147. számon kötelezettségzegési eljárást indított hazánk ellen, mivel előzetes véleménye szerint a Magyar Köztársaság

területén a postai szolgáltatások nyújtására irányadó feltételeket megállapító jogszabályok²² rendelkezései nincsenek összhangban az európai uniós joggal, és különösen – a 2002/39/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel módosított – a közösségi postai szolgáltatások belső piacának fejlesztésére és a szolgáltatás minőségének javítására vonatkozó közös szabályokról szóló 1997. december 15-i 97/67/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel. Az Európai Bizottság álláspontja szerint a magyar szabályozás aránytalan és indokolatlan feltételeivel akadályozza az egyetemes szolgáltatás körébe tartozó postai szolgáltatásokat nyújtani kívánó szereplők piacralépését. A magyar állam válaszlevelében megfogalmazott álláspontja szerint a magyar szabályozás nem ütközik az európai szabályozásba. Emellett a magyar válasz kitért arra is, hogy a megkezdett piacnyitási felkészülés része lesz a hazai szabályozás reformja (így a kérdéses jogszabályok esetleges felülvizsgálata is). A kötelezettségzegési eljárás még nem zárult le, így az Európai Bizottság kritikájának megalapozottsága, illetve a jogsértés megállapíthatósága bizonytalan. Ennek ellenére fontos utalni arra, hogy a GVH a 2006. és 2007. évi beszámolójában az Európai Bizottsághoz hasonló aggályokat jelzett a nem fenntartott egyetemes szolgáltatási piacok vonatkozásában. A GVH már ekkor kifejtette, hogy az engedélyes postai szolgáltatók piacralépésének elmaradása és a Magyar Posta árképzési feltételeinek érdemi átalakulása miatt szükséges lenne az engedélyes postai szolgáltatók piacralépési feltételeinek újbóli vizsgálata, és amennyiben lehetséges, azok enyhítése, annak érdekében, hogy a fokozatos piacnyitás ténylegesen érvényesülni tudjon.

151. Az ágazatot felügyelő minisztérium által irányított, 2008-ban elkezdett postai piacnyitási felkészülés a 2009-es évben lényegében felfüggesztésre került, érdemi lépésre – a kapcsolódó közbeszerzési eljárás előkészítésén kívül – nem került sor, így az átfogó postaszabályozási projekt tényleges munkálatai csak 2010-ben indulhatnak el.

152. A GVH a piacnyitásra való felkészülést versenypolitikai észrevételeivel kívánja elősegíteni annak érdekében, hogy az európai uniós szabályozás által biztosított mozgásterrel Magyarország lehetőség szerint versenybarát módon éljen, és a magyar szabályozás, illetve a jelenleg még levélpostai kizárólagos jogosultságokkal rendelkező Magyar Posta megfelelően felkészüljön a piac teljes megnyitására.

19 Ezek kapcsán a GVH a 2006-2008. években előírta, hogy a UPC nem zárkozhat el a megszerzett csatornák más műsorgetjesztők felé való diszkriminációmentes értékesítésétől.

20 Vj-18/2009.

21 Vj-76/2009.

22 A postáról szóló 2003. évi CI. törvény, a postai szolgáltatók piacra lépésének feltételeiről szóló 68/2004. (IV. 15.) Korm. rendelet és a postai szolgáltatások ellátásáról és minőségi követelményeiről szóló 79/2004. (IV. 19.) Korm. rendelet.

- 153.** A **lapterjesztési piac** az egyes – árus és előfizetéses – lapterjesztési tevékenységek eltérő keresleti és kínálati jellemzői miatt nem tekinthető homogénnek.
- 154.** A lapterjesztési piac árus szegmensének nagykereskedelmi részét, azaz a lapoknak a nyomdától a kiskereskedelmi értékesítők felé való továbbítását 1998 óta, 95% körüli részesedéssel a francia Lagardere Services S.A.²³ tulajdonában lévő Lapker végzi. A Lapker saját hálózatán keresztül jelen van – az összesen kb. 12500 áruhelyből álló – kiskereskedelmi árus lapterjesztési piacon is, amelyen a Lapkeren kívül egyéb áruhely hálózatok (Tesco, Coop, benzinkút üzlethálózatok, Magyar Posta stb.) is szerepelnek. A kiskereskedelmi piacon a Lapker a tulajdonában lévő InMedio és Relay hálózatokon keresztül kb. 30%-os, a Posta 5-6% körüli részesedéssel rendelkezik. Jelenleg a Lapker-en kívül jelen vannak a piacon az úgynevezett alternatív terjesztők²⁴ (együtt kb. 5%-os piaci részesedéssel), amelyek nagykereskedőként ellátnak kiskereskedőket is, ehhez egyes kiadók lapjait közvetlenül a kiadóktól kapják, más lapokat pedig a Lapkertől.
- 155.** A lapterjesztési piacokon érdemi méretgazdaságossági és hálózati hatások érvényesülnek, amelyek a versenyzők számát objektíve is korlátozhatják. A GVH ugyanakkor fontosnak tartja, hogy a (tényleges és potenciális) verseny esélyeit a piaci szereplők versenykorlátozó magatartásokkal ne gátolják.
- 156.** A magyar gazdaság **villamosenergia**-fogyasztása több mint 6 %-kal esett vissza 2009-ben a 2008-as év fogyasztáshoz képest. A válság még erőteljesebben kihozta az egyes villamosenergia-források versenyképességi előnyeit. Ennek megfelelően az import aránya nőtt, míg a kevésbé versenyképes hazai erőművek nem használták ki termelői kapacitásaikat. A kereskedők közötti forgalom jelentősen növekedett 2008-hoz képest, ami a piac likviditásának javulására utal, azonban ez nem a kínálat tényleges bővüléséből, hanem a kereslet visszaeséséből adódott.
- 157.** A **villamosenergia nagykereskedelmi piacán** bekövetkezett legjelentősebb változás 2009-ben, hogy az MVM Trade Zrt. (MVM) és hét nagyerőmű közötti hosszú távú megállapodás (HTM) már nem volt érvényben. Ugyan az MVM a saját tulajdonú Paksi Atomerőművel, valamint a mátrai, budapesti és csepeli erőművel újabb szerződést kötött, azonban ezek mind futamidejükben, mind a termék jellegét tekintve kedvezőbbek a piac szempontjából, mint a korábbi HTM-ek. A Dunamenti erőmű, valamint az AES Tisza erőmű megszűnt HTM-jei helyébe nem lépett új szerződés az MVM-mel, azaz ennek a két erőműnek a kínálata nagykereskedői közvetítés nélkül, közvetlenül jelenhetett meg a versenypiacon.
- 158.** A Magyar Energia Hivatal (MEH) 2008-ban lefolytatott eljárásában jelentős piaci erővel (JPE) rendelkező engedélyesként azonosította az MVM-et a nagykereskedelmi piacon, és árverési kötelezettséget írt elő a részére. A 2008 októberében megtartott aukción 2009-re szóló éves és negyedéves termékeket ajánlott fel az MVM, míg 2009 folyamán további három alkalommal is sor került negyedéves aukciókra. Az aukciókra bocsátott termékek szállítási időtartamát és mennyiségét az MVM aránylag szabadon, ad hoc módon határozta meg, ami a piaci szereplők számára jelentős kiszámíthatatlanságot eredményezett. Ennek ellenére a felkínált – sok esetben nem sztenderd – termékek esetében is komoly kereslet mutatkozott.
- 159.** A 2010-es szállítási termékek vonatkozásában az MVM – a MEH jóváhagyása mellett – három árverést tartott: 2009 júliusában, szeptemberében és novemberében. Mintegy 7,5 TWh mennyiségű villamosenergia talált gazdára, amely a tervezett hazai villamosenergia-fogyasztásnak körülbelül a 20 %-a. Mind a három aukciót jelentős kereskedői és nagyfogyasztói érdeklődés övezte, a felkínált termékek szinte teljes mértékben elkeltek úgy, hogy a legkeresettebb termék, a zsinórtermék ára az első és a harmadik árverés között 2 Ft/kWh-val (több mint 10 %) csökkent. Az árcsökkenés egyértelműen a gazdasági visszaesés miatt kialakult keresletcsökkenésnek és az ezzel együtt járó túlkínálatnak tudható be.
- 160.** Az MVM 2008. október 27-28-án megtartott áramaukcióján a 2009-es szállítási – legkeresettebb – éves zsinórtermék nagykereskedelmi értékesítési ára valamivel 20,5 Ft/kWh alatt állapodott meg. Ugyanakkor a kialakult ár nem igazán volt piaci árnak tekinthető, mivel a MEH egy korábbi határozatában több olyan korlátot is szabott a jelentős piaci erővel rendelkező MVM értékesítése vonatkozásában, amely az árak kordában tartását szolgálta. Ilyen korlát volt többek között az aukción kialakuló átlagár 20,5 Ft/kWh-ás felső határa. Az éves zsinórtermék aukción tapasztalt jelentős túljegyzésből, valamint az osztrák-magyar és a szlovák-magyar metszéken kialakult 13 Euro/MWh és 7 Euro/MWh éves aukciós díjakból az a következtetés volt levonható, hogy a magyarországi valós piaci

23 Korábbi nevén Hachette Distribution Services S.A.

24 Ezek az alábbi vállalkozások: Richi Kuckója Bt., Bopal Press Kft., Ocean Invest Kft., illetve az Axel Springer csoport is végez nem jelentős mértékű árus lapterjesztést.

ár egyrészt jóval magasabb az aukción kialakult záróárhoz képest, másrészt a magyar piaci árak magasabbak a régiós villamosenergia áraknál. A 20,5 Ft/kWh-ás záróár több, mint 10%-kal haladta meg a lipcsei energiatőzsde (EEX) azonos időszakban jegyezhető 2009-es szállítású zsinórtermékének aktuális árfolyamát.

161. A 2008-ban megindult gazdasági visszaesés 2009-ben is folytatódott, aminek hatása a villamosenergia keresletében és így annak árában is érzékelhető volt. A 2010-es szállítású zsinórtermék jegyzési árai a régió országaiiban 2009 májusa óta folyamatos csökkenést mutattak: 2009 áprilisában 52-54 Euro/MWh, 2009 decemberében 42-44 Euro/MWh. A magyar árak is estek, azonban továbbra is a német, szlovák, cseh árszintek felett mozogtak – az országoaktól függően – 2-6 Euro/MWh-val. A jelentős keresletvisszaesés, valamint a virtuális kapacitás-árverések bővülő és kiszámíthatóbb kínálatának hatásaként a magyar piac felára a német és osztrák piaci árakhoz képest eltűnt. Az MVM 2009. szeptember 23-án megtartott virtuális kapacitás-árverésén a 2010-es szállítású zsinórtermék ára az előző évi 20,5 Ft/kWh-ról 13,82 Ft/kWh-ra, majd a 2009. november 4-i aukción 13,56 Ft/kWh-ra esett vissza, amely lényegében megegyezett a német-osztrák árszinttel (48-49 Euro, 280 Ft/Euro árfolyam mellett). Az árak régiós kiegyenlítődését támasztja alá a határkeresztelő kapacitások éves aukciós díjainak drasztikus csökkenése is, amelyek egyik szomszédos ország esetében sem érték el az 1 Ft/kWh-ás mértéket, többségükben 0,5 Ft/kWh alatt maradtak.

162. A piac szempontjából különösen hátrányos volt a kötelező átvétel (KÁT) 2009-ben működő rendszere. A KÁT rendszerben termelői kapacitások alapulvételével a kapcsolatos termelő erőműegységek voltak abszolút túlsúlyban, részarányuk a teljes KÁT portfolióban meghaladta a 70 %-ot. 2009. január 1-jével a KÁT elszámolásban jogosultakká váltak olyan nagy, kapcsolatos termelő erőműegységek is – 190 MW-os felső határral –, amelyek ilyen módon történő támogatása megkérdőjelezhető. Ezek az erőművek rendelkeznek már olyan gazdaságos üzemmérettel és szakmai háttérrel, ami lehetővé teszi számukra, hogy megjelenjenek a verseny piacon. Aránytalan támogatásuk különösen a gazdasági válság okozta jelentős keresletcsökkenés és ezzel párhuzamosan megvalósult árcsökkenés hatására vált szembe tünővé. A KÁT rendszerben termelő erőművek szinte teljes mértékben függetleníthetik magukat a piac keresleti és kínálati viszonyaitól, míg az ily módon megtermelt villamosenergiát azok a kereskedők kötelesek továbbértékesítés céljára átvenni, amelyek piaci

viszonyok között látnak el felhasználókat. A keresletcsökkenés és a KÁT mérlegkör termelésének rugalmatlansága azt eredményezte, hogy a KÁT-ból eredő villamosenergia részaránya a teljes hazai kereskedelmi portfólióban 2009-ben elérte a 25-30 %-ot. A KÁT termelés magas részaránya, valamint a piaci árnál több, mint kétszeresével magasabb garantált átvételi ár jelentős mértékben hozzájárult ahhoz, hogy a villamosenergia-díjak ne a piaci fejleményeket lekövetve alakuljanak. A piaci ár és a KÁT garantált átvételi ára semmilyen korrelációban nincs egymással, s így a nagykereskedelmi ár drasztikus eséséből kifolyólag a KÁT rendszerben termelők a piaci lehetőségekhez képest kiemelkedő eredményre tehettek szert. A KÁT rendszer ilyen formában történő fajlagos támogatása 2009-ben az előző évihez képest több mint duplájára emelkedett, ami komolyan felveti annak lehetőségét, hogy a jelenlegi támogatási rendszer tiltott állami támogatásnak minősül.

163. A kiskereskedők már nem csak a számukra legkedvezőbb jellemzőkkel rendelkező nagyfogyasztókat keresték meg ajánlataikkal, hanem **nyitottak az egyre kisebb fogyasztói csoportok felé is.** Az egyetemes szolgáltatásra jogosultak köre 2009. január 1-jével bővült a közintézményekkel, ami értelemszerűen csökkentette a verseny piac által elérhető fogyasztók körét. Pozitív jogszabályi változásnak tekinthető azonban, hogy az ügyfélszolgálat-működtetési kötelezettséget a jogalkotó 2009. július 1-jét követően már csak az egyetemes szolgáltatók számára tette kötelezővé. Ez jelentős adminisztratív belépési korlát alól tehermentesítette az esetlegesen lakossági fogyasztókat is ellátó kiskereskedőket. A tapasztalatok mégis azt mutatják, hogy egyelőre sem ennek az adminisztratív korlátnak a felszámolása, sem pedig a piaci árak csökkenése nem jelentett elegendő vonzerőt a kereskedők számára, hogy meginduljon a verseny a lakossági fogyasztókért.

164. A magyar piac sajátossága – ami eredhet a fogyasztói szokásokból, a tőzsdei kereskedés hiányából stb. –, hogy **a fogyasztók szeretik teljes villamosenergia-igényüket legalább egy évre előre beszerezni.** A fogyasztókat ellátó kereskedők viszont diverzifikált portfólióval rendelkeznek, amelyek éves, negyedéves, havi és ennél rövidebb szállítású termékekből állnak. A 2009-es év vonatkozásában a fogyasztók 2008 őszén már megkötötték az éves szerződéseiket, amelynek következményeképpen nem vagy nem olyan mértékben részesültek a piacon bekövetkezett áresésből, mintha igényüket rövidebb szállítású termékekkel fedték volna le. Mivel a fogyasztók 2008. végén zárták pozíciójukat, a kereskedők viszont a fogyasztó-

toik ellátásához szükséges termékeket már 2009. folyamán, jóval alacsonyabb beszerzési költségek mellett vásárolták meg, ezért az áreséssel járó előnyök jelentős része a kereskedőknél csapódott le nyereség formájában.

- 165.** A földgázpiacon a válság hatására jelentős változások mentek végbe a **nagykereskedelmi piac** szintjén. Míg 2008-ban a legjelentősebb nagykereskedelmi forrás az E.On Földgáz Trade Zrt. (EFT) gázaukciója volt, addig 2009-ben hasonlóan fontossá, ha nem fontosabbá vált a nyugat-európai azonnali piacokon való földgázbeszerzés az osztrák-magyar határponton keresztül. A likvid földgáz-tőzsdéken kialakuló kereslet-kínálat alakította földgázárak versenyképesebbé váltak a „take or pay” (ToP) szerződésekben jellemzően alkalmazott olajárhoz indexált földgázáraknál, ami komoly keresletnövekedést eredményezett a nyugati határponton.
- 166.** Az EFT 2009-ben is megtartotta éves földgázaukcióját, amelyen három vállalkozás összesen 1,1 milliárd m³ földgázt vásárolt meg. Az aukció hét fordulóig jutott, ami azt jelzi, hogy továbbra is komoly igény van az EFT által megszervezett, az Európai Bizottság határozatában előírt „gas release” és „contract release” programokra.
- 167.** A földgázinfrastruktúra területén az E.On Földgáz Storage Zrt. (EFS) átadta a kibővített zsanai földalatti földgáztárolót, amely a fejlesztésnek köszönhetően jelenleg hozzávetőlegesen 2,2 milliárd m³ földgáz kereskedelmi célú tárolására képes. Bár hazánkban földgáztárolói kapacitással szinte kizárólag az EFS rendelkezik, az FGSZ Földgázszállító Zrt. (FGSZ) hálózatfejlesztéseinek köszönhetően a gáztárolás piaca egy-két éven belül regionális kiterjedésűvé válhat. 2009-ben átadásra került a magyar-román összeköttetés, ezen felül pedig tervezési vagy kivitelezési szakban van az összekötő vezeték Horvátország, Szlovákia és Szlovénia irányába is. A MOL-csoport kereskedelmi érdekeltségei a földgázpiacon az E.ON-MOL összefonódás nyomán csökkentek, ami jelentősen átalakította az ösztönző erőket a vállalatcsoporton belül. Az összefonódást követően az FGSZ kiterjedt hálózatfejlesztési tevékenységbe kezdett, ami arra utal, hogy minél inkább független egy hálózatüzemeltető vállalkozás a termelési és kereskedelmi

tevékenységektől, annál inkább saját gazdasági érdekei mentén hozza meg üzleti döntéseit. Az FGSZ működése arra is jó példa, hogy az alaphálózat üzemeltetését a magánkézben lévő, piaci alapon – ám szabályozott környezetben – működő vállalkozások is problémamentesen képesek ellátni.

- 168.** A földgáz-kiskereskedelmi piacon az EMFESZ Zrt. (EMFESZ) 2009-ben is az egyik legfontosabb alternatív szolgáltató volt a lakossági fogyasztók körében, azonban a vitatott körülmények között végrehajtott tulajdonosváltása és a cég bizonytalan sorsáról felröppent hírek kihatással voltak a fogyasztók szolgáltatóváltására is. Az EMFESZ működésével kapcsolatban az elmúlt években nem érkeztek tömegesen fogyasztói panaszok a GVH-hoz, ami az EMFESZ üzleti modelljének sikerét jelezheti. Az EMFESZ körüli hírek sok fogyasztót elbizonytalanítottak és a lakossági fogyasztók körében megindult egy visszaáramlás az egyetemes szolgáltatás körébe. Bár az EMFESZ mindvégig megszakítás nélkül képes volt fogyasztói ellátására, azonban a cég körüli bizonytalanságok feltehetőleg komoly károkat okoztak a lakossági fogyasztók versenyképességében, ami sajnálatos módon jelentős mértékben visszavetheti a jövőben a szolgáltatóváltási hajlandóságot.
- 169.** A vasúti áru fuvarozási szektorban 2009-ben az előző évhez képest az árutonnában mért teljesítményeket tekintve 17,7 %-os, míg az árutonna-kilométerben mért teljesítmények vonatkozásában 21,7 %-os csökkenés²⁵ állapítható meg. A visszaesés különösen a nemzetközi vasúti fuvarozásban volt jelentős, hiszen a belföldi vasúti fuvarozási volumen növekedést mutatott. A szektor egészének teljesítmény-visszaesése összefüggésbe hozható a gazdasági válság okozta termelés-csökkenéssel.
- 170.** A piaci koncentrációt mérő Herfindahl-Hirschmann index értéke a vasúti áru fuvarozó társaságok által a Nemzeti Közlekedési Hatóság (NKH) számára szolgáltatott adatok alapján 2009-ben a piaci koncentráció jelentős mértékű csökkenését jelezte az előző évi adatokhoz képest²⁶, azonban még mindig a piac erős koncentrátságáról tanúskodik. Ez a folyamat jelentősebb új piacra lépő társaság nélkül zajlott. Az NKH 2009-ben hét új országos árutovábbítási működési engedélyt adott ki, de ezen társaságok árutovábbítási teljesítménye egyelőre jelentéktelen. Nem elhanya-

25 A Központi Statisztikai Hivatal adatai alapján.

26 6675-ről 5913-ra csökkent az árutonnában, míg 7384-ről 6764-re csökkent az árutonna-kilométerben mért teljesítményeket tekintve és 5920-ra változott a korábbi 6582-ről a vasúti társaságok árbevétele tekintve.

golható fejleménye az évnek, hogy a piac egyik legjelentősebb szereplője, a jelenleg már Rail Cargo Hungária Zrt.-ként működő korábbi MÁV Cargo Zrt.-t osztrák tulajdonosa mozdonyokkal is erősítette, aminek révén a megszerzett vontatási engedély birtokában önállóan – a MÁV-Trakció Zrt. vontatási szolgáltatása nélkül – is képes árutovábbítási tevékenységét folytatni a társaság.

- 171.** Ami a **személyszállítást** illeti, a szektort érintő legfontosabb kormányzati kezdeményezés volt a helyközi közösi közlekedés átalakításának programja, melynek részeként többek között elkezdődött a helyközi közösi közlekedés regionális átalakítása, a MÁV-csoport, illetve a Volán társaságok szervezeti és irányítási újrastrukturálása.
- 172.** Ehhez kapcsolódóan 2009-ben előkészítésre kerültek a MÁV-Start Zrt.-vel és a GySEV Zrt.-vel megkötendő személyszállítási közszolgáltatási szerződések a 2010-2012. közötti időszakra. Ezek keretjellel tartalmazták az országos jelentőségű és a regionális vasúti személyszállítási közszolgáltatások megrendelésének részleteit, valamint kitérnek a szolgáltatások ellentételezésével kapcsolatos kalkulációs szabályokra is.
- 173.** 2009-ben ténylegesen kezdetét vette a szárazföldi személyszállítási közszolgáltatás ellátási keretrendszerének megteremtése²⁷, amely reményeink szerint a versenyből fakadó előnyök kihasználása mellett transzparens működést és jobb szolgáltatásokat eredményez a személyszállításban.
- 174.** A **légiközlekedési szektorban** kiemelésre érdemes az a körülmény, hogy a Sármelléki Repülőteret üzemeltető Cape Clear Aviation Kft. ellen 2009 novemberében felszámolási eljárás indult²⁸, és a Debreceni Repülőtér működtetése körül is jelentős nehézségek adódtak. Magyarország három nemzetközi kereskedelmi repülőtere közül továbbra is Budapest Ferihegy Nemzetközi Repülőtér bonyolítja a jelentős utasforgalmat. Ez 2009-ben 8,1 millió fő volt, ami az előző évhez képest 4 %-os csökkenést jelent²⁹. 39 légitársaság, köztük 9 diszkont légitársaság volt jelen a repülőtéren, amelyek 84 úticélnak³⁰ bonyolítanak utasforgalmat.

A legnagyobb utasforgalmú légitársaságok a MALÉV Zrt., a Wizz Air Kft., a Lufthansa AG, az EasyJet és a British Airways.

- 175.** Ugyan a Malév Zrt. 2009-ben a rövidtávú útvonalain 6 %-kal nagyobb utasforgalmat bonyolított, mint a tavalyi évben³¹, azonban a 2007-ben privatizált társaság irányítása, tulajdonosi háttere, tőkehelyzete több, esetenként súlyos zavartól volt terhes 2009-ben. A társaság a Magyar Állam és az orosz érdekeltek közötti 2010 februárjában lezárult tárgyalások eredményeként 95 százalékban ismét a Magyar Állam tulajdonába kerül, amelynek fontos feltétele, hogy az Európai Bizottság is megfelelőnek ítélje a társaság restrukturálási programját.
- 176.** A hazai **egészségügyi szolgáltatási piacokon** – nem utolsósorban az egészségügyet érintő liberalizációs törekvéseknek köszönhetően – az utóbbi években felerősödött a funkcionális privatizációs tendencia, majd (elsősorban a fekvőbeteg ellátás területén) elhalt ez a törekvés. Az egészségügy finanszírozásának változása és a tevékenység végzésének környezete nem a befektetői várakozásoknak megfelelően változott. Csökkentek az egészségbiztosítási rendszer keretében finanszírozott ellátások ellenértékéért kifizetésre kerülő támogatások, teljesítmény-volumen korlát emelt gátat a szolgáltatók közötti versenynek, valamint a közfinanszírozott körön belül is a vállalkozási formában való kórházüzemeltetés adóvonzata többletköltséget okoz a költségvetési intézményi kórházüzemeltetéshez képest³². További torzítást okoz egyes kiegészítő támogatások diszkriminatív elosztása is. A társadalombiztosítás keretében fekvőbetegellátást nyújtó intézmények funkcionális privatizációja – főként a szabályozási környezet változásának hatásai következtében – nem váltotta be a működtetők reményeit.
- 177.** A legnagyobb visszhangot a hatvani, a gyöngyösi, a parádfürdői és a kiskunhalasi kórházat is üzemeltető HospInvest 2009 júliusában bejelentett csődje váltotta ki, hasonló reakciókat keltett az egyébként korábban a HospInvestből kivált, a mezőtúri, a tapolcai, a kőrmendi és a kőszegi kórházat működtető MediSyst azon döntése is, hogy kiszáll a hazai kórházüzemeltetési tevékenységből.

- 178.** Az egészségügyi rendszert, ezen belül a társadalombiztosítás keretébe tartozó szolgáltatásokat nyújtó intézmények és szolgáltatások rendszerét érintően évek óta ismert igény

27 Az Európai Parlament és a Tanács 1370/2007/EK rendelete (2007. október 23.) a vasúti és közúti személyszállítási közszolgáltatásról, valamint az 1191/69/EGK és az 1107/70/EGK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről.

28 A reptér korábbi üzemeltetőjét felszámoló társaság 2010 januárjában megállapodott a magyar tulajdonban lévő FB Airport Kft. társasággal a légikikötő üzemeltetéséről és újraindításáról.

29 A Központi Statisztikai Hivatal adatai alapján.

30 A Budapest Airport Zrt. közlése alapján.

31 A Malév Zrt. közlése alapján.

32 Egyes források szerint a kórházak 8-10%-kal nagyobb költséggel üzemeltethetők magáncég által, mint költségvetési intézményként.

a rendszer megreformálása, újragondolása és újraszabályozása, mert annak hosszú távú működőképessége a jelenlegi struktúrában és a jelenlegi szabályok mellett nem biztosítható. Külön kiemelésre érdemes a versenysemlegesség hiánya az azonos tevékenységet végző szolgáltatók működési feltételeit érintően. A versenysemlegességi problémák torzítják a piacot azokon a területeken is, ahol a gazdasági verseny mégoly marginálisan is, de teret kapott.

179. További súlyos gond, hogy számos szolgáltatási piacon a magánszolgáltatók támogatási rendszerbe való bekerülése nem átlátható és sokszor nem versenyben dől el, illetve nincsenek szabályok a közfinanszírozásba korábban bekerült vállalkozásoknak, szolgáltatásoknak a támogatásból való kizárására sem. Így még számos magánpiacról vásárolt egészségügyi közszolgáltatás esetén sem használja ki a rendszer a versenyben rejlő lehetőségeket a szelekció, de a szolgáltatási díjak csökkentése érdekében sem.
180. A 2007-ben indult **gyógyszertári piacnyitás** lényege egy olyan új rendszer felépítése volt, amelyben a gyógyszertár-alapítást adminisztratív korlátozások nem akadályozzák, ellenben az egészségügyi prioritások (pl. területi, időbeli hozzáférés, megfelelő választék) érvényesítését, valamint a verseny fennmaradását, a túlzott koncentráció megelőzését külön szabályozási elemek (területi és nyitvatartási időhöz kötődő támogatások, minimális kiskereskedelmi árrés, sajátos összevásárlási korlátok) garantálják. Az új rendszerből néhány GVH által javasolt garanciális elem kimaradt (pl. garantált árres, ügyelet és készenlét finanszírozása), de a szabályozás ezzel együtt is kiállta az alkotmányosság próbáját, s az eddigi piaci folyamatok a GVH által prognosztizált változásoknak megfelelnek. Ez persze nem jelenti azt, hogy a hiányzó garanciális elemek rendszerbe illesztésével, illetve egyes szabályozási elemek finomhangolásával nem lenne kívánatos javítani az ellátási garanciákon.
181. A kialakított modell életképességét jelzi, hogy a piacnyitás lendületét még a gazdasági válság sem tudta megtörni. 2009-ben is tovább nőtt a gyógyszertárak, s ezáltal a gyógyszertári piacon foglalkoztatottak³³ száma. A gyógyszertárak számossága – a megtérüléssel nem kecsegtető kistélepüléseket kivéve – dinamikusán bővült minden 5000 lakosnál nagyobb településtípuson. Köszönhetően a falusi gyógyszertárakat érintő területi alapú támogatásoknak, ezekben a községekben is alig volt gyógyszertárbezárás.

A dinamikus verseny hatására egyes gyógyszertárak veszteségesekké váltak, s a tulajdonosok ezek bezárására kényszerültek. Ezzel együtt is közel 400 gyógyszertárral több van³⁴, mint a piacralépést adminisztratív módon korlátozó rendszerben. Az üzletközpontokban, forgalmas helyszíneken működő gyógyszertárak nyitvatartási ideje lényegesen hosszabb (eléri a 80-90 órát egy héten), ami megkönnyíti a vények beváltását az esti órákban és hétvégén is. Egyes helyeken megjelent a szolgáltatási kínálatban a házhozszállítás, ami főként az idősebb korosztálynak, vagy más okból helyhez kötötteknek jelenthet segítséget. Bővült a gyógyszertárak saját web-es online – elsősorban a fiatalabb korosztályok által használt – eladási csatornája, s mintegy 600 gyógyszertáron kívüli értékesítő helyen is lehet már – korlátozott gyógyszerkörben – gyógyszerhez jutni. Ugyancsak érzékelhetően bővülnek a gyógyszertárak által nyújtott egészségügyi különszolgáltatások, ami 2010-ben már jogszabályi háttérrel is kap.

182. A gyógyszertári piac változásai döntően organikus jellegűek voltak, azaz az új patikák nyitása a domináns piacbővülést okozó elem. A számszerű bővülés mellett enyhe koncentrációs folyamatok is zajlanak. A legnagyobb – mára közel 150 gyógyszertárat üzemeltető német érdekeltiségű – lánc is valamelyest bővült, de kisebb helyi (Szeged, Pécs stb.) jelentőségű hálózatok is terjeszkedtek. A GVH fúziós eljárásai e tárgykörben jellemzően a gyógyszertárakra vonatkozó külön törvényi összevásárlási szabályok ellenőrzésére terjednek ki, s ennek keretében kerül sor egyes esetekben, egyes földrajzi piacokon beavatkozásra (pl. Győrben be kellett zárnia egy gyógyszertárát a felvásárló vállalatnak, mert túllépte volna a megengedett határt). Egyes – korábban e piacon is érdekelt, ám mérsékeltén aktív – nagykereskedők saját érdekeltiségű hálózat kialakításába fogtak (Hungaropharma: Alma patikák), de stabilizálták helyzetüket a nagykereskedők, gyártók által szervezett – vertikális megállapodásokon nyugvó – hálózatok, együttműködési rendszerek (Gyöngy, Szimpatika, Teva partner patikák stb.) is. Sem a koncentrációs folyamatok, sem a vertikális megállapodásokon alapuló rendszerek nem adnak alapot eddig a versenyt és az ellátás minőségét érintő aggodalmakra.

33 Az első két évben 2 800-zal több foglalkoztatott volt a szektorban, ezen belül 440-nel több gyógyszerész, és 1 100-zal több asszisztens.

34 A 2010. március közepéig kiadott 494 gyógyszertári működési engedély mellett 126 engedély került visszavonásra úgy, hogy ebből egyenlegében – a korábbi mintegy 700-ból – összesen 6-tal van kevesebb az 5000 fő alatti településeken, miközben már az 5-10 ezer közötti létszámú településeken is 41-gyel több a gyógyszerész.

- 183.** A magyar **mezőgazdaságot** évek óta változatlanul a **kétpólusú szerkezet** (nagyobb méretű gazdaságok mellett a gazdaságos üzemméret alatti kisüzemek nagy aránya) jellemzi.
- 184.** A fentiekén túl az összefogásnak és ezen keresztül a méretgazdaságosságnak továbbra is csak minimális jelei látszanak. Azok is egymástól elszigetelve, ugyanis a hasznosított terület szétaprózott, egy-egy gazda területe sokszor 5-6 tagban van, ami akadályozza a gazdálkodás eredményességét és sürgeti a tagosítás országos méretű megszervezésének elindítását.
- 185.** A másik negatív következménye ennek a helyzetnek a **tulajdonosi- és földhasználati viszonyok elkülönülése** s az abból fakadó földhasználati díjak költségnövelő hatása. Az okok között találhatjuk a városiak földhöz juttatását, a földár növekedésére számító spekulációt, a jogi személyek földvásárlásának tilalmát, a földeladások átmeneti korlátozását, a vállalkozási képesség hiányát, a tőkeszegénységet, az eszközhiányt, a fejletlen hitelezési gyakorlatot és a kereskedelmi környezetet.
- 186.** A széttagolt földpiac – mely jelentősen korlátozza a termelők kibocsátásának mértékét és ezáltal versenyképességét is – mellett a kínálati oldalon jelentkező másik fő probléma a piaci szerkezetben van.
- 187.** A mezőgazdasági piacokon állandó probléma, hogy a vállalatok hatékonyság szintje – elsősorban az alacsony üzemméretből fakadóan – alacsony.
- 188.** A mezőgazdasági szektorban – ahol eleve nagyon magas a fix (vagyis a termelés volumenétől függetlenül jelentkező) költségek aránya – a fix költségek annál magasabb átlagköltséget eredményeznek az egyes termékek esetében, minél kevesebbet állítanak elő belőlük. Ebből következően a piacon tevékenykedő vállalatok a méretgazdaságosság elérésével kerülhetnének csak előnyösebb helyzetbe, ugyanis csak így tudnák jelentős mértékben csökkenteni termelési költségeiket.
- 189.** Ennek ellenére a magyar mezőgazdasági piacok nagy részén sokszereplős verseny piacokkal találkozunk, ahol magas a gazdaságos üzemméret szintjét el nem érő termelőegységek aránya.
- 190.** A mezőgazdasági termelés az időjárás tényezők változékonysága miatt kiszámíthatatlan, ami a többi gazdasági szektorhoz képest is bizonytalanná és kiszolgáltatottá teszi a mezőgazdasági termelőket. A termelők jelentős része kis, családi gazdaságokban működik, alacsony mobilitású, elsődlegesen a termelési fázisra koncentrál, tőkeszegény, marketingismeretei hiányosak, az értékesítési piac jelenségeire, tendenciáira kevéssé nyitott, alulinformált, a gazdaságos üzemméret alatti szinten termel, így termelési hatékonysága, s ezzel együtt piaci alkueje is gyenge. A kisebb termelők gyenge pozíciójából és alacsony jövedelmezőségéből adódóan évről évre támadnak termékpiaci feszültségek. A szeparáltabb, kevésbé integrált termelők, gyártók jobban ki vannak téve az adott piacon (tejpiac, pékségek stb.) tapasztalható – például túltermelési – gondoknak, ingadozásoknak, s kevesebb eszközük van ezek kivédésére is.
- 191.** Az **élelmiszerelőállítás piacain** is éreztette hatásait a válság, bár egyéb iparágakhoz képest összességében kisebb piacszűkülést okozott. A GVH által vizsgált esetek (például a magyar Csányi-, vagy a cseh Agrofert-csoport akvizíciói³⁵) jelzik, hogy egyes dinamikus növekvő vállalatcsoportok ezt az időszakot a terjeszkedésre tudják használni, felvásárolva a bajba került vállalatok eszközeit. E felvásárlások hatására az érintett vállalatcsoportok mind horizontálisan, mind vertikálisan bővíteni tudják tevékenységi területeiket, s a csoporton belüli költségcsökkentés, hatékonyságjavítás lehetőségeivel élve várhatóan javítani tudják a termékeik versenyképességét.
- 192.** A vertikálisan integrált vállalatcsoport létrehozásának üzletpolitikáját követi a Bonafarm-csoport, ugyanis az abba tartozó vállalkozások a tejfeldolgozáson túl a húsipari vertikum több szintjén is jelen vannak. Így a takarmányelőállítás, a takarmányraktározás, a sertésenyésztés- és hizlalás, a marhatenyésztés- és termelés, a baromfienyésztés- és termelés szegmensein, illetve a baromfi- és marhahús feldolgozásban egyaránt. Ezt az utat járja a nálunk is terjeszkedő csehországi Agrofert Holding is, melynek fő tevékenysége mezőgazdasági termeléshez szükséges áruk (mezőgazdasági gépek és eszközök, ipari műtrágyák, kémiai növényvédőszer, vegyszerek, vetőmagok) forgalmazása, valamint mezőgazdasági termelők által igénybe-

35 Vj-100/2009., Vj-109/2009., Vj-126/2009. és Vj-155/2009., illetve Vj-144/2008., Vj-9/2009.

vett szolgáltatások nyújtása (pl. aratási szolgáltatások, aratás utáni termékelvadászolás és -kezelés). A vállalkozáscsoport tagjai foglalkoznak még takarmánykeverékek előállításával és forgalmazásával, kisebb részben baromfi- és sertéstartással, gabonák (élelmezési célú búza, rozs, malátaárpa, takarmánygabona), olajnövények (olajrepe, napraforgó) és korlátozott mértékben hüvelyesek termesztésével, továbbá szerves és szervetlen vegyipari termék, valamint élelmiszeripari termékek előállításával.

193. Hazánkban az **élelmiszer- és élelmiszer jellegű vegyes kiskereskedelemben** a gazdasági válság hatásai érzékelhetőek, így az utóbbi két évben a piac tovább szűkült. Ez a forgalom 2009. évi 3,9 %-os visszaesésén túl azonban az üzletek számában nem jelentkezett. A boltszám lényegében változatlan úgy, hogy emelkedett a diszkontok (+39), a szupermarketek (+24) és hipermarketek száma (+15), miközben a kis alapterületű üzletek száma stagnált, és az 50-200 m²-es boltok száma csökkent legjobban (-167).

194. A hazai kiskereskedelmi piacon, ezen belül a kiskereskedelmi láncok között is változatlanul élénk a verseny, s a piaci szerkezet folyamatosan módosul. Az utóbbi időben főként – a terjeszkedési és árversenyben élenjáró – hardcore diszkontok aránya növekszik érzékelhetően (mintegy 14 százalékos bővülés)³⁶. Az élen továbbra is a Tesco, a CBA, a COOP, a Spar, és a Reál áll, együttes piaci részesedésük a kiskereskedelmi forgalom közel kétharmadára becsülhető. Hazai sajátosság ezen belül a kisebb vállalkozásokat tömörítő koordinatív szövetségek (CBA, COOP, Reál) jelentős piaci súlya. A magyar kiskereskedelmi piac átalakulása új szereplők piacra lépésével, de vállalatfelvásárlással is tovább folytatódik, amit az utóbbi években a LIDL és az ALDI belépése és terjeszkedése, vagy a Plus diszkontlánc SPAR csoportba történő betagozódása jelez. 2009-ben több fúziót bonyolítottak le a COOP csoportba tartozó vállalatok is³⁷. Bár a koncentráció növekedése szinte folyamatos, nincsenek domináns, piaci erőfölénnyel rendelkező vállalatok, vállalatcsoportok.

195. A kiskereskedelemben történő átalakulások azt jelzik, hogy a nagyobb láncok az eltérő vásárlói szokások, igények kielégítésére zöldmezős beruházásokkal, üzletátalakításokkal vagy felvásárlásokkal azokat a csatornákat (diszkont, szuper- vagy hipermarket, kényelmi szegmens)

is erősítik, amelyekben korábban nem vagy kevéssé voltak jelen. Mivel a válság következtében megnőtt a földrajzilag közelebb eső, ám nagyobb alapterületű üzletekbe irányuló forgalom, itt látható leginkább a növekvő aktivitás.

196. A láncok felől a beszállítók irányába változatlanul nagy elvárások jelennek meg. A kereskedelem irányából érkező hatékonysági nyomás egyrészt hasznos, mert hozzájárul a versenyképes beszállító vállalatok kiválasztódásához. Ezzel párhuzamosan azonban – különösen, amikor a szelekció felgyorsul, s a piaci alkalmazkodási folyamat (új belépések, új munkahelyek létrejötte) lassú – társadalmi szempontból érzékeny problémát jelent a kiszektált vállalatok révén létrejövő munkanélküliség és az ebből adódó szociális problémák kezelése, különösen amikor ez még területileg is koncentrálódik. Egyes esetekben azonban nem zárható ki, hogy a szelekció a szerződéskötési feltételek egyoldalúsága, a kockázatok aránytalan áthárítása következtében áll elő, ami már feszegeti a törvényesség határait.

197. A **gépjármű- és alkatrészkereskedelemben, valamint** azon keresztül a globális autóiparban 2009. volt az egyik legnehezebb év. A recesszió rámutatott arra, hogy milyen szoros kapcsolat van a nemzetgazdaságok és az autóipari szektor állapota között. Magyarországon 2009. évben közel 60 százalékot esett az új autóeladások száma 2008-hoz képest. A gépjárműpiacon az eladások visszaesése főképp a beruházások elhalasztásával, valamint a nehezebb hitelhezjutási feltételekkel magyarázható.

198. Mind az autógyártók, mind a forgalmazók esetében kiéleződött a verseny, amely egyre kisebb árrést/nyereséget eredményez számukra. Mindez oda vezet, hogy a piac szereplői egyre inkább az értékesítés utáni piacokra (szervíz, karbantartás, pótkatrészek) koncentrálnak. Itt az autógyártók kivételezett helyzetben vannak a független szállítókhoz képest.

199. A kereskedők túlélésének egyik lehetősége, hogy kiterjesztik a tevékenységi körüket és új területekbe fektetnek be. A magyar autókereskedők mintegy harmada tervezi, hogy bemutatótermeiben egynél több márkát forgalmaz. Ez önmagában is bizonyíték arra, hogy az autókereskedők változásokkal szembeni hozzáállása fejlődésen ment keresztül az elmúlt néhány év alatt és jelzi, hogy az ágazat milyen irányba mozdulhat el a jövőben. Hazánkban is zajlik az a folyamat, hogy míg egyes kisebb, független kereskedők fokozatosan csődbe mennek a veszteséges működés és az alacsony gazdasági életképesség miatt, addig más,

36 <http://hu.nielsen.com/site/20100420.shtml>

37 A NYÍRZEM Zrt. felvásárolta a Mezőkövesdi COOP INVEST Vagyonkezelő Zrt.-t, és a PÉCS-COOP Zrt.-t (Vj-64/2009.), továbbá a COOP Szolnok Zrt. felvásárolta a kelet-magyarországi városokra koncentráló Hélikor Kereskedelmi hálózatot (Vj-41/2009.)

nagyobb piaci szereplők megvásárolják ezek ingatlan- és egyéb eszközeit, átveszik szakembereiket. Tapasztalható az is, hogy a gyártók, importőrök átszervezik, szűkítik hálózataikat. A piacról kieső vállalkozások nem egy esetben – a GVH, illetve bíróságok felé megjelenő – szerződésbontási, szerződéskötéstől való elzárkózási panaszokkal kísérlik meg orvosolni gondjaikat.

200. A **pénzügyi piacokon** zajló folyamatokat jelentős mértékben meghatározta a 2008. végén világméretűvé bővülő pénzügyi válság. A válság speciális módon jelentkezett Magyarországon, ami a magyarországi pénzügyi piacok sajátos tulajdonságaiból fakadt. A hazai bankrendszer relatíve erős tőkehelyzete, valamint alacsony közvetlen kitettsége az amerikai másodrendű jelzálogpiacból fakadó kockázatoknak azt eredményezte, hogy a magyarországi bankokat nem fenyegette a nyugat-európai és amerikai bankokra jellemző csődvészély. Magyarországon a problémákat sokkal inkább a válság következtében kialakuló általános bizalomhiány, valamint a likviditás drasztikus romlása, a bankközi források elapadása okozta.

201. A válság magyarországi kialakulásához jelentős mértékben hozzájárult a lakosság nemzetközi viszonylatban is igen magasnak mondható deviza-eladósodottsága, a lakossági devizahitelezés kiterjedtsége. A hazai bankrendszer jellemzően rövid távú, elsősorban bankközi forrásokból finanszírozta a hosszú távú lakossági devizahitelezést, ami jelentős kockázatot telepített a rendszerbe. A devizahitelezés mögött rejlő kamat- és árfolyamkockázat a válság hatására jelentősen felerősödött, amit a bankok egyoldalú szerződésmódosítások alkalmazásával a fogyasztókra hártottak. Ez utóbbi magatartás jelentős fogyasztóvédelmi problémára utalt, valamint negatívan hatott a pénzügyi stabilitásra. A válság következtében elapadó, illetve megdráguló források eredményeképpen a devizahitelezés 2009-ben szinte teljesen leállt Magyarországon, és ismét előtérbe kerültek a forintban denominált hitelek.

202. A válság hatására a Kormány 2009 márciusában „bankmentő csomagot” jelentett be az IMF által biztosított hitelkeret terhére. A csomagból tőkejuttatást csak az FHB Bank vett igénybe, stabilitásnövelési céllal. A bankmentő csomagon túl az FHB Bank, az OTP Bank és az MFB kapott kölcsönt az államtól, szintén az IMF-hitelkeret terhére. A válság összességében nem érintette jelentősen a hazai hitelintézeti piac szerkezetét: a válság hatására Magyarországon nem zajlottak le nyugat-európai és amerikai példákhoz hasonló jelentős fúziók a bankszektorban, illetve állami tulajdonszerzésre sem került sor.

203. A válság által előtérbe került prudenciális kockázatok kezelésére több válaszlépés is született. A piaci szereplők devizahitelezésre vonatkozó önszabályozási kísérlete nem vezetett ugyan közvetlen eredményre, szabályozói oldalról azonban korlátozások kerültek bevezetésre a hitelezésre, azon belül is elsősorban a devizahitelezésre vonatkozóan. A Magyar Nemzeti Bank javaslata alapján, az eredeti tervezethez képest enyhébb formában született meg a 361/2009. (XII. 30.) Korm. rendelet a körültekintő lakossági hitelezés feltételeiről és a hitelképesség vizsgálatáról. A szabályozás ugyan tartalmaz olyan elemeket, amelyek a verseny egyik dimenziójának, a kockázati versenynek a korlátozására alkalmasak, a pénzügyi stabilitás ugyanakkor kiemelten fontos közérdek, ezért annak fenntartása bizonyos esetekben a verseny egyes dimenzióinak korlátozását indokolhatja. E tekintetben a kockázati verseny korlátozására alkalmasabbnak tűnik a szabályozói és hatósági eszközök alkalmazása a piaci önszabályozáshoz képest.

204. A **temetkezési piacon** gyakoriak a tisztességtelen szolgáltatói gyakorlatok, amelyek az esetek egy hányadában a részben tulajdonosi, részben szabályozói, részben pedig engedélyezési, felügyeleti kompetenciával rendelkező önkormányzatok költségvetési megfontolásaira, vagy éppen a nem megfelelő jogalkotói, illetve jogalkalmazói tevékenységére vezethetők vissza. Ennek egyik megnyilvánulása, hogy egyes (önkormányzati tulajdonú) egészségügyi intézményekben különböző – a temetkezési szolgáltatáshoz közvetlenül nem vagy csak közvetve kapcsolódó – feladatok (például kórházi halottelhűtő üzemeltetés, elhunytak kórházból történő kiszállítása) ellátására közvetlenül temetkezési vállalkozásokkal vagy temetkezési vállalkozással érdekeltségi kapcsolatban álló gazdasági társaságokkal kötnek szerződést. A szolgáltatási jogosultságot elnyerő cégek – ellentételezésként – különböző fejlesztéseket vagy azokhoz való hozzájárulást vállalnak, amelyek az önkormányzat számára az egészségügyi intézménynek a temetkezési szolgáltatáson keresztül történő közvetett forrásbiztosítását szolgálják. Ugyanakkor kellő alappal valószínűsíthető, hogy az egészségügyi intézmény fejlesztésével, finanszírozásával kapcsolatban vállalt költségek egy része a temetkezési szolgáltatás költségeibe beépül, ami végső soron ismét a fogyasztókat, azaz a temetkezési szolgáltatást megrendelő hozzátartozókat terheli. Ezek az intézményi megoldások azért is aggályosak, mert a temetkezési szolgáltatás egyik meghatározó sajátossága, hogy amely szolgáltató elsőként kerül kapcsolatba az elhunytal, nagy valószínűséggel tekintheti magát a teljes körű temetési szolgáltatás potenciális teljesítőjének. Így egy kiválasztott temetkezési vállalkozó kórházi jelenléte

torzítja a szolgáltatók közötti versenyt. A temetkezési törvény szabályai tiltják a temetkezési szolgáltatók egészségügyi intézményekben – akár burkolt, közvetett formában, például személyi összefonódások révén – történő megjelenését, de számos alkalommal tetten érhető a szabályok megkerülése.

- 205.** Szintén a fogyasztói árakban csapódik le – s ily módon, ha nem is nagymértékben, de hozzájárul a kegyeleti szolgáltatás ellenértékének a fogyasztói árszínvonal-változás mértékét meghaladó mértékű növekedéséhez – az a szabályozási megoldás, amikor az önkormányzat rendelete a temetőüzemeltetői szolgáltatások külső temetkezési szolgáltatók által történő kötelező igénybevételének körét az alkotmányos kereteken túl terjeszti ki. Természetesen akad példa arra is, hogy a kizárólagos jogosultsággal felruházott, s egyben temetkezési szolgáltatást is végző temetőüzemeltető próbál versenytársaival szemben az önkormányzat rendeletében meghatározottnál szélesebb körű igénybevételi kötelezettséget érvényesíteni.
- 206.** Piaci jelzések árulkodnak a temetkezési szolgáltatók működésének engedélyezésével és későbbi felügyeletével kapcsolatos jegyzői tevékenység elégtelenségéről is. Például az összeférhetetlenségi vagy szakmai alkalmassági feltételek felszínes vizsgálata, a működési feltételeket érintő hiányosság miatti fellépés mellőzése mellett az önkormányzatoknak a helyi vállalkozókat előnyben részesítő – jogalkotásban, vagy egyéb úton megvalósuló – viselkedésére is akadnak példák. A szolgáltatók megfelelő ellenőrzése alapvető fontosságú lenne a szakma tisztességének biztosítása érdekében. Erősen aggályos az is, ha a közhatalmi eszközök használatával tartják távol egy adott településtől a külső szolgáltatókat.
- 207.** A közterületi reklámok kihelyezése tekintetében továbbra is megfigyelhető, hogy számos önkormányzat külső vállalkozást bíz meg ezen feladatok ellátására. Az önkormányzatok természetes monopóliummal rendelkeznek a területükön található erőforrások felett, így egyedül őket illeti meg a reklámtevékenység felügyelete és monopolhelyzetükből fakadóan szabadon dönthetnek a hasznosítás módjáról. A kizárólagos reklám-rendszergazdai jogosítványokat biztosító szerződés megkötése csupán a tevékenység egy másik vállalkozásra történő átruházását jelenti. Az önkormányzatok méltányolható érdeke, hogy a tevékeny-

seget egyetlen vállalkozás végezze, ugyanis a tevékenység felosztása megnehezítené ellenőrző, felügyeleti szerepüket, valamint nehezítené az egységes arculat kialakítását. A tevékenység természete indokolhatja tehát a reklám-rendszergazdai szerződések létrejöttét. Azonban több önkormányzatnál megfigyelhető az a tendencia, hogy 10-25 éves kizárólagossági szerződéseket kötnek vállalkozásokkal. Az ilyen hosszútávú szerződések egyrészt gazdaságilag előnytelenek lehetnek az önkormányzatok számára, ugyanis elzárják maguk előtt azt a lehetőséget, hogy az adott időszak alatt újra megpályáztatva kedvezőbb feltételekkel tudjanak szerződést kötni. Másrészt kialakulhat olyan helyzet is, hogy egy vállalkozás több településen is megszerzi a rendszergazdai feladatok ellátására vonatkozó jogosultságot és erőfölénybe kerül az adott területen.

- 208.** A versenyjog az 5 évnél hosszabb kizárólagos szerződésekre nem ad automatikus mentesülést a versenykorlátozás tilalma alól. A hosszabb időszakok esetén indokolni kell – különösen például a külön befektetések megtérüléséhez szükséges idő arányossága igazolásával – a szerződéses feltétel szükségességét. Megfigyelhető, hogy az önkormányzatok az ilyen „koncesszió” jellegű eseteknél (ideértve akár a parkolási díjszedést, a reklámozást, köztéri bútorok kihelyezését stb.) a tényleges befektetések megtérülési idejének vizsgálata nélkül, vagy azon túlterjeszkedve adnak túlságosan hosszú kizárólagos időket a vállalkozásoknak. Ez földrajzi monopóliumot eredményez, ami csökkenti a hatékonyságra való ösztönözöttséget, s veszteségek forrásává válhat mind az önkormányzatok, mind a szolgáltatásokat igénybevevők számára.

1.2. A jogszabályi környezet változásai

1.2.1. A magyar versenyszabályozás változásai

- 209.** Az Országgyűlés 2009. március 23-án elfogadta a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény módosításáról szóló **2009. évi XIV. törvényt (Tpvt.-novella)**, amely 2009. június 1-jén lépett hatályba. Rendelkezéseit – néhány kivétellel – az ezen időpont után indult eljárásokban kell alkalmazni. A Tpvt.-novella nyomán több területen is szélesebbé vált a Gazdasági Versenyhivatal eszköztára a hatékony piaci verseny védelme érdekében.
- 210.** A **kartellek jobb felderítését** szolgálja az a változás, amelynek nyomán a korábbi közleményi formával ellentétben immár törvényi szinten került szabályozásra az úgynevezett engedékenységi politika. Ez lehetővé teszi, hogy

súlyos versenyjogi jogsértéseket a hatóságnak feltáró, a GVH számára fontos bizonyítékot szolgáltató vállalkozások tekintetében – a törvényben meghatározott feltételek teljesülése esetén – a bírság elengedhető vagy jelentősen csökkenhető.³⁸ Emellett a kartellek létrehozásával szembeni visszatartó erőt növelheti, ha az azokhoz kapcsolódó magánjogi jogérvényesítés könnyebbé válik. Ezért – annak érdekében, hogy a kartellezéssel okozott károk összegszerűségének bizonyítása egyszerűbb legyen – a Tpvt. az úgynevezett kőkemény kartellek esetében immár megdönthető vélelmet állít fel erre vonatkozóan. E szerint a kartell következtében megvalósuló áremelkedést az ellenkező bizonyításáig tíz százalékosnak kell tekinteni bármely, a kartellben részes fél ellen indított polgári jogi igényre vonatkozó perben.³⁹ Szintén a magánjogi jogérvényesítés szabályai között került bevezetésre az az új, a hatósággal való együttműködésre ösztönző szabály, amely szerint attól, aki az engedékenység keretében bírságelengedésben részesült, mindaddig nem követelhető kártérítés, ameddig a követelés az ugyanazon jogsértésért felelős másik károkozótól behajtható.⁴⁰ Az engedékenységi politika törvényi szabályozása, illetve a kőkemény kartellek esetén a magánjogi jogérvényesítés megkönnyítése együttesen – a jobbiztonság, a kiszámíthatóság és az átláthatóság növelése mellett – várhatóan nagyban hozzájárulhat majd a legsúlyosabb versenyjogi jogsértésnek minősülő kartellek felderítéséhez és hatékony szankcionálásához.

211. Az **összefonódások ellenőrzésének szabályaiban** bekövetkező egyik legfontosabb változás, hogy a vállalkozások összefonódásának ellenőrzésekor a GVH az eddig alkalmazott „erőfölény-teszt” helyett mostantól az Európai Bizottság és más nemzeti versenyhatóságok által is használt „versenyhatás-tesztet” alkalmazza.⁴¹ A módosítás célja egyfelől, hogy a fúzió versenyhatásai kevésbé formális, inkább a verseny tartalmi kérdéseire koncentráló módon kerülhessenek értékelésre, másfelől pedig az uniós gyakorlat átvétele, ezáltal a fúziók versenyjogi megítélésekor az európai uniós szabályokkal egyező megközelítés biztosítása, így az érintett vállalkozások számára kiszámíthatóbb jogi feltételrendszer megteremtése. Az összeolvadni kívánó cégek szempontjából fontos további változás, hogy fúziós ügyekben emelkedtek az eljárási díjak, az úgynevezett „egyszerűbb ügyekben” kettőmillióról négy millió forintra, minden más esetben nyolcmillióról tizenkettőmillió forintra.

38 Tpvt. 78/A. és 78/B. §.

39 Tpvt. 88/C. §.

40 Tpvt. 88/D. §.

41 Tpvt. 30. § (2) bekezdés.

212. A **hatékonyabb, eredményesebb jogérvényesítés és feladatellátás** lehetővé tétele érdekében a Tpvt. több további rendelkezése is módosult. A GVH-nál bejelentéssel élők az új szabályok értelmében immár jogorvoslati joggal rendelkeznek nem csak a bejelentésüket elutasító végzésekkel szemben, de a bejelentésük nyomán indult versenyfelügyeleti eljárást megszüntető végzésekkel szemben is. A költségviselés szabályozását érintő további változás, hogy a jövőben valamennyi eljárási költség tekintetében hozott végzéssel szemben külön jogorvoslattal lehet élni.

213. A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat vagy a megfélemlítő reklám tilalmába ütköző magatartások miatti, fogyasztóvédelmi jellegű eljárások eddig legfeljebb kilencven napig tarthattak, ami egyszer hatvan nappal volt meghosszabbítható. Az e körben érkező bejelentések nagy számára is tekintettel a bonyolultabb ügyek alaposabb kivizsgálásának lehetőségét teremtette meg a törvénymódosítás azzal, hogy a három hónap immár két alkalommal is, egyenként legfeljebb negyvenöt munkanappal meghosszabbítható.

214. A Tpvt.-novella keretében a GVH-nak a **verseny szabadságát sértő közigazgatási döntésekkel szembeni fellépésre** vonatkozó jogosítványa is megerősítést nyert. Egyrésztől az új szabályok egyértelműen kimondják, hogy a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (Ket.) 114. §-ában foglalt egyes korlátok nem jelentik akadályát annak, hogy az érintett hatóság a GVH felszólítására visszavonja vagy módosítsa a verseny szabadságát sértő döntését. Így arra az eredeti döntés közlésétől számított egy éven túl, adott esetben másodízben is lehetőség van. Másrészt e vonatkozásban nem minősül jóhiszeműen szerzett és gyakorolt jognak az olyan előny, amely a verseny korlátozásából származik. Ezen felül egy évre hosszabbodott meg az eddigi hathónapos jogvesztő határidő, amely alatt a GVH – ha felszólításának a hatóság önként nem tesz eleget – jogosult bíróság előtt megtámadni az adott döntést.

215. A Tpvt.-novella folytán szintén módosult bizonyos, a **versenyjog területén alkalmazható szankciók, jogkövetkezmények alkalmazhatóságának feltételrendszere**. Bővült az alkalmazható jogkövetkezmények köre, továbbá a

korábbiaknál súlyosabb szankciók kiszabása válik lehetővé egyes ügyekben. Az összefonódáshoz szükséges engedélykérelem elmulasztása esetén kiszabható bírság maximális napi összege ötvenezerről kettőszázezer forintra emelkedett. Emellett a Tpv.-be ütköző bizonyos tisztességtelen versenycelemekenyeket (üzleti titok védelmét biztosító, valamint jellegbitorlást tilalmazó tényállások) elkövetőkkel szemben érvényesíthető igények körét a törvény kiszélesíti, valamint az eljárást biztosító eljárásjogi rendelkezéseket iktat be.⁴²

- 216.** Több új szabály is szól a **versenykultúra fejlesztéséről**, az annak megvalósítására hivatott Versenykultúra Központról (VKK). A versenykultúra fejlesztésének feladatát a Tpv. eddig is nevesítette, ez most kiegészült az európai versenykultúra terjesztésének feladatával is. A versenykultúra hatékonyabb, tervezhetőbb fejlesztését teszi lehetővé, hogy a VKK ezentúl egyrészt az előző két év átlaga alapján számított, összesen befolyt bírságösszeg tíz százalékával rendelkezhet, másrészt, hogy a törvény immár nemcsak a felhasználási célt, hanem azokat a tevékenységeket is meghatározza, amelyeket a GVH e körben végezhet. A GVH szervezeti struktúrájában eddig is meglévő hivatal-szervezési teendőket ellátó főtitkár tisztsége törvényi szinten került szabályozásra. Az új szabályok a főtitkár által ellátandó feladatok és az értük viselt felelősség kérdésében rendezik az azokkal kapcsolatban felmerülő kérdéseket.
- 217.** A **GVH hatásköreit** érintő, szintén a Tpv.-novellában foglalt változás, hogy a GVH eddigi, a hatósági árak megsértése esetén alkalmazott ellenőrzési, illetve bírságkiszabási hatáskörét ezentúl az eljárás ésszerűsítése érdekében a hatósági árak megállapítója gyakorolja. A GVH tehát a jövőben – az árak megállapításáról szóló 1990. évi LXXXVII. törvény megfelelő módosítása nyomán – nem rendelkezik az ártörvényhez kapcsolódó hatáskörökkel.
- 218.** A Tpv.-novella mellett a GVH eljárására vonatkozó szabályok több ponton módosultak a Ket.-et módosító **2008. évi CXI. törvény (Ket.-novella)** és az azzal összefüggésben számos ágazati, illetve szaktörvény – köztük a Tpv. – hatósági eljárási rendelkezéseit módosító **2009. évi LVI. törvény**⁴³ nyomán is. E módosítások 2009. október 1-jével léptek hatályba, a módosított szabályokat az ezen időpontot követően induló eljárásokban kell alkalmazni.

42 Hasonlóan a szellemi tulajdonjogok érvényesítéséről szóló 2004. április 29-i 2004/48/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvhez és a szellemi tulajdonjogok védelméről szóló hatályos magyar jogszabályokhoz.

43 2009. évi LVI. törvény a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény módosí-

219. A Ket.-novella átfogó jellegű módosításainak főbb céljai a közigazgatási eljárás egyszerűbbé, gyorsabbá és hatékonyabbá tétele. Ennek keretében a határidők csökkentése, az egyablakos ügyintézés minél szélesebbkörű lehetővé tétele és eljárások során az elektronikus kapcsolattartás lehetőségének főszabállyá tétele. E körben kiemelendő még az ügyfelekkel szembeni hatósági ügyintézési határidők munkanapokban való számítására való áttérés, az adatkezelési szabályok pontosítása, illetve a más hatóságoknál rendelkezésre álló adatok ügyfélről való beszerzésének korlátozása. Emellett a más törvények eljárási rendelkezéseinek módosítása a szaktörvények és az eljárási kódex szabályainak egymáshoz való viszonyának tisztázására, a két szabályrendszer közötti összhang megteremtésére, a Ket.-ben mint kódexben foglalt szabályokat feleslegesen ismétlő, illetve a nem megengedett vagy indokolatlanul eltérő szabályokat tartalmazó rendelkezések hatályon kívül helyezésére, a speciális szabályok valóban legszükségesebb körre korlátozására, és a Ket.-novellában bevezetett horizontálisan érvényesülő módosításoknak az ágazati szabályozásban való átvezetésére irányul.

220. Ennek megfelelően a **2009. évi LVI. törvénynek** a Tpv.-t érintő módosításai elsősorban terminológiai, pontosító jellegűek. Emellett kiemelendők a határidők számítását érintő változások⁴⁴, továbbá a bejelentési eljárásban, illetve a versenyfelügyeleti eljárásban a Ket. rendelkezéseinek alkalmazására vonatkozó rendelkezések⁴⁵ módosulása. Ez utóbbi kapcsán megjegyzendő, hogy a látszólagos nagyobb arányú módosítás ellenére a két törvény viszonyában lényeges változás nem történt. A változás elsősorban abból a rendezőelvből adódik, hogy a versenyfelügyeleti eljárásban az alkalmazásból tételesen kizárt rendelkezések körét csak a Ket.-nek a Tpv.-ben egyáltalán nem szabályozott kérdéseket rendező szakaszai esetén indokolt kimondani, míg a Tpv.-ben eltérő tartalommal szabályozott kérdések esetén az eltérő szabályozás ténye önmagában elegendő, figyelemmel a Ket.-nek a versenyfelügyeleti eljárásban eltérést engedő rendelkezésére.⁴⁶ A Ket.-novella Ket.-et – így a versenyfelügyeleti eljárásokat közvetett módon – érintő módosításai közül kiemelendő, hogy a 2009. október 1-jét követően induló eljárásokban az ügyfél azonosításához szükséges adatok kivételével az ügyfélről nem

tásáról szóló 2008. évi CXI. törvény hatálybalépésével és a belső piaci szolgáltatásokról szóló 2006/123/EK irányelv átültetésével összefüggő törvénymódosításokról [lásd különösen: 137–139. § (Tpv.), 341. § (4) bek. és 343. § (Kertv.), 404–405. § (Fttv.) és 406–407. § (Gr.).]

44 Lásd különösen: Tpv. 63. §.

45 Tpv. 43/H. § (2) bek., illetve 44. §.

46 Ket. 13. § (1) bek. e) pont.

kérhető olyan adat igazolása, amely nyilvános, vagy amelyet valamely hatóság, bíróság vagy a Magyar Országos Közjegyzői Kamara jogszabállyal rendszeresített nyilvánartásának tartalmaznia kell.

221. Szintén a Tpvt.-t érintő fontos módosítást tartalmaz a 2009. év utolsó napjaiban elfogadott, a tisztességes eljárás védelméről, valamint az ezzel összefüggő törvénymódosításokról szóló **2009. évi CLXIII. törvény**, amely a Tpvt.-t egy új 79/A. és 79/B. §-sal kiegészítve megteremti az ún. **informátori díj** jogintézményét. Ennek lényege, hogy a GVH eljáró versenytanácsa által kiszabott bírság egy százalékat (legfeljebb ötvenmillió forintot) kitevő mértékű díjra tarthat igényt az a természetes személy, aki nélkülözhetetlennek minősülő írásos bizonyítékot vagy ilyen írásos bizonyíték megszerzésének alapjául szolgáló információt szolgáltat a GVH részére egy úgynevezett „kökemény kartellre”. Az olyan versenytársak közötti megállapodásra vagy összehangolt magatartásra vonatkozóan, amelynek célja vagy hatása a vételi vagy eladási árak közvetlen vagy közvetett rögzítése, termelési vagy eladási kvóták meghatározása, a piac felosztása, ideértve a közbeszerzési vagy más versenyeztetési eljárás során a versenytársak közötti összejátszást is. Ezen új jogintézmény vélhetően hasznos kiegészítője lehet a GVH kartellek felderítésére eddig is alkalmazott eszköztárának, és jelentősen hozzájárulhat a felderítés, illetve a feltárt jogsértésekkel szembeni eljárás eredményességéhez.

222. 2009-ben az **Alkotmánybíróság** (AB) öt olyan határozatot hozott, amelyek érintették a versenyjog területét, illetve a GVH működését. Határozatban⁴⁷ utasította el az AB azt a beadványt, mely szerint a Tpvt.-nek az **előzetes értesítés nélküli helyszíni szemléről** szóló rendelkezései⁴⁸ alkotmányellenesek lennének. Az indítványozó a kérdéses rendelkezést az alapvető jog lényeges tartalmának korlátozására hivatkozva kifogásolta, továbbá a jogorvoslatához való jog alapvető alkotmányos követelményébe ütközőnek vélte, hogy az úgynevezett rajtaütésszerű helyszíni szemlét engedélyező bírósági végzés ellen a törvény nem biztosít jogorvoslati lehetőséget. Az AB kimondta egyrészt, hogy az előzetes értesítés nélküli helyszíni szemle intézménye, tekintettel arra, hogy törvényben jelenik meg és előzetes, a szükségesség és arányosság követelményét biztosító bírói engedélyhez kötött, nem sérti az Alkotmány alapvető jog lényeges tartalmának korlátozására vonatkozó garanciális követelményeit, másrészt hogy a bírói engedélyező végzés elleni jogorvoslat törvényi kizárása nem alkotmányellenes,

mivel a támadott rendelkezés alapján kiadott bírói végzés nem tekinthető az ügy érdemében hozott döntésnek, hanem tartalmát tekintve kényszerintézkedés jellegű vizsgálatot engedélyező döntés, amellyel szemben a törvényhozónak nincs az Alkotmányból következő kötelezettsége arra, hogy jogorvoslatot biztosítson. A versenyfelügyeleti eljárásban hozott érdemi határozat azonban a bíróság előtt megtámadható, így az ügy érdemében a jogorvoslat mindenképp biztosított, és ennek során van lehetőség a rajtaütésszerű helyszíni szemlét engedélyező bírói végzés jogszerűségének vitatására is.

223. Szintén határozatban mondta ki az AB,⁴⁹ hogy nem alkotmányellenes a Tpvt. azon rendelkezése, mely szerint a **GVH elnöke és a GVH Versenytanácsának elnöke együttesen a GVH jogalkalmazási gyakorlatának alapjait ismertető közleményt adhatnak ki**.⁵⁰ Az indítványozó – a GVH engedékenységi politikájára vonatkozó közlemény⁵¹ kapcsán – a közlemények kiadását a jogállamiság követelményével ellentétesnek vélte. Ennek indokaként előadta, hogy a GVH gyakran a közleményekben foglaltakra és nem pedig a jogszabályokra alapítja a határozatait. Állítása szerint a törvénnyel szembeni, illetve azt módosító értelemmel bíró közleményeket a GVH a határozataiban jogszabályokként alkalmazza. Az indítványozó emellett azt is sérelmezte, hogy a közlemények túllépnek a jogalkalmazási gyakorlat ismertetésén és – például a 2/2003. közlemény a „kökemény” (hardcore) versenykorlátozás fogalmával – új anyagi jogi kategóriákat vezetnek be. Az AB hangsúlyozta ezzel szemben, hogy a vitatott közlemények az Alkotmány és a jogalkotásról szóló törvény értelmében nem minősülnek sem jogszabálynak, sem az állami irányítás egyéb jogi eszközének. Rögzítette továbbá, hogy a joggyakorlat alakulását és szempontjait előre jelző közlemények sem a felekre, sem a bíróságokra nézve nem kötelezőek, következésképpen a közlemények nem tartalmazhatnak az egyéb jogalanyokra kötelező jogi iránymutatásokat. Az AB megállapítása szerint e közlemények rendeltetése nem más jogalkalmazó szervek tevékenységének egységesítése, hanem a GVH jogalkalmazási gyakorlata alapjainak ismertetése, ezen keresztül a jogalkalmazás kiszámíthatóságának növelése, valamint annak rögzítése, hogy a jogalkalmazó milyen – önmagára nézve kötelező

47 1004/B/2004 AB határozat.

48 Tpvt. 65/A. § (3) bek.

49 1392/B/2007 AB határozat

50 Tpvt. 36. § (6) bek., illetve 78. § (8) bek. (ez utóbbi azóta hatályon kívül).

51 A GVH elnökének és a GVH Versenytanácsa elnökének 3/2003. számú közleménye a kartellek feltárását segítő engedékenységi politika alkalmazásáról (a Tpvt. időközbeni változására tekintettel a 2009. június 1-jét követően indult eljárások esetén a közlemény nem alkalmazható)

– tartalommal tölti meg a versenyjogra jellemző módon általánosabban megfogalmazott, ezért rugalmasabban értelmezhető jogszabályi rendelkezéseket, összefoglalva a múltban kialakult, illetve a jövőben követni kívánt jogalkalmazási gyakorlatot. Az AB érvelése szerint éppen a GVH jogalkalmazási gyakorlata alapjainak széles körű ismertetése lehet alkalmas arra, hogy – a jogbiztonság követelményének érvényesülését fokozva – világossá tegye a jogalanyok számára a versenyhivatali döntések alapjait. Fentiek figyelembevételével az AB úgy határozott, hogy a közlemények kiadását biztosító jogszabályhely nem ütközik jogállamiság követelményébe, és ennélfogva nem alkotmányellenes.

224. Szintén nem találta alkotmányellenesnek az AB⁵² a Tpvt. azonrendelkezését⁵³, amely **nem enged a versenyfelügyeleti eljárás megindítását elrendelő végzés ellen jogorvoslatot.** Az AB megállapítása szerint a Tpvt. 82. §-a (1) bekezdésének tartalma egyértelmű és kiszámítható, semmiféle olyan problémát nem vet fel, amely a jogbiztonságban megnyilvánuló jogállamiság bármiféle sérelmét eredményezhetné. Kiemelte az AB azt is, hogy a törvényhozónak nincs az Alkotmányból következő kötelezettsége arra, hogy minden egyes hatósági döntéssel szemben külön jogorvoslatot biztosítson. A versenyfelügyeleti eljárásban hozott érdemi határozat ellen a Tpvt. biztosítja a bíróság előtti megtámadás lehetőségét, amelynek során a polgári per garanciái is érvényesülnek, így ezen jogorvoslat során van lehetőség adott esetben az eljárás megindítását elrendelő végzés jogszerűségének a vitatására is. Az AB szerint az előbbiek értelmében nem sérül a jogorvoslathoz való alkotmányos jog, és ezért a Tpvt. támadott rendelkezése sem alkotmányosértő.

225. A 2009. évben született meg azon alkotmánybírósági határozat⁵⁴ is, amely kimondta, hogy nem alkotmányellenesek a Tpvt., illetve a Ket. azon rendelkezései, amelyek szerint **a jogsértést megállapító és bírságot kiszabó versenytanácsai határozat elleni keresetnek nincs halasztó hatálya a határozat (és így a bírság) végrehajtására.** Az indítványozók arra hivatkoztak, hogy az érintett rendelkezések⁵⁵ sértik az ártatlanság vélelmét, a jogorvoslathoz való jogot, illetve a tulajdonhoz való jogot, és ezért alkotmányellenesek. Álláspontjuk szerint ugyanis, amíg jogerős bírósági határozat ki nem mondja a jogsértés tényét, az érintett (jogi) személyt ártatlannak kell tekinteni, és addig a jog-

szabályban kilátásba helyezett és a versenyhatóság által kiszabott szankció alkalmazásának sincs helye. Az érdemi határozattal szembeni jogorvoslat állításuk szerint csak formális, mivel arra való tekintet nélkül foganatosítható a végrehajtás, és ez megkérdőjelezi annak hatékonyságát. Az pedig, hogy a pénzbírságként megállapított összeg a bírósági döntéshozatalt megelőzően kerül elvonásra, mégpedig az állam javára, a tulajdonjog nem elkerülhetetlen, nem szükséges és aránytalan korlátozását jelenti. Ezzel szemben az AB – egy korábbi döntésével megegyezően – megállapította, hogy sem a határozat azonnali végrehajthatósága, sem a versenyfelügyeleti bírság azonnali végrehajthatósága nem áll alkotmányos összefüggésben az ártatlanság vélelmével. Az AB álláspontja szerint a tulajdonhoz való jog sem sérül, mivel annak nem az a funkciója, hogy védelmet biztosítson a versenyjogot sértő – így közérdekbe ütköző – magatartás jogkövetkezményeként alkalmazott közigazgatási szankcióval szemben. Végezetül azt is megállapította az AB, hogy a kérdéses rendelkezések a jogorvoslathoz való jogot sem sértik, mivel a Ket. lehetőséget biztosít arra, hogy az ügyfél magában a keresetlevélben kérje a döntés végrehajtásának felfüggesztését, és ebből következik, hogy a bírságot kiszabó határozat elleni jogorvoslati lehetőség nem formális, tehát nem is alkotmányellenes.

226. A fentiek mellett az AB – a Köztársasági Elnök által kezdeményezett előzetes normakontroll keretében – 2009. február 23-án hozott határozatával⁵⁶ megállapította, hogy alkotmányellenes a Tpvt. módosításáról szóló, az Országgyűlés által 2008. június 2-i ülésnapján elfogadott törvény 15. §-a. A kérdéses rendelkezés a Tpvt. módosításával megteremtette volna azon vezető tisztségviselők személyes felelősségét, akiknek vállalkozásait a GVH versenykorlátozó magatartásban való részvétel miatt elmarasztalta. Ezen vezető tisztségviselők két évig nem tölthettek volna be hasonló tisztséget semmilyen vállalkozásnál, amennyiben nem tudták volna bizonyítani, hogy a jogszabálysértést megvalósító döntések meghozatalában személyesen nem vettek részt. A köztársasági elnök az Országgyűlés által elfogadott jogszabály előzetes alkotmányossági vizsgálatát azért kezdeményezte, mert álláspontja szerint a kifogásolt rendelkezések sértették az Alkotmányban foglalt tisztességes eljárás és az ártatlanság vélelmének követelményét. Érvelése szerint a kifogásolt szankció egyfajta foglalkozástól eltiltásnak, tehát büntető jellegű intézkedésnek minősül, azonban azzal, hogy törvény szerint annak alkalmazására nem peres eljárásban, nyilvános tárgyalás és tanúbizonyítás lehetősége nélkül kerülne sor, lényegé-

52 915/D/2006 AB határozat.

53 Tpvt. 70. § (1) bek., illetve 82. § (1) bek.

54 611/B/2004 AB határozat.

55 Tpvt. 83. § (1) bek. (időközben hatályon kívül), illetve Tpvt. 44. § és Ket. 100. § (1) bek.

56 19/2009. (II. 25.) AB határozat.

ben a bűnösség véelme és az érintett személyek objektív felelőssége mellett a szükséges alkotmányos garanciák nem érvényesülnének. Az AB határozatában leszögezte, hogy eljárásának nem az volt a tárgya, hogy a jogalkotó által választott jogkövetkezmény alkotmányossági szempontból megengedhető-e, vagy az annak révén bekövetkező jogkorlátozás mértéke megfelelő-e, hanem az, hogy e megoldás alkalmazásával együtt a megfelelő alkotmányos eljárási garanciák érvényesülnek-e. Az AB indoklásában kifejtette azt is, hogy súlyát, az érintettekre gyakorolt direkt hatását tekintve a vizsgált jogkövetkezmény olyan, amelynek a megállapításához vezető eljárásra ki kell terjedniük az eljárás minőségét meghatározó tisztességes eljárás követelményeinek. Azonban ezek a követelmények nem teljesültek, mivel a GVH versenyfelügyeleti eljárása nem a vezető tisztségviselők felelősségének tisztázását célozza, annak során ilyen irányú bizonyítás nem folyik, és az eltiltó végzés meghozatalakor sem illeti meg a GVH-t mérlegelési jogkör. Az ezen végzés elleni nemperes eljárásban pedig – noha a kérdéses szankció alóli kimentési lehetőségek között mérlegelés alapján megállapítható tényállási elemek is szerepeltek – a szóbeliség, közvetlenség, nyilvánosság követelményei, a felek kontradiktórium eljárás keretében történő meghallgatásának elve nem érvényesül. Összefoglalva tehát az AB megállapította, hogy a vitatott rendelkezés elzárta volna az érintett természetes személyeket attól, hogy a határozatban foglalt megállapításokat érdemben vitassák, személyes felelősség fennálltát megfelelő eljárás keretében, bizonyítás felajánlásával vitassák, miközben erre az alapeljárásban sem kerül sor. Ezért – mivel az AB gyakorlata szerint a személyes felelősséget megállapító és joghátrány alkalmazásával járó eljárásokban a tisztességes eljáráshoz való jog korlátozhatatlan –, az AB a kérdéses rendelkezést alkotmányellenesnek minősítette. A teljesség kedvéért érdemes ugyanakkor megemlíteni, hogy a Dr. Lenkovich Barnabás által jegyzett és két másik alkotmánybíró által is osztott, a határozathoz csatolt különvélemény ezzel szemben az alkalmazott szankciót, a mindössze két évre szóló összeférhetlenséget szükségesnek és arányosnak, az annak megállapítására irányuló eljárást pedig ésszerűnek és méltányosnak, azaz tisztességesnek tartotta, figyelemmel arra is, hogy az alapeljárás keretében a szükségszerűen képviselőre utalt vállalkozások felelőssége megfelelő eljárásban kerül megállapításra, illetve hogy az esetleges, a személyes felelősséghez kapcsolódó kimentési okok álláspontjuk szerint okirati bizonyítás keretében is bizonyíthatóak lennének.

1.2.2. A szélesebb jogi környezet változásai

- 227.** A szélesebb jogszabályi környezet GVH-t érintő változásai közül kiemelendő a **mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek vonatkozásában a beszállítókkal szemben alkalmazott tisztességtelen forgalmazói magatartás tilalmáról szóló 2009. évi XCV. törvény (TFMtv.)**, amely 2010. január 1-jén lépett hatályba. E törvény általános indoklásában megfogalmazottak szerint a törvény megalakításának oka az volt, hogy a hazai kiskereskedelmi piacon a beszállító gazdasági függésben van a kereskedőtől, rendkívül kiszolgáltatott, kettejük alkupozíciója aszimmetrikus: míg a kereskedő teljes forgalmából még egy százalékgig sem részesül akár a legnagyobb beszállító is, ugyanakkor a beszállító forgalmának akár 15-25%-át is elveszítheti, ha az adott kereskedő „kilstázza”. A kereskedő könnyebben pótolhatja a kieső forgalmat, könnyen talál helyettesítő terméket, márkát. Az indoklás kiemeli továbbá, hogy a kereskedő árképzésére az egyoldalúság a jellemző: a beszállító azért, hogy üzletelni tudjon a kereskedővel, általában elfogadja a kért árat, mivel nem mondhatja le a fogyasztók eléréséről. Ebből következően a törvényalkotás célja a végső fogyasztó számára való értékesítéshez további feldolgozást nem igénylő mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek kereskedelmét végző szervezetek, valamint azok beszállítói közötti tisztességes üzleti magatartás érvényesülésének biztosítása.
- 228.** A TFMtv. a fentiekre tekintettel taxatív felsorolást ad azon – tilalmazott – magatartásokra vonatkozóan, amelyek tisztességtelen forgalmazói magatartásként minősíthetők. Fontos ugyanakkor megemlíteni, hogy a TFMtv. e rendelkezéseit – a kereskedelemről szóló 2005. évi CLXIV. törvénnyel (Kertv.) szemben – nem csupán a beszállítókkal szemben jelentős piaci erővel rendelkező kereskedők magatartására kell alkalmazni, hanem valamennyi kereskedő-beszállító kapcsolatban. Emellett különbség még a két törvény között, hogy míg a Kertv. hatálya – egy kivételtől eltekintve – terméksemleges, általános jellegű, addig a TFMtv. hatálya csak a mezőgazdasági és élelmiszeripari termékekre korlátozódik. A TFMtv. rendelkezései tehát egyrészt szélesebb, másrészt szűkebb körben szabályoznak a Kertv.-nél.
- 229.** A két szabályrendszer egymáshoz való viszonya ezért meglehetősen sajátosan alakul, hiszen a Kertv. szerint jelentős piaci erővel rendelkező kereskedők és a mezőgazdasági vagy élelmiszeripari termékek beszállítói közötti

viszony tekintetében a két törvény szabályai átfednek egymással, és a TFMtv.-ben taxatíven tilalmazott magatartások lényegében a Kertv. általánosabb tiltószabályai mintegy egyedi megjelenési formáinak tekinthetők. E magatartások tekintetében a TFMtv.-ben szabályozott magatartások annyiban jelentenek többletet a Kertv.-ben tilalmazott magatartásokhoz képest, hogy

– amíg a Kertv. alapján csak a kereskedő üzleti érdekeit szolgáló költségek aránytalan áthárítása kifogásolható, addig a TFMtv. tilt bármilyen költségáthárítást, ha az a költség a kereskedő üzleti érdekeit szolgáló költség;

– a Kertv. alapján a beszállító hátrányára történő indokolatlan utólagos szerződésmódosítás a tilalmazott, míg a TFMtv. minden kereskedő általi egyoldalú módosítást tilt, amit nem külső ok indokol;

– csak a TFMtv. által tilalmazott magatartás a termék ellenértékének – hibás teljesítés esete kivételével – a beszállító részére az átvételt követő harminc napon túli kifizetése, valamint az üzletszabályzat nyilvánosságra hozatalának elmulasztása, a nyilvánosságra hozott üzletszabályzattól való eltérés, továbbá azon kívüli feltétel alkalmazása a kereskedő részéről.

- 230.** Fontos különbség még, hogy a Kertv.-vel szemben a TFMtv. rendelkezéseit nem a GVH, hanem a mezőgazdasági igazgatási szervként külön kormányrendeletben kijelölt Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal (MgSzH) kényszeríti ki. A Kertv. és a TFMtv. közötti, előbb említett átfedésre tekintettel ugyanakkor a TFMtv. úgy rendelkezik, hogy az MgSzH nem járhat el, valamint a folyamatban levő eljárását meg kell szüntetnie, illetve döntését vissza kell vonnia, ha az adott magatartás miatt a kereskedővel szemben a Kertv. 7. §-a szerinti visszaélés vagy a Tptv. 21. §-a szerinti gazdasági erőfölénnyel visszaélés miatt a GVH eljárást indított, és abban marasztaló döntést hozott vagy kötelezettségvállalásra került sor. Ezen túl a GVH a Kertv. 7. §-a vagy a Tptv. 21. § szerinti visszaélés miatt folyamatban levő eljárásának idejére a TFMtv. alapján folyamatban levő eljárást fel kell függeszteni.

- 231.** A TFMtv. alkalmazásáról értelemszerűen még nem állhatnak rendelkezésre adatok, így az új törvény alapján kialakuló gyakorlatra vonatkozóan még nem lehet állást foglalni, az ugyanakkor a fentiek alapján is nyilvánvaló, hogy a következetes és kiszámítható jogalkalmazás érdekében a két érintett hatóság között fokozott együttműködésre lesz szükség.

- 232.** Az előbbieken ismertetett jogszabályi változásokhoz kapcsolódóan szükséges még megemlíteni **az agrárpiacon rendtartásról szóló 2003. évi XVI. törvény módosításáról szóló 2009. évi LXXXVII. törvényt**, amely a TFMtv. hatálya alá tartozó beszállítók érdekképviselését ellátó szakmai szervezetek által a tagjaikkal összefüggésben folytatott bizonyos piaci információs és koordinatív tevékenységek tekintetében kimondja, hogy ezek – amennyiben az ilyen tevékenység révén megvalósuló gazdasági és társadalmi előnyök meghaladják a tevékenység révén kialakuló, versenyt korlátozó magatartásból adódó hátrányokat – mentesülnek a Tptv. 11. §-ában foglalt kartelltilalom alól.⁵⁷ E rendelkezés 2009. augusztus 2-ától hatályos.

- 233.** Szintén említést érdemel, hogy az 1.2.1. pontban fentebb már említett, a Ket.-novellához kapcsolódó törvényi szintű felülvizsgálat körében a 2009. évi LVI. törvény hatályon kívül helyezte a Kertv. 7. §-a (5) bekezdésének második mondatát, amely a jelentő piaci erővel bíró kereskedők által a beszállítókkal való kapcsolataik tekintetében megalkotandó etikai kódexek GVH általi jóváhagyásáról rendelkezett. Ez a deregulációs rendelkezés ugyanakkor nem érinti sem az etikai kódexek megalkotásának követelményét, sem a GVH-nak a Kertv. 7. §-a szerinti szabályok betartásának felügyeletére vonatkozó általános hatáskörét.

1.2.3. Az európai uniós versenyszabályozás változásai

- 234.** Magyarország európai uniós csatlakozása óta a versenyjog területén a jogszabályi környezet változásának ismertetéséhez az uniós versenyszabályozás körében bekövetkezett változások bemutatása is hozzátartozik, mivel annak előírásai – a magyar versenytörvényhez hasonlóan – közvetlenül alkalmazandók a vállalkozások és a versenyhatóság részéről. Az uniós versenyjogban bekövetkezett szabályozási változások közvetlen hatás hiányában is fontos üzenetet közvetíthetnek a magyar jogalkalmazó számára, különösen azon ügyek tekintetében, amelyeket a GVH az uniós versenyjog alapján indított.

⁵⁷ 2003. évi XVI. törvény az agrárpiacon rendtartásról, 10. § (2) bekezdés [2009. évi LXXXVII. törvény 2. §].

235. A magyar versenyjog szempontjából legnagyobb jelentőséggel az Európai Unióról szóló szerződést (EU-szerződés vagy EUSz) módosító Lisszaboni Szerződés 2009. december 1-i hatálybalépése bírt. A Lisszaboni Szerződés módosította az Európai Közösséget létrehozó szerződést (EK-szerződés vagy EKSz) is. Az EKSz megváltozott neve a jövőben az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSz). Az EUMSz rendezi az Európai Unió működésének kérdéseit, és meghatározza az uniós hatáskörök gyakorlásának területeit, korlátait és elosztását. Az EKSz versenyszabályokat tartalmazó 81. és 82. cikkének szövege nem változott, azonban azok 2009. december 1-jétől az EUMSz 101. és 102. cikkében találhatók.

236. Lényeges változásként értékelhető, hogy az EKSz 3. cikke (1) bekezdésének g) pontját hatályon kívül helyezték⁵⁸. Helyette az EUMSz. 3. cikke (1) bekezdésének b) pontja rendelkezik arról, hogy az Unió kizárólagos hatáskörrel bír a belső piac működéséhez szükséges versenyszabályok megállapítása terén.

237. Az EUMSz a versenypolitikának az Európai Unió fejlődésében továbbra is kiemelkedő szerepet szán⁵⁹.

238. A versenyjogot közvetlenül érintő változást jelentett az Európai Tanács vonalhajózási konzorciumokkal kapcsolatos 246/2009/EK rendeletének elfogadása és az annak alapján megalkotott 906/2009/EK bizottsági csoportmentességi rendelet. A tanácsi rendelet ad általános felhatalmazást – az EKSz 81. cikkének (3) bekezdése⁶⁰ szerinti – a vonalhajózási társaságok (konzorciumok) között létrejött megállapodásokra alkalmazható csoportmentességi rendelet megalkotására, melyet 2009. szeptember 28-án a Bizottság el is fogadott. Az új csoportmentességi rendelet elfogadását az tette elkerülhetlenné, hogy a korábbi 823/2000/EK bizottsági rendelet 2010 áprilisában hatályát veszítette. Az új szabályozás célja, hogy jobban érvényesítse az aktuális piaci gyakorlatot, és a konzorciumokra vonatkozó csoportmentességi rendeletet összhangba hozza a vállalkozások közötti horizontális együttműködési megállapodásokra vonatkozó többi csoportmentességi rendelettel.

58 Ez, az EKSz „Alapelvek” című első részében szereplő rendelkezés fogalmazta meg azt, hogy a Közösség tevékenysége magában foglal egy olyan rendszert, amely megakadályozza a belső piaci verseny torzulását.

59 Az EUMSz 3. cikkének (3) bekezdése szerint „az Unió egy belső piacot hoz létre.” A 27. számú, belső piacról és versenyről szóló jegyzőkönyv szerint „[...] az Európai Unióról szóló szerződés 3. cikkében meghatározott belső piac olyan rendszert foglal magában, amely biztosítja azt, hogy a verseny ne torzuljon”.

60 EUMSz 101. cikk (3) bekezdés.

239. 2009-ben megkezdődött számos más, szintén 2010-ben hatályát veszítő csoportmentességi rendelet és iránymutatás felülvizsgálatának nyilvános konzultációja is, így a gépjármű-forgalmazási, a biztosítási, a vertikális, a szakosítási és a kutatás-fejlesztési megállapodásokkal kapcsolatos jogi aktusoké is.

II. ELJÁRÁSOK

240. A GVH versenyfelügyeleti eljárásai kérelemre vagy hivatalból indulnak. Kérelemre indul az eljárás, ha az ügyfelek a közöttük tervezett összefonódás engedélyezését kéri a hivataltól. Hivatalból indulnak az eljárások a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolása, illetve fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalma, tiltott versenykorlátozó megállapodás és az erőfölénnyel való visszaélés gyanúja esetén. Ugyancsak indítható eljárás hivatalból, ha az eljárás kérelmezésének lett volna helye, de azt elmulasztották. A hivatalbóli eljárások a GVH észlelése alapján indulnak, ideértve a panaszt, illetve bejelentést, esetleg az ágazati vizsgálat tapasztalatait, az engedékenységi politika keretében érkezett kérelmet vagy az ECN⁶¹ keretében történő ügyátvételt is.

241. A GVH 2009-ben 137 versenyfelügyeleti eljárást folytatott le, ebből 93 zárult érdemi versenytanácsi döntéssel (határozattal vagy kötelezettségvállalást tartalmazó végzéssel). Két alkalommal⁶² egyszerre két ügypípust érintően (versenykorlátozó megállapodás és gazdasági erőfölénnyel való visszaélés) is vizsgáldott a GVH.

242. A versenytörvény 2005. november 1-jéig hatályos rendelkezései alapján, ha a GVH Versenytanácsa akár azt állapította meg, hogy a vizsgált magatartás nem ütközik a törvénybe, akár azt, hogy az nem bizonyítható, az eljárást határozattal megszüntette. A 2005. november 1-jétől hatályos rendelkezések – az ezzel egyidejűleg hatályba lépő Ket. elveivel összhangban – a két esetet élesen elkülönítik egymástól.

243. A jogsértés hiányát határozattal kell megállapítani, míg a bizonyítottság (vagy a közérdek) hiánya esetén végzéssel történik az eljárás megszüntetése. Lényeges körülmény, hogy ilyen tartalmú megszüntető végzést a vizsgáló is hozhat. A bizonyítottság (illetve a közérdek) hiánya mellett végzéssel zárul az eljárás azokban az esetekben is,

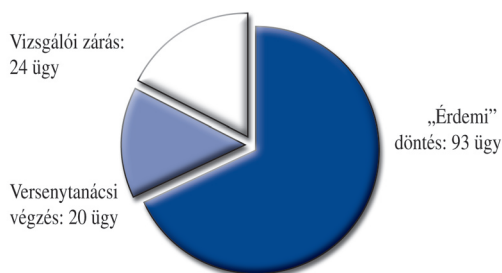
61 ECN – European Competition Network (Európai Verseny Hálózat)

62 Vj-27/2009, Vj-28/2009.

amikor adminisztratív okokból (pl. az összefonódás engedélyezése iránti kérelem visszavonása vagy a hiánypótlás elmulasztása miatt) kerül sor a megszüntetésre. Végzéssel szünteti meg a GVH Versenytanácsa az eljárást a – később részletesen bemutatott – kötelezettségvállalás intézményének alkalmazása esetén is, ilyenkor azonban a megszüntetés oka nem a bizonyítottság (illetve a közérdek) hiánya, vagy valamely adminisztratív indok, hanem az, hogy az eljárás alá vont által vállalt – és a GVH által elfogadott és kötelezővé tett, majd ellenőrzött – kötelezettség révén az észlelt versenyprobléma orvoslásra kerülhet. Így ezek a típusú döntések, noha végzés formáját öltik, tartalmilag a GVH beavatkozását testesítik meg.

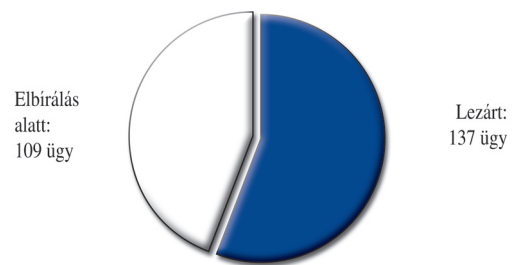
244. A beszámolóban ennek megfelelően csak az ügyek érdemét érintően hozott határozatok, valamint a kötelezettségvállalásra tekintettel hozott végzések adatai kerülnek bemutatásra, az egyéb végzéseké nem. 2009-ben egyebekben 24 ügy került lezárásra vizsgálati szakban, míg 20 ügy zárult a GVH Versenytanácsa egyéb végzésével.

A GVH döntései 2009-ben

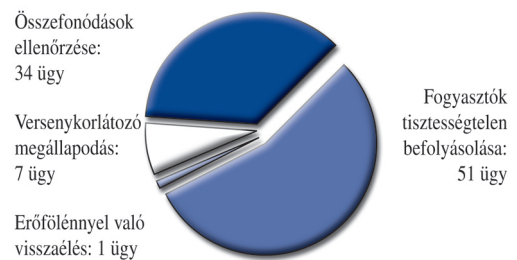
245. Fontos hangsúlyozni azt a körülményt, hogy akár a vizsgálói, akár a versenytanácsi végzéssel lezárt eljárások az „érdemi” döntésekkel záruló eljárásokkal azonos mélységű vizsgálatokat jelentenek. Ennek megfelelően ezen eljárások is szolgálnak mind a GVH joggyakorlatát, mind a versenypártolási tevékenységét formáló tanulságokkal.
246. Az „érdemi” versenytanácsi döntéssel zárult ügyek száma azon 2009-ben indult, illetve korábbi évekről áthúzódó versenyfelügyeleti eljárásokat tartalmazza, amelyek 2009 során kerültek befejezésre a GVH részéről. Emellett azonban a GVH vizsgálói és a GVH Versenytanácsa 109 további olyan versenyfelügyeleti eljárással is foglalkoztak az év folyamán, amelyekben döntés 2009-ben nem született.

A GVH eljárásai – 2009

247. A 93 „érdemi” döntés közül 51 a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolásával, valamint a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokkal kapcsolatos, 42 pedig antitröszt (vagyis összefonódásokkal, a verseny korlátozásával, illetve a korlátozott versenyhez kötődő visszaéléssel kapcsolatos) ügy volt.

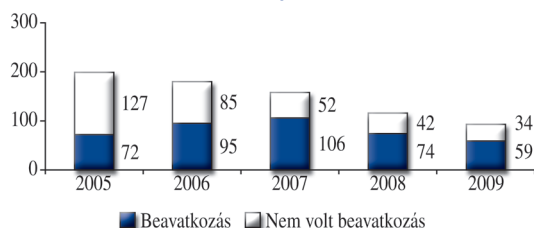
Versenytörvény szerinti ügyzáró döntések ügýtípusonként, 2009

248. A 93 „érdemi” döntéssel zárult eljárásból 32 indult kérelemre, 61 pedig hivatalból. Összesen 59 esetben került sor beavatkozásra, döntően (48 esetben) a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolásával és a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokkal kapcsolatos, 11 esetben pedig antitröszt ügyekben.⁶³

63 A beavatkozás fogalma azt ragadja meg, hogy a GVH versenyfelügyeleti eljárásai révén elvileg – a GVH ügyzáró döntéseiből kiolvasható módon – a versennyel kapcsolatos folyamatok másként alakultak, mint ahogy egyébként alakultak volna. A GVH-beavatkozás gyűjtőfogalom, amely ügýtípusonként eltérő tartalommal bír. Ide tartozik az ügyzáró döntések közül a jogsértés megállapítását kimondó határozat. Szintén ide tartozik a szünetelés utáni, illetve a (versenytörvény 2005. évi módosítása nyomán a szünetelés jogintézményének helyébe lépő) kötelezettségvállalásra tekintettel hozott megszüntető döntés (hiszen ilyenkor az eljárás alá vont kötelezettséget vállalt arra, hogy magatartását összhangba hozza a törvénnyel). Ugyancsak ide tartozik az engedély megtagadása vagy feltételhez kötése, és a GVH versennyel kapcsolatos aggályainak önkéntes figyelembevétele, vagyis a kérelem visszavonása vagy a megállapodás/tranzakció módosítása (hiszen ilyenkor a GVH fellépésére a vállalkozások tervei nem vagy nem eredeti formájukban valósulnak meg). Nem öleli fel viszont a GVH-beavatkozás fogalma a pusztán az adminisztratív kötelezettségek elmulasztása (pl. engedélykérés elmulasztása összefonódás

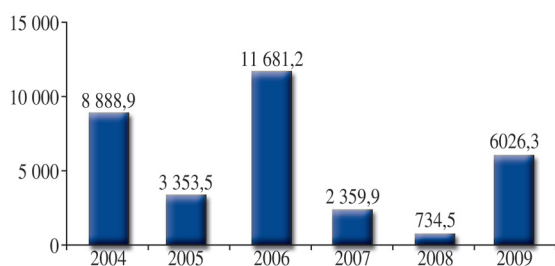
A Versenytanács versenytörvény szerinti ügyzáró döntései beavatkozás szerinti bontásban, 2005–2009

249. A GVH Versenytanácsa ügyzáró határozatában 46 esetben, összesen 6026,3 M Ft értékben szabott ki bírságot, amely tartalmazza az összefonódás iránti kérelem elmulasztása vagy késedelmes benyújtása (5 eset) miatt kivetett bírságot (38,5 M Ft) is.

250. A 2009. évben kiszabott bírság döntően (5081 M Ft) a versenykorlátozó megállapodások miatt történt marasztalásokhoz köthető.

GVH által kivetett bírság (M Ft), 2004–2009

251. 2009-ben a GVH Versenytanácsa összesen 3 esetben szüntette meg az eljárást az eljárás alá vont kötelezettségvállalására tekintettel.

252. A versenyfelügyeleti eljárás kötelezettségvállalás mellett történő megszüntetésének intézményét a versenytörvény 2005. évi módosítása vezette be, alapvetően azzal a céllal, hogy a GVH az Európai Bizottsággal megegyező határozathozatali lehetőségekkel bírjon. A hasonlóságok miatt egyben megszüntetésre került a korábbi szünetelés intézménye. A kötelezettségvállalás lényege, hogy ha valamely jogsértés esetén az eljárás során az eljárás alá vont vállalkozás kész vállalkozással összhangba hozni magatartását a törvény rendelkezéseivel (gyakorlatilag orvosolva ezáltal

esetén) miatt megállapított jogsértést, hiszen ez önmagában az itt használt értelemben nem gyakorol hatást a piacra, mint ahogy a – kötelezettségvállalásra tekintettel hozott megszüntető végzésen kívül – más ügyzáró és a nem ügyzáró végzések sem.

a GVH aggályait) és a közérdek védelme e módon biztosítható, akkor a hatóság döntésében kötelezettségként előírja az adott vállalat szerinti magatartást, miközben az eljárást megszünteti (anélkül, hogy a döntésében a törvénysértés megvalósulását, vagy annak hiányát megállapítaná). A kötelezettségvállalás jogintézményének alkalmazása lehetőséget biztosít egyes eljárásokban az eljárás költséghatékony lezárására (ilyen esetekben például – a döntés jellegénél fogva – jellemzően nem kerül sor hosszadalmas jogorvoslati eljárásra), amelynek révén az azonosított versenyprobléma – más esetekhez képest – gyorsabb, és esetleg közvetlenebb orvoslást nyerhet. Nem jellemző ugyanakkor a versenyhatóság gyakorlatában, hogy a versenyjogi gyakorlatban már kiforrott, a vállalkozások számára nyilvánvaló, kirívóan súlyos jogsértések miatt indított eljárás kötelezettségvállalás melletti megszüntetésére sor kerülne.

253. A kötelezettségvállalással záruló ügyek fontos részét képezik a GVH tevékenységének azzal, hogy úgy számolják fel a törvénybe ütközést, hogy a vállalkozások maguk vállalják magatartásuknak a versenyszabályokkal való összhangba hozatalát. 2009-ben 1 fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolásával, 1 versenykorlátozó megállapodással és 1 gazdasági erőfölénnyel való visszaéléssel kapcsolatos ügyben került sor az eljárás megszüntetésére az eljárás alá vont kötelezettségvállalása nyomán. A GVH gyakorlatában a vállalatok többek között meghatározott szerződéses kapcsolatok megváltoztatására, az ügyfelek kompenzálására vagy a vizsgált termékhez kapcsolódó megtevesztő kommunikációs kampányon túl a tájékoztatói gyakorlat megváltoztatására irányultak.

254. Noha a GVH alapvető feladat- és hatáskörét a versenytörvény és az európai uniós versenyszabályok alkalmazása képezi, más törvények is hátrítanak jogalkalmazási feladatokat a hivatalra. 2009-ben a Kertv. alapján két eljárás került lefolytatásra jelentős piaci erővel való visszaélés miatt.

255. Az alábbiakban részletes bemutatásra kerülnek a panaszok, illetve bejelentések, valamint a versenyfelügyeleti, illetve a Kertv. alapján lefolytatott eljárások tapasztalatai. A beszámoló nem említi meg külön minden egyes ügyet, de a jogsértést megállapító eljárások főbb adatait a melléklet tartalmazza. Az ügyek közül azok kerülnek kifejtésre, amelyekben a jogalkalmazás tanulságai elvi jelentőségűnek tekinthetők, vagy amelyek tipikus, visszatérő, esetleg új piaci jelenségeket, anomáliákat mutatnak. Ebből a szempontból nemcsak a jogsértést megállapító határozatokat

tartja a GVH figyelemreméltónak, hanem sok esetben az akár vizsgálói, akár versenytanácsi végzéssel megszüntetett eljárásokat is.

2.1. Az eljárás megindítása

2.1.1. Bejelentések és panaszok

- 256.** A piaci zavarokat a piacon tevékenykedő vállalkozások és fogyasztók érzékelik leginkább, ezért számukra a GVH-hoz fordulni és versenyfelügyeleti eljárást kezdeményezni a versenytörvénybe, illetve az uniós versenyszabályokba ütköző magatartás észlelése esetén kétféle módon lehet: a Hivatal által közzétett formátumú űrlapon történő bejelentés, illetve a formai követelményekhez nem kötött panasz tételével. A bejelentés és a panasz két, a versenytörvény által nevesített sajátos jogintézmény, amely a versenyfelügyeleti eljárás megindításának megalapozását, indokoltságának vizsgálatát szolgálja.
- 257.** A bejelentés és a panasz tehát a GVH tudomásszerzésének, észlelésének egyik formája, egy sajátos információforrás, amelyre a versenytörvény – elsősorban a bejelentő érdekeinek, speciális eljárási helyzetének figyelembevétele érdekében is – külön rendelkezéseket tartalmaz. A panaszok és bejelentések esetében a vizsgáló részben mérlegelése, részben a törvényben pontosan meghatározott objektív ismérvek alapján dönt a versenyfelügyeleti eljárás megindításáról. Versenyfelügyeleti eljárás hivatalból akkor indulhat, ha olyan magatartás vagy tevékenység jut a GVH tudomására, amely a versenytörvény (az uniós versenyszabályok) rendelkezéseit sértheti, feltéve, hogy az eljárás a GVH hatáskörébe tartozik, és a közérdek védelme érdekében szükséges az eljárás lefolytatása.
- 258.** 2009-ben 276 űrlapon benyújtott bejelentéssel és 1058 panasszal, vagyis összesen 1334 beadvánnyal kapcsolatban hozott döntést a GVH, azaz indított versenyfelügyeleti eljárást vagy döntött annak mellőzéséről. A 2008. évben elintézt összesen 1994 beadvány számához képest ez jelentős, közel 37 %-os csökkenést jelent. E csökkenés háttérében az elmúlt évben – éppen a GVH-hoz érkező beadványok növekvő számára tekintettel – megerősített **Ügyfélszolgálat** tevékenysége áll, amelynek munkatársai szóbeli és írásbeli válaszaikkal segítették az érdeklődőket abban, hogy panaszaikat egyfelől a megfelelő hatóságokhoz tudják eljuttatni, másfelől abban, hogy esetleges sérelmeikre, észrevételeikre szakmailag megalapozott választ kapjanak.
- 259.** Bejelentés esetén a 2009. október 1. napját megelőző jogszabályi változás⁶⁴ előtt a GVH vizsgálóinak hatvan nap (a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló törvényen alapuló bejelentések esetében harminc nap) állt rendelkezésükre annak elbírálására, hogy adott bejelentésben sérelmezett magatartással összefüggésben indokolt-e a vizsgálat elrendelése. A jogszabály változása következtében a fenti határidők két hónapra, illetve huszonnégy munkanapra módosultak. A gyakorlatban a vizsgálók rendszerint ennél rövidebb idő alatt döntenek a versenyfelügyeleti eljárás megindításáról. A panaszokat 2009. október 1. napjától a beérkezésüktől számított huszonnégy munkanapon belül kell elbírálni (ezt megelőzően harminc nap állt a vizsgálók rendelkezésére). Ha az elbírálás előreláthatólag huszonnégy munkanapnál hosszabb ideig tart, a vizsgáló erről a panaszost az elintézés várható időpontjának megjelölése mellett tájékoztatja. 2009-ben is elmondható, hogy a bejelentések esetében nem használta fel a GVH a törvény alapján rendelkezésére álló teljes időtartamot, a bejelentők átlagosan 54 nap alatt választ kaptak beadványukra, míg a panaszok elbírálása átlagosan 38 napot vett igénybe.
- 260.** A beadványok döntő része, 74 %-a továbbra is **magán-személyektől** érkezett. A panaszok és bejelentések egy része az egyes közigazgatási szervektől – az előző évek gyakorlatának megfelelően jellemzően a Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóságtól (NFH) és annak területi szerveitől, valamint a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletétől (PSZÁF) – való áttétel révén jutott a GVH tudomására.
- 261.** A 2009-ben elbírált bejelentések 79 %-át, a panaszok 86 %-át, összesen 1125 beadványt utasított el a GVH. A beadványok jelentős része, 30 %-a a Hivatal hatáskörének hiánya folytán került elutasításra, a beadványok 50 %-áról pedig megállapítható volt, hogy a kifogásolt magatartás nem sérti a versenytörvény – GVH hatáskörébe tartozó – rendelkezéseit. A beadványok 5 %-a esetében a GVH a kifogásolt jogsértést csekély súlyúnak minősítette. Közel 5 % olyan beadványt tartalmazott, amelyet a GVH korábban más eljárásban már elbírált, vagy amelynek elbírálására az eljárás már folyamatban volt.
- 262.** Versenyfelügyeleti eljárás alapjául összesen 209 beadvány szolgált: 57 bejelentés és 152 panasz. Ezek alapján 123 versenyfelügyeleti eljárás indult oly módon, hogy esetenként több (pl. azonos tényállást vagy azonos vállalkozást megjelölő) bejelentés vagy panasz egy eljárásban került elbírálásra. A bejelentések és panaszok alapján 2009-ben

64 Lásd 1.2.1 (A magyar versenyszabályozás változásai) pont

megindított versenyfelügyeleti eljárások többsége, 71 %-a (87 ügy) továbbra is a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolásának, illetve a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmába ütköző magatartásokkal függött össze. A bejelentések és panaszok alapján indult versenyfelügyeleti eljárások kisebb része, 10 %-a (13 ügy) a gazdasági erőfölénnyel való visszaélés tilalmába ütköző magatartásokat jelzett és 3 esetben indult versenyfelügyeleti eljárás versenykorlátozó megállapodás vizsgálatára bejelentéses vagy panaszos előzmény nyomán.

Elintézett beadványok, 2005–2009

263. A bejelentéseket elutasító végzések ellen a jogorvoslati kérelmet közvetlenül a Fővárosi Bíróság bírálja el, míg a panaszt elutasító döntés ellen a versenytörvény nem biztosít jogorvoslati lehetőséget. A 2009-ben elintézett 276 bejelentés közül a bejelentők 42 esetben éltek a jogorvoslati lehetőséggel, amelyek közül a bíróság 32-öt elutasított (76 %).

264. A bejelentések és panaszok egy része a versenyfelügyeleti eljárás megindításának előzménye, más részük nem vizsgálható és nem orvosolható a versenytörvény alapján, de van olyan hatóság vagy bíróság, amely a probléma elbírálására hatáskörrel rendelkezik. Ebben az esetben a GVH – a bejelentő, illetve panaszos e tényről történő egyidejű értesítése mellett – **átteszi** a beadványt az elbírálására hatáskörrel rendelkező hatósághoz, vagy tájékoztatja a beadvány benyújtóját arról, hogy igényét bíróság előtt érvényesítheti. 2009-ben összesen 229 (ebből 45 bejelentés és 184 panasz) – jellemzően az NHH-hoz és területi szerveihez, az NHH-hoz, a PSZÁF-hoz, valamint a MEH-hez történő – áttételről határozott a GVH.

265. 2009-ben számos esetben érkeztek olyan beadványok, amelyekben a versenytársak sérelmezik egymás fogyasztók felé közzétett kereskedelmi gyakorlatainak tartalmát. Ilyen esetekben a GVH több alkalommal aláhúzta, hogy a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat körében végzett tevékenysége elsősorban azon ala-

pul, hogy fogyasztói érdekeket sért-e az adott magatartás. Amennyiben fogyasztói érdekek nem sérülnek, úgy a vállalkozások saját sérelmeiket magánjogi úton, bíróság előtt érvényesíthetik.

266. A panaszosok és bejelentők által **leggyakrabban sérelmezett magatartások** között szerepelt 2009-ben az ügynöki tevékenységet folytatók, a pénzügyi szolgáltatók, valamint a hírközlési cégek hirdetési- és reklámtevékenysége, illetve egyes egészségreható termékekkel kapcsolatos megtévesztő tájékoztatások.

267. A korábbi évek után 2009-ben is számos fogyasztó jelezte a GVH-nak, hogy az **ügynöki értékesítés** során – különösen az üdülési jogokat vagy a pénzügyi termékeket értékesítő – ügynök téves szóbeli tájékoztatást adott a szolgáltatás lényeges tulajdonságait illetően. A probléma megoldása hatósági eszközökkel nehézségekbe ütközik, hiszen a szóbeli tájékoztatás tartalma – felvétel hiányában – utólag rekonstruálhatatlan. A GVH álláspontja szerint azonban kialakítható olyan, az ügynökök számára létrehozott ösztönző rendszer, amely érdekeltté teszi az ügynököt nemcsak abban, hogy a fogyasztót megszerezze, hanem abban is, hogy hosszútávon megtartsa (pl. az ügynöki jutalék egy részének a szerződéskötés időpontja utáni megfizetése). Az ilyen rendszerek kialakítása valószínűsíthetően a megtévesztett fogyasztók és így a GVH-hoz érkező panaszok számát is csökkentené.

268. A Hivatal részéről az tapasztalható, hogy a panaszok megelőzésében jelentős szerepe lenne a fogyasztói tájékozottság magasabb szintre emelésének is. Különösen igaz lehet ez az olyan termékek esetén, amelyek kapcsán a kereskedelmi gyakorlat a valótlán **gyógyhatás**, illetve egyéb, egészségre gyakorolt kedvező hatás kommunikációjában nyilvánul meg. Az ilyen jellegű terméket igénybe vevő fogyasztói kör átlagon felüli kiszolgáltatottságát, sérülékenységét alapul véve a piacon versengő cégek rövidtávú érdekeiket követve kívánnak tisztességtelen módon előnyre szert tenni.

269. Az év során egyre növekvő számban észlelt a GVH az **emelt díjas SMS-ek** küldésével együttjáró mobil tartalomszolgáltatásokkal kapcsolatos panaszokat. A GVH meg látása szerint az ilyen szolgáltatások (pl. csengőhangok, háttérképek letöltése, SMS-szavazás, társkeresés) egyre szélesebb kört ölelnek fel, és egyre több fogyasztóhoz jutnak el. A GVH tapasztalatai szerint e szolgáltatásokra történő regisztráció során a vállalkozások rendszerint több fontos információt a fogyasztók rendelkezésére bocsáta-

nak, azonban a fogyasztók széles köre számára így sem világos, hogy egy-egy alkalommal nem egyszeri szolgáltatást, hanem egy „előfizetéses” szolgáltatást vesznek igénybe.

- 270.** A **pénzügyi szolgáltatások** területén a – különösen a devizahitelekre vonatkozó kereskedelmi gyakorlatokkal kapcsolatos – beadványok jelentős részében sérelmezték, hogy a hitel futamideje alatt a vállalkozás a fogyasztó hátrányára egyoldalúan módosított az általános szerződési feltételeken. Ezen beadványok kapcsán a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat megállapítására korlátozottan volt lehetőség.
- 271.** A GVH által áttett – illetve részben elutasított – beadványok között 2009-ben is gyakoriak voltak a **közüzemi szolgáltatók** (elsősorban földgáz és villamosenergia, ivóvíz, szennyvízelvezetés) **mérési-elszámolási**, valamint **díjalkalmazási gyakorlatával**, illetve a szolgáltatási **díjak mértékével** kapcsolatos, valamint a **mobil- és Internet-szolgáltatók számlázásával** kapcsolatos panaszok. A beadványok egy része a számla összegével kapcsolatos kifogást tartalmazott, míg másik részük magát a számla tartalmát vitatta. A 2008-as évhez képest jóval kevesebb olyan lakossági panasz érkezett, amely az energiaszámlák átláthatóságát, tartalmát vitatta. A GVH-hoz érkezett jelzések alapján ugyanez mondható el azon fogyasztók tájékozottságával kapcsolatban, akiknek a villamosenergiát a szabadpiacon kell beszerezniük. Véltetően az érintett fogyasztók egyre nagyobb hányada van tisztában azzal, hogy a számukra legkedvezőbb ajánlat alapján szabadon választhatják meg, mely kereskedőtől vásárolnak villamosenergiát.
- 272.** A tavalyi évhez képest változás, hogy a lakossági fogyasztók esetében 2009. július 1-jétől a gázszolgáltatók számlázásával kapcsolatos panaszok is az NFH-hoz, mint a kérdésben hatáskörrel rendelkező szervhez kerültek áttételre⁶⁵. Bár ilyen jellegű panaszok viszonylag nagy számban érkeztek a GVH-ba, az összefogyasztói számot figyelembe véve nem valószínű, hogy kiemelkedő jelentőségű problémáról lenne szó.
- 273.** 2009 októberétől kezdve folyamatosan érkeznek panaszok a GVH-hoz lakossági fogyasztóktól a gázszolgáltató-váltáshoz kötődő problémákkal kapcsolatban. A jelzések alapján az látszik körvonalazódni, hogy a szolgáltatót váltani kívánó lakossági fogyasztók jelentős hányadának nin-

csenek meg a szükséges ismeretei a versenypiac működéséről, a szolgáltatóváltás menetéről. A panaszokból az is kiderül, hogy sokszor a szolgáltatók sem tájékoztatják teljeskörűen a fogyasztóikat a szolgáltatóváltással járó jogkövetkezményekről, vagy feltételezhetően megtevesztő felvilágosítást adnak. A GVH kivizsgálja a hatáskörébe tartozó fogyasztói panaszokat, azonban mindenképpen szükség mutatkozik a fogyasztók széleskörű tájékoztatására a szolgáltatóváltás lehetőségével és annak menetével kapcsolatban, ellenkező esetben a versenypiaci kilépéssel összefüggésben szerzett negatív tapasztalatok komoly károkat okozhatnak a fogyasztók versenypiacba vetett bizalmában.

- 274.** A Hivatalhoz érkező bejelentések és panaszok egy része azonban olyan, amelyek esetében jogi szabályozás hiányában vagy egyéb okból **sem a versenyhatóság, sem egyéb szervek nem orvosolják** a felmerült problémákat. Ahol lehetséges, a GVH megkísérli a problémához legközelebb álló intézmény figyelmét felhívni az általa észlelt visszásságra, maradnak azonban olyan jelenségek, amelyek változatlanul megoldást igényelnének.
- 275.** Továbbra is gyakran sérelmezett és megoldásra váró problémát jeleztek az új építésű társasházak, ún. **lakóparkok esetében a lakók távközlési szolgáltatásokkal való ellátásával** kapcsolatban érkező beadványok. Ezek jellemzően arra vonatkoznak, hogy a lakóparkokban lakók távközlési szolgáltatások közötti választási lehetőségei fokozottan korlátozottak. Így a telefon-, az internet- és a műsorterjesztési (televíziós) szolgáltatást legtöbbször csak a lakópark építetője, beruházója által kiválasztott lakóparki szolgáltatótól lehet igénybe venni, ami által az alternatívák közötti választás szabadsága és esetenként az egyetemes szolgáltatások elérhetősége is – az országosan általában vagy a lakópark közvetlen környezetében érvényesülő mértéknél erősebben – korlátozódik. A GVH saját beavatkozási lehetőségeit valamennyi piaci jelzés kapcsán megvizsgálja, az eddigi tapasztalatok alapján azonban jól látható, hogy ezek az ügyek önmagukban versenyjogi alapon nem kezelhetők eredményesen.
- 276.** Ezzel kapcsolatban a GVH által ideálisnak tartott állapot az lenne, ha a távközlési szolgáltatások, illetve szolgáltatók közötti választás lehetősége és az egyetemes szolgáltatások elérhetősége a lakóparkokban is biztosított lenne (illetve legalább az, hogy a váltás a lakóparkban lakók számára ne legyen az országosan általában vagy a lakópark közvetlen környezetében érvényesülő mértéknél

⁶⁵ 2009. július 1. előtt a gázszolgáltatók esetében a MEH rendelkezett hatáskörrel.

erősebben korlátozott), illetőleg, hogy az egyfajta hűségkikötésként is felfogható kizárólagossági rendelkezések egy bizonyos mértéken túl ne terjeszkedjenek.

277. A GVH az elmúlt években több fórumon⁶⁶ igyekezett felhívni a figyelmet arra, hogy a fogyasztói érdekek hatásosabb védelme érdekében az eddiginél aktívabb szabályozói részvételre lenne szükség, megfelelő eszközök hiányában pedig akár jogszabálmódosítást, illetve jogszabályalkotást is indokoltnak tartana. A GVH ezen felvetésről és az ennek háttérében lévő tapasztalatairól a 2009. év folyamán a hírközlési szektort felügyelő NHH-t is tájékoztatta.

278. A **temetkezési szolgáltatásokhoz** közvetlenül, illetve közvetve kapcsolódó reklámokat sérelmező piaci jelzések az elmúlt időszakhoz képest kisebb arányban fordultak elő, azonban továbbra is számos piaci jelzés érkezik a GVH-hoz, melyek a temetkezési szolgáltatók közötti versenysemlegességi kérdéseket érintő gyakorlatra (pl. halottátvételi díjak érvényesítése) hívják fel a figyelmet.

279. Emellett a panaszok közül több érintette, illetve kapcsolódott a temetőfenntartásért és -üzemeltetésért mint helyi közszolgáltatásért, valamint a temetkezési szolgáltatások engedélyezéséért – és végzése tekintetében annak jogszerűségéért – felelős, területileg illetékes körzetközponti feladatokat ellátó települési (adott esetben a temetkezési vállalkozásban tulajdonosi joggal rendelkező) önkormányzat, illetve jegyző tevékenységét érintően.

280. Összefoglalóan az a GVH tapasztalata, hogy amely esetekben a helyi önkormányzatra vagy az azzal szerződött temetőüzemeltető vállalkozóra vonatkozóan – a temetkezési tevékenységet szabályozó rendelkezések megsértése miatt – érkezett panaszt (pl. mert olyan díjat számít fel, amit a jogszabály szerint nem számíthatna fel) a GVH áttette az eljárásra hatáskörrel rendelkező jegyzőhöz, ott inkább a helyi rendeletet írják át, mintsem a saját vállalatukat vagy „partnerüket” szankcionálnák.

281. A másik tapasztalat az, hogy nem egy esetben a helyi rendeletekbe a temetőüzemeltetők által javasolt díjtételek kerülnek, azaz a valóságos hatósági árkontrollnak semmi jelét nem látja a versenyhatóság még a nagyobb önkormányzatoknál sem.

282. A **pénzügyi szolgáltatások** területén érkezett viszonylag nagy számú fogyasztói panasz főként a jelenlegi pénzügyi piaci helyzet miatt bekövetkezett forintleértékelődés, illetve kamatemelési hullám következtében adódott, melynek hatására a lakáshitellel rendelkezők havi törlesztőrészei jelentős mértékben növekedtek. Ehhez kapcsolódva sokan a **hitel átütemezésére**, illetve a **bankok követelésbehajtási gyakorlatára** vonatkozóan fordultak a GVH-hoz.

283. A devizahittel rendelkezők körében szintén panaszra adott okot a havi törlesztőrészlet-fizetés szempontjából egyes hitelintézetek, pénzügyi vállalkozások az elmúlt évben megjelent **devizaárfolyam-meghatározási gyakorlat**a. Több panasz is kifogásolta, hogy a pénzügyi intézmények tájékoztatási gyakorlata alapján nem egyértelmű, hogy a devizahiteleknél melyik árfolyam irányadó, illetve egyes hitelnyújtók a hitelek törlesztőrészletének beszédesekor egy olyan újfajta árfolyam-meghatározást alkalmaznak, amely a pénzintézetek többségénél alkalmazott árfolyamhoz képest 5-10 forintra magasabb. A GVH megkeresésére az érintett cégek előadták, hogy az ún. „számított árfolyam” alkalmazását azzal a céllal vezették be, hogy az adóssal szemben esedékessé váló devizakövetelés forint ellenértéke oly módon kerüljön meghatározásra (előzetesen, a csoportos beszédés indításakor), ami az esedékesség napján is (az akkor érvényes, előzetesen nem ismert árfolyamon) nagy valószínűséggel elegendő lesz a devizakövetelés kiegyenlítésére. A számított árfolyam az ügyfelek érdekét szolgálja, hiszen ennek hiányában – a forintnak a beszédési időszak alatti gyengülése esetén – sikeres beszédés esetén is hátralék alakulna ki, illetve az ügyfeleket terhelő késedelmi kamat kerülne felszámításra. A számított árfolyam a törlesztési értésítők elkészítésének napján érvényes napi árfolyam figyelembevételével kerül meghatározásra, amely 2008 októberétől a forint megnövekedett volatilitására tekintettel módosult. Az esetleges árfolyameltérésekből adódó túlfizetést a cégek visszatérítik az ügyfeleknek, és a következő esedékességi árfolyamon beszámítják a törlesztésbe.

284. Szintén sok panasz érkezett a GVH-hoz a **PSZÁF** azon **határozatának** következtében, amellyel a PSZÁF **felfüggesztette az ingatlanalapok forgalmazását**, azt eredményezve, hogy az ingatlaneszköz-alapok esetében a befektetett összeghez való hozzáférés csak T+90 napra vált lehetővé. A módosítás hatására a piaci szereplők a korábbi „T” nap⁶⁷ helyett „T+90” forgalmazási napra módosították az ingatlanalapok visszaváltási ügyleteinek elszámolását. Tekintettel arra, hogy a versenytörvény hatálya nem terjed

⁶⁶ Így többek között a GVH elnökének az Országgyűlés részére a 2007. és 2008. évekről benyújtott beszámolójában.

⁶⁷ A megbízás felvételének napja.

ki a különféle állami szervezetek közhatalmi, közigazgatási hatáskörben hozott döntéseire, a GVH nem indított versenyfelügyeleti eljárást az adott panaszok alapján.

- 285.** A **biztosítási piacon** számos bejelentés érkezett arra vonatkozóan, hogy a gépjármű-biztosítások közvetítése során a biztosítók tisztességtelen módon megkülönböztetik a velük szerződésben álló alkuszokat, és egyes alkuszoknak kedvezőbb feltételeket biztosítanak, másokkal pedig felbontják meglévő szerződéses kapcsolataikat. A panaszolt magatartások közül azonban egyik esetben sem sikerült erőfölényes helyzetet valószínűsíteni, így a szerződéses kapcsolat felbontása ennek hiányában nem minősülhetett visszaélésszerűnek.
- 286.** A pénzügyi témájú panaszok, bejelentések kapcsán összefoglalva megállapítható, hogy a GVH-hoz érkezett jelzések a **lakosság pénzügyi kultúrájának alacsony szintjéről**, a korlátozott pénzügyi ismeretekről, valamint a pénzügyi szolgáltatások igénybevételének az alapvető szolgáltatásokra történő korlátozódásáról árulkodnak. A viszonylag kisebb körben előforduló komplexebb termékek kapcsán is megjelenik, hogy a fogyasztók sok esetben maguk sincsenek tisztában azzal, melyek a termék alapvető kondíció, igénybevételi feltételei, ami szintén nagyszámú panaszt generál.
- 287.** Szabályozási jellegű problémát vetett fel a **megyei és körzeti földhivatalok külső megrendelők részére nyújtott földmérési szolgáltatásnyújtását** érintő bejelentés. Az érintett földhivatalok szervezeti és működési szabályzatai és alapító okiratai számos tekintetben nincsenek összhangban. Sem az alapító okiratok, sem a szervezeti és működési szabályzatok nem adnak megfelelő támpontot az egyes földhivatalok – hatósági-állami tevékenységén túli, ellenérték fejében, külső megrendelők számára végzett – földmérői szolgáltatásainak jogszabályi⁶⁸ besorolását (kiszegítő, kiegészítő vagy vállalkozói tevékenység) illetően. Emellett az érintett tevékenységre vonatkozóan sem az alapító okiratokban, sem a szervezeti és működési szabályzatokban nincsenek a vonatkozó jogi szabályozásnak megfelelő, ugyanakkor az esetleges versenytorzítás, illetve korrupció megakadályozását célzó (pl. összeférhetetlenségre vonatkozó) előírások.
- 288.** Nyilvánvaló, hogy az érintett tevékenységet nem lehet a földhivatalok alaptevékenységébe sorolni. A bejelentés megvizsgálása során megismert tények és dokumentumok

szerint a földhivatalok földmérési szolgáltatási tevékenységüket kiegészítő tevékenységnek minősítve folytatják, annak ellenére, hogy az a vállalkozási tevékenység jegyeit mutatja. Az alaptevékenységen kívüli szolgáltatási (piaci) tevékenység közhatalmi szerv általi folytatása, különösen a hatásköre és illetékessége által érintett területen – amely területen a földhivatalok szolgáltatási tevékenységüket szinte kivétel nélkül nyújtják – a tevékenységre vonatkozó megfelelő normatív ágazati szabályozás és a jogszabályoknak megfelelő irányítói kontroll híján a tevékenység által érintett piacokon jelentős versenytorzító hatással járhat. Nyilvánvaló ugyanis, hogy az egyébként közhatalmi jogosítványokat élvező entitás helyzete a szolgáltatások terén óhatatlanul is előnyt biztosít a közhatalmi jogosítványokat nem élvező többi piaci szereplővel szemben. A szolgáltatást igénybevevők döntését ugyanis szükségszerűen és jelentősen motiválhatja az a várakozás, hogy a hatósági eljáráshoz szükséges előzetes szolgáltatásnak a későbbiekben közhatalmi szerepkörben eljárótól való igénybevétele előnyt biztosít számukra a hatósági eljárásban.

289. Ez a versenytorzító hatás versenyjogi eszközökkel nem kezelhető. Ennek megszüntetésére, illetve a versenytorzító hatás kialakulásának megakadályozására csak szabályozási eszközökkel van mód. Ennek keretében a GVH szükségesnek látja, hogy elválasztásra kerüljön egymástól a hatósági és a szolgáltatási tevékenység – megszüntetve ezzel a fentebb jelzett problémákat is – oly módon, hogy a szabályozás a földhivatalok számára legalább a saját megyéjükben (a megyei földhivatal illetékességi területén, a megyei földhivatal által irányított körzeti földhivatalok esetében pedig az ezeket irányító megyei földhivatal illetékességi területén) tiltsa meg az alaptevékenységen túli, külső megrendelők számára végzett szolgáltatások nyújtását, a tevékenység Kt. szerinti besorolásától függetlenül.

290. Bejelentések alapján lefolytatott eljárás keretében szerzett információk szerint **egyes földhivatalok köztisztviselői** saját nevükben, valamint a földhivataloktól független vállalkozások képviselőiben **földmérői szolgáltatási tevékenységet is végeznek**. Ennek gyakorlata, terjedelme a földhivatalok egységesnek vélhető ágazati irányítása ellenére meglehetősen vegyes képet mutat. E gyakorlat, különösen, hogy az érintett köztisztviselők ilyen tevékenysége jellemzően annak a földhivatalnak az illetékességi területét érinti, amelynél közszolgálati jogviszonyban állnak, ugyancsak versenytorzító hatással járhat, hasonlóan a földhivatal által nyújtott szolgáltatásokhoz, egyúttal súlyos etikai aggályok felvetésére is alkalmas. A vázolt problémára megoldást jelenthet a legjobb és etikus gyakorlat

68 A költségvetési szervek jogállásáról és gazdálkodásáról szóló 2008. évi CV. törvény (Kt.)

szabályainak egyértelmű kialakítása (ezen belül például a köztisztviselő tevékenysége által érintett megyén belüli földmérői tevékenység tiltása) és konzekvens betartatása, ellenőrzése az érintett földművelésügyi tárca részéről.

2.1.2. Az uniós jog alkalmazásával kapcsolatos koordináció

- 291.** Magyarország Európai Unióhoz történő csatlakozásának – és az uniós versenyjog decentralizált alkalmazását ezzel egyidejűleg bevezető uniós eljárásrend – következményeként a magyar jog részét képező verseny törvény alkalmazásán túlmenően a GVH az uniós versenyszabályok alkalmazásával összefüggő feladatokat is végrehajt. A GVH-nak joga és egyben kötelessége az uniós versenyszabályok magyarországi alkalmazása minden olyan általa indított ügyben, amelyben a szóban forgó magatartás érintheti a tagállamok közötti kereskedelmet. A tagállamok közötti kereskedelem érintettsége összetett fogalom, amelynek lényege, hogy a magatartás tagállamközi dimenzióban is képes tényleges vagy potenciális, közvetett vagy közvetlen hatást gyakorolni a versenyre. Ez a hatás megvalósulhat a tényleges határokon átnyúlóan gyakorolt piaci magatartások befolyásolásával (pl. export-, importtevékenységre vonatkozó megállapodások), vagy a verseny struktúrájának módosításával (pl. a nemzeti piacot lezáró, a kívülről érkező versenyt korlátozó megállapodások, erőfölényes magatartások).
- 292.** Az uniós jog alkalmazásával folytatott hivatali eljárások főbb tapasztalatairól – összegző jelleggel – alább, míg a már lezárt ügyek részleteiről a beszámoló 2.2. Versenyfelügyeleti eljárások című részében, a verseny törvény alapján indult ügyekkel együtt található információ. A GVH egyéb, az uniós jogalkalmazással, valamint az Európai Bizottság Verseny Főigazgatóságából és a tagállamok versenyhatóságából álló Európai Versenyhálózaton⁶⁹ (ECN) belüli együttműködéssel kapcsolatos feladatai ismertetésére is alább kerül sor.
- 293.** 2009-ben 10 ügyet indított a GVH az uniós jog alapján. Ezzel a csatlakozás óta **az uniós jog alkalmazásával indított ügyek** száma 76-ra emelkedett. A gyakorlat azt mutatja, hogy a versenykorlátozó megállapodásokkal és erőfölényes visszaélésekkel kapcsolatos ügyek közel 40 %-át kezdeményezi a GVH uniós, illetve párhuzamos jogalapon (azaz az uniós és hazai versenyszabályok megsértése miatt). Ez egyrészt más tagállamokhoz viszonyítva

meglehetősen magas részarány, másrészt viszont – tekintettel az ország gazdaságának a nyitottságára – érthető jelenség.

- 294.** 2009-ben a GVH 8 olyan ügyet zárt le, amelyben a hazai verseny törvény mellett az uniós versenyjogot is alkalmazta. Ezek közül négy esetben került sor versenyhatósági beavatkozásra: egy alkalommal⁷⁰ kötelezettségvállalással végződött az eljárás, három alkalommal⁷¹ pedig elmarasztalásra került sor. Ezek közül két esetben⁷² összesen 1 milliárd forint bírság kiszabására is sor került. A fennmaradó négy ügyben nem került sor jogsértés megállapítására.
- 295.** 2009-ben már ötéves gyakorlatra tekintett vissza az uniós versenyjognak a tagállami versenyhatóságok – így a GVH – általi alkalmazása⁷³. A korábbi évek gyakorlatához hasonlóan **a GVH-nak az Európai Versenyhálózatban való részvétele** 2009-ben is gördülékenynek bizonyult. Az ECN-ben folyó, a tagállami és az uniós versenyhatóságok közötti együttműködés keretében a GVH rendszeresen tájékoztatást adott az uniós jog alkalmazásával indított ügyeiről, csakúgy, mint a többi ECN-tag versenyhatóság. Az ECN tagjai 2009-ben összesen 150 ügyet kezdeményeztek: ebből 21-et az Európai Bizottság Verseny Főigazgatósága, 10-et pedig a GVH indított. A fennmaradó 119 ügyet, amelyet a többi tagállami versenyhatóság indított, a GVH áttekintette abból a célból, hogy nincs-e az adott ügyeknek Magyarországra vonatkozó érintettsége. Ennek a nyomkövetési munkának az a célja, hogy – érintettség esetén – a hálózaton belül kialakított ügyáttételi rendszerben kezdeményezni lehessen az ügy átvételét. 2009 folyamán nem került sor arra, hogy a GVH ügyet vett volna át az ECN más tagjától, vagy a GVH-tól ügy átkerült volna más tagállami versenyhatósághoz.
- 296.** A GVH az uniós jog végrehajtási szabályai alapján 2009 során nem keresett meg más tagállami versenyhatóságot eljárási cselekmény elvégzése iránt, és olyan eset sem fordult elő, hogy a GVH-tól kért volna más versenyhatóság eljárási segítséget. A GVH az év során egy alkalommal segédkezett az Európai Bizottság által Magyarország területén végrehajtott előzetes értesítés nélküli eljárási cselekményben (ún. „hajnali rajtaütésben”).

⁷⁰ Vj-84/2007.

⁷¹ Vj-18/2008., Vj-51/2008., Vj-57/2008.

⁷² Vj-18/2008, Vj-51/2008.

⁷³ A tapasztalatokat ennek kapcsán maga az Európai Versenyhálózat is áttekintette.

⁶⁹ European Competition Network

Az ECN-en belül egyre inkább terjed az a gyakorlat, hogy az ECN-tagok informális kérdéseket tesznek föl egymásnak, amelyekben a többi tagállami versenyhatóság tapasztalatait tudakolják például piacelemzési vagy konkrét jogalkalmazási kérdésben, vagy akár szabályozási megoldások iránt érdeklődnek. Míg 2008-ban csak 25 alkalommal foglalkozott a GVH ilyen megkeresésekkel, 2009-ben már 75 alkalommal adott választ az általa követett gyakorlatról vagy tapasztalatokról.

- 297.** Az uniós összefonódás-ellenőrzési rendelet⁷⁴ alapján az Európai Bizottsághoz bejelentett ügyleteket a tagállami versenyhatóságok számára nem kell jelezni, ugyanakkor ezeket a bejelentéseket a tagállamok versenyhatóságai véleményezésre megkapják az Európai Bizottságtól. 2009-ben a GVH 259 uniós léptékű fúziós bejelentést és 35 fúziós áttételi kérelmet kapott meg az Európai Bizottság Verseny Főigazgatóságától véleményezésre.
- 298.** Komolyabb egyeztetéseket egy eset (Syngenta/ Monsanto összefonódás⁷⁵) igényelt, mely során a felek az uniós jog alapján nem bejelentés-köteles ügyletet a spanyol versenyhatóság mellett a GVH-nak jelentették be. A spanyol versenyhatóság az ügynek az Európai Bizottság Verseny Főigazgatóságához való áttételét kezdeményezte. Alapos megfontolás után és az ügygel kapcsolatos eljárásjogi kérdések tisztázását követően a GVH csatlakozott a javaslat-hoz, így az ügy átkerült az uniós versenyhatósághoz.

2.2. Versenyfelügyeleti eljárások

2.2.1. Fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolása

Fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat

- 299.** A GVH antitröszt- és fogyasztóvédelmi tevékenysége egymást kiegészítve szolgálja a fogyasztók érdekeit. A verseny teszi lehetővé, hogy a fogyasztók a lehető legtöbb opció közül a számukra legmegfelelőbbet válasszák, ám a fogyasztók nem képesek a verseny kínálta előnyöket élvezni, ha nem képesek tudatos döntést hozni. Ily módon a verseny védelme és a fogyasztók védelme nem létezhet egymás nélkül, és egymást kiegészítve érhetik el a legmegfelelőbb eredményt.
- 300.** A GVH fogyasztóvédelmi tevékenysége elsősorban a piacok keresleti oldalára koncentrált: a fogyasztói magatartásra gyakorolt kinalati oldali kommunikációs tevékenység vizsgálatával célja, hogy a fogyasztói döntés szabadságát, torzítatlanságát biztosítsa. Amennyiben egy piac fogyasztóinak jelentős részéről megállapítható, hogy döntéseiket egy vállalkozás tisztességtelenül befolyásolja, illetve a fogyasztókat olyan döntés meghozatalára készíti, amelyet a fogyasztók egyébként nem hoztak volna meg, a fogyasztók torzított döntései miatt a piac folyamatai, a versenyfolyamatok is torzulhatnak.
- 301.** A GVH az e területen indított versenyfelügyeleti eljárások során ezért azt vizsgálja, hogy a fogyasztónak a döntéshozatali folyamat során módjában állhat-e az információkeresés zavartalan lefolytatása, illetve hozzájuthat-e azokhoz az információkhoz, amelyek körültekintő döntéséhez szükségesek. Vizsgálja továbbá a GVH azt is, hogy a vállalkozás mindent megtett-e azért, hogy a fogyasztókat egy-egy áruval kapcsolatban minden lényeges, jelentős információval ellássa.
- 302.** A piac általában képes arra, hogy a fogyasztói sérelmeket rugalmasan, a piaci folyamatok során helyrehozza. Vannak azonban olyan esetek, ahol a piac nem képes kezelni a fogyasztók által elszenvedett sérelmeket. Ilyen esetben az állam beavatkozására van szükség.
- 303.** A fogyasztóvédelmi rendelkezések betartását a 2008. szeptember 1-jén hatályba lépett új jogszabályokban⁷⁶ meghatározott hatásköri elhatárolások mentén a GVH mellett az NFH és a PSZÁF látja el, mégpedig az NFH általános hatáskörrel, a PSZÁF pedig az egyébként is általa felügyelt pénzügyi szervezetek vonatkozásában. A versenyt érdemben érintő ügyekben a GVH jár el, kivéve, ha a jogsértés csak címkén, használati és kezelési útmutatóban, illetve egyes speciális, külön jogszabályban előírt tájékoztatási követelmények megsértésével valósul meg. A verseny érdemi érintettségének meghatározásakor az alkalmazott kereskedelmi gyakorlat kiterjedtségére, vagy a jogsértésért felelős vállalkozás méretére kell figyelemmel lenni. A jogbiztonság érdekében a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló 2008. évi XLVII. törvény (Fttv.) meg is határozza azokat az eseteket, amelyekben a versenyt külön mérlegelés nélkül érdemben érintettnek kell tekinteni, így például ha

⁷⁴ A Tanács 139/2004/EK rendelete (2004. január 20.) a vállalkozások közötti összefonódások ellenőrzéséről.

⁷⁵ Vj-107/2009.

⁷⁶ A fogyasztóvédelmi szabályozás 2008. évi XLVII. törvény (Fttv.), valamint 2008. évi XLVIII. törvény (reklámtörvény) által megteremtett új rendszeréről lásd részletesen a Gazdasági Versenyhivatal 2008. évi tevékenységéről szóló parlamenti beszámoló 124-136. pontjait.

országos műsorszolgáltatón keresztül valósul meg a gyakorlat, vagy egy ügynöki tevékenység legalább három megye fogyasztói felé irányul.

- 304.** A GVH 2009. évi fogyasztóvédelmi munkáját nagyban meghatározta az Fttv. alkalmazása. Az ez évben lezárt eljárásokban vizsgált magatartások egy része már az új jogszabály alapján került megítélésre.
- 305.** Az Fttv. 3. §-ának (1) bekezdése kimondja, hogy tilos a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat. A (2) bekezdés szerint tisztességtelen az a kereskedelmi gyakorlat, a) amelynek alkalmazása során a kereskedelmi gyakorlat megvalósítója nem az ésszerűen elvárható szintű szakismerettel, illetve nem a jóhiszeműség és tisztesség alapelveinek megfelelően elvárható gondossággal jár el, és b) amely érzékelhetően rontja azon fogyasztó lehetőségét az áruval kapcsolatos, a szükséges információk birtokában meghozott tájékozott döntésre, akivel kapcsolatban alkalmazták, illetve akihez eljut, vagy aki a címzettje, és ezáltal a fogyasztót olyan ügyleti döntés meghozatalára készíti, amelyet egyébként nem hozott volna meg, vagy erre alkalmas. A (3) bekezdés alapján a (2) bekezdés értelmében tisztességtelen különösen az a kereskedelmi gyakorlat, amely megtévesztő (6. § és 7. §) vagy agresszív (8. §).
- 306.** Az Fttv. 3. §-ának (4) bekezdése értelmében a törvény mellékletében meghatározott kereskedelmi gyakorlatok tisztességtelenek.
- 307.** Az Fttv. 6. §-ának (1) bekezdése szerint megtévesztő az a kereskedelmi gyakorlat, amely valótlan információt tartalmaz, vagy valós tény – figyelemmel megjelenésének valamennyi körülményére – olyan módon jelenít meg, hogy megtéveszti vagy alkalmas arra, hogy megtéveszse a fogyasztót a jogszabályban felsorolt egy vagy több tényező tekintetében, és ezáltal a fogyasztót olyan ügyleti döntés meghozatalára készíti, amelyet egyébként nem hozott volna meg, vagy erre alkalmas.
- 308.** Az Fttv. 7. §-ának (1) bekezdése értelmében megtévesztő az a kereskedelmi gyakorlat, amely a) – figyelembe véve valamennyi tényszerű körülményt, továbbá a kommunikáció eszközeinek korlátait – az adott helyzetben a fogyasztó tájékozott ügyleti döntéséhez szükséges és ezért jelentős információt elhallgat, elrejt, vagy azt homályos, érthetetlen, félreérthető vagy időszerűtlen módon bocsátja rendelkezésre, vagy nem nevezi meg az adott kereskedelmi gyakorlat kereskedelmicéljét, amennyiben az a körülményekből nem derül ki, és b) ezáltal a fogyasztót olyan ügyleti döntés meghozatalára készíti, amelyet egyébként nem hozott volna meg, vagy erre alkalmas.
- 309.** Az Fttv. 7. §-ának (2) bekezdése szerint, ha a kommunikáció eszköze térbeli vagy időbeli korlátokat támaszt, ezeket az akadályokat és minden olyan intézkedést, amelyet a kereskedelmi gyakorlat megvalósítója annak érdekében tett, hogy az információt más módon eljuttassa a fogyasztókhoz, figyelembe kell venni annak megítélésénél, hogy fennáll-e megtévesztő mulasztás.
- 310.** Az Fttv. 8. §-ának (1) bekezdése szerint agresszív az a kereskedelmi gyakorlat, amely – figyelembe véve valamennyi tényszerű körülményt – pszichés vagy fizikai nyomásgyakorlással – akár a fogyasztóval szembeni hatalmi helyzet kihasználása, akár a fogyasztó zavarása révén – az adott helyzetben jelentősen korlátozza vagy alkalmas arra, hogy jelentősen korlátozza a fogyasztónak az áruval kapcsolatos választási vagy magatartási szabadságát, illetve lehetőségét a tájékozott döntés meghozatalára, és ezáltal a fogyasztót olyan ügyleti döntés meghozatalára készíti, amelyet egyébként nem hozott volna meg, vagy erre alkalmas.
- 311.** A Tpv. korábbi, fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolásának tilalmát szabályozó III. fejezete az Fttv. hatálybalépésével az üzleti döntések tisztességtelen befolyásolását tiltja, mely tilalom az üzletfelek⁷⁷ megtévesztésére vonatkozik. A versenytörvény e rendelkezései abban az esetben alkalmazandóak, ha a vizsgált magatartás kizárólag üzletfelek felé irányul és nem minősül reklámnak, míg reklámok esetében a GVH az új reklámtörvény⁷⁸ megfelelő rendelkezései alapján jár el. 2009-ben a GVH a Tpv. fenti, új tartalmú III. fejezete alapján eljárást nem zárt le.
- 312.** Amennyiben valamely vállalkozás természetes személy fogyasztók irányába⁷⁹ tanúsított kereskedelmi gyakorlata kerül górcső alá, a GVH az Fttv. alapján folytatja le eljárását.
- 313.** Fontos kiemelni azonban azt a körülményt, hogy az Fttv. 2008. szeptember 1-jei hatálybalépését megelőzően alkalmazott fogyasztói tájékoztatásokat a GVH a versenytör-

77 Ún. B2B – Business-to-Business (vállalkozások közötti) – viszonyban közzétett tájékoztatás.

78 2008. évi XLVIII. törvény a gazdasági reklámtevékenység alapvető feltételeiről és egyes korlátairól.

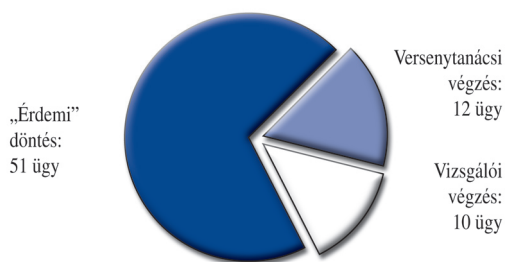
79 Ún. B2C – Business-to-Consumer (vállalkozás és fogyasztó közötti) – viszonyban tanúsított magatartás.

vény ez időben hatályos III. fejezetének rendelkezései alapján, míg az azt követően alkalmazott kereskedelmi gyakorlatokat az Fttv. alapján vizsgálja. Ennek megfelelően a 2009-ben lefolytatott eljárások egy részében még mindkét törvényi tényállás alapján ítélte meg az eljárás alá vontak magatartását. Az azonban megállapítható, hogy a GVH korábbi gyakorlata a 2009. évben folytatott versenyfelügyeleti eljárásokból leszűrhető tapasztalatok alapján nagyvonalakban fenntartható, így biztosítható a vállalkozások és a jogkereső közönség számára a kiszámítható jogalkalmazás.

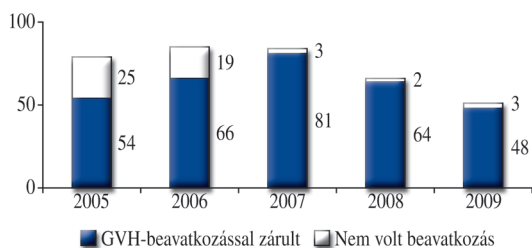
314. 2009-ben 73 eljárást folytatott le a GVH ezen ügytípusban. 51 esetben hozott „érdemi” döntést⁸⁰ a versenyhatóság, míg 12 esetben a GVH Versenytanácsa, 10 esetben a vizsgáló zárta le végzésével az eljárást⁸¹.

Fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolása
Döntések, 2009

315. 2009-ben 51 ügyzáró döntés született a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolását és a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokat érintő rendelkezések alapján, ebből 48 esetben került sor a GVH beavatkozására. Az 51 döntésből 26 kizárólag a Tpv. korábbi III. fejezetének, 12 kizárólag az Fttv. rendelkezései alapján született, míg kettős jogalapon járt el a GVH 13 ügyben.

Fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolásával kapcsolatos ügyek, 2005–2009

80 Határozat vagy kötelezettségvállalást tartalmazó végzés.
81 A bizonyítottság (vagy a közérdek) hiánya esetén végzéssel törtenik az eljárás megszüntetése.

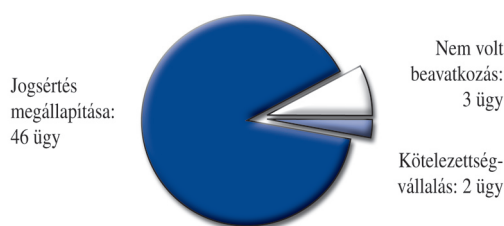
316. Jogsértés megállapítására a 48 beavatkozásból 46 esetben került sor, amelyek közül 43 esetben összesen 906,8 M Ft bírságot szabott ki a GVH Versenytanácsa.

Fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolása esetén kivetett bírság (M Ft), 2005–2009

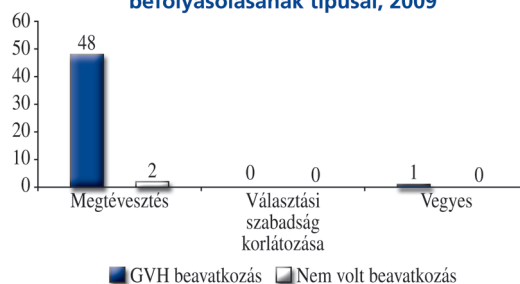

317. Két esetben⁸² a GVH az eljárás alá vont kötelezettségvállalására tekintettel megszüntette az eljárást.⁸³

Fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolása – döntés jellege szerint, 2009

Fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolásának típusai, 2009

318. 2009-ben meghatározó volt azon ügyek száma, melyekben a GVH egyes termékek gyógyító, betegségmegelőző hatásáról adott tájékoztatást bírált el annak fényében, hogy a termék engedélyezése elmaradt. Ezen eljárásokban a GVH következetesen érvényesíti azon álláspontját, mely szerint alapvetően meghatározza a kifejthető tájékoztatás korlátait, illetve az azokban tett állítások versenyjogi meg-

82 Vj-10/2009, Vj-54/2009.
83 A kötelezettségvállalás intézményének részletes bemutatását lásd a II. (Eljárások) fejezet bevezetőjében.

ítélését az, hogy a kérdéses termék kategóriájára milyen jogszabályi előírások vonatkoznak. A gyógyszerek és a gyógyszernek nem minősülő gyógyhatású anyagok és készítmények az Országos Gyógyszerészeti Intézet (OGYI) vagy az Európai Bizottság engedélye alapján forgalmazhatók. A gyógyszer valamilyen betegség kezelésében való hatásosságát és relatív ártalmatlanságát megfelelő nagyságú és kivitelezésű klinikai és toxikológiai vizsgálat eredménye kell, hogy alátámassza. Így a hatóság által gyógyszerként törzskönyvezett készítmények bizonyítottan hatásosnak tekinthetők a javallati körökbe tartozó betegségek kezelésére. Gyógyszernek nem minősülő gyógyhatású anyagok és készítmények azok, amelyek olyan anyagokat tartalmaznak, amelyek kedvező biológiai hatással rendelkeznek, orvosi előírás nélkül alkalmazhatók, és előírászerű használat esetén egészségi ártalmat nem okoznak. Étrendkiegészítőként hozhatók forgalomba az Országos Élelmezés- és Táplálkozástudományi Intézetnél (OÉTI) bejelentett és nyilvántartásba vett élelmiszerek, melyek koncentrált formában tartalmaznak tápanyagokat vagy egyéb táplálkozási vagy élettani hatással rendelkező anyagokat. Egyenként vagy kombináltan, és adagolt vagy adagolható formában kerülnek forgalomba.

- 319.** A GVH gyógyszerek kapcsán történő gyógyhatásállítások esetében elvárja, hogy mindazok a vállalkozások, amelyek az emberi egészséget gyógyító, de egyben veszélyeztető termékeket kívánják forgalomba hozni, az erre hivatott hatóságnál vizsgáltassák azt meg.
- 320.** Az eljárás egyik fontos célja, hogy az emberi egészségre ártalmas termékek ne kerüljenek forgalomba. E szűrés elengedhetetlen velejárója, hogy a hatásos és jó termékek később, nehezebben kerülhetnek a piacra, illetve aki e szűrőn nem kíván átesni, nem is viheti piacra – még esetleg akár nagyon is jó – termékét, vagy legalábbis nem adhat termékéről olyan tájékoztatást, ami gyógyhatásra utal. Tehát mindaddig, amíg ezt az utat végig nem járták, nem állíthatják termékükről azt, hogy annak gyógyhatása van. Ha mégis ezt teszik egyes vállalkozások – azaz nem engedélyeztetik terméküket, de állítják annak gyógyhatását –, akkor tisztességtelen előnyre tesznek szert olyan vállalkozásokkal szemben, amelyek a szabályt betartva, a kapcsolódó költségeket (terheket) is vállalva járnak el. Ha szabadon lehetne piacra lépni engedélyeztetés nélkül, akkor még esély sem lenne arra, hogy az egészségre ártalmas, veszélyes szerek forgalmazását meg lehessen akadályozni.
- 321.** A **gyógyhatású, az emberi szervezetre, egészségre ható készítményeket** kereső vásárlók a fogyasztók speciális csoportját jelentik, akik a gyógyulás vagy gyógyító hatás reményében lényegesen érzékenyebben reagálnak az ezt ígérő tájékoztatásra, és anyagi erejüket meghaladó kiadásokra is hajlandóak. E fogyasztókat egészségügyi problémáik fokozottan kiszolgáltatottakká teszik, amiből adódóan különös jelentősége van a tényszerű, túlzásokat nélkülöző tájékoztatásoknak. Ezek a fogyasztók ugyanakkor az adott termék egészségre, egészség helyreállításra való hatásának tényleges megvalósulásáról teljes bizonyossággal soha sem győződhetnek meg. Ezt a bizonytalanságot hivatott mérsékelni a termékek feletti hatósági kontroll, amelynek egyik fontos célja az, hogy az emberi egészségre ártalmas termékek ne kerüljenek forgalomba, s a forgalombahozatal és fogyasztás feltételei egyértelműen legyenek meghatározva.
- 322.** Az egészség helyreállítását célzó tevékenység gyógyítás, amelynek érdekében fogyasztani ajánlott terméknek gyógyító hatású terméknek kell lennie. Az emberi szervezetre esetlegesen gyakorolt valamilyen kedvező hatás (amellyel egy élelmiszer is rendelkezhet) nem azonosítható a gyógyhatással. Gyógyhatásra utaló tájékoztatást csak az arra hivatott hatóság igazolásának (engedélyének) megszerzése után lehet adni, illetve akkor, ha a szóban forgó hatás tudományosan igazolt.
- 323.** Az adott jogsértő magatartás folytatásától való eltiltás, valamint bírság kiszabása mellett a GVH egyre gyakrabban kötelezi az eljárás alá vontakat az általa megfogalmazott tartalmú közlemény, illetve a határozatának az eljárás alá vont honlapján meghatározott ideig való közzétételére.
- 324.** Az **Oriental Herbs Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.** az általa forgalmazott teák és teakeverékek népszerűsítése során az egészség megőrzésére és helyreállítására való alkalmasságot, a gyógyító hatást hangsúlyozta.
- 325.** Az OGYI versenyfelügyeleti eljárásban kért szakvéleménye is kitért arra, hogy bár nem álltak rendelkezésre a teakeverékek pontos összetételére, hatásosságára, biztonságosságára vonatkozó dokumentumok, de ezek hiányában is megállapítható volt, hogy a készítmények a hatásukra vonatkozó kijelentések alapján, indikációjukat tekintve a gyógyszerek kategóriájába tartoznának. A GVH kiemelte, hogy az is gyógyhatás állításának minősül, amikor – előnyös hatások, kedvező változások, részletek említése nélkül – a tájékoztatás meghatározott betegségben szenvedők részére ajánlja a terméket. Az ajánlás ugyanis ilyen eset-

ben azt a jelentést hordozza a fogyasztó számára, hogy az ajánlott termék az adott betegségben szenvedő javára válik.

- 326.** Határozatában a GVH kiemelte, hogy mind a bírósági gyakorlatban, mind a GVH gyakorlatában következetesen jut érvényre az az álláspont, amely szerint az élelmiszerekről szóló tájékoztatás nem keltheti gyógyhatás látszatát. A versenytörvénybe ütközik az, ha a vállalkozás kizárólag élelmiszerként történő forgalombahozatalra szóló engedély birtokában – a szükséges hatósági eljárások és engedélyek nélkül – olyan tájékoztatással értékesíti termékeit, hogy azoknak az emberi egészséget megőrző és helyreállító hatása van. A GVH a fentiek miatt 7 M Ft bírság megfizetésére kötelezte az eljárás alá vontat (Vj-97/2007.)
- 327.** A GVH a Vj-82/2008. számú versenyfelügyeleti eljárásban megállapította, hogy a **BIROMEDICINA Első Magyar Rákkutatási Zrt.** és a **BIOPHARMA Első Magyar Biotechnológiai Kft.** az Avemar elnevezésű, daganatos betegek részére kifejlesztett speciális – gyógyászati célra szánt – tápszernek a 2006. és 2008. májusa közötti időszakban széles körben közzétett egyes tájékoztatásokban úgy tulajdonítottak gyógyhatást, hogy közben elhallgatták azt a tényét, hogy a termék a gyógyhatás megléte szempontjából nem került megvizsgálásra az erre előírt hatósági eljárásban. Az eljárás során a GVH úgy ítélte meg, hogy a termék speciális tápszerként való besorolása bizonyítékul szolgált egyes élettani hatásállításhoz, ám a gyógyhatásállítások magyarázatoként önmagában ezt a besorolást nem fogadta el. A fogyasztók döntését nyilvánvalóan befolyásolja az a tény, hogy a terméket a megfelelő hatóság vizsgálta-e vagy sem, így az eljárás alá vont vállalkozások magatartásukkal megsértették a versenytörvényt.
- 328.** Határozatában a GVH értékelt az orvosoknak szóló tájékoztatásokat is. A fogyasztói döntések ugyanis ilyen úton is befolyásolhatók, csak ebben az esetben nem közvetlenül a reklámból jut el az információ a fogyasztóhoz, hanem olyan személy közvetítésével, akit a végfelhasználó nagy valószínűséggel felkeres tanácsért. Nem látta elfogadhatónak a versenyhivatal az eljárás alá vontak azon állítását, hogy az orvosoknak eljuttatott anyagokkal nem az értékesítés ösztönzése volt a vállalkozások célja. A szakemberek figyelmének felhívása az Avemar termék létezésére, és számukra részletesebb információ biztosítása ugyanis nem kizárólag a tudományos közvélemény tájékoztatását szolgálja. Az orvosoknak szóló kommunikáció közvetetten az

Avemar tápszer értékesítését hivatott elősegíteni, hiszen a betegek az orvost kérdezik meg arról, hogy érdemes-e Avemart szedniük. Amennyiben az orvost sikerül meggyőzni az Avemar pozitív hatásairól, akkor a beteg kérdésre ajánlani fogja a termék szedését. A versenyhatóság annak ellenére megállapíthatónak tartotta a kommunikációknak a termék értékesítését előmozdító jellegét, hogy az orvosok maguk nem váltak a termék fogyasztójává, és a betegek hozták meg – sok esetben az orvos tanácsára – a végső döntést a termék megvásárlásáról. Az orvosoknak szóló kommunikációk tehát előmozdították az Avemar elnevezés mint árujelző megismertetését. Eljárás alá vontak hangsúlyozták, hogy egy magatartásnak a megfelelő szakmai ismeretekkel rendelkező, professzionális fogyasztók megtevesztésére való alkalmassága esetében alkalmazott versenyjogi mérce szigorúbb, magasabb, mint laikus fogyasztók esetében. A GVH álláspontja szerint azonban ezzel a megközelítéssel szemben a versenyhivatal az orvosok tekintetében is annak a megítélésére hivatott, hogy a tájékoztatás túllépett-e azon a kereten, ami az Avemar termék kategóriája folytán még megengedhető. A GVH nem vizsgálja tehát sem a tájékoztatásoknak a termék hatásaival kapcsolatos alapjait, sem azt, hogy egy orvosnak – szemben a laikus fogyasztóval – az adott tájékoztatás tekintetében fel kellett-e ismernie annak valótlan voltát, vagy őt is megtevesztette a közlés.

- 329.** A GVH a BIOPHARMA Kft.-t a jogsértő magatartás folytatásától eltiltotta, és ezen felül 18 M Ft bírság megfizetésére kötelezte. A BIROMEDICINA Zrt.-t nem kellett eltiltani jogsértő magatartásától, mivel magát a reklámozási tevékenységet is abbahagyta annak következtében, hogy a termék forgalmazását átadta a BIOPHARMA Kft.-nek. Miután a BIROMEDICINA Zrt. a határozat meghozatalát megelőző évben nem ért el árbevételt, a versenyhivatal bírságát sem szabott ki rá.
- 330.** A Vj-86/2008. számú versenyfelügyeleti eljárásban a GVH megállapította, hogy a **Gold Island Kereskedelmi és Szolgáltató 2002 Bt.**, a **PG 2000 Építőipari és Szolgáltató Kft.** és a **Nature Force Kereskedelmi Kft.** a fogyasztók megtevesztésére alkalmas magatartást tanúsítottak azzal, hogy tájékoztatásaikban egyes termékeikhez⁸⁴ valótlanul kapcsolnak gyógyhatást, illetve kedvező élettani hatást.

84 Yerba Diet, Premium Hoodia Patch, Premium Diet Patch, Human Growth Agent, Zero Nicotine, Breast Success, Oh! Érzéken forró ajkak, Oh! Érzéki Vágyfokozó krém, Female RX Oil és Plus, Liquid RX Plus, VP-RX Oil, Virility Pills és Patch, Enhance 9, illetve Rize2.

Továbbá elhallgatták, hogy egyes termékeik⁸⁵, nem felelnek meg a jogszabályokban foglalt előírásoknak, illetve valótlánul alkalmaztak piacelsőségi állítást egyes termékekkel⁸⁶ kapcsolatban.

331. A versenyfelügyeleti eljárás során a GVH feladata az volt, hogy elemezze, a fogyasztóknak szóló tájékoztatásokban megfogalmazott állítások megtévesztő módon utalnak-e gyógyhatásra, illetve kedvező élettani hatásra. Adott esetben ez nem teszi szükségessé, hogy a GVH a különböző (engedélyező) hatóságok által lefolytatott vizsgálatokat megismételve vagy azok helyett szakértői bizonyítást folytasson le az áru emberi egészségre gyakorolt – gyógy- vagy kedvező élettani – hatását, mint a termék lényeges tulajdonságát illetően. Amennyiben a tájékoztatások egészségre vonatkozó vagy betegségek kockázatának csökkentésével kapcsolatos állítást, gyógyhatást, illetve kedvező élettani hatást fogalmaznak meg, miközben a tájékoztatásban érintett termék az előírt engedélyezési, illetve bejelentési eljáráson nem esett át, ám a tájékoztatás ezt a körülményt elhallgatja, akkor a vállalkozás versenyjogi jogsértése önmagában – az adott termék tényleges hatásának vizsgálata nélkül is – megállapítható. A vizsgálattal érintett termékek forgalombahozatali előírásoknak való megfelelése ugyanis olyan – a fogyasztók keresletét lényegesen befolyásoló – tényezőnek minősül, amelyről adott megtévesztő tájékoztatás tisztességtelenül befolyásolja a fogyasztó döntését.

332. A versenyfelügyeleti eljárással érintett egyes termékek hirdetései mind a honlapokon, mind a sajtóhirdetésekből valamilyen tulajdonság alapján piacelsőségi állítással ellátva emelték ki a termékeket. A piacelsőségre vonatkozó állítások olyan összehasonlításokat tartalmaznak, amelyek nem egy konkrét versenytárral, hanem valamennyi versenytárral, illetve azok kínálatával szemben kerülnek megfogalmazásra. A piacelsőségi kijelentést tartalmazó reklámok esetében irányadó, hogy a fogyasztóhoz eljuttatott információk valóságtartalmát minden esetben a közreadónak kell igazolnia. Az ezzel ellentétes bizonyítási rend ugyanis – nem kívánatos módon – a vállalkozások kellő alap nélküli állításainak elszaporodásához nyitna utat. Követelmény továbbá, hogy az összehasonlítás tárgyilagos, s a fogyasztó számára ellenőrizhető legyen. Az eljárás alá vont társaságok nem tettek eleget kötelezettségüknek, a versenyfelügyeleti eljárás során nem

bizonyították, hogy az előbbiekből írt követelmények szerint állításaik megfelelnek a valóságnak, nem támasztották alá elsőségi állításaikat. A GVH a fentiek miatt 8 M Ft bírság megfizetésére kötelezte az eljárás alá vontakat.

333. A Vj-107/2008. számú versenyfelügyeleti eljárásban a versenyhivatal megállapította, hogy az **Egészségfarm Kft.** a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartást tanúsított, amikor 2006. év elejétől 2008. májusáig az általa előállított, illetve forgalmazott egyes étrend-kiegészítőkre⁸⁷ és kozmetikumokra⁸⁸ vonatkozó tájékoztatásokban egyértelműen azt az üzenetet közvetítette a fogyasztók számára, hogy azok alkalmazása az egészségre kedvező hatással jár. Az eljárás alá vont a gyógyhatásállításokat a fogyasztóknak szóló tájékoztatások középpontjába állította anélkül, hogy az arra hivatott szervek előtt folyó eljárásokban bizonyította volna a reklámok állításainak valóságát, és ezzel megszerezte volna a jogot a gyógyhatások reklámozására. A jogsértés megállapítása mellett a GVH 1 M Ft bírság kiszabását is indokoltan tartotta.

334. A Vj-108/2008. számú versenyfelügyeleti eljárás tárgya a **Sonnenlicht SP Korlátolt Felelősségű Társaságnak** a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartása volt. Az eljárás alá vont a „Sunpower” biokerámia alvászerszernek, a „HerbalPower” elnevezésű étrend-kiegészítőnek és a „Hydrosana” elektrolizises lábfürdőnek gyógyhatást tulajdonított anélkül, hogy ezen hatásokat megfelelő bizonyítékokkal támasztotta volna alá.

335. A GVH kiemelte, hogy az egészségre és élettani folyamatokra gyakorolt kedvező hatásra vonatkozó állításokat felerősíti a tájékoztatásban szereplő olyan kifejezések és fordulatok használata is, amelyek a gyógyítás és gyógyulás folyamatához társíthatók. A GVH állásfoglalása szerint ilyen szófordulatok az „infraterápia”, a „mellékhatás nélküli”, a „sok betegség esetében azért alkalmazható”, a „krónikus panaszok csillapítása”, az „egészségi állapot javítása és javulása”, „a gyomornál és a belekben fejt ki jótékony hatását”, és a „terápiás hatással van az emberi testre”.

336. Az egészségre és az emberi szervezetre ható termékek esetén a potenciális fogyasztók sérülékeny fogyasztói csoportot alkotnak. A vásárlási döntés értékelési szakaszában a várt gyógyító, megelőző, fogyasztó hatás minden egyéb szempontot megelőző. Az információ keresési és -feldolgo-

85 Yerba Diet, Premium Hoodia Patch, Premium Diet Patch, Human Growth Agent, Zero Nicotine, Breast Success, Female RX Plus, Liquid RX Plus, VP-RX Oil, Virility Patch, Rize2.

86 Breast Success, Enhace9, Virility Pills, Rize2, Liquid RX Plus.

87 Acidophilus Bifidus kapszula, Cink tableta, Kalcium tableta, Normo Gast tableta, Anti-Candida tea, Sókristály spray.

88 Arvisz krém, Sárgakrém, Sókrém, Sókristály fogkrém, Testápoló.

zási folyamatot egyrésről az jellemzi, hogy az ilyen termékek lényeges tulajdonságainak elkülönítése, az ezekre vonatkozó információk mérlegelése a speciális szakértelemmel nem rendelkező fogyasztók számára nehézséget jelenthet. Másrésről az emelhető ki jellemzőként, hogy a döntést megelőző kockázatmértékelést alapvetően megnehezíti, hogy egy döntés szempontjából lényeges tulajdonság, az esetleges mellékhatás nem ismerhető meg a vásárlás, a használat előtt. A fogyasztók fokozottabb kiszolgáltatottsága miatt ezen a területen különös jelentősége van a tényszerű, túlzásokat nélkülöző tájékoztatásnak.

337. A vizsgált tájékoztatások jelentős része használati utasításban jelent meg. A versenyhivatal szerint a tájékoztatás ezen formája a feltárt tényállás alapján alkalmas volt a fogyasztók megtévesztésére. Egyfelől azért, mert még akkor is, ha az eljárás alá vont által használt termékmertéktökhöz a vásárlók a fogyasztói döntés meghozatalát (a vásárlást) követően jutnak hozzá, azok alkalmasak lehetnek a fogyasztói döntések befolyásolására, hiszen a közvetlenül a végfogyasztóknak értékesített termékek esetén sem zárható ki, hogy a tájékoztatás más fogyasztók számára is hozzáférhetővé váljon, akik ezt követően maguk is vásárlók lehetnek. Másfelől, ami ennél is fontosabb, a tájékoztatás ezen formája a vásárlóknak a termék nyolc napon belül történő visszaadására vonatkozó döntését is befolyásolhatja. Ez utóbbinak tartós (és rendszerint jelentős értékű) javak esetében kitüntetett jelentősége van, főleg ha a vevő és az eladó közötti jelentős mértékű információs aszimmetriát is figyelembe vesszük. Továbbá a használati utasítás tartalma szolgált, szolgálhatott alapul az árübemutatókon elhangzottakhoz.

A GVH a fentiek miatt 500.000 Ft bírság megfizetésére kötelezte az eljárás alá vontat.

338. A Vj-147/2008. számú versenyfelügyeleti eljárást lezáró határozat alapján a **Meditens Hungary Marketing, Kereskedelmi és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság** nem igazolta a tájékoztatásainak részét képező tényállításokat, azaz azt, hogy a Med-Colour™ Hegyikristály szín- és fényterápiás készülék valóban alkalmas a tájékoztatásokban említett hatások bármelyikére. Így a) betegségek, egészségügyi problémák megelőzésére, gyógyítására és kezelésére, illetve utókezelésére, b) testi és lelki sérülések kezelésére, c) kozmetikai kezelések határfokának jelentős növelésére, d) méregtelenítésre, e) külső megjelenés kedvező befolyásolására vagy fogyasztásra, és f) az értelmi állapot vagy képességek kedvező befolyásolására.

339. Mindezen túl egyes tájékoztató anyagaiban elhallgatta, hogy a gyógyhatások vonatkozásában a készülék nem került hatósági bevizsgálásra, míg máshol kifejezetten azt sugallta, hogy a hatóság a készüléket az állított gyógyhatások vonatkozásában vizsgálta. Mivel az illetékes hatóság igazoló szakvéleményét, engedélyét sem csatolta, így a GVH szerint megállapítható volt, hogy az eljárás alá vont valótlanul állította a tájékoztatási csatornákon azt, hogy a készülék alkalmas betegségek, illetve az emberi szervezet működési zavarainak vagy rendellenességeinek a gyógyítására.

340. A GVH gyakorlata alapján a termékre vonatkozó bármilyen hatósági vizsgálat (engedélyezési eljárás) lefolytatásának a ténye és a vizsgálat eredménye ugyancsak lényeges tulajdonsága a terméknek. A bizalmi termékek esetében a bizonytalanság jelentős lehet annak fogyasztók általi megítélésében, hogy a termék mire jó, mire alkalmas és a fogyasztása, illetve használata milyen hatásokkal, mellékhatásokkal jár(hat). Az orvostechikai eszközök, a gyógyhatású termékek és készítmények esetében ezt a bizonytalanságot hivatott mérsékelni a hatósági ellenőrzés és engedélyeztetés. A GVH szerint a fogyasztók bizalma általában is nyilván nagyobb olyan termékek iránt, amelyek forgalmazása hatóságilag ellenőrzött, illetve engedélyezett. A GVH megítélése szerint ez fokozottan igaz gyógyhatású szerek vagy orvostechikai eszközök esetében.

341. A fentiek alapján a GVH amellet, hogy eltiltotta a vállalkozást a magatartás további folytatásától és 10 M Ft bírságot szabott ki, elrendelte azt is, hogy a vállalkozás a határozat kézhezvételét követő harminc napon belül internetes honlapja(i) nyitó oldalán, jól láthatóan, észrevételek hozzatétele nélkül, fél éven át tegye közzé az eljáró versenytanács határozatának rendelkező részét.

342. A **NATURA-PRO Kereskedelmi, Szolgáltató és Fejlesztő Kft.-vel** és a **YESS EUROPE Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.-vel** szemben indított Vj-154/2008. számú versenyfelügyeleti eljárásban a 2006. január 7. és a 2008. augusztus 31. közötti időszakban alkalmazott szórólapon, termék-katalógusokban és internetes honlapon a „Dr. Hummel Mikrorostos Biogél” elnevezésű termékkel kapcsolatban közzétett tájékoztatások tartalma került vizsgálatra.

343. Az eljárás alá vontak – élve a Tpv. 75. §-ának (1) bekezdésében⁸⁹ foglalt lehetőséggel – kötelezettségvállalást tettek, melyet a versenyhivatal úgy értékelt, hogy azok elfo-

89 Ha a hivatalból indult versenyfelügyeleti eljárásban vizsgált magatartás tekintetében az ügyfél kötelezettséget vállalt arra, hogy

adásával összességében a közérdek védelme hatékonyan biztosítható. Ennek megfelelően kötelezte a vállalkozásokat, hogy 2009. május 15-étől az eljárásban érintett termék olyan elnevezéssel kerüljön forgalmazásra, amely nem tartalmazza a „dr.” és a „bio” megjelölést, valamint az érintett termék címkéje ne tartalmazza a kúraszerű és a nem kúraszerű alkalmazásra történő utalást. A termék elnevezése és a termék címkéje vonatkozásában tehát megszüntette az eljárást, míg az internetes honlapon és a termékkatalógusokban közzétett tájékoztatások tekintetében megállapította a jogsértést és 3 M Ft bírság kiszabása mellett kötelezte a YESS EUROPE Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.-t arra, hogy a GVH jogsértés megállapítását tartalmazó határozatát honlapján legalább három hónapon keresztül tegye közzé.

- 344.** A Vj-159/2008. számú versenyfelügyeleti eljárásban azt állapította meg a GVH, hogy az **ORO-TEAM Kereskedelmi és Szolgáltató Bt.** 2007. októberétől 2008. augusztus 31-éig a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartást tanúsított, illetőleg a 2008. szeptember 1-jétől december 15-éig terjedő időszakban a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatot folytatott, amikor a „Vízke-Ex Maxima hálózati árammal működő vízkömentesítő készülékhez” kapcsolódó marketingkommunikációs kampányokban használt reklámeszközökön szakmailag nem kellően megalapozott tényállításokat tett közzé, valamint a termék árát akciós árként tüntette fel, noha a listaáron egyáltalán nem hozta forgalomba a készüléket. Az Fttv. alapján a vállalkozás köteles a kereskedelmi gyakorlat részét képező tényállítás valóságát igazolni. Ha az eljárás alá vont nem tesz eleget ennek a kötelezettségnek, úgy kell tekinteni, hogy a tényállítás nem felelt meg a valóságnak. Az ORO-TEAM Bt. nem igazolta a készülékek lényeges tulajdonságára vonatkozóan az általa közzétett tájékoztatások valóságtartalmát.
- 345.** A GVH megítélése szerint a televíziós reklám, valamint az interneten található és a szórólapon nyújtott tájékoztatás felkeltheti a fogyasztó érdeklődését a termék iránt, ennek alapján megrendelheti a terméket. Az eljárás alá vont által közzétett információk alapján a fogyasztó minden további nélkül szerződést köthet, így azok – legalább potenciálisan – alkalmasak arra, hogy ügyleti döntés meghozatalára

magatartását meghatározott módon összhangba hozza e törvény, illetve az EK-szerződés 81-82. cikkének rendelkezéseivel, és a közérdek hatékony védelme e módon biztosítható, az eljáró versenytanács végzéssel – az eljárás egyidejű megszüntetésével – kötelezővé teheti a vállalat teljesítését, anélkül, hogy a végzésben a törvénysértés megvalósulását, vagy annak hiányát megállapítaná. A végzés ellen külön jogorvoslatnak van helye

sarkallják. A használati és kezelési útmutató, valamint a matrica szerepet kaphat abban, hogy a fogyasztó a már megvásárolt – de általa nehezen ellenőrizhető tulajdonságú – termék kapcsán ne éljen az akcióban felkínált előlétségi jogával. A GVH 500.000 Ft bírság kiszabása mellett a vállalkozást eltiltotta a jogsértő magatartás további folytatásától.

- 346.** Az **Üstöki Kereskedelmi, Szolgáltató és Ügynöki Kft.-vel** szemben indított Vj-7/2009. számú versenyfelügyeleti eljárásban a GVH megállapította, hogy a vállalkozás egyes termékeinek⁹⁰ egészségre ható tulajdonságairól, továbbá azok árkedvezményéről, az akciós készlet véges voltáról a 2006., 2007. és 2008. év során adott egyes tájékoztatások alkalmasak voltak a fogyasztók megtévesztésére. Az eljárás során bizonyítást nyert, hogy az Üstöki Kft. az egyes termékeiről megjelentetett tájékoztatásaiban azokat olyan, gyógyhatásra utaló tulajdonságokkal ruházta fel, amelyeket megfelelően nem igazolt, ezáltal valótlan tények állításával tisztességtelenül befolyásolta a fogyasztói döntéshozatal mechanizmusát. Tovább erősíthette az említett termékek esetleges gyógyhatására vonatkozó meggyőződés kialakulását, hogy a tájékoztató anyagok kiemelése szerint orvosok, tudósok vizsgálják a termékek alapanyagát, a televíziós reklámban természetgyógyász fül-orr-gégész beszél az egyik termékről, és áttételesen gyógyszernek aposztrofálja azt („szedhető más gyógyszerkészítményekkel”). Ezt segítette elő a képi anyagban például a könnyedén mozgó, sportoló idősekről szóló bevágás. Az Üstöki Kft. valótlanul hivatkozott arra, hogy az általa tett egyes állítások nem utalnak egészségügyi problémára. Az OÉTI becsatolt álláspontja alapján bebizonyosodott, hogy a vállalkozás által tett egyes állítások kifejezetten a termékek élettani hatását mutatták be. A fentiek miatt a GVH 13 M Ft bírsággal sújtotta az eljárás alá vontat és helyreigazító nyilatkozatként határozata rendelkező részének és indokolása meghatározott pontjának két alkalommal, a korábbi reklámokkal azonos méretben történő közzétételére kötelezte.
- 347.** A Vj-8/2009. számú versenyfelügyeleti eljárásban megállapításra került, hogy a **PROPHARMATECH Kozmetikai, Egészségügyi Termékeket Gyártó, Forgalmazó, Egészségügyi és Műszaki Kutató-fejlesztő Kft.** az „R47-PROTUMOL” ápoló krém népszerűsítése során 2007. május 31-től 2008. szeptember 1-ig tartó időszakban honlapján, nyomtatott sajtóhirdetésben közzétett reklám gyógyhatásállítására vonatkozásában a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolására alkalmas magatartást tanúsított. A 2008. szeptember 1. és 2009. január 26. közötti

90 Tahiti Noni Juice, Forever 365 Aloe Vera, egyes Prolong termékek.

időszak keretében ugyanezen magatartás tekintetében tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatot folytatott. A versenyfelügyeleti eljárás során a GVH azt is megállapította, hogy a **NewCell Kft.** 2008. szeptember 5-étől a honlapján közzétett reklámban a gyógyhatásállítás révén tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatot folytatott.

- 348.** A GVH szerint az eljárás alá vontak által szolgáltatott dokumentumok nem alkalmasak a vizsgált állítások megfelelő alátámasztására. A tudományos ismeret a természet objektív összefüggéseiről szerzett, a tudományággal hivatásszerűen foglalkozó, abban szaktekintélynek számító személyek által a tudomány követelményeinek megfelelő módon igazolt tapasztalatok, általánosítások, fogalmak összessége. Ahhoz, hogy egy adott termék betegségeket megelőző, kezelő, gyógyító hatását valóban tudományos ismeretek támasszák alá, ennél mélyrehatóbb vizsgálatokra van szükség. Alapos, a termék minden szervezetre gyakorolt hatására és mellékhatására kiterjedő kísérletsorozatot kell végezni, a készítményt laboratóriumi körülmények között állatokon, illetőleg embereken szükséges tesztelni. Ezt követően az eredményeket az orvostudomány képviselőinek kell elemezni, és arról ekként megalapozottan szakvéleményt adni.
- 349.** A bírói gyakorlat szerint e minimális feltételek mellett lehet csupán egy adott készítményről – tudományos ismeretekre alapítottnak – gyógyhatást állítani. Megállapítást nyert továbbá, hogy a vizsgálat kevés embert érintő volta önmagában alkalmas a termékre vonatkozó széleskörű tudományos megalapozottság megkérdőjelezésére. A fogyasztóknak szóló tájékoztatás objektivitását nem bármilyen, kiterjedtségétől, céljától és eredményétől függetlenül vizsgálat alapozza meg. Nem tekinthetők tudományos ismeretnek a pozitív terméktapasztalatok, a betegetől és kezelőorvosaitól származó vélemények. A pozitív terméktapasztalatok ismertetésének nem más a célja, illetve hatása, mint az adott termék megvásárlásával kapcsolatos fogyasztói döntések befolyásolása oly módon, hogy az ismertetett esetek révén a fogyasztóban megerősödjenek az a képzet, hogy a termék alkalmas a különböző daganatos megbetegedések megelőzésére, kezelésére, megszüntetésére. Arra, hogy alátámassza, a termék és az egészség között összefüggés van, a termék gyógyhatással bír, miközben a fentiekben előadottak szerint az állítólagos pozitív terméktapasztalatok, a fogyasztóktól származó vélemények nem tekinthetők tudományos ismeretnek, azok önmagukban nem alapozhatják meg a reklámállításokat.

- 350.** A vállalkozásokat nem mentesíti a versenyjogi felelősség alól az a körülmény, hogy a tájékoztatásokban szerepeltek állítások szakmai vélemények, felhasználói tapasztalatok, más személyektől származó idézetek, vélemények. Bármely, a tájékoztatási anyagban szereplő közlés az eljárás alá vont vállalkozás tájékoztatásának (az ő gazdasági érdekeit szolgáló közlésnek) minősül. A GVH határozatában rögzített és a bíróság által megerősített jogalkalmazási gyakorlat rámutat arra, hogy a tudomány mai állása szerint a rákbetegség gyógyíthatatlannak tekinthető. Ilyen körülmények között az eljárás alá vontak nemcsak nem tettek, de nem is tehetek eleget bizonyítási kötelezettségüknek, mert olyan tényeket állítottak, amelyek az ellenkezője köztudomású, így az bizonyításra nem is szorul. A GVH mindkét eljárás alá vont vállalkozást eltiltotta a jogsértő magatartás további folytatásától, s a **PRO-PHARMATECH Kft.** ellen 1,7 M Ft bírság kiszabását látta indokoltnak.
- 351.** A Vj-70/2009. számú versenyfelügyeleti eljárásban a GVH megállapította, hogy az **Update Magyarország Kereskedelmi és Szolgáltató Zrt.** 2008. decembere és 2009. májusa között fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatot tanúsított, amikor egyes kommunikációs eszközeiben valótlan állításokat tett az Update péksüteményekkel kapcsolatban, illetve egyes kommunikációs eszközeiben azt közölte a fogyasztókkal, hogy az Update péksütemények ajánlottak cukorbeteg számára.
- 352.** A GVH vizsgálata alapján az eljárás alá vont vállalkozás 2009. februárja és májusa között akkor is fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatot tanúsított, amikor egyes kommunikációs eszközeiben az „Egészség Világdíj 2009, Norbi Update” feliratot szerepeltette. Az eljáró versenytanács szerint az eljárás alá vont érintett kommunikációs eszközei valótlan információt tartalmaztak a következők szerint. A DrNatura termékeket forgalmazó Alaven Consumer Healthcare Inc. amerikai vállalkozás által 2009-ben bevezetett, s első és ezidáig egyetlen alkalommal Schobert Norbertnek adományozott díj elnevezése nem Egészség Világdíj (Global Health Award), hanem DrNatura Egészség Világdíj (DrNatura Global Health Award), ugyanakkor a kommunikációs eszközökön nem a teljes név, hanem annak egy rövidített, a fogyasztók számára vonzóbb és meggyőzőbb elnevezése szerepelt. Az eljárás alá vont ezzel nem egyszerűen valós tény megtevésére alkalmas módon közölt, hanem valótlan tény állított, mivel nem az Egészség Világdíj, hanem a DrNatura Egészség Világdíj került átadásra. Amint az a díjat alapító

vállalkozás által kiállított dokumentumból egyértelműen megállapítható, a díjat személy szerint Schobert Norbert kapta, nem az Update-rendszer, miközben a kommunikációs eszközök üzenete (nyilvánvalóan az Update-rendszerhez kapcsolódó termékek, így például a péksütemények iránti érdeklődés felkeltése, illetve fokozása érdekében) az volt, hogy az Update-rendszer egésze részesült a díjban, amely nem felel meg a valóságnak. A GVH a jogsértés megállapítása mellett 3 M Ft bírságot szabott ki.

353. A Vj-92/2009. számú versenyfelügyeleti eljárásban a GVH megállapította, hogy a **Telemarketing International Kft.** a Hollywood Patch elnevezésű termék népszerűsítése során 2009. február 25. és március 25. között tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatot folytatott, amikor internetes honlapján és televíziós reklámjaiban a termék tulajdonságairól valótlan állításokat tett közzé. A versenyhivatal határozatában kiemelte, hogy amennyiben egy vállalkozás áruja, adott esetben az általa értékesített kozmetikai készítmény hatása kapcsán ígéretet fogalmaz meg, akkor az állítás valóságnak való megfelelését a vállalkozásnak a reklám közzétételének időpontjában tudnia kell bizonyítania. Az Fttv. értelmében, ha a vállalkozás nem tesz eleget ennek a kötelezettségnek, úgy kell tekinteni, hogy a tényállítás nem felelt meg a valóságnak.
354. Az eljárás alá vont által hivatkozott vizsgálat kapcsán a GVH kiemelte, hogy az anyagban nem jelenik meg a Hollywood Patch megnevezés. Ismert egy dokumentum, amelyben a termék kizárólagos európai forgalmazója, a Win Direct S. L. nyilatkozott arról, hogy a klinikai értékelések a Hollywood Patch termékre vonatkoznak, azonban a versenyhivatal szerint önmagában ez a nyilvánvalóan nem érdektelentől származó nyilatkozat alkalmatlan annak igazolására, hogy a becsatolt anyag szerinti vizsgálat a Hollywood Patch termékkel került lefolytatásra. Kiemelendő továbbá, hogy az eljárás alá vont által becsatolt dokumentum szerint az adott vizsgálat során két termék került tesztelésre, ugyanakkor az eljárásban érintett kizárólagos európai forgalmazó által tett nyilatkozat esetleges elfogadása esetén még az sem lenne tisztázott, hogy a két tesztelt termék közül melyik a Hollywood Patch termék.
355. A klinikai vizsgálatban leírt és a termék csomagolásán feltüntetett összetevők ugyan megegyeznek, azonban azok aránya és mennyisége a klinikai vizsgálatokban, illetőleg a termékek csomagolásán nem került feltüntetésre. A vizsgálati anyag még akkor is alkalmatlan lenne a kommunikációs eszközökben tett állítások igazolására, ha elfogadásra kerülne, hogy a vizsgálat az eljárás alá vont által

Hollywood Patch elnevezéssel értékesített termékkel történt. Ugyanis a kommunikációs eszközökben tett állítások valóságnak való megfelelését illetően a becsatolt vizsgálati anyag lényegében semmilyen bizonyítékkal nem szolgál, mivel a becsatolt vizsgálati anyag a vizsgált termék narancsbőrré gyakorolt hatásáról tartalmaz adatokat, miközben az eljárás alá vont kommunikációs eszközeiben a Hollywood Patch elnevezésű terméket fogyasztásra ajánlja, ezzel kapcsolatban tesz állításokat. A GVH 3 M Ft bírság kiszabása mellett kötelezte a vállalkozást arra, hogy a GVH jogsértést megállapító határozatát a honlapján három hónapon át ismertesse.

356. Szintén termékeik hatásosságát emelték ki tájékoztatásaikban a **kozmetikai piac** azon szereplői, akikkel szemben indított versenyfelügyeleti eljárásokat⁹¹ a GVH 2009-ben lezárta. Ezen eljárásokban a GVH kiemelte, hogy valamely termék hatása kapcsán megkülönböztetendő, hogy a termék vizsgálatában részt vett személyek milyen szubjektív értékelést adtak a termékről (a vizsgálati alanyok saját szubjektív szempontjukból miként értékelték a terméket), valamint az, hogy a termék alkalmazása révén milyen – objektív vizsgálatokkal egyértelműen igazolt – hatást várhat a fogyasztó.
357. A versenyhatóság ezen eljárásokban elvárásként fogalmazta meg, hogy amennyiben egy vállalkozás kozmetikai termékének népszerűsítése során a termék valamely kedvező tulajdonságának hatását százalékosan (vagy más hasonló módon) kívánja bemutatni, akkor ezt olyan módon kell tennie, hogy a) a fogyasztó előtt világosan ismert legyen, hogy a reklámban hivatkozott vizsgálati eredmény egy szubjektív vagy egy objektív hatékonysági vizsgálat eredménye-e, b) a reklámállítások teljesen összhangban legyenek a vizsgálati eredményekkel és a vizsgálat lefolytatásának körülményeivel, c) az állítás valóságnak való megfelelését a vállalkozásnak a reklám közzétételének időpontjában tudnia kell bizonyítania, még hozzá egyebek között azon elvárás mentén, hogy a kijelentés megalapozását célzó vizsgálatnak a reklám által elért fogyasztók szempontjából átlagosnak mondható személyi és tárgyi körülmények között, elfogadható nagyságú mintán kell történnie (pl. a tesztelésben résztvevő személyek esetében ne érvényesüljenek a termék mindennapi használata során sem érvényesülő feltételek).

358. A fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolására alkalmas tehát az a tájékoztatási gyakorlat, amikor az eljárás alá vont olyan módon használja fel a szubjektív haté-

91 Vj-116/2007, Vj-145/2007, VJ-56/2008.

konysági vizsgálatok eredményeit a termék népszerűsítésére, hogy a reklám fogyasztók által észlelt üzenetéből a fogyasztók számára nem derül ki egyértelműen, hogy szubjektív hatékonysági vizsgálatok eredményei kerülnek közlésre. Különösen alkalmas a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolására egy olyan magatartás, amikor a vállalkozás a tesztben résztvevő fogyasztók szubjektív értékelését szerepelteti a reklámban (adott esetben a reklám összehatása által objektív eredményként tüntetve fel ezeket), miközben a vizsgálati eredményekből megállapíthatóan a szubjektív és az objektív értékelés szerinti hatékonyság nem esik egybe, az objektív hatékonysági eredmények kedvezőtlenebbek, mint a szubjektív hatékonysági eredmények.

359. A GVH határozataiban aláhúzta, hogy a vállalkozásoknak törekedniük kell arra, hogy reklámjaik ne tartalmazzanak egymással összhangban nem lévő közléseket. Így például a fogyasztók megtévesztésére lehet alkalmas annak egy szubjektív hatékonysági vizsgálatban részt vett néhány tucat nő véleményére alapítottan történő állítása, hogy „a nők x %-a” miként vélekedett a termékről, illetve annak valamely tulajdonságáról. Az ilyen közlések megtévesztésre való alkalmasságát oldhatja, ha ugyanazon reklámban feltüntetésre kerül, hogy a közlés hány nő megkérdezésén alapul. Mindazonáltal a vállalkozásnak szem előtt kell tartania, hogy a reklámok esetén jelentőséggel bír az abban foglalt egyes információk elhelyezése, egyes képek, információk kiemelése, illetve „elrejtése”, az alkalmazott betűnagyság, s minden más olyan reklámmegoldás, amely kihatással van a reklámban közvetített információk összehatására. A fogyasztó a reklámokban szereplő információk közül elsősorban a figyelem felhívására alkalmas módon, például címsorban, kiemelten szerepeltetett közléseket észleli. A bújtatottan, kis betűmérettel, a fogyasztó által észlelt közlésekhez tartalmilag kapcsolódó, de attól elhelyezését tekintve elszakítottan szereplő, a főüzenet megjelenítéséhez képest lényegesen kisebb betűmérettel szerepeltetett rész nem szükségszerűen jut el ténylegesen a fogyasztókhoz. Mindez azt eredményezi, hogy a fogyasztó által észlelt reklámüzenet nem szükségszerűen foglalja magában a reklámállítás helyes értelmezéséhez szükséges kiegészítő információkat, aminek következtében a reklám alkalmas lehet a fogyasztók megtévesztésére.

360. A Vj-116/2007. számú versenyfelügyeleti eljárásban a **L'Oréal Magyarország Kozmetikai Kft.** 2007. január 1. és 2007. július 18. közötti magatartását vizsgálta a ver-

senyhivatal, és azt állapította meg, hogy bizonyos termékei⁹² kapcsán adott egyes tájékoztatásai alkalmasak voltak a fogyasztók megtévesztésére.

361. Az objektív és a szubjektív hatékonysági vizsgálatok eredményének eltérésére példaként jelölte meg a versenyhatóság, hogy az Age Re-Perfect Pro-Calcium elnevezésű termék esetében az objektív hatékonysági elemzés szerint az arc alsó részi petyhüdségét és a nyak szerkezetét illetően a 4. hét végén a vizsgálati személyek 32,5%-a, illetve 30%-a esetében volt javulás. A javult vizsgálati személyek esetében pedig a javulás mértéke 20,7%, illetve 16,7% volt, s megállapítást nyert, hogy négyhetes használatot követően az alsó arcrész petyhüdségében és a nyak szerkezetében szignifikáns javulás nem mutatkozott. A szubjektív hatékonysági vizsgálat szerint ugyanakkor a nyak vonatkozásában a vizsgálati személyek 76%-a a négyhetes használat után úgy nyilatkozott, hogy a bőr fesesebbnek látszik.

362. A szubjektív hatékonysági vizsgálatra alapozott reklámállítás esetében is irányadó, hogy a reklámállításnak teljesen összhangban kell lennie a vizsgálati eredményekkel, azzal, hogy az ilyen jellegű vizsgálatokra épülő reklámtevékenység során a vállalkozásnak igen körültekintően kell eljárnia. Tekintettel kell lennie arra, hogy ha például a reklám összehatása azt az üzenetet közvetíti a fogyasztók számára, hogy a vizsgálati alanyok adott százaléka a termék alkalmazása révén igen kedvező változást észlelt, akkor ez a reklámállítás csak akkor elfogadható, ha a vizsgálat egyértelműen ezt az eredményt igazolja. Kifogás alá esik a reklámállítás, ha összemosza a szubjektív értékelés különböző fokozatait, azaz ha a vizsgálati személyek adott százaléka érzékelt ugyan valamilyen mértékű kedvező változást, de csak egy részük számolt be (a reklámüzenetben szereplő) igen kedvező változásról, más részük ugyanakkor csak csekély mértékű változást észlelt, miközben a reklám összehatása szerint mindenki esetében igen kedvező változás következett be.

92 Elséve Színvédő Balzsam, Nyári Tündöklés Testápoló, Golyós Hasfeszítő Kezelés, Normaderm, Dercos AMINEXIL SP94™ hajhullás elleni kezelés férfiaknak, Anthelios termékcsalád, La Roche-Posay márka, Aquasource Non Stop mély hidratálást biztosító oligo-termál arcápoló (Aquasource CREME hidratáló krém száraz bőrre 50ml, Aquasource GEL hidratáló gél normál és vegyes bőrre 50ml, Aquasource hidratáló krém normál és vegyes bőrre 50ml), Revitalift Double Eye Lifting (Kettős hatású ránctalanító szemkörnyékre), Revitalift Double Lifting (Extrém feszesítő gél + ránctalanító krém) Age Re-Perfect Pro-Calcium.

363. Annak illusztrálására, hogy a valamely pozitív eredményt tükröző állítással valamilyen mértékben és az azzal maradéktalanul egyetértők köre között milyen eltérések lehetnek, a GVH kiemelte az Aquasource Non Stop mély hidratálást biztosító oligo-termál arcápoló kapszán rendelkezésre álló vizsgálati anyagot, amely tartalmazta azon adatokat, hogy a vizsgálati alanyok hány százaléka értett egyet az adott megállapításokkal, illetőleg azt is, hogy a vizsgálati alanyok hány százaléka értett egyet maradéktalanul a megállapításokkal. Az adatok között lényeges eltérés volt⁹³.

364. A versenyhivatal döntésében hangsúlyozta, hogy számos egyéb tényező mellett a termékek csomagolásának is szerepe van a fogyasztói döntések befolyásolásában. A csomagolás a márkaépítés egyik fontos eszköze, s mint ilyen, a potenciális fogyasztót a vásárlás helyén érdemben befolyásolhatja. A termék csomagolásán elhelyezett tájékoztatások megítélése kapszán jelentőséggel bír, hogy az adott termék milyen módon kerül értékesítésre, annak csomagolásával milyen módon találkozik a fogyasztó a vásárlást megelőzően. Figyelemmel erre a szempontokra a GVH a rendelkezésére álló adatok ismeretében nem látott lehetőséget arra, hogy a gyógyszertárban értékesített, s így a fogyasztók által közvetlenül el nem érhető termék⁹⁴ csomagolását a jelen eljárásban értékelje. Ezen termékek csomagolása fogyasztók általi megismerhetőségének vonatkozásában további vizsgálati cselekményekre lett volna szükség, ezek elvégzését ugyanakkor nem látta indokoltnak a hatóság. A más módon forgalmazott termékek esetén ugyanakkor a GVH értékelt a termék csomagolásán megjelent tájékoztatást is.

A GVH az eljárás alá vontat a magatartás további folytatásától eltiltotta, és magas, 150 M Ft bírság kiszabását is indokoltan látta.

365. A Vj-145/2007. számú versenyfelügyeleti eljárást lezáró határozat leszögezte, hogy a **Beiersdorf Vegyészeti Termelő és Forgalmazó Kft.** 2007. január 1. és 2007. szeptember 17. között a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartást tanúsított egyes termékei⁹⁵ kapszán adott egyes tájékoztatásaival. A GVH – bíróság által is megerősített – gyakorlata alapján megállapította, hogy a reklámok valóságtartalmában fenntartás nélkül megbízó

93 Például „alkalmazásakor azonnal tónust, vitalitást ad a bőrnek” állítás (normál vagy vegyes bőrrel rendelkező vizsgálati alanyok körében): 90% ért egyet, de csak 39% ért maradéktalanul egyet.

94 Normaderm, Anthelios.

95 Különböző Nivea termékek és az Eucerin bőrápoló program terméksaládjaihoz tartozó termékek.

fogyasztó racionális fogyasztónak minősül. Az a fogyasztó is ésszerűen jár el, aki nem kételkedik a reklámok által nyújtott tájékoztatásban, nem kételkedik a reklámozó szavahihetőségében, hanem a reklámokat egy ésszerűen költséghatékony tájékoztató folyamatban az üzleti tisztesség követelményének érvényesülésében bízva kezeli. Az ésszerűen eljáró fogyasztótól nem azt kell elvárni, hogy ellenőrizze a reklámokban szereplő információ helytállóságát. A reklámok vállalkozások általi megfogalmazása nem alapulhat azon az elven, hogy az ésszerűen eljáró fogyasztónak (eleve) ellenőriznie kell, hogy az adott reklám állítása megfelel-e a valóságnak, illetve az más módon esetleg megtévesztő-e. A reklám nem alapozhat arra, hogy a tartalma szabadon meghatározható, bármit állíthat, mivel a fogyasztónak ésszerűen kell eljárnia, s neki kell ellenőriznie, hogy a reklám állítása megfelel-e a valóságnak. Egy ilyen elvárás a fogyasztókra helyezné a vállalkozás jogsértő magatartása elhárításának terhet, illetve azt tételeznék fel, hogy a fogyasztóknak eleve kételkedniük kell az egyébként nagy költséggel, éppen az áru eladása, vagyis a vállalkozás érdekében megjelentetett reklámban.

366. A GVH szerint az eljárás alá vont az Eucerin termékcsaládot, illetve az egyes Eucerin termékeket népszerűsítő szórólapban a termékeknek több esetben nem kozmetikai hatást, hanem terápiás, adott esetben kifejezetten gyógyhatást tulajdonított.⁹⁶ A fenti állításokat erősítették a szórólap azon közlései, amelyek „orvosilag igazolt bőrápoló programot”, „egészséges bőrt” kínálnak a „kizárólag gyógyszertárakban kapható” azon termékeket megvásároló fogyasztóknak, mely „termékek hatékonyságát bőrgyógyászati ellenőrzés mellett végzett klinikai vizsgálatok bizonyítják.”

A GVH az eljárás alá vontat a magatartás folytatásától eltiltotta, valamint magas, 110 M Ft bírság megfizetésére kötelezte.

367. A GVH a **Johnson & Johnson Egészségügyi és Babaápolási Termékeket Gyártó és Forgalmazó Kft.-vel** szemben folytatott Vj-56/2008. számú versenyfelügyeleti eljárásban hozott határozattal jogsértést állapított meg és

96 „Az Eucerin pH5 termékek használata ajánlott érzékeny bőrűek számára és bőrszárazsággal, hámlással, viszketéssel járó bőrbetegségek megelőzésére és kezelésére...”, „Az érzékeny bőr tisztítására és ápolására, valamint a bőrszárazsággal, viszketéssel járó bőrbetegségek megelőzésére és kezelésére ajánlott.”

Az Eucerin pH5 Olajtusfürdő gyulladáscsökkentő hatású.

Az Eucerin pH5 Kímélő Sampon használata javasolt a szeborreás ekcéma tünetének csökkentésére, illetve megszüntetésére.

egyben 70 M Ft bírságot szabott ki, mivel az eljárás alá vont a 2007. október 1. és 2008. április 14. közötti időszakban a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartást tanúsított egyes termékek⁹⁷ kapcsán adott tájékoztatásaival. „A kategorikus, az adott hatást minden fogyasztó vonatkozásában fenntartás, megszorítás nélkül megfogalmazó ígéret a Tpv. alkalmazása körében jogsértő, ha a fogyasztók egy nem elhanyagolható része esetén az ígért hatás bekövetkezése igazoltan nem várható.

368. A GVH megalapozatlannak ítélte az eljárás alá vont azon megközelítését, amely szerint egy minimális intelligenciával rendelkező fogyasztó nem gondolja, hogy ha egy állítást klinikai vizsgálati eredmény támaszt alá, az azt jelenti, hogy a lehetséges legkedvezőbb hatás teljes bizonyossággal nála is bekövetkezik, s köztudomású, hogy nem létezik sem élelmiszer, sem gyógyszer, sem kozmetikai termék, amely mindenkinél azonos hatást vált ki. Nem fogadta el a versenyhatóság az eljárás alá vont azon érvelését sem, mely szerint az általa nyújtott tájékoztatás jogszabályi kötelezettség nélkül is az adott reklámformához igazodóan a lehető legrészletesebb volt.

369. A GVH rámutatott arra, hogy ha az eljárás alá vont megítélése szerint a kozmetikai termékek kedvező hatásának bekövetkezése nem garantált, akkor elsősorban ehhez kell igazítani reklámjainak tartalmát. Az eljárás alá vont egyes reklámjaival kapcsolatban nem az a probléma, hogy a termék nem azonos mértékű kedvező hatást vált ki az egyes fogyasztók esetében, hanem, hogy a fogyasztók egy nem elhanyagolható része esetében semmilyen kedvező hatás sem várható a termék alkalmazásától, s az eljárás alá vont elmulasztotta ezen nyilvánvalóan általa is ismert körülmény reklámtevékenysége során történő figyelembevételét.

370. A RoC CompleteLift termékcsalád vonatkozásban például a 2008 februárjában több internetes oldalról elérhető online monitoring közölte, hogy a termék használatával a bőr fesesebb, rugalmasabb lesz, fogyasztó szemhéjai és arckontúrjai akár 2 mm-rel is fesesebbé válhatnak.⁹⁸

97 Egyes RoC CompleteLift, Retin-Ox+, Retin-Ox Illuminateur és Johnson's Baby termékek.

98 Ezen szöveg mellett feltüntetésre került a ** jelzés, amely szerint „a CompleteLift nappali krémmel végzett 8 hetes klinikai vizsgálat eredményei alapján. Arckontúr: 3 fő esetében mért eredmény (18 fős vizsgálat, átlagos eredmény: 0,7 mm). Szemhéjak: 4 fő esetében mért eredmény (29 fős vizsgálat, átlagos eredmény: 0,8 mm).”

371. A becsatolt vizsgálati adatokból megállapíthatóan nem felelt meg a valóságnak az a reklámüzenet, hogy a termék használata esetén minden fogyasztó vonatkozásában kedvező változás következik be a bőr, illetve a szemhéjak és az arckontúrok feszességét illetően. A terméket alkalmazó fogyasztók egy nem jelentéktelen része esetén az ígért kedvező változás nem következett be, semmilyen mértékben, illetve kedvezőtlen hatást váltott ki a termék. A szemhéjak tekintetében az állítás alátámasztására hivatkozott vizsgálatban részt vett 29 vizsgálati alany közül több esetében nemhogy nem következett be kedvező változás, hanem a változás kedvezőtlen volt. Az arckontúr tekintetében a vizsgálatban részt vett 18 vizsgálati alany között volt, akinél nem tapasztaltak változást, több esetben pedig a változás kedvezőtlen volt.

Figyelemmel a fentiekre megállapítást nyert, hogy a reklám nem adott reális képet a terméktől ténylegesen várható hatásról.

372. A GVH a Vj-24/2009. számú versenyfelügyeleti eljárásban megállapította, hogy az **AVON Cosmetics Hungary Kft.** a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartást tanúsított bizonyos termékei⁹⁹ kapcsán egyes, 2007. december 24. és 2008. augusztus 17. között alkalmazott, a termékek hatásosságára vonatkozó tájékoztatásaival. A GVH álláspontja szerint a vállalkozás ugyancsak jogsértő magatartást folytatott egyéb termékei kapcsán a termékek hatásosságára vonatkozó, a 2008. szeptember 8. és 28. közötti kampány esetében alkalmazott 2008/13. számú katalógusában adott tájékoztatásaival.

373. A GVH ebben az ügyben újra hangsúlyozta, hogy a szubjektív hatékonysági vizsgálatra alapozott reklámállítás kapcsán a vállalkozásnak tekintettel kell lennie arra, hogy ne mossa össze a szubjektív értékelés különböző fokozatait. Azaz ha a vizsgálati személyek adott százaléka érzékelt ugyan valamilyen mértékű kedvező változást, de csak egy részük számolt be (a reklámüzenetben szereplő) igen kedvező változásról, más részük ugyanakkor csak csekély mértékű változást észlelt, akkor a fogyasztóban téves képzetet kelthet az a reklámállítás, amely igen kedvező változás bekövetkezését ígéri. A jogsértés megállapítása mellett 40 M Ft bírság is kiszabásra került.

99 A SuperShock szempilláspirál, az Anew Ultimate bőröregedést késleltető éjszakai krém, a Terhességi csikok és narancsbőr elleni testápoló krém, a Testfeszítő spray, a Vitalizáló nappali arckrém SPF 20, a Vitalizáló éjszakai hidratáló arckrém és az Intenzíven ívelő és hosszabbító szempilláspirál.

- 374.** A 2009. év során kiemelt figyelem övezte a **pénzügyi piacokat**. A gazdasági válság felszínre hozott számos, a fogyasztók informáltságának alacsony szintjével kapcsolatos, a piaci szereplők és a fogyasztók közötti információs aszimmetria nagyságából fakadó problémát.
- 375.** Az e piacokon igénybe vehető termékek, szolgáltatások sok esetben újszerű, a fogyasztó számára bonyolult termékek. Egy-egy esetben a pénzügyi piacokon hozott döntéssel a fogyasztó nagy értékű (például egy lakásvásárlási céllal felvett devizahitel esetén lehetséges, hogy egész életében a legnagyobb volumenű) üzleti döntést hoz, így a nem optimális döntésből eredő fogyasztói hátrány rendkívül jelentős lehet.
- 376.** A GVH ágazati vizsgálatának¹⁰⁰ eredményeként is leszűrhető az a következtetés, hogy egyes pénzügyi piacokon a fogyasztó jelentős transzparencia-problémákkal szembesül, azaz a tudatos és megfelelően felkészült fogyasztó sem képes sok esetben a döntéséhez szükséges valamennyi információhoz hozzájutni. A fogyasztók többsége azonban a GVH ismeretei szerint alacsony pénzügyi tudatossággal bír. A piac jellemzőinek, a termékek tulajdonságainak, valamint a fogyasztók döntéshozatali sajátosságainak együttes hatása eredőjeképp a pénzügyi piacokon különösen nagy az információs aszimmetria. A döntések eredményeképpen bekövetkező fogyasztói hátrány nagyságát is figyelembe véve a pénzügyi piacok olyan piacok, ahol a fogyasztói tájékozottság javítása érdekében nagy valószínűséggel állami beavatkozásra van szükség.
- 377.** A válság több, a fogyasztók informáltságának alacsony szintjével kapcsolatos problémát felszínre hozott a 2009. év során, így a GVH kiemelt figyelmet fordított a pénzügyi piacokon tapasztalható nem megfelelő fogyasztói tájékoztatásokra.
- 378.** A Vj-182/2007. számú versenyfelügyeleti eljárásban a GVH megállapította, hogy az **OTP Kereskedelmi Bank Nyrt.** és az **OTP Jelzálogbank Zrt.** 2007. szeptember 3. és november 20. közötti, Világhitel termékére vonatkozó kampányában alkalmazott „16.510 Ft/hó 5 millió Ft-onként” és a „Most induló banki költségek nélkül!” állítások alkalmasak a fogyasztók megtévesztésére.
- 379.** A hitelhez jutáshoz szükségszerűen felmerülő költségek elemei éppen a bankok által alkalmazott díjtételek sokszínűségének, továbbá az eltérő banki gyakorlatoknak köszönhetően nem egyértelműek. A fogyasztók számára induló költségnek – értelemszerűen – a hitelhez jutáshoz szükségszerűen felmerülő költségek minősülhetnek. Az OTP Bank nyilatkozatából azonban kiderült, hogy a fogyasztók a hitelkeret-beállítási jutalék megfizetése nélkül (e tekintetben közömbös, hogy azt saját megtakarításaik terhére vagy hitelből teszik) nem juthattak a hitelhez. Azonban erről a „Most induló költség nélkül” állítás értelmezéséhez szükséges lényeges tulajdonságról a fogyasztók a reklámból nem kaptak tájékoztatást. Miként a fogyasztók egyik tájékoztatási eszköz esetében sem kaptak tájékoztatást arról a tényről, hogy a kiemelten közölt törlesztőrészlet csupán az első évben érvényes. A hitelszerződéssel jellemzően hosszú időtartamra kötik le magukat az ügyfelek. A GVH álláspontja szerint a 25 éves, azaz 300 hónapos futamidőhöz képest adott esetben nem nyújtanak objektív képet az első évre a minél alacsonyabb értéket biztosító feltételek mentén számított értékek, melyek jelentős mértékben különbözhetnek a futamidő hátralévő idejében érvényesülő feltételektől.
- 380.** A vizsgált magatartás versenyjogi megítélésakor irányadó megközelítés az volt, hogy ha egy tájékoztatás megjelenít, kiemel valamely lényeges körülményt, akkor azt pontosan kell tennie, hogy a fogyasztók az egymással összefüggő, egymástól elválaszthatatlan feltételeket a reklámból egyidejűleg megismerhessék. Ebből következően a valós adatokat tartalmazó és előnyös tulajdonságokat kiemelő tájékoztatás is lehet versenyjogi szempontból félrevezető, ha elhallgat olyan információkat, amelyek a közölt tulajdonságok értelmezéséhez elengedhetetlenül szükségesek. A versenyjogi gyakorlat alapján a reklám fogyasztók által fogott üzenetének megállapítása során elsősorban nem a reklámozó célját kell szem előtt tartani, és nem vehető azonos súllyal figyelembe a reklámban elhangzó, illetve olvasható valamennyi állítás. A rövid, 20-30 másodperces televíziós reklámfilm alkalmatlan nagy mennyiségű információ közvetítésére, különösen akkor, ha a reklám kivitelezése, egyes közlések tényleges érzékelhetőséget kizáró módon való szerepeltetése ezt önmagában sem teszi lehetővé.
- 381.** A GVH megállapította, hogy az eljárás alá vont vállalkozások fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartást tanúsítottak, és az OTP Kereskedelmi Bank Nyrt.-vel szemben 30 M Ft bírságot is kiszabott.
- 382.** A Vj-84/2009. számú versenyfelügyeleti eljárásban bizonyítást nyert, hogy az **OTP Bank Nyrt.** az OTP Alap, illetve az OTP Net számlacsomagok vonatkozásában 2007 novem-

¹⁰⁰ Részletesen lásd a II. (Eljárások) fejezet 2.3. (Ágazati vizsgálat) pontját

bere és 2009 júliusa között egyes kommunikációs eszközeinek alkalmazásával a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartást tanúsított, illetőleg fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatot folytatott.

- 383.** 2009 májusi prospektusában az eljárás alá vont közölte, hogy az OTP Alap számlacsomag mellé díjmentes kártyás vásárlási lehetőséget biztosít. Ezzel arról tájékoztatta a fogyasztókat, hogy a kártyás vásárlási lehetőség minden esetben – a bankkártyával megvalósított vásárlások számától függetlenül – ellenszolgáltatás nélkül áll a fogyasztók rendelkezésére. A fogyasztó a díjmentességet tartalmilag az ingyenességgel azonosítja, azt feltételezve, hogy semmilyen anyagi ellenszolgáltatás sem merül fel, ha a bankkártyát vásárlásra használja. Ez azonban nem felelt meg a valóságnak, a fogyasztónak adott esetben a kártyás vásárlás után is fizetnie kellett.
- 384.** Az Fttv. mellékletének 20. pontja alapján tisztességtelen minden olyan kereskedelmi gyakorlat, amely esetében a vállalkozás által nyújtott tájékoztatás a fogyasztóban az ellenszolgáltatás-nélküliség képzetét kelti, tehát azt sugallja, hogy a fogyasztónak az áru megvásárlása, bérlése, igénybevétele stb. kapcsán a kereskedelmi gyakorlatban való részvétellel (pl. a vállalkozásnak címzett küldemény postára adásával összefüggésben felmerült költség) és az áru birtokbavételével (pl. a birtokbavétel helyére történő utazással), illetve fuvarozásával (az áru fogyasztóhoz való eljuttatásával) összefüggő elkerülhetetlen költségeken felül semmit sem kell fizetnie. A GVH a magatartást jogsértőnek minősítette, és 10 M Ft bírságot szabott ki az eljárás alá vont vállalkozással szemben.
- 385.** A Vj-33/2008. számú versenyfelügyeleti eljárásban a GVH megállapította, hogy a **K&H Biztosító Zrt.** és a **K&H Bank Zrt.** a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolására alkalmas magatartást tanúsítottak a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítási termékre vonatkozó, 2007. október 30. és december 31. között érvényes „akár 100% visszatérítéssel” akciójuk során a televízió-reklámban, a regionális sajtóban, valamint a saját DM levélben adott tájékoztatásaikkal.
- 386.** Az eljáró versenytanács megítélése szerint az eljárás alá vontaknak a kampány során összes kommunikációs eszközén alkalmazott – a visszatérítés akár 100%-os lehet! – központi állítás eleve fokozott figyelmet generál. A kedvezmény léte és mértéke olyan lényeges tulajdonság, amely alapvető hatással van a fogyasztók döntésére. Az eljárás alá vontak által nem vitatottan a hirdetések fő üzenetére – az árra, az elérhető kedvezményre – a megtakarítással rendelkező fogyasztók érzékenyek.
- 387.** Az ár a fogyasztó számára a versenyző áruk közötti választás során az eligazodást jelentő legfontosabb mérce. Ehhez közvetlenül kapcsolódik az is, hogy a fogyasztók tájékozódása során nemcsak az adott áru tényleges fogyasztói ára, hanem a számukra biztosított megtakarítás mértéke – azaz valamely árkedvezmény feltüntetése – is jelentős befolyásoló tényező lehet.
- 388.** Egy „akár 25, 50, 100%-os kedvezmény” kijelentés olyan súlyú megtakarítást jelezhet, ami önmagában arra ösztönözheti a fogyasztót, hogy biztosítót váltva új szerződést kössön, vagy a fennálló szerződését a megfelelő feltételek teljesítésével (pl. casco kötés, áttérés éves díjfizetésre, tagság) módosítsa. Az eljárás alá vontak által rendelkezésre bocsátott piackutatás alapján továbbá az is megállapítható, az intenzív kampánnyal meghirdetett visszatérítés magasabb mértéke elősegíti, hogy a hirdető bekerüljön azok körébe, akiknek ajánlataiból a fogyasztó választ.
- 389.** Az eljárás alá vontak az integrált kommunikáció eszközével kívánták befolyásolni a megcélzott fogyasztói kört. Az ilyen kommunikációra épülő kampányok sajátossága, hogy a kampány egyes elemei egymást erősítve szeretnék elérni, hogy a fogyasztóhoz egységes üzenet jusson el, valamint egységes – pozitív – kép alakuljon ki a fogyasztóban a reklámozóról. A vizsgált esetben – az eljárás alá vont által csatolt marketingkampányt előkészítő terv alapján – a fogyasztóhoz eljuttatni kívánt üzenet az volt, hogy a megtakarítás akár 100%-os is lehet.
- 390.** A GVH gyakorlata szerint nem lehet csak egy adott reklámeszköz által közvetített információt vizsgálni, hanem figyelembe kell venni a reklámkampány során a fogyasztóhoz összességében eljutott információkat. Ha a figyelemfelhívástól a szerződéskötésig terjedő időszak kerül vizsgálatra, a megtévesztés objektív lehetősége kizárt, hiszen a fogyasztó valamennyi értékesítési csatorna esetében (a termék interneten, bankfiókban vagy akár ügynökön keresztül történő megvásárlása esetén) a szerződéskötés megelőzően, az értékesítési helyen – a GVH által sem vitatottan – minden információhoz hozzájuthatott a reklámozott termékkel kapcsolatban, így a kiemelten hirdetett terméktulajdonság értelmezéséhez szükséges feltételeket is megismerhette.

- 391.** A GVH megerősítette, hogy az integrált kommunikációs kampány mint eladásösztönző technika alkalmazása nem jelenti azt, hogy a kampány egyes elemei önállóan nem kell, hogy megfeleljenek a jogszabályi előírásoknak. Az a reklámállítást, amely az „akár” fordulatot a fogyasztó számára jól észlelhetően, a kiemelt terméktulajdonsághoz kapcsolóan alkalmazza, a feltételek legalább közvetett módon történő megjelenítésére alkalmas magatartás. Mindezzel együtt megtevesztőnek minősülhet abban az esetben, ha a tájékoztatást közzétevő vállalkozásnak nincs olyan terméke, amelyre a hirdetés mérték jellemző, ha a reklámban kiemelten megjelenő – elsősorban ár/árjellegű – üzenetet a feltételek lényegesen módosítják, illetve ha a feltüntetett mérték csak szélsőséges esetben, a vizsgált terméktulajdonság tekintetében atipikus fogyasztói kör számára elérhetően érvényesül.
- 392.** A GVH értékelése szerint az „akár 100% visszatérítés” reklámszlogen azt az üzenetet hordozza a fogyasztók számára, hogy ingyenesen is lehetőségük van – meghatározott feltételek teljesülése/teljesítése esetén – a biztosítás megkötésére, azaz anyagi teherrel nem jár számukra annak biztosítóval történő megkötése. Az eljárás alá vont biztosító által becsatolt adatok alapján megállapítható volt, hogy a Részvételi feltételekben közölt feltételek teljesülése esetén az egyes tájékoztató eszközökben főüzenetként megjelent kedvezmény mértéke – azaz a 100% – nominálisan nem volt elérhető, mert a további termék – K&H fix plusz autó befektetési alap – vásárlása esetén az értékpapírszámla vezetésével kapcsolatban mindenképpen költség merült fel a fogyasztónak. Azaz a 100%-os megtakarítás semmilyen formában nem valósulhatott meg. A GVH a jogsértés megállapítása mellett 8 M Ft bírság megfizetésére kötelezte a K&H Bank Zrt.-t.
- 393.** A Citibank Europe plc. Magyarországi Fióktelepe ellen indított Vj-90/2008. számú versenyfelügyeleti eljárásban megállapítást nyert, hogy 2008. I. félév során a „0 Ft-os bankszámla” termékével kapcsolatosan adott egyes tájékoztatásaival a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolására alkalmas magatartást tanúsított.
- 394.** A GVH megítélése szerint a Citibank kommunikációs eszközein – központi üzenetként továbbítva az ingyenességet – ingyenes bankszámlájára mint újdonságra hívta fel a figyelmet, amely közlés eleve fokozott figyelmet generált. Az ingyenes folyószámla-vezetéshez kapcsolódó lényeges feltétel volt a legalább hat hónapig tartó igénybevétel mellett a 3.000.000 Ft-os átlagegyenleg vagy 150.000 Ft-os havi egyösszegű bejövő utalás, mely feltételeket az eljárás alá vont, illetve 30 másodperces televíziós reklámjaiban, valamint a metróplakátokon a fogyasztók számára nem észlelhetően jelenítette meg. A fogyasztóknak így nem volt lehetőségük a kiemelt terméktulajdonsághoz kapcsolódó feltételeket a reklámból megismerni.
- 395.** Az eljáró versenytanács álláspontja szerint a valós és teljes körű információnak a vásárlásról való döntést megelőző megismerhetősége sem teszi jogszerűvé az olyan reklámot, amely valótlan információt tartalmaz, vagy amely esetében a további információk lényegesen megváltoztatják a reklám által ígértet, vagy amely csak a fogyasztók szűk körére, illetve speciális feltételek mellett igaz. Megjegyezte, hogy az előzőektől eltérő jogértelmezés gyakorlatilag szabad utat biztosítana a minden valós alapot nélkülöző reklámok közzétételének. A GVH a fentiek miatt 5 M Ft bírságot szabott ki.
- 396.** A Vj-21/2009. számú versenyfelügyeleti eljárásban a GVH a **Kereskedelmi és Hitelbank Zrt.** által a lakáscélú hitelek és az ingatlanfedezet mellett nyújtott személyi hitelek kapcsán az ún. otthonvédelmi programról¹⁰¹ a 2006. áprilisi, 2006. augusztusi, 2007. februári és a 2007. áprilisi reklámkampánysorán adott, továbbá a kampányidőszakokon kívül is a honlapján közzétett egyes tájékoztatásokat vizsgálta. Az eljárás során bizonyítást nyert, hogy a reklámokban szerepeltetett elemeknél ténylegesen kevesebb vehető igénybe a megkötött kölcsönszerződés alapján. A fogyasztó hosszútávra szóló hitelszerződéshez kapcsolódó, ingyenesen igénybe vehető lehetőségekről kapott tájékoztatást a döntését megelőzően. Ebből a fogyasztó – teljes joggal – arra következtethetett, hogy a hirdetés lehetőség nem csupán a szerződés megkötésekor, hanem a hitel igénybevételenek teljes időtartama alatt elérhető lesz a számára. A várakozás megalapozott voltát támasztja alá az a tény is, hogy az említett kedvezmények egy része a szerződés megkötéséhez képest szükségképpen későbbi időponthoz kapcsolódik (elő- és végtörlesztés, átütemezés, futamidő meghosszabbítása stb.). Ha a tájékoztatásban ígérttel ellentétben a fogyasztónak később mégsem nyílik lehetősége a reklámokban ígért lehetőségek igénybevételére, akkor a tájékoztatás megtevesztésre alkalmas lehet. A GVH a fentiek miatt 20 M Ft bírság megfizetésére kötelezte az eljárás alá vontat.

101 Az otthonvédelmi program bizonyos körben a megkötött szerződés ingyenes módosítására nyújtott módot, automatikus és ingyenes életbiztosítást, és négy további – pénzügyi kedvezménnyel nem járó – lehetőséget tartalmazott.

397. A GVH emellett – a Vj-58/2009. számú versenyfelügyeleti eljárásban – vizsgálta a **K&H Bank Zrt.** által 2005 októberé és 2007 májusa között értékesített CDO-kötvények ún. Tájékoztató leírásainak alkalmazását.
398. A Versenytanács következetes jogalkalmazási gyakorlata alapján a sérelem a megtévesztésre alkalmas információ közreadásával megvalósul. Így ha a fogyasztóban a megvételre kínált termékkel, annak lényeges tulajdonságaival kapcsolatban téves képzet alakul vagy alakulhat ki, a jogsértés megállapítható. Ehhez nincs szükség arra, hogy a megtévesztettségéből eredően a fogyasztó ténylegesen szerződést kössön. A bírói gyakorlat szerint a pénzügyi szolgáltatások esetében kiemelkedően fontos a fogyasztók pontos, megfelelő tájékoztatása. Annál is inkább, mert – éppen a termék sajátosságai következtében – az értékesítési folyamatban a felek közötti bizalomnak is meghatározó szerepe van.
399. A fogyasztók ismereteinek a banki szolgáltatások területén lévő hiányosságai, valamint a pénzügyi szervezetek szakmai hozzáértése iránti kényszerű bizalom igen hangsúlyossá teszi a fogyasztókat tájékoztató vállalkozások versenyjogi felelősségét. Miután a szolgáltatás – jellegéből fakadóan – a fogyasztói oldalt kiszolgáltatottá teszi, alappal várható el a vállalkozásoktól a teljes, alapos, megbízható tájékoztatás. Csak így kerülhet a fogyasztó olyan helyzetbe, hogy megalapozottan hozzon döntést az adott banki szolgáltatás esetleges igénybevételéről. A megalapozott fogyasztói döntés meghozatalának pedig kiemelkedő jelentősége van, hiszen e pénzügyi szolgáltatások érzékeny pontot érintenek: gyakran jelentős (több millió forint) értékű szolgáltatásról van szó, amely a felek között általában hosszabb időtartamra (akár több évtizedre) szóló jogviszonyt hoz létre. Így még hangsúlyozottabban kell jelentkeznie a vállalkozás azon kötelezettségének, hogy szolgáltatásairól teljes körű, valós és pontos információkat bocsásson a fogyasztók rendelkezésére.
400. Kétségtelen, hogy a fogyasztótól is elvárható, hogy döntése során haszon-maximalizálásra törekedjék, és ennek érdekében ésszerű mértékű információkeresést folytasson. Ugyanakkor ez nem jelentheti a tájékozódás kötelezettségének parttalan áthárítását – az adott döntési folyamatban hangzatos szlogenek által tisztességtelenül befolyásolt – fogyasztóra.
401. A versenyfelügyeleti eljárást lezáró határozatban a GVH kiemelte, hogy ha egy vállalkozás egy bonyolult terméket kínál a fogyasztók számára, akkor számolnia kell azzal, hogy a termékről adott tájékoztatásnak is ehhez igazodóan bonyolultnak kell lennie, s így a tájékoztatások tartalmát a vállalkozásnak kellő odafigyeléssel, a szakmai gondosság követelményei szerint kell meghatározni. A vizsgált Tájékoztatók mint marketinganyagok esetében a terjedelm korlátozott volta nem merülhetett fel, e vonatkozásban sem volt akadálya annak, hogy az eljárás alá vont a kínált termék bármely lényeges tulajdonságáról igaz és pontos tájékoztatást adjon. A GVH a fentiek miatt a jogsértő magatartás megállapítása mellett magas, 40 M Ft bírság kiszabását is indokoltan látta.
402. A Vj-66/2009. számú versenyfelügyeleti eljárásban a GVH a **PBB Credit Kft.** tájékoztatásait vizsgálta. Az eljárás alá vont a Budapesti Piac újságban 2008. szeptember 24. és 2009. május 20. között, valamint az Express hirdetői újság 2008. december 8. és 2009. március 5. között megjelent számaiban közzétett reklámjaiban egy, két, illetve három napon belül történő és más hasonlóan rövid időtartamú hitelfolyósítást ígért, noha azt nem tudta megvalósítani. Továbbá a honlapján egyedülállóként hirdette szolgáltatását, míg az nem tekinthető egyedülállónak a piacon. A fenti magatartások alapján a GVH megállapította, hogy az eljárás alá vont a fogyasztókkal szemben tisztességtelen magatartást tanúsított és 4 M Ft bírság megfizetésére kötelezte.
403. A Vj-94/2009. számú versenyfelügyeleti eljárásban a versenyhatóság megállapította, hogy a **Kinizsi Bank Zrt.** 2009. április 6. és május 4. közötti betétgyűjtési akciója során tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatot folytatott, mert a vizsgált kampánya során alkalmazott egyes kommunikációs eszközein arról tájékoztatta a fogyasztókat, hogy a kamat mértéke 11 %, azonban a hirdetett kamat elérését korlátozó további lényeges információról¹⁰² nem adott tájékoztatást.
404. A GVH az ügyben hangsúlyozta, hogy a 2008. szeptember 1-jétől kezdődő magatartások kapcsán is fenntartja azt az álláspontját, mely szerint a jogi értékelés szempontjából relevanciával bíró fogyasztói döntés meghozatala egy folyamat, amelynek nemcsak az egészét, hanem egyes szakaszait is védi a jog a maga eszközeivel. Ez a folyamat a fogyasztók figyelmének felkeltését is magában foglalja, s a fogyasztók megtévesztésének tilalma már e szakasszal kapcsolatban is érvényesülést kíván, így ez sem történhet tisztességtelen módon. Nemcsak az olyan magatartás jogellenes, amely kizárólagosan meghatározza a fogyasztó

102 A kamat feltétele volt a három hónapra történő, minimum 1.000.000 Ft értékű lekötés.

döntését, hanem minden olyan magatartás, amely érdemben kihatással van a folyamat egészére vagy annak bármely szakaszára, ideértve a figyelem felkeltését is. A GVH megállapítása szerint jelentős az az információ, amely a versenytársak vagy a versenyző termékek közötti választás során jelentőséggel bírhat. A bankbetét tekintetében jelentős információnak minősül, hogy mekkora kamattal, milyen hosszú futamidőre, mekkora minimum összeggel kötheti azt le az ügyfél.

405. A GVH a jogsértés körében nem fogadta el az eljárás alá vont vállalkozás azon védekezését, hogy az akció sikertelen volt. A GVH a bank álláspontjára reagálva kimondta, hogy a jogsértés megállapításához nem kell a kedvezőtlen piaci hatásnak ténylegesen bekövetkeznie, elegendő, hogy a magatartás alkalmas ilyen hatás kiváltására.

406. A GVH évek óta figyelemmel kíséri az **ún. fogyasztói csoportokat szervező vállalkozások** tájékoztatási tevékenységét. A GVH elnöke az elmúlt években több parlamenti beszámolójában is kitért e vállalkozások működésének, tájékoztatási gyakorlatának visszaságaira, és ajánlásai között jelenítette meg a fogyasztói csoportok működése, illetve annak ellenőrzése feltételei szabályozásának szükségességét.

407. E vállalkozások jelentős része hirdeteiseiben a fogyasztók részére nem vagy nem egyértelműen ad információt a fogyasztói csoportok azon lényeges tulajdonságairól, amelyek alapján a fogyasztók számára egyértelműen érzékelhető lenne, hogy milyen konstrukcióról van szó. Így többek között az ún. vásárlói jog gyakorlásának tartalmáról és a hozzájutás bizonytalan időpontjáról, a kockázati tényezőről, a megszerzhető termékek jellegéről. A reklámok révén az ügyfelek annak reményében kötnek szerződést a fogyasztói csoport szervezőjével, hogy hamarosan pénzhez jutnak, miközben ez nem felel meg a valóságnak.

408. A GVH ezen eljárásaiban többek között azt vizsgálja, hogy az – elsősorban az átlagosnál jóval kiszolgáltatottabb helyzetben lévő, jellemzően anyagilag megszorult, a hitelintézetek banki szolgáltatásaiból kirekesztett – fogyasztókat (pl. BAR-listások, nyugdíjasok) célzó hirdetések, tájékoztatások alapján az azokkal találkozó személyek tisztában lehettek-e a fogyasztói csoport konstrukció lényeges elemeivel. Azaz azzal, hogy az adott szolgáltatás nyújtására belső hitelezéssel (a tagok befizetéseiből) kerül sor, meghatározó a szerencseelem léte (esetenként sorsolás alapján dől el, ki jut adott hónapban vásárlói joghoz), és az

a körülmény, hogy a fogyasztó nem a szerződéskötéskor, hanem később, akár évek múltán juthat vásárlói joghoz, s így a megszerezni kívánt dologhoz.

409. A GVH a fenti körülményekkel azonos okok miatt indított – Vj-115/2008. számon – versenyfelügyeleti eljárást az **Euro Correct Consulting Kft.-vel (ECC)** szemben. Az eljárás alá vont vállalkozás nagy példányszámú, országos terjesztésű lapokban megjelent tájékoztatásai összhatásukban azt a látszatot keltették, mintha az ECC kölcsönt, hitelt nyújtana. Erre utalt például a vizsgált tájékoztatásokban hangsúlyos elemként megjelenő „Fix törlesztő részletek!” kifejezés. A GVH szerint a kínált összeg mértékére, a futamidőre és a havi törlesztőrészletre utaló reklámok elolvasásakor a fogyasztó arra a következtetésre juthatott, hogy a reklámozott szolgáltatás igénybevétele esetén azonnal hozzájuthat az általa igényelt összeghez, amelyet azt követően havonkénti törlesztéssel fizet vissza.

410. Ezzel szemben az ECC nem hitelezéssel, hanem fogyasztói csoportok szervezésével és működtetésével foglalkozik. A szolgáltatás iránt érdeklődő és azt igénybe vevő fogyasztók számára tevékenységének ezen jellegzetessége sok esetben még a szerződéskötéskor sem derült ki.

411. A fentiek miatt a GVH megállapította, hogy az ECC újság-hirdeteiseivel megtévesztette a fogyasztókat, így a versenytörvény által lehetővé tett legmagasabb összegű bírságot: előző évi nettó árbevételének tíz százalékát, azaz 41,6 M Ft-ot szabott ki a vállalkozásra. A bírság nagyságának meghatározásakor a GVH súlyosbító körülményként vette figyelembe, hogy az ECC jogsértő hirdeteisei hosszú időn át elérhetőek voltak, széles fogyasztói körhöz juthattak el. A hirdetések ráadásul sérülékeny fogyasztói körnek (BAR-listások, nyugdíjasok, alacsony jövedelműek stb.) szóltak, akik egy fogyasztói csoportba belépve hosszú távra szóló jogviszonyba kerültek a vállalkozással. Ugyancsak súlyosbító körülménynek bizonyult, hogy a vállalkozás visszaesőnek számít, hiszen hasonló jogsértés miatt már többször marasztalta el a GVH.

412. A GVH évek óta aktív az **infokommunikációs szektorban**. Ennek magyarázata lehet, hogy ezen szektorban a kommunikációs tevékenység rendkívül széleskörű, a vállalkozások által forgalmazott termékek terén állandó a fejlesztés, az innováció. A telekommunikációs piacokat az elmúlt években a GVH számos vizsgálata érintette. Ezen vizsgálatok általában egy-egy, az egész szektort érintő

gyakorlatot vettek célba, illetve egy-egy technológiai újítással kapcsolatos alacsony fogyasztói tudatosság káros hatását kívánták ellensúlyozni.

- 413.** Az infokommunikációs piacokon erős márkák versenyével szembeül a fogyasztó, és általában hosszú távú szerződéseket köt, amelyekből a kilépés csak kötbér megfizetése esetén lehetséges. Ezen piacokon is érvényesül tehát az a hatás, hogy a fogyasztó nem tudatos, nem optimális döntése esetén nagy fogyasztói kárral szembesülhet.
- 414.** Az elmúlt években a piaci szereplők legdinamikusabban fejlődő szolgáltatása az internet-szolgáltatás volt. Ezen a területen számos új fogyasztó lépett be a piacra, akik esetlegesen nem rendelkeznek a bonyolult, nem ritkán egybecsomagolt („bundled”) termékek műszaki sajátosságait átlátni képes tudással.
- 415.** A 2009. évben a GVH mindhárom mobilszolgáltatóval kapcsolatban eljárást folytatott a mobilinternet-szolgáltatások kommunikációjával kapcsolatban.
- 416.** A Vj-6/2009. számú versenyfelügyeleti eljárást lezáró határozat megállapította, hogy a **Vodafone Magyarország Zrt.** mobilinternet-szolgáltatási csomagjaival kapcsolatban 2008 augusztusában a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartást tanúsított, amikor egyes kereskedelmi kommunikációs eszközeiben az ún. HSDPA nyári kampány keretében a Vodafone Internet Szabadon csomag kapcsán az adatforgalom időszakos vagy állandó lassításáról nem a valóságnak megfelelő tájékoztatást adott. Az eljárás alá vont ezen felül – a Vodafone Connect Roaming szolgáltatás kapcsán – nem adott tájékoztatást arról, hogy az 50 MB feletti adatforgalom a forgalomalapú GPRS roaming díjak alapján kerül kiszámlázásra.
- 417.** A versenyhatóság értékelése szerint tisztességtelen, ha a kommunikációs eszközökben a vállalkozás intenzív internetezésre biztatja a fogyasztót, majd a felhívásnak megfelelő fogyasztói magatartást tanúsító fogyasztót a vállalkozás az adatforgalom lassításával szankcionálja. Az adatforgalom alakulása, mennyisége nem tekinthető olyan körülménynek, amely önmagában alapos ok lenne a lassításra egy korlátlan internetezésre, intenzív használatra kínált szolgáltatás esetén. A GVH a fentiek miatt 10 M Ft bírság megfizetésére kötelezte az eljárást alá vontat.
- 418.** A Vj-12/2009. számú versenyfelügyeleti eljárásban megállapításra került, hogy a **Pannon GSM Távközlési Zrt.** a Pannon Internet Éjjel-nappal és a Pannon Internet Éjszaka-hétvége tarifacsomagjaival kapcsolatban 2008. november 11. és 2009. február 2. között tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatot folytatott.
- 419.** A GVH rámutatott arra, hogy egy, a kommunikációs eszközökben korlátlanként ismertetett internethasználatot biztosító szolgáltatás sem a hálózaton töltött időtartam, sem a letölthető adatmennyiség, sem a hozzáférés sebessége tekintetében nem korlátozható. Ha erre mégis sor kerül, akkor a korlátozás lehetőségének megteremtésétől (illetve az erről való döntés meghozatalától) az eredetileg valós tartalommal bíró kommunikáció megtévesztővé válhat.
- 420.** A televíziós reklámban az időkorlátok miatt a sajtóhirdetésnél jóval kevesebb információ fér el. A televíziós reklám esetén a vetítés rövid időtartama, illetve a gyorsan pergő képek miatt a reklám üzenete nem azonosítható a reklám forgatókönyvében egymás után megfogalmazott állítások összességével, s külön kiemelendő, hogy a reklámban nem hangsúlyosan megjelenő, kis betűmérettel elhelyezett írásbeli információ ténylegesen nem nyújt tájékoztatást a fogyasztók számára. A televíziós reklámfilm esetében a fogyasztó nem képes minden, az adott reklámban közölt információt ténylegesen észlelni és értelmezni, s azt is figyelembe kell venni, hogy a televíziós reklám esetében a fogyasztók által fogott üzenet szempontjából általában a képi megjelenítésnek és az ahhoz kapcsolódó szóbeli közléseknek van nagyobb jelentősége; az írásbeli közlések elsősorban valamiféle magyarázó, kiegészítő szerepet tölthetnek be. A versenyfelügyeleti eljárás során megállapítást nyert, hogy nem vált a fogyasztók által ténylegesen észlelt üzenet részévé az a közlés, hogy az eljárás alá vont korlátlanságra vonatkozó ígérete normál felhasználás esetére szól. A fenti magatartások miatt a GVH 15 M Ft bírsággal sújtotta a vállalkozást.
- 421.** A **Magyar Telekom Nyrt.-vel** szemben – Vj-136/2007. számon – indított versenyfelügyeleti eljárásban megállapításra került, hogy a vállalkozás a fogyasztók megtévesztésére alkalmas módon tüntette fel az Oda-Vissza kedvezmény tekintetében az egyes kommunikációs eszközeiben azt a lényeges körülményt, hogy a kedvezmény igénybevétele azon feltételhez kötött, hogy a kedvezményben résztvevő négy darab előfizetésnek egy előfizetőhöz kell tartoznia.
- 422.** Az eljárás alá vont magatartása alkalmas volt arra, hogy a fogyasztói döntést, ezen keresztül a versenyt befolyásolja, hiszen a reklámok egy részéből hiányzó tájékoztatások a reklám központi üzenetét képező 0 Ft-os percdíj elérhetőségével kapcsolatosak, márpedig az arra vonatkozó

információnak kiemelkedő fontosságot tulajdonítanak a fogyasztók. A lényeges információ elhallgatása, illetve a valósággal ellentétes helyzetet sugalló információk elemek közlése alkalmas arra, hogy az érintett piacon folyó versenyt befolyásolja. A mobiltelefon-szolgáltatások hazai piacán a reklámkampányok általában nem eredményezik a reklámozó piaci részesedésének növekedését. A kimutatható növekedés elmaradása azonban nem jelenti azt, hogy a reklámnak ne lenne piaci hatása. Számításba kell azonban venni azt a körülményt is, hogy a versenytársak is reklámozzák saját szolgáltatásaikat. A reklámra fordított összegek visszafogása a piaci részesedés csökkenésének kockázatát vonná maga után. Ebben az értelemben tehát a reklám akkor is eléri célját, ha hozzájárul a piaci részesedési arányok fenntartásához. A GVH a fentiek miatt 30 M Ft bírság megfizetésére kötelezte az eljárás alá vontat.

423. A GVH Vj-10/2009. számon versenyfelügyeleti eljárást indított az **MTM-SBS Televízió Zrt.-vel** és az **INTER-AKTÍV Televíziós Műsorkészítő Kft.-vel** szemben, mert észlelte, hogy a TV2 televíziós csatornán 2008 őszétől sugárzott „Megasztár 4.” című szórakoztató tehetségkutató műsor élő adásaiban elhangzott információk és szavazatok küldésére buzdító felhívások tévesen azt a képzetet keltették a fogyasztókban, hogy minél több telefonos szavazatot adnak le, annál nagyobb az esélye annak, hogy az általuk támogatott versenyzők kerüljenek a verseny fináléjába. A versenyfelügyeleti eljárásban a GVH – figyelemmel az azonosítható fogyasztói sérelem pontosan meghatározható körére, mértékére – elfogadva az eljárás alá vontak kötelezettségvállalását, az eljárás megszüntetése mellett kötelezte az eljárás alá vont vállalkozásokat, hogy az általuk vállaltak szerint térítsék vissza szavazataik költségeit azon nézőiknek, akik a „Megasztár 4.” című műsor 8. döntőjében – a 7. döntő zárásától a 8. döntőben a zsűri döntésének kihirdetéséig – a műsor zsűrije által a nézők szavazataitól függetlenül továbbjuttatott versenyzőre szavaztak.

424. A GVH a 2009. év során több **repülőtársasággal** szemben indított eljárásban hozott elmarasztaló döntést. A GVH ezirányú, az árak megfelelő feltüntetésével kapcsolatos vizsgálatai hasonló problémákat mutattak ki a repülőtársaságok egyes kommunikációs gyakorlataival kapcsolatban, mint amelyeket a tagállami fogyasztóvédelmi hatóságok együttműködési hálózata (CPC-network) által készített, a témát feldolgozó jelentés¹⁰³ megállapított. Ezen eljárások

mindegyike 2008. szeptember 1. előtti magatartásokat vizsgált, ennek megfelelően nem az Fttv., hanem a Tpv. III. fejezete alapján kerültek értékelésre.

425. A Vj-144/2007. számú versenyfelügyeleti eljárásban a **Tiszta Égbolt Kft.**, illetve a **Sky Europe Airlines, a.s.** eljárás alá vontak repülőjegyek árával, továbbá a meghirdetett százalékos kedvezményekkel kapcsolatos egyes 2007. évi tájékoztatásai képezték a vizsgálat tárgyát. Számos esetben alkalmazták a reklámozók azt a gyakorlatot, hogy adott termék egyes jellemzőivel kapcsolatos feltételeket szétválasztották. Ennek egyik megvalósulási formája volt, hogy egyes feltételeket a reklám főüzenetében helyeztek el, míg más feltételeket a főüzenettől elszakítva – adott esetben apróbetűs tájékoztatás formájában – tüntettek fel. Kizárólag a kommunikációs eszköz, illetve az információ jellegének értékelésével dönthető el, hogy ez a gyakorlat alkalmas-e a fogyasztók tisztességtelen befolyásolására.

426. A GVH gyakorlata szerint az apró betűvel szedett szöveg is teljes értékű tájékoztatásnak minősül, feltéve, hogy a megjelenített tájékoztatásokat a fogyasztónak módja van teljes egészében áttanulmányozni, és az apróbetűs információ nem módosítja lényegesen a tájékoztatásban kiemelt módon közvetített üzenetet. A reklámozó a tájékoztatásában mesterségesen szabdalta szét adott termék lényeges tulajdonságára – jelen esetben az árára – vonatkozó tájékoztatását, amennyiben az elkülönített formában kiemelt tulajdonság önmagában nem valósulhatott meg, nem volt jellemzője a terméknek (a megjelölt áron nem lehetett repülőjegyet kapni). Ebben az esetben ugyanis a kiemelt üzenethez kapcsolt további kitétel lényegesen módosította azt, ennél fogva a kiemelt üzenetben megfogalmazottak valótlan tényállitásnak minősültek. A hirdetések többsége esetében az eljárás alá vontak szétválasztották a különböző költségelemeket, és az ún. „nettó jegyárát” tüntették fel számszerűen, míg külön – jellemzően apróbetűs – tájékoztatásban utaltak arra, hogy a feltüntetett „jegyár” nem tartalmazza a repülőtéri illetéket. Másrészt a feltüntetett jegyár nem tartalmazta az értékesítési, illetve a tranzakciós díjat sem, ezek azonban a repülőjegy megvásárlásakor a fogyasztó oldaláról elengedhetetlenül felmerülő költségelemek. A jogsértés súlyára tekintettel a Sky Europe Airlines, a.s.-szel szemben 10 M Ft bírság is kiszabásra került.

427. A GVH a **Wizz Air Hungary Kft.-vel** szemben folytatott Vj-178/2007. számú versenyfelügyeleti eljárásban hozott határozattal jogsértést állapított meg és egyben 20 M Ft

¹⁰³ CPC report on airlines' taxes, fees, charges and surcharges http://ec.europa.eu/consumers/enforcement/docs/airline_charges_report.pdf

bírságot szabott ki, mivel az eljárás alá vont 2007-ben alkalmazott tájékoztatási gyakorlata a reklámozott repülőjegyek árára vonatkozóan megtévesztő volt, illetve a repülőjegyekkel kapcsolatosan reklámozott egyes kedvezmények nem a valós megtakarítást tükrözték a fogyasztó számára.

428. A GVH megítélése szerint valamely feltételtől függő kedvező tulajdonság adott reklámhordozón való kiemelése esetén további – az előző pontokban megfogalmazottakkal együttesen érvényesülő – elvárás, hogy a fogyasztó világos, egyértelmű és korlátok nélkül észlelhető tájékoztatást kapjon ugyanazon reklámhordozón arról, hogy a kiemelt kedvező tulajdonság elérése feltétel(ek)től függ. A vállalkozás ennek az elvárásnak megfelelni egyrészt olyan formában, hogy a kiemelt kedvező tulajdonsággal összefüggő – azzal elválaszthatatlanul összekötődő – feltételek tekintetében ugyanazon reklámhordozón biztosít fogyasztóinak teljes körű tájékoztatást annak érdekében, hogy a fogyasztó megfelelően fel tudja mérni az adott termék jellemzőit. Másrészt akként, hogy világos és egyértelmű formában felhívja a fogyasztó figyelmét az adott reklámhordozón arra, hogy a kiemelt tulajdonság feltételtől függ, amelynek ismerete szükséges a körültekintő fogyasztói döntéshez.

429. Ebben az esetben nem elegendő, hogy a reklámhordozó általánosságban utal a tájékoztatás teljeskörűségének hiányára. A reklámhordozó megtekintését követően a fogyasztónak abban a tekintetben kell egyértelműen informálnak lennie, hogy a termék kiemelt kedvező tulajdonsága nem feltétel nélkül érvényesül. Ilyenkor szükséges az is, hogy a fogyasztó a termék igénybevételére vagy megvásárlására vonatkozó döntését megelőzően kellő részletességgel és egyértelmű formában tájékoztatást kapjon a kedvező tulajdonság elérésének feltételeiről és a mennyiségi korlátokról. Mindezzel együtt megvalósíthatja a fogyasztók megtévesztését adott tájékoztatás közzétételével a vállalkozás akkor, ha a kiemelt kedvező feltétel valójában csak a potenciális fogyasztók töredéke számára elérhető, illetve igen csekély hányada számára minősíthető valóban kedvező termék tulajdonságnak. Ebben az esetben ugyanis a vállalkozás valójában hamis színben tünteti fel a terméket, azt a látszatot keltve, hogy a termékére a kiemelt kedvező feltétel „jellemző” tulajdonság, miközben valójában az csak szélsőséges esetben válhat termékjellemzővé. Mindez alkalmas arra, hogy torzítsa a fogyasztói döntést, azaz tisztességtelen módon befolyásolja azt.

430. A Vj-35/2008. számú versenyfelügyeleti eljárásban a **Ryanair Limited** által 2007-ben közzétett, a repülőjegyek árára, továbbá a meghirdetett akciókban érvényesülő kedvezményekre vonatkozó egyes tájékoztatásokat vizsgálta a GVH. Az eljárás alá vont reklámjaiban nem tett említést az úgynevezett extra szolgáltatásokról, illetve azok költségéről, amilyen egyébek mellett a poggyászdíj, illetve az airport „check-in” díj is. Ezeket üzletpolitikája alapján olyan szolgáltatásokként kezelte, amelyek a fogyasztó számára extra díjakként jelentkeztek, és választási kérdés a fogyasztó számára, hogy azokat egyáltalán igénybe kívánja-e venni. Ezzel szemben azonban az olyan utasnak, aki csomagot ad fel, mind az airport „check-in” díjat, mind a poggyászdíjat meg kellett fizetni. Mivel a légi közlekedés igénybevételével történő utazás jellemzően nagyobb távolságot fed le, a szolgáltatás iránti kereslethez jellemzően kapcsolódik az utazáshoz szükséges csomagok, poggyász eljuttatásának fogyasztói igénye is. Az igény az egyes fogyasztói csoportok körében eltérő lehet, az üzleti fogyasztók – akik jellemzően rövidebb időre utaznak – esetében akár minimális méretű csomag szállításának igénye merülhet fel, míg a turizmus keretében utazó fogyasztóknál jellemzően van igény nagyobb poggyász iránt is, sőt egyéb esetekben akár különösen nagy méretű poggyász iránti igény is felmerülhet.

431. A légi közlekedés – többek között a repülés biztonsága, illetve a repülés mint tömegszolgáltatás – jellegéhez kötődően különböző speciális előírások érvényesülnek az utasok poggyásza tekintetében. Így többek között megszabott, hogy milyen méretű és jellegű, illetve tartalmú csomagot tarthat az utas a közvetlen környezetében az utazás során (kézipoggyász), milyen méretű és jellegű poggyászt adhat fel, mint normál poggyászt, mely esetekben lehetséges extra – súlyú, méretű vagy jellegű (pl. élő állat) – poggyászt feladni, és melyek a repülésből esetleg kizárt dolgok. A repülőtéri „check-in” pedig minden utas számára természetesen része az utazásnak, hiszen ha csomagot ad fel, akkor azt a „check-in” pultnál mérlegre kell tennie, illetve fel is címkézni. A vizsgált időszakban és azt megelőzően a légitársaságok gyakorlatában az utas meghatározott tömegű poggyászának eljuttatása és a repülőtéren történő check-in egyfajta „normál” igényként kapcsolódott a légi közlekedés alapszolgáltatásához. A normál körbe nem tartozó poggyász esetében merült fel valamely extra díjazás lehetősége a piaci szereplők részéről – ennek a rendszere már légitársaságonként eltérő. Mindezek alapján a vizsgált időszakban a GVH értékelése szerint a normál méretű poggyász feladásának lehetősége és a felszálláskor a check-in szolgáltatás a légi közlekedési szolgáltatáshoz

szorosan kötődő alapszolgáltatásnak minősült. Mindezek alapján adott vállalkozásnak különös nyomatékkal szükséges felhívni reklámozási és egyéb tájékoztatási gyakorlatában a figyelmet arra, hogy a saját üzletpolitikája eltér a szokásos kereskedelmi gyakorlattól. Ez egy üzletpolitikai váltás időszakában különös felelősséget ró a reklámozóra. A fentiekre tekintettel az eljárás alá vont fogyasztók megtevéseztésére alkalmas magatartást tanúsított, emiatt a GVH indokoltnak tartotta vele szemben 3 M Ft bírság kiszabását.

432. A **kiskereskedelmi szektorban** közzétett kereskedelmi kommunikáció – a fogyasztói ügyletek magas száma miatt – számos versenyfelügyeleti eljárás tárgyát képezte 2009-ben is. Ezen eljárások során alapvetően két kereskedelmi gyakorlat került vizsgálatra. Az egyik ilyen, hogy az áruházláncok által közzétett ún. akciós újságokban meghirdetett akciós termékekből az áruházláncok megfelelő készlettel rendelkeztek-e az akció kezdetétől, illetve az adott akció érvényessége alatt.

433. A GVH Versenytanácsának következetes gyakorlata alapján önmagában nem ütközik a versenytörvény rendelkezéseibe, ha valamely reklámozott termék az akció teljes ideje alatt nem áll folyamatosan rendelkezésre, a fogyasztói kereslet ugyanis teljes pontossággal nem mérhető fel. Jogsértő lehet ugyanakkor, ha a) a vállalkozás akárcsak egyetlen áruházában az adott termék az akció ideje alatt egyáltalán nem áll rendelkezésre, vagy b) az akció kezdetén nem elérhető (figyelembe véve, hogy a fogyasztók – éppen a „készlet erejéig érvényes” megszorítás hatására – ésszerűen az akciós időszak első napjaiban kívánják megvásárolni az adott terméket), vagy c) az akció kezdetekor rendelkezésre álló termékmennyiség (induló készlet) irrálisan alacsony volt, és az akció első napjaiban (főszabályként a harmadik napig) elfogyott. Elvárt ugyanis, hogy a fogyasztó pontos képet tudjon alkotni az akció mibenlétéről, az akcióban való részvétel esetleges feltételeiről, illetve arról, hogy milyen termékekre vonatkozik az akció.

434. A **Penny Market Kereskedelmi Kft.-vel** szemben indított Vj-133/2008. számú versenyfelügyeleti eljárásban megállapításra került, hogy az eljárás alá vont vállalkozás egyes általa forgalmazott termékek akciós árainról, illetőleg az általa kínált kedvezmény mértékéről – az akciós újságjaiban, a plakátjain és a nyomtatott sajtóban megjelent reklámjaiban – adott tájékoztatásokkal 2008. augusztus 3. és augusztus 31. között a fogyasztók megtevéseztésére alkal-

mas magatartást tanúsított, 2008. szeptember 1. és október 11. között pedig tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatot folytatott.

435. Az eljárás alá vont esetében nem egy egyedi hibáról volt szó, hanem rendszerhibáról, amely bármikor, bármelyik üzletben, bármelyik akciós termék árával kapcsolatban megnyilvánulhatott. 2008. szeptember 1-jét követően is megállapítható volt, hogy a GVH rendelkezésére álló adatok szerint mindig voltak az akciós árat időben alkalmazó üzletek, azaz technikai akadálya nem lett volna annak, hogy az akció a fogyasztókkal közölt feltételekkel lebonyolítható legyen. Ugyanakkor egyes üzletek adott esetben önkényesen kezdhették, illetve fejezhették be a meghirdetett akciós árak alkalmazását. Az egyes üzletek az akció során is emelheték az árakat, valamint egy-egy akción belül is termékenként változott, hogy hány üzletben történt eltérés a meghirdetett akciós ártól. Az eljárás alá vont az üzlethálózatban érvényesülő egységes marketingtevékenység mellett nem tudta biztosítani az egységes (a fogyasztóknak nyújtott tájékoztatással összhangban lévő) áralkalmazást, és noha nem volt arra vonatkozó bizonyíték, hogy az eljárás alá vont szándékosan alkalmazta volna a meghirdetett áraknál magasabb árakat, mindazonáltal az megállapítható volt, hogy az eljárás alá vont súlyosan gondatlanul járt el. A jogsértés megállapítása mellett 100 M Ft bírság is kiszabásra került.

436. A Vj-163/2008. számú versenyfelügyeleti eljárásban ugyancsak elmarasztalta a GVH a **Penny Market Kereskedelmi Kft.-t** és 3 M Ft bírságot szabott ki vele szemben, amiért akciós újságjaiban és az interneten egyes termékekkel kapcsolatban közreadott tájékoztatásaival a 2008. augusztus 24-30. közötti akció kapcsán a fogyasztók megtevéseztésére alkalmas magatartást, míg a 2008. szeptember 7-13. közötti akció kapcsán tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatot tanúsított.

437. Az Fttv. mellékletének 5. pontja alapján jogsértőnek minősülő magatartás megállapításához bizonyítani kell, hogy a vizsgált tájékoztatások közreadása és az áruhiány bekövetkezése mellett alapos ok van-e azt feltételezni, hogy a vállalkozás a hiányzó vagy azt helyettesítő árut a kínált áron nem is tudta volna – az árura, a vonatkozó kereskedelmi kommunikáció hatókörére és az ajánlati árra figyelemmel – megfelelő időtartamig és mennyiségben szolgáltatni vagy más vállalkozástól beszerezni.

438. A GVH kizárólag azon áru-üzlet relációban tartotta szükségesnek a magatartás értékelését, ahol az áru bizonyíthatóan nem állt rendelkezésre az akció kezdőnapján, vagy elfogyott az első három napban. Az értékelés során a GVH megvizsgálta a termékből a korábbi akció során értékesített mennyiséget; a korábban alkalmazott árat és az adott időszakban meghirdetett árat, valamint azok különbségét; a termék megrendelésének körülményeit (mennyiségét, a rendelés leadásának dátumát, és a rendelésben meghatározott szállítási időpont(ka)t); továbbá, hogy az eljárás alá vont tekintettel volt-e a beszállítóval kapcsolatos esetleges múltbeli teljesítési hiányosságokra, az esetleges késedelmes, illetve hibás teljesítéssel járó problémákat igyekezett-e kiküszöbölni.
439. A Vj-78/2009. számú versenyfelügyeleti eljárásban a GVH jogsértés megállapítása mellett 30 M Ft bírságot szabott ki a **Penny Market Kereskedelmi Kft.-vel** szemben, mivel az a 2009 júniusi „13 éves akció” kapcsán fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatot folytatott, amikor az interneten is közzétett reklámújságjában és a Penny Market üzleteknél elhelyezett plakátokon trappista sajt terméke vonatkozásában csalogató reklámot tett közzé, valamint a közölt maximális mennyiségtől eltérően esetenként korlátozta a fogyasztók által az egyes akciós termékekből megvásárolható mennyiséget. A GVH az eljárást lezáró határozatában hangsúlyozta, hogy az eljárás alá vont az akciótartás olyan módja mellett is dönthetett volna, amely nem hordozza magában a fogyasztók igen nagy számát elérő kommunikációs eszközök által támasztott fogyasztói keresletet egyetlenegy órába besűrítő akció nyilvánvalóan meglévő kockázatát, s megfelelően fel kellett volna készülnie az akció lebonyolítására.
440. Az eljárás alá vont figyelmen kívül hagyta azt a körülményt, hogy a kedvező áron meghirdetett áruk fogyasztók általi elérhetősége időben igen korlátozott volt, ennél fogva nyilvánvalóan más fogyasztói magatartással kellett számolni, mintha az akció például egy héten keresztül tartott volna. Egy nem kellő átgondolással megszervezett és lebonyolított akcióért való felelősséget az eljárás alá vont nem háríthatja át a fogyasztókra, akiknek nyilvánvalóan nem volt beleszólásuk abba, hogy az eljárás alá vont milyen akció megtartása mellett dönt, azt milyen feltételekkel, miként bonyolítja le.
441. A másik jellemzően problémás gyakorlat a kereskedelmi szektorban az árakkal, illetve az árakból adott kedvezménnyel összefüggésben adott nem megfelelő tájékoztatás. A GVH gyakorlata szerint az ár valótlán feltüntetésén kívül alkalmas lehet fogyasztók megtévesztésére az árkedvezménnyel kapcsolatos tájékoztatás abban az esetben is, ha az áthúzással megjelenített árat az eljárás alá vont az akciós időszakot megelőzően csak átmeneti jelleggel alkalmazta, illetve az akciós időszakot megelőzően közvetlenül már nem alkalmazta. Ezen esetekben ugyanis nem valósul meg az a követelmény, miszerint adott vállalkozás a kereskedelmi forgalomban jellemző árhoz képest tünteti fel a megtakarítási lehetőséget. Mindebből következően adott esetben előfordulhat az a helyzet, hogy kisbetűvel ugyan a szállító/gyártó által megajánlott fogyasztói árként tünteti fel a reklámozó vállalkozás a kedvezmény mértékét megalapozó referenciaárat, ám ezt az árat a kiskereskedelmi forgalomban az adott akciót közvetlenül megelőzően, huzamos ideig alkalmazza is. Az eljáró versenytanács ezen esetekben nem látta bizonyíthatónak, hogy a fogyasztók gazdasági versenyben történő megtévesztésére alkalmas lenne a megtakarítás mértékére vonatkozó tájékoztatás.
442. A megtakarításra vonatkozó figyelemfelhívás tehát abban az esetben nem befolyásolja tisztességtelenül a fogyasztó vásárlási döntését, ha a referenciaként megadott ár alkalmazására ténylegesen, az adott akcióhoz közeli – azt közvetlenül megelőző – időpontban (túl hosszú időkeret esetében elenyészhet a megtakarítás pszichés előnye valamely versenytárs kedvező ajánlatával szemben), és huzamos ideig kerül sor (az ár alkalmazására vonatkozó egyedi esetek ugyanis nem alkalmasak arra, hogy valós referenciaként szolgáljanak a fogyasztónak a megtakarítás tekintetében).
- A GVH a több eljárás alá vont ellen indított Vj-100/2008. számú eljárásban az **Intersport Austria GmbH.-val** szemben a jogsértés megállapítása mellett 5 M Ft bírságot szabott ki, mivel az a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartást tanúsított 2007. június 7. és 2008. július 24. között sporteszközökre és sportruházati termékekre vonatkozó árkedvezményeiről a szórólapjain, illetve internetes honlapján adott tájékoztatásaival.
443. A Vj-117/2008. számú versenyfelügyeleti eljárásban a GVH vizsgálta a **Bakker-Holland Hungary Virágküldő Kft.** 2008. január 1. és augusztus 31. közötti időszakban alkalmazott promóciós csomagjaiban az általa tartott nyeménnyjátékokról, illetve a fogyasztóknak kínált ajándékokról adott tájékoztatásait. Az eljárás alá vont által követett gyakorlat alapján a fogyasztónak az a (döntési folyamatra kihatással lévő) benyomása keletkezett, hogy szerencsésebb a többi fogyasztónál, nagyobb esélye van a nyeremény megszerzésére, ami azonban nem felelt meg a

valóságnak. A legfeljebb 150.000 Ft-os nyereménnyel kecsegtető promóciós csomagok esetében a tájékoztatás abban a vonatkozásban sem felelt meg a valóságnak, hogy az eljárás alá vont által ismertetett, a 150.000 Ft-os nyeremény mellett más összegű nyeremények elnyerését is lehetővé tevő nyereményjáték a tájékoztatásokban foglaltak szerint ténylegesen lebonyolításra került volna. A fenti magatartások alapján a GVH megállapította, hogy az eljárás alá vont a fogyasztók megtévesztésére alkalmas módon járt el, amiért 5 M Ft bírsággal is sújtotta a vállalkozást.

444. A Vj-57/2009. számú versenyfelügyeleti eljárást lezáró határozatban a GVH megállapította, hogy a **Praktiker Építési- és Barkácspiacok Magyarország Kft.** jogsértően adott tájékoztatást az általa forgalmazott elektromos kerékpár által megtehető maximális távolságról a 2007. évben egy alkalommal, 2008. évben több alkalommal reklámújságjában, továbbá honlapokon és áruházi táblákon. Az eljáró versenytanács álláspontja szerint egy elektromos kerékpár megvásárlása hosszabb, többelemű döntési folyamat, amely során a fogyasztó egyrészt a kereskedelmi kommunikációból, az internetes tájékoztatásból, az áruházi tájékoztató táblák alapján, továbbá személyesen, az üzletben kapott tájékoztatásból szerezhet információt. Ügyleti döntésként minősíthető az is, hogy a fogyasztó a versenytársak között választ (tehát először az üzletláncot). Eldönti, pontosan melyik árut választja, és az is ilyen döntés, hogy milyen feltételeket (pl. garanciális feltételek) választ. Ekként a fogyasztó a döntéshozatali folyamat során több ügyleti döntést is hoz, amelyek mindegyikének meghozatala esetén súlya lehet a vállalkozások kereskedelmi kommunikációjának, vagyis a tisztességtelenség a döntési folyamat egésze során vizsgálható.

445. A Vj-71/2009. számú versenyfelügyeleti eljárásban a **KiK Textil és Non-Food Korlátolt Felelősségű Társaság** által 2009. február 25. után tett kijelentések tartalmát vizsgálta a GVH. A vizsgált tájékoztatás kapcsán a GVH kiemelte, hogy a kisbetűs (pót)tájékoztatás tartalmánál fogva nem tekinthető olyannak, ami a fő tájékoztatási elem az eljárás alá vont által hivatkozott pontosítására vagy módosítására alkalmas lenne. A GVH véleménye szerint az eljárás alá vont által hivatkozott, ám az iratokhoz nem csatolt felmérés nem alkalmas arra, hogy a kifogásolt állításokat alátámassza. Az ár, illetve az ár tekintetében fennálló piacelsőség objektív kategória, mely nem egy-egy fogyasztó vagy a fogyasztók egy csoportjának szubjektív megítélésétől, hanem az összes többi versenytárs valamennyi árujával és árával történő összehasonlítástól függő, egyértelműen

megállapítható tény. A GVH az eljárás alá vontat a magatartás folytatásától eltiltotta, és 1 M Ft bírság megfizetésére is kötelezte.

446. A Vj-88/2009. számú versenyfelügyeleti eljárást lezáró határozat szerint az **Aldi Magyarország Élelmiszer Kereskedelmi Bt.** 2009. február 1. és 7. közötti időszakra akciósként meghirdetett egy termékéről történt tájékoztatással tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatot valósított meg. A GVH következetesen alkalmazott megközelítése értelmében az akciók közvetlen hatással vannak a fogyasztói döntéshozatal folyamatára. A kiskereskedelmi verseny egyik lényeges mozzanata, hogy a kínálati oldal szereplői az akciós termékek meghirdetésével kívánják befolyásolni a fogyasztót abban, hogy eldöntse, melyik üzletet keresi fel vásárlás céljából. A vásárlás jellege miatt azonban várható az is, hogy a fogyasztó nagy valószínűséggel beszerez valamely számára szükséges, de nem feltétlenül az akciós körbe tartozó terméket is. Az akciók így nem csupán a meghirdetett, akciós áru iránti keresletet növelik, hanem kedvezően hatnak az adott áruházakban forgalmazott többi áru értékesítésére is. Ebben az esetben az érintett vállalkozás által hirdetett termék ténylegesen kapható volt az üzletekben, ugyanakkor a fogyasztók az üzlet felkeresésekor szembesültek azzal, hogy az adott termék nem a meghirdetett azonos feltételekkel került árusításra, ugyanakkor valószínűsíthető, hogy mivel már felkeresték az adott üzletet, ott fogják intézni bevásárlásukat is. A versenyhatóság a jogsértés megállapítása mellett 1 M Ft bírságot is kiszabott.

2.2.3. Versenyt korlátozó megállapodások

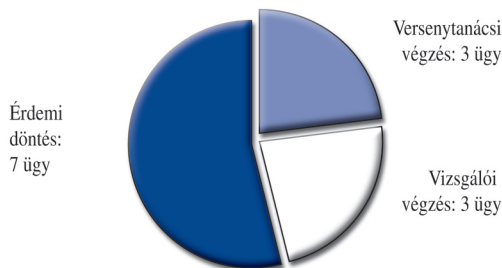
447. A versenytörvény IV. fejezete szerint minden versenyt korlátozó megállapodás tilos és semmis, hacsak nem esik kivétel alá (csekély jelentőségű vagy egymástól nem független vállalkozások között jön létre). Ezen kívül a versenyt korlátozó megállapodás mentesülhet is a tilalom alól, ha eleget tesz a törvényben foglalt mentesülési feltételeknek. Ez utóbbi esetben a megállapodásra vagy alkalmazható valamelyik csoportmentességi kormányrendelet, vagy egyedileg teljesíti a tilalom alóli mentesülés versenytörvényben meghatározott feltételeit. A megállapodások mentesüléséhez nem szükséges a GVH döntése, mivel az uniós versenyjoghoz hasonlóan a vállalatoknak maguknak kell megítélniük, illetve egy esetleges eljárás esetén bizonyítaniuk, hogy megállapodásuk megfelel a versenytörvény, illetve valamely csoportmentességi rendelet szerinti feltételrendszernek, ezért nem minősül tiltottnak.

448. 2004 májusától, ha egy gazdasági versenykorlátozó megállapodás hatással lehet az Európai Unió tagállamai közötti kereskedelemre, a versenyfelügyeleti eljárást az EK-szerződés (EKSz) 81. cikkét¹⁰⁴ közvetlenül alkalmazva, de a magyar eljárási szabályok szerint kell lefolytatni, azaz a GVH az Európai Unió tagállami versenyhatóságként jár el.¹⁰⁵

449. A versenyre gyakorolt hatás szempontjából a versenykorlátozó megállapodás minősítésénél külön jelentőséggel bír, hogy a megállapodás versenytársak közötti (horizontális) vagy pedig eladó-vevő közötti (vertikális). A horizontális megállapodások általában közvetlenül a piaci szerkezet megváltoztatását okozzák vagy azzal azonos hatásúak, a vertikális korlátozások pedig a piacra lépési és piaci mobilitási lehetőségekre hathatnak negatívan. Egyes megállapodások nem sorolhatóak be egyértelműen egyik vagy másik csoportba annak következtében, hogy mind vertikális, mind horizontális jellemzőkkel bírnak.

450. 2009-ben 13 eljárást folytatott le a GVH ezen ügytípusban. 7 esetben hozott „érdemi” döntést¹⁰⁶ a versenyhatóság, míg 3 esetben a GVH Versenytanácsa, 3 esetben a vizsgáló zárta le végzésével az eljárást¹⁰⁷.

Versenykorlátozó megállapodások
Döntések, 2009

451. 2009-ben a GVH Versenytanácsa összesen 7 ügyben hozott érdemi döntést, ebből valamennyi esetben sor került GVH-beavatkozásra.¹⁰⁸ 6 további ügyben nem történt GVH beavatkozás.

104 A 2009. december 1-jén hatályba lépett Lisszaboni Szerződés alapján az új számozás: EUMSZ 101. cikk.

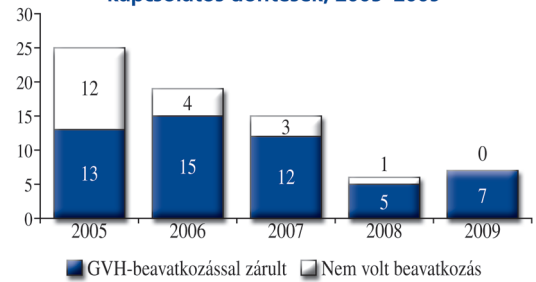
105 Ld. még a 2.1.2 fejezetet (Az uniós jog alkalmazásával kapcsolatos koordináció).

106 Határozat vagy kötelezettségvállalást tartalmazó végzés.

107 A bizonyítottság (vagy a közérdek) hiánya esetén végzéssel törtenik az eljárás megszüntetése.

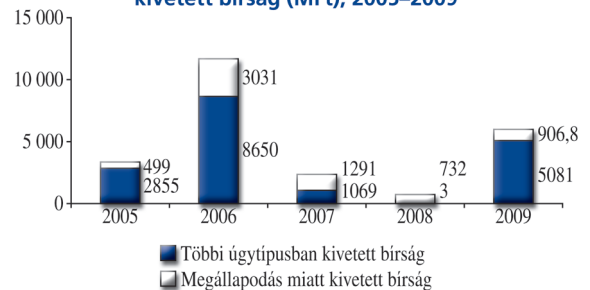
108 Ebben az ügytípusban a GVH beavatkozása az ügyzáró döntések közül az érdemi jogsértés megállapítását, illetve a kötelezettségvállalásra tekintettel történő megszüntetést foglalja magában.

Versenykorlátozó megállapodással
kapcsolatos döntések, 2005–2009

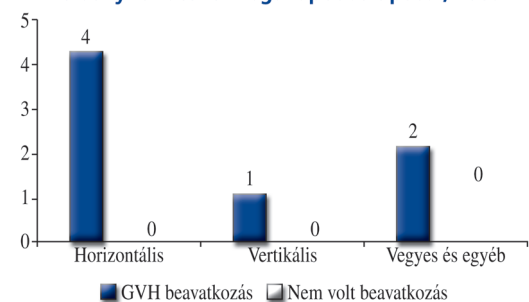
452. A GVH beavatkozásával zárult ügyekből 5 esetben a Versenytanács összesen 5.081M Ft bírságot szabott ki.

Versenykorlátozó megállapodás esetén
kivetett bírság (Mft), 2005–2009

453. A beavatkozások körében említendő az az eljárás, melyet a GVH az eljárás alá vont kötelezettségvállalására tekintettel szüntetett meg¹⁰⁹. A beavatkozással zárult eljárások közül négy vertikális, egy horizontális, kettő pedig vegyes megállapodást érintett.

Versenykorlátozó megállapodás típusai, 2009

109 Vj-84/2007.

A kötelezettségvállalás intézményének részletes bemutatását lásd a II. (Eljárások) fejezet bevezetőjében.

**Versenykorlátozó megállapodás –
döntés jellege szerint, 2009**

454. 2009 folyamán öt olyan eljárás zárult le, amelyben megállapítást nyert a tagállamközi kereskedelem érintettsége, így alkalmazásra került az Európai Unió versenykorlátozó-sokra irányadó joganyaga is. Az öt uniós jogalapon lefolytatott eljárásból háromban avatkozott be a GVH¹¹⁰, kettő esetben¹¹¹ pedig a vizsgáló, illetve az eljáró versenytanács végzéssel megszüntette az eljárást.

455. A GVH tapasztalatai szerint a versenyhatóság határozott és súlyos következményekkel járó fellépése miatt a kartellezők az elmúlt években sokkal óvatosabbak lettek, így a kartellek feltárása is nagyobb kihívás elé állítja a versenyhatóságot, melynek gyakorlatában továbbra is kiemelt ügycsoportot képeznek a tiltott és titkolt **legkeményebb versenykorlátozást** (ármeghatározás, piacfelosztás, kvótameghatározás) **megvalósító összejátszások**. A titkosan megvalósított „kőkemény” versenykorlátozó megállapodások felderítésének egyik fontos eszközét jelenti, hogy a GVH vizsgálói – bírói engedéllyel – **előzetes értesítés nélkül kutatást** („hajnali rajtaütés”) hajthatnak végre vállalati és más helyszíneken, aminek köszönhetően a jogsértést alátámasztó közvetlen bizonyítékok is előkerülhetnek. 2009-ben négy olyan kartellügy került lezárásra (egy már vizsgálati szakban), amelyekben a Hivatal rajtaütésszerű helyszíni vizsgálattal indította meg az eljárást. A „kőkemény” versenykorlátozások felderítésének másik fontos, a kartellezésben érintett vállalkozások versenyhatósággal való együttműködésére építő eszköze, az ún. **engedékenységi** a 2009-ben lezárt ügyek közül egy esetben került alkalmazásra.

456. A Heves és Nógrád megye területén 2002–2006 között út- és hidépítés, valamint felújítási munkák kapcsán meghirdetett közbeszerzési pályázatokon történő összejátszás gyanúja miatt öt¹¹² vállalkozás ellen indult

Vj-130/2006. számú versenyfelügyeleti eljárásban a GVH megállapította, hogy a vállalkozások számos projekt kapcsán felosztották egymás között a piacot, rögzítették a nyertes személyét és egyben az árakat is, ezzel a gazdasági verseny tisztaságának megsértésére alkalmas, egységes és folyamatos magatartást valósítottak meg az évek során. Ezt a jogsértést a GVH – korábbi, a felülvizsgálati bíróságok által megerősített határozataihoz hasonlóan – a legsúlyosabb versenyjogsértésnek tekinti.

457. A jogsértés alapos feltárását és bizonyítását nagyban elősegítette az egyik vállalkozás¹¹³ által benyújtott **engedékenységi kérelem**, amelynek keretében részletes információkkal szolgált az elkövetett jogsértésről, egyben beismerte annak elkövetését. Pontosan feltárta az egyes projektekhez kapcsolódó megbeszéléseket, átadta az azon készített feljegyzéseit, és bemutatta az azt követő információcserét. Ezen túlmenően fontos bizonyítékul szolgáltak a helyszíni rajtaütések során a GVH által fellelt és birtokba vett elektronikus információk, amelyek bizonyították a felek közötti információáramlást és az érzékeny adatok cseréjét. A megállapodó felek között egyértelmű gyakorlat volt az is, hogy a nyertes bevonta a kivitelezésbe az elvileg versenyző (rosszabb ajánlatokat adó) társakat, hiszen a torzított versenyzéssel képesek voltak magasabb árszintet elérni.

458. A kiszabott bírság összegének meghatározása során a GVH egyrésztől figyelemmel volt a jogsértéssel érintett tenderek összértékére, ami közel egymilliárd forint volt, másrésztől szükségesnek tartott további – a bírságot növelő, súlyosító – szempontokat is figyelembe venni. Ezek körében kiemelendő az a körülmény, hogy a Strabag Zrt., illetve a Colas csoporthoz tartozó Egút Zrt. tekintetében a versenyhatóság már több – a feltárt jogsértés befejeződéséig, azaz a 2006. évig mindösszesen négy – alkalommal is megállapította, hogy a jelen eljárásban feltárttal azonos jellegű jogsértő összejátszást tanúsított. Ezt a tényt is értékelve a versenyhivatal figyelemmel az elkövetett jogsértés súlyosságára és időtartamára igen komoly nagyságú, elretentőnek szánt bírságot szabott ki összesen három vállalkozásra 2.906 M Ft összegben, míg az engedékenységet kérő vállalkozás mentesült a teljes bírság megfizetésének kötelezettsége alól. A Swietelsky Kft. kapcsán az eljárás során nem került elő olyan bizonyíték, amely a jogsértésben való részvételét bizonyította volna, így a GVH vele szemben megszüntette az eljárást.

¹¹⁰ Vj-84/2007, Vj-18/2008, Vj-51/2008

¹¹¹ Vj-128/2006, Vj-65/2009

¹¹² Strabag Építő Zrt., EGÚT Egri Útépítő Rt., SWIETELSKY Építő Kft., HE-DO Kft., Colas Dunántúli Út-és Vasútépítő Zrt.

¹¹³ HE-DO Kft.

459. A Vj-18/2008. számú versenyfelügyeleti eljárás a **magyarországi bankkártyakibocsátó bankok**¹¹⁴ és a **Visa** és **MasterCard kártyatársaságokkal** szemben indult. A vizsgált magatartás a négyoldalú kártyás fizetési rendszerekben alkalmazott **bankközi jutalékot** (multilateral interchange fee, MIF¹¹⁵) érintette, melynek mértékét a kártyakibocsátó bankok horizontális megállapodása rögzítette. Az eljárás alá vontak kötelezettségvállalást nyújtottak be, azonban a GVH azt nem fogadta el.
460. A vizsgált piaci magatartás során a bankközi jutalékot a kereskedővel szerződésben álló kártyaelfogadó bank fizeti a kártyát a fogyasztó számára kibocsátó banknak. Ez a rendszer egyrészt ösztönzi a fogyasztókat a kártyás vásárlásra, másrészt viszont növeli a kereskedők költségeit, mivel a bankközi jutalék beépül a kereskedők által a kártyaelfogadásért fizetett díjakba.
461. A vizsgálat kiindulópontja szerint a megállapodás az elfogadói szolgáltatások piacán valószínűsíthetően egy „mesterséges költségtényezőt”, költségbázist hozott létre, mely minden piaci szereplőre egyaránt és azonosan érvényes. A mesterséges költségtényező, a MIF az elfogadási szolgáltatás árának alsó korlátját képezi (a szintén százalékos formában meghatározott ár nagyrészt a MIF-et tükrözi), így a bankközi jutaléokra vonatkozó megállapodás az elfogadói szolgáltatások piacán az elfogadó bankok közötti árverseny korlátozásához vezet anélkül, hogy a korlátozás negatív hatásait megfelelően kompenzálná a kereskedők felé.
462. A versenyfelügyeleti eljárás alatt a bankok önállóan, de egybehangzóan értesítették a két kártyatársaságot, hogy a multilaterális bankközi jutaléokra vonatkozó megállapodást felmondják, a GVH felé pedig kötelezettségvállalásokat terjesztettek elő, amit azonban a GVH – mivel azok a versenyproblémát nem megfelelően orvosolták – nem fogadott el.
463. A megállapodás felmondása után a magyar piacra a Visa esetében a határon átnyúló tranzakciókra érvényes díjak lettek irányadók, míg a MasterCard új díjakat vezetett be, amelyeket az eljárás során egy alkalommal csökkentett.
464. A GVH határozatában a megállapodásban részt vevő bankok és kártyatársaságok magatartását is jogsértőnek minősítette. Az eljárás alá vont vállalkozások azzal, hogy mindkét nemzetközi kártyatársaság kártyáira és minden bankra egységesen alkalmazandó bankközi jutalék mértékét és struktúráját határozták meg, illetve ilyen megállapodáshoz szabályzataikkal keretet biztosítottak és azt támogatták, versenykorlátozó, a tilalom alól nem mentesülő megállapodást kötöttek. A megállapodás következtében a két kártyatársaság közötti verseny, továbbá a kártyaelfogadó bankok közötti verseny csak torz, korlátos módon alakulhatott ki. A kártyatársaságok felelősségének megalapozásához hozzájárult, hogy ezen vállalkozások magatartása tette lehetővé, hogy a bankok versenykorlátozó megállapodást kössenek.
465. A versenyhatóság a megállapodást versenykorlátozó célúnak és versenykorlátozó hatásúnak is tekintette. A célzatot illetően a MIF szintjét meghatározó bankok (szubjektív) szándéka is bizonyíthatóan az volt, hogy gátat szabjanak a kereskedői díjak túlzott csökkenésének. A GVH arra jutott, hogy a megállapodás versenykorlátozó hatásai (kereskedői árak növelése, a kártyás fizetés terjedésének akadályozása) szintén megállapíthatók.
466. A GVH álláspontja szerint a MIF versenykorlátozó hatását növelték az egyéb megkötések, mint a „honour all cards rule”¹¹⁶, „blending”¹¹⁷, illetve a „no-surcharge rule”¹¹⁸.
467. A megállapodás időtartama alatt a feleknek 2004. január 1-jéig módjukban állt volna egyedi mentesítést kérni, ezzel a lehetőséggel azonban nem éltek, a megállapodás mentesülését pedig az eljárás alatt sem bizonyították. A felek az eljárás során nem azonosítottak olyan hatékonysági előnyöket, amelyek elérése indokolttá tette volna a verseny ilyen természetű korlátozásának fenntartását.

114 23 kibocsátó bank, melyek a következők: Allianz Bank Zrt., AXA Bank Europe SA Magyarországi Fióktelepe, Banco Popolare Hungary Bank Zrt., BNP Paribas Magyarországi Fióktelepe, Budapest Bank Nyrt., CIB Bank Zrt., Citibank Europe plc Magyarországi Fióktelepe, Commerzbank Zrt., Credigen Bank Zrt., Dresdner Bank AG Magyarországi Fióktelep, Erste Bank Hungary Nyrt., ING Bank N.V. Magyarországi Fióktelepe, KDB Bank (Magyarország) Zrt., Kereskedelmi és Hitelbank Zrt., Magyar Cetelem Bank Zrt., Magyar Külkereskedelmi Bank Zrt., Magyarországi Volksbank Zrt., Merkantil Váltó és Vagyonbefektető Bank Zrt., OTP Bank Nyrt., Raiffeisen Bank Zrt., Sopron Bank Burgenland Zrt., Takarékbank Zrt., UniCredit Bank Zrt.

115 A MIF a kártyaelfogadó bankok által a kártyakibocsátók felé fizetett díj.

116 Egy adott társaság valamennyi kártyájának elfogadása.

117 Egy vagy több kártyatársaság többféle kártyája esetében az egységes díjak alkalmazása.

118 A kártyás és készpénzes fizetés közötti különbségtételt tiltó szabályok.

468. A GVH indokoltan tartotta – összesen több mint 1,9 milliárd forint – bírság kiszabását is azokra a szereplőkre¹¹⁹, akik tevékenyen részt vettek a versenytorzító megállapodás létrehozásában, az ugyanis a versenytársak közötti kapcsolatot érintette, kifejezetten versenykorlátozó célja is volt, és hosszú ideig érezte hatását. A megállapodáshoz utólag csatlakozó pénzintézetek esetében bírság kiszabása nélkül állapította meg a jogsértést a GVH.
469. A GVH a MITAC termékeket gyártó taiwani vállalkozás¹²⁰ és az azokat forgalmazó magyar disztribútor cégekkel¹²¹ szemben Vj-166/2006. számon indított versenyfelügyeleti eljárást. Valószínűsíthető volt, hogy a kézi GPS-készülékek hazai piacán a Mitac GPS-készülékeket hivatalosan forgalmazó és kiskereskedelmi tevékenységet is végző LCP Systems Kft., valamint a terméket nagy- és kiskereskedelmi forgalomban értékesítő vállalkozások között megállapodás jött létre a MITAC termékek kiskereskedelmi áraitra vonatkozóan. A GVH feltételezte, hogy a megállapodás szerint a kiskereskedelmi üzletek a vállalkozások közötti árverseny elkerülése érdekében az LCP Systems Kft. által kiadott „ajánlott” kiskereskedelmi árat alkalmazták minimumárként.
470. A versenykorlátozó megállapodás több elemből tevődött össze. Az LCP Systems Kft. és az RRC Hungary Kft. mint a Qtek okostelefonok nagykereskedői 2006. július 17-én megegyeztek arról, hogy a jövőben egyeztetik egymással minimális árait. Konkrétan meghatározták azt az árat, amelyen a viszonteladókna kínálják a Qtek-9000 termékeket. A megállapodás a GVH szerint súlyosan korlátozta a Qtek termékek két jelentős piaci szereplőnek számító nagykereskedője közötti árversenyt. A rendelkezésre álló bizonyítékok ugyanakkor azt mutatták, hogy az RRC Hungary Kft. nem tartotta magát a megállapodott árhoz, annál olcsóbban árusította a készüléket, így a megállapodás érdemi negatív hatást nem fejtett ki a piacon. A versenytörvény szerint azonban már azon megállapodás is tilalomba ütközik, amely a gazdasági verseny megakadályozását, korlátozását vagy torzítását célozza, vagy ilyen hatást fejthet ki. Az, hogy utóbb egyik fél nem tartja magát a megállapodáshoz, nem teszi azt meg nem történtté.
471. Az LCP Systems Kft. és a MITAC International Corporation (MITAC) a vizsgált időszakban nem írtak alá disztribútori szerződést a MITAC termékek forgalmazásáról. Ennek ellenére az általuk folytatott és a GVH által fellelt levelezés egyértelműen bizonyította, hogy megegyeztek egymással a MITAC termékek viszonteladói és végfelhasználói áráról. Az egyezség értelmében a termékek árait a MITAC határozta meg, azok betartását az LCP Systems Kft. vállalta. A megállapodás kimondott célja volt, hogy Magyarországon és a környező országokban maximalizálják a MITAC termékek piaci részesedését. A MITAC által meghatározott árak nem ajánlott árként, hanem ténylegesen rögzített árként funkcionáltak a piacon. A MITAC több alkalommal is kimondottan felszólította a partnereket, hogy kövessék az árakat.
472. Az a vállalkozás, amelyik nem tartotta az előre meghatározott árakat, komoly szankciókkal nézett szembe. A MITAC külön is felhívta a figyelmet arra, hogy jogszerűen leállíthatja a szállítást, ha a partnerek nem követik az árakat. Egy MITAC e-mail szerint előfordult az is, hogy a MITAC 2 % árrés elvesztésével „büntette” az árletörő disztribútorait. A MITAC és az LCP Systems Kft. fenti magatartásával részesévé váltak egy tiltott árrögzítő megállapodásnak, amely – tekintettel a MITAC piaci részesedésére – érezhető mértékben képes volt a versenyt korlátozni.
473. Ugyan az LCP Systems Kft. által kötött viszonteladói szerződések nem tartalmaztak árrögzítő klauzulát, azonban a GVH helyszíni vizsgálata során megtalált e-mail-váltások azt bizonyították, hogy az LCP Systems Kft. az időszakonként megküldött táblázatokban szereplő árakat ténylegesen minimumárként alkalmazta, amelyek betartása érdekében több üzleti partnerével együttesen, rendszeresen fellépett a viszonteladóival szemben.
474. Az LCP Systems Kft. által meghatározott, kívánatosnak tartott árak egy jól átgondolt rendszert alkottak, amely révén az LCP Systems Kft. a MITAC termékeknek jelentős piaci részesedést és sikert kívánt garantálni. Olyan árrendszert dolgozott ki és tudott több-kevesebb sikerrel működtetni, amelyben az árversenynek moderált szerep jutott. Fontosabb volt, hogy a kereskedőket kellő árrés garantálásával tudja megfelelő marketingre és így nagyobb eladásokra ösztönözni.
475. Az együttműködés fenntarthatósága szempontjából a legnagyobb kihívást azok a vállalkozások jelentették, amelyeket az eljárás alá vontak gyakran „árletörők”-nek nevez-

119 A GVH hét bankra összesen 968 M Ft (Budapest Bank 188 M Ft, OTP Bank 281 M Ft, MKB 84 M Ft, CIB Bank 91 M Ft, Erste Bank 107 M Ft, K&H Bank 127 M Ft, ING Bank 90 M Ft), a két kártyatársaságra 477-477 M Ft bírságot szabott ki.

120 MITAC International Corporation.

121 LCP Systems Kft., Hamex Zrt., Speedshop Kft., RRC Hungary Kft.

tek¹²². Ezek részben úgy tudtak alacsonyabb árakkal dolgozni, hogy külföldről, más uniós tagállamokból beszerzett árukat értékesíttek. A GVH számára ez is mutatta, hogy a megállapodás révén kialakult magyar árak magasabbak voltak a környező országok árainál, hiszen egyébként nem lett volna üzletileg kifizetődő párhuzamos, „szürke” importba fogni.

476. Az LCP Systems Kft. által szükségesnek tartott ártartási rendszer a GVH szerint a gyakorlatban is megvalósult, ráadásul éppen az autonavigációs piac felfutása szempontjából kritikusnak nevezhető első hónapokban. Volt ugyan néhány, elsősorban az interneten áruló kereskedő, aki nem tartotta magát e szabályokhoz, de ettől még a rendszer egésze létezett és sok esetben érvényesült is, a fogyasztók számára magasabb árakat eredményezve. Az LCP Systems Kft., a Speedshop Kft. és a Hamex Zrt. ezen magatartásával tiltott végfelhasználói árrögzítést valósított meg, amely alkalmas volt a gazdasági verseny korlátozására.

477. A fentiek miatt a GVH összesen 103 millió forint bírságot szabott ki a résztvevő vállalkozásokkal szemben¹²³. Ennek során a MITAC és az LCP Systems Kft. tekintetében súlyosító körülménynek tekintette, hogy a két cég a versenykorlátozás értelmi szerzője volt, ellenőrizte az ártartást, és jelentős piaci részesedésű termékekre kötött versenykorlátozó megállapodást, továbbá azt, hogy az LCP Systems Kft.-t korábban már elmarasztalta a GVH. A Speedshop Kft.-vel szemben nem szabott ki bírságot, mert az ő ártartó tevékenysége is hozzájárult ahhoz, hogy az ártartó rendszer a gyakorlatban nem működött megfelelően.

478. A GVH 2008 januárjában Vj-7/2008. számon indított eljárást a **Castrol Hungária Kereskedelmi Kft.** ellen, mivel a BP-csoporthoz tartozó, közlekedési és ipari kenőanyagok nagykereskedelmével foglalkozó vállalkozás egyes gépjárműszervizekkel határozatlan vagy több éves, határozott időtartamra kötött kenőanyagértékesítési szerződéseiben olyan kikötéseket alkalmazott, amelyek szerint amellyel, hogy a vevők kizárólag a Castrol termékeit használhatták, forgalmazhatták, azokat meghatározott bruttó fogyasztói ár alatt nem értékesíthették.

122 Az ártartól való minimális (1-2 ezer forintos) eltérés még nem jelentett a gyakorlatban problémát, egy 8-10 ezer forintos aláárazás esetén viszont az LCP Systems Kft. vagy valamelyik nagykereskedelmi partnere intézkedett, telefonon próbálva jobb belátásra bírni a partnert.

123 A Mitac Mio-val szemben 50, az LCP Kft-vel szemben 43, a Hamex Zrt-vel szemben 9, az RRC Hungary Kft.-vel szemben 1 Mft.

479. A GVH szerint a fogyasztói árak legalacsonyabb mértékének vagy pontos összegének rögzítése versenykorlátozó hatású. Az árképzés ugyanis a kereskedő egyik legfontosabb versenyeszköze, az árképzés korlátozása pedig ezen eszköz hatékony alkalmazását gátolja. A versenyhatóság álláspontja az volt, hogy a Castrol és a szervizek közötti megállapodások befolyásolták a hazai kenőanyagpiac működését, mivel a társaság piaci részesedése 10-30 százalék között mozgott, a viszonteladási árak megkötésére vonatkozó kitéltelt pedig a Castrol a szervizekkel kötött szerződések túlnyomó többségénél alkalmazta. Ugyan az eljárás alá vont 2006-tól ezt az elvárást az új szerződésekbe már nem tette bele, ám az érvényben maradt megállapodások többségében a korlátozás továbbra is szerepelt. A GVH szerint a korlátozásnak lehetett piaci hatása, hiszen egyes szervizek saját bevallásuk szerint a szerződés szerinti árakat magukra nézve kötelezőnek tartották, azokat alkalmazták. Bár a Castrol a szerződés szervizek általi betartását nem ellenőrizte, a versenytörvény már a verseny akadályozását célzó megállapodást is tiltja.

480. A jogsértés megállapítása mellett a GVH kötelezte a Castrolt, hogy a kifogásolt szerződéses kikötéseket a határozat kézhezvételétől számított három hónapon belül hozza összhangba a versenytörvény rendelkezéseivel. A GVH szerint ugyanakkor a Castrol gépjárműszervizekkel kenőanyag értékesítése tárgyában öt évnél nem hosszabb időre kötött versenytilalmi kikötései nem minősülnek tiltott, gazdasági versenyt korlátozó megállapodásnak.

481. A GVH bírság kiszabását nem tartotta indokoltnak, mert azt sem a versenynek okozott sérelem súlya, sem az elretentés nem tette szükségessé. A viszonteladói ármegekötésnél figyelembe vette a versenyhatóság, hogy – a rendelkezésekre álló bizonyítékok alapján – a korlátozást a Castrol nem ellenőrizte, nem érvényesítette, annak betartására nem tett lépéseket, így az előírást megszegőkkel szemben szankciót sem alkalmazott, a szervizek által ténylegesen alkalmazott árról pontos áttekintés nem állt rendelkezésre. A mentesülésben nem részesülő kizárólagossági szerződések – tekintettel azok számára és az általuk képviselt forgalom súlyára – pedig nem korlátozták a versenyt pénzügyi jellegű szankciót megkívánó mértékben. Mindkét magatartás megítélésénél fontos szempont volt, hogy azokkal a Castrol lényegében önként, az eljárás megindulása előtt felhagyott, a még hatályos szerződések megváltoztatása érdekében érdemi intézkedéseket hozott.

- 482.** A GVH Vj-57/2007. számon versenyfelügyeleti eljárást folytatott le a **Magyar Pékszövetséggel** szemben, mert gyanúja szerint az érdekképviselő koordinálta tagjainak 2006 augusztusi és 2007 februári áremeléseit. A vizsgálat során a versenyhatóság több ízben tartott előzetes értesítés nélküli helyszíni szemlét az érintetteknel, végül az **érdekképviselően kívül 23 sütőipari vállalkozást** vont be az eljárásba. A GVH eljárása során bebizonyosodott, hogy a Magyar Pékszövetség honlapján 2005. november 25-én megjelentette a fehér kenyér „reális” átadási és fogyasztói árát. 2006. március 23-án és 24-én pedig regionális ülésein áremelésre hívta fel tagjait, és felszólította a jelenlévőket, hogy kommunikáljanak egymással. A GVH szerint a szövetség megnyilvánulásainak egyetlen célja volt: a sütőipari termékek árának emelése. A feltárt bizonyítékok szerint nem az áremelések „elvi szükségessége” miatt került sor az egyeztetésekre, hiszen az érdekképviselő konkrét lépéseket is tett az áremelés irányába, ráadásul tagjait is arra biztatta, hogy együtt lépjenek fel piaci helyzetük, eredményességük javítása érdekében. Ezzel a magatartásával a szövetség elősegítette az egyébként egymással versengő vállalkozások piaci magatartásának koordinálását. A versenytörvény szerint a jogsértés megállapításához elégséges, ha a cél nyilvánvalóan a verseny megakadályozása, korlátozása torzítása.
- 483.** A GVH szerint a versenytörvényt több sütőipari vállalkozás is megsértette. A Magyar Pékszövetség tevékenységének eredményeként ugyanis egyes sütőipari vállalkozások körében gyakorlattá vált a rendszeres információcseré. Emiatt a vállalkozások pontosan tudták, hogy versenytársaik mikor és milyen mértékben változtatnak áraikon, ezzel kiiktatták a legnagyobb bizonytalansági tényezőt a piacon. Azzal, hogy a cégek bizalmas, üzleti titoknak minősülő információkat osztottak meg egymással, összehangolták piaci magatartásukat, amit a versenytörvény tilt. Az összehangolt magatartás megállapításához a versenytörvény szerint elegendő, ha bebizonyosodik, hogy a vállalkozások között volt olyan kapcsolatfelvétel, melynek célja vagy hatása a vállalkozások piaci magatartásának befolyásolása azzal, hogy az érintettek felfedik követni kívánt piaci magatartásukat.
- 484.** A fentiek miatt a Magyar Pékszövetség 5 M Ft bírságot kapott. Az eljárás alá vont 23 sütőipari cég közül végül 16¹²⁴ kapott összesen 76,6 M Ft bírságot.
- 485.** Bár a GVH az elmúlt években meghozott döntéseiben is megfogalmazta azt az elvárást, hogy szakmai-érdekképviselői szervezetek ilyen tevékenységük keretében tartózkodjanak a versenyjog által elítélendő összehangolt magatartás folytatásától, továbbra is megfigyelhetőek ilyen irányú törekvések. Ezzel összhangban a GVH továbbra is egyik fontos feladatának tekinti a vállalkozások szakmai szövetségei által kibocsátott, **ajánlott szolgáltatási díjtételek** versenyjogi értékelését, amelynek kapcsán a Versenytanács a joggyakorlat alakulása szempontjából is több iránymutató döntést¹²⁵ hozott az elmúlt években. A verseny jog által védett alapelveivel ellentétben a vállalkozások társadalmi szervezetének minden olyan magatartása, amelynek célja, illetve (tényleges vagy lehetséges) hatása a versenytársak közötti szabad verseny, a fogyasztók vállalkozások közötti választása lehetőségének indokolatlan korlátozása vagy kizárása, valamint azok a magatartások is, amelyek azt célozzák vagy azzal a hatással jár(hat)nak, hogy a társadalmi szervezet e magatartása a verseny alakulását befolyásoló tényezővé lépjen elő, például a piacon alkalmazott árak alakulásának vonatkozásában.
- 486.** Egyes szervezetek – bizonyos korlátok között – rendelkeznek jogszabályi felhatalmazással arra, hogy ajánlott díjtételeket határozzanak meg. Ha azonban az adott szakmai szövetség nem kapott ilyen felhatalmazást, akkor magatartása versenyfelügyeleti eljárás tárgyává tehető. Az ilyen jellegű, jogszabályi felhatalmazás nélkül tanúsított magatartásokat nem teszi jogszerűvé a tagok érdekei védelmének célja sem, így például az arra történő törekvés, hogy az érintettek egzisztenciális helyzete javuljon. Az ezek elleni fellépés versenyjogi indokoltsága az alábbiakban foglalható össze.
- 487.** A verseny érvényre jutása szempontjából elsőrendű fontosságú, hogy a piaci szereplők ne ismerjék egymás jövőbeni költség- és árstratégiáját és egyéb üzletpolitikáját. Csak ily módon biztosítható ugyanis, hogy a vállalkozások maximális hatékonyságra törekedve, működési költségeiket leszorítva ténylegesen versengjenek a keresletért. A vállalkozások szakmai szövetsége által közzétett ajánlott szolgáltatási díjtételek azonban valamennyi érintett vállalkozás számára a bizonyosság egy megfelelő fokát nyújtják abban a vonatkozásban, hogy a piacon milyen árak érvényesülnek, illetve előreláthatóan miként fog alakulni a piaci szereplők jövőbeni árazási politikája. Így a piac egymással versenytársi viszonyban lévő szereplői

124 ALBA-KENYÉR Sütőipari Zrt., BÁCSCSA Sütő- és Édesipari Kft., Ceres Sütőipari Zrt., Delta Pékség Sütőipari és Kereskedelmi Kft., Európa-Pék Export, Import Kereskedelmi és Szolgáltató Kft., Ferrosüt Sütő- és Édesipari Kft., Jász-Sütőház Kft., Karamell-Ingatlan Ingatlanüzemeltető Zrt., Kurdi Family Pék Kft., Lővér Sütő

Zrt., Pannon Sütőipari Zrt., Szolnoki Sütőipari Zrt., Tatabányai Sütőipari Kft., Univer Coop Zrt., Zalaco Zrt., Zsemle '93 Kft.

125 Például Vj-84/2007, Vj-1/2008, Vj-36/2008, Vj-51/2008.

egyedi üzleti döntéseiknél figyelembe vehetik versenytársaik jövőbeni várható árpolitikáját, s ennél fogva árazásuk – a magasabb profit által vezérelve – nyilvánvalóan erre, a szakmai szövetség által közzétett ajánlásban szereplő árszint irányába fog tendálni.

- 488.** A vállalkozások szakmai szövetsége által közzétett ajánlott szolgáltatási díjtételek tehát végső soron azzal a hatással járhatnak, hogy a vállalkozások egyéni költségeitől, teljesítményük minőségétől függetlenül egységesülnek a piaci árak. Ez egyben azt jelenti, hogy az alacsonyabb önköltséggel működni képes vállalkozások sem érznek készletét árai csökkentésére. Így ezen árszintnek a piacon történő általános alkalmazása miatt az árak nem, illetve torzultan jelenítik meg a vállalkozások között szakmai alkalmasságban, üzleti megbízhatóságban, hatékonyságban megmutatkozó, a vállalkozások közötti versenyben meghatározó jelentőséggel bíró különbségeket. Ez mindazonáltal nem jelenti azt, hogy – a keresletet a versenytársaik piaci részesedésének rovására magukhoz csábítandó – adott esetben ne menjenek ezen árszint alá. Az ajánlott díjtételek ugyanakkor – kikényszeríthetőség hiányában is – alkalmasak arra, hogy mesterségesen orientálják a piaci szereplők árpolitikáját, s azt közvetítik a vállalkozások felé, hogy nem érdemes hatékonyságra törekedniük, hiszen versenytársaik is az ajánlott díjtételekben foglaltaknak megfelelően áraznak. Az ajánlott árak vállalkozások társadalmi szervezete általi közzététele – kikényszeríthetőség hiányában is – a verseny törvénybe ütközik, mivel az ajánlott árak következtében más árak érvényesülhetnek a piacon, mint az ajánlás hiányában.
- 489.** A vállalkozások szakmai szövetsége által közzétett, a piacon érvényesítendő árakra vonatkozó ajánlás a szolgáltatást igénybe vevők irányában is negatív hatást fejthet ki. Egyrészt a díjtételek alkalmasak arra, hogy azt sugallják a potenciális ügyfeleknek (pl. fogyasztóknak), hogy az ajánlott árak a piacon érvényesülő indokolt árakat tükrözik, s a szolgáltatás önköltsége és szellemi értéke az ajánlott ár közelében van. Másrészt az ismertté váló ajánlott díjak azt a képzetet kelthetik, hogy nem érdemes más szakembert keresni a mindenütt azonos vagy hasonló mértékű díjakra tekintettel, vagy azt eredményezhetik, hogy annak a szakembernek a munkáját, aki esetleg mégis alacsonyabb díjat érvényesít – mint olcsóbb szolgáltatást – szakmailag nem megfelelőnek vélik.
- 490.** A vállalkozások által létrehozott szakmai érdekképviseleti szervezetek döntései (közvetlenül vagy közvetett formában) alkalmasak a vállalkozások (mindenekelőtt, de nem kizárólagosan tagjaik) piaci magatartásának befolyásolására, függetlenül attól, hogy az ajánlásként vagy kötelező jelleggel jelenik-e meg. Ezen versenyjogi ítéletet az sem befolyásolja, ha a vállalkozások társadalmi szervezete nonprofit módon tevékenykedik.
- 491.** A vállalkozások társadalmi szervezete, a köztisztület, az egyesülés és más hasonló szervezet döntése kapcsán kiemelendő, hogy a „döntés” kifejezés jelentése – éppen az értelmezés határait tágító, a Tpv. 11. §-ában foglalt versenykorlátozó magatartás, megállapodás fogalmának rögzítése folytán – nem szűkül le az alakszerűen meghozott, formális határozatokra, hanem a formailag nem kötelező, de a tényleges magatartást befolyásolni képes ajánlásokra is vonatkozik. A döntésnek nem kell különösebb formai követelményeknek eleget tennie (pl. határozati formát viselőnek lennie). Az adott döntés elfogadása és közzététele akkor is a Tpv. 11. §-ának hatálya alá esik, ha azzal összefüggésben nem került sor a szervezeti rend szerinti formális határozathozatalra.
- 492.** A fenti elvek érvényesültek a Vj-51/2008. számon indított versenyfelügyeleti eljárásban is, mely során a GVH megállapította, hogy a **Magyar Országos és Budapesti Fodrász, Fogtechnikus, Kéz-, Lábápoló és Műköröm-építő, Szikvízkészítő, Kelmefestő-Vegyztisztító Szakmai Ipartestület** (MOSZI vagy Ipartestület) a gazdasági verseny korlátozásának tilalmába ütköző magatartást tanúsított, amikor 1997-től 2008-ig „Ajánlás” elnevezéssel internetes honlapján, illetve saját kiadású fogtechnikai szaklapjában forint és euró alapú minimumárakat tett közzé négy fogtechnikusi munkakategóriára (rögzített és kivehető fogpótlások, kivehető fogszabályozó készülékek, rögzített fogszabályozó készülékek, titán munkák).
- 493.** Az ajánlott minimumár-listákat elkészítő és közzétevő Országos Fogtechnikus Ipartestület a MOSZI hat szakmai szervezeti egysége közül az egyik. Az Ajánlást a tagság a taggyűlésen megismerhette, véleményt mondhatott róla. Az Ajánlás első verziója 1991-ben született, s a MOSZI ezt az „előző évi tapasztalatok és a várható folyamatok figyelembevételével” 2008-ig minden évben a díjtételek megfelelő módosításával megújította. A MOSZI nyilatkozata szerint az Ajánlásban foglaltakat számításokra alapozva készítette el, valamint „tapasztalati és piaci elemzések is segítették az Ajánlás elkészítését.”

494. A MOSZI az Ajánlást 1991. és 2008. között minden évben közzétette a szaklapjában, illetve amióta a MOSZI weboldallal is rendelkezik, az interneten is. Az eljárás alá vont a versenyfelügyeleti eljárás megindítását követően 2009-ben nem publikált minimumára vonatkozó ajánlást.
495. A GVH álláspontja szerint a MOSZI Ajánlásának pusztán léte azt támasztja alá, hogy az érdekképviselő célja a piacon érvényesülő árak befolyásolása, valamint a piaci szereplők orientálása volt. Összehasonlítva a 2007. és a 2008. évi ajánlott díjtételeket, az emelés (amely számos esetben 30 százalékos volt) jelentősnek mondható. Nem vitatta a GVH, hogy a piacon tevékenykedő vállalkozások – saját költségstruktúrájuk ismeretén kívül – rendelkezhetnek információkkal a piacon érvényesülő árakról. Egy adott pillanatban – tehát statikusan – képesek lehetnek arra, hogy megbecsüljék, megállapítsák a piacon érvényesülő árakat. Az azonban közgazdaságilag már nem életszerű, hogy a vállalkozások hosszabb időszakra – akár fél évre, egy évre előrevetítve – képesek legyenek a piacon a jövőben érvényesülő versenytársi árszint megállapítására. Éppen ezért a versenykorlátozás célzatán kívül nincs más ésszerű magyarázat arra, ha a vállalkozások – szakmai szövetségi ajánlások formájában – megfogalmazzák a piacon az általuk a jövőben alkalmazni javasolt árszintet.
496. A GVH álláspontja szerint az a tény, hogy a MOSZI az interneten, valamint a szaklapjában széles körben közzétette az Ajánlást, valamint az, hogy minden évben megújította azt, arra utal, hogy a MOSZI szándéka a fogtechnikusok piaci magatartásának befolyásolása volt.
497. Határozatában a versenyhivatal 3 M Ft bírságot szabott ki. Ennek során súlyosító körülményként értékelte, hogy a jogsértés több mint tíz éven át tartott, és az eljárás alá vont a legnagyobb tagsággal rendelkező társadalmi érdekképviselői szervezet az érintett piacon. A versenyhatóság enyhítő körülményként vette figyelembe, hogy az eljárás alá vont az eljárás megindítása óta nem készített és nem tett közzé minimumárakra vonatkozó ajánlást, továbbá erre fel is hívta a tagok figyelmét. A bírság kiszabása mellett a GVH kötelezte a MOSZI-t, hogy internetes honlapján, annak nyitó oldaláról elérhetően, jól láthatóan, észrevételek hozzátétele nélkül, legalább háromhónapos időtartamig teljes terjedelemben tegye közzé a GVH határozatát. Emellett a Dental Dialógus című szaklapnak a következő számában és a tagjainak szóló ajánlott levélben a GVH határozata rendelkező részének idézésével hívja fel az olvasók és a tagok figyelmét arra, hogy az általa korábban közzétett ajánlott minimumárakat ne alkalmazzák, azokra a szerződő partnereikkel való kapcsolatok során, a bíróság előtti eljárásokban, egyéb esetekben ne hivatkozzanak.
498. A versenyhatóság az eljárás alá vont kötelezettségvállalásának¹²⁶ elfogadása mellett megszüntette a **Békés Megyei Ügyvédi Kamarával** (BMÜK) szemben Vj-84/2007. számon indított versenyfelügyeleti eljárást. A GVH észlelte, hogy a BMÜK a nyilvántartásbavételi eljárások során felszámított nyilvántartásbavételi (regisztrációs) díjak kamarai elnökségi határozattal történő megállapításával¹²⁷ és kivetésével valószínűsíthetően a gazdasági verseny korlátozásának tilalmába ütköző magatartást folytatott.
499. A regisztrációs díjak¹²⁸ országosan nagy szórás¹²⁹ mutatnak. A Magyar Ügyvédi Kamara a területi ügyvédi kamarák által megállapított díjak egy részét¹³⁰ elvonta saját működési költségeinek fedezése céljából.
500. Az eljárásban a GVH azt vizsgálta, hogy az elnökségi határozatoknak célja és/vagy hatása-e az, hogy részben a magas regisztrációs díjak megállapításával, részben bizonyos díjak személycsoportonként eltérő mértékben való meghatározásával a versenyt korlátozza.
501. A regisztrációs díj mértéke versenyjogi jelentőséget kaphat, ha a piacralépés akadályozására alkalmas tényezővé válik. A GVH nézete szerint a 132.000 Ft és különösen az 500.000 Ft olyan mérték, amelynek a megfizetése nemcsak egy frissen szakvizsgázott, szakmáját kezdő fiatal, de egy tapasztaltabb jogász, sőt egy másik megyében gyakorlatot szerzett, de az adott megyében praxissal, klientúrával

126 A kötelezettségvállalás intézményének részletes bemutatását lásd. a II. (Eljárások) fejezet bevezetőjében.

127 2005-ben 132.000 Ft, 2006-ban 500.000 Ft.

128 Egyes területi kamarák a regisztrációs díj elnevezés helyett az egyszerű kamarai hozzájárulás vagy egyszerű kamarai tagdíj kifejezést használják.

129 Az ügyvédi regisztrációs díjak 100.000–500.000 Ft között, az alkalmazott ügyvédi regisztrációs díjak 100.000–500.000 Ft között mozogtak, az európai közösségi jogászok 150.000 Ft-tól 1.000.000 Ft-ig, a külföldi jogi tanácsadók 168.000 Ft-tól 1.000.000 Ft-ig terjedő regisztrációs díjat fizettek.

A legtöbb kamara kedvezményes díjat állapított meg azoknak az ügyvédeknek, akik ügyvédjelöltként a területi kamarában töltötték gyakorlati éveiket, illetve azoknak az ügyvédeknek, akik alkalmazott ügyvédként egyszer már fizettek nyilvántartásba vételi díjat a kamarának.

130 Az elnevezéstől függetlenül 2006-ban minden területi kamara az újonnan bejegyzett ügyvédek után 20.000 Ft-ot, az ügyvédjelöltek után 5.000 Ft-ot volt köteles a Magyar Ügyvédi Kamarának átutalni.

még nem rendelkező ügyvéd számára is megterhelő, a nyilvántartásba vétel iránti kérelem benyújtását akadályozó tényező lehet.

- 502.** A regisztrációhoz – ezáltal a piacralépéshez – kapcsolódó díjtételek meghatározásával a már piacon lévő vállalkozások érdekképviselői szerve képes növelni a piacra belépni szándékozók költségeit. Tekintettel arra, hogy kamarai tagság, illetve regisztráció nélkül az ügyvédi tevékenység nem végezhető, a kötelező kamarai tagság révén a kamara döntéseivel képes a belépni szándékozók elé költségkorsorlatot állítani.
- 503.** A fentiek mellett a GVH vizsgálta egyfelől azt, hogy a Kamara eltérő mértékű díj megfizetését írta elő ugyanabba a nyilvántartásba történő bejegyzésért különböző személyeknek, másfelől a különböző nyilvántartásokba történő bejegyzés regisztrációs díjainak nagymértékű eltérését.
- 504.** Az eljárás során a BMÜK kötelezettségvállaló nyilatkozatot tett, melyben vállalta, hogy egyrésztől egységesen 150.000 Ft-os regisztrációs díjat alkalmaz, másrésztől a megállapított díjat csak előre meghatározott mértékben, a kamarai tagok díjának emeléséhez kötötten módosítja. A GVH e vállalatokat megfelelőnek tartotta az általa támasztott azon követelmények kielégítésére, miszerint olyan nyilvántartásbavételi díjak kiszabására lett volna szükség, melyek nem alkalmasak arra, hogy akadályozzák a jogi tevékenységet folytatni szándékozók piacralépését, illetve képes felszámolni az indokolatlan diszkriminációt az ügyvédi nyilvántartásba felvételt kérők által fizetendő regisztrációs díjak között.
- 505.** A GVH 2009 májusában versenyfelügyeleti eljárást indított a **Mezőgazdasági Szövetkezők és Termelők Országos Szövetsége, a Magyar Agrárkamara, az Élelmiszerfeldolgozók Országos Szövetsége, a Tej Termékintanács, a Magyar Zöldség-Gyümölcs Szakmaközi Szervezet és Termékintanács, a Vágóállat és Hús Szakmaközi Szervezet és Termékintanács, a Baromfi Termékintanács, az Országos Kereskedelmi Szövetség és az Általános Fogyasztási Szövetkezetek és Kereskedelmi Társaságok Országos Szövetsége** ellen, miután ezek a szervezetek 2009. április 9-én aláírták az **Élelmiszer Termékpálya Kódexet** (Kódex). Az eljárás megindítása előtt a GVH az általa egyébként üdvözölt Kódex 94 pontjából összesen 10 pontot kifogásolt. A Kódex öt olyan pontját¹³¹ azonosította, amelyek természetüknél fogva magukban hordozzák a

131 5.15. A termékpálya vállalkozásai árpolitikájukban nem alkalmaznak piacveszélyeztető eszközöket, így különösen

versenykorlátozás lehetőségét, vagyis versenykorlátozó célúnak minősülhetnek, míg a Kódex másik öt pontja¹³² tekintetében a versenykorlátozó cél nem volt valószínűsíthető. Alkalmazásuk esetén azonban a lehetséges versenykorlátozó hatások bekövetkezése nem volt kizárható, így a vizsgálat indítása ezek tekintetében is indokolt volt.

- 506.** A Tptv.¹³³ külön nevesíti azokat a jogsértéseket, amelyek esetében már a versenykorlátozó cél is jogsértőnek minősül.

b) nem forgalmazznak saját üzletben előállított terméket önköltségi ár alatt;

c) nem forgalmazznak szezonterméket akciós áron az adott termék hazai értékesítési szezonjának kezdetén.

7.2. A termékpálya vállalkozásai a kiemelt jelentőségű hazai termékek körét illetően külföldről származó termékekkel csak a választékot bővítik.

7.3. A termékpálya élelmiszerforgalmazással foglalkozó vállalkozásai élelmiszerválasztékának kiemelt jelentőségű hazai termékekből álló hányada a Magyar Köztársaság területén megfelelő mennyiségben és folyamatosan előállított kiemelt jelentőségű hazai termékek esetében – azon időszakokban, amikor ezeket a termékeket Magyar Köztársaság területén is jelentős mennyiségben állítják elő – eléri az elsődleges és másodlagos kihelyezések polcfelületei alapján mérhető 80%-ot.

7.5. A termékpálya élelmiszer-előállítással foglalkozó vállalkozásai ártörési céllal nem importálnak kiemelt jelentőségű hazai termékek körébe tartozó mezőgazdasági alapanyagot.

7.7. A termékpálya mezőgazdasági termeléssel foglalkozó vállalkozásai a kiemelt jelentőségű hazai termékek körében exportra csak a hazai piacon nem értékesíthető többletmennyiséget értékesítik, árfelhajtási céllal pedig nem exportálnak e körbe tartozó mezőgazdasági alapanyagot.

- 132 4.5. Tiszteletlenül a termékpálya vállalkozásának azon igénye, hogy üzleti partnere ugyanazon szolgáltatásra nézve mással ne lépjen gazdasági kapcsolatba.

5.5. A termékpálya vállalkozásai sem közvetlenül, sem közvetve nem írják elő üzleti partnerük részére, hogy árut, szolgáltatást vagy eszközt harmadik személytől szerezzenek be, kivéve saját kereskedelmi márkás termék előállítását.

5.15. A termékpálya vállalkozásai árpolitikájukban nem alkalmaznak piacveszélyeztető eszközöket, így különösen

a) nem alkalmaznak a külföldről behozott termékek és a hazai termékek esetében eltérő árképzési elveket.

7.4. A termékpálya élelmiszer-előállítással foglalkozó vállalkozásai kiemelt jelentőségű hazai termékek körébe tartozó mezőgazdasági alapanyag szükségletüket hazai mezőgazdasági termeléssel foglalkozó vállalkozásoktól szerzik be minden olyan esetben, amikor az megfelelő mennyiségben és minőségben az adott időszakban általánosan elfogadott piaci áron rendelkezésre áll.

7.6. A termékpálya mezőgazdasági termeléssel foglalkozó vállalkozásai az általuk megtermelt, kiemelt jelentőségű hazai termékek körébe tartozó mezőgazdasági alapanyagokat elsődlegesen hazai élelmiszer-előállítással foglalkozó vállalkozásoknak, e körbe tartozó késztermékeiket pedig hazai élelmiszer-forgalmazással foglalkozó vállalkozásoknak értékesítik, amennyiben arra az adott időszakban általánosan elfogadott piaci áron fizetőkép kereslet van.

133 Tptv.11. § (1) és (2) bek.

- 507.** Ezekben az esetekben már a verseny korlátozására, akadályozására vagy torzítására irányuló versenyellenes szándék, cél kinyilvánítása is elegendő a jogsértéshez. Azok jogellenessége még abban az esetben is megállapítható, ha az abban megállapodó vállalkozások nem alkalmazzák azokat. A jogsértő magatartás tanúsításában ugyanakkor minden olyan vállalkozás részesnek tekintendő, amely kifejezte (akár kifejezetten, akár a megbeszélésen való részvétellel, ráutaló magatartással) a verseny befolyásolására irányuló szándékát.
- 508.** Az Európai Bíróság ítélkezési gyakorlata¹³⁴ szerint a fenti esetekben szükségtelen annak bizonyítása, hogy a magatartásnak tényleges versenykorlátozó hatása is van, azonban – ahogyan azt a GVH is megállapította – annak bizonyítása szükséges lehet, hogy az adott versenykorlátozás érzékelhető-e.
- 509.** A versenyfelügyeleti eljárás során két – egymástól elkülöníthető – időbeli szakasz került górcső alá. Az egyik a Kódex 2009. április 9-én az eljárás alá vontak által történő aláírástól annak hatálybalépéséig eltelt időszak, míg a másik a Kódexben meghatározott 2009. július 1-i hatálybalépést követő időszak. Ez az elhatárolás a versenykorlátozó célzat és hatás értékelésénél bírt jelentőséggel. Míg a Kódex valószínűsíthetően versenykorlátozó hatású rendelkezései csak a Kódex hatálybalépését követően, annak gyakorlati alkalmazása során tudtak volna ténylegesen vagy potenciálisan hatást gyakorolni a versenyre, valamint az érintett piacra (azon belül is az árakra, a kibocsátásra, vagy az áruk és szolgáltatások kínálatára), addig a Kódex azon cikkelyeinél, amelyek versenykorlátozó célúnak minősülhettek volna, elvileg mindkét szakaszban fennállhatott volna a jogsértés.
- 510.** A versenyfelügyeleti eljárás megindításakor a GVH álláspontja szerint a Kódex aláírása egyértelműen azt jelezte, hogy az azt szignáló szervezetek tagjai végre fogják hajtani a Kódexben foglaltakat. Ebben az esetben a mezőgazdaságban, az élelmiszeriparban és az élelmiszer-kiskereskedelemben tevékenykedő vállalkozások egyértelműen a versenytörvénybe ütköző magatartást folytattak volna, ami kihatott volna az összes ágazatra és valamennyi fogyasztóra, így lépésük közérdeket sértett volna. A versenyfelügyeleti eljárás során azonban egyértelművé vált, hogy a Kódex szövetségek, kamarák, terméktanácsok általi aláírása nem tekinthető úgy, hogy azok teljes tagsága
- aláveti magát a Kódex hatályának. Az aláíró szervezetek ugyanis nem rendelkeztek törvényi képviseleti jogkörrel a tagjaik vonatkozásában¹³⁵, így azok semmilyen jognyilatkozata nem volt a tagjaik, vagy azok egy része képviselőtében tett nyilatkozatnak tekinthető. Másrészt az aláíró szövetségek – a megállapodás aláírása előtt, vagy közvetlenül azt követően a GVH eljárásának elindításáig – nem bírtak a tagjaiktól olyan felhatalmazással, illetve nem kértek a tagjaiktól olyan nyilatkozatot, amely alapján a tagok vagy a tagok jelentős csoportjainak egyöntetű akarat-egyezsége a Kódex tekintetében megállapítható lett volna. A Kódex rendelkezései egyértelműen önkéntessé tették volna az abban foglalt szabályok betartását.
- 511.** A Kódex gyakorlati megvalósulása csupán a mezőgazdasági termelő, élelmiszer-előállító, élelmiszer-alapanyag vagy élelmiszer-késztermék behozatalával foglalkozó, illetve élelmiszer-forgalmazóként tevékenykedő tagokat tömörítő országos szövetségek, kamarák és terméktanácsok szintjén létrejött akarategységig jutott, amit azok jellemzően aláírásukkal fejeztek ki 2009. április 9-én. Ez azonban – tekintettel arra, hogy ezek a szervezetek egyáltalán nem folytatnak üzleti tevékenységet – önmagában, a tagok automatikus kötelezése vagy azok önkéntes alávétő nyilatkozata nélkül nem lett volna alkalmas arra, hogy a Kódex gyakorlati megvalósulásának utat nyisson.
- 512.** Emellett a versenyfelügyeleti eljárás során az aláíró szervezetek egy része úgy nyilatkozott, hogy nem alkalmazzák a Kódexet 2009. július 1. napjával, míg más része a GVH eljárásának lezárásáig, illetve határozatlan ideig függesztette volna fel a Kódex alkalmazását, végül néhányan a GVH által kifogásolt cikkelyek alkalmazásától zárkóztak volna el.
- 513.** A versenyfelügyeleti eljárás során mind a termelői oldalt, mind a feldolgozói oldalt képviselő szervezetek egyöntetűen kinyilvánították, hogy a Kódex csak valamennyi aláíró, kötelezettséget vállaló oldal részvétele mellett érvényes. Nem sokkal ezután a kiskereskedőket képviselő szervezetek¹³⁶ végérvényesen elálltak a teljes Kódex alkalmazásától, mivel álláspontjuk szerint az Országgyűlés által elfo-

134 Lásd például: 56/65 sz. ügy, Société Technique Minière (L.T.M.) kontra Maschinenbau Ulm GmbH (M.B.U.) (a továbbiakban „Technique Minière ügy”) [EBHT 1966., 337. o.]

135 Az egyesülési jogról szóló 1989. évi II. törvény, illetve a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény vonatkozó rendelkezéseinek megfelelően.

136 Általános Fogyasztási Szövetkezetek és Kereskedelmi Társaságok Országos Szövetsége

gadott élelmiszer termékpálya törvény¹³⁷ rendelkezései a Kódexet kiüresítették, annak fenntartása, s szabályainak alkalmazása feleslegessé vált.

- 514.** A fenti nyilatkozatok tükrében a többi eljárás alá vont részéről sem volt feltételezhető a Kódex alkalmazása, még a GVH általi eljárásindításkor nem megkérdőjelezett – versenykorlátozó elemeket nem tartalmazó – szűkebb normatartalommal sem. Értelemszerűen tényleges, illetve lehetséges versenykorlátozó hatásokról sem lehetett volna szó a Kódex vonatkozó cikkelyei kapcsán, tekintettel arra, hogy a Kódex aláírását követően egyáltalán nem lépett hatályba, a kiskereskedelmi oldalt képviselő szervezetek kilépésével ugyanakkor annak jövőbeni alkalmazása is kizártnak volt tekinthető.

A fentiekre tekintettel a GVH a versenyfelügyeleti eljárást végzéssel¹³⁸ megszüntette.

- 515.** A GVH Vj-68/2008. számon versenyfelügyeleti eljárást indított annak gyanúja miatt, hogy a Fővárosi Távhőszolgáltató Zrt. (FŐTÁV) által 2007-ben „**Hőközpont helyreállítási, általános javítási és hibaelhárítási munkák**” tárgyban kiírt pályázaton a három nyertes vállalkozás¹³⁹ egymás között előre felosztotta, hogy a hat részpályázat közül ki melyiket és milyen áron pályázza, valamint nyeri meg, és részajánlataikat ennek megfelelően nyújtották be.

- 516.** Az a körülmény, hogy az eljárás alá vontak egymástól különböző, de közbeszerzési eljárás egészét lefedő részprojekteken indultak, gyanúra adhatott okot, azonban a felek életszerű magyarázattal éltek arra vonatkozóan, hogy miért csak az adott résztenderen indultak el. Az eljárás alá vontak, hivatkozásuk szerint, nem előzetes preferencia nélkül választották ki a megpályázott területeket, hanem a ténylegesen meglévő helyismeret, fennálló üzleti kapcsolat és költségszempontról releváns földrajzi közelség alapján. Ezt a megközelítést az eljárás alá vontakon kívüli más vállalkozások is kiemelték. Ennek kapcsán értékelte a GVH azt a tényt is, hogy nem csak az eljárás alá vontak, hanem más vállalkozások is döntöttek úgy, hogy csak adott

résztenderekre indulnak el, sőt több vállalkozás kifejezetten az eljárás alá vontakéhoz hasonló párosításban választotta ki az általa előnyben részesített résztendereket.

- 517.** A versenyfelügyeleti eljárásban megállapítható volt, hogy az eljárás alá vont vállalkozások az eljárás ártárgyalásának első fordulójában egymással azonos vagy egymáshoz nagyon hasonló árajánlatokat tettek, a harmadik fordulóban pedig egymással azonos árakat ajánlottak öt részprojekt tekintetében. Nyilatkozatuk szerint az eljárásban alkalmazott árak alacsony voltát a rendkívül kiélezett verseny, egyes piaci szereplők agresszív piaci magatartásától való félelem indokolta, így több vállalkozás is az önköltségéhez közeli árat ajánlott meg. Nem volt kizárható tehát, hogy az eljárás alá vontak által alkalmazott árak azonosságát ezen tényező is befolyásolta, jóllehet azok egyezősége joggal adott okot a jogsértő egyeztetés valószínűsítésére. Az egyezőség véletlenszerűségét támaszthatta alá az a tény is, hogy már az eljárás második ártárgyalási fordulójában is előfordult, hogy egyes vállalkozások más vállalkozásokkal teljesen azonos árajánlatot nyújtottak be.

- 518.** Mindezen túl a felek régebb óta fennálló szoros üzleti kapcsolatából származó transzparencia, valamint az Onix Kft. és a Mertik Kft. többéves, közvetlenül a kérdéses projektek tartalmára, költségeire irányuló tapasztalata alapján nem volt kizártnak tekinthető, hogy anélkül alakították ki azonos végső árat, hogy annak mértékéről előzetesen megállapodtak volna.

- 519.** Összességében a versenyhivatal úgy ítélte meg, hogy a fennálló, gyanút keltő körülményeken túl más bizonyítékok nem támasztották alá minden kétséget kizáróan a jogsértő egyeztetés tényét, és az eljárás folytatásától sem várt eredményt. Így a rendelkezésre álló bizonyítékokat egybevetve arra a következtetésre jutott, hogy az esetleges jogsértésre utaló körülmények önmagukban nem elegendők a versenykorlátozó megállapodás vagy összehangolt magatartás megállapításához, ezért az eljárást végzéssel megszüntette.

- 520.** A Vj-79/2009. számú versenyfelügyeleti eljárás megindítására a **Rádió Szombathely Kft.** és a **Rádió Szombathely Taxi** között 2009 januárjában létrejött átfogó marketing-megállapodás szolgált alapul. Ezen megállapodás értelmében a Rádió Szombathely Kft. vállalta, hogy a Rádió Szombathely Taxival konkurens helyi taxi-társaságokat nem reklámozza, míg a Rádió Szombathely Taxi vállalta, hogy a szolgáltatási körébe tartozó járműveken más rádió reklámját nem jeleníti meg. Az eljárás megindítását

137 A mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek vonatkozásában a beszállítókkal szemben alkalmazott tisztességtelen forgalmazói magatartás tilalmáról szóló 2009. évi XCV. törvény

138 A megszüntető végzés intézményének részletes bemutatását lásd a II. (Eljárások) fejezet bevezetőjében.

139 Ekta Épületgépészeti Építőipari Szerelő és Szolgáltató Kft., Mertik Szolgáltató Kft., Onix Épületgépészeti, Építőipari Szerelő és Szolgáltató Kft.

követően az eljárás alá vontak a kifogásolt kizárólagosságot azonnal megszüntették. Tekintettel arra, hogy a kizárólagosság a gyakorlatban igen rövid ideig – mindössze néhány hónapig – érvényesült egy olyan piacon, ahol a megállapodással érintett helyi rádiós, illetőleg járműveken elhelyezett hirdetési felületek a felektől független vállalkozásoktól is beszerezhetőek voltak, az eljárást a GVH végzésével megszüntette.

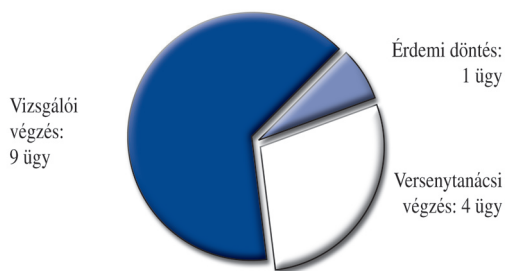
2.2.4. Erőfölénnyel való visszaélés

521. A versenytörvény V. fejezete fogalmazza meg a gazdasági erőfölénnyel való visszaélés tilalmát. Az erőfölénnyel történő visszaélésnek két együttesen teljesülő feltétele van: az erőfölényes helyzet megléte és a visszaélő magatartás. A visszaélés a magatartás természete szerint lehet kizsákmányoló és korlátozó típusú. Kizsákmányoló visszaélésről beszélünk akkor, amikor az erőfölényben levő piaci szereplő a versenyben elérhető eredményhez képest a maga számára csoportosít át előnyöket vevőinek közvetlen kárára (ilyen visszaélés például az indokolatlanul magas árak alkalmazása). Korlátozó visszaélés esetében a piacralépés megakadályozásának, a versenytársak piacról való eltávolításának vagy a piaci hatalom más piacra történő kiterjesztésének révén sérül a piaci verseny – ez a vevőknek közvetve okoz veszteséget (ilyen magatartás például a szerződéskötéstől való indokolatlan elzárkózás). Vannak esetek, melyek nem sorolhatóak be egyértelműen egyik vagy másik csoportba, mivel korlátozó és kizsákmányoló visszaélés együttesen is előfordulhat.

522. 2004 májusától, ha egy piaci szereplő erőfölénnyel való visszaélése hatással lehet az Európai Unió tagállamai közötti kereskedelemre, a versenyfelügyeleti eljárást az EK-szerződés 82. cikkét¹⁴⁰ közvetlenül alkalmazva, de a magyar eljárási szabályok szerint kell lefolytatni, azaz a GVH az Európai Unió tagállami versenyhatóságként jár el.¹⁴¹

523. 2009-ben 14 eljárást folytatott le a GVH ezen ügytípusban. 1 esetben hozott „érdemi” döntést¹⁴² a versenyhatóság, míg 4 esetben a GVH Versenytanácsa, 9 esetben a vizsgáló zárta le végzésével az eljárást¹⁴³.

Erőfölénnyel való visszaélés –
Döntések, 2009

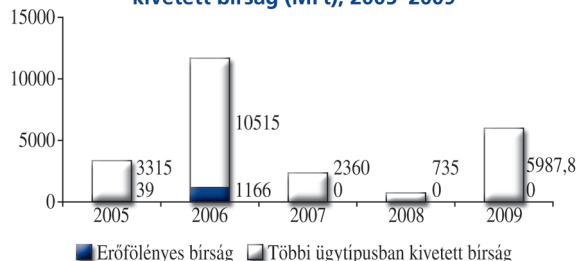
524. 2009-ben az erőfölénnyel való visszaélés gyanúja miatt folytatott versenyfelügyeleti eljárásokban 1 érdemi versenytanácsi döntés (Vj-63/2008) született¹⁴⁴. 13 ügy zárult a GVH beavatkozása nélkül.

Erőfölénnyel való visszaéléssel
kapcsolatos ügyek, 2005–2009

525. Ez az egy ügy beavatkozással zárult: az eljárás alá vont vállalkozás kötelezettséget vállalt arra, hogy magatartását összhangba hozza a versenyjogi előírásokkal, így marasztaló határozat nem született.¹⁴⁵ Ennek megfelelően 2009-ben ebben az ügytípusban bírság kiszabására sem került sor.

Erőfölényes visszaélés esetén
kivetett bírság (Mft), 2005–2009

140 A 2009. december 1-jén hatályba lépett Lisszaboni Szerződés alapján az új számozás: EUMSZ 102. cikk.

141 Ld. még a 2.1.2. (Az uniós jog alkalmazásával kapcsolatos koordináció) fejezetet

142 Határozat vagy kötelezettségvállalást tartalmazó végzés.

143 A bizonyítottság (vagy a közérdek) hiánya esetén végzéssel történik az eljárás megszüntetése.

144 Ebben az ügytípusban a GVH-beavatkozás az ügyzáró döntések közül az érdemi jogsértés megállapítását, illetve a kötelezettségvállalásra tekintettel történő megszüntetést foglalja magában.

145 A kötelezettségvállalás intézményének részletes bemutatását lásd a II. fejezet (Eljárások) bevezetőjében.

- 526.** Az egyes ágazatokban született legjelentősebb döntések bemutatása, valamint az érintett ágazatot az elmúlt évben leginkább jellemző folyamatok, változások rövid ismertetése előtt fontos aláhúzni azt a körülményt, melyre az eljárások egy része¹⁴⁶ rávilágított: versenyjogi eszközökkel nem lehet megfelelően kezelni olyan helyzeteket, amelyek jogalkotói beavatkozást, szabályozást igényelnének. A GVH eszköztárában fellelhető versenyjogi eszközök segítségével a kialakult helyzet nem volt orvosolható, hiszen azok csak utólagos beavatkozást tesznek lehetővé, illetve nem alkalmasak a szabályozási gondokból fakadó versenytorzító hatások megszüntetésére.
- 527.** A GVH Vj-5/2008. számon versenyfelügyeleti eljárást folytatott le a **MÁV Cargo Zrt.** és a **MÁV Zrt.** magatartásával összefüggésben, mert a rendelkezésére álló információk alapján azt gyanította, hogy a MÁV Zrt. jogosultságainak származtatása révén a MÁV Cargo Zrt. 2006-2008. között az ukrán-magyar határkeresztesző vasúti forgalom lebonyolításában exkluzív jogosultságokkal rendelkezett, s az ezzel való visszaélés káros hatású lehetett a piaci verseny struktúrájára.
- 528.** A vizsgálat a liberalizált vasúti piacon két egymáshoz szorosan kapcsolódó piacon nyújtott szolgáltatásokat, illetve a közöttük lévő vertikális kapcsolatot érintette, ahol az upstream piacon nyújtott szolgáltatás igénybevétele szükséges a downstream piaci tevékenység folytatásához¹⁴⁷.
- 529.** Az eljárás során a GVH megállapította, hogy 2006. és 2008. között a MÁV Cargo Zrt. erőfölényes helyzetben volt az upstream piaci szegmensen, hiszen a határ magyar oldalán a magyar-ukrán vasúti egyezményből, illetve a vasúti fuvarozáshoz kapcsolódó nemzetközi szerződésekből és egyéb körülményekből fakadóan csupán a MÁV Cargo Zrt. folytathatta a vizsgált időszakban a vonatok kereskedelmi átvételét, amivel lefedhette az érintett piaci forgalom (tehát a záhonyi és tiszacsernyői forgalmat is beleértve) legkevesebb 50-60%-át.
- 530.** Emellett a vizsgált downstream piacon, azaz a magyarországi vasúti tömegáru-fuvarozás piacán legalább 80%-os piaci részesedéssel rendelkezett, és az egyéb körülményekre való tekintettel is megállapítható volt piaci erőfölénye. A GVH jogalkalmazási gyakorlata szerint a gazdasági erőfölényes piaci helyzet önmagában nem jogsértő, mivel a versenytörvény rendelkezései csak a gazdasági erőfölénnyel való visszaélés tekintetében fogalmazzák meg tilalmakat.
- 531.** A GVH az eljárás során azt valószínűsítette, hogy a MÁV Cargo Zrt. a záhonyi pozícióját felhasználva próbálta védeni a downstream piaci részesedését, de a jogsértés megállapításához alkalmazott ún. árprés-teszt alapján a versenyjogellenes magatartás nem volt megállapítható.
- 532.** Ugyanakkor a GVH döntésében arra is felhívta a figyelmet, hogy a verseny torzulását eredményező, így a versenyfelügyeleti beavatkozásra okot adó helyzet kialakulása az állami szabályozás hiányosságaira vezethető vissza. Nem történt meg a vasúti áru fuvarozási piac megnyitását megelőzően megszületett határforgalmi kormányközi megállapodások, valamint az azok alapját képező nemzetközi szabályozási keret fogalmi és tartalmi harmonizálása a piacnyitást lehetővé tevő rendelkezésekkel. Így a magyar-ukrán határforgalommal érintett piac megnyitása csak részlegesen valósulhatott meg, és a piaci viszonyokat rendező szabályok világos megállapítására sem került sor. E tényezők vezettek a monopolizált és versenypiaci tevékenységek olyan egymáshoz kapcsolódásához, amely révén az inkumbens szereplő többletjogosultságokkal bírt a határforgalmi tevékenységet illetően.
- 533.** A MÁV Cargo Zrt. jogosultsága a határforgalomban a kereskedelmi vonatátvételt „pusztán” a magyar-ukrán vasúti egyezmény, illetve a keleti forgalmakkal kapcsolatban korábban megkötött, áru forgalomra, illetve vasúti kocsik használatára vonatkozó megállapodások sajátosságaiból, valamint a korábbi KGST-tagvasutak szervezetének működési elveiből és az állami tulajdonú MÁV Zrt. döntéséből adódott.
- 534.** A határforgalmi tevékenység mint upstream piaci szolgáltatás a nemzetközi megállapodásokból fakadó jogi akadályok miatt nem hozható létre a magánvasúti társaságok részéről, ezért ennek nyújtása nélkülözhetetlen számukra. Szükséges a helyzet rendezéséhez, hogy az állam az uniós liberalizált vasúti környezethez megfelelően rendezze a vasúti áru forgalomhoz kapcsolódó szabályozást Ukrajnával, illetve állami szinten is következetesen képviselje a korábbi KGST-államok vasúti szervezetében a liberalizáció követelményeit.
- 535.** Ezért a vizsgálat vizsgálói végzéssel történő lezárását követően a GVH tájékoztatta a területért felelős minisztériumot, valamint a Nemzeti Közlekedési Hatóságot a

¹⁴⁶ Vj-5/2008, Vj-112/2008.

¹⁴⁷ A vizsgálatban érintett upstream piacként került meghatározásra az Ukrajna felől nyomtáváltásos forgalomban végzett kereskedelmi vonatátvétel, amely Záhony és Tiszacsernyő (Szlovákia) térségében valósult meg. Ehhez a piachoz kapcsolódott a magyar vasúti tömegáru-fuvarozás piacára leszüktett downstream piac.

mihamarabbi megoldást igénylő szabályozási problémáról, tekintettel arra, hogy véleménye szerint az ágazati jogszabályalkotásért és jogalkalmazásért felelős állami szervek hathatós beavatkozása szükséges a probléma gyökeréül szolgáló nemzetközi megállapodások módosítása érdekében.

536. 2009-ben a GVH a **lakossági bankpiacot** érintően egy, hosszútávú hitelszerződések egyoldalú módosításával kapcsolatos versenyfelügyeleti eljárást zárt le kötelezettségvállalással.¹⁴⁸

537. A versenyhatóság a **Raiffeisen Bankkal** szemben Vj-63/2008. számon indított versenyfelügyeleti eljárást, mert észlelte, hogy a bank egyoldalú szerződésmódosítással a szabad felhasználású és a lakáscélú jelzáloghitelek termékei esetében az elő- és végtörlesztési díjat 35.000 forintról 60.000 forintra emelte.

538. A GVH valószínűsítette, hogy e magatartásával az eljárás alá vont amellet, hogy a fogyasztókkal való üzleti kapcsolatban indokolatlan előnyöket biztosított magának, potenciálisan indokolatlanul akadályozta a bank versenytársainak piacralépését és terjeszkedését is, illetve hátrányosabbá tette piaci helyzetüket. Magatartása eredményeként a fogyasztók választási lehetősége jelentősen csökkent a hitelek igénybevétele és refinanszírozása területén.

539. A GVH eljárása során megállapította, hogy a Raiffeisen Banknak az ügyfelek számára hátrányos, többletköltséget okozó megemelt elő- és végtörlesztési díjak bevezetése során nem kellett tartania attól, hogy az ügyfél felmondja a szerződést. A fogyasztó számára egyrészt inkább vállalhatónak tűnhet az emelt díj kényszerű elfogadása, mint a szerződés felmondásával és kiváltásával járó anyagi (egyebek közt hitelbírálati díj, értékbecslői és közjegyzői díj, folyósítási jutalék) terhek és az ügyintézésrel járó procedúra vállalása, s annak kockázatossága, hogy a tartozás nem időben történő rendezése esetén a bank végrehajtást kezdeményezzen ellene. A fogyasztók az idő rövidsége miatt sincsenek valós döntési helyzetben, ugyanis az egyoldalú szerződésmódosításból fakadó változások közzétételi módja miatt vagy nem is szereznek válaszlépésre alkalmas időben tudomást a változásról, vagy ha igen, akkor sem képesek hatékonyan lépni a piac sajátosságai (magas váltási költségek, adminisztratív korlátok) miatt.

540. Mindezek következtében a már leszerződött ügyfelek esetében az egyoldalú módosítási kikötést tartalmazó szerződés eredményeként olyan piaci helyzet jött létre, amelynek következtében a Raiffeisen Bank a szerződő felek viszonylatában képes volt a számára kedvezőbb feltételeket érvényesíteni. Az elő-, illetve végtörlesztési díjak megemlése vitathatatlanul megnövelte a kilépési- és ezáltal a váltási költségeket. E díj nélkül jelentősen alacsonyabbak lettek volna a bankváltás költségei, s így okszerűen magasabb lett volna a hitelkiváltó végtörlesztők száma.

541. A versenyfelügyeleti eljárás alatt a Raiffeisen Bank kötelezettségvállalást nyújtott be. A vállalásban foglaltak szerint a bank 13.000 Ft visszatérítést fizet mindazon ügyfeleknek, akik 2005. október 17-ét, illetve 2007. július 16-át követően forint- vagy devizaalapú, lakáscélú vagy szabad felhasználású jelzáloghitelek esetében a végtörlesztési díj változtatása miatt az eredeti szerződésben foglaltakhoz képest magasabb végtörlesztési díjat fizettek meg. A vállalások másik része értelmében forint- és devizaalapú hitelek esetében az ügyfelek 60.000 Ft helyett 47.000 Ft összegű díj megfizetése melletti teljes vagy részleges előtörlesztési lehetőséggel élhetnek. A GVH az eljárás megszüntetése mellett a vállalásokat elfogadva kötelezte a Raiffeisen Bankot azok teljesítésére, és arra, hogy azok megvalósulásáról 2009. október 30-áig számoljon be a GVH-nak.

542. A GVH a Vj-112/2008. számú versenyfelügyeleti eljárásban értékelte a **hírügynökségi piacon** meghatározó szerepet betöltő **Magyar Távirati Iroda Zrt.** (MTI) azon magatartását, hogy olyan költségek alatti (kiszorító) árakkal értékesíti-e a szolgáltatásait, amelyekkel képes lehet a versenytársainak piacralépését, illetve piacon maradását akadályozni. Az eljárás megindításakor rendelkezésre álló információk alapján valószínűsíthető volt, hogy az MTI ezt a magatartását a közszolgáltatási feladatokhoz kapott állami támogatásokra támaszkodva, tevékenységét részben ebből finanszírozva valósíthatta meg.

543. A GVH az eljárás során, támaszkodva az Állami Számvevőszék MTI gazdálkodásáról szóló éves jelentéseiben foglaltakra, arra a megállapításra jutott, hogy az MTI éves díjszabása az egyes termékek és szolgáltatások piaci keresletének függvényében változott, és nincs összefüggésben a szolgáltatások önköltségével.

544. A GVH álláspontja szerint a vizsgált időszakban – 2004. és 2008. között – az MTI Zrt. szolgáltatásainak árai és a társaság átlagos elkerülhető költségei között nem volt kimutatható kapcsolat, mindazonáltal sem a társaság szol-

¹⁴⁸ A kötelezettségvállalás intézményének részletes bemutatását lásd a II. (Eljárások) fejezet bevezetőjében.

gáltatásainak átlagos elkerülhető költségei, sem a szolgáltatások árai nem voltak megállapíthatóak a legtöbb szolgáltatás esetében. A vizsgálat ez alapján arra jutott, hogy a visszaélészerű magatartás a rendelkezésre álló, az eljárás alá vont vállalkozástól, valamint a hírügynökségi szolgáltatások piacának keresleti vagy kínálati oldalán lévő egyéb piaci szereplőktől beszerzett adatok alapján nem bizonyítható, és az eljárás folytatásától sem várható eredmény.

- 545.** A vizsgálók az eljárást megszüntető végzésben¹⁴⁹ kitértek arra is, hogy az eljárás indítására okot adó magatartás versenyjogi értékelése előtt szükséges annak vizsgálata, hogy az MTI Zrt. költségvetési támogatása összhangban van-e a költségvetési támogatások folyósítására és azok számviteli elszámolására vonatkozó jogszabályi rendelkezésekkel, azonban erre a GVH hatásköre nem terjed ki. Így a GVH versenypartolási tevékenysége során felhívta az Országgyűlést, mint az MTI Zrt. feletti tulajdonosi jogok gyakorlóját arra, hogy az említett jogszabályi környezettel hozza összhangba egyrészt az MTI Zrt.-nek nyújtott költségvetési támogatás folyósítását, másrészt a szolgáltatások belső számviteli elszámolásának rendjét.
- 546.** A GVH a Vj-51/2009. számú versenyfelügyeleti eljárásában azt állapította meg, hogy a **Nitrogénművek Vegyipari Zrt.** (Nitrogénművek) az érintett ammónium-nitrát, karbamid, pétisó, Nitrosol és Genesis NPK piacain nem élvezhet gazdasági erőfölényes helyzetet a keleti (az alacsonyabb alapanyag-költségek miatt), illetve a nyugati (a Nyugat-Európai gyártók lényegesen erősebb európai piaci pozícióját és lehetőségeit figyelembe véve) irányból, valamint a környező országokból érkező import versenynyomása miatt.
- 547.** A versenyhatóság 2009 áprilisában indított versenyfelügyeleti eljárást a Nitrogénművekkel szemben gazdasági erőfölénnyel való visszaélés tilalmának feltételezett megsértése miatt, mivel a rendelkezésre álló információk szerint az eljárás alá vont a 2007. és 2008. években indokolatlan mértékben emelte az általa gyártott és forgalmazott nitrogén hatóanyag tartalmú műtrágyák árait, kereskedelmi tevékenységében kihasználta piaci helyzetét. Az eljárás során azonban megállapítható volt, hogy jóllehet Magyarországon jelenleg a Nitrogénműveken kívül nincs szilárd nitrogén műtrágyagyártó kapacitás, annak erőfölényes helyzetét, a fenti termék- és földrajzi piacot figyelembe véve az alábbiak kizárják.

548. A hazai műtrágyapiac az elmúlt két-három évben – az Európában található hatalmas, és részint felesleges gyártókapacitások miatt – egyértelműen a kínálati piac jeleit mutatta. A piac működésére jellemző, hogy a keresleti oldal igénye, aktuális beszerzési lehetősége, finanszírozási háttere határozta meg a tranzakciók mennyiségét, árszintjét és egyéb kondícióit. Csupán a szűken vett Közép-Európai térséget alapul véve, jelentős gyártókapacitással jelen vannak még egyéb vállalkozások is.

549. Emellett a 2007. és 2008. évben, illetve az azt megelőző években rendkívül nagy mennyiségű import műtrágyával találkozhattak a piaci szereplők hazánkban. Ennek oka, hogy Magyarországon több cég is kifejezetten műtrágya-importőri tevékenységgel foglalkozott, más vállalatok ugyanakkor külföldi műtrágyagyárak hazai leányvállalataként voltak jelen Magyarországon.

550. Ami a nitrogén-foszfor-kálium (NPK) komplex műtrágyák piacát illeti, ott 20-25%-os piaci részesedéssel rendelkeztek a vizsgált időszakban a Tiszamenti Vegyiművek Rt. jogutódjaként működő – a Nitrogénművekkel egy cégcsoportban lévő – Bige Holding által gyártott és forgalmazott NPK műtrágyák, míg 30-35% körüli volt az import NPK műtrágyák részesedése. A fennmaradó részt ugyanakkor a blendeléssel előállított import monoműtrágyák keveréke adta.

551. A fenti gyártók termékein túl Magyarországon vásárolni lehetett orosz, ukrán, kazah és üzbég nitrogén alapú mono és komplex NPK műtrágyákat egyaránt. Ezen országok gyártóinak műtrágyái – a jóval olcsóbb földgáz feldolgozásával történő termelésnek köszönhetően – sokkal távolabb (1500-2500 km) elfuvarozhatók, nagyobb fuvarköltséget viselnek el úgy, hogy a célpiacokon még versenyképes árak legyenek.

552. A Nitrogénművek erőfölényes helyzetét kizárta az is, hogy a nitrogénműtrágya termékeknel – jellegükből fakadóan – egyáltalán nem jellemző a vásárlók egy adott gyártó adott termékéhez, termékcsaládjához fűződő lojalitása. A gyártók termékei hatóanyag szempontjából azonosak, így egymással könnyedén helyettesíthetők, az egyes termékek között – néhány kivételtől eltekintve – jelentős minőségi eltérés nincs. Mindez a gyakorlatban azt eredményezi, hogy a végfelhasználók a piacon fellelhető termékek árának csekély különbsége esetén is a mindenfajta mennyiségi korlát nélkül megvásárolható olcsóbb import termékekre váltanak.

¹⁴⁹ A megszüntető végzés intézményének részletes bemutatását lásd a II. (Eljárások) fejezet bevezetőjében.

- 553.** Miután az erőfölénnyel történő visszaélés megállapításához szükséges két feltétel egyike – az erőfölényes helyzet léte – nem teljesült, a GVH az eljárást vizsgálói végzéssel megszüntette.
- 554.** A GVH az **EMFESZ Első Magyar Földgáz és Energiakereskedelmi és Szolgáltató Kft.**-vel (EMFESZ) szemben Vj-145/2008. számon versenyfelügyeleti eljárást indított annak kivizsgálása érdekében, hogy az eljárás alá vont a gazdasági erőfölénnyel való visszaélés tilalmába ütköző magatartást valósított-e meg akkor, amikor a Nitrogénművek Vegyipari Zrt.-vel (Nitrogénművek) fennálló földgázszállítási szerződésben foglalt árképlet módosítását úgy kényszerítette ki, hogy a Nitrogénművek termeléséhez elengedhetetlen földgáz szállítását az új árképlet elfogadásától tette függővé.
- 555.** Az EMFESZ a Nitrogénművekkel 2005. január 19-én kötött hosszú távra szóló földgázszállítási megállapodást, melyben a felek a szerződéses árat egy árképlet alapján határozták meg. A szerződés az árképzés részleteiről úgy rendelkezett, hogy „amennyiben az orosz gázszállítások jelenlegi árképzése változik, úgy azt a Felek külön megállapodás alapján a Szerződésben is figyelembe veszik.”
- 556.** 2007 novemberében az EMFESZ arról tájékoztatta a Nitrogénműveket, hogy a továbbiakban a régi árképlet alapján nem tud szállítani, ezért egy új árképlet elfogadását javasolta. A Nitrogénművek a szerződés módosítására vagy megszüntetésére nem látott lehetőséget, azonban a kölcsönös előnyök alapján kész volt tárgyalni az EMFESZ-szel. A tárgyalások nem jutottak eredményre, ezt követően az EMFESZ kilátásba helyezte a földgázszállítás korlátozását, majd 2008. január 3-án és 4-én erre sor is került. Az emiatt kieső mennyiséget a Nitrogénművek az E.ON Földgáz Trade Földgázkereskedő Zrt.-től pótolta. Ezt követően a Nitrogénművek a földgázszállítás teljes felfüggesztésének kilátásba helyezésére való tekintettel az EMFESZ által javasolt új képlet szerinti vételárat kiegyenlítették, de az új képletet továbbra sem fogadta el jogszerűnek. A Nitrogénművek a további tárgyalások során mindvégig fenntartotta azon álláspontját, hogy az EMFESZ által javasolt új árképlet elfogadására nem közös megegyezés útján került sor, hanem azt az EMFESZ a földgázszállítás megszakításával kényszerítette ki.
- 557.** A GVH végzésében az érintett piac meghatározásakor az Európai Bizottság több, a magyarországi földgázpiacot is érintő ügyben¹⁵⁰ kialakított piacelemzését tekintette a jelen ügyre vonatkozóan is irányadónak, miszerint a földgázpiacon a szolgáltatás és kereskedelem elkülönülő érintett piacként határozható meg, melynek további egyik alpiaca a nagy, ipari fogyasztók földgázellátása. Tekintettel arra, hogy az EMFESZ az Európai Bizottság által megállapított termékpiacok közül Magyarországon kizárólag a szolgáltatás és a kereskedelem piacán aktív, valamint arra, hogy a jelen eljárásban vizsgált magatartása a nagy, ipari fogyasztók földgázellátását érintette, a versenyhatóság az EMFESZ gazdasági erőfölényes helyzetének meghatározását erre az alpiacra korlátozta.
- 558.** A nagy, ipari fogyasztók földgázzal való ellátására jellemzően hosszútávú szolgáltatási szerződések kötődnek.
- 559.** 2005-ben, amikor az EMFESZ és a Nitrogénművek hosszú távú földgázszállítási szerződése létrejött, a földgázpiacon ún. hibrid modell volt érvényben, azaz a versenypiac és a közüzemi szabályozott piac egymás mellett, párhuzamosan működött, s így a feljogosított fogyasztók szabadon választhattak, hogy földgázigényüket a közüzemi vagy a versenypiacról elégítik ki. E két piaci szegmens közötti váltás nem járt számottevő költséggel, így a GVH a releváns piac meghatározása szempontjából a versenypiac és a közüzemi szabályozott piacon elhelyezkedő, azonos felhasználói csoportokba tartozó felhasználókat ugyanannak az érintett termékpiacnak a részeként vette figyelembe.
- 560.** A GVH arra a következtetésre jutott, hogy az eljárás alá vont a Nitrogénművekkel történt szerződéskötése évében az ipari nagyfogyasztók és kis erőművek piacán 5-9%-os részesedéssel bírt, amely piaci részarány nem támaszhatta alá erőfölényes helyzetét. Emellett figyelembe vette azt is, hogy a Nitrogénművek az EMFESZ-szel történt szerződéskötés előtt más piaci szereplőtől¹⁵¹ is kért és kapott ajánlatot földgáz szállítására. A Nitrogénművek tehát, mint az egyik legnagyobb hazai földgázfogyasztó és az elsők között a szabadpiacra kilépő felhasználó, az EMFESZ-szel történt szerződéskötés időpontjában több lehetőség közül is választhatott. Közüzemi ellátást közüzemi áron, az ellátás teljes biztonsága mellett, vagy versenypiaci szolgáltatást, annak ellátási kockázataival. A szabadpiaci ajánlatok közül a MOL a közüzemi árnál

150 COMP/M.3696 – E.ON/MOL; COMP/M.4180 Gaz de France/Suez

151 MOL Nyrt.

4%-kal alacsonyabb árajánlatot tett, az EMFESZ mint új piacralépő alternatív szolgáltató pedig még a MOL piaci ajánlatánál is kedvezőbb árút.

- 561.** A GVH lényeges további tényként vette figyelembe az EMFESZ és a Nitrogénművek közötti viszony megítélésében a felek által kötött szerződés azon pontját is, mely szerint az esetleges árváltozásokat egy új megállapodásban rendezik, azaz a felek csak közös megegyezéssel módosíthatják a szerződést. Az EMFESZ számára biztosított egyoldalú szerződésmódosítási jog kikötésének hiánya a versenyhatóság álláspontja szerint szintén nem támasztotta alá azt a feltételezést, miszerint az EMFESZ erőfölényben lett volna a szerződés aláírásakor.
- 562.** Megállapítható volt továbbá, hogy az EMFESZ az indexált szerződéses ár alapjául szolgáló fűtőolaj- és gázolajjegyzésárak kiugró szintje miatt kezdeményezett árképletmódosítást. Az EMFESZ minden nagyfogyasztójával egyedi feltételek szerint szerződött, így az áremelkedés mértéke is fogyasztónként eltérő volt, ami szintén nem támasztotta alá az eljárás alá vont gazdasági erőfölényét.
- 563.** A piac szerkezetére és a piaci erőviszonyokra vonatkozóan utalt a GVH arra is, hogy a Nitrogénművek alkupozíciója nemcsak a szerződés aláírásakor, de a szerződés hatálya alatt is igen jelentős volt. Ezt a következtetést arra alapozta, hogy egy esetleges túlzó árral az EMFESZ magyarországi értékesítésének közel 20%-át kockáztatta, amennyiben a Nitrogénművek az áremelést rendkívüli felmondási okként értékelve egyoldalúan felmondja a szerződést és az EMFESZ versenytársainál vásárolja meg a jövőben szükséges földgázt.
- 564.** Emellett a Nitrogénművek az EMFESZ gázszolgáltatásának megszűnésével versenyjogi viszonylatban aránylag hamar, egy-két hónap alatt talált új gázkereskedő partnereket, amelyek – bár az EMFESZ árszintjénél magasabb áron – biztosították a termeléshez szükséges földgázt. Így a rendelkezésére álló szerződések és piaci információk alapján, a piacnyitás előrehaladtával a GVH számára nem tűnt valószínűsíthetőnek az EMFESZ gazdasági erőfölényes helyzete a földgáz nagyfogyasztói értékesítés piacán. Mindezek alapján a versenyhatóság az EMFESZ gazdasági erőfölényét nem tartotta megállapíthatónak, így az eljárást vizsgálói végzésével megszüntette annak hangsúlyozásával, hogy az EMFESZ erőfölényének és ebből kifolyólag az erőfölénnyel való visszaélésének hiánya nem érinti a Nitrogénművek és az EMFESZ egymással szem-

beni esetleges magánjogi igényének érvényesíthetőségét, kiemelve, hogy a polgári jogi jogviták megítélésére a bíróság jogosult.

- 565.** A Vj-141/2008. számú versenyfelügyeleti eljárás megindítására azt követően került sor, hogy a Fővárosi Bíróság a GVH-t versenyfelügyeleti eljárás lefolytatására kötelezte¹⁵². A döntés értelmében a GVH-nak versenyfelügyeleti eljárás keretén belül kellett feltárnia, hogy a bejelentett **Viasat Hungária Zrt.** és **Viasat Broadcasting UK Limited** rendelkezik-e erőfölénnyel, és ha igen, ennek tükrében kellett megítélnie az azzal való visszaélést. A GVH ennek megfelelően több szempontból (így nézettség, reklámpiaci részesedés, Viasat-csatornák műsorterjesztői értéke stb.) vizsgálta a Viasat3 csatorna műsorszolgáltatójának piaci helyzetét. Az eljárás során beszerzett adatok azt mutatták, hogy a keresleti és egyben kínálati helyettesíthetőség szempontjából több olyan általános tematikájú, magyar nyelvű szórakoztató csatorna is van a piacon, amelyek műsorkínálatában a Viasat3 csatornához hasonlóan a szórakoztató műsorok és mozifilmek mellett a sorozatok dominálnak. Közülük a vizsgált időszakban a szolgáltatók ára, tartalma és minősége alapján a két országos kereskedelmi csatornán kívül leginkább az AXN és a Cool TV csatornák lehettek alkalmasak a helyettesítésre. Hasonló igényeket voltak képesek kielégíteni emellett azonban a különböző filmcsatornák is, így a Hallmark, a Movies24, vagy az AXN műsorcsaládba tartozó AXN Sci-Fi és AXN Crime, illetőleg az IKO csatornák közül a Sorozat+, a Film+, valamint Film+2. Emellett, legalábbis tartalom szempontjából a közszolgálati csatornák (m1, m2, Duna TV) és az országos kereskedelmi csatornák (TV2, RTL Klub) is az általános szórakoztató kategóriába tartozó csatornákkal rokoníthatók. Mindezek alapján a GVH úgy látta, hogy az érintett árupiacot valamennyi műsorterjesztő (mint vevő) tekintetében a Viasat3 és a hasonló tartalmat (döntő súllyal filmek, filmsorozatok) szolgáltató csatornák alkotják, ami ezen helyettesítő csatornák nagy számára tekintettel kizárja a Viasat3 gazdasági erőfölényes helyzetét, ezért a GVH az eljárást gazdasági erőfölény hiánya miatt vizsgálói végzésével megszüntette.
- 566.** A **közterületi reklámok** kihelyezésének engedélyezése, ellenőrzése tekintetében két versenyfelügyeleti eljárásban is kifejtette álláspontját a GVH.

152 A GVH bejelentést elutasító végzésével szemben érkezett jogorvoslati kérelem alapján.

567. A **BudaMédia Reklámszervező Kft.-vel (BMR)** és **Óbuda-Békásmegyer Önkormányzatával (Önkormányzat)** szemben gazdasági versenyt korlátozó megállapodás tilalmának feltételezett megsértése, valamint gazdasági erőfölénnyel való visszaélés tilalmának feltételezett megsértése miatt indult a Vj-28/2009. számú versenyfelügyeleti eljárás. A Fővárosi Bíróság döntése¹⁵³ szerint ugyanis a GVH-nak versenyfelügyeleti eljárásban kellett megvizsgálnia a BMR és az Önkormányzat által kötött reklám-rendszer-gazdai feladatok ellátására szóló kizárólagos, hosszú távú szerződéseket, melyek alkalmasak lehetnek a versenytársak kizorítására a „III. kerületi reklámkihelyezés piacáról”. A bírói döntés értelmében a GVH-nak piacfeltárás alapján pontosabban meg kellett határozni az érintett piacot, és vizsgálnia kellett, hogy ezen a piacon gazdasági erőfölényes helyzetben van-e a BMR, és ha igen, visszaél-e helyzetével, valamint hogy az Önkormányzat és a BMR között létrejött szerződés kimeríti-e a versenytársak korlátozó megállapodás tényállását, és ha igen, mentesíthető-e bagatell volta miatt.

568. Azonos elveken nyugvó bírói döntés következtében indította meg a GVH másik, VJ-27/2009. számú versenyfelügyeleti eljárását, melyben a versenyhatóságnak azt kellett tisztáznia, hogy a **BudaMédia Rózsadomb Reklámszervező Kft. (BMRR)** és **Budapest Főváros II. kerületi Önkormányzata (Önkormányzat)** által kötött reklám-rendszer-gazdai feladatok ellátására szóló kizárólagos, hosszú távú szerződések alkalmasak lehettek-e a versenytársak kizorítására a „II. kerületi reklámkihelyezés piacáról”. A bírói döntés értelmében a GVH-nak piacfeltárás alapján pontosabban meg kellett határozni az érintett piacot, és vizsgálnia kellett, hogy ezen a piacon gazdasági erőfölényes helyzetben van-e a BMRR, és ha igen, visszaél-e helyzetével, valamint hogy az Önkormányzat és a BMRR között létrejött szerződés kimeríti-e a versenytársak korlátozó megállapodás tényállását, és ha igen, mentesíthető-e bagatell volta miatt.

569. Mindkét eljárást a GVH vizsgálói végzésével megszüntette, mert egyrészt arra a következtetésre jutott, hogy a BMR, valamint a BMRR és az önkormányzatok közötti szerződések korlátozták vagy kizárták volna a versenytársak részvételi lehetőségét a rendszergazdai jogkörök megszerzésére vonatkozóan, hiszen az önkormányzatok nyílt pályázat útján, versenyhelyzetben választották ki az általuk legjobbnak tartott vállalkozásokat. A nyílt pályázatokon valamennyi, a pályá-

zatban érdekelt táblatulajdonos vállalkozás részt vehetett, tehát a nyertes pályázók potenciális versenytársaként léphetett fel.

570. Másrészt a GVH álláspontja az volt, hogy az adott önkormányzatok természetes monopóliummal rendelkeznek a területükön található erőforrások felett, így egyedül az önkormányzatokat illeti meg a reklámtevékenység felügyelete, és monopol helyzetükből fakadóan szabadon dönthetnek a hasznosítás módjáról. Az eljárás alá vont önkormányzatok a reklámrendszergazdai szerződés megkötése előtt egyedül, önállóan gyakorolták ezt a tevékenységet. A kizárólagos reklámrendszergazdai szerződés megkötése csupán a tevékenység egy másik vállalkozásra átruházását jelenti. A versenyhatóság szerint az önkormányzatok méltányolható érdeke, hogy a tevékenységet egyetlen vállalkozás végezze, ugyanis a tevékenység felosztása megnehezítené az önkormányzatok ellenőrző, felügyeleti szerepét, valamint nehezítené az egységes arculat kialakítását. Továbbá az adott kerületi önkormányzatokban megkötött kizárólagos reklámrendszergazdai tevékenység nem eredményezi a többi táblatulajdonos kizárását e tevékenységből, mert a többi vállalkozásnak is lehetősége van más kerületben, és az ország többi településén reklámrendszergazdai szerződést kötni, ahogy a gyakorlatban ez meg is valósult.

571. A fentiek alapján megállapítható volt, hogy a vizsgált rendszergazdai szerződések esetén nem igazolható, hogy azokkal kizorítanak a reklámrendszergazdai országos piacról a versenytárs vállalkozásokat. Kétségtelen, hogy a rendszergazdai szerződés időtartama miatt a reklámrendszergazdai földrajzi piacok megszerzéséért folyó verseny intenzitása és gyakorisága lecsökken. Így pedig a piac könnyen lezárulhat, ha az egymás melletti, párhuzamosan érvényesülő hosszú távú szerződések kumulatív hatása érvényesül. Egyetlen, kis kiterjedtségű földrajzi területen élvezett kizárólagosság önmagában azonban még nem okoz beavatkozást igénylő piaclezáró hatást.

572. A GVH által érintett piacként definiált kültéri reklámpiac nem szűkíthető le egy adott kerület területére. Amennyiben a lehető legszűkebben akarnánk meghatározni az érintett piacot, akkor sem mondható ki, hogy Budapest területénél szűkebbnek tekinthető a kültéri reklámozás piaca.

573. A versenyfelügyeleti eljárásban megállapításra került, hogy mind a BMR, mind a BMRR budapesti piaci részese – mivel tevékenységüket csak a III., illetve a II. kerületben fejtik ki – csekély mértékű. Ha összesítve figye-

¹⁵³ A GVH bejelentést elutasító végzésével szemben érkezett jogorvoslati kérelem alapján.

lembe vesszük a MAHIR Cityposter Kft.-nek (a BMR és a BMRR egyik tulajdonosának) is a budapesti piaci részesedését a citylight és az óriásplakát reklámberendezések kihelyezésének piacán, akkor is alig haladja meg a 11%-ot, míg például az Epamédia csoport több mint 43%-os piaci részesedéssel bír. 11%-os piaci részesedésnél, ahol nagyobb versenytárs is jelen van a piacon, nem állapítható meg gazdasági erőfölény a kisebb piaci szereplővel szemben. Az országos piacot nézve ennél még egyértelműbb a helyzet, ahol az Epamédia nagyjából 48 %-os, míg a Mahir Cityposter 11 %-os piaci részesedéssel rendelkezik.

574. A fentiekből következően a GVH álláspontja szerint sem a BMR, sem a BMRR nem voltak gazdasági erőfölényes helyzetben a közterületi reklámberendezések kihelyezésének piacán Magyarország területén, valamint az ennél esetleges szűkebben meghatározható budapesti piacon sem. Gazdasági erőfölény hiányában pedig nem állapítható meg azzal való visszaélés sem.

2.2.5. Összefonódások ellenőrzése

575. A versenytörvény VI. fejezetében foglalt összefonódás-ellenőrzési rendelkezések célja, hogy minden, a gazdaság szempontjából lényeges vállalategyesülést vagy felvásárlást (és egyéb irányításszerzést) versenyfelügyeleti ellenőrzés alá vonjon. Ha az adott összefonódás nem hozott létre vagy nem erősített tovább olyan erőfölényes helyzetet, amely akadályozta a hatékony verseny kialakulását, fennmaradását vagy fejlődését (ún. erőfölény-teszt), akkor a GVH a 2009. június 1-jéig megvalósított összefonódások esetében azt nem tilthatta meg. A fenti időpontot követően a GVH abban az esetben nem tagadhatja meg az engedély megadását, ha az összefonódás – különösen gazdasági erőfölény létrehozása vagy megerősítése következményeként – nem csökkenti jelentős mértékben a versenyt az érintett piacon (ún. versenyhatás-teszt). Ellenkező esetben a versenyre gyakorolt hatásokkal járó hatékonysági előnyök és hátrányok mérlegelése alapján az összefonódás megtiltható. A Hivatal előzetes vagy utólagos feltételt, illetve kötelezettséget is előírhat az összefonódás hátrányos hatásainak mérséklése érdekében (pl. vállalkozásrészek, vagyontárgyak elidegenítésének tilalma, vagy valamely közvetett résztvevő felett gyakorolt irányítás megszüntetése).

576. A versenyre gyakorolt hatás szempontjából a versenykorlátozó hatás minősítésénél külön jelentőséggel bír, hogy az összefonódás versenytársak közötti (horizontális) vagy pedig eladó-vevő közötti (vertikális). A **horizontális** össze-

fonódások általában közvetlenül a piaci szerkezet megváltoztatását okozzák, a **vertikális** összefonódások pedig a kapcsolódó piacokra hathatnak negatívan. Egyes tranzakciók nem sorolhatóak be egyértelműen egyik vagy másik csoportba annak következtében, hogy mind vertikális, mind horizontális jellemzőkkel bírnak. Előfordulhat olyan eset is, amikor nincs olyan piac, amelyen mindkét vállalat jelen van. Az ilyen összefonódásnak is lehetnek káros versenyhatásai. **Portfólió hatásról** beszélünk, ha egymást kiegészítő áruk gyártói, illetve forgalmazói (szomszédos piacok szereplői) kerülnek egy vállalkozás-csoporthoz. Ebben az esetben ugyanis, ha az egyik vállalkozás-csoport valamely áru(k) piacán magas piaci részesedéssel rendelkezik, akkor az összefonódás következtében bővülő vállalkozás-csoport más áru(k) piacán képes lehet versenykorlátozó stratégiák (pl. árukapcsolás) alkalmazására. **Konglomerátum hatásról** akkor beszélhetünk, ha – jóllehet külön-külön vizsgálva egyetlen érintett piacon sem jön létre vagy erősödik meg gazdasági erőfölényes helyzet – összességében számottevően javul a vállalkozás-csoport gazdasági, pénzügyi, illetve jövedelmi helyzete, melyek a gazdasági erőfölény meghatározó tényezői, és alapot adhatnak versenykorlátozó stratégiák (pl. felfaló árazás) alkalmazására.¹⁵⁴

577. A versenytörvény 24. §-a rendelkezik azokról a küszöb-számokról, amelyek elérése esetén az összefonódáshoz a GVH-tól engedélyt kell kérni. 2004 májusától az EK fúziós rendelete¹⁵⁵ szerint az uniós léptékű összefonódások esetén a rendeletben foglalt küszöbszámoknak eleget tevő vállalkozásoknak az Európai Bizottsághoz kell kérelmüket bejelenteniük, illetőleg az ilyen kérelmet nem a GVH, hanem a Bizottság bírálja el. A Bizottság és a nemzeti versenyhatóságok bizonyos feltételekkel át is adhatják egymásnak az ügyeket, 2009-ban erre egy példa volt. A GVH javasolta a Syngenta Crop Protection AG és Monsanto Company összefonódás engedélyezése iránti kérelemének Európai Bizottsághoz való áttételét. Tette ezt arra figyelemmel, hogy a tranzakció nem érte el ugyan a bizottsági vizsgálathoz szükséges küszöbszámokat, de tartalmában sokkal több volt annál, mint amit egy nemzeti vizsgálat áttekinthet. A tranzakció lényege olyan kutatások, K+F-ek átadása volt, amelyek minden tagállamot érintenek. A K+F és termeltetői tevékenység Argentínában, Franciaországban,

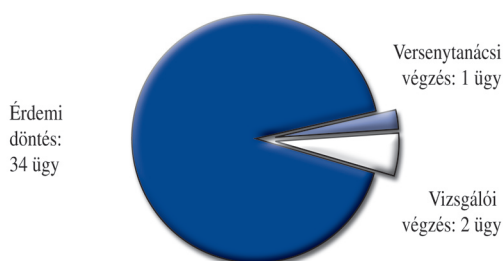
154 A GVH által az összefonódások engedélyezése során vizsgált szempontokat a GVH elnökének és a GVH Versenytanácsa elnökének 3/2009. sz. közleménye (az egyszerűsített- és teljes körű eljárásban engedélyezhető összefonódások megkülönböztetésének szempontjai) összegzi.

155 A Tanács 139/2004/EK rendelete (2004. január 20.) a vállalkozások közötti összefonódások ellenőrzéséről.

Törökországban, Magyarországon és Spanyolországban koncentrálódik, és onnan látják el a többi államot, tehát jelentős a nemzetközi kereskedelem.

578. 2009-ben 37 eljárást folytatott le a GVH ezen ügytípusban. 34 esetben hozott „érdemi” döntést¹⁵⁶ a versenyhatóság, míg 1 esetben a GVH Versenytanácsa, 2 esetben a vizsgáló zárta le végzésével az eljárást¹⁵⁷.

Összefonódások – Döntések, 2009

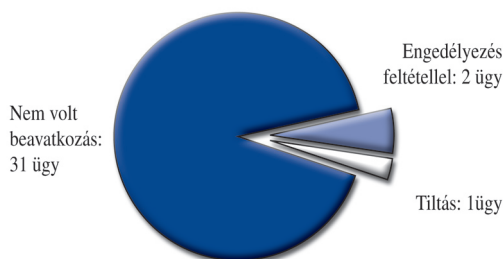
579. 2009-ben 34 összefonódással kapcsolatos „érdemi” döntést hozott a GVH.

Összefonódással kapcsolatos döntések, 2005–2009

580. Három esetben került sor a GVH beavatkozására: a Hivatal két esetben¹⁵⁸ az összefonódás engedélyezésének feltételeként kötelezettségek teljesítését írta elő a kérelmezők számára, míg egy esetben¹⁵⁹ megtiltotta a tranzakciót.

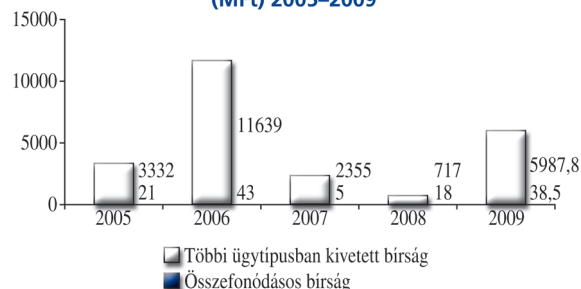
Összefonódások – határozat jellege szerint, 2009

581. A 34 érdemi döntésből 32 esetben indult eljárás az érintett vállalkozások által benyújtott kérelemre, két esetben¹⁶⁰ a GVH indított hivatalból eljárást, mert vélelmezte, hogy az érintett vállalkozások elmulasztottak engedélyt kérni. Az eljárás alá vontaknak ezért összesen 27 M Ft bírságot kellett megfizetniük.

582. A kérelem benyújtására rendelkezésre álló határidő elmulasztása miatt három ügyben együttesen 11,5 M Ft bírság kiszabására került sor.

Összefonódások kapcsán kivetett bírság, (MFt) 2005–2009

583. Két esetben a kérelem nem volt engedélyköteles, vagy a kérelmezett tranzakció nem minősült összefonódásnak. A 34 érdemi döntésből 19 ügy horizontális, a versenytársak közötti irányításszerzés változását érintette, 3 ügyben vertikális, további 12 ügyben pedig horizontális és vertikális vonásokkal egyaránt rendelkező, illetve sem horizontális, sem vertikális vonásokkal nem rendelkező (pl. konglomerátum típusú fúzió) szervezeti összekapcsolódásra került sor.

¹⁵⁶ Határozat vagy kötelezettségvállalást tartalmazó végzés.

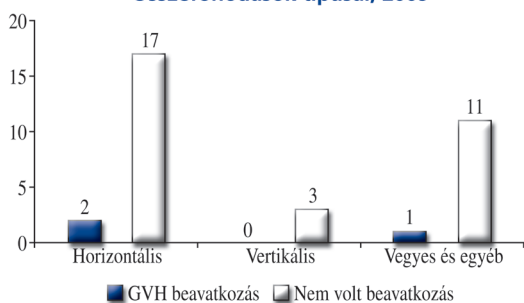
¹⁵⁷ A bizonyítottság (illetve a közérdek) hiánya mellett végzéssel zárul az eljárás azokban az esetekben is, amikor adminisztratív okokból (pl. az összefonódás engedélyezése iránti kérelem visszavonása vagy a hiánypótlás elmulasztása miatt) kerül sor a megszüntetésre.

¹⁵⁸ Vj-146/2008, Vj11/2009.

¹⁵⁹ Vj-158/2008.

¹⁶⁰ Vj-124/2008, Vj-125/2008.

Összefonódások típusai, 2009

- 584.** Az egyes ágazatokkal szemben a legjelentősebb esetek ismeretése mellett kiemelésre érdemes néhány kérdés, amelyben a GVH Versenytanácsa a joggyakorlat szempontjából irányadó határozatot hozott.
- 585.** A vállalkozás **közös irányítóinak körében bekövetkező bővülés vagy csere** összefonódásnak minősül. Ilyen esetben ugyanis van egy olyan vállalkozás, amely az adott tranzakció révén szerez közös irányítást. Egy új közös irányító belépése (akár bővülés, akár csere révén) ugyanis olyan új érdekeket jeleníthet meg (pl. az új közös irányító és az irányított vállalkozás közötti horizontális vagy vertikális kapcsolat esetén), amelyek alapvetően megváltoztatják a közösen irányított vállalkozás piaci magatartását. (Vj-124/2008)
- 586.** Egy **irányítás alá kerülő vállalkozás(rész) további működésének veszélyeztetettsége** (adott esetben: a felszámolási eljárás) nem az engedélykerési kötelezettséget érintő kérdés. Azt az engedélyezés során kell figyelembe venni oly módon, hogy a vállalkozás(rész) megmentése érdekében egy, egyébként – a verseny szempontjából – hátrányos összefonódás is engedélyezhető. Ennek azonban elengedhetetlen feltétele, hogy a vállalkozás(rész) megmentésére nincs más, a verseny szempontjából kevésbé hátrányos megoldás, aminek tisztázása engedélyezési eljárást tesz szükségessé.
- 587.** A tranzakció összefonódásnak minősülését nem kérdőjelezi meg az, hogy egy **vállalkozás „ingatlanokat és ingóságokat” szerzett**. Annak ugyanakkor elvileg lehet jelentősége, hogy a megszerzés formája bérlet volt. A vállalkozásrészt alkotó eszközök és jogok bérletére (üzemeltetésre) vonatkozó szerződés ugyanis csak akkor eredményez összefonódást, ha viszonylag hosszabb időre vonatkozik. Hiszen az összefonódások ellenőrzésének célja a tartós strukturális változások nyomkövetése. A szóban forgó szerződések a felek határozatlan időre kötötték. A szerződések tartalma (elővételi jog kikötése), illetve megkötésük egyes

körülményei (a kapcsolódó ingatlanokat megvásárlása, a bérbeadó vállalkozás felszámolás alatt állása) alapján azonban az eljáró Versenytanács nem látta megkérdőjelezhetőnek a változás tartós jellegét, amit az ingóságok és a védjegyek megvásárlása is alátámasztott. (Vj-125/2008)

- 588.** Az engedélykerési küszöbszámok számításának alapját képező **nettó árbevétel meghatározásakor** egyrészt az egyes érintett vállalkozás-csoportok nettó árbevételének csak azon részét lehet figyelembe venni, amely piaci magatartásnak minősülő tevékenységből származik, mert a versenytörvény hatálya csak a vállalkozás piaci magatartására terjed ki. Másrészt az a körülmény, hogy a vállalkozás piaci magatartásának minősülő tevékenységből származó bevételeit a rá érvényes számviteli szabályok nem nettó árbevételként nevesítik, nem zárja ki ezen bevételnek a nettó árbevétellel azonos kezelését a versenytörvény alkalmazásában (Vj-73/2008).
- 589.** Az **energiaszektorban** a Vj-142/2009. számon indított versenyfelügyeleti eljárásban a GVH engedélyezte az **ELMIB Energetikai Szolgáltató Zrt.-nek és Tatabánya Megyei Jogú Város Önkormányzatának a Tatabányai Erőmű Kft.** vállalkozás feletti közös irányítástervezéssel megvalósuló összefonódását.
- 590.** A GVH álláspontja szerint a felek tevékenységei között nincs vagy (a villamosenergia nagykereskedelem országos piacának tekintetében) elhanyagolható a horizontális átfedés, a tranzakciónak nincs érdemi horizontális versenyhatása. Ezen túl megállapítható volt, hogy egyrészt a tranzakciótól függetlenül érvényben lévő hosszútávú megállapodás (HTM), másrészt egyéb piaci sajátosságok valószínűleg teszik az összefonódással együtt járó káros vertikális (kizáró) hatás jelentkezését. A felek az erőmű és a szolgáltató vertikális integrációjától épp – a vertikum javuló koordinációjának köszönhetően – a költségek csökkenését várják, amit a szerződésmódosítás azon klauzulái is erősítenek, melyek a piacon elérhető, a HTM-hez képest előnyösebb gáz (mint input) és hőenergia ajánlatokhoz igazítják a két cég között alkalmazott (átvett hőenergiára vonatkozó) árképletet. Emellett a HTM megerősítésével az Erőmű vállalta, hogy a fennmaradó kb. tíz éven keresztül az átadott hőenergia nettó értékének adott hányadát kifizeti az önkormányzatnak. A fogyasztók a költségek csökkenéséből leginkább a kiskereskedelmi áron keresztül részesedhetnek, melyet az ármegállapítási (maximálási) hatáskörrel rendelkező önkormányzat első lépésben 7,52%-kal

tervez csökkenteni. A GVH szerint az összefonódás kapcsán érdemi portfólió- vagy konglomerátumhatással sem kell számolni.

- 591.** A mezőgazdaság és élelmiszeripar területén a VJ-126/2009. számú eljárásban a GVH feltétel nélkül engedélyezte a **Danone Kft.** és a **Compaigne Gervais Danone** Túró Rudi üzletágának **Sole-Mizo Zrt.** által történő megszerzését. Az engedélyezett szerződés kiterjed a marcali gyár által használt védjegyekre is. A szintén Marcaliban gyártott Milka Super Rudi termék és a kapcsolódó szellemi termékek a Danone Kft. tulajdonában maradtak, annak független forgalmazását a Danone Kft. folytatja.
- 592.** A GVH figyelembe vette, hogy a Túró Rudi termék kategórián belül több márkás termék versenyez (Pöttyös, Milka stb.). A nagyméretű kiskereskedelmi láncok hazai elterjedésével azonban nő a kiskereskedelmi saját márkák értékesítése (Spar, Tesco stb.), mely termékek bérnyújtásban készülnek. Emellett létezik – nem kiskereskedelmi – saját márkás termék is, mint pl. a Milka Super Rudi, melyet ugyancsak bérnyújtás keretében gyártanak. Tekintettel a saját márkás termékek versenyben betöltött szerepére, a GVH külön figyelmet fordított az összefonódás lehetséges hatásainak vizsgálatára a Túró Rudi bérnyújtás piacán.
- 593.** A 2008. évi teljes hazai Túró Rudi bérnyújtási kapacitás meglehetősen nagy hányada kapcsolható az összefonódás utáni Sole-Mizo Zrt.-hez. A GVH szerint azonban az újonnan létrejövő vállalkozás több okból sem képes a verseny korlátozására. Egyrészt, a bérnyújtás tekintetében a kiskereskedelmi saját márkát gyártató vállalkozások szabadon újra szerződhetnek más tejipari vállalkozással, másrészt a piacvezető Friesland szintén folytat bérnyújtást. Harmadrészt a belépési korlátok nem jelentősek a Túró Rudi gyártás tekintetében, hiszen egy erre alkalmas speciális gépsor 100-300 M Ft befektetéssel, kb. fél év alatt kiépíthető. Negyedrészt a Túró Rudi gyártásban jelentős kihasználatlan termelési kapacitások vannak (a piac egészét tekintve kihasználatlan a teljes kapacitás hozzávetőleg fele). Az összefonódás után a teljes piaci kapacitás elegendően nagy hányada tartozik a fúzióban érintett felektől független piaci szereplőkhöz.
- 594.** A Túró Rudi piacának egészét tekintve a versenyhatóság részéről megállapítható volt, hogy az összefonódás által bővült vállalkozás egy rendkívül erős, költséges marketingkampánnyal kialakított márkát (Pöttyös) birtokló piacvezetővel (Friesland) áll szemben, emellett a piac forgalmának majdnem negyedét kitevő saját márkás termékek támasztotta versennyel is szembe kell néznie. A fentieket figyelembe véve a GVH álláspontja szerint az összefonódás következtében számottevő káros versenyhatás fellépése nem volt valószínűsíthető.
- 595.** A növénytermesztés, az állattenyésztés és a takarmánygyártás piacát érintette a Csányi-csoporthoz tartozó **Bonitas 2002 Befektető és Tanácsadó Kft.** és a **Forrás Vagyonkezelési és Befektetési Nyrt.** közös irányításszerzése a Domestore-csoport részét képező **Tendre Takarmányipari Kft.** felett. Mivel az irányításszerző felek elmulasztották a GVH engedélyét kérni az összefonódáshoz, a hivatalból Vj-124/2008. számon indított eljárásban a versenyhatóság bírsággal sújtotta őket, ám a tranzakciót figyelemmel az alábbiakra, engedélyezte. A Csányi- és a Domestore-csoport azonos tevékenysége a növénytermesztés, az állattenyésztés és a takarmánygyártás. Ebben a körben azonban egyetlen olyan szegmens sincs, melyben együttes részesedésük Magyarországon elérné azt a mértéket (20 %), amely felett felmerülhetnek versenyaggályokra alapot adó horizontális hatások. A keveréktakarmányok esetében a piaci részesedés a két vállalkozás-csoport közös irányítása alá kerülő Tendre Kft. részesedésével együtt is kevesebb mint 20 %. Egyéb tényezőket is figyelembe véve, sem vertikális, sem portfólió- vagy konglomerátumhatás fellépése nem volt valószínűsíthető az összefonódás következtében.
- 596.** E szemléletben járt el a GVH akkor is, amikor a **Tendre Takarmányipari Kft.** elmulasztotta a GVH engedélyét kérni a **Bábolna Takarmányipari Kft.** ingóságai bérletére, továbbá védjegyei használatára kötött szerződésekkel megvalósított összefonódáshoz. A Vj-125/2008. számon indított versenyfelügyeleti eljárásban a versenyhatóság a kérelem elmulasztása miatt bírságot szabott ki, ugyanakkor a tranzakciót engedélyezte.
- 597.** 2009-ben a GVH engedélyezte, hogy az **Agrofert Holding a.s.** irányítása alá tartozó **Duslo a.s.** irányítást szerezzen a Devcseri Agrokémiai Kereskedelmi és Szolgáltató Kft. felett. Ennek következtében a vállalatcsoport magyar jelenléte, számos kapcsolódó piacon való tevékenységi köre tovább bővült a műtrágya forgalmazás nagykereskedői, integrátori tevékenység általi ellátásával. (Vj-9/2009.)
- 598.** A pénzügyi szolgáltatások területén a Vj-106/2009. számon indított versenyfelügyeleti eljárás tárgya a **Magyarországi Volksbank Zrt.** és a **BNP Paribas Magyarországi Fióktelepe** között létrejött „Portfólió Átruházási Megállapodás” volt, mely szerint a szükséges hatósági engedé-

lyek megszerzése után a BNP Paribas Fióktelepét illető, betéti és értékpapír állományból, hitelek, kölcsönökből és garanciákból (röviden: követelésekből és kötelezettségekből) álló portfolió a Magyarországi Volksbank Zrt. tulajdonába kerül. A tranzakció részeként, illetve ahhoz kapcsolódóan az érintett vállalkozások versenykorlátozó megállapodást nem kötöttek.

- 599.** A felek együttes részesedése természetesen növekszik, azonban – a kevés elérhető adatra támaszkodó becslések szerint – továbbra is jóval 5% alatti marad.¹⁶¹ Emellett a kérelmező nyilatkozata szerint más versenytársakkal szembeesül a hazai banki szolgáltatások tekintetében, mint a kérelmezett. Előbbi a növekedésben lévő, lakossági és vállalati szegmensben egyaránt jelenlévő kis- és közép-bankok csoportjába sorolható, míg utóbbi a vállalati szegmensre specializálódott, elsősorban egyedi igényeket kielégítő, és ebből kifolyólag a hazai piacon viszonylag kis méretűnek számító bankok körében versenyez (ahol a szereplők kiegyensúlyozottabb piaci pozíciókat foglalnak el, gyakoribb a bankváltás is). Mindezekből kifolyólag a GVH nem valószínűsített az összefonódásból eredő káros horizontális versenyhatást. Vertikális hatás sem merült fel, mivel a két vállalkozás nem tevékenykedik a termelési-értékesítési lánc egymást követő szintjein. Az érintett felek gyenge piaci pozíciójára tekintettel, illetve figyelembe véve, hogy a szolgáltatott termékek köre nem bővül, a portfolió- és konglomerátumhatás is kizárható volt.
- 600.** A fentiek alapján a versenyhivatal megállapította, hogy a kérelmezett összefonódás nem vet fel versenyjogi aggályokat, ezért az összefonódás piaci hatásainak további, részletesebb elemzését sem látta szükségesnek.
- 601.** Az **építőipar területén** a GVH a Vj-146/2008. számú versenyfelügyeleti eljárásban azzal a feltétellel engedélyezte a **Strabag SE** (Strabag) irányításszerzését a **Cemex Austria AG** (Cemex) felett, ha a vevő eladatja a Cemex Hungária Kft. salgótarjáni előkevert betont gyártó telephelyét egy tőle független vállalkozásnak.
- 602.** A GVH megállapította, hogy a fúzióra lépő mindkét vállalkozás jelen van a transzportbeton-előállításban, valamint az építőiparban felhasznált ún. aggregátumok¹⁶²

bányászatában. Ezeken a területeken látott tehát esélyt arra a versenyhatóság, hogy a Strabag és a Cemex egyesülését követően a piaci verseny mérséklődjön.

- 603.** A GVH szerint a Strabag- és a Cemex-csoport együttes részesedése a transzportbeton piacon több egymástól elkülönülő földrajzi körzet esetében is jelentősen meghaladta azt a 20 %-os mértéket, ami felett a versenyhatóság szerint nem zárható ki káros versenyhatások. Salgótarján esetében például a Strabag- és a Cemex-csoport együttes részesedése a transzportbeton piacon meghaladja a 90 %-ot. Ez a mérték azt valószínűsítette, hogy a Strabag-csoport a fúziót követően egyedüli erőfölényes helyzetbe kerül. A GVH azonban ennek részletesebb vizsgálatát szükségtelennek tartotta, mert a Strabag a fúzió előzetes feltételeként vállalta, hogy a Cemex-csoport tulajdonosával eladatja annak Salgótarjánban lévő transzportbeton üzemét. Kaposvár, Kecskemét és Békéscsaba tekintetében a Strabag- és a Cemex-csoport együttes piaci részesedése 50 % feletti. A GVH álláspontja szerint erőfölényes helyzet valószínűleg mégsem jön létre a fúziót követően, mert egyrészt mindhárom területen jelen van a két legnagyobb országos versenytárs¹⁶³ valamelyike, másrészt ezen vállalkozások és az egyes területeken jelenlévő további versenytársak együttes kapacitása meghaladja az adott terület transzportbeton-igényének kétszeresét.
- 604.** Az aggregátumok bányászata tekintetében nem merült fel olyan körülmény, amely alapján azt lehetett valószínűsíteni, hogy a Strabag és a Cemex a fúziót követően erőfölénybe kerülhetnének.
- 605.** A fentiek alapján a GVH megállapította, hogy a Strabag-Cemex fúzió kizárólag a transzportbeton piacon és ott is csak Salgótarjánban és környékén lehetnek káros versenyhatásai. Ám mivel a Strabag vállalta, hogy a Cemex tulajdonosával eladatja a salgótarjáni transzportbeton üzemét egy Strabagtól független vállalkozásnak, a verseny mérséklődésével azon a piacon sem kell számolni. A GVH tehát a fúziót a fenti feltétellel engedélyezte.
- 606.** A **lapterjesztés** piacán a **Blick** című bulvárlapot kiadó **Ringier Kiadó Kft.** és a **Ringier AG** a versenyhatóság engedélyét kérte a **Bors** című napilapot kiadó **Híd Rádió Zrt.** részvényei 100 %-ának megvásárlásához.

- 607.** A GVH a Vj-155/2008. számon indított eljárásban lefolytatott vizsgálatot követően előzetes álláspontjában jelezte, hogy a **Híd Rádió Zrt.** feletti irányítás megszerzése esetén

161 Ehhez a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének Aranykönyv 2007 és Aranykönyv 2008 című kiadányai, illetve az érintett felek által benyújtott űrlap szolgált forrásul.

162 Homok és kavics, mészkő és dolomit, andezit és bazalt.

163 Holcim Hungária Zrt., HeidelbergCement.

a Ringier-csoport erőfölényes helyzetbe kerülne a bulvár napilapok piacán, ezért a kérelmezett összefonódást nem kívánja engedélyezni. A Ringier Kiadói Kft. azonban összefonódási kérelmét visszavonta, így a versenyhatóság az eljárást megszüntette, ugyanakkor végzésében a versenyfelügyeleti eljárás során lefolytatott piacelemzésre tekintettel jelentős megállapításokat tett az alábbiak szerint.

608. A vizsgálat során a fogyasztók strukturált információhoz jutására szolgáló egyes platformok jellemzőinek, illetve azok helyettesíthetőségi viszonyainak elemzése történt meg egy rendkívül összetett, kétoldalú piac vonatkozásában. Az eljárás egyik vizsgálati szempontját a kérelmezők által felvetett egységes, platformfüggetlen bulvármédia olvasói piac képezte, melyre tekintettel szükséges volt megvizsgálni, hogy vajon az országos nyomtatott bulvár¹⁶⁴ napi sajtó elkülönült olvasói piacot képez-e az egyéb – szintén bulvár témákat is tartalmazó – nyomtatott sajtótermékekkel, valamint elektronikus médiatermékekkel szemben. Az összetett kérdések összetett vizsgálatot igényeltek, melynek során a potenciálisan helyettesítő termékek széles körére tekintettel nagy mennyiségű adat, dokumentum és tárgyi bizonyíték beszerzése vált szükségessé, számos piaci szereplő szakmai véleményének megismerése mellett. A vizsgálat során továbbá a médiapiac dinamikus változásaira tekintettel szükségessé vált a fogyasztók igényeinek és véleményének pontos feltérképezése is, e célból szakértő által lefolytatott piackutatásra került sor. A versenyhatóság összességében arra a következtetésre jutott, hogy a bulvár napilapok olvasói piaca önálló piacot képez.

609. A fúzió vizsgálata során a GVH előzetes álláspontjában megállapította, hogy a Ringier-csoportnak a bulvár napilapok piacán 73,2 %, a Híd Rádió Zrt.-nek a Bors révén 21,2 % részesedése volt. Ilyen magas együttes részesedésnél csak speciális esetben nem alakulhat ki erőfölény. Ilyen lehet például, ha a jövőben várhatóan bővül a versengő vállalkozások köre. Erre azonban kevés volt az esély, hiszen az elmúlt húsz évben a piac végig háromszereplős volt. A helyzet a fúzió után sem változott volna, mert a Ringier-csoport a Blikk és a Bors párhuzamos megjelenítését tervezte, igaz, eltérő irányultsággal. Csakhogy ez a GVH szerint nem tette volna egyszerűbbé új szereplők

belépését, mivel azoknak így még kevesebb lehetőségük lett volna arra, hogy a meglévőktől különböző bulvár napilap kiadásával szerezzenek a gazdaságos működtetéshez elegendő számú olvasót.

610. Új szereplő megjelenése ezen túl azért sem lett volna valószínű, mert a bulvár napilapok piaca 2002 óta stagnál. A piacon ennek ellenére történtek belépési kísérletek, ám azok mindegyike sikertelenül zárult. Ráadásul a GVH által megkérdezett jelentősebb piaci szereplők is egyértelműen úgy nyilatkoztak, hogy nem áll szándékukban belépni a bulvár napilapok piacára és lapjaik bulvártartalmát sem szeretnék növelni. Mindezek alapján a fúzióval létrehozni tervezett új vállalkozásnak a GVH előzetes álláspontja szerint nem kellett volna érdemi versennyel számolnia, így a Ringier-csoport a bulvár napilapok olvasói piacán gazdasági erőfölényes helyzetbe került volna.

611. A versenytörvény szerint a gazdasági erőfölény összefonódás révén történő létrejötte (erősödése) önmagában nem ad alapot az összefonódás megtiltására. Erre csak akkor van mód, ha akadályozza a hatékony verseny kialakulását, fennmaradását vagy fejlődését. A Blikk és a Bors egy kézbe kerülésével a GVH szerint a verseny mérséklődésére kellett volna számítani, hiszen a két lap egymás legfőbb versenytársa. A Bors az utóbbi években növekvő piaci részesedés mellett egyre erősebb verseny-nyomást fejtett ki a Blikk-re, így az összefonódással ezt az egyedüli és erősödő versenynyomást iktatta volna ki a Ringier-csoport. Ráadásul a piacon maradó harmadik szereplő, a Napi Ász részesedése minimális és csökkenő, azt maguk a kérelmezők is kicsi és jelentéktelen versenytársnak minősítették.

612. A GVH a vizsgálat során a médiapiacok kétoldalúságára tekintettel a hirdetői piacot is elemezte, és arra a következtetésre jutott, hogy bulvár napilapok esetében az olvasói és a hirdetői piacok között elméletileg meglévő kapcsolat jelentősen korlátozott. A vizsgálat által feltárt információk szerint a Blikk és a Bors iránti olvasói kereslet rugalmatlan (azaz 10 százalékos körüli áremelés is végrehajtható érdemi példányszámvesztés nélkül), a hirdetői piac a kisebb mértékű példányszám-változásokra nem reagál, és a bulvár napilapok bevételeinek kisebb része származik a hirdetőktől. Ezen okok miatt, a GVH előzetes álláspontja kimondja: az olvasói piaci erőfölény kialakulását a hirdetési piaci körülmények sem képesek megakadályozni.

613. A GVH azonban még ebben az esetben is engedélyezhette volna a fúziót, ha a gazdasági erőfölény létrehozásából, megerősödéséből fakadó hátrányokat meghaladják az

¹⁶⁴ A versenyhatóság előzetes álláspontja szerint a bulvár műfaj lényege a hírességekkel, sztárokkal kapcsolatos – jellemzően azok magánéletét is érintő, botrányt, szenzációt sejtető – témák hangsúlyos szerepe. Emellett az egyéb témakörökből (politika, gazdaság, bűnügyek stb.) az érzelmeire ható és figyelemfelkeltő módon található történetek kerülnek közlésre, könnyed és közérthető stílusban, a sajtótermékek esetében jellemzően sok képpel.

összefonódás előnyei. Ilyen előny lehetett volna, ha a versenyképesség más módon nem elképzelhető növekedésétől kedvezőbb árakra és minőségre lehetett volna számítani a piacon. A GVH előzetes állásfoglalása szerint arra, hogy ezek az előnyök érvényesülhessenek, a versenykényszer és nem a verseny mérséklődése biztosít garanciát. Előbbire azonban az összefonódás révén nem lett volna esély.

- 614.** A Ringier-csoport hivatkozott arra is, hogy az összefonódás révén biztosítható egy, a tartalomfogyasztók és a hirdetőik által egyaránt kedvelt bulvár napilap fennmaradása és hosszútávú versenyképes működése. A GVH gyakorlata szerint az a körülmény, hogy az összefonódás révén irányítás alá kerülő vállalkozás további piaci működése a tervezett összefonódás nélkül veszélyeztetve van, kizárólag akkor adhatott volna alapot egy egyébként hátrányos összefonódás engedélyezéséhez, ha a kérelmező bizonyította volna, hogy a vállalkozás valóban nem lenne képes fennmaradni a piacon, és a vállalkozás megvételére más kevésbé hátrányos ajánlat nem volt. A Ringier-csoport a fenti elengedhetetlen feltételek teljesülésére érdemi bizonyítékot nem terjesztett elő. Sőt a versenyhatóság véleménye szerint a Ringier-csoport számára a fúzió révén mód nyílt volna az egyébként is magas belépési korlátok további emelésére. Ezért a Borsnak a Ringier-csoport által hivatkozott esetleges „megmentését” előzetes álláspontjában a GVH nem tekintette az összefonódás előnyének. Ráadásul a kérelmezőnek a Bors további működtetésére vonatkozó nyilatkozata nem jelentett betartandó kötelezettséget. A Ringier-csoport utóbb minden versenyjogi következmény nélkül dönthetett volna úgy, hogy a Bors kiadását megszünteti.
- 615.** A Vj-158/2008. számú kérelem tárgyát a **Magyar Telekom Nyrt.** (Magyar Telekom) **ViDaNet Kábeltelevíziós Szolgáltató Zrt.** (ViDaNet) feletti kizárólagos irányítás-szerzésének engedélyezése képezte, amellyel az összefonódással érintett földrajzi területen a vezetékes telefon-, illetve kábeltelevíziós hálózatok – mint a hatásos, infrastruktúra-alapú verseny zálogai – egyetlen cégcsoport kezébe kerültek volna. Az összefonódást a GVH megtiltotta. Az ügy kiemelkedő jelentőségét a tiltás mellett az a versenypolitikai megfontolás adja, hogy a GVH ezzel a döntéssel egyértelműen az infrastruktúra-alapú verseny mellett tette le a voksát.
- 616.** Magyarország legnagyobb lakossági vezetékes telefon- és szélessávú internet-, valamint mobil távközlési szolgáltatója, a Magyar Telekom a ViDaNet szavazati jogainak 100 százalékát biztosító részvényvásárlás engedélyezését kérte a

GVH-tól. A ViDaNet szintén elektronikus hírközlési szolgáltatásokat (kábeltelevíziós műsorterjesztés, kábelnet alapú szélessávú internet, illetve beszédcélú hangátvitel) kínál jellemzően lakossági felhasználóknak hűsz településen.

- 617.** A távközlési társaság kérelmében előadta, hogy a tervezett összefonódás a piaci folyamatokban – elsősorban a mobilinternet térnyerése és a műholdas televíziós szolgáltatások előretörése révén – nem hoz létre olyan helyzetet, amelynek révén az korlátozná a versenyt. Mindezzel együtt a Magyar Telekom kötelezettségvállalást terjesztett elő, mellyel álláspontja szerint az összefonódással járó állítólagos versenyaggályok feloldhatóak lettek volna. Ezek szerint egyrészt a ViDaNet szolgáltatási területein bizonyos feltételekkel meglévő hálózati alépítményeihez (pl. földalatti kábel-alagutak, vagy a légkábelek elhelyezésére alkalmas póznák) hozzáférést biztosított volna az azt kérő vállalkozás részére. Vállalta másrészt, hogy a szóban forgó földrajzi területen a ViDaNet által jelenleg nyújtott kiskereskedelmi szolgáltatásokra a Magyar Telekom és a Vidanet árai közül a kedvezőbbet fogja alkalmazni. Vállalta továbbá, hogy a ViDaNet hálózatán olyan fejlesztéseket végez a következő három éven belül, amelyek révén azt rendkívül nagy – 20 Mbit/s-ot meghaladó – sávszélességű szolgáltatás nyújtására alkalmassá teszi.
- 618.** A Magyar Telekom (akkori nevén Magyar Távközlési Rt.) már korábban is kezdeményezett összefonódás engedélyezése iránti eljárást a ViDaNet részvények 100 százalékának megszerzése céljából. A Vj-110/2003. számú versenyfelügyeleti eljárásban a GVH a tervezett fúziónak a kérelmezők működési területén a lakosság részére nyújtott szélessávú internetszolgáltatás, a kábeltelevíziós szolgáltatás és a hangszolgáltatások piacaira gyakorolt hatásait vizsgálta. A vizsgálat lefolytatását követően az eljáró versenytanács előzetes álláspontjában káros versenyhatásokat azonosított egyes települések esetében a lakosság részére nyújtott szélessávú internetszolgáltatás és a hangszolgáltatás tekintetében is. A GVH akkor úgy látta, hogy elsősorban a kábelhálózatok képesek érdemi versenykihívások elé állítani a vezetékes távbeszélő szolgáltatókat, különösen a lakossági hang- és internetszolgáltatások tekintetében. Az összefonódást ezért egyértelműen hátrányosnak ítélte meg a gazdasági verseny szempontjából, aminek nyomán a felek visszavonták kérelmüket, így az eljárás megszüntetésre került.
- 619.** A későbbi, Vj-158/2008. számú eljárásban a GVH a kérelmet – tekintettel a Magyar Telekomnak és a ViDaNet-nek az internet-hozzáférési, kábeltelevíziós és hangszolgálta-

tási piacokon elfoglalt magas piaci részesedésére – teljes körű eljárásban bírálta el, amelynek során külön szempontként hangsúlyt helyezett a korábbi ügyben elvégzett elemzés óta eltelt piaci folyamatok vizsgálatára is.

620. A GVH az összefonódást mindezzel együtt sem engedélyezte. A döntésében három érintett piacon azonosított az összefonódással járó horizontális hatásokat: a lakossági szélessávú internet-hozzáférés, a hangszolgáltatások, illetve a műsorterjesztés piacán. Mindhárom piac esetében a hatások a ViDaNet hálózatával lefedett területen élő fogyasztókat érintik, így érintett földrajzi piacként ezt a területet határozta meg a GVH. A lakossági internet-hozzáférési piac kapcsán elvégzett mélyelemzés során arra a következtetésre jutott a versenyhatóság, hogy a ViDaNet által nyújtott kábelnet-szolgáltatást a versenytörvény értelmében helyettesíteni csak a vezetékes telefonhálózaton keresztül nyújtott DSL-szolgáltatás képes, míg a mobil rádiótelefon-hálózaton nyújtott mobilinternet nem. Az érintett termékpiac meghatározása során a GVH figyelembe vette a különböző hálózatokon nyújtott szolgáltatások műszaki, minőségi jellemzői mellett azok árát, a fogyasztók szokásait és felhasználási céljait – amelyek felmérésére külön piackutatást végeztetett – és a piaci szereplők véleményét is.

621. Az összefonódással érintett földrajzi területen – Mindszent község kivételével – a Magyar Telekom és a ViDaNet vezetékes telefon-, illetve kábeltelevíziós hálózatok a korábbi független irányítást követően egyetlen cégcsoport kezébe kerültek volna. Ennek következtében a versenyhatóság szerint a lakossági vezetékes internet-hozzáférés piacán a korábbi két jelentős független, központi, stratégiai infrastruktúrát birtokló szereplő helyett csak egy ilyen szereplő maradt volna – birtokolva továbbra is a két jelentős, stratégiai infrastruktúrát. Az infrastruktúra stratégiai jellegét az alapozza meg, hogy a fogyasztókat elérő – ún. hozzáférési – hálózatról van szó, amely alkalmas három szolgáltatás (internet, telefon, műsorterjesztés) nyújtására is, így az adott hálózatot birtokló szereplőt mindhárom piacon lényeges szereplővé teszi. Az összefonódást követően így a korábbi tényleges – a piac két alapvető szereplőre épülő jellege következtében szükségszerűen korlátozott, ám mégis működő – versenyhelyzet megszűnne. A határozatában a GVH megállapította, hogy a Magyar Telekom által indítványozott kötelezettségvállalás nem alkalmas arra, hogy az összefonódással kapcsolatban azonosított hátrányos hatásokat mérsékelje és így az összefonódás engedélyezhető legyen.

622. A GVH értékelése szerint a javasolt alépitményekhez való hozzáférés-alapú versenyszituáció szükségképpen kisebb mértékű verseny-nyomást képes az összefonódásban részt vevő felekre gyakorolni, mint a tényleges versenyhelyzet. Egy ilyen jellegű vállalás nem képes – többek között – kezelni azt a helyzetet, hogy a korábban egymástól független szereplők helyett a jövőben a versenyt, a kihívást jelentő vállalkozások szükségszerűen függenek majd az egyik versenytárustól. A kiszolgáltatott helyzet – pl. az alépitménybérletekre vonatkozó igények bejelentése révén – biztosítja többek között a kérelmező számára, hogy a potenciális versenytársak terjeszkedési, piacszerzési terveit átlássa, így kiiktatva a verseny egyik lényeges elemét. A további vállalásokat illetően, a GVH az árazási magatartással kapcsolatban leszögezte, hogy az természeténél fogva kizárólag a határozat meghozatalának időpontjában fennálló árazási viszonyokat veszi alapul, így nem „pótolhatja” egy tényleges versenyhelyzet esetén fennálló viszonyokat, ahogy az árazáson túli dinamikus versenyzési viszonyokat sem. Nem tekintette valós és hathatós vállalásnak a GVH a fejlesztésre tett ígéretet sem, figyelemmel arra, hogy a kábeltelevíziós hálózatok ilyen irányú fejlesztése már létező folyamat – egyes kábeltelevíziós szolgáltatók már meg is valósították – és éppen a versenyhelyzet képes biztosítani a további fejlesztések melletti elkötelezettséget.

623. Szintén a **Magyar Telekom Távközlési Nyrt.** (Magyar Telekom) összefonódás engedélyezése iránti kérelmét vizsgálta a GVH a Vj-76/2009. számú versenyfelügyeleti eljárásban, melyben engedélyezte számára az ügyfelei részére átfogó kórházi számítástechnikai megoldásokat kínáló **International System House Kft.** (ISH) üzletrészei 100%-ának megszerzését.

624. A GVH álláspontja szerint a tranzakcióval érintett termékpiac – az IT-szolgáltatások piacán belül külön piacot alkotó¹⁶⁵ – integrált egészségügyi informatikai rendszerek szolgáltatási piaca, beleértve az integrált egészségügyi informatikai rendszerek fejlesztését, integrációját, támogatását és üzemeltetését. Ezen piacon a felek közül csak az ISH van jelen.

625. Az eljárás során a versenyhatóság az összefonódás lehetséges konglomerátum- és portfólióhatásainak vizsgálatára fordított különös figyelmet. A konglomerátumhatás tekin-

¹⁶⁵ Az integrált egészségügyi informatikai szoftvereket, rendszereket kifejezetten az egészségügyi intézmények számára tervezték és fejlesztették ki. Nem helyettesíthetők más célra alkotott vagy általános rendeltetésű rendszerekkel, és más iparágakban, más felhasználásra sem alkalmazhatók.

tetében megállapítható volt, hogy egyrészt a versenytársakhoz képest eddig is az ISH volt a legerősebb piaci szereplő (mérete legnagyobb versenytársának többszöröse), másrészt pénzügyi helyzete az összefonódás eredményeképp kétségkívül javulni fog, a Magyar Telekom pénzügyi hátterének köszönhetően a cég lehetőségei bővülnek (pl. nagyobb forrásokat fordíthat fejlesztésre). Ennek kapcsán a GVH megjegyezte, hogy ennek egyrészt az ügyfelek rövidtávon mindenképp hasznát vennék, másrészt a versenytársak előtt is nyitva áll a lehetőség, hogy partneri viszonyba lépjenek más telekommunikációs szolgáltatóval. A GVH úgy vélte, hogy önmagában ezen hatás káros jellege nem lenne olyan biztonsággal kimutatható és megállapítható, ami okot adhatna az engedély megtagadására.

- 626.** A portfólióhatás vizsgálata körében a GVH arra jutott, hogy a Magyar Telekom telekommunikációs szolgáltatóként jelenleg a kórházak jóval nagyobb hányadában van jelen, mint az ISH. Versenyjogi szempontból kifogásolható árukapcsolás akkor jelentkezne, ha a fuzionált felek keresztfinanszírozás által, agresszívan árazott csomagban értékesítenék szolgáltatásaikat a kórházak számára, kiszorítva vagy jelentősen meggyengítve az ISH jelenlegi versenytársait, tehát a különböző telekommunikációs szolgáltatások kapcsán meglévő piaci erőt „vinnék át” az egészségügyi informatikai szolgáltatások piacára. A versenyhatóság véleménye szerint azonban ezen káros versenyhatás nem bizonyítható kellő biztonsággal.
- 627.** Ezen túl elméletileg elképzelhető, hogy – az ISH kórházi jelenlétére alapozva – a telekommunikációs szolgáltatási piacon érvényesül kiszorító hatás, azaz azok a kórházak, ahol az ISH a szolgáltató, a Magyar Telekom szolgáltatására váltanak kedvező együttértékesítés hatására (amit egyébiránt a felek nyilatkozataik szerint nem terveznek). Ez azonban a kórházak elhanyagolhatóan kis hányadát tenné ki. Szűk azon ISH által kiszolgált kórházak köre, ahol nem a Magyar Telekom a szolgáltató. Emellett a hírközlési versenytársak nyilatkozataik szerint – amennyiben erre szükség lesz – új stratégiát fognak alkalmazni, válaszlépéseket tesznek majd.
- 628.** Az **élelmiszer kiskereskedelem** területén a Vj-64/2009. számú eljárásban a GVH feltétel nélkül engedélyezte a Mezőkövesdi **COOP INVEST Zrt. Nyírszem Zrt.** által történő megszerzését. Mind az irányítást szerző **NYÍRZEM** csoport, mind az irányítás alá kerülő **PÉCS-COOP Zrt.** a napi fogyasztási cikkek kiskereskedelmi termékipiacán

tevékenykedik. Az összefonódásnak sem horizontális, sem vertikális hatása nem volt, így a GVH feltétel nélkül engedélyezte azt.

- 629.** Bár az összefonódásoknak volt némi horizontális hatásuk, a GVH határozataiban feltétel nélkül engedélyezte, hogy a **COOP Szolnok Zrt.** megvásárolja a **Héliker Zrt.-t** (Vj-41/2009.), valamint a **COPÉ Zrt. PÉCS-COOP Zrt.** által történő megszerzését (Vj-125/2009.).
- 630.** A GVH az **üzemanyag-kiskereskedelmi ágazatban** a Vj-17/2009. számú versenyfelügyeleti eljárásban engedélyezte, hogy a **Shell Hungary Kereskedelmi Zrt.** (Shell) irányítást szerezzen a **Tesco Global Áruházak Zrt.** (Tesco) üzemanyag és töltőállomási Shop üzletága felett.
- 631.** A Shell egy 2009. január 30-án kötött keretszerződés szerint tizenöt évig tartós bérletbe veszi a Tesco 51 üzemanyag-töltő állomását.
- 632.** Az üzemanyagok (benzin és gázolaj) és kenőanyagok országos töltőállomás-hálózaton (ún. színes kutakon) történő kiskereskedelmi értékesítésével Magyarországon további hét vállalkozás foglalkozik. Rajtuk kívül azonban több száz, ezen hálózatokhoz nem tartozó (ún. fehér) töltőállomás is működik Magyarországon. Az üzemanyagok éves értékesített mennyisége és a főbb szereplők piaci részesedései az elmúlt néhány évben érdemben nem változtak. A piac legnagyobb szereplője a Mol Nyrt., melynek részesedése Magyarországon egészét tekintve a töltőállomások számából és az azokon értékesített benzin és gázolaj, valamint kenőanyagok forgalmából is meghaladja a 20 %-ot.
- 633.** A 2007. évtől az üzemanyag-kiskereskedelemben egy enyhe koncentrációs folyamat indult meg. A negyedik legnagyobb hálózattal rendelkező Agip megvette az akkor hatodik Esso-t, az ötödik legnagyobb részesedésű Lukoil pedig a hetedik Jet-et. Mindez azonban érdemben nem változtattott a piac azon jellegén, hogy a töltőállomások mintegy kétharmada (az értékesített mennyiség több mint fele) a négy legnagyobb hálózathoz (Mol, Shell, OMV, Agip) tartozik. A versenyhatóság által vizsgált összefonódás résztvevői és versenytársaik is úgy nyilatkoztak, hogy az üzemanyag-kiskereskedelmi piacra történő belépés elsősorban felvásárlás révén képzelhető el, a piac ugyanis lényegében telített. Az egyes hálózatok 2008. évi átlagos listárait országos szinten vizsgálva, három csoport különíthető el. A Mol, az OMV és a Shell 1-2 forinttal drágább az országos átlagnál. Az Agip kevesebb mint 1 forinttal felfelé, a

Tesco szintén kevesebb mint 1 forinttal, de lefelé tér el az országos átlagtól. A legalacsonyabb árakat a Lukoil és a fehér töltőállomások érvényesítik.

- 634.** A GVH ökonometria módszerekkel vizsgálta, hogy az üzemanyagok esetében milyen összefüggés van a kistérségi koncentráció és a kistérségben érvényesülő ár között. A számítások eredményei azt mutatták, hogy nincs közgazdaságilag szignifikáns kapcsolat a koncentráció és az ár között. Szintén nem volt kimutatható, hogy a Tesco töltőállomások jelenléte érzékelhető hatást gyakorolna a környezetükben lévő Shell töltőállomások árazására.
- 635.** A versenyhatóság kialakult gyakorlata szerint az üzemanyagok kiskereskedelme – figyelemmel a benzin és a gázolaj közötti, a termelésben és a forgalmazásban meglévő kinálatti helyettesítésre – egységes árupiacot alkot, továbbá az üzemanyagok tekintetében az érintett földrajzi piac Magyarország egész területe.
- 636.** A Tesco töltőállomások és a Shell-csoport Magyarországon az üzemanyagok és kenőanyagok forgalmazása tekintetében együttesen sem részesedik akkora mértékben (20 %) a piacból, amely felett a GVH szerint felmerülhetnek versenyagályok, így az összefonódást a versenyhatóság engedélyezte.
- 637.** A **gyógyszer-kiskereskedelem piacán** több engedélyezést igénylő tulajdonosváltás történt az elmúlt évben.
- 638.** A Vj-11/2009. számú eljárásban a **Pharmanova Vagyonkezelő Zrt.** kért engedélyt az **AW Holding Vagyonkezelő Kft.** 19 már működő vagy megnyitás előtt álló gyógyszertárának megszerzéséhez, miután az AW Holding Kft.-vel üzletrészátruházási szerződést kötött annak a célpont vállalkozásokban meglévő üzletrészeinek megvásárlására. A Pharmanova e tranzakciókkal tovább növelte – egyébként is meglévő – piacvezető pozícióját a gyógyszertári piacon (mintegy 141-re nőtt a hálózata az akkor engedéllyel rendelkező 2324 gyógyszertárból) oly módon, hogy az irányítása alá kerülő gyógyszertárak jellemzően egy új, felfutó csatornát (üzletközpontokban megnyíló, illetve működő gyógyszertárak) testesítenek meg.
- 639.** A kérelem szerinti üzletrészvásárlások következtében az Europatika Kft. Győrben lévő gyógyszertárának 5 km sugarú körzetében az általa irányított vállalkozások által működtetett gyógyszertárak aránya az összes gyógyszertárhoz viszonyítva magasabb lett volna, mint 25 %, ami a

gyógyszerforgalmazási törvény alapján¹⁶⁶ kizárja az összefonódás engedélyezését. Ennek ismeretében a kérelmező kötelezettséget vállalt arra, hogy az irányításával működő Nádorvárosi Patika Bt. Nádorvárosi Gyógyszertár elnevezésű közforgalmi gyógyszertárát legkésőbb 2009. június 30. napjáig bezárja, ezt követően ott a Pharmanova Zrt. vagy általa irányított vállalkozás gyógyszertárát nem működtet. A GVH e vállalást elfogadva a tranzakciót a fenti kötelezettség előírása mellett engedélyezte.

- 640.** A Vj-160/2008. számú eljárásban a GVH engedélyezte, hogy a **Feketesas Pharma Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.**, mint a Pharmainvest Kft. (Pharmainvest) által irányított vállalkozás-csoport tagja irányítást szerezzen a **Panda Patika Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.** (Panda) felett.
- 641.** Miután az összefonódásban résztvevő két vállalkozás-csoport teljesen azonos tevékenységet folytatott, a GVH a tranzakció horizontális hatásaival – ami a forgalmazott áruk értékesítése mellett azok beszerzésében is jelentkezhet – számolt. A gyógyszerek beszerzésének piaca (amelyen az összefonódás résztvevői vevőként vannak jelen) tekintetében földrajzi szempontból a versenyhatóság Magyarország egész területével számolt, mely piacon a Pharmainvest-csoport részesedése az összefonódás következtében – a gyógyszertárak száma alapján – 0,6 %-ról 0,7 %-ra emelkedne, ami nyilvánvalóan nem adott okot versenyagályokra.
- 642.** A gyógyszer-kiskereskedelemben az értékesítés tekintetében érintett földrajzi piac szűkebb az ország egész területénél. Érintett földrajzi piacnak – a gyógyszer-kiskereskedelem szabályozási sajátosságaira is tekintettel – a GVH gyakorlata szerint az egyes gyógyszertárral rendelkező települések minősülnek azzal, hogy a nagyobb városokban (mindenekelőtt Budapesten) ennél is szűkebb lehet a földrajzi piac.
- 643.** Miután a Panda-csoportnak Szegeden kívül nincs gyógyszertára, és az összefonódásnak horizontális összefüggésben azokon az érintett piacokon lehet hatása a gazdasági versenyre, amelyeken az összefonódásban résztvevő mindkét vállalkozás-csoport jelen van, a GVH Szeged gyógyszer-kiskereskedelmi értékesítési piacát vizsgálta. Szegeden a Pharmainvest- és a Panda-csoport is a gyógyszertárak kevesebb mint tíz százalékával rendelkezik, ami alap-

166 A biztonságos és gazdaságos gyógyszer- és gyógyászatiségédeszköz-ellátás, valamint a gyógyszerforgalmazás általános szabályairól szóló, 2006. évi XCVIII. törvény 75. § (2) bekezdés cb) alpontja és (3) bekezdése.

ján Szeged egészét tekintve nyilvánvalóan nem valószínűsíthető káros versenyhatások és a két vállalkozás-csoport gyógyszerárainak Szegeden belüli földrajzi elhelyezkedése alapján gyakorlatilag kizárható, hogy valamely esetleges szűkebben értelmezett földrajzi piacon gazdasági erőfölényes helyzetet hozott volna létre vagy erősített volna meg az összefonódás.

644. A Vj-14/2009. számú versenyfelügyeleti eljárásban a GVH engedélyezte, hogy a gyógyszerek és gyógyászati termékek (kötszerek és gyógyászati segédeszközök) nagykereskedelmével foglalkozó **Hungaropharma Gyógyszerkereskedelmi Zrt.** (Hungaropharma) irányítást szerezzen a gyógyszertárak működtetését végző **Vektrum Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.** (Vektrum) felett.
645. A gyógyszerek beszerzésének piacán a felek együttes részesedése – a gyógyszertárak száma alapján – kevesebb mint 1 %, ami nyilvánvalóan nem ad okot versenyaggályokra. Az eljáró versenytanács Budapest gyógyszer-kiskereskedelmi értékesítési piacát vizsgálta, mert nem volt más olyan település, ahol a Vektrum-csoport és a – Hungaropharma által 50 %-ban tulajdonolt – Pharmadose Kft. is rendelkezett gyógyszerárral.
646. A GVH rávilágított arra, hogy az összefonódás egyértelműen vertikális hatással jár azáltal, hogy a gyógyszer-kiskereskedelmi tevékenységet végző Vektrum-csoport a gyógyszer-nagykereskedelemmel foglalkozó Hungaropharma-csoport tagjává válik. Ennek következtében a Hungaropharma-csoportnak érdekévé válhat a gyógyszereknek versenytárs gyógyszertárak részére történő nagykereskedelmi értékesítésétől való direkt vagy indirekt elzárkózás (eladói elzárkózás), illetve a gyógyszereknek más nagykereskedőktől történő megvásárlásától való elzárkózás (vevői elzárkózás).
647. Az eladói elzárkózás vizsgálatok az eljáró versenytanács – a GVH kialakult gyakorlatával összhangban – érintett árupiacnak a gyógyszer-nagykereskedelmi tevékenységet, érintett földrajzi piacnak pedig Magyarország egész területét tekintette. Ezen érintett piacon a Hungaropharma-csoport részesedése meghaladja a 40 %-ot, ami mellett nem zárható ki káros vertikális hatások jelentkezése. A GVH azonban – figyelembe véve azt, hogy az érintett piacon jelen van egy hasonló piaci súlyú vállalkozás¹⁶⁷, egy további jelentős piaci részesedésű vállalkozás¹⁶⁸, továbbá

több kisebb vállalkozás – a Hungaropharma-csoport magas piaci részesedését nem ítélte olyan súlyú körülménynek, ami alapot adhatna az összefonódás megtiltására.

648. A versenyhatóság álláspontja szerint a vevői elzárkózás tekintetében a Hungaropharma-csoportoz kerülő gyógyszertárak és a Pharmadose Kft. gyógyszertárainak együttesen is minimális piaci részesedése mellett nyilvánvalóan nem merülhetnek fel versenyaggályok.
649. A fentiekén túl a GVH megállapította, hogy az összefonódás nem jár együtt portfólióhatással, és a Vektrum-csoport piaci részesedése alapján káros konglomerátumhatással sem kell számolni.

2.3. Ágazati vizsgálat

650. A verseny törvény VIII. fejezete¹⁶⁹ felhatalmazza a GVH elnökét ágazati vizsgálat lefolytatására, ha az adott ágazatban a piaci folyamatok a verseny sérülésére, torzulására utalnak. A vizsgálat során a piaci szereplőktől összegyűjtött információk részletes elemzésének eredményeként jelentés készül, amely később a GVH további tevékenységeinek (versenyfelügyeleti eljárás, illetve versenypártolási tevékenység) is alapjául szolgálhat. Az ágazati vizsgálat tehát – a versenyfelügyeleti eljárásokkal ellentétben – egy ágazat vagy egy piac versenyfolyamataival kapcsolatos általános tájékozódásra szolgál, és nem konkrét vállalkozás(ok) magatartásának vizsgálatára irányul. Nem jelent ugyanakkor mindenre kiterjedő piac- és versenyelemzést sem, mivel az említett törvényhely meghatározza és egyben be is határolja célját és lehetséges irányait. Az ágazati vizsgálat intézménye az európai gyakorlatban sem ismeretlen.
651. A GVH 2009. elején zárta le a pénzügyi szolgáltatások területén a **lakossági és kisvállalati bankpiacon a pénzügyi szolgáltatóktól igénybevett egyes pénzügyi termékek más pénzügyi szolgáltatók hasonló termékeivel történő helyettesítésével (bankváltással) kapcsolatos** piaci folyamatok megismerése és értékelése céljából indított ágazati vizsgálatát.
652. A jelentés megállapításainak részletes kifejtése, illetve az abban tett javaslatok már a GVH 2008. évről szóló parlamenti beszámolójában olvashatóak voltak.¹⁷⁰ Az alábbiak

167 Phoenix Pharma Zrt.

168 Teva Magyarország Zrt.

169 Tptv. 43/B–43/F. §.

170 Lásd részletesen a Gazdasági Versenyhivatal elnöke 2008. évről benyújtott parlamenti beszámolójának III. (Eljárások) fejezete 435–460. pontjait.

ban az ágazati vizsgálat kapcsán folytatott versenypártolási tevékenység folyamata és eddigi eredményei kerülnek rövid ismertetésre.

- 653.** A GVH megállapításai szerint a váltással kapcsolatos szabályozási hiányosságok jelentős mértékben torzíthatják a fogyasztók döntéseit, aminek következtében a vizsgált piacokon a verseny nem mindig érvényesül megfelelően. A hatásosabb verseny érdekében a versenyhatóság az alábbi javaslatokat tette.
- 654. Az egyoldalú szerződésmódosítások szigorú újraszabályozása** – a szerződésmódosítások alkalmazásának rendszere egyrészt tartalmában túlzottan széleskörű volt, másrészt formájában nem biztosított a fogyasztók számára megfelelő lehetőséget arra nézve, hogy érdemben reagálhassanak az általuk esetlegesen elfogadhatatlannak tekintett változtatásokra. A GVH olyan szabályozás kialakítását kezdeményezte, aminek hatására egyoldalú szerződésmódosítás csak objektíven igazolható, a banküzem szempontjából külső események esetében következhet be.
- 655. A végtörlesztési díjak maximálása** – a GVH vizsgálatának megállapításai szerint a vizsgált hitelpiacokon a váltás jelentős közvetlen fogyasztói kifizetésekkel jár. A GVH számításai szerint ezeknek a díjaknak a mértéke rendkívül magas, azok minimális mértéke a vizsgált hiteltermékek esetében a futamidő függvényében a hitel jelenértékének 4-10 százalékát teszi ki. A GVH javasolta, hogy az európai szabályozási kezdeményezésekkel összhangban az egyik legjelentősebb díj, a végtörlesztési díj kerüljön maximálásra.
- 656. Összehasonlítható árinformációk** – az árak összehasonlíthatóságában meglévő hiányosságok nehezítik a fogyasztók számára a bankok magatartásának értékelését. A GVH ennek fejlesztése érdekében egyrészt kezdeményezte egy független, ellenőrizhető termék-összehasonlító weblap létrehozását, másrészt javasolta a hitelek összehasonlítását szolgáló THM mutató olyan irányú módosítását, hogy az a devizakockázatokat is jelenítse meg.
- 657. Az állami támogatások hordozhatóságának megteremtése** – a lakáscélú állami támogatások esetén a támogatások hordozhatóságának hiánya tovább erősíti a szerződésen belüli aszimmetriát a hitelnyújtók javára, hiszen egy esetleges hitelkiváltási döntés esetén az ügyfeleknek a támogatás elvesztésével is számolniuk kell. Ennek kapcsán a GVH javasolta a támogatás hordozhatóságának megteremtését.
- 658. Az állami támogatások területén az ágazati vizsgálat megállapításai alapján a piac fejlődése és különösen az állami támogatások szabályozásának gyakori változása (lakáscélú hitelek esetében) kedvez annak, hogy a pénzügyi szolgáltatók ügyfeleiket megkülönböztessék. A devizahitelek megjelenése, majd uralkodóvá válása, illetve elsősorban az állami támogatások szabályozásának gyakori változása és hordozhatóságának korlátozottsága következtében számos olyan fogyasztói csoport létezik, akik számára hitelkiváltáskor már nem áll rendelkezésre olyan kondíciójú termék, mint a szolgáltatás első igénybevételkor. A támogatások hordozhatóságának hiánya miatt ugyanis a fogyasztónak nemcsak a váltási költségek megfizetésével, hanem az állami támogatások elvesztésével is számolnia kell.**
- 659.** A GVH ágazati vizsgálatának elkészültét követően számos hatóság, köztük az MNB és a Bankszövetség jelezte észrevételeit a jelentésben szereplő javaslatokkal kapcsolatban. Az MNB és a Bankszövetség is támogatta az állami támogatások hordozhatóságára vonatkozó javaslatot. Az OECD Magyarországra vonatkozó 2009-es országtanulmányában is megjelent, hogy az állami támogatások hordozhatóságának hiánya a hitelek refinanszírozása szempontjából korlátozza a versenyt. Noha ebben a kérdésben nincsenek nyilvános ellenérvek, további lépés az ügyben ezidáig nem történt.
- 660.** Az összehasonlító honlap tekintetében a PSZÁF keretein belül folyamatban van egy olyan fejlesztés, ami a korábbi gyakorlathoz képest jelentősen javítja az információk hozzáférhetőségét a fogyasztók számára.
- 661.** A folyószámla-piaci verseny esetében a váltási díjak sem a lakossági, sem a kisvállalati piacon nem jelentősek, a váltás nehézségei elsősorban az ajánlatok összehasonlíthatóságának hiányára, illetve az ügyintézésrel kapcsolatos nehézségekre vezethetők vissza. A fogyasztók számára a folyószámla-szolgáltatás igénybevételénél nem állnak rendelkezésre olyan közérthető, az átlagfogyasztó számára könnyen összehasonlítható információk, amelyek alapján racionális döntéshozatalra lennének képesek. Ez alapján valószínűsíthető, hogy az árak összehasonlíthatóságának javításával jelentős hatékonyság-növekedés érhető el. Ennek alapján a GVH javasolta a hiteltermékek kapcsán is javasolt összehasonlító honlap működtetését folyószámla termékek esetén is, valamint az ügyintézés egyszerűsítése érdekében a számlákhoz kapcsolódó csoportos beszedési megbízások automatikus átírányítását folyószámla-váltás esetén.

662. A GVH által az ágazati vizsgálat nyomán folytatott versenypártolási tevékenység részleteit a beszámoló III. (Versenypártolás) fejezete mutatja be.
663. A GVH 2009 áprilisában zárta le az **elektronikus média piacokkal** foglalkozó ágazati vizsgálatát¹⁷¹.
664. A médiaágazati vizsgálat előzményének a Miniszterelnöki Hivatal által koordinált szabályozás-stratégiai munka tekinthető, hiszen ennek dokumentumai¹⁷² utaltak először az ágazati vizsgálat indítására okot adó egyes körülményekre.
665. E körülmények közül kettő a műsorterjesztési piaccal, illetve a kábeltelevíziós platform magyarországi szerepével kapcsolatban merült fel.
666. A GVH egyrészt vizsgálta a **műsorszolgáltatók kábelhálózatokhoz való hozzáféréseinek lehetőségeit**, mivel feltételezhető volt, hogy a műsorszolgáltatók piacra lépésének sikere szinte kizárólag a kábeltelevíziós hálózatokon való megjelenésen múlik, különösen annak fényében, hogy főként reklámbevételekre építő műsorszolgáltatók ma Magyarországon jellemzően nincsenek jelen, így az új belépők számára fontos lehet a műsorterjesztőktől kapott műsordíj.
667. Másrésztől feltételezhető volt, **hogy a tartalom csomagolásának és átvitelének integrációja**¹⁷³ szintén **nehezítheti a műsorszolgáltatók piacra lépését**, ezzel együtt csökkentheti a verseny intenzitását.
668. A GVH harmadik, előzetes problémafelvetése a műsorszolgáltatói piac reklámoldalához kapcsolódott. **A műsorszolgáltatók nézettségének és reklámpiaci részesedésének feltételezhető aránytalansága** kapcsán felmerült, hogy ez a jelenség az országos kereskedelmi csatornák reklámértékesítési gyakorlatának vagy valamely más piaci körülmény potenciális versenytorzító hatásának lehet az eredménye.
669. A GVH a vizsgálat indítására okot adó körülmények miatt részleteiben csak a műsorszolgáltatók műsorterjesztési és reklámpiaci lehetőségeit vizsgálta, de törekedett a teljes műsorszolgáltatói értéklánc szükséges mértékű áttekintésére is.
670. A médiaágazati vizsgálat általánosan arra a következtetésre jutott, hogy közvetlenül egyik vizsgálat indítására okot adó körülmény kapcsán sem állapítható meg azonnali¹⁷⁴, egyedi versenyfelügyeleti eljárás megindítása vagy szabályozási kezdeményezés szükségessége. Azonban a terjesztési és reklámpiacokhoz kapcsolódóan a vizsgálat feltárt több olyan – az indításra okot adó feltevésekhez közvetve kapcsolódó – körülményt, amelyekre a GVH a médiaszabályozással kapcsolatban kifejtett véleményeiben tekintettel volt.
671. Az egyik műsorterjesztéshez kapcsolódó problémafelvetés, a műsorszolgáltatók kábelhálózatokhoz való hozzáféréseinek lehetőségei kapcsán a vizsgálat arra a következtetésre jutott, hogy **a platformok közti verseny élénkülése miatt egyre kevésbé valószínű, hogy a kábelhálózatok indokolatlanul elzárkózzanak bizonyos műsorok terjesztésétől**. A kiskereskedelmi piaci verseny erősödése ugyanis megszünteti a terjesztők érdekeltségét abban, hogy a nagykereskedelmi piacon (a műsorszolgáltatókkal szemben) a csatornák terjesztésétől indokolatlanul elzárkózzanak, amely érdekeltséget a médiapluralizmus érvényesítésére szánt, már létező szabályozás is csökkent. A kapacitások bővülése a kábeltelevíziós platformon az analóg szolgáltatások fennmaradása miatt egy ideig korlátozott, azonban éppen a platformok közti verseny már említett hatása miatt ez mégsem okoz beavatkozást igénylő versenyproblémát.
672. A kábeltelevíziós műsorterjesztéssel kapcsolatos másik problémafelvetés (a hálózatüzemeltetőktől független tartalomcsomagolók hiánya) kapcsán a vizsgálat megállapította, hogy **a kábelhálózatokon a független tartalomcsomagolók megjelenésének jelenleg egyrészt objektív korlátai vannak, másrészt az integrált csomagolás önmagában nem akadályozza a műsorszolgáltatói versenyt**. A vizsgálat alapján a teljes digitalizációt követően a kábelhálózatokon lehetséges lesz a kábelhálózatok csomagjai mellett más szereplők csomagjainak a továbbítása is,

171 Míután a GVH 2008 decemberében közzétette az ágazati vizsgálat előzetes megállapításait, arról egyben részletesen beszámolt a Gazdasági Versenyhivatal elnöke 2008. évről benyújtott parlamentári beszámolójának III. (Eljárások) fejezete 435-460. pontjaiban.

172 Digitális Átállás Stratégiája (DÁS), illetve a Nemzeti Audiovizuális Média Stratégia (NAMS)

173 Nincsenek hálózatüzemeltetőktől független tartalomcsomagolók, azaz olyan vállalkozások, akik a tartalomcsomagolóktól szabadon válogatva, az előfizetők igényeihez igazodva állítanak elő és értékesítenek televíziós műsorcsomagokat.

174 A GVH jelentése utal arra, hogy amennyiben a piaci körülmények, vagy a piaci szereplők magatartásának változása, illetve egyéb felmerülő piaci információk ezt szükségessé teszik, a későbbiekben a GVH élhet az egyedi versenyfelügyeleti eljárás lehetőségével mind a terjesztési, mind a reklámpiac vonatkozásában.

amelynek jogszabályi korlátai jelenleg sincsenek, azonban ehhez a műsorszolgáltatók szerződési gyakorlatában is változásnak kell bekövetkeznie.

- 673.** A televíziós reklámpiac, a két országos kereskedelmi csatorna reklámpiaci részesedése és nézettsége közötti aránytalanság kapcsán a vizsgálat megállapította, hogy a **feltételezett aránytalanság csak a legnézettebb országos kereskedelmi csatorna, az RTL Klub esetében érzékelhető.** Ennek mértéke – az ágazati vizsgálatban rendelkezésre álló információk alapján – a megfelelő nézettségi mutatóhoz viszonyítva nem kifogásolható, a reklámpiac sajátosságai és a csatorna reklámhatékonysági előnyei miatt. Emellett a két országos kereskedelmi csatorna piaci helyzetének és megítélésének alakulása (a piaci részesedések változása, a tény, hogy a nagyobb hirdetőik szerint elegendő a két országos kereskedelmi csatorna egyikét használni) arra utalt, hogy egyedi erőfölényes helyzetük nem nyilvánvaló, ahogyan bizonyos körülmények (a piaci részesedések aszimmetriája; az értékesítési rendszerek és árak közti különbségek; a transzparencia hiánya; a vevők alkuereje) miatt a két csatorna közös erőfölényes helyzete sem volt egyértelműen megállapítható. Ennek megfelelően a GVH a két országos kereskedelmi csatorna reklámértékesítési rendszere kapcsán – értve ezalatt a költséi-arány vállalkozásokhoz kötött kedvezmények és bónuszok vizsgált alkalmazását, valamint a műsorszolgáltatók reklámidejének értékesítését végző értékesítőházak vizsgált gyakorlatát – nem tartott szükségesnek speciális szabályozási intézkedést, vagy azonnali versenyjogi alapú beavatkozást.
- 674.** Az ágazati vizsgálat során felismert két – a vizsgálat indításakor még problémaforrásként előre nem látott – fontos tényező, amelyeknek a műsorszolgáltatási és műsorterjesztési verseny szempontjából is jelentősége lehet: a digitális földfelszíni terjesztés és a nézettségmérés.
- 675.** A **digitális földfelszíni platformnak**¹⁷⁵ az ágazati vizsgálat alapján elsősorban a műsorterjesztési piac szempontjából van jelentősége, hiszen a műsorterjesztési verseny további élénküléséhez és így a terjesztők műsorszolgáltatókkal szembeni „fegyelméhez” érdemben hozzá tudna járulni. Emellett azonban a DVB-T hálózat országos elérést biztosíthat (illetve a rendszer kiépítését követően a kábeles, vagy más fizetős televízió szolgáltatással nem rendelkező, jelenleg is a földi vételt használó nézők elérését), így az ezen a platformon (is) elérhető csatornák célcsoportja tágabb lehet. Amelyik csatorna úgy dönt, hogy felkerül a DVB-T hálózatra, annak a reklámpiaci pozíciói

javulhatnak, de jellemzően újra kell tárgyalnia az előfizetési díjas terjesztést végző vállalkozásokkal is a terjesztés feltételeit, amely hordozza a műsordíj bevételek csökkenésének kockázatát. Bár a GVH – ahogy arra a jelentésben is utal – azzal nem ért egyet, hogy az a csatorna, amelyik az ingyenes földfelszíni terjesztésben megjelenik önmagában ezért már nem is kérhet műsordíjat az előfizetési szolgáltatási csomagokban való (vagyis lényegesen eltérő üzleti modellben működő) terjesztésért, az természetes, hogy a díj egy aktuális körülmények melletti alku tárgya lesz.

- 676.** A DVB-T platform 2008 végi indulása azonban nem volt zökkenőmentes, a GVH ennek kapcsán úgy látta, hogy a platformüzemeltető Antenna Hungaria csoport magatartását, ha szükséges, a szabályozó hatóság (a Nemzeti Hírközlési Hatóság) megfelelő irányba tudja terelni. A GVH elsősorban a két országos kereskedelmi csatorna távolmaradását kifogásolta és mind a médiatörvény tervezet kapcsán kifejtett észrevételeiben, mind az ágazati vizsgálati jelentésben ezen csatornák szabályozási ösztönzését javasolta (a digitális terjesztésben való részvétel céljából), mivel ez szabályozási oldalról nem volt megoldott. Hosszú távon, az analóg rendszer lekapcsolásakor már a két országos kereskedelmi csatornának is mindenképp elemi érdeke lesz a csatlakozás, ugyanakkor rövidtávon – reklámpiaci pozícióik lehető leghosszabb védelme érdekében – nem feltétlenül érdekük a DVB-T platformon való jelenlét.
- 677.** A két legnézettebb adás nélkül nyilvánvalóan nem lehet életképes a szolgáltatás, nélkülük más csatornák sem vállalják a platformra való felkerülést – fizetős műsorterjesztés feltételeinek újratárgyalása miatt egyébként is jelentős – kockázatát.
- 678.** Pozitív fejleményként értékelhető, hogy az ágazati vizsgálati jelentés publikálását követően – bár a GVH tisztában van azzal, hogy nem kizárólag a GVH ágazati vizsgálati jelentésének vagy médiatörvények kapcsán kifejtett véleményének következményeként – mindkét csatorna szerződést kötött, azonban a csatornakinálát még ezt követően is a lehetőségek alatt maradt.
- 679.** A **nézettségmérés** kapcsán az ágazati vizsgálat megállapította, hogy a reklámpiaci értékesítési rendszerek jelentős mértékben támaszkodnak a nézettségmérésre és a kisebb csatornákra, valamint a szűkebb célcsoportokra vonatkozó megbízható adatok hiánya (amely a kisebb csatornák szerint a jelenlegi mérési rendszer jellemzője) nehezítheti a tematikus csatornák reklámpiaci érvényesülését. Emellett

¹⁷⁵ DVB-T: Digital Video Broadcasting – Terrestrial

a megbízható nézettségi adatok ágazati szabályozási célból (az előfizetői igényeken alapuló csomagképzés ellenőrzése¹⁷⁶, illetve a véleménybefolyásoló képesség, mérték megítélése¹⁷⁷) az állam számára is szükségesek.

680. A nézettségmérési adatok valutaként funkcionálnak a reklámpiacon, ezért egy egységes mérési rendszernek – az adatok összevethetősége okán – van létjogosultsága, így a GVH nem önmagában az egy-szolgáltatói modellt kifogásolta.
681. Általánosságban a monopol kínálati oldallal rendelkező piacokon szabályozásra, illetve a szolgáltatási jog versenyeztetésére lehet szükség a vevői oldal érdekeinek megfelelő biztosítása és a verseny hatékonyságnövelő hatásai (vagy azok pótlása) érdekében. A kedvező nemzetközi tapasztalatok jelen esetben a piaci alapon szerveződő tendereztetés felvetését támogatták, amely úgy előzhet meg egy erősebb állami beavatkozást, hogy a lehető legszélesebb piaci konszenzusra épít.
682. A GVH a nézettségmérés kapcsán ezért arra a következtetésre jutott, hogy **rendszeres pályázatással, rögzített időszakokra** kellene kiválasztani a mérést végző vállalkozást, mert ez a megoldás biztosíthatja legjobban az esetleges piaci problémák megoldását, és azt hogy a nézettségi adatok felhasználójává váló állam is a legkedvezőbb feltételekkel jusson hozzá a szolgáltatáshoz. Erősítette a GVH ezirányú elképzelését, hogy az ágazati vizsgálati jelentés konzultációja keretében a jelenleg nézettségmérést végző vállalkozás mellett másik két potenciális mérési szolgáltató is észrevételt tett. Európában van példa arra, hogy a tendereztetést a nézettségi adatok fontosabb vevői önszerveződően is elindítják, de piaci megoldás hiányában a pályázat kereteit az új médiaszabályozás is előírhatná, amely álláspontot a GVH a médiatörvény-tervezetek kapcsán is képviselte.
683. A GVH az ágazati vizsgálatban **egyéb szabályozási igényt felvető körülményeket** is azonosított, amelyek szintén **a szakmai alapokon nyugvó korszerű médiaszabályozás és jogharmonizáció szükségességére** hívják fel a figyelmet. Az ágazati vizsgálat olyan **konkrét hiányosságokra** is rámutatott, mint **a kiemelkedő érdeklődésre számot tartó események közvetítésére vonatkozó kizárólagos közvetí-**

tési jogok szabályozásának elmaradása¹⁷⁸, vagy **az országos műsorszolgáltatók csatornaalapítási és túlzott terjeszkedési korlátai**. Előbbi probléma a tartalmakhoz való hozzáférés miatt lehet kulcskérdés, még akkor is, ha az ágazati vizsgálat alapján a hazai eredetű tartalmak szerepe jelenleg nem kifejezetten jelentős a műsorszolgáltatók kínálatában. A megváltozott piaci helyzetben indokolatlan csatornaalapítási és terjeszkedési korlátok eltörlése pedig több okból is kívánatos. A piacra lépés nyilvánvaló feltétele, hogy a műsorszolgáltató megfelelő tartalmakkal, illetve műsorkészítési lehetőségekkel rendelkezzen, emiatt a viszonylag sok saját műsört gyártó országos műsorszolgáltatóknak a többi műsorszolgáltatónál jobb esélyei lennének újabb, akár csak reklámbevételekre építő csatornák alapítására. A korlátozás emellett lényegében a Magyarország területén kívüli csatornaalapítást ösztönzi, amely megoldás azon túl, hogy nyilvánvaló társadalmi szintű hátrányokkal járhat (pl. tartalomellenőrzés, vagy adózás tekintetében), a célcsoport szintű szinergiák kiaknázását is korlátozza.

684. Az ágazati vizsgálat tapasztalataira építve, 2009 őszén került sor a **„Piac és szabályozás a versenyképes médiáért” című konferenciára**. A GVH ezzel az eseménnyel egy nyílt, szakmai párbeszédet szándékozott indítani a vizsgálattal érintett felek között és egyúttal a régóta esedékes médiaszabályozási reform szakmai megalapozásához is hozzá kívánt járulni. A konferencián az ágazati vizsgálat következtetései mellett a fogyasztóvédelem és a médiaszabályozás-versenyjog viszonyrendszer egyes kérdései kerültek megvitatásra.
685. A nézettségmérés, mint az ágazati vizsgálat következtetései által érintett egyik jelentős kérdés kapcsán pedig a műsorszolgáltatók a konferencián számoltak be arról, hogy időközben elindítottak egy egyeztetési folyamatot a műsorszolgáltatók nézettségméréssel kapcsolatos elvárásainak definiálására és a mérés gyakorlatának felülvizsgálatára. Mindez egy piaci alapú, hatékony megoldás irányába mutat, ami versenypolitikai szempontból mindenképpen biztató.

176 A műsorterjesztés és a digitális átállás szabályairól szóló 2007. évi LXXIV. törvény alapján már jelenleg is érvényes szabályozási körülmény.

177 A 2008. végén – 2009 első negyedében napvilágot látott médiatörvény tervezetek alapján reális jövőbeli szabályozási elem lesz.

178 Az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló 89/552/EGK európai parlamenti és tanácsi irányelv – a 2007/65/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel beiktatott – 3. cikke is lehetővé teszi, hogy a tagállamok bizonyos kiemelkedő érdeklődésre számot tartó események kapcsán korlátozzák a kizárólagos közvetítési jogok alkalmazását.

2.4. A kereskedelmi törvény alapján indult eljárások

686. A 2006. június 1-jén hatályba lépett kereskedelmi törvény két tekintetben bővítette a hivatal hatáskörét. Egyrészt a kereskedelmi törvény megtiltja a nagyméretű – jelentős piaci, vevői erővel rendelkező – kiskereskedőknek a beszállítókkal szembeni visszaélő magatartását, s e jelentős piaci erővel rendelkező kereskedők felett a visszaéléssel kapcsolatos, a kereskedelmi törvény anyagi jogi rendelkezéseiben alapuló felügyeletet a GVH látja el. Másrészt a törvény arra is kötelezi a jelentős vevői erővel rendelkező kereskedelmi vállalatokat, hogy alkossanak meg és alkalmazzanak olyan önszabályozó etikai kódexet, amely kiterjed a beszállítókkal való kapcsolataikban a tisztességes kereskedelmi gyakorlatok alkalmazására, valamint az abban foglaltak megsértése esetén alkalmazandó eljárásrendre is. A vállalatoknak a kódexet jóváhagyásra be kell nyújtaniuk a GVH-hoz.

687. A kereskedelmi törvény hatályba lépése óta – különösen más tárgykörben érkezett beadványokhoz viszonyítva – kevés számú panasz, illetve bejelentés érkezett a hivatalhoz kiskereskedők beszállítókkal szemben tanúsított magatartása miatt. A szóbeli érdeklődések, megkeresések (akár a hivatal ügyfélszolgálatán, akár közvetlenül munkatársaknál) száma ennél jóval nagyobb, azonban a tájékoztatást az esetek jelentős részében végül nem követi panasz benyújtása. A kereskedő vállalkozásokkal szemben megfogalmazott kifogások főként a visszarúzási gyakorlattal (különösen szezonális visszarúzáshoz, akciótartáshoz kötődően), valamint az alkalmazott díjakkal és egyéb pénzügyi feltételekkel (kedvezmények, kötbérezés) voltak kapcsolatosak.

688. A kereskedelmi törvény hatálybalépése óta 2009. végéig kilenc eljárás indult a **kereskedelmi vállalkozások jelentős piaci erővel történő visszaélésének** vizsgálata körében¹⁷⁹, melyek közül 2009-ben 2 eljárásban hozott döntést a GVH.

689. Az **Auchan Magyarország Kft.** körlevelében olyan felhívásokkal fordult a beszállítóihoz, amelyekben az ÁFA-emelés mértékét 1-5%-kal meghaladó tartós, illetve időleges árcsökkentés nyújtására szólította fel őket. Emellett az Auchan egyes beszerzői által írt körlevelekben előírt kedvezmények megadását azzal nyomatékosították, hogy

az ÁFA változások következtében várható forgalomcsökkenés elkerülése érdekében kilátásba helyezték bizonyos feltételek bekövetkezése esetén egyes termékek forgalmazásának megszüntetését, kilistázását.

690. Az eljárás során azonban nem bizonyosodott be, hogy a kereskedő árcsökkentés nyújtására felszólító körlevelét – amit a termék forgalomcsökkenésének esetére választékfelülvizsgálat kilátásba helyezésével nyomatékosított – a beszállítók fenyegetésként, vagy feltétel előírásaként értékelték volna és ily módon kényszerítette volna őket árendmenny nyújtására. Ez alapján, mivel maga a tiltott magatartás nem valósult meg, objektív körülmények folytán nem értékelhető a kifogásolt gyakorlat sem egyoldalúan előnyös kockázatmegosztást eredményező tisztességtelen feltételek előírásaként, sem pedig egyoldalú előny kikényszerítése érdekében történő fenyegetésként.

691. A GVH álláspontja szerint az Auchan beszerzői által kiküldött körlevelek sem jelentettek a beszállítók részére a szerződés felbontásával való fenyegetést az egyoldalú előnyt jelentő szerződéskötési feltételek kikényszerítése érdekében, hiszen jellemzően nem értelmezték kötelező érvényűnek a tartós, illetve időleges árcsökkentés nyújtására történő felszólítást. Amellett, hogy a beszállítók a felhívásban foglaltakat nem tekintették magukra nézve kötelező előírásnak, a versenyhatóság kiemelte, hogy az Auchan nem alkalmazott retorziót abban az esetben, amikor valamely beszállító nem vállalta a termékeire vonatkozóan a tartós, illetve időleges árcsökkentést. Az eljárás során nem jutott a GVH tudomására olyan szerződéses kikötés, egyéb tény, vagy információ sem, ami alapján megállapítható lett volna, hogy a körlevélben foglaltak önmagukban a másik szerződéses partner számára előírásaként, például egyoldalú szerződésmódosítást megvalósító feltételszabásként lettek volna értelmezhetőek. A fentiek tükrében a GVH eljárását vizsgálói végzéssel¹⁸⁰ megszüntette. (Vj-90/2009)

692. A másik eljárásában a GVH a **SPAR Magyarország Kereskedelmi Kft.** azon beszállítói szerződéseit vizsgálta, melyekben több, a kereskedő számára egyoldalúan előnyös kockázatmegosztást eredményező feltétel, valamint egyes díjak, illetve hasonló hozzájárulások előírása jelent meg. Így elsősorban a visszarúzás módja alkalmazásánál és a kötbérezési rendszer alkalmazásánál megjelölt feltételek,

¹⁷⁹ A 2009. évet megelőzően lezárt eljárásokat részletesen a Gazdasági Versenyhivatal 2008. évi parlamenti beszámolójának II. (Eljárások) fejezetének 2.4. pontja mutatja be.

¹⁸⁰ A megszüntető végzés intézményét a II. (Eljárások) fejezet mutatja be részletesen.

valamint a termékesztelési díj, a kereskedelem-szervezési szolgáltatási díj vagy az infrastruktúra díj és az EAN 128 elmulasztásával kapcsolatos díj előírása került górcső alá.

- 693.** Ezen felül – piaci információk alapján – a SPAR a szerződéses feltételeket a gazdasági helyzet változására hivatkozva a beszállítók hátrányára indokolatlanul, utólagosan megváltoztatta
- 694.** Az eljárás során a SPAR benyújtotta a 2009. évi beszállítói szerződések megkötése során alkalmazott „Szállítási és vételi feltételek” elnevezésű szerződéses ajánlatát tartalmazó dokumentumot, melyben a vizsgálat tárgyát képező, azonos elnevezésű dokumentumhoz képest – az eljárás során felmerült aggályokat figyelembe véve – változtatásokat¹⁸¹ eszközölt. A Spar álláspontja szerint a fenti módosításokkal megszűntek a „Szállítási és vételi feltételek” GVH által kifogásolt rendelkezései, ezért kérte az eljárás megszüntetését. A versenyhatóság álláspontja szerint a Spar azon reakciója, hogy „puszta” kötelezettségvállalás helyett a szerződéseket azonnal módosította, a közérdek szempontjából kedvezőbb. Ennek megfelelően eljárását végzéssel¹⁸² megszüntette.

181 Az 1.10. pontot, mely szerint a Szállító kifejezetten vállalja minden olyan hatóság által kiszabott bírság megtérítését, amelyet az ellenőrző hatóságok olyan okból szabtak ki, amely a Szállítónak felróható, illetve érdekkörébe esik, kiegészítette azzal, hogy a Megrendelő [a Spar] vállalja ugyanakkor, hogy a kiszabott és megtéríteni szándékolt bírságról a vonatkozó határozat kézhezvételét követő 5 munkanapon belül írásban értesíti a Szállítót.

Az 5.7. pontot akként módosította, hogy ha a termék minőségi hibájának kétséget kizáró megállapításához szakértői szakvélemény szükséges, annak a Spar által megelőlegezett költségét csak akkor köteles a Szállító viselni, ha szakvélemény minőségi hibát állapít meg.

A 6.1. pont azon korábbi rendelkezését, mely szerint a termék minőségének átvétele jogfenntartással történik, úgy módosította, hogy a jogfenntartás csak akkor áll fenn, amennyiben a beszállított termék pontos mennyisége szemrevételezéssel nem állapítható meg.

A 9.4. pontot, mely szerint a jogszabályi előírásnak vagy a szerződésnek nem megfelelő számlára a Megrendelő a hiba kijavításáig nem fizet, kiegészítette azzal, hogy az ilyen számlát a Megrendelő a fizetési határidő lejártát megelőzően küldi vissza a Szállítónak.

A 11.1. pont azon rendelkezését, mely szerint, ha a Szállító a megrendelt árut érdekkörében felmerülő okból határidőben nem szállítja, akkor a Megrendelő más szállítótól ezen mennyiségű árut megvásárolhatja, és jogosult a két ár különbözetét a Szállítónak kiszámlázni, azzal egészítette ki, hogy amennyiben az így beszerzendő áru helyettesítő terméke a Szállító által le nem szállított árunak, úgy a Megrendelő felajánlja, hogy ezen terméket a Szállító szállítsa le.

182 A megszüntető végzés intézményét a II. (Eljárások) fejezet mutatja be részletesen.

2.5. Amicus curiae tevékenység

695. A Tpvt. rendelkezései lehetővé teszik a versenyszabályok megsértése miatti igények közvetlen magánjogi érvényesítését. A bíróságok minden olyan, előttük folyamatban levő ügyről haladéktalanul értesítik a GVH-t, amelyben felmerül a versenyjogi rendelkezések megsértése. A GVH – a bíróság barátjaként (amicus curiae) eljárva – a polgári per folyamán saját kezdeményezésére vagy a bíróság felhívására kifejezheti álláspontját az ügyről. A versenyjogi jogalkalmazás egységességének biztosítása érdekében a törvény úgy rendelkezik, hogy amennyiben a szóban forgó ügyben a GVH eljárást indít, a bíróság köteles a peres eljárást felfüggeszteni a versenyfelügyeleti eljárás befejezéséig, illetve a bíróság kötve van a hivatal jogsértést vagy annak hiányát megállapító döntéséhez.

696. 2009-ben négy olyan ügyben fejtette ki álláspontját a GVH, amelyben felmerült a Tpvt. alkalmazása. Összességében elmondható, hogy valamennyi ügyben az erőfölénnyel való visszaélés témakörében kellett a bíróságnak dönteni, illetve egy ügyben a kartelltilalom alkalmazása is felmerült. A GVH három esetben nem találta megalapozottnak az erőfölény fennállását az érintett piacon, így ezekben az ügyekben sem indított versenyfelügyeleti eljárást, míg egy esetben korábban folytatott ugyan eljárásokat a GVH, ám azokat jogsértés hiánya, illetve ügyfél kötelezettségvállalása miatti szünetelést követően megszüntette.¹⁸³ A GVH minden esetben részletes írásos észrevételt tett annak érdekében, hogy segítse a bíróságot az erőfölénnyel való visszaélés körébe tartozó ügyekben való döntésében.

697. Az egyik ügyben a felperes az ügylet jellegének megfelelő üzleti kapcsolat fenntartásától való elzárkózással megvalósított kizorító jellegű visszaélést sérelmezett a reklámpiacot érintően.

698. Egy másik ügyben a felperes és az alperes között fennálló, belső call-center létrehozatalára irányuló szerződés teljesítésével összefüggő jogvitához kapcsolóan merült fel az erőfölénnyel visszaélés. Ebben az ügyben a GVH álláspontjában utalt arra is, hogy pusztán az a tény, hogy a felek közötti tartós szerződéses jogviszony folytán, a szerződés rendelkezéseiből következően előálló kiszolgáltatottabb helyzet nem alapozza meg a vállalkozással szerződő másik fél gazdasági erőfölényes helyzetét.

183 VJ-158/2005., illetve VJ-129/2008.

699. A harmadik ügyben a felperes arra hivatkozott, hogy az alperes vállalkozás erőfölényével visszaélve tisztességtelen piaci magatartást tanúsított a mobil hangszolgáltatások magyarországi kiskereskedelmi piacán, amikor olyan tartalmú üzletszabályzatot készített, amelyben számára egyoldalú előnyöket kötött ki. A GVH álláspontja szerint nem volt valószínűsíthető sem valamely szolgáltató egyedüli, sem valamennyi szolgáltató együttes, ún. közös erőfölénye az érintett piacon.

700. Végül a negyedik ügyben a felperes – a Tptv. 11., illetve 21. §-ának megsértésére hivatkozással – azért indított kártérítés iránti pert az alperes ellen, mert álláspontja szerint az alperes többszöri megkeresés ellenére sem volt hajlandó vele gépjárművekre vonatkozóan márkaszerviz-szerződést kötni, illetve műszaki auditálását nem végezte el. Az alperes a felperes jelentkezésének elutasítása egyik indokaként eljárásrendjének azon kitételére is hivatkozott, mely szerint nem köt hivatalos márkaszerviz-szerződést olyan vállalkozással, amellyel bármilyen függő jogi eljárása van folyamatban. A GVH ebben az ügyben – a korábban folytatott versenyfelügyeleti eljárásai¹⁸⁴ nyomán – kifejtette, hogy álláspontja szerint az alperes gazdasági erőfölényes helyzete az érintett piacon nem valószínűsíthető, az érintett termékpiac kapcsán hivatkozva a GVH azon kialakult gyakorlatára, miszerint a Magyar Gépjárműforgalmazók Egyesülete (MGE) által kialakított egyes kategóriákba tartozó különböző márkájú személygépjárművek mindenképpen a Tptv. 14. § (2) bekezdés szerinti egymást helyettesítő árunak minősülnek. Másrészt utalt arra a GVH, hogy ha a kérdéses jellegű kikötés nem egy vertikális megállapodásban, hanem egy egyoldalú nyilatkozatnak minősülő eljárásrendben szerepel, úgy eleve nem minősülhet versenykorlátozó megállapodásnak.

2.6. A bírósági felülvizsgálat tapasztalatai

701. A GVH határozatának felülvizsgálatát keresetben lehet kérni a bíróságon. A polgári perrendtartásról szóló törvény (Pp.) alapján per indítására az eljárásba ügyfélként bevont vállalkozásokon kívül az is jogosult, akinek jogát és törvényes érdekét az adott versenyfelügyeleti eljárás alapjául szolgáló ügy érinti. Ilyen érintettnek minősülhet az eljárás bejelentője mellett a piac másik szereplője is. A kereset nyomán induló közigazgatási perben – amelyet első fokon a Fővárosi Bíróság, másodfokon pedig a Legfelsőbb Bíróság, illetve 2003 közepétől a Fővárosi Ítéltábla folytat le – a bíróság a GVH határozatát megváltoztathatja,

illetve a határozatot hatályon kívül helyezheti, valamint ez utóbbi esetben új eljárás lefolytatására is kötelezheti a GVH-t.

702. A versenytörvény 2005. november 1-jéig hatályos rendelkezései alapján, ha az eljáró versenytanács akár azt állapította meg, hogy a vizsgált magatartás nem ütközik a törvénybe, akár azt, hogy az nem bizonyítható, az eljárást határozattal megszüntette. A 2005. november 1-jétől hatályos rendelkezések a két esetet élesen elkülönítik egymástól. A jogsértés hiányát határozattal kell megállapítani, míg a bizonyítottság (vagy a közérdek) hiánya esetén¹⁸⁵ végzéssel történik az eljárás megszüntetése.¹⁸⁶

703. Az eljáró versenytanács által hozott megszüntető végzéssel szemben az ügyfél mellett jogorvoslati kérelemmel élhet az, akire a végzés rendelkezést tartalmaz. A jogorvoslati kérelem elbírálása egyfokú, azt a Fővárosi Bíróság végzi, nem peres eljárásban.

704. A fenti szabályozás mellett a Fővárosi Bíróság eddig valamennyi döntésében elutasította a bejelentőnek az eljáró versenytanács megszüntető végzése elleni jogorvoslati kérelmét, mert úgy ítélte meg, hogy a jogorvoslati jog szempontjából – szemben a határozattal szembeni keresetjoggal – nem elégséges az érdeksérelem bizonyítása. A 2009. június 1-jétől megváltozott szabályozás azonban az azt követően hozott végzések esetében egyértelműen jogorvoslati jogot ad a bejelentő részére az általa kezdeményezett eljárás megszüntetésekor.

705. A jogsértést megállapító határozatok **megtámadási arányának** 2008. évi jelentős csökkenése átmeneti jelenségnek bizonyult. 2009-ben a korábbi évekhez hasonlóan a marasztaló határozatok mintegy felét támadták meg. A jogsértés hiányát megállapító, illetve az összefonódásra vonatkozó engedélyt feltételek mellett megadó határozat megtámadására a 2009. évben egyáltalán nem került sor. Egy esetben az összefonódás engedélyezése iránti kérelmet megtagadó határozat (Vj-158/2008¹⁸⁷) felülvizsgálata iránt bírósághoz fordultak, miként bíróság elé került az a határozat (Vj-55/2009) is, amelyben a GVH azt állapította meg, hogy adott tranzakció nem minősül összefonódás-

185 A versenytörvény 72. § (1) bekezdés a) pontja

186 A versenytörvény 71/A. §-a alapján ilyen tartalmú megszüntető végzést a vizsgáló is hozhat. Jogorvoslat esetén a vizsgáló által hozott megszüntető végzést első fokon a Versenytanács, másodfokon szintén a Fővárosi Bíróság bírálja el.

187 A GVH megtagadta a Magyar Telekom Nyrt. ViDaNet Kábeltelevíziós Szolgáltató Zrt. feletti irányításszerzését.

184 VJ-129/2008

nak¹⁸⁸. A megszüntető végzések közül is mindössze egyvel szemben¹⁸⁹ éltek jogorvoslati kérelemmel. A támadott végzést a GVH Versenytanácsa 2009. június 1-je után hozta, így azt a Fővárosi Bíróság már érdemben értékeli, döntést azonban még nem hozott.

- 706.** A jelenlegi versenytörvény alapján eddig megtámadott 459 határozat több mint 80 %-a jogerősen elbírálásra került. Ez lényegesen meghaladja az előző években tapasztalt mértéket, ami egyértelműen jelzi a bírósági elbírálás felgyorsulását. Ezek közül a Fővárosi Bíróság és a Fővárosi Ítéltábla 24 esetben változtatta meg (részben vagy egészben) jogerősen a jogalap tekintetében a GVH Versenytanácsa határozatát, további 30 esetben pedig kisebb-nagyobb mértékben csökkentették a bíróságok a kiszabott bírságot. A bíróságok emellett 18 esetben kötelezték új eljárásra a GVH-t. Ezek túlnyomó része azonban a 2005. előtti időszakra esik. Az utóbbi öt évben csak négy esetben kötelezte a bíróság jogerősen új eljárásra a GVH-t, abból is kettő esetben oly módon, hogy a jogalapot helybenhagyta, így csak a bírság összege tekintetében kell új eljárást lefolytatni. Az előzőek egyértelműen jelzik, hogy a versenytörvény alkalmazásában a bíróságok és a GVH között kialakult jogalkalmazási harmónia fennmaradt.
- 707.** 2009-ben több jelentős ügyben – akár anyagi, akár eljárási jogi szempontból – fontos megállapítást tartalmazó bírósági ítélet született.
- 708.** A jogerős bírósági döntések közül kiemelendő az országos útépítő kartellügyben (Vj-56/2004)¹⁹⁰ született, az ügyet véglegesen lezáró – Legfelsőbb Bíróság által hozott – ítélet, amely helybenhagyta a Versenytanács jogsértést megállapító határozatát. Az Útgazdálkodási és Koordinációs Igazgatóság (UKIG) által 2001-2002-ben hat főútvonal-szakasz építésére kiírt közbeszerzési pályázatokhoz kapcsolódó vizsgálat nyomán a GVH Versenytanácsa még 2005-ben marasztalt el számos vállalkozást¹⁹¹, amelyek

versenykorlátozó céllal – üzleti titoknak minősülő adatokat is közölve – egyeztettek egymással az országos közútkezelő szóban forgó pályázataik kapcsán. A cégek felosztották egymás között, hogy mely vállalkozás milyen értékű részesedéshez jut a közbeszerzési eljárások kapcsán, meghatározva azt is, hogy az egyes pályázatokat mely vállalkozás nyeri meg, illetve mely vállalkozások részesednek alvállalkozóként a tervezett beruházásból. A Legfelsőbb Bíróság ítélete megerősítette azt a már korábban az autópálya kartell ügyben (Vj-27/2003) kimondott elvi jelentőségű tételt, hogy a szabad bizonyítási rendszer következtében felhasználható minden bizonyíték, amely a tényállás felderítésére alkalmas. A bizonyítási eszközök között súlyuk szerint nincs sorrendiség és nincs jelentősége annak, hogy közvetlen, vagy közvetett bizonyíték kerül felhasználásra a tényállás megállapítása során. Feljegyzések, iratokról készült fénymásolatok adott esetben éppen olyan bizonyító erővel rendelkeznek, mint más bizonyítékok. Kiemelte továbbá a bíróság, hogy egyik eljárásban – akár az eljárás megindításakor tartott előzetes értesítés nélküli helyszíni kutatás során – beszerzett irat felhasználható a másik eljárásban is.

- 709.** Döntött továbbá a Legfelsőbb Bíróság a Bartók Béla úti kartell ügyében (Vj-138/2002)¹⁹² is, amelyben a 4-es metró előkészítéséhez kapcsolódóan kiírt közbeszerzési pályázatok kapcsán tanúsított versenykorlátozó összzejátszás miatt a GVH 2004-ben három építőipari céget¹⁹³ marasztalt el. A Fővárosi Ítéltábla helybenhagyta a hivatali eljárását és a döntésében foglalt megállapításokat, majd a Legfelsőbb Bíróság 2009-ben meghozott ítélete – az egyik vállalkozás terhére¹⁹⁴ kiszabott bírság összege kivételével – fenntartotta hatályában a jogerős ítéletet. A bíróság rámutatott, egy közbeszerzési eljárásban az egymás versenytársainak minősülő pályázók között – az építőiparban szükségszerűen megvalósuló alvállalkozói rendszer kialakítására hivatkozással – nem megengedett az árajánlatok továbbítása vagy a megbeszéléseken megszerzett információk e körben való áramoltatása.

- 710.** Elvi jelentőségű döntést hozott az érintett piac meghatározása kapcsán a Legfelsőbb Bíróság az Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság (ONYF) Fiumei úti székházának átalakítására 2001-ben kiírt tendert érintő kartellügyben (Vj-28/2003). A versenyfelügyeleti eljárás

188 A Duna Menti Regionális Vízmű Zrt. és a Tiszamenti Regionális Vízművek Zrt. állami tulajdonú részesedésének az Észak-magyarországi Regionális Vízművek Zrt. részére történő vagyionkezelésbe adása.

189 A Provident Pénzügyi Zrt.-vel szemben fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolása és a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmának sérelme miatt lefolytatott Vj-67/2009. számú eljárásban hozott végzés.

190 Lásd még a Gazdasági Versenyhivatal 2008. évi tevékenységéről szóló parlamenti beszámoló 495. pontját.

191 Adeptus Rt., Betonút Szolgáltató és Építő Rt., Debreceni Mély és Útépítő Rt., EGÜT Egri Útépítő Rt., Hidépítő Rt., Hódmezővásárhelyi Útépítő Kft., Hoffmann Építőipari Rt., MÁV Hidépítő Acélszerkezet, Híd és Mélyépítő Kft., Mélyépítő Budapest Építőipari, Kivitelező, Beruházó és Tervező Kft., MOTA-Engil

Beruházási és Építőipari Rt., Strabag Építő Rt., Swietelsky Építő Kft., Vakond Kft., Vegyész Rt.

192 Lásd még a Gazdasági Versenyhivatal 2008. évi tevékenységéről szóló parlamenti beszámoló 496. pontját.

193 Strabag Építő Rt., EGÜT Egri Útépítő Rt., Ring Körútépítő Kkt.

194 Ring Körútépítő Kkt.

során a GVH három vállalkozást¹⁹⁵ marasztalt el a tenderen tanúsított tiltott összejátszás miatt, közel 600 M Ft összegű bírság kiszabásával. A Legfelsőbb Bíróság egyetértett a GVH által alkalmazott piacmeghatározással és kifejtette, hogy az érintett piac meghatározása a versenyhelyzet kereteinek meghatározását jelenti és sohasem lehet öncélú, ezért minden esetben az tekinthető érintett piacnak, ahol még hat a verseny, ahol a versenytársak még piacra léphetnek és a verseny kimenetelét befolyásolhatják. Amennyiben bármilyen objektív okból szűkül a földrajzi terület, az áru köre, a versenyhelyzet területe, akkor szűkül az érintett piac is. Nem hagyható figyelmen kívül tehát, hogy az adott versenyhelyzetnek milyen körülmények között, milyen eljárásban kell érvényesülnie. Mivel a közbeszerzési eljárás ajánlattételi szakaszába már csak az ajánlatkérő ajánlati felhívásában foglalt feltételeknek megfelelő ajánlattevők juthatnak be, így ez az eljárási szakasz már zárt résztvevői kör mellett folyhat le. A közbeszerzési eljárásnak ebben a – mind a versenytársak, mind az árupiac és földrajzi terület vonatkozásában – zárt jellegű szakaszában a versenyhelyzet csak ezen a zárt, szűk piacon érvényesülhet. Mindezek alapján az érintett piac is a tender által kiírt építőipari munkákra, az általa meghatározott földrajzi helyre, és a versenyhelyzetben lévő, az ajánlattételi szakaszba jutott versenytársak részvételével meghatározható piacra korlátozódik. Elutasította a Legfelsőbb Bíróság azt az érvelést, hogy az érintett piac tágabb lenne és az építőipari szolgáltatások országos piacában kellene meghatározni. Az érintett piac meghatározása kapcsán hozott ítélet azért fontos a GVH szempontjából, mivel e kérdés több más perben is felmerül, és a fent hivatkozott kedvező ítélet megnyugtatóan rendezzi a kérdést.

- 711.** Részben megváltoztatta a Fővárosi Bíróság a Magyar Ügyvédi Kamarával szemben hozott GVH döntést (Vj-180/2004)¹⁹⁶. A GVH megállapította, hogy a Magyar Ügyvédi Kamara Etikai Szabályzatának az ügyvédek reklámozási gyakorlatára vonatkozó egyes rendelkezései, valamint a Magyar Ügyvédi Kamara elnöksége által kiadott, az ügyvédek internetes honlapjának tartalmát meghatározó állásfoglalás egyes pontjai a magyar és az uniós versenyjogba ütköztek. A Fővárosi Bíróság egyetértett a GVH-val abban, hogy az igazságügyi miniszter törvényességi felügyeleti joga körében ellátott – e szabályzatokra is kiterjedő – ellenőrzési tevékenysége a Kamara döntéseit nem teszi állami intézkedéssé, így szabályzataik a versenyjog hatálya alá tartoznak.

¹⁹⁵ Baucont Rt., KÉSZ Kft., ÉPKER Kft.

¹⁹⁶ Lásd még a Gazdasági Versenyhivatal 2006. évi tevékenységéről szóló parlamenti beszámoló 276-286. pontjait.

- 712.** Egyetértett továbbá a reklámtilalom és a piaci verseny korlátozásával kapcsolatos határozati állításokkal (pl. azzal, hogy a reklámkorlátozás versenykorlátozásként jelentkezhet, valamint azzal, hogy az adott szakma sajátosságait figyelembe véve lehet megállapítani, hogy a vizsgált szabályozás jogsértő versenykorlátozáshoz vezet-e), ugyanakkor egyes konkrét rendelkezéseket részben más-ként értékelt, mint a GVH, ezért e körben megváltoztatta a hivatal határozatát. Nem osztotta például a bíróság a GVH azon álláspontját, hogy az Etikai Szabályzat a „nem tilos reklámként” nevesített reklámszabályokon túli, az ügyvédi tevékenységgel összefüggő bármely más reklámra is közvetetten kiterjedő általános reklámtilalmat hordozna magában, így e rendelkezést nem tartotta jogsértőnek. A Fővárosi Bíróság a bírság kiszabását sem tartotta indokoltnak.

- 713.** Jogerős ítélet született az ún. biztosító kartellben (Vj-51/2005)¹⁹⁷. A GVH 2006-ban 6,8 milliárd forint bírságot szabott ki több vállalkozásra. A két piacvezető biztosítótársaság¹⁹⁸ 2003 és 2005 között „ajánlott árakban” (valójában emelt óradíjakban) állapodott meg a hat-hét-száz autókereskedőt magában tömörítő Gépjárműkereskedők Országos Szövetségével (GÉMOSZ), amely – bár társadalmi szervezet – a gyakorlatban kartellként működve lehetővé tette tagjai számára az árverseny korlátozását. Az összehangolt magatartás révén a gépjárműjavítóknak 2003 és 2005 között évente az inflációt meghaladó, 10 % feletti óradíjakra vonatkozó áremelést sikerült véghezvinniük. Az emelésért cserében a gépjárműjavítóknak új biztosítási szerződések megkötésével kellett kompenzálniuk a biztosítótársaságokat, így összekapcsolták a gépjárműjavítóknak fizetett óradíj szintjét a javítók biztosítás-értékesítésben elért teljesítményével.

- 714.** A döntés érintette az eljárás alá vont alkuszcégeket¹⁹⁹ is, amelyek szintén részt vettek a biztosítók és a javítók közötti megállapodások létrejöttében, illetve a biztosítókkal „alkuszi céljutalék”-ban állapodtak meg, az általuk értékesített biztosítások számához kötve a nekik járó jutalékokot. Így a biztosítási alkuszok a jogszabályban és a megbízási szerződésben rögzítettekől eltérően nem a megbízók érdekeit tartották szem előtt. Míg az elsőfokú bíróság az alkuszi megállapodások tekintetében nem osztotta a

¹⁹⁷ Lásd még a Gazdasági Versenyhivatal 2006. évi tevékenységéről szóló parlamenti beszámoló 252-257. pontjait.

¹⁹⁸ Az Allianz Hungária Biztosító Rt. és a Generali-Providencia Biztosító Zrt.

¹⁹⁹ Magyar Peugeot Márkakereskedők Biztosítási Alkusz Kft., Magyar Opelkereskedők Bróker Kft. és a Porsche Biztosítási Alkusz Kft.

GVH álláspontját, egyebekben azonban helybenhagyta a határozatot, addig a Fővárosi Ítéltábla teljes egészében elutasította a felperesi kereseteket. Kiemelte a másodfokú bíróság, hogy a GÉMOSZ döntésének következtében olyan árak alakultak ki, amelyeket valós versenyviszonyok között nem tudtak volna a márkakereskedők elérni. A javítói óradíjak mértékének összekötése az azzal egyébként szükségszerűen össze nem függő biztosításértékesítésben megmutatkozó teljesítménnyel versenykorlátozó, mivel a megállapodásban résztvevő biztosítók szerződéseit előnyben részesíti, s így a többi biztosító lehetőségeit csökkentve kiszorítja azokat.

715. 2009-ben az erőfölénnyel való visszaélést érintő ügyek közül kiemelés érdemel a Vj-22/2005.²⁰⁰ számú ügyben született jogerős bírósági döntés. A GVH korábban visszaélésnek minősítette, hogy a Magyar Államvasutak Zrt. (MÁV) a magánvasutakkal a 2005. évre megkötött pályahasználati szerződésekben olyan feltétel nélküli bankgaranciát kötött ki, amivel indokolatlanul hátrányos piaci helyzetet teremtett a versenytársainak számító új vasúttársaságoknak. Hasonló hatással volt a piacra a MÁV azon magatartása, amelyet a magánvasutak egyes konkrét – de nem az országos közforgalmú hálózathoz tartozó – pályaszakaszokhoz történő hozzáférési igényeinek teljesítése során tanúsított. A MÁV tulajdonában vagy kezelésében lévő iparvágányok működtetését a MÁV Árufuvarozási Üzletága (ÁFU) látta el, amelynek következtében olyan – visszaélésre alkalmas – helyzetbe kerülhetett, hogy jórészt tőle függött a versenytárs magánvasutak hozzáférési kérelmeinek érdemi elbírálása, a hozzáférések biztosítása.

716. A társaság számos esetben ténylegesen megakadályozta, illetve nehezítette azt, hogy a magánvasutak az iparvágányokkal rendelkező fuvaroztató cégeknek szállítási feladatokat teljesítsenek. Ugyancsak a piacralépést nehezítő magatartásnak minősült a MÁV részéről az, hogy a piacnyitást megelőzően, illetve közvetlenül azt követően négy, kiemelt jelentőségű fuvaroztató céggel²⁰¹ több évre szóló, kizárólagos szállítási keretmegállapodást kötött. Ezen cégek a megállapodás hatálya alatt akkor sem fordulhattak a magánvasutakhoz, ha azok a MÁV Zrt.-nél lényegesen kedvezőbb feltételeket tudtak volna kínálni. A Fővárosi Ítéltábla teljes egészében megalapozottnak tartotta a GVH határozatát, és kiemelte, hogy a három magatartás révén megállapítható volt a MÁV Zrt. azon stratégiai célja,

hogy a piacnyitásból eredő hatásokat késleltesse, és ennek érdekében már a piacnyitás előtt lépéseket tett. A másodfokú bíróság szerint pl. azzal, hogy a piacnyitás előtt a vállalkozás hosszútávú megállapodásokat kötött a stratégiai partnereivel, igyekezett monopolhelyzetét átmenteni. Míg a jogsértés tekintetében alaposnak találta tehát a jogerős ítélet a határozatot, addig a kiszabott bírság mértékét eltúlzottnak minősítette és ezért 500 M Ft-ra csökkentette azt.

717. Fenntartotta hatályában a Legfelsőbb Bíróság a szintén piacnyitással összefüggésbe hozható erőfölénnyel való visszaélés tárgyában, a Dél-magyarországi Áramszolgáltató Zrt.-vel szemben született határozatot (Vj-176/2001) helybenhagyó jogerős ítéletet²⁰². Megerősítést nyert, hogy a szolgáltató a monopol piacról átemelt erőfölényével élt vissza, amikor a közvilágítás korszerűsítési-kivitelezési tervhez, valamint magához a kivitelezéshez szükséges közcélú villamosenergia szolgáltatói hozzájárulás feltételül szabta – a műszaki, biztonsági feltételeken túlmenően – a tulajdoni kérdésekben való megállapodást. Az önkormányzatokkal kialakított hosszú távú szerződéses kapcsolatok vonatkozásában a bíróság álláspontja az volt, hogy önmagukban a szerződések hosszú – 15 éves – időtartama nem kifogásolható, azonban a felmondás esetére kikötött kötbér eltúlzott mértéke egyértelműen a szerződéses jogviszonyban maradásra készítette az önkormányzatokat, amely a várható piac liberalizációra is figyelemmel, piaclezárási hatású volt.

718. A fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolása kapcsán hozott GVH döntések bírósági felülvizsgálata során is számos említésre számot tartó jogerős ítélet született.

719. A Legfelsőbb Bíróság egyetértett a Fővárosi Ítéltábla jogerős döntésével, amely a jogsértés megállapítása tekintetében²⁰³ helybenhagyta a GVH határozatát az első ún. hitelkártya-ügyben (Vj-56/2006).²⁰⁴ A döntés jelentőségét az adja, hogy a hivatal számos bankot²⁰⁵ marasztalta el amiatt, hogy egyes piaci tájékoztatásaikban a fogyasztók megtévesztésére alkalmas módon közölték, hogy hitelkártya termékeiket a fogyasztó „akár X napig kamatmentesen

200 Lásd még a Gazdasági Versenyhivatal 2006. évi tevékenységéről szóló parlamenti beszámoló 310-316. pontjait.

201 MOL Rt., BorsodChem Rt., Mátrai Erőmű Rt., Magyar Alumínium Termelő és Kereskedelmi Zrt.

202 Lásd még a Gazdasági Versenyhivatal 2008. évi tevékenységéről szóló parlamenti beszámoló 499-500. pontjait.

203 A jogerős ítélet a bírság megállapítása tekintetében új eljárásra kötelezte a hivatalt. A GVH Vj-129/2009. számon az eljárást megindította, amely még folyamatban van.

204 Lásd még a Gazdasági Versenyhivatal 2007. évi tevékenységéről szóló parlamenti beszámoló 246-251. pontjait, illetve a Gazdasági Versenyhivatal 2008. évi tevékenységéről szóló parlamenti beszámoló 502. pontját.

205

használhatja”, így a Legfelsőbb Bíróság ítélete a további ügyek bírósági felülvizsgálatát is előmozdíthatja. Az ügyben a Legfelsőbb Bíróság elvi élel rögzítette (és erősítette meg az e körben kialakult bírói gyakorlatot), hogy a versenytörvény a fogyasztók tisztességtelen befolyásolására alkalmas tájékoztatást tilalmazza, e sérelem pedig a jogsértő információk közreadásával befejeződik függetlenül attól, hogy a fogyasztónak utóbb módjában áll a teljes körű valós információk megismerése. A versenytörvény normáiból egyértelműen levezethető objektív felelősségi mérce alól a további tájékozódás lehetősége tehát nem biztosít mentesülést, ez a jogsértés súlyossága körében vehető figyelembe.

- 720.** A reklámokban az „akár” szócska használatának jogszerűtlensége kapcsán a Legfelsőbb Bíróság arra mutatott rá, hogy alapvetően közömbös volt a kamatmentesség ígért maximális hossza, az a hitelkártya használatával automatikusan járó kamatmentesség látszatát keltette, holott maga a kamatmentesség is bizonytalan és feltételekhez kötött volt – ennél fogva annak hosszának hangsúlyozása sem bírt önmagában jelentőséggel.
- 721.** Döntést hozott a Legfelsőbb Bíróság a GVH előtt nagy számban előforduló, egészségre ható termékekkel kapcsolatos megtévesztő állításokat vizsgáló ügyek egyikében (Vj-3/2004)²⁰⁶ is, helybenhagyva a korábban eljárt bíróságok és a GVH megállapításait. Kimondta, hogy a Forever Living Products Kft. által forgalmazott aloe vera termékekkel kapcsolatos tájékoztatások jogszerűsége szempontjából annak van jelentősége, hogy a vonatkozó jogszabályokban szereplő tudományos ismeretek alapján gyógyító hatásuk igazoltak volt-e tekinthető. Az egyes betegektől származó egyedi hatásleírások, amelyek kiragadottak, nem prospektív, kontrollált kísérletekből származnak, nem fogadhatók el a termék gyógyító hatásának igazolására, nem adnak korrekt, valóságghú tájékoztatást a fogyasztók számára a készítmények várható hatásairól.
- 722.** A fent említett ügyeken túlmenően a GVH a másodfokú bíróság előtt is sikeresen védte meg a Magyar Posta Zrt. és a Magyar Lapterjesztő Zrt. közötti versenykorlátozó megállapodás tárgyában (Vj-140/2006)²⁰⁷, valamint az ún.

tojáskartell-ügyben (Vj-199/2005)²⁰⁸ hozott határozatokat is, ugyanakkor a Fővárosi Ítéltábla mindkét esetben nem jogerősen csökkentette a kiszabott bírságokat.

- 723.** A 2008-as évhez hasonlóan, 2009-ben is érdekes fejlemények történtek a bírság megállapítására vonatkozó szabályok értelmezése kapcsán. 2008-ban a Fővárosi Ítéltábla több alkalommal kifogásolta a GVH bírságkiszabási gyakorlatát, majd lefektette az általa helyesnek tartott elveket.²⁰⁹ A GVH ezen kifogásokkal nem értett egyet, ezért több ügyben nyújtott be felülvizsgálati kérelmet a Legfelsőbb Bírósághoz. A felülvizsgálati kérelmek nyomán eljáró Legfelsőbb Bíróság kifejtette, hogy a GVH-nak az egyedi hatósági határozatát konkrétan és az ügy sajátosságaira figyelemmel kell indokolnia, azonban a másodfokú bíróság érvelésével ellentétben saját jogalkalmazási gyakorlatára is támaszkodhat. A saját joggyakorlatának közlemény formában való közzétételé esetén az abban foglalt alapelvekhez az egyes döntéseknél igazodni köteles. A GVH gyakorlatának megfelelően a bírság kiszámításánál kiindulhat a jogsértő magatartás reklámköltségéből, azonban reklámköltségként csak az a ráfordítás vehető figyelembe, amely a jogsértő magatartáshoz kapcsolódott (Vj-114/2007)²¹⁰.
- 724.** A Legfelsőbb Bíróság megállapította továbbá, hogy a versenytörvény 78. §-a nem tartalmaz kifejezett tilalmat arra nézve, hogy a GVH az ismételt magatartások számával – mint szorzóval – állapítsa meg a bírság végső összegét, így e tekintetben a Legfelsőbb Bíróság nem osztotta a másodfokú bíróság álláspontját (Vj-54/2006)²¹¹. Végül kifejtette a legfelsőbb fórum, hogy a másodfokú bíróság álláspontjával ellentétben nem jogsértő az „egy jogsértés=egy szorzó” elv alkalmazása, mivel arra a versenytörvény kifejezett tilalmat nem tartalmaz, és a törvény a körülmények szabad értékelését teszi lehetővé.
- 725.** Hangsúlyozta azonban a Legfelsőbb Bíróság, hogy ez az elv a „bűnisméltés”-nek a jogsértés súlyának meghatározásánál kiemelt szerepet, meghatározó jelentőséget tulajdonít, amely elv alkalmazása csak akkor fogadható el, ha a korábbi és az új magatartás, annak tényállása, az értékelt – enyhítő és súlyosító – körülmények azonosságát mutat-

²⁰⁶ Lásd még a Gazdasági Versenyhivatal 2004. évi tevékenységéről szóló parlamenti beszámoló 108. pontját.

²⁰⁷ Lásd még a Gazdasági Versenyhivatal 2008. évi tevékenységéről szóló parlamenti beszámoló 511. pontját.

²⁰⁸ Lásd még a Gazdasági Versenyhivatal 2008. évi tevékenységéről szóló parlamenti beszámoló 511. pontját.

²⁰⁹ Lásd még a Gazdasági Versenyhivatal 2008. évi tevékenységéről szóló parlamenti beszámoló 503-507. pontjait.

²¹⁰ Fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolása (OTP Bank Nyrt.)

²¹¹ Fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolása (Procter & Gamble Magyarország Nyrt.)

nak. A bírság összegének számítással (szorzó alkalmazásával) történő megállapítása esetén, az GVH-nak a határozatban utalnia kell a szorzó alkalmazásának tényére, a szorzó mértékére, mert szükséges, hogy a mérlegelés helyessége utóbb e körben is ellenőrizhető legyen. Hangsúlyozta a Legfelsőbb Bíróság azt is, hogy az ismételt jogsértés megállapításához nem szükséges az azonos tényállás, és az, hogy a kezdeményezett jogorvoslati eljárásban a közigazgatási perben eljáró bíróság jogerős ítélete már rendelkezésre álljon (Vj-114/2007).

2.7. Bírságbeszedési gyakorlat

- 726.** A GVH Versenytanácsa jogsértés megállapítása esetén bírságot szabhat ki, ami – a jogsértő magatartás további folytatásától való eltiltás mellett – a törvénybe ütköző magatartás másik szankciója. Alapvető érdek fűződik ahhoz, hogy a végrehajtható bírságok behajtása kellően hatékony legyen. Amennyiben a bírsággal érintett vállalkozás a végrehajtás felfüggesztésére vonatkozó kérelmet terjeszt elő, úgy a végrehajtás a Ket. rendelkezése értelmében csak e kérelem bíróság általi elbírálását követően, a felfüggesztésre vonatkozó kérelem elutasítása esetén kezdődhet meg.
- 727.** 2009-ben 46 bírságot kiszabó határozatot hozott a GVH Versenytanácsa. A kiszabott bírság összege közel 6 milliárd forint volt, amely nagyobb részben versenykorlátozó megállapodás, kisebb részben fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolása miatti ügyekben került kiszabásra. Gazdasági erőfölénnyel való visszaélés a 2009. évben nem került megállapításra, így értelemszerűen ilyen címen nem szabott ki bírságot a GVH Versenytanácsa. Az év végén végrehajtható bírság mintegy 5,2 Md Ft volt, mert egyrészt több ügyben az év végéig nem telt le a befizetési határidő, illetve a bíróság még nem döntött az érintettek bírság végrehajtásának felfüggesztése iránti kérelméről, így a Ket. rendelkezései alapján a végrehajtás nem foganatosítható. A végrehajtható bírság túlnyomó része (több mint 97 %-a) befizetésre került az év végéig.²¹²
- 728.** A GVH működése folyamán, a 2009. év végéig mindösszesen 36,4 milliárd forint bírságot szabott ki. Ebből 31,6 milliárd forint vált végrehajthatóvá, melynek 95,5%-a az év végéig befizetésre került.

²¹² A bírságok kiszabásával és befizetésével kapcsolatos számszerű összefoglaló információk megtalálhatóak a beszámoló Táblázatok c. részének 5.1. és 5.2. táblázataiban.

III. VERSENYPÁRTOLÁSI TEVÉKENYSÉG

- 729.** A versenypártolás a GVH azon tevékenysége, amelynek révén az állami döntéseket a verseny érdekében igyekszik befolyásolni. Ennek során a GVH él a versenytörvényben foglalt jogosítványokkal, hivatkozhat a versenyhez fűződő alkotmányos garanciákra, és fordulhat a nyilvánossághoz. Az állami döntések kifejezés itt magában foglalja a közpolitikák kialakítását, azok alkalmazását, valamint a kormányzat és egyéb állami szervek egyedi adminisztratív lépéseit és beavatkozásait is.
- 730.** A versenypártolási tevékenység egyik legfontosabb formája a jogszabály-veleményezés, de egyéb lehetőségek is rendelkezésre állnak, mint például a szignalizáció. Egyes esetekben, illetve kérdéskörökben a GVH maga is kezdeményezően lép fel, szerepe nem korlátozódik más szervezetek magatartásával kapcsolatos reakciókra.
- ### 3.1. Jogszabály- és egyéb tervezetek véleményezése
- 731.** A versenytörvény rendelkezése szerint a GVH elnökével egyeztetni kell minden olyan előterjesztés és jogszabály tervezetét, amely a GVH feladatkörét érinti.
- 732.** A GVH jogszabálytervezet-veleményezési jogának gyakorlása során a szabályozással érintett piac versenyfeltételeit vizsgálja, piacra lépési feltételek változása esetén azt mérlegeli, hogy a szabályozással elérni kívánt cél összhangban van-e a szabályozási eszközökkel, nem fejtenek-e ki a várt eredményhez képest aránytalan versenykorlátozást. Kizárólagos jog biztosítása esetén fel kell tenni a kérdést, hogy azt feltétlenül indokolja-e valamilyen közszolgáltatás ellátása, és ha igen, akkor a monopolhelyetbe kerülő piaci szereplő magatartásának jogszabályban történő szabályozása képes-e megakadályozni az erőfölénnyel való visszaélést. A hatósági árak megállapításával foglalkozó rendeletek esetében a GVH jellemzően nem az ár konkrét nagyságát vizsgálja – hiszen az a szabályozó felelőssége – hanem a versenyt torzító keresztfinanszírozás elkerülését szolgáló garanciális szabályokra koncentrálna a verseny- és nem versenyszférába tartozó szolgáltatások költségei számviteli elkülönítésének szükségességére hívja fel a figyelmet.
- 733.** 2009-ben 283 előterjesztés és jogszabálytervezet érkezett véleményezésre a GVH-hoz, mintegy 20%-kal kevesebb, mint az eddigi mélypontot jelentő 2008-ban. Folytatódott, sőt megerősödni látszott az előző évben megfigyelt azon

tendencia, hogy az előterjesztők – figyelmen kívül hagyva a verseny törvényben meghatározott kötelezettségüket²¹³ – a GVH feladatkörét érintő, s így módon a hivatallal egyeztetendő egyes jogszabály-tervezeteket nem küldték meg véleményezésre. A GVH-hoz beérkezett tervezetek közül – hasonlóan az előző évben tapasztalt arányhoz – csak kb. minden hatodik (48 db) igényelt részletes észrevételt, miközben negyedrészüket a piac működését nyilvánvalóan nem érintő, versenypolitikailag érdektelen jogszabálytervezet volt. Ezzel szemben az év folyamán – az előző évvel hasonló nagyságrendben – 77 olyan jogszabály jelent meg, amely a GVH érdeklődésére tarthatott volna számot, de előzetesen nem egyeztették a hivatallal.

- 734.** A GVH 2009-ben is fokozott figyelmet fordított jogszabályvéleményezési tevékenységének hatásosságára, versenypártoló észrevételeinek érvényesülésére. A versenyhivatal az államigazgatási egyeztetés során sikertelen fogadtatás esetén rendszerint kéri, hogy az előterjesztő a GVH-t egyet nem értő szervezetként tüntesse fel, ismertesse az előterjesztésben a vitatott észrevételt, és indokolja meg elfogadhatatlanságát. A GVH tapasztalata szerint az előterjesztő ezt ritkán vállalja fel. Az esetek többségében csupán a jogszabály kihirdetése után tudja a versenyhatóság megállapítani észrevételei tényleges hasznosságát.
- 735.** Az alábbiakban a GVH elé kerülő jogszabályok közül a jelentősebbek kiemelésére kerül sor, igyekezvén bemutatni a szabályozás elemeit, összefoglalni a versenyhatóság részéről tett észrevételek lényegét és hasznosságát.
- 736.** Az elmúlt év folyamán az egyik legnagyobb terjedelmű jogalkotási feladat, mely a verseny alakulását érzékenyen befolyásolta, a **belső piaci szolgáltatásokról** szóló **2006/123/EK irányelv magyar jogrendbe való átültetése** volt.
- 737.** Az irányelv célja, hogy felszámolja a szolgáltatók tevékenységét nehezítő és drágító adminisztrációs terheket, azaz a letelepedéssel járó, valamint a határokon átnyúló szolgáltatásnyújtást korlátozó tagállami rendelkezések eltörlésével megvalósítsa a szolgáltatások szabadon működő tényleges belső piacát, ugyanakkor javítsa az átláthatóságot, és nem utolsó sorban bővítse a fogyasztók számára nyújtott tájékoztatás, a szolgáltatás igénybevételének biztonságát.
- 738.** Az Irányelv úgynevezett keretirányelv, azaz általános jogi keretet határoz meg a szolgáltatások széles körére vonatkozóan.
- 739.** Az Irányelv átültetése egyúttal kisebbfajta közigazgatási reformot jelent azáltal, hogy a tagállamok a szolgáltatási tevékenység végzéséhez szükséges adminisztratív terheket a lehető legalacsonyabb szintre csökkentik, illetve megszüntetik a más tagállamokból letelepedő vállalkozásokat hátrányosan megkülönböztető feltételeket, és biztosítják, hogy a szolgáltatók tevékenységét ne akadályozzák hosszadalmas, átláthatatlan és költséges engedélyezési eljárások.
- 740.** A tagállamok kötelezettsége annak biztosítása, hogy a szolgáltatók a feltételként előírt összes formalitást és szükséges eljárást „egyablakos” rendszeren keresztül, elektronikus úton is el tudják intézni.
- 741.** Az irányelv törvénybe való átültetésén az érintett tárcák koordinálásával szakértői csoportok dolgoztak, melynek tevékenységében a GVH munkatársa is részt vett. A kerettörvény államigazgatási egyeztetése megtörtént, az előterjesztő a versenyhivatalnak a rendszer átláthatóságát javító célzatú észrevételeit figyelembe vette.
- 742.** A kerettörvénnyel párhuzamosan módosításra kerülő törvények²¹⁴ egyeztetési folyamatából viszont a GVH kimaradt. Lényegében ugyanez történt a kerettörvényhez kapcsolódó nagyszámú kormányrendelet módosítása kapcsán, amikor mintegy háromezer oldalra rúgó joganyag áttekintésére, valamint a szakmai véleményezésre mindössze három nap állt rendelkezésre, aminek következtében érdemi észrevételezésre nem került sor.
- 743.** A **korrupció elleni küzdelem** érdekében szükséges kormányzati intézkedésekről szóló előterjesztés tervezetének keretében a tisztességes eljárás követelményének megsértésével összefüggő eljárásról és a Közérdekvédelmi Hivatalról több alkalommal közvetlenül is egyeztetett a GVH az igazságügyi tárca munkatársaival. Az előterjesztés részét képező verseny törvény módosítással az informátori díj bevezetése kapcsán a hivatal egyetértett, a normaszöveghez konkrét javaslatokat is tett, amelyek elfogadásra kerültek.
- 744.** Ezzel szemben számos kifogást fogalmazott meg a GVH az új hivatalra vonatkozó szabályozást illetően. A „tisztességes eljárás követelményének megsértése”, mint új „sui

213 36.§ (3) bekezdés

214 Például a közigazgatási eljáráshoz kapcsolódó törvények, valamint a kereskedelemről szóló törvény.

generis” tényállás, azáltal, hogy elkövethető lett volna többek között a közigazgatási hatósági eljárásban (például a teljes körű tájékoztatási kötelezettség elmulasztásával vagy az ügyfél jogainak korlátozásával), párhuzamos eljárást teremtett volna, hiszen az eljárási szabálysértések felülvizsgálatára létezik jogorvoslati rendszer. Következésképpen egyáltalán nem volt világos, hogy az új hivatal a jogorvoslati fórumoktól függetlenül is megállapíthat-e volna a jogsértést, (ami az egymásnak ellentmondó döntések lehetősége), vagy be kellett volna várnia a különböző jogorvoslati fórumok döntéseit.

745. A GVH arra a veszélyre is felhívta a figyelmet, hogy az új szabályozás felhasználható lett volna a súlyos jogsértések miatt eljáró hatóságok vizsgálatának hátráltatására is. Rámutatott a versenyhivatal arra, hogy a hatósági ügyintéző befolyásoltsága (korrumpáltsága) nem feltétlenül szabályszegésben ölt testet, tehát a tisztességes eljárás sérelmét, mint tényállást, nem az eljárási törvények megsértéseként kell azonosítani.

746. A **vasútról szóló** 2005. évi CLXXXIII. törvény módosítására elsősorban az Európai Unió által elfogadott ún. III. **vasúti csomag**²¹⁵ magyar jogrendbe történő átültetése miatt került sor 2009-ben. A III. vasúti csomag és az azt kiegészítő 1370/2007/EK rendelet (közszolgáltatási rendelet) 2009. év során léptek hatályba.

747. A magyar jogszabályi környezet módosításával a személyszállítási irányelv lehetővé tette, hogy Magyarországon is megnyíljon 2010. január elsejétől az Európai Unión belüli nemzetközi vasúti személyszállítások piaca, azaz ettől az időponttól kezdve akár más tagállamban működő vasúti társaságok is önállóan nyújthatnak nemzetközi vasúti személyszállítási szolgáltatásokat Magyarországon, akár kabotázs-tevékenységként is.

748. Az utasjogi rendelet a vasúti személyszállítást igénybe vevő utasok jogainak védelmét szabályozza, tehát többek között szabályokat állapít meg a vasúti társaságok által

nyújtandó tájékoztatás tekintetében, a szolgáltatási minőség előírásainak megállapítása terén, illetve a vasúti társaságok késés esetén fennálló kötelezettségeire az utasokkal szemben, valamint a fogyatékkal élő és csökkent mozgásképességű személyek utazáshoz kapcsolódó védelme és a számukra nyújtott segítség vonatkozásában. A tagállamok egyes előírásoknak való megfelelés alól átmeneti időre mentességet élvezhetnek.

749. A III. vasúti csomag átültetését célzó jogszabályok közigazgatási egyeztetése során a GVH több ponton egyet nem értését fogalmazta meg, melyek egy részében nem közeledett a GVH és a Közlekedési, Hírközlési és Energiaügyi Minisztérium (KHEM) álláspontja, ezért a GVH az Országgyűlés Gazdasági és Informatikai Bizottsága előtt képviselte véleményét, miszerint a törvényjavaslat egyes rendelkezései korlátozhatják és késleltethetik a verseny kialakulását a magyar vasúti szektorban. A GVH véleménye nem részesült kedvező fogadtatásban, azonban a GVH továbbra is fenntartja azon álláspontját, hogy az átláthatósághoz és a kiszámítható piaci körülmények megteremtése érdekében elengedhetetlen a szabályozó hatóság egyes döntéseihez – például a közszolgáltatási szerződések gazdasági egyensúlyának megítéléséhez – kapcsolódó módszertan megfelelő kidolgozása és iránymutatásban való rögzítése, hiszen a döntés vasúttársaságokat zárhat ki a piacról.

750. A **fogyasztónak nyújtott hitelről** szóló 2009. évi CLXII. törvény a fogyasztói hitel megállapodásokról szóló 2008/48/EK irányelv rendelkezéseit ülteti át a hazai jogrendbe. A törvény egyik központi eleme a részleges, illetve a teljes előtörlesztés és az ehhez kapcsolódó díjak mértékének szabályozása. A jogszabály kimondja, hogy a fogyasztó minden esetben élhet a hitel lejárat előtti teljesítéséhez fűződő jogával. A hitelező jogosult az előtörlesztéshez közvetlenül kapcsolódó, méltányos és objektíve indokolt költségeinek megtérítésére, ha az előtörlesztés olyan időszakra esik, amikor a hitelkamat rögzített, a költségek mértéke azonban nem haladhatja meg az előtörlesztett összeg egy százalékát, jelzáloghitelek esetében pedig az előtörlesztett összeg 2 százalékát. A törvényben meghatározott költségen felül a hitelező az előtörlesztés során semmilyen további fizetési kötelezettséget nem írhat elő.

751. Megjegyezzük, hogy a törvénytervezet első változata az elő-és végtörlesztés fogyasztó számára előnyös szabályait nem terjesztette ki a jelzáloghitelekre, amit a GVH eredményesen kifogásolt. Ezzel szemben nem koronázta siker az államilag támogatott hitelek vonatkozásában tett hasonló

215 A III. vasúti csomag részei: a vasúti személyszállítást igénybe vevő utasok jogairól és kötelezettségeiről szóló 2007. október 23-i 1371/2007/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (utasjogi rendelet), a közösségi vasúti rendszereken mozdonyokat és vonatokat működtető mozdonyvezetők minősítéséről szóló 2007. október 23-i 2007/59/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (mozdonyvezetői irányelv), és a közösségi vasutak fejlesztéséről szóló 91/440/EGK tanácsi irányelv, valamint a vasúti infrastruktúra-kapacitás elosztásáról, továbbá a vasúti infrastruktúra használati díjának felszámításáról szóló 2001/14/EK irányelv módosításáról szóló 2007. október 23-i 2007/58/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (személyszállítási irányelv).

versenyhivatali javaslatot, holott belátható, hogy az előtörlesztés lehetővé tételével állami kiadás-megtakarítás is elérhető lett volna. Eredménytelenül érvelt a GVH mellett is, hogy az új szabályok érvényesüljenek a már előzőleg megkötött szerződésekre a futamidő hátralévő részében, ami a fogyasztói előnyök mellett a pénzintézetknél a szerződésállomány egységes kezelését is lehetővé tette volna. Az igazságügyi tárca véleménye szerint – egyébként helytállóan – csak kivételes indokok bizonyítása esetén van mód a törvény hatályba lépését megelőzően kötött szerződésekre kiterjeszteni az új szabályok hatályát. A GVH kifejtette, hogy álláspontja szerint elegendő kivételes indoknak tekintendő az a körülmény, hogy a lakosság nagy részét érintő kérdéssről van szó (a háztartási hitelek GDP-hez viszonyított aránya 40%, melynek 60%-a svájci frank alapú), valamint hosszútávú elköteleződéseket érintenek (lakáshitel esetén 10-20 év a lejáratú idő, miközben a forrásoldalon nincsenek ilyen hosszú távú elkötelezettségei a hitelezőknek). Sajnálatos módon a GVH érvei nem találtak meghallgatásra.

- 752. A belső piaci pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló 2007/64/EK irányelv átültetését célzó törvény** tervezetével kapcsolatban az ügyféltájékoztatás idejének és módjának pontosabb meghatározását szorgalmazta a GVH. Nem találta a hivatal kielégítőnek például azt a megfogalmazást, hogy a pénzforgalmi szolgáltató az ügyfelet a keretszerződés-kötésre irányuló jognyilatkozatát megelőzően „kellő időben” köteles „papíron” a jutalékról, díjakról és költségekről tájékoztatni. A GVH úgy találta, hogy a tervezet normaszövege a tájékoztatás idejét és módját illetően túlzottan tág mozgásteret hagy a szolgáltató számára. Javasolta a hivatal, hogy a tájékoztatás „legkésőbb a szerződés aláírását megelőző napon” igazolható módon történjen szóban, és a szerződéstervezet írásban való átadásával is. A költségek, díjak és jutalékok felsorolásán túl világossá kell tenni, hogy a fizetési kötelezettségek közül melyek az esetiek, és melyek a folyamatosan teljesítendőek. Hangsúlyozta a GVH, hogy a hatásos verseny egyik feltétele a fogyasztók megfelelő informáltságának biztosítása a szolgáltatások igénybevételéről való tudatos döntésük érdekében. Tekintettel arra, hogy a hazai lakossági fogyasztók pénzügyi ismerete messze az optimális szint alatt van, a tájékoztatás részletesebb szabályozásával kell elősegíteni az ügyfelek racionális irányba mutató döntését. A GVH észrevételeinek többségét az előterjesztő elfogadta és beépítette a törvényjavaslatba.
- 753. A biztosítási piacon** a 2009-es év meghatározó eseménye a **kötelező gépjármű-felelősségbiztosításról** szóló 2009. évi LXII. törvény elfogadása. Magyarországon 1991 közepe óta működik a jelenlegi, úgynevezett szerződéses felelősségbiztosítási rendszer, mindeddig azonban csak kormány- és pénzügyminiszteri rendeletek szabályozták ezt a területet. A 2009. július 29-én kihirdetett, 2010. január 1-től hatályos törvény több területen lényeges változtatásokat vezetett be, mely intézkedések a jövőben fogják hatásukat kifejteni.
- 754.** A változások közül kiemelhető, hogy megszűnik az év végi váltási időszak, mellyel a GVH nem értett egyet annak várható versenycsökkenő hatásai miatt. A biztosítási időszak a korábbi gyakorlathoz hasonlóan egy év, de kezdete már nem a naptári évhez kötődik. A fogyasztók szempontjából azonban sikerült elérni azt a pozitív változtatást, hogy a biztosító a díjat minden egyedi szerződés vonatkozásában az adott évre meghirdetett díjtarifa alapján alakíthatja ki, és azt az adott időszak alatt egyoldalúan nem változtathatja meg, illetve nem térhet el tőle akkor sem, ha nem az év elején történik a szerződéskötés. A biztosítási időszakra, valamint a határozott tartamú szerződésre az időszak, illetve a tartam kezdőnapján érvényben lévő díjtarifát kell alkalmazni.
- 755.** Fontos változtatás még, hogy a MABISZ által kezelt kártalanítási számláról (garanciaalapból), a jövőben már nem csupán a biztosítási kötelezettség ellenére biztosítással nem rendelkező vagy ismeretlen üzembentartó gépjárműve által, valamint az ismeretlen gépjárművel okozott károk megtérítésére kell fedezetet biztosítani, hanem az olyan károsultaknak is, akiknél egy esetlegesen csődbe jutó biztosító lenne a megtérítésre kötelezett. A GVH kifogásai ellenére ez a változtatás az eredeti törvénytervezetbe nem került be, de a parlamenti fázisban ezzel kiegészült.
- 756.** Sajnálatos módon nem sikerült elérnie a GVH-nak, hogy a törvény adjon garanciát arra, hogy a károsultak felé a biztosítóknak egy jogszabályban előre meghatározott paraméterekkel rendelkező minimális szolgáltatási színvonalat kelljen nyújtania, aminek nem teljesítése esetén szankcionálni lehetne az azt nem nyújtó biztosítókat. Ez azért lenne különösen fontos, mert az ilyen jogviszonyokban nem esik egybe a biztosítást kötő és az a személy, aki felé a kártérítést teljesíteni kell, emiatt a rossz minőségű szolgáltatás ellen nincs érdemi védelme a károsultaknak (szerződésbontással nem lehet büntetni).

- 757.** A vízgazdálkodásról szóló törvény alapjaiban történő módosításának igényével immár évek óta tartó előkészítő munkában változatos keretek között több alkalommal közreműködött a GVH. Ezért nem találta kielégítőnek és nem támogatta a törvény 2009-ben végrehajtott, nem túl jelentős változtatását, amivel a távoli jövőbe tolodott ki a jelentős súlyt képviselő közszolgáltatási szektor feszítő szabályozási problémáinak megoldása.
- 758.** A törvénytervezetben alapvető hiányosságként azonosította a hivatal a fogyasztóvédelmi garanciák elhanyagolását, valamint a közüzemi szolgáltatás hatósági ármegállapításának változatlan tartalmi tisztázatlanságát. Az árkontroll gyakorlására vonatkozó javaslatát a GVH már 2008 tavaszán eljuttatta a vízgazdálkodásért felelős tárcának²¹⁶. A GVH által javasolt ármechanizmus lényege, hogy az árkontrollt a víziközmű tulajdonosától elkülönülő monopolfelügyelet lássa el, aki képes nyomást gyakorolni a működési hatékonyság javítása érdekében a szolgáltatóra. A szolgáltató csak a hatóságnak előzetesen ellenőrzésre bemutatott és jóváhagyott árat alkalmazhatja.
- 759.** Ugyancsak változatlanul megoldatlannak ítélte a versenyhatóság a hálózatfejlesztés terheinek kezelését, valamint elhibázottnak látta a hálózatra való rácsatlakozási kötelezettség előírását. A GVH ismeretei szerint az egyes helyi önkormányzatok maguk is írnak elő kötelező jellegű hozzájárulásokat a lakossági fogyasztók részére, miközben a kötelező hozzájárulás csupán fogyasztói „csatlakozási” tartalmú jogokat keletkeztet, nem pedig tulajdonosít. Úgy látja a hivatal, hogy ez a követelményrendszer különösen visszas akkor, amikor a törvény minden ingatlanulajdonos számára rácsatlakozási kötelezettséget ír elő, függetlenül attól, hogy a fejlesztés fázisában fizetett-e hozzájárulást vagy nem.
- 760.** A hivatal hangsúlyozta, hogy a közmű szektorokban a monopól helyzetben levő szolgáltató működésének szabályozására a tulajdonlás formájától függetlenül szükség van a hatékonysági kényszer közvetítése céljából, mely igény fokozottan jelentkezik a külső vállalkozásnak működésbe adott közszolgáltatás esetén. A nemzetközi szervezetek az ország versenyképességét negatívan befolyásoló nagy veszélyeket látnak ezeken a területeken, mert a közmű szektor alulszabályozottsága, gyenge felügyelete és ellenőrzöttsége oda vezet, hogy a lakosságon túl a vállal-
- kozások is indokolatlanul magas árakon kényszerülnek igénybe venni a szolgáltatásokat a monopól helyzetű közszolgáltatóktól.
- 761.** A szélerőmű kapacitás létesítésére irányuló pályázati kiírás feltételeit, minimális tartalmi követelményeit szabályozó rendelet tervezetének észrevételezése során a GVH kifejtette, hogy a pályázattalási folyamat egészében konzekvensen meg kell különböztetni a megtermelt villamos energia kötelező átvételi (KÁT) rendszerét igénybe venni kívánó és az üzleti alapon létesülő szélerőműveket. Ezzel szemben a rendelet tervezete a pályázati eljárás értékelő szakaszában előírta minden pályázó számára a kötelező átvételi árra, az átvétel időtartamára és a villamos energia éves mennyiségére vonatkozó ajánlattételt, majd pedig kizárta azon pályázókat, akik a megadott határidőre nem tették meg ajánlataikat. A GVH rámutatott arra, hogy mivel a kiserőművi engedély iránti kérelmet csak a pályázat elbírálását követően lehet a MEH-hez benyújtani, a rendelettervezet kizárja az üzleti alapon létesítendő erőmű beruházóját. Tény, hogy napjainkban még a KÁT rendszer miatt éri meg a befektetőnek szélerőmű létesítésébe belefogni, azonban a jövőben a különféle energiahordozók árainak emelkedése, vagy a KÁT rendszer forrásainak csökkenése előnyösen befolyásolhatja a szélerőművekben rejlő üzleti lehetőségeket, melyek érvényre jutását kár lenne kizárni a jog eszközeivel.
- 762.** A GVH a rendelettervezettel kapcsolatban kifejtette, hogy a befektetők üzleti tájékoztatását a tervezetben javasolt éves elemzés közzététele helyett hatékonyabban segítené a villamos energia rendszer fejlesztésének hosszú távú stratégiai szempontjainak a MEH honlapján való publikálása. Miután a rendelettervezet szóbeli egyeztetésére nem került sor, valamint a GVH az előterjesztőtől visszajelzést nem kapott, a versenyhatóság csupán a rendelet közzétételekor szembesült azzal, hogy a jogalkotó nem vette figyelembe a verseny fejlesztése érdekében tett javaslatát.
- 763.** A közúti árutovábbítási és a személyszállítási szerződésekről szóló rendeletek módosítása célul tűzte általános érvénnyel a szolgáltatási tevékenység ellenértékének teljeskörű elszámolására a 30 napos teljesítési kötelezettség előírását. A rendelkezés céljával – a fizetési morál javítási szándékával – természetesen egyetértve, a tervezett szabályozást nem találta a hivatal megfelelőnek. A normaszöveg tervezete szerint a felek kivételesen 30 napnál hosszabb teljesítési határidőben is megegyezhettek, ha más előny a hosszabb fizetési határidőt arányosan ellensúlyozza. Miután az „arányosság” kérdésében a felek maguk

²¹⁶ Itt jegyezzük meg, hogy a hivatkozott javaslatot a távhőszolgáltatásról szóló 2005. évi XVIII. törvény VII. fejezetében az 57-57/C § hasznosította a 2009 júliusában hatályba lépett módosítással.

dönthetnek, várható, hogy a nagyobb alkuerővel rendelkező partner javára dől el az arányosság megítélése. A GVH megjegyezte, hogy a szerződés egészében a fuvardíj nagysága és a fizetési határidő (egymással szoros összefüggésben) könnyen beárazható szerződéses feltételek: ha kötelező gyorsabban fizetni, az könnyebben megjelenhet a fuvardíj csökkenésében. A GVH ezért jelezte: féltő, hogy a fizetési határidő kötelező előírása érdemben nem képes javítani a felek alkuehelyzetéből fakadó különbségeken, vagy éppen a megrendelő tényleges likviditási nehézségeiből adódó fizetési késedelmeken. Miután a Kormány fuvarozói érdekképviseletekkel 2008 júniusában kötött megállapodása értelmében jogszabályba kellett foglalni a 30 napos fizetési határidő betartásának kötelezettségét, a szabályozó mozgásteret meglehetősen korlátozott volt, ezért a kompromisszumos megoldást a GVH tudomásul vette.

764. A rendelettervezet az üzemanyag-megtakarítás elszámolásának szigorítását is megkísérelte, de az előírások hatásossága (a tankolás helyének, időpontjának hitelt érdemlő dokumentálása) érdemi változás elérése szempontjából kétséges volt. A tankolás során kiállított számla nem csupán a gépjárműbe betöltött, hanem tárolóeszközbe vásárolt „megtakarított” üzemanyagot is tartalmazhat, amit a gépjármű vezetője saját jövedelme kiegészítéseként a piaci árnál esetleg olcsóbban továbbértékesít. A versenyhatóság javasolta a látszatmegoldások helyett az üzemanyag-megtakarítással kapcsolatos elszámolások átfogó felülvizsgálatát és egységes rendezőelvekre épülő módosítását.

765. Az autóbusszal végzett menetrend szerinti személyszállításról szóló törvény módosításának tervezetével kapcsolatban a GVH rámutatott arra, hogy az nincs összhangban azzal a racionális kormányzati elképzeléssel, miszerint a közösségi közlekedést a regionalizmus jegyében, a regionális szervezés ösztönzésével kell újjászervezni, melynek eredményeként elvárható, hogy az egyes térségek (régiók, kistérségek, agglomeráció) helyi és közös igényei megfelelő szinten együttesen kerüljenek kielégítésre. A diszharmónia a szabályozás látszólag apró, ám kulcsfontosságú elemében – az ún. „belső szolgáltató” definíciójában – mutatkozott meg, amely kifejezetten korlátokat állított az önkormányzatok közötti együttműködés elé. A belső szolgáltató a tervezet szerint ugyanis pályázat nélkül kizárólagos jogosultsággal rendelkezik közszolgáltatás végzésére, de az önkormányzat által kijelölt földrajzi területen túl számára tilos volt a szolgáltatás ellátása. A belső szolgáltató fogalmának ily módon való szűkítése – a GVH megítélése szerint – gátolja a gazdaságossági szempontokat érvényesítő forgalomszervezési törekvéseket, a szolgál-

tató változó feltételekhez való rugalmas alkalmazkodását. A versenyhatóság a belső szolgáltató fogalmi meghatározására konkrét szövegjavaslatot adott, melynek legfontosabb elemeit az előterjesztő elfogadta.

766. A GVH üdvözölte a közszolgáltató tevékenység ellátásáról szóló éves jelentéskészítési kötelezettség előírását az önkormányzatok számára, (mely kört célszerű lenne az önkormányzatok társulásaival bővíteni), viszont hiányolta a törvényből a vonatkozó EK rendelet végrehajtását jelentő részletszabályokat (pld. a kiválasztott közszolgáltatók adatszolgáltatásának, beszámoltatásának előírását). Továbbá javasolta az EK rendelet végrehajtásához nélkülözhetetlen monitoring rendszer létrehozását, melynek működtetésében a szolgáltatóktól független, szakmailag kompetens Regionális Közlekedésszervezési Irodák részt vállalhatnának. A GVH ezen utóbbi észrevételével kapcsolatban az előterjesztő a törvény indoklásában kitért arra, hogy a benchmark szolgáltatók kiválasztásához szükséges monitoring rendszer kialakítása már folyamatban van.

767. A GVH minden évben véleményezi a **postai hatósági díjak változására vonatkozó javaslatot**, melyről való döntés alapja a Magyar Posta (MP) fedezeti kimutatása. Az árszabályozás alá eső termékkör díjemelésének mértéke alapján véve nem versenypolitikai kérdés. Az egyeztetés során a versenyhivatal sokkal inkább arra törekszik, hogy a MP a piacnyitásra való felkészülést elősegítő jelzéseket, ösztönzőket kapjon, figyelemmel arra, hogy elvileg még rendelkezik a piactól elzárt (fenntartott) és versenyző szolgáltatások közötti tiltott keresztfinanszírozás lehetőségével. A 2009. évi adatokból, valamint a 2010. évi várható fedezeti kimutatásból ennek valószínűségét sem kizárni, sem feltételezni nem lehetett.

768. Ugyanakkor a jog által biztosított kizárólagosságot élvező állami vállalat esetében alapvető kérdésként merül fel, hogy jogszabályi kötelezettséget nélkülöző szolgáltatási körben (egyéb nem postai szolgáltatások) a MP miért nyújt tartósan veszteséges szolgáltatásokat. A tulajdonosi jogokat gyakorló állam ösztönözhetné a társaságot a veszteséges szolgáltatások nyereségessé tételére vagy a portfolio átalakítására. A veszteséges szolgáltatások jelenléte a liberalizációra való felkészülés (az alapszolgáltatások hatékonyabb végzésének) egyik gátja is lehet.

769. A veszteséges szolgáltatás kategóriák kapcsán a MP védekezése évek óta az volt, hogy a probléma forrása a költség-számítás és a számviteli szétválasztás módszere. A MP 2008-ban elkezdett egy önálló munkát a keresztfinanszíro-

zás okainak feltárására, költségelosztási rendszerének felülvizsgálatára, melynek eredményeiről – az egyetemes szolgáltatás nettó költségeiről, a költségelosztás módszereiről – 2009 szeptemberében beszámolt. A szabályozásban érdekelt tárcák és hatóságok képviselői egyetértettek abban, hogy a MP által végzett munka egyik témában sem hozott áttörést, a döntéselőkészítéshez nem biztosít elegendő municiót, következésképpen határozott kormányzati intézkedésekre van szükség, amit a KHEM által időközben kezdeményezett postastratégiai project várhatóan lefed.

- 770.** Az egyes szolgáltatási csoportok fedezeti adatainak különkülön való kimutatásán túl a GVH javasolta, hogy a szolgáltató mutassa be a posta-partner program hatásait, a hatékonyság alakulását, az egyes költségekre való csökkentő vagy más költségekre gyakorolt növelő hatását.
- 771.** Ki kell emelni, hogy a 2008/6/EK irányelv átültetése kapcsán a szabályozói feladatok közül a keresztfinanszírozás ellenőrzése és a versenykörülmények elemzése tárgyában szerepe lehet a GVH-nak is. A felkészülés érdekében fontos lenne, hogy a GVH is hozzájusson a kimutatásokhoz, illetve a hatóságok közötti együttműködés postai területen is egyértelműen szabályozva legyen. Tekintettel arra, hogy a versenytörvény szerint a GVH-nak csak törvény adhat feladatot, a GVH postapiaci feladatait és az NHH – GVH együttműködés alapjait törvényi szinten kell majd rögzíteni.
- 772.** Az elektronikus közszolgáltatások működtetéséről szóló kormányrendelet tervezete a Kopint-Datorg Zrt.-t jelölte ki a központi elektronikus szolgáltató rendszer (KR) üzemeltetésére. A GVH kifogásolta a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. 100%-os tulajdonában levő vállalkozás rendeletben történt kijelölését, ami megkérdőjelezhető kizárólagossági jogot biztosít. Ezentúl a versenyhatóság kifogásának tárgya volt a kijelölés jogi alapjának hiánya is. Mindez versenypolitikai szempontból azért kétséges, mert nincs elegendő indok a független vállalkozások piacért való versenyből történő kizárásának, jogi szempontból pedig azért kifogásolható, mert az elektronikus közszolgáltatásról szóló törvény a Kormány kijelölési jogát a közigazgatási szerv kiválasztására korlátozza azzal, hogy az igénybe vehet más szolgáltatót vagy szervezetet is, tehát az előterjesztő túlterjeszkedett a felhatalmazás körén. A GVH kritikai észrevételeire az előterjesztő nem reagált, a rendlettervezetet nem egészítette ki a versenyhatóság által hiányolt rendelkezésekkel.

773. A GVH szóvá tette azt is, hogy bár az elektronikus közszolgáltatások igénybevételéről szóló kormányrendelet előírja a kormányzati portálon nyújtandó szolgáltatások feltételeit, minimális minőségi követelményeit²¹⁷, nem tartalmaz semmiféle szabályt a működtetés ellenőrzésére, sem pedig az esetleges gyengébb minőségű szolgáltatás jogkövetkezményére vonatkozóan.

774. A termékek megfelelőségét vizsgáló, ellenőrző és tanúsító szervezetek kijelöléséről szóló rendelet tervezetével kapcsolatban fontosnak tartotta a GVH kiemelni azt a követelményt, hogy tulajdonosi összefonódás nem állhat fenn a kijelölt szervezet és a tanúsítási tevékenység eredményében érdekelt gazdasági szereplő között. Ezért jelezte, hogy szükség lenne a rendeletben egy olyan általános szabályra, amely bármiféle, a verseny torzítására alkalmas érdekeltségi viszony fennállása esetén vagy az adott minősítéstanársítási megrendelés elutasítása vagy az érdekeltség fennállásának nyilvánosságra hozatala lenne kötelező.

775. Az egyes ipari, kereskedelmi tevékenységek gyakorlásához szükséges képzésekről szóló rendelet tervezetével kapcsolatban a GVH kifejtette, hogy a kötelező képzés előírása csak azokban az esetekben indokolható, amikor valamilyen fontos, méltányolható közérdek védelme – különösen a fogyasztók biztonsága, közegészségügy, közrendvédelem – más módon nem garantálható. Abból kell kiindulni, hogy a vállalkozás elemi érdeke olyan szakember alkalmazása, aki az adott munkakör elvégzésére megfelelő kompetenciával rendelkezik akár azért, mert van szakképzése, akár azért, mert alapos gyakorlatot szerzett, vagy csupán megfelelő betanításban részesült. A GVH álláspontja szerint az állami ellenőrzés és szankcionálás ráfordítási igényét is indokolt figyelembe venni akkor, amikor az állami beavatkozás mélységéről döntés születik.

776. A képzési követelmények előírása helyett alternatív megoldásként ajánlotta a versenyhatóság a fogyasztói tájékoztatás előírását. Például a fogyasztó kérésére igazolni kellene, hogy a megrendelt munkát milyen államilag elismert szakképzéssel rendelkező munkatárs fogja elvégezni.

777. Az építési beruházások megvalósításának elősegítése érdekében számos kormány- és miniszteri rendelet módosításáról készült előterjesztés, melyhez általánosságban és

²¹⁷ Például az on-line szolgáltatások 99,5%-os elérhetőségének havi szinten való teljesítése, technikai támogatás ellátása folyamatos készenlét biztosításával, naprakész elektronikus tájékoztatás garantálása.

részleteiben is hozzászólt a hivatal. Kifejtette, hogy a hazai építési piacon tapasztalható visszasságok egyik oka abban kereshető, hogy a beruházási folyamatban elvész a munka minősége tekintetében megkövetelhető felelősség a kivitelezési lánc hosszúsága, az alvállalkozók és beszállítók szövevényes hálója miatt.

778. Olyan szabályozó eszközökre lenne szükség, amelyek képesek a cégek közötti vertikális integráció ösztönzésére. Más országok építési, kivitelezési piaci adataival való összevetésből világosan látszik, hogy Magyarországon túlzottan sok az ezen piacon tevékenykedő vállalkozások száma, ami valószínűsíti a gazdaságos üzemméret alatti piaci szereplők jelentős arányát. A GVH meggyőződése, hogy a sokféle okra (adóelkerülés, kockázatkerülés, korrupció, gyenge hitelezővédelem) visszavezethetően kialakult vertikális széttagoltság csökkentése önmagában is képes lenne számos gondot enyhíteni az építőiparban.

779. Az előterjesztés kapcsán a hivatal rámutatott arra, hogy az építőipari minimális rezsióradij a vállalkozók közötti kartellszervezési eszköznek tekinthető, ezért elfogadhatatlan a GVH számára. Külön elvi és gyakorlati problémaként jelölte meg a versenyhatóság azt, hogy miközben a versenyfelügyeleti eljárásokban következetesen fellépett az ajánlott árakat kiadó szakmai szövetségek ellen, addig az építési piacon a szabályozás a kartellszervezést könnyítő iparági lobbiszervezetek kezdeményezéseinek kritika nélkül eleget téve teret kíván adni.

780. A rendelettervezetben kifogásolta a GVH azt is, hogy a „szakmagyakorlás feltételeinek könnyítése” alcím alatt – beláthatatlan adminisztrációs többletterhet jelentő – új rendelkezésként az építőipari szakma gyakorlóit állami nyilvántartásba vételre köteleznék, nem véve figyelembe azt, hogy a versenyképességet egyébként is hátrányosan befolyásoló intézkedés miképpen érintené a válsággal küszködő iparágat.

781. A gyógyszerekkel folytatott nagykereskedelmi és párhuzamos import tevékenységről szóló miniszteri rendelet kapcsán rámutatott a hivatal arra, hogy bár a gyógyszer törvény, valamint a miniszteri rendelet tartalmaz ellátási kötelezettségre vonatkozó szabályt, annak tartalmát nem definiálja. Ezzel párhuzamosan felhívta a figyelmet arra is, hogy a szabályozás nem írja elő a forgalombahozatali engedélyes számára, hogy bármely nagykereskedőt kötelező lenne kiszolgáltatni az általa gyártott készítményekkel. Mindebből következően ellentmondás feszül a vertikum

szereplőire vonatkozó szabályok között, melyet a GVH normaszöveghez tett és az előterjesztő által elfogadott javaslatával sikerült kiküszöbölni.

782. A gyógyszerek forgalombahozataláról szóló miniszteri rendelet módosításával kapcsolatban a hivatal rámutatott a tervezet forgalmazást nehezítő és versenysemlegességet sértő szabályaira. Nem értett egyet azzal a tervezett rendelkezéssel, ami megtiltotta volna a gyógyszerértékesítést a gyógyszerháron kívüli forgalmazásra engedéllyel rendelkező üzletből csomagküldő szolgálat vagy internetes kereskedelem és házhoz szállítás útján. A GVH hivatkozott az Európai Bíróság Németország ellen folytatott kötelezettszegési eljárására²¹⁸, melynek eredményeként a nem vényköteles gyógyszerek internetes forgalmazásának tilalmát jogellenesnek minősítette. Emlékeztetett a hivatal arra is, hogy Magyarország ellen is folyik hasonló eljárás a kontaktlencsék internetes kereskedelmének megalapozatlan tilalma miatt. A GVH érveit az előterjesztő elfogadta, ennek megfelelően a tervezetben szereplő versenykorlátozó rendelkezés kimaradt a kihirdetett jogszabályból.

783. Az egészségügyi szolgáltatás gyakorlásának általános feltételeiről, valamint a működési engedélyezési eljárásról szóló kormányrendelet módosításának egyeztetése kapcsán többek között az egészségügyi kormányzat által tervezett teljes körű engedély-felülvizsgálatot kifogásolta a versenyhatóság. A hivatal álláspontja szerint az elvárható eredmény nem áll arányban az intézkedéssel várhatóan felmerülő ráfordítással, bár hatásvizsgálat ezúttal sem készült az előterjesztésben vázolt közpolitikai cél megtámasztására. A GVH javasolta, hogy az egészségügyi hatóság inkább az egészségügyi intézmény gyakorlati működésének folyamatában, tehát a helyszíni ellenőrzései során kérje számon az előírt követelmények teljesítését és ha szükséges, szankcióval kényszerítse ki a feltételeknek való megfelelő működést. A megjelent rendelet normaszövegét összevetve a GVH által ismert tervezettel megállapítható, hogy a széleskörű működési engedélyezési feltételrendszerből csupán az orvosszakmai és ápolási program megkövetelése maradt ki, de az általános engedély-felülvizsgálat lényegében megvalósul.

784. A mentésről szóló rendelet módosításának egyeztetése során is hiányolta a GVH a tárgyi és személyi feltételek szigorítása irányába elmozduló tervezett szabályozás hatásvizsgálatát, különös tekintettel a várhatóan megnövekedő költségekre, a kapacitás beszűkülésére. Kifogásolta továbbá az Országos Mentőszolgálatnak a rendezvénybiz-

tosítási piacon versenyelőnyt garantáló előírásokat és javasolta a tervezett szabályozás ismételt átgondolását. Az egészségügyi kormányzat elállt a miniszteri rendelet módosításának szándékától.

3.2. Aktív szerepvállalás a versenyt érintő kérdésekben

785. A GVH felkérésre vagy saját kezdeményezéséből véleményt alkot a feladatkörét érintő kérdésekben, amelyek között – az aktuális versenypártolási kérdések mellett – mindig kiemelt jelentőséget tulajdonít a parlamenti beszámolóokban megfogalmazott ajánlásaival összefüggő országgyűlési vagy kormányzati (szabályozási) intézkedések, lépések nyomon követésének.

786. A GVH versenypártolási tevékenysége keretében egyedi ügyekkel kapcsolatban – amelyekre gyakran panasz vagy bejelentés hívja fel a figyelmét – versenyfelügyeleti feladatain túl is érvényesíti a verseny érdekeit. Ha valamely ügy körülményei szabályozási hiányosságra vagy problémára, illetve más szerv eljárásában orvosolható jogsértő helyzetre utalnak, a GVH az illetékes szervhez **szignalizációval** fordulhat, azaz felhívhatja a szerv figyelmét az észlelt sérelmes helyzetre.

787. A 2008. évről szóló parlamenti beszámolójának ajánlásai között²¹⁹ fogalmazta meg a GVH azt, hogy szükségesnek tartja olyan jogszabályok megalkotását, amelyek segítik a **hatásos verseny érvényesülését a jelzaloghitelek piacán**. Az **egyoldalú szerződésmódosításokkal** kapcsolatos, az utóbbi évek során elterjedt hazai banki gyakorlaton való változtatás érdekében a GVH a bankváltás akadályait vizsgáló 2007. februárjában indított, 2009-ben lezárult ágazati vizsgálatának²²⁰ megállapításai alapján kezdeményezte a vonatkozó jogszabály²²¹ módosítását.

788. A módosítási javaslat elsősorban arra irányult, hogy

a) a már megkötött, illetve jövőben kötendő szerződéseknél a hitelintézetek **ne alkalmazzassanak olyan kikötéseket**, amelyek kapcsán minden külső körülménytől **független saját döntésükkel** változtathatják meg a szerződés feltételeit,

b) a külső körülményektől függő módosíthatóságra olyan megoldás alakuljon ki, amely **a módosításokat** mind időpontjuk, mind **mértékük tekintetében kiszámíthatóvá és ellenőrizhetővé teszi**, megszüntetve az egyoldalú banki előnyöket különösen a fogyasztó számára kedvező változások késleltetése, illetve a mértéktől való eltérés iránya és aránya vonatkozásában,

c) **váljon transzparenssebbé** a fogyasztók számára a **hiteltermékek árazása**,

d) **az ügyfeleket** – ésszerű, az adott banki termék jellegzetességeihez igazodó értesítési formát és időt biztosítva – **tényleges döntési helyzetbe hozza** a módosítás elfogadása vagy elutasítása tekintetében.

789. A javaslatok megvalósítása érdekében a GVH már 2008 tavaszán egyeztetéseket kezdeményezett a különböző minisztériumok²²², a PSZÁF és a Bankszövetség bevonásával, valamint a nyár folyamán több alkalommal részt vett a jogszabály-módosítás előkészítését célzó, a lakossági pénzügyi szolgáltatásokkal kapcsolatos IRM és PM által kezdeményezett egyeztetéseken.

790. A PM 2008 decemberében nyújtott be törvényjavaslatot a pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletét érintő egyes törvények módosításáról szóló törvényekkel összefüggésben. A javaslat célja részben a pénzügyi intézmények egyoldalú, az ügyfél számára hátrányos szerződésmódosításainak korlátozása volt. A parlamenti vita során számos módosító indítvány született, a végleges javaslat alapján elfogadott szabályozás²²³ elsősorban a fogyasztóval és a mikrovéallalkozással kötött kölcsönszerződésekre, illetve pénzügyi lízingszerződésekre fókuszált²²⁴.

222 Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium (IRM), Pénzügyminisztérium (PM), Gazdasági és Közlekedési Minisztérium (GKM)

223 A hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény módosításáról szóló 2009. évi XIII. törvény

224 Főbb elemei:

Ingyenes felmondás: kedvezőtlen módosítás esetén ingyenes felmondás.

Személyre szóló értesítés: Ebben a szerződéskörben hatvan nappal előre értesíteni kell az ügyfelet, postai úton.

Egyértelműsítés: A változásoknak egyértelmű ok-okozati viszonyban kell állniuk a módosítással. A jelenlegi szabályozás természetesen még jelentős manőverezési lehetőséget hagy, de legalább támpontokat ad a jogszerűség megítéléséhez.

Referencia-kamatlábhas termékek: A változtatható kamatozás helyett a valódi változó kamatozás előtérbe kerülése várható attól, hogy a referencia kamatlábhoz kötött termékek esetében nem él az ingyenes felmondás, illetve az értesítési kötelezettség közti tájékoztatási időszak.

Új díjak bevezetésének tilalma (valamennyi szerződéstípusra vonatkozik).

219 Lásd a Gazdasági Versenyhivatal elnökének beszámolója az Országgyűlés részére 2008-ról 33-36. pontok (A tapasztalatok nyomán megfogalmazott ajánlások)

220 Lásd a II. (Eljárások) fejezet 654-665. pontok

221 A hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (Hpt.)

- 791.** A GVH a törvénymódosítás során elérte, hogy a jogszabály alanyi köre kiterjedjen a mikrovállalkozásokra is, valamint a módosítások ne csak az újonnan megkötendő, hanem az akkor hatályban lévő szerződésekre is vonatkozzanak, beleértve a jelzáloghiteleket.
- 792.** Az egyoldalú szerződésmódosítások problémájának kezelésére 2009 márciusában a Országgyűlés elfogadta a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény módosítását. A bevezetett szabályok felülvizsgálatát követően – miután a törvény szövege nem határozta meg egyértelműen az egyoldalú módosítások során a bankok kötelezettségeit, az új üzletszabályzatok, általános szerződési feltételek lehetséges tartalmát, a kötelezően érvényesítendő kedvező változtatások határidejét – 2009 decemberében újabb módosításra került sor, amely a márciusban elfogadott egyes szabályok eltörlését, illetve enyhítését is tartalmazta, és ennek következtében egyes, a versenyt hátrányosan érintő magatartások sem kerültek teljes körű korlátozásra.
- 793.** A szabályozás az egyoldalú szerződésmódosítást csak indokolt esetekben teszi lehetővé, ugyanakkor a decemberi módosítást követően nem korlátozza egyetlen kamat-, vagy díjtételre egy konkrét piaci körülmény változásához kapcsolódóan. A szabályozás 60 napos előzetes személyes tájékoztatást ír elő a fogyasztókra nézve hátrányos egyoldalú szerződésmódosítások esetére, ami azonban nem vonatkozik az állami támogatásban részesülő hitelekre. Fontos eleme a törvénymódosításnak az elő- és végtörlesztési díj eltörlése is a fogyasztókra nézve hátrányos egyoldalú szerződésmódosítások esetében, ám e szabály alól kivételt képeznek a jelzáloglevéllel finanszírozott jelzáloghitelek. A GVH ezekkel a kivételekkel nem értett egyet tekintettel arra, hogy az érintett hiteltermékek futamidejéhez képest a fedezetül szolgáló jelzáloglevél termékek futamideje jellemzően lényegesen rövidebb, így egy differenciáltabb megközelítést tart indokoltnak. Ezen túl pedig különösen visszásnak tartja a tájékoztatási kötelezettség elhagyását, mert ilyen módon a fogyasztói kiszolgáltatottság aránytalanul nagy, s a növekvő terhekhez való alkalmazkodási lehetőség lényegesen kisebb.
- 794.** Az Országgyűlés a fogyasztói hitelmegállapodásokról szóló EK irányelv rendelkezéseinek átültetése során az **előtörlesztés** tekintetében hasonló szabályozást fogadott el az irányelv hatályán kívül eső, de a hitelek jelentős részét kitevő **jelzáloghitelek** vonatkozásában, amivel a GVH ez esetben sem értett egyet.
- 795.** Megjegyzésre érdemes, hogy a hitelintézeti törvény módosításával egy időben a PSZÁF Magatartási kódex kialakítását kezdeményezte. A **Magatartási Kódexet** 2009. szeptember 16-án fogadták el, az aláíró intézmények vállalták a kedvezőtlen módosításra vonatkozó moratórium 2009. december 1-ig történő meghosszabbítását. A Kódex az egyoldalú szerződésmódosításra vonatkozó rendelkezésekkel egyidejűleg, 2010. január 1-én lépett hatályba, betartásának ellenőrzése a PSZÁF feladata. A Kódex megszegésével megvalósított tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat esetén a PSZÁF eljárást indíthat a reklámtörvény szerint, ami alapján akár 2 milliárd forint bírság is kiszabható.
- 796.** A GVH-t szintén meglepetésként érte, hogy 2009 decemberében a gépjárművek **eredetiségvizsgálatának szabályozásában lényeges módosításokra került sor**. Az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium (IRM), valamint a Nemzeti Fejlesztési és Gazdasági Minisztérium (NFGM) az új elképzelésekről előzetesen nem kérték ki a versenyhatóság véleményét, miközben a végrehajtott jogszabályváltoztatások nyilvánvalóan érintették bizonyos piaci tevékenységek gyakorlásának feltételeit. A versenyhatóság így utólagosan – a GVH elnöke által az érintett tárcák vezetőinek írt nyílt levelében – volt kénytelen lehetőséget kérni az előterjesztések tanulmányozására, mivel erős volt a versenyhivatal azon gyanúja, hogy az új szabályozás miatt a közfeladat ellátásának hatékonysága nemhogy javult volna, hanem tovább romlott. Az érintett tárcák nem tették lehetővé a GVH számára a szabályozásváltoztatás hátterének, indokainak megismerését, miközben egyértelműen megállapítható, hogy a fogyasztókat és vállalkozásokat terhelő költségeket a jogi háttér megváltoztatása nem csökkentette, hanem – átmenetileg még – indokolatlanul meg is növelte.
- 797.** A GVH már a 2008-as országgyűlési beszámolójában kezdeményezte az eredetiségvizsgálat rendszerének felülvizsgálatát²²⁵, míg ezt megelőzően – 2008 novemberében – versenypolitikai elemzést tett közzé a kötelező gépjármű eredetiségvizsgálat szabályozásáról. Az elemzés rámutatott arra, hogy a gépjármű eredetiségvizsgálat rendszere a bevezetése óta vitatható körülmények között, a verseny szempontjából nem kielégítően működik, indokolatlanul magas kiadásokkal jár mind az állam, mind a fogyasztók számára. A területet érintő jogalkotás a magánpiaci szereplők érdekei mentén alakult. Amellett, hogy az elért

225 Lásd a Gazdasági Versenyhivatal elnökének beszámolója az Országgyűlés részére 2008-ról 37-39. pontok, valamint a III. (Versenypártolási tevékenység) fejezet 584-593. pontok

társadalmi hasznot jóval meghaladják a rendszer működtetéséhez szükséges – évi akár 10 milliárdos nagyságrendet is elérő – ráfordítások, az eredetiségvizsgálat csupán korlátozottan alkalmas a szabályozás céljának megvalósítására.

798. Az igénybevételi kötelezettség köre olyan eseteket is magában foglalt és foglal (pl. állami szervezetek általi gépjármű értékesítés, gépek buszok, haszon- és mezőgazdasági gépjárművek), amelyeknél tényleges biztonsági kockázat elhanyagolható, ám felesleges többletköltséget okoz a fogyasztók, s a vállalkozások számára. A hatóságilag megállapított díjak a korábban a GVH által vizsgált kartellben²²⁶ kialakult mesterségesen magas, extraprofitot is tartalmazó árakat követték. A piaci szereplők pozícióját jogszabály védte, köre nem átlátható versenyben alakult, emellett az állam az eredetiségvizsgálattal párhuzamos műszaki jellegű ellenőrző rendszereket is kiépített, fenn tart és működtet.

799. A GVH álláspontja szerint a gépjármű tulajdonosokat terhelő költségek csökkentésére számos lehetőség kínálkozna, amelyeket az állami szervezetek nem használnak ki, miközben ma már büntető eljárások is folynak egyes érdekeltek ellen. A versenyhatóság szerint amennyiben az eredetiségvizsgálatra fordított összköltség szintje bármilyen okból nem lenne csökkenthető, akkor célszerű lenne az eredetiség ellenőrzési kötelezettséget eltörölni, s a szolgáltatást piaci alapokra helyezni.

800. A Gazdasági Versenyhivatal a hivatalhoz e tárgyban érkezett beadványból, az Országos Rádió és Televízió Testület (ORTT, Testület) által közzétett információkból és sajtóhírekből értesült **az országos kereskedelmi rádiós műsorszolgáltatási jogosultságokra érkezett pályázati ajánlatok elbírálására** irányuló döntéshozatali eljárás egyes részleteiről.

801. A GVH-hoz e tárgyban érkezett beadvány a Tpv. 36. §-a (3) bekezdésére történő hivatkozással kérte, hogy a GVH a jogában álló intézkedés megtételével lépjen fel a tisztességes verseny feltételeinek védelme érdekében. A beadvány állítása szerint a Testület 2009. október 7-i ülésén a pályázati ajánlatok alaki érvényességéről és egyes tartalmi kérdéseiről hozott 1903/2009. (X. 7.), 1905/2009 (X. 7.) és az 1911/2009. (X. 7.) határozatainak megalapozottságával kapcsolatosan számos komoly aggály merült fel, melyet a nyilvánosságra hozott és a beadványban szintén hivatkozott, e határozatokhoz fűzött különvélemények is

alátámasztanak. A beadvány szerint aggályos, ha olyan állami döntés születik, amely a piaci lehetőségekkel nyilvánvalóan összhangban nem lévő műsorszolgáltatási díjakat tartalmazó ajánlatokat részesíti előnyben, visszaélve az árverseny és általában a tisztességes verseny fontosságát és előnyeit támogató alapvető gazdaságszervezési elvekkel. A megfogalmazott vélemény szerint a kialakult helyzet egyrészt veszélyezteti a tisztességes verseny talaján álló pályázók jogos érdekeit és megalapozatlanul korlátozza részvételüket a műsorszolgáltatási jogosultságokért kialakult versenyben, másrészt veszélyezteti az állam műsorszolgáltatási díjbevételeit, mivel a megalapozatlan üzleti tervek alapján ígért műsorszolgáltatási díjak megfizetése racionálisan nem várható.

802. A GVH elnöke versenypártoló levélben fordult az ORTT elnökéhez, mert a gazdasági verseny tisztasága védelmének feladatával megbízott hivatal elnökéként egyrészt szükségesnek érezte, hogy tájékoztassa a Testületet mint – a rádiózásról és a televíziózásról szóló 1996. évi I. törvény 41. §-a (1) bekezdésének a) pontjában foglalt felhatalmazás alapján – a műsorszolgáltatási jogosultság pályáztatására és a pályázat elbírására hatáskörrel rendelkező szervezetet e hatáskör gyakorlásával kapcsolatban a GVH előtt megfogalmazott kifogások tényéről és tartalmáról.

803. Továbbá, a GVH elnöke levelében felhívta az ORTT figyelmét arra a Gazdasági Versenyhivatal által már korábban is megfogalmazott véleményre, hogy a hivatal az olyan szűkös erőforrások esetében, mint amilyen az országos analóg rádiófrekvencia, az elosztás optimális módjának tekinti a pályáztatást annak érdekében, hogy a gazdasági hatékonyságot szolgáló piaci verseny megteremtésének feltételei a lehető legnagyobb mértékben érvényesüljenek. A pályáztatás ténye mellett azonban ugyanilyen alapvető fontosságú, hogy annak lebonyolítása mindenben megfeleljen a tisztességes verseny követelményeinek

804. A GVH – mint ahogyan a 3.1. pontban már említésre került – 2009. során számos esetben szembesült azzal, hogy **a jogalkotó nem tett eleget a versenytörvényben előírt kötelezettségének**, miszerint abban az esetben, ha a tervezett intézkedés vagy jogszabály a versenyt – valamely tevékenység gyakorlását vagy a piacra lépést – korlátozza, kizárólagossági jogokat biztosít, továbbá az árakra vagy az értékesítési feltételekre vonatkozó előírásokat tartalmaz, úgy azt **előzetesen egyeztetni kell a GVH elnökével**.

226 Vj-72/2002.

805. A villamosenergia határon keresztül történő szállításának a szabályozásáról szóló 15/2009 (I. 30.) Korm. rendelet (Rendelet) a GVH-nak csak a megjelenését és hatályba lépését követően volt lehetősége véleményezni. A Rendelet úgy rendelkezett, hogy kiosztott kapacitásként kell kezelni – tehát nem képezheti transzparens, mindenki által hozzáférhető kapacitáskiosztás tárgyát – azokat a kapacitásjogokat, amelyek a hazai egyetemes szolgáltatás célját szolgálják és címzettje az ún. VEASZ²²⁷-okban értékesítésre kötelezett villamosenergia kereskedő. A VEASZ-okban értékesítésre kötelezett villamosenergia kereskedő és ezáltal a szóban forgó kapacitásjogok egyedüli kedvezményezettje tehát a Rendelet értelmében az MVM Zrt. volt. A Rendelet egyértelműen diszkriminatív és versenytorzító rendelkezést tartalmazott, hiszen a villamosenergia importja szempontjából az egyik legvonzóbb határkeresztezőn biztosított minden fajta transzparens kiosztási eljárás nélkül kapacitást az inkumbens, jelentős piaci erővel rendelkező MVM Zrt.-nek. A GVH álláspontja szerint a Rendelet az egyik legkedvezőbb árú forrást zárta el a hazai villamosenergia versenypiac elől, ami a magyar gazdaság versenyképességét komolyan befolyásolhatta. A Rendelet végül csak másfél hónapig volt hatályban, ezt követően megszűntek a jogszabályi torzító tényezők az ukrán-magyar határon.

806. A közüzemi nagykereskedelmi engedélyesnél felmerült bevételi hiány megtérítésének részletes szabályairól szóló 27/2009. (VI. 25.) KHEM rendelet (Rendelet) esetében a GVH szintén nem fejthette ki előzetesen álláspontját, holott a Rendelet egyértelműen kedvezőtlenül befolyásolta a versenyviszonyokat és rendelkezéseket tartalmazott a földgáz árára vonatkozóan. A Rendelet a közüzemi nagy- és kiskereskedelmi ár helytelen szabályozásából, a nagykereskedelem szintjén keletkező veszteséget volt hivatott rendezni egy, a földgázárba épülő kompenzációs pénzeszköz segítségével. A Rendelettel kapcsolatban a GVH több aggályt is megfogalmazott, a legfontosabb ezek közül, hogy a Rendelet a kompenzációt olyan fogyasztókkal is megfizettette, akik már korábban saját kockázatukra léptek a szabad piacra, így fogyasztásuk elszakadt a közüzem rendszerétől, ezért a kialakult veszteség sem kapcsolódha-

227 A VEASZ-ok korábban azok a szerződések voltak, amelyeket a villamosenergia közüzemi nagykereskedő a közüzemi szolgáltatókkal kötött a közüzem teljeskörű ellátására. A teljeskörű piacnyitással a közüzem intézménye megszűnt, a villamosenergiáról szóló 2007. évi LXXXVI. törvény (Vet.) pedig megszüntette a VEASZ-okat, hacsak a felek a törvény hatályba lépését megelőzően nem állapodtak meg eltérően. A Vet. felhatalmazása alapján a VEASZ-ok minden esetben újratárgyalásra kerültek, eladói oldalon a korábbi kizárólagos közüzemi nagykereskedő, az MVM Zrt., míg vevői oldalon az egyetemes szolgáltatók álltak.

tott ezen felhasználók fogyasztásához. A problémás rendelkezés sértette a versenysemlegesség elvét, továbbá jogbiztonsági aggályokat is felvetett, hiszen a negatívan diszkriminált fogyasztók a szabadpiaci kilépésük időpontjában reálisan nem számolhattak olyan jogalkotói magatartással, amely mintegy „bünteti” őket egy, a saját gazdálkodásukban fel nem merült költségelem megfizetésével. Az ügyben a fogyasztói érdekképviseletek is megkeresték a minisztériumot, végül pedig egy nem teljesen aggálymentes, ám kompromisszumos megoldás keretében a Rendelet módosításra került.

807. A Gazdasági Versenyhivatal a Nemzeti Közlekedési Hatóság Légiközlekedési Igazgatóságával, valamint a KHEM-mel folytatott egyeztetéseken proaktívan lépett fel a földi kiszolgálás feltételeiről és engedélyezésének rendjéről szóló KöViM rendelet²²⁸ felülvizsgálatának tárgyában, mivel versenyfelügyeleti tevékenysége során úgy találta, hogy a rendelet az engedélyezési feltételek módosításával nagyobb teret engedhet a piaci versenynek a szektorban. A témát különösen aktuálissá tette, hogy az Európai Bizottság 2009. októberében felszólító levelet intézett hazánkhoz, melyben arra emlékeztette a magyar hatóságokat, hogy teljesíteniük kell a földi kiszolgálás piacára való bejutásról szóló uniós kötelezettségeket²²⁹, mivel a vonatkozó irányelv egyes rendelkezéseivel ellentétesnek ítélte a saját földi kiszolgálásuk ellátására jogosult szolgáltatók korlátozásának gyakorlatát.

808. A GVH évek óta intenzív versenypártolási tevékenységet folytat az önkormányzatok közterület-hasznosítási tevékenysége, köztük a taxi állomáshelyek (drosztok), s ezzel lényegében a taxis vállalkozók számának csökkentése érdekében tett lépések tekintetében. 2009-ben sem változott a tendencia a taxidrosztok számának korlátozása tekintetében. Pécs és Szekszárd területén továbbra is önkormányzati rendelet szabályozza a taxis megállókat. Ez köszönhető többek között a taxis szakmai szervezetek lobbijának. A taxiengedélyek kiadásának feltétele a közterület-használati engedély megszerzése, így a drosztok számának korlátozása minden olyan esetben maga után vonja a taxik számának korlátozását is, amikor a helyi önkormányzatok – a közterület tulajdonosaként a terület-használati hozzájárulásukat – az egyébként általuk kijelölt taxi várakozóhelyek számához kötik.

228 A földi kiszolgálás feltételeiről és engedélyezésének rendjéről szóló 7/2002. (I. 28.) KöViM rendelet.

229 A Tanács 96/67/EGK irányelve (1996. október 15.) a közösségi repülőterek földi kiszolgálási piacára való bejutásról.

- 809.** Fontos emlékeztetni arra, hogy a közúti közlekedésről szóló 1998. évi I. törvény korábban tartalmazott egy olyan rendelkezést, amely feljogosította a települési önkormányzat képviselő-testületét, hogy rendelettel korlátozza a személytaxi szolgáltatás céljára használt járművek számát. Az Alkotmánybíróság a szóban forgó rendelkezést alkotmányellenesnek nyilvánította, mivel nem volt azonosítható olyan alkotmányos jog vagy érdek, amely a foglalkozás megválasztásához (vállalkozáshoz) való jog ilyen objektív korlátozását a taxis ipar tekintetében szükségszerűvé és arányossá tette volna. A testület aggályosnak ítélte azt is, hogy az önkormányzatok létszámkorlátozó rendelet kiadására vonatkozó felhatalmazása nem tartalmazott támpontot a korlátozás tekintetében.²³⁰
- 810.** Miután egyik fenti érintett város sem tudta megindokolni gazdasági elemzéssel a rendeletben meghatározott drosztszám nagyságát, és a GVH önkormányzati rendeletek felülvizsgálatára vonatkozó hatáskörrel nem rendelkezik, a GVH versenypártoló leveleket küldött az érintett önkormányzatoknak a versenyhelyzet helyreállítása érdekében.
- 811.** Pécs városa – a 2008. évben tapasztaltakkal²³¹ ellentétben – egyeztetést is kezdeményezett a versenyprobléma megoldása érdekében, azonban a GVH határozott álláspontja ellenére az új rendelet változatlanul rögzíti a drosztszámát és ezáltal a kiadható engedélyek számát korlátozza.
- 812.** A GVH megfigyelői státuszban részt vett a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium (KvVM) által létrehozott, **a termékdíj rendszerének** módosítását célzó munkacsoport ülésein. Az ülések során a GVH hangsúlyozta, hogy szükség lenne a hulladékkezelést koordináló szervezetek szabályozási hátterének megfelelő kialakítására. Ezzel összefüggésben a versenyhivatal a koordináló szervezetek közötti verseny fennmaradása és a többszereplős piaci szerkezet fenntartása érdekében fogalmazott meg észrevételeket
- 813.** Az elmúlt években **a hulladékkezelést koordináló szervezetek piacán** az egyes anyagáramokban, főként a csomagolási hulladék anyagáramában megjelentek kisebb koordináló szervezetek, ennek köszönhetően fokozódott a verseny a piacon. Mivel nem létezett teljeskörű szabályozás a koordináló szervezetek tekintetében, ezért a GVH is üdvözölte a KvVM jogszabályalkotási törekvését. A 2009 novemberére elkészült rendelet-tervezettel kapcsolatban azonban több kifogása is volt. Nem értett egyet a versenyhivatal sem azzal, hogy a koordináló szervezetek által létrehozandó Koordináló Szervezetek Tanácsa ajánlott hasznosítási díjakat fogalmazzon meg a tagok részére, sem azzal, hogy ha valamely koordináló szervezet az ajánlott díj alá megy, akkor igazolnia kell költségszámítását, mivel a szövetségek/kamarák által kiadott minimális díjak meghatározása súlyos versenyjogsértésnek (versenykorlátozó megállapodásnak) tekinthető. Még ha lehetőség is lett volna a minimális díjnál alacsonyabb díjak alkalmazására, akkor is versenykorlátozásnak minősült volna a rendelet-tervezet ezen pontja, amelyben a KvVM tulajdonképpen árkartell létrehozására – jogsértésre – „hívta fel” a koordináló szervezeteket, és ennek a megállapodásnak az ellenőrzésére, kikényszerítésére hatósági keretet biztosított volna. A KvVM ezt a pontot a GVH-val való egyeztetést követően kihagyta a rendelet-tervezetből.
- 814.** A GVH kiemelte azt is, hogy a koordináló szervezetek esetében az alaptőke emelése nem feltétlenül oldja meg a környezetvédelmi problémákat, viszont súlyos belépési korlátot jelenthet a piac potenciális vállalkozásai számára.
- 815.** A fentiekén túl nem megoldott probléma, hogy a koordináló szervezetek minimális tagszámát, hasznosítási kötelezettségét, saját tőkéjét és biztosítékának mértékét úgy határozta meg a KvVM, hogy minden anyagáramban csak egy-két koordináló szervezet maradhat a piacon. A GVH véleménye szerint azonban a piaci szereplők számának ilyen mértékű csökkentése monopolizációhoz vezethet, melynek hatására csökkenhet a hatékonyság. Emellett környezetvédelmi szempontok sem igazolják azt, hogy egy kisebb szervezet is ugyanakkora biztosítékot kelljen fizetnie, hiszen az általa okozott környezeti kár nem lehet ugyanakkora, mint egy nagyobb szervezet esetén.
- 816.** 2009-ben az Oktatási és Kulturális Minisztérium (OKM) egyeztetéseket kezdeményezett a GVH-val **a tankönyvpiac**on a piacnyitás óta kialakult helyzet elemzése érdekében. E piacon ugyanis a piacnyitás óta eltelt évek nem igazolták vissza azt a várakozást, hogy a piaci verseny lehetővé tette kedvezően hatna a tankönyvek árára és

²³⁰ 21/1994. (IV.16.) AB

²³¹ 2008-ban Pécs városa sem a GVH, sem a közigazgatási hivatal figyelmeztetését nem vette figyelembe. Pécssett a hatályos rendelkezés alapján számított létszámhoz képest a rendelet meghozatalakor lényegesen több kiadott taxiengedély volt, amelyek visszavonását a szabályozás azonban nem rendelte el. A GVH jelezte, hogy ez különösen visszas olyan helyzetben, amikor Pécs Európa kulturális fővárosa rendezvényeire készül, amely várhatóan önmagában is nagyobb vendégforgalmat generál, s ebből következően a közösségi közlekedés – ideértve a taxizást is – javítását is igényli.

minőségére. A piacon a verseny lehetősége ellenére nem tapasztalható hatásos ár/minőség verseny a tankönyvkiadók között. Ugyan a kiadók ajánlanak fel kedvezményeket az iskolák/tanárok részére, de ezek a kedvezmények nem jutnak el a diákokig. Az iskolák részére felajánlott kedvezmény továbbá kérdésessé teszi, hogy a tanárok a tankönyv ára és minősége alapján döntenek-e a tankönyvek kiválasztásakor, vagy az iskola számára felajánlott kedvezmény mértéke alapján. Ez a tendencia a piaci verseny ellen is hat, hiszen nem alakul ki sem minőségi, sem pedig a fogyasztókhöz elérő árverseny.

817. Az oktatási és kulturális miniszternek címzett **szignalizációjában** a GVH felhívta a szabályozó figyelmét arra, hogy a **piac jellegzetességei speciális**, ezeket figyelembe vevő **szabályozást tesznek indokoltá** a tankönyvpiacra. A tankönyvpiac elsősorban az annak keresleti oldalát befolyásoló tényezők miatt különbözik a klasszikus versenypiacoktól. Jellemző, hogy a szokásos fogyasztói funkciót nem egy piaci szereplő tölti be. Ezen a piacon más hozza a választásra vonatkozó döntést (iskola, tanár), és más viseli a döntés terhét, azaz fizeti az árut (jellemzően a szülő). Emiatt aztán nem működnek tisztán a klasszikus piacok jelzőrendszerei, így például az árak, az árrugalmasság (vagyis az a jelenség, amikor az ár nagysága, illetve változása közrejátszik a kereslet alakulásában), a minőségbiztosítás.

818. A tankönyvellátásban – részben éppen a piaci sajátosságok miatt – ugyanakkor a kereslet/kínálat viszonyát garanciális jellegű szabályok és rendszerek is befolyásolják, hiszen a tanulók nem foszthatók meg a tankönyvektől még akkor sem, ha beszerzésük költsége családjuk számára kezelhetetlen nagyságú. Ezért szükséges ezen tanulók tankönyvellátásának segítése tankönyvvásárlási támogatás nyújtásával vagy a kölcsönzés megszervezésével. Ugyancsak a piac anomáliáit kezelni hivatott állami beavatkozást jelent a sajátos árszabályozás, árfelügyelet, de a tankönyvvé válás rendszere is.

IV. A VERSENYKULTÚRA FEJLESZTÉSE

819. A GVH feladata, hogy a versenyfelügyeleti eljárások lefolytatása és a versenypártoló tevékenysége mellett hozzájáruljon a versenykultúra és a fogyasztói döntéshozatal kultúrájának (a továbbiakban együtt: a versenykultúra) fejlesztéséhez és terjesztéséhez. A versenykultúra fejlesztése egyaránt magában foglalja a versennyel, versenypolitikával és versenyjoggal kapcsolatos általános tájékozottság növelését, a tudatos fogyasztói döntéshozatal elősegítését, a versenyhez való általános viszonyulás javítását, valamint a verseny és a fogyasztói döntéshozatal közgazdasági és jogi kérdéseivel foglalkozó szakmai közélet támogatását.

820. 2006-ban a GVH egy önálló szervezeti egység, a Versenykultúra Központ (GVH VKK, központ) megalakításával intézményesítette a versenykultúra fejlesztésével kapcsolatos tevékenységét.²³² Alábbiakban a hivatalnak a GVH VKK keretében végzett versenykultúra fejlesztő tevékenysége mellett a GVH-nak és munkatársainak a versenykultúra terjesztését szolgáló egyéb tevékenységei is bemutatásra kerülnek.

4.1. A Versenykultúra Központ tevékenysége

4.1.1. A GVH VKK 2009. évi munkaterve

821. A GVH VKK feladatait éves munkaterv határozza meg, amely a GVH szakmai hátterére építő, a versenykultúra fejlesztésének célját szolgáló tevékenységek mellett azokat a programokat is tartalmazza, amelyek megvalósításában a GVH más szervezetek munkájára számít, s ehhez – a rendelkezésre álló pénzüsszemből – pénzügyi, illetve szükség szerint szakmai támogatást is nyújt. A 2009 februárjában nyilvánosságra hozott 2009. évre szóló munkaterv a GVH VKK versenykultúra fejlesztő munkájának célcsoportjaként jelölte meg a versenyjoggal, a verseny és a tudatos fogyasztói döntéshozatal témakörébe tartozó közgazdasági elemzésekkel foglalkozó felsőoktatási intézmények diákjait, oktatóit; az alap- és középfokú oktatásban résztvevő, érdeklődő tanárokat, tanulókat; a verseny közgazdasági és jogi kérdéseivel foglalkozó szakmai közélet szereplőit; a versenyjogi jogviták megítélésével és eldön-

²³² A GVH VKK a hivatalon belül szervezetileg a Főtitkársághoz tartozik és a GVH főtitkárnak irányítása alatt áll. A GVH VKK részjogkörű költségvetési egységként, 2010. január 1-től jogi személyiségű szervezeti egységként működik. A GVH VKK feladat körébe tartozik elkülönítetten az OECD-GVH Budapesti Versenyügyi Regionális Oktatási Központ (ROK) tevékenységének az ellátása is, amelyről részletesen az 5.2.2. fejezetben olvashat.

tésével kapcsolatba kerülő bírakat; a hivatal eljárásaival, versenyfelügyeleti munkájával kapcsolatba kerülő vállalatokat, kiemelten a kis- és középvállalkozásokat; valamint a közigazgatásban dolgozó azon munkatársakat és döntéshozókat, akik munkájuk során a verseny területtel valamilyen módon kapcsolatba kerülnek, ideértve az országgyűlési képviselőket és szaktanácsadókat is.

822. A központ céljaival, működésével és tevékenységével kapcsolatos valamennyi információ megtalálható a GVH VKK honlapján.²³³ Itt olvasható – többek között – a GVH VKK munkaterve, a GVH VKK gondozásában megjelent kiadványok szövege, a rendezvényekkel, szakmai együttműködésekkel kapcsolatos tudnivalók, a GVH VKK megbízásából végzett kutatások eredményei, az aktuális és a már lezárult pályázati felhívások a hozzájuk tartozó dokumentációval, továbbá a támogatást nyert pályázatok főbb adatai és eredményei, valamint a tanulmányi pályázattal kapcsolatos információk.

823. Az alábbiakban a munkaterv egyes pontjainak sorrendjében kerül ismertetésre a GVH VKK 2009. évi tevékenysége.

4.1.2. A GVH VKK 2009. évi tevékenységének eredményei

4.1.2.1. A GVH VKK számára előírányzott feladatok

824. A GVH VKK egyik fontos célkitűzésének tekinti, hogy a versenyjog, a versenypolitika, illetve a piacelmélet témakörében megjelent, **nemzetközileg elismert fontosabb szakkönyvek magyar nyelven** is elérhetővé váljanak a központ által megcélzott felhasználói csoportok számára, mivel jelenleg csak ezek szűk választéka áll a témával foglalkozó szakemberek és az érdeklődők rendelkezésére. E fordítások nemcsak hiánypótló jellegük miatt bírnak meghatározó jelentőséggel, de a GVH VKK azt is biztosítani kívánja, hogy a fordítások a lehető legmagasabb szakmai színvonalon, a versennyel kapcsolatos közgazdasági és jogi terminológia megfelelő használatával készüljenek el. A GVH VKK a szóbajóható szakkönyvek kiválasztásakor szem előtt tartja, hogy a magyar nyelven kiadásra kerülő művek áttekinthető képet adjanak a versenyjog és versenypolitika aktuális kérdéseiről mind jogi, mind közgazdasági szempontból, valamint tartalmazzák azokat a fontos

jogeseteket is, amelyek alapjait jelentik a nemzetközi gyakorlatnak. Fontos szempont továbbá, hogy a központ által megcélzott felhasználói célcsoportok számára hasznosítható kiadvány nemzetközileg is elismert legyen és ott is hasonló felhasználói körök forgassák.

825. 2009. során a GVH VKK **Richard Whish: Versenyjog** című műve magyarra történő fordítását és megjelentetését készítette elő.²³⁴ A megjelenő újabb könyvvel²³⁵ a GVH VKK az európai versenyjoggal foglalkozó szakemberek, jogászok körében alapvető fontosságú művel kívánja gyarapítani a magyar nyelven rendelkezésre álló, versenyjogi tárgyú szakkönyvek sorát. A szerző a műben az uniós versenyszabályok és a vonatkozó joggyakorlat részletes bemutatása mellett a kontinentális jogi szemléletű szakemberek, jogászok számára érdekességként kitekintést tesz az Egyesült Királyság versenyjogi szabályaira is.

826. A GVH VKK a magyar kiadás példányait – miként tette ezt korábban is – térítésmentesen eljuttatta a versenyjogot, illetve versenypolitikát oktató egyetemi, főiskolai karok könyvtáraiba, ahogyan azt az új könyv tekintetében is meg fogja tenni. A könyvek kereskedelmi forgalomban is megvásárolhatók.

827. A GVH VKK a GVH munkatársai által elkészített közérthető, szemléletes **ismeretterjesztő kiadványok** segítségével próbál hozzájárulni ahhoz, hogy mind általában véve a versennyel, a versenyjoggal, illetve a tudatos fogyasztói döntéshozattal kapcsolatos alapvető fogalmaknak, mind az egyes ágazatok, piacok versenyjogi sajátosságainak a szélesebb körű ismeretét elősegítse. A kiadványok – azok terjedelmi adottságaitól függően – füzetek, illetve rövid szórólapok formájában kerülnek kiadásra, illetve a már meglévő kiadványok esetében aktualizálásra. A kiadványok szövege a központ honlapján is elérhető.²³⁶

828. A GVH VKK nemcsak egyszeri kiadványokkal jelentkezik, de **Versenytükör** néven 2005 szeptemberében egy versenyjogi-versenypolitikai tárgyú időszaki lapot is indít

²³³ www.versenykultura.hu, illetve a honlap elérhető a GVH honlap (www.gvh.hu) nyitóoldalon elhelyezett GVH VKK logóra kattintva is.

²³⁴ A szakkönyv a GVH VKK támogatásával és szakmai lektorálása mellett a HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft. gondozásában, 2010 első félévében jelenik meg.

²³⁵ A GVH VKK elsőként Massimo Motta: Versenypolitika – Elmélet és Gyakorlat című művének magyar nyelvű kiadására vállalkozott, ami egy éves munka eredményeként 2007 szeptemberében jelent meg. A központ által magyar nyelven megjelentetett második szakkönyv William W. Lewis: A termelékenység ereje: Gazdagság, szegénység és a globális stabilitás fenyegetettsége című műve 2008 második félévében jelent meg.

²³⁶ www.versenykultura.hu, Kiadványok menüpontban

tott. Az általában negyedévente megjelenő Versenytükkör szerzőinek többsége a GVH munkatársai közül kerül ki, ugyanakkor a lap a versenypolitika szélesebb értelemben vett megközelítésére törekszik, így a GVH és a bíróságok jogalkalmazási tevékenysége körébe tartozó kérdések mellett a verseny működését érintő, kapcsolódó területeket is bemutat. Az adott téma szakértőinek felkérésével készült tanulmányok alapján, valamint a központ tanulmányi pályázata révén a versenyjog és a fogyasztói döntéshozatal témaköre iránt érdeklődő fiatal generáció (az első három helyezett pályázó) számára szakmai bemutatkozási lehetőséget is biztosít. Minden alkalommal szerepelnek a Versenytükkörben a GVH, illetve a bíróságok elmúlt időszakban hozott jelentősebb döntései, a hivatal versenypártolási tevékenysége és az uniós versenyjog legfrissebb fejleményei, valamint a GVH-val kapcsolatos hírek, illetve interjúk is.

829. A lap természetesen beszámol a GVH VKK és az OECD-GVH Budapesti Versenyügyi Regionális Oktatási Központ legfrissebb eseményeiről is. A 2009. évi lapszámokban megjelent cikkek között olyan versenyjogi aktualitások kerültek terítékre, mint a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló törvény első tapasztalatai, a túlzó árázással kapcsolatos kérdések, az energiapiaci liberalizáció vagy a pénzügyi szektorra érintő egyes kérdések. A kiadványt a GVH VKK ingyenesen juttatja el például vállalkozások, versenyjoggal foglalkozó ügyvédi irodák, a szakajtó képviselői, szakmai szövetségek, önkormányzatok, közigazgatási szervek, bírák, oktatási intézmények és könyvtárak részére, de a cikkek olvashatók a központ honlapján is.²³⁷

830. A GVH VKK – a tömegkommunikációs csatornákon való megjelenés mellett – a **szakmai rendezvények** keretében történő képzést, ismeretátadást tekinti a versenyjogi-versenypolitikai, illetve a fogyasztóvédelmi tájékoztató munka egyik legfontosabb eszközének. Ezért egyrészt mind saját maga, mind más szervezetekkel együttműködésben is szervez szakmai rendezvényeket egy-egy aktuális versenyjogi vagy versenypolitikai kérdés megvitatására, másrészt mind szakmailag (munkatársai előadói részvételének biztosításával), mind pályázati úton anyagilag is támogatja mások által szervezett rendezvények, előadások, konferenciák, szakmai fórumok, szemináriumok, tréning-programok stb. megvalósítását, illetve az ilyen rendezvényeken való részvételt.

831. A központ 2009. január 26-án mutatta be a szakmai közönség számára **William W. Lewis: A termelékenység ereje: Gazdagság, szegénység és a globális stabilitás fenyegetettsége** című, 2008 második félévében, a GVH VKK gondozásában másodikként napvilágot látott szakkönyvfordítást.

832. A GVHVKK 2007 novemberében indította el „**Versenypolitikai beszélgetések délidőben**” című rendezvénysorozatát a céllal, hogy egy rendszeres, szervezett, de mégis kötetlen lehetőséget teremtsen a hivatali és a hivatalon kívüli szakértők közötti szakmai párbeszédre, az aktuális szakmai kérdéseket érintő közös gondolkodásra. A beszélgetések egyrészt a központ támogatásával megvalósult tudományos-kutatási programok eredményeinek, másrészt a GVH vagy más versenyhatóságok joggyakorlatát érintő, illetve más versenyjogi-versenypolitikai, fogyasztóvédelmi vagy versenykultúrával kapcsolatos kérdések, fejlemények megvitatására teremtenek fórumot. A GVH VKK 2009-ben is folytatta rendezvénysorozatát, amelynek keretében az év során megrendezett beszélgetések témája egyik alkalommal a túlzó árázás kezelésének és módszertani megközelítésének témakörében, a központ támogatásával készített kutatás volt, míg másik alkalommal a GVH VKK versenystatisztika adatbázisát²³⁸ ismertette meg az érdeklődőkkel.

833. A GVH VKK a Magyar Tudományos Akadémia Közgazdaságtudományi Intézetével közösen 2009 őszén indította el „**Piacelemzés, versenypolitika és szabályozás**” című kötetlen, a piacelemzés, a versenypolitika és a szabályozás témaköreivel foglalkozó közgazdasági szeminárium-sorozatát. A szemináriumokon a résztvevők rövidebb közgazdasági tanulmányok gyakorlati jelentőségeit, következményeit vitathatták meg, úgy, mint a villamosenergia hazai kis- és nagykereskedelmének piaci fejleményei alakulását 2008-2009-ben; a földgázellátásban bekövetkezett modellváltást; a portugál üzemanyagpiacok versenyszempontú elemzését; a fix-mobil helyettesítés lehetőségét a szélesávú Internet-szolgáltatások terén; illetve a váltási költségek becslését egy bankpiaci alkalmazással kapcsolatban. A GVH VKK a szeminárium-sorozatot a „Versenypolitikai beszélgetések délidőben” elnevezésű rendezvény sorozatához hasonlóan a jövőben is folytatni kívánja.

834. A GVH VKK együttműködik más szervezetekkel szakmai rendezvények megszervezésében, illetve szakmai támogatóként (munkatársai szakmai előadóként való részvétele

²³⁷ www.versenykultura.hu, Kiadványok / Versenytükkör menüpontban

²³⁸ A kutatást a GVH VKK megbízásából az Ecostat Kormányzati Gazdaság- és Társadalom-stratégiai Kutató Intézet végezte.

biztosításával) szintén hozzájárul más szervezetek rendezvényeinek sikeréhez. 2009. május 7-én került megrendezésre az **Amerikai Kereskedelmi Kamara (AmCham) és a GVH VKK közös reklámjogi konferenciája**, amelyen a reklámfelügyeleti hatóságok képviselői és a magyar reklámozók kulcsszereplői vettek részt. A konferencia célja az volt, hogy a reklámozással foglalkozók számára valós segítséget nyújtson jogi kockázataik csökkentésében és abban, hogy mindennapi marketing- és kommunikációs tevékenységük során felelősen tudjanak eljárni.

- 835.** A GVH VKK szakmai támogatásával valósult meg 2009. május 8-án a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Versenyjogi Kutatóközpont, a Magyar Versenyjogi Egyesület és az Egyesült Királyság Versenyhatósága (OFT) által közösen, az újonnan csatlakozott EU-tagállamok számára szervezett **nemzetközi versenyjogi konferencia**.
- 836.** A GVH VKK, a Média Content Consulting Kft. és a GVH együttműködésében 2009. november 4-én került megrendezésre a „**Piac és szabályozás a versenyképes médiáért: fókuszban a televíziós műsorszolgáltatás**” elnevezésű nagyszabású konferencia. A rendezvény a piaci szereplők, az érintett hatóságok, a tudományos élet és a fogyasztói érdekképviseleti oldal együttes részvételével – a televíziós műsorszolgáltatás versenyjogi és versenypolitikai kérdéseit elemezte. A konferencia megoldásokat keresett továbbá a korszerű, európai normáknak is megfelelő magyar médiapiac megteremtése érdekében.
- 837.** 2009 november 20-án került sor a központ és az Eötvös Loránd Tudományegyetem Társadalomtudományi Kar Közgazdaságtudományi Tanszékének együttműködésében megrendezett, „**A válság hatása a piaci versenyre Magyarországon**” című kamarakonferenciára. A konferencia résztvevői – akik elsősorban a pénzügyi piacok felügyeletével foglalkozó hatóságok munkatársain felül a pénzügyi vállalkozások képviselői közül kerültek ki – a válságot és annak hatásait kifejezetten közgazdasági és mikroökonómiai szemléletben közelítették meg, ugyanakkor foglalkoztak a válság piacokra és a versenyre gyakorolt vetületeivel is.
- 838.** A GVH és a GVH VKK 2009. november 25-én „**Öt év versenypolitikájának mérlege, avagy mit hozott Magyarországnak és a régióknak az EU csatlakozás óta eltelt időszak**” címmel nagyszabású konferenciát rendezett. Az eseményen felszólalt Varga István, nemzeti fejlesztési és gazdasági miniszter és Hernádi Zsolt, a Mol Nyrt. elnök-vezérigazgatója mellett Neelie Kroes, az

Európai Bizottság versenyügyi biztosa is. A Biztos Asszony előadásában kiemelte, hogy a tisztességes piaci verseny szabályai alól még válság idején sem szabad felmenteni senkit. Ugyanakkor ahhoz, hogy a jövőben ugyanazokat a hibákat ne kövessük el, fel kell tárnunk az okokat és tanulni az elkövetett hibákból. Ennek véghezviteléhez pedig erős politikusok, erős üzletemberek, erős piaci szabályozás és nem utolsósorban erős versenyhatóságok kellenek. A rendezvényt Nagy Zoltán, a GVH elnökének előadása zárta, aki a versenyhatóság szempontjából foglalta össze a Magyarország uniós csatlakozása óta eltelt öt évet, valamint leszögezte, a GVH-nak továbbra is az a célja, hogy a piacok jobban, versenyző módon, a fogyasztók hasznára működjenek.

- 839.** A GVH VKK 2009-ben második alkalommal mutatkozott be az érdeklődőknek a Sziget fesztiválon, a Civil Szigeten, ahol az előző évhez hasonlóan két napon keresztül a **Versenysziget** nevű sátorban fogadta a szigetlakókat. A megjelenéssel a GVH VKK célja – a Civil Szigeten részt vevő más állami-önkormányzati szervezetekhez, valamint civil szervezetekhez hasonlóan – a hivatal tevékenységének alaposabb megismertetése volt. A központ a korábbi év pozitív tapasztalatai és visszajelzései alapján ismét szóróanyagokkal, helyszíni tanácsadással, tájékoztatással, kvíz kérdésekkel és két interaktív szituációs játékkal készült a Szigetre, a játékokban közreműködőket pedig ajándékkal jutalmazta.
- 840.** A GVH munkatársai rendszeresen eleget tesznek különböző szakmai rendezvényekre szóló meghívásoknak annak érdekében, hogy elősegítsék a versenyjogi-versenypolitikai érvek és a GVH döntéseinek megértését, befogadását, valamint meghallgassák a **versenyhivatali működés fogyasztói és vállalati érintetteinek** szempontjait, visszajelzéseit. Ennek megfelelő fórumai a különböző fogyasztói és szakmai szövetségek, kamarák és más iparági szervezetek rendezvényei, amelyek lehetőséget adnak egy ágazat vállalati oldala vagy a fogyasztók egészét képviselő szervezet és a hivatal munkatársai közötti közvetlen konzultációra.
- 841.** A szakmai rendezvényeken túl a központ álláspontja szerint a **tömegkommunikációs csatornák** használhatók fel a leghatékonyabban arra, hogy széles társadalmi csoportok tájékoztatást kapjanak a GVH VKK, illetve a GVH tevékenységeiről és cselekvési lehetőségeiről, valamint a gyakran felmerülő és széles társadalmi rétegeket érintő kérdésekről. A korábbi tapasztalatok, megkeresések is azt mutatják, hogy sok esetben van igény annak részletesebb

(illetve nemcsak a szakmai közönség számára közérthető) elemzésére, bemutatására, sőt megvitatására, hogy egyes versenyfelügyeleti döntések vagy ágazati vizsgálatban tett megállapítások, vagy akár versenyszempontú jogszabály véleményező munka során milyen szempontok motiválják a GVH-t.

842. Mindezek érdekében a GVH és a GVH VKK 2009. során tovább erősítette a sajtó útján végzett információközvetítő tevékenységet. Az év során a GVH VKK összesen 6-6 alkalommal jelentetett meg tematikus versenyjogi oldalt a Napi Gazdaság és a Világgazdaság című napilapokban és számos alkalommal jelent meg az elektronikus média különböző csatornáin (televízió és rádió). A tudatos fogyasztói döntéshozatal kultúrájának elősegítése céljából 2009-ben is intenzív volt a GVH VKK jelenléte a fogyasztóvédelmi tárgyú lapok hasábjain annak érdekében, hogy megossza az olvasókkal a hivatal gyakorlatában előfordult fogyasztó megtévesztés, illetve tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatos ügyek tapasztalatait és tanulságait.

843. A GVH VKK nemcsak más szervezetek kutatási tevékenységének támogatásával igyekszik hozzájárulni a versenyre vonatkozó elméleti és empirikus ismeretek gyarapodásához, hanem maga is élen jár ezek fejlesztésében.

844. A GVH, illetve a GVH VKK a 2003-2004. és a 2007. években is végeztetett felmérést a lakosság, valamint a versenyhivatali munka szempontjából kiemelt célcsoportok (jogászok, vállalkozók, gazdasági újságírók) körében a hivatal és a versenyszabályok ismertségének alakulásáról, a GVH munkájával kapcsolatos véleményekről, valamint a versenyjogi ismeretek pontosságáról. A felmérések célja az volt, hogy a GVH és a központ empirikusan is megalapozott képet nyerjen a magyarországi versenykultúra állapotáról (**Versenysabályok felmérések**²³⁹). Mivel a tapasztalatok azt igazolták, hogy a versenykultúra állapotában érzékelhető változás csak hosszabb távon jelentkezik, s mutatható ki felmérés szintjén, a GVH VKK 2009-ben folytatta a 2008-ban megkezdett, olyan kisebb felmérés-sorozat készítését, amely egy szűkebb területre összpontosítva, a lakosság körében a GVH eljárásainak, versenypártolási akcióinak „ismertségét” és a hivatal munkájának megítélését vizsgálta. A felmérések között szerepelt a Penny Market Kft. születésnapjára indított versenyfelügyeleti eljárás²⁴⁰, a Blikk című napilap kiadó Ringier Kiadói Kft.-nek a Bors című napilap kiadó Híd Rádió Zrt.-re irányuló vásárlási szándékát értékelő

eljárás²⁴¹, valamint a gazdasági miniszterjelölt 2009 áprilisi, korábbi GVH eljárásokkal is kapcsolatos visszalépéséről szóló hír ismertségének felmérése.

845. A három hullámból álló kutatás eredményei alapján a lakoságnak hozzávetőlegesen 65 százaléka tud a GVH-ról, amely a korábbi évek tapasztalataihoz képest javuló, növekvő tendenciát mutat. Azok többsége, akik hallottak a hivatalról, ismerik a legfontosabb feladatait is, és úgy vélik, a szervezet megfelelően működik. A hivatalról szerzett információk forrásaként a válaszadók többsége a televíziót jelölte meg, de általában véve is igaznak tekinthető, hogy a tájékoztató csatornák megoszlásában – a hivattal kapcsolatos információk esetében is – az általános médiafogyasztási szokások érvényesülnek. A GVH ügyei közül ismertségben a közéleti vonatkozásai miatt nagyobb visszhangot kiváltó (elsősorban az autópálya kartell) vagy az ismertebb személyiségeket is érintő ügyek (egykori cégvezető azért nem lehetett gazdasági miniszter, mert kiderült, hogy az általa irányított vállalkozást a GVH elmarasztalta kartellezésért) emelkednek ki.

846. Általánosságban elmondható, hogy a megkérdezettek a fogyasztómegtévesztéses ügyekről hallottak a leginkább, az erőfölényes ügyekről, fúziókról kevésbé, és az autópálya kartellen kívül a többi kartellügy ismertsége is alacsony. Megállapítható ugyanakkor az is, hogy azok, akik hallottak a kért ügyek valamelyikéről, az ellenük való fellépést szükségesnek és fontosnak tartják. Az egyes piaci magatartásformák és a versennyel kapcsolatos attitűdök vizsgálatával kapcsolatosan továbbra is pozitív tapasztalat, hogy a megkérdezettek döntő többsége a nem megengedett, illetve a nem versenybarát magatartásformákat elutasítja. A fogyasztói tudatosságra vonatkozó eredmények azt mutatták, hogy a GVH eljárásai kis mértékben ugyan, de tudatosabb reklámfogyasztóvá teszik a fogyasztókat, ugyanakkor azt is tükrözték, hogy a magyar felnőtt lakosságra nem jellemző az érdekvédelmi, fogyasztóvédelmi aktivitás.²⁴²

847. Elkészült és 2009 januárja óta elérhető a GVH VKK honlapján a **Versenystatisztika adatbázis**²⁴³. Az adatbázis létrehozásával a központ célja az volt, hogy eddig nem létező alapot biztosítson a magyarországi versennyel kapcsolatos kérdések tárgyszerű megközelítéséhez, lehetőséget teremtve a verseny állapotára, illetve feltételeire vonatkozó első-

241 Vj-155/2008.

242 A kutatást a GVH VKK megbízásából a Társadalmi Kutatási Intézet Zrt., valamint a BellResearch-csel együttműködve a GVH Versenypolitikai Irodájának munkatársai végezték.

243 www.versenykultura.hu, Versenystatisztika menüpontban

239 www.versenykultura.hu, Versenykultúra felmérések menüpontban

240 Vj-78/2009.

sorban időbeli, esetleg ágazatközi és térbeli összehasonlítások megtételére, a gazdaság egészében a verseny feltételeire, a vállalkozások magatartására és teljesítményére vonatkozó folyamatok azonosítására és figyelemmel kísérésére. Az adatbázis a TEÁOR szerinti tevékenységi kódok bontásában származtatja a versenyintenzitás mérésére szolgáló mutatókat.

- 848.** A társasági szintű adatok alapján számított mutatók szakágazati, alágazati, ágazati szinten, illetve a betűjeles nemzetgazdasági ág szintjén is elérhetőek. A kutatómunka során elkészült a 2003-2006. évek adatain alapuló állomány, emellett az adatbázist egy statisztikai leíró tanulmány is kiegészíti, míg az egyes mutatók számítását, forrását és felhasználási lehetőségeit külön módszertani leírás ismerteti.²⁴⁴ A versenystatisztika adatbázis kizárólag általános statisztikai és kutatási célokat szolgál. Nem célja, és nem is alkalmas arra, hogy a GVH versenyfelügyeleti vagy egyéb eljárásait bármilyen formában közvetlenül támogassa. A GVH VKK szándékai szerint az adatbázis a jövőben is folyamatosan, az aktuális adatokkal kiegészítve rendelkezésre fog állni.
- 849.** A GVH VKK célkitűzései között szerepel a **szakmai kapcsolatok szorosabbá tétele** a versenyjoggal és versenypolitikával foglalkozó tudományos-oktatási élet szereplőivel. Ennek keretében együttműködési megállapodást kötött a Magyar Versenyjogi Egyesülettel és a Junior Achievement Magyarországgal. A Magyar Versenyjogi Egyesülettel folytatott együttműködés keretében a GVH VKK támogatja az egyesület oktatási, és kutatási tevékenységét, illetve tapasztalatcseré és más versenyjogi tanulmányok ösztönzése céljából nemzetközi konferenciákon való megjelenését. A Junior Achievement Magyarország esetében a központ a Legjobb Magyar Diákvállalkozás 2009. verseny győztesének nemzetközi megmérettetéséhez járult hozzá.
- 850.** A GVH VKK céljai között szerepel ugyanakkor az is, hogy a GVH által az elmúlt évek során az **ágazati hatóságokkal kötött együttműködési megállapodásokon** felül kifejezetten a versenykultúra fejlesztésére és terjesztésére fókuszáló együttműködések alakítsanak ki, illetve folytassa a már létrejött együttműködések keretében végzett tevékenységeit. Ezek közé tartozik a pénzügyi kultúra fejlesztése érdekében, az MNB-vel és a PSZÁF-fal kialakított intenzív háromoldalú együttműködés folytatása és teljesítése. 2009. során a három szervezet közös gondozásában az Est Lapok két külön száma jelent meg.

851. Az első, 2009 májusában megjelentetett **Pénziránytű** elnevezésű különkiadvány a bankszámlákkal kapcsolatos tájékoztatásoktól kezdve a megtakarítások, a hitelek, a különböző biztosítások, a nyugdíj és az egészségpénztárak ismertetésén át egészen a pénzügyi termékek értékesítésével foglalkozó ügynökökig tájékoztatást nyújtott, nem utolsósorban kiemelve azt is, hová fordulhatnak a fogyasztók problémáikkal, panaszaikkal. Az általános útmutatóul szolgáló kiadványt 2009 októberében egy, a megtakarításokkal foglalkozó kiadvány követte, amelyben részletesen ismertetésre kerültek többek között a bankbetétekkel, az állampapírokkal, a lakástakarék-pénztárakkal és a befektetési alapokkal kapcsolatos információk. A központ továbbra is aktívan vett részt az MNB, a Diákhitel Központ Zrt. és a Magyar Bankszövetség által alapított, közhasznú szervezetként működő a Tudatos Pénzügyekért Alapítvány munkájában.

852. A GVH VKK törekszik a **versenyügyekkel kapcsolatba kerülő bírák munkájának támogatására**. A bírák egyrészt a GVH versenyfelügyeleti eljárásai során hozott közigazgatási határozatai felülvizsgálata során, másrészt a magánjogi jogérvényesítés alkalmazásakor kerülhetnek kapcsolatba a versenytörvénnyel, a versenyjoggal. A korábban kizárólag a GVH által elbírálható versenyjogi jogszérmek esetében szintén megnyílt az út a polgári perben történő igényérvényesítés előtt, s ezzel jelentősen megnőtt a versenyjogi ügyekkel esetlegesen kapcsolatba kerülő bírák száma. A polgári jogi úton érvényesíthető sérmek elbírálását a helyi bíróságok végzik, ugyanakkor a GVH a „bírósg barátjaként” (amicus curiae) megjelenhet az eljárásokban. Ebből következően mind több bíró számára válhat szükségessé az e speciális jogterületre vonatkozó szakirodalom ismerete, amelyhez a GVH VKK elsősorban az Országos Igazságszolgáltatási Tanács Hivatala (OITH) keretében működő Magyar Bíróképző Akadémia Tájékoztatói és Dokumentációs Központjának, illetve könyvtárának szakirányú fejlesztéséhez nyújtott támogatással, valamint az OITH keretein belül működő, európai uniós szaktanácsadó bírák közvetlen szakirányú képzésével járult hozzá.

853. A GVH VKK infrastruktúrájának megteremtéséhez kapcsolódik a **központ honlapjának** naprakészen tartása és informatív jellegének folyamatos fejlesztése. A GVH VKK honlapja szervesen kapcsolódik a hivatal honlapjához, ugyanakkor önállóan jelenik meg és a GVH honlapjában

²⁴⁴ A kutatást a GVH VKK megbízásából az Ecostat Kormányzati Gazdaság- és Társadalom-stratégiai Kutató Intézet végezte.

tól függetlenül is elérhető²⁴⁵. Szintén ide tartozik a hivatal **sakkönyvtárának** fejlesztése, ami a központ keretein belül működő olyan nyilvános, tudományos igényű sakkönyvtár, amelyben a versenyjogi, versenypolitikai szakirodalom mellett egyéb gazdasági jogi sakkönyvek, valamint a szakterülethez kapcsolódó nemzetközi intézmények kiadványai is megtalálhatók nyomtatott, illetve elektronikus formában. A GVH könyvtára ugyanakkor előzetes egyeztetés alapján külsősök számára is elérhető, s a helyben olvasás mellett másolat-szolgáltatással és szakirodalmi tájékoztató szolgáltatással is az érdeklődők rendelkezésére áll.

854. A GVH VKK a versenykultúra fejlesztésében kiemelkedő szerepet vállaló – a versenyhivatalon kívül tevékenykedő – szakemberek munkájának elismerésére megalapította a **„Versenykultúráért” díjat**, amely 2009. december 11-én negyedik alkalommal került átadásra. A díjat Nagy Zoltán, a GVH elnöke adta át ünnepélyes keretek között Alexa Noéminek, a Transparency International Magyarország ügyvezető igazgatójának a tisztességes verseny védelmében és a korrupciómentes közélet érdekében végzett tevékenysége elismeréseként. A központ által alapított **„Versenykultúráért Média” díjat** első alkalommal az InfoRádió Szerkesztősége nevében Módos Márton vehette át. A „Versenykultúráért Média” díjat a GVH annak a szerkesztőségnek, újságíróknak adományozza, aki élen jár a közvélemény versenypolitikai, versenyjogi tájékoztatásában. A díjátadó ünnepség díszvendége volt Gregory John Dorey, Nagy-Britannia magyarországi nagykövete, aki beszédében szintén elismeréssel méltatta Alexa Noémi és az InfoRádió munkásságát.

855. A GVH VKK 2009. során a hivatal életében tizedik, jubileumi alkalommal, a központ szervezésében harmadszor rendezte meg **tanulmányi pályázatát, „Versenyjog Magyarországon és az EU-ban” címmel**. A GVH VKK fontosnak tartja felkelteni a feltörekvő fiatal generáció érdeklődését a versenyjog, a versenypolitika és a tudatos fogyasztói döntéshozatal témái iránt, amelynek egyik eredményes eszköze az egyetemi és főiskolai hallgatók részére kiírt tanulmányi pályázat. A tizedik évfordulóra a korábbi évekhez képest lényegesen több pályázat érkezett, a verseny összefoglalója és az első három díjazott pályamunkája a GVH VKK honlapján²⁴⁶ olvasható.

245 www.versenykultura.hu, illetve a honlap a GVH honlap – www.gvh.hu – nyitóoldalon megtalálható GVH VKK logóra kattintva és a menüpontok között is elérhető.

246 www.versenykultura.hu, illetve a honlap a GVH honlap – www.gvh.hu – nyitóoldalon megtalálható GVH VKK logóra kattintva és a menüpontok között is elérhető.

856. A központ **versenyjogi különdíjat adott át a XXIX. Országos Tudományos Diákköri Konferencia (OTDK) jogtudományi és közgazdaságtudományi szekciójában**. A kétévenként megrendezésre kerülő OTDK az egyetemisták és főiskolások tudományos eredményeinek egyik legkiválóbb bemutatási lehetősége, ugyanakkor a GVH VKK számára is nagyszerű alkalom a hallgatók érdeklődésének a versenyjog, versenypolitika és a piacelmélet témaköre felé orientálásához, illetve meglévő tudásuk, ismereteik elmélyítéséhez.

4.1.2.2. Más szervezetek versenykultúra fejlesztő tevékenységének támogatása

857. A GVH VKK munkatervi célkitűzései elérésében, a teljesítendő saját feladatai mellett legalább olyan jelentőséggel bírnak azok a programok, amelyekkel a központ minél több külsős szervezetnek a versenykultúra és a tudatos fogyasztói döntéshozatal kultúrája fejlesztésébe és terjesztésébe való bekapcsolódását kívánja előtérbe állítani, előmozdítja a versenykultúra és a tudatos fogyasztói döntéshozatal kultúrája fejlesztése iránti elkötelezettség társadalmi beágyazottságát, illetve a versenykultúra és a tudatos fogyasztói döntéshozatal kultúrája fejlesztésének – versenyhatóságon kívüli – bázisainak kiépítését, illetve megerősítését. Más szervezetek és személyek versenykultúra és a tudatos fogyasztói döntéshozatal kultúra-fejlesztő tevékenységének ösztönzése érdekében a **GVH VKK 2006. során pályázatási rendszert épített ki**. 2009 szeptembere során a központ a módosított (kiegészített) munkaterv négy pontjához kapcsolódóan jelentette meg pályázati felhívásait²⁴⁷, amelyek keretében a megfelelő referenciákkal bíró pályázók által benyújtott, szakmailag megalapozott és reális költségtervvel rendelkező pályázati programok nyerhettek – teljes vagy részleges – támogatást.

858. 2009 őszén a GVH VKK-hoz 148 pályázati anyag került benyújtásra. Az elbírálás 2009 végéig megtörtént. A központ a beérkezett pályázatoknak több, mint a felét, összesen 77 pályázati programot támogat.²⁴⁸ A meghirdetett pályázati kiírások közül legnépszerűbbnek a korábbiakhoz hasonlóan a nyílt tudományos és oktatási projektek, kutatások támogatására szóló felhívások bizonyultak, de jelentős számban érkeztek a meghatározott témákkal foglalkozó kutatásokra irányuló pályázatok is, valamint nagy-

247 Pályázni 2009. október 1-30. között lehetett.

248 A támogatott pályázatok listáját, a programok elnevezésével és a megítélt támogatási összegekkel a GVH VKK a honlapján (www.versenykultura.hu) tette közzé, valamint a pályázatokkal kapcsolatos lényeges adatok elérhetőek a www.kozpenzpalyazat.gov.hu honlapon is.

jából azonos arányban nyújtottak be támogatást igénylő pályázatokat a fogyasztói kultúra fejlesztésével foglalkozó civil szervezetek munkájához, és szakmai rendezvények szervezéséhez, illetve szakmai rendezvényen való részvételhez. A pályázók zöme piacutatásra szakosodott kutatóintézetek, gazdasági társaságok, valamint egyetemek, illetve különböző non-profit szervezetek, alapítványok közül került ki, magánszemélyek csak csekély számban éltek a pályázati lehetőségekkel. Több olyan pályázó is akadt, aki egyidejűleg több pályázatot is benyújtott. A pályázati programok megvalósítására – egy pályázat kivételével, amely 2009-ben megvalósult – 2010. során kerül sor.

859. A versenykultúra és a tudatos fogyasztói döntéshozatal kultúrája fejlesztésének céljához a GVH VKK által meghirdetett pályázatok kétféle módon járulnak hozzá. Egyrészt, a pályázati támogatások lehetővé teszik, hogy olyan tudományos és oktatási programok, kutatási eredmények, valamint rendezvények szülessenek, amelyek ezen ösztönzők nélkül nem feltétlenül jöttek volna létre, illetve, hogy a megvalósítás olyan személyeket, szervezeteket vonjon be a versenykultúra és a tudatos fogyasztói döntéshozatal kultúrája – közcélú – fejlesztésébe, akik e tevékenységben egyebekben nem vagy nem ilyen súllyal vállaltak volna szerepet. E tekintetben nemcsak a pénzügyi, hanem a szakmai támogatás is jelentőséggel bír. Másrészt, a GVH VKK a támogatott programok eredményeit „közkincsnek” tekinti, amelynek a program közvetlen résztvevőin, érintettjein túl a szélesebb közönség számára is hasznosulnia kell. Ennek érdekében a GVH VKK a pályázat révén létrejött (elsősorban tudományos) eredményeket – a program jellegétől is függően, lehetőség szerint – nyilvánosságra hozza, ami a GVH VKK transzparens, elszámoltatható működésének a garanciája is egyben.

860. A GVH VKK pályázattal támogatási lehetőséget biztosított – a versenyjog, versenypolitika, valamint a tudatos fogyasztói döntéshozatal és védelme körébe tartozó kérdésekkel foglalkozó – **szakmai rendezvények szervezéséhez, valamint** ilyen jellegű – a GVH (GVH VKK) vagy más szervezet által rendezett, hazai vagy külföldi – **szakmai rendezvényen**, előadáson, konferencián való, előadóként vagy hallgatóként **történő részvételhez**, illetve az említett kutatási területekkel kapcsolatos tanulmányút, workshop, valamint nyári egyetem megvalósításához is. A pályázati kiírás keretében szakmai rendezvény szervezéséhez (például infrastrukturális költségek, előadók költségei és díjazása, tolmácsolás), illetve konferencián, más

szakmai eseményen való részvételhez (részvételi díj, az oda- és visszaút, valamint szükség esetén a szállás költsége) lehetett támogatást igényelni.

861. 2009-ben tizenkét olyan pályázatot ítelt támogatásra érdemesnek a GVH VKK, amely részben vagy egészben szakmai rendezvény szervezésére, és négy olyan pályázatot talált támogathatónak, amely szakmai rendezvényen való részvételhez, tanulmányúthoz és nyári egyetemen, illetve nemzetközi szakmai versenyen való részvételhez kért hozzájárulást. A pályázatokkal érintett rendezvények mind tematikájukat, mind célközönségüket tekintve sokrétűek: a fogyasztóvédelmi kérdéseket taglaló (pl. a fogyasztói jogok ismeretével, a fogyasztóvédelem új eszközeivel, a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokkal foglalkozó irányelv hazai átültetésével, és a tudatos fogyasztóvá neveléssel foglalkozó) programokra, a vállalati hatékonysággal foglalkozó, illetve a kis- és középvállalkozások fejlődését segítő konferenciákra, a fogyasztók hitelpiaci kilátásaival kapcsolatos, valamint a biztosítás és a versenyjog kapcsolatát feltáró rendezvényre egyaránt találunk példákat. A konferencia részvétel, a tanulmányút, a nyári egyetem és nemzetközi szakmai verseny elsősorban fiatal kutatók, (leendő) versenyjogi szakemberek számára teszik lehetővé a legfrissebb tudományos ismeretekhez, trendekhez való közelebb kerülést.

862. A központ a versenyjog és a versenypolitika, illetve a fogyasztóvédelmi politika kérdéseivel foglalkozó magyarországi tudományos élet és közélet működésének és fejlődésének elősegítése érdekében módosított (kiegészített) munkatervében célul tűzte ki az e téren folyó **tudományos kutatások támogatását**. A támogatások annak ösztönzését célozták, hogy a kutatók és versenyjogi, illetve fogyasztóvédelmi szakemberek a verseny és a tudatos fogyasztói döntéshozatal közgazdasági és jogi kérdéseinek vizsgálatára, eddig hiányzó kutatási eredmények létrehozására összpontosítsanak, hozzájárulva az ezen területekkel kapcsolatos magyarországi elméleti és empirikus ismeretek gyarapodásához.

863. 2009. folyamán a GVH VKK tíz olyan aktuális, eddig talán kevésbé kutatott témában hirdetett pályázatot, mint a zöld energiák versenyképességi hátrányai, valamint az ezt ellensúlyozó támogatási rendszerek nemzetközi és magyar gyakorlata, vagy a fogyasztói döntési eltérés magyarázata az információs közgazdaságtan és a viselkedési gazdaságtan eszközeivel. A pályázati eljárás keretében tizenkilenc pályázat bizonyult támogatásra érdemesnek, amelyek olyan kérdésekkel foglalkoznak, mint az agrárrendtartási

és kereskedelmi törvények beszállító-védelmi szabályai érvényesülésének tapasztalatai; a zöld energiák versenyképessége, a gépjármű felelősségbiztosítási piac kampányidőszakának elemzése; vagy a villamos energia erőművi kapacitások felmérése. A pályázati programok ugyanakkor kitérnek a szállítási, szállítmányozási és logisztikai piac versenyképességének feltérképezésére; illetve a gyógyszer-gazdaságossági törvény (elsősorban fogyasztókra gyakorolt) hatásaira is. A támogatást nyert pályázatok többsége elsősorban közgazdasági oldalról közelíti meg a nevezett témaköröket.²⁴⁹

864. A nyílt tudományos és oktatási projektek, kutatások támogatásának odaitélésére kiírt pályázat meghirdetésével a központ célja az volt, hogy lehetőséget teremtsen azoknak a hivatalon kívüli forrásból származó ötleteknek és elképzeléseknek a megvalósítására, amelyek hozzájárulhatnak a versenykultúra és a tudatos fogyasztói döntéshozatal kultúrája fejlesztéséhez és terjesztéséhez. A pályázati eljárás keretében olyan tudományos, oktatási és kutatási tárgyú programok támogatását igényelheték a pályázók, amelyek segítik a versenyjoggal, a versenypolitikával és a piacelmélettel, valamint a tudatos fogyasztói döntéshozatallal kapcsolatos magyarországi elméleti és empirikus ismeretek javulását. E pályázati felhívás keretében a GVH VKK harminc pályázat esetében ítélte meg teljes vagy részösszegű támogatást 2009-ben.

865. A támogatást nyert pályázatok között 2009-ben több könyvfördítésre és kiadásra, más kiadványok megjelentetésére irányult, ugyanakkor számos kutatási program is szerepel köztük. A kutatási pályázatok többek között a verseny és a versenyképesség kapcsolatával, a korrupció piaci verseny torzító hatásainak gazdaságszociológiai vizsgálatával, a klaszterek kialakulásának és a velük kapcsolatos versenyjogi aggályoknak a feltérképezésével, a Nemzeti Digitális Közműnek az elektronikus hálózatokon zajló nagykereskedelempre gyakorolt hatásával, illetve a közbeszerzésekkel és azok versenyjogi vonatkozásaival foglalkoznak.²⁵⁰

249 A támogatásoknak nem célja a GVH jogalkalmazási tevékenységéhez – például folyamatban levő/előkészítés alatt álló versenyfelügyeleti vagy egyéb GVH eljárásokhoz (ágazati vizsgálatok) – közvetlenül kapcsolódó kutatások, illetve szakértői munka finanszírozása.

250 A támogatásoknak nem célja a GVH jogalkalmazási tevékenységéhez – például folyamatban levő/előkészítés alatt álló versenyfelügyeleti vagy egyéb GVH eljárásokhoz (ágazati vizsgálatok) – közvetlenül kapcsolódó kutatások, illetve szakértői munka finanszírozása.

866. A GVH VKK célkitűzései közé tartozik a tudatos fogyasztói döntéshozatal kultúrájának fejlesztése is, a verseny társadalmi elfogadottsága, a jogkövető magatartás, a versenybarát, illetve a tudatos fogyasztói döntéshozatalt biztosító szabályozási környezet elősegítése, valamint a fogyasztói tudatosság növelése érdekében. A központ ezért a fogyasztóvédelmi céllal alakult civil szervezetek és a fogyasztói kultúra fejlesztéséért dolgozó más szervezetek tevékenységének, szakmai programjainak támogatásával is hozzájárul a tudatos fogyasztói döntéshozatallal kapcsolatos ismeretek terjesztéséhez, ilyen témájú képzések megszervezéséhez, a fogyasztók jogérvényesítési lehetőségeinek tudatosításához, érdekképviselőik érvényesítéséhez, vagy a versenypártolási tevékenységhez kötődően a fogyasztói érdekek fokozottabb védelmet eredményező szabályozási-intézményi megoldások kialakításához.

867. Ezen pályázati eljárás keretében tizenkét pályázat nyert támogatást 2009. során. A nyertes pályázatok fogyasztóvédelmi lapok és más kiadványok megjelenésének, fogyasztóvédelmi fórumok és más rendezvények szervezésének, illetve oktatási programok megvalósításának, fogyasztóvédelmi információknak az elektronikus média és az Internet felhasználásával történő eljuttatásának a támogatására irányultak. A központ kiemelőnek tartja, hogy a pályázatok között olyan, az átlagosnál sérülékenyebb célcsoportok is vannak, mint – fogyasztói tájékozottság és tudatosság szempontjából kiszolgáltatottabbnak számító – nyugdíjas és középiskolás diák fogyasztók.

4.2. A GVH versenykultúra terjesztését szolgáló egyéb tevékenységei

868. A GVH 2009-ben is kiemelt jelentőséget tulajdonított a **tudományos körökben** és az **oktatásban** folyó, versenyjoggal és versenypolitikával kapcsolatos tevékenységnek. A hivatal több munkatársa rendszeresen oktat versenyjogot, illetve versenyszabályozással kapcsolatos tantárgyakat felsőfokú oktatási intézményekben, valamint tart előadást a szakmai érdeklődők számára.

869. A hivatal **információkövetítő tevékenysége** 2009-ben sem lankadt. A GVH munkatársai közel 100 előadást tartottak, hozzávetőleg 50 alkalommal adtak interjút, és közel 80 tanulmányt, cikket publikáltak jogi és gazdasági folyóiratokban és szaklapokban.

870. 2009-ben összesen 12 diák töltötte **szakmai gyakorlatát** a GVH-ban, illetve többen kérték a hivatal munkatársainak segítségét szakdolgozat, diplomamunka megírásához is. A

hivatal folyamatosan nyújt információt az érdeklődő diákoknak, kutatóknak, s lehetővé teszi számukra könyvtára látogatását is.

871. A GVH honlapja²⁵¹ folyamatosan karbantartott és bővített információk tartalmával tájékoztatást nyújt a hivatal munkájáról és a versenypolitikai, versenyjogi, fogyasztóvédelmi aktualításokról. A honlapon, melyen 2009-ben közel 220.000 látogatást regisztráltak, – többek között – a GVH jogállásával, szervezetével, a hivatal hatáskörébe tartozó jogszabályokkal kapcsolatos információk mellett a GVH által készített különböző elemzések, tanulmányok, a hivatal döntései (és azok felülvizsgálata során keletkezett bírósági döntések), statisztikák, beszámolók, sajtóinformációk egyaránt megtalálhatók. A GVH VKK²⁵² és az OECD-GVH Budapesti Versenyügyi Regionális Oktatási Központ²⁵³ honlapja közvetlenül és a GVH honlapjának nyitóoldaláról²⁵⁴ egyaránt elérhetők, részletes információkkal szolgálva a két központ tevékenységéről.

872. A GVH ügyfélszolgálat fontos szerepet tölt be a hivatal működésével és a piaci versenyről alkotott álláspontjával kapcsolatos információk nyújtásában. A hivatal arculatának külső megjelenítésén túl a hivatalhoz fordulóknak gyors és ügyfélbarát módon történő informálásán keresztül az eljárások hatékonyságának javulásában is szerepet játszik. Az általános tanácsadáson és információszolgáltatáson túlmenően az ügyfélszolgálaton keresztül elérhető valamennyi, a GVH feladatkörét érintő nyomtatvány, illetve tájékoztató is. 2009-ben közel 4400 alkalommal keresték fel az érdeklődők a GVH ügyfélszolgálatát, amely közel azonos a 2008. évi megkeresések számával.

873. Egyre növekszik az elektronikus úton érkező megkeresések száma, 2009-ben a megkeresések harmada elektronikus levélben érkezett, ugyanakkor a legtöbben továbbra is telefonon keresztül keresik meg a hivatalt, a személyesen érdeklődők száma mindössze 3 % körül alakult, amely csökkenést jelentett a 2008. évi személyes ügyfélforgalomhoz képest. Az ügyfélszolgálatához fordulóknak többsége (közel 70%) az elmúlt évben is magánszemély volt. Továbbra is meghatározóak voltak a fogyasztói megtévesztések tárgyában történő megkeresések, de a 2008. évhez hasonlóan – sőt azt némileg meghaladóan – jelentősnek mondható az erőfölénnyel való visszaélést panaszoló vagy a GVH ezzel kapcsolatos döntései iránt érdeklődő ügyfél-

szám is. Az ügyfélszolgálatához fordulóknak kérdései leggyakrabban az egészségre ható termékekkel kapcsolatos, illetve a távközlési szolgáltatók által nyújtott tájékoztatásokra, valamint a pénzügyi szolgáltatók tevékenységére vonatkoztak

874. A hivatal munkatársai rendszeresen ellátják a sajtót háttérinformációkkal, válaszolnak verseny- és fogyasztóvédelmi témában felmerülő közérdekű kérdésekre. 2009-ben közel 650 ilyen megkeresésre került sor. A GVH 2009-ben három sajtótájékoztatót szervezett a média munkatársainak: az egyoldalú banki szerződésmódosításról szóló törvény elfogadásának apropóján, az élelmiszeretikai kódex-szel kapcsolatos versenyhivatali véleményről, illetve a Vj-18/2008. számú ügyben²⁵⁵ hozott döntéshozatal kapcsán.

875. 2009-ben a napilapokban közel 900, a gazdasági hetilapokban 160, az elektronikus sajtóban (az internetes portálok ide nem értve) hozzávetőleg 60, a GVH-t megemlíítő cikk jelent meg.

V. INTÉZMÉNYI ÉS NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK

5.1. Intézményi kapcsolatok

876. A GVH 2009. során is rendszeres szakmai- és munkakapcsolatokat ápolt a szaktárcákkal és az ágazati felügyeleti hatóságokkal, illetve a piaci szereplők részvételével működő és más nem kormányzati szakmai szervezetekkel is.

877. Az elektronikus hírközlés piacokon folyó hatékony verseny feltételeinek megerősítése, illetve megerősítése céljából tovább folytatódott a több éves szoros együttműködés a **Nemzeti Hírközlési Hatóság** és a GVH között. 2009-ben elsősorban szakértői szinten zajlott aktív konzultáció a JPE azonosítási eljárások határozattervezeteinek szakmai előkészítése során. A két hatóság – kutatási pályázatok közös támogatásával – összehangolta az ágazati szintű versenykultúra érdekében tett erőfeszítéseit is.

878. Az **Országos Rádió- és Televízió Testület (ORTT)** és a GVH 2009-es együttműködésének fókuszában elsősorban fogyasztóvédelmi témák álltak. A GVH és az ORTT mun-

251 <http://www.versenykultura.hu>, „A tanulmányi pályázatok egyetemi és főiskolai hallgatók részére” c. menüpontban.

252 <http://www.versenykultura.hu>

253 <http://www.oecdhungarycompetitioncentre.org>

254 A GVH VKK, illetve az RCC logójára kattintva.

255 Az eljárás összefoglalása a 345-354. pontokban olvasható.

katársai az interaktív televíziós játékokkal, valamint különböző tartalomszolgáltatásokkal kapcsolatos munka terén folytattak egyeztetéseket.

- 879.** A **Magyar Energia Hivatallal** (MEH) a GVH 2009. folyamán is intenzív együttműködést folytatott, amely elsősorban a jelentős piaci erővel rendelkező (JPE) engedélyesek kijelölésével kapcsolatos eljárások előkészítésében, a GVH által folytatott versenyfelügyeleti eljárásokban, illetve versenyfelügyeleti eljárásnak nem minősülő (bejelentéses és panaszos) eljárásokban folytatott konzultációt jelentette. A két hatóság elnöke a 2006 nyarán kötött együttműködési megállapodás működtetése során szerzett, kifejezetten pozitív tapasztalatokat beépítve 2009. november 12-én aláírta a megállapodás megújításáról szóló dokumentumot.
- 880.** A GVH képviseltette magát a Villamosenergia Piacmonitoring Bizottság ülésein, ahol a szakminisztériummal és a MEH-hel közösen értékelték a villamosenergia piac fejleményeit, így a határkeresztező kapacitások kérdéskörét, az MVM éves áramaukciónak várható kimenetelét, annak hatását a hazai árakra. A MEH által lefolytatott JPE eljárások során a MEH és a GVH szorosan együttműködött, a GVH az elektronikus hírközlési piacokon a Nemzeti Hírközlési Hatóság által lefolytatott JPE eljárások tapasztalatait, valamint saját versenyfelügyeleti eljárásai során kialakított gyakorlati ismereteit osztotta meg a MEH-hel.
- 881.** A GVH a **Nemzeti Közlekedési Hatóságot** megkereste a vasúti szolgáltatást érintő versenyfelügyeleti eljárások során, továbbá együttműködést kezdeményezett a hatóságnál és felügyeleti szervénél a földi kiszolgálás feltételeiről és engedélyezésének rendjéről szóló szabályozás revíziója előkészítésében.
- 882.** 2007. január elején került aláírásra a pénzügyi szolgáltatási piacok szakmai felügyeletét ellátó **Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete** (PSZÁF) és a GVH közötti együttműködési megállapodás. A megállapodással a hatóságok a pénzügyi piacok átlátható működéséhez, az irántuk való bizalom erősítéséhez, valamint a tisztességes versenyen alapuló fejlődésük előmozdításához, illetve a szükséges információk hozzáférhetőségének biztosításával a fogyasztói döntések kockázatának csökkentéséhez kívánnak hozzájárulni. A megállapodásnak megfelelően a résztvevő felek szakértői az év folyamán több szakmai kérdésben is egyeztettek, illetve folyamatos volt a szakmai képviselőket a két intézmény által szervezett fórumokon.
- 883.** A fogyasztóvédelem területén a hivatal az előző évek gyakorlatához hasonlóan közvetlen kapcsolatot tart fenn a fogyasztóvédelmi hatáskörrel rendelkező más szervekkel, kiemelten a **Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatósággal** és területi felügyelőségeivel, valamint a **Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletével**. Az együttműködés keretében a hatóságok rendszeresen egyeztetnek az Fttv. alkalmazásával kapcsolatos hatásköri- és anyagi jogi kérdésekről, valamint egy közös adatbázist működtetnek, amelyben a három hatósághoz beérkezett jelzések közösen kerülnek kezelésre. 2009 szeptemberében a három hatóság vezetőjének találkozáján a hatóságok rendkívül eredményesnek minősítették az együttműködés első évét. A GVH a hírközlés területén kapcsolatban van a **Nemzeti Hírközlési Hatósággal** és a **Hírközlési Fogyasztói Jogok Biztosával**.
- 884.** A GVH fogyasztóvédelmi munkájában továbbra is nagy súllyal szerepelnek egyes termékek egészségre gyakorolt kedvező hatásairól tett megtévesztő tájékoztatásokkal kapcsolatos versenyfelügyeleti eljárások. Ezen vizsgálatokban kiemelkedő szerepe van az **Országos Gyógyszerészeti Intézettel** (OGYI) és az **Országos Élelmiszerbiztonsági és Táplálkozástudományi Intézettel** (OÉTI) való kapcsolattartásnak.
- 885.** A GVH a tanácskozási joggal rendelkező állandó meghívottak között részt vett az **Országgyűlés** 2007 márciusában létrehozott **Fogyasztóvédelmi Eseti Bizottságának** munkájában, amely során több alkalommal beszámolt a GVH fogyasztóvédelemmel összefüggő tevékenységéről és tapasztalatairól.
- 886.** A GVH részt vesz a **Magyar Nemzeti Bank** által létrehozott, a magyarországi pénzügyi kultúra fejlesztését zászló-jára tűző projektben is, melynek keretében 2009-ben is számos, a fogyasztók pénzügyi tudatosságának növelését célzó kiadvány jelent meg.
- 887.** A fogyasztóvédelemmel kapcsolatos információk és ismeretek nagyközönség részére történő átadásában különösen nagy szerepet vállaltak egyes **civil fogyasztóvédelmi szervezetek**, amelyekkel a GVH továbbra is szoros szakmai kapcsolatban áll.
- 888.** A **Közbeszerzések Tanácsának** munkájában a GVH – egy tanácstag delegálásával – továbbra is aktív szerepet vállal.
- 889.** A GVH számos további közigazgatási szervvel (minisztériumokkal, önkormányzatokkal, közigazgatási hivatalokkal, rendőri szervekkel, az Állampolgári Jogok Ország-

gyűlési Biztosának Hivatalával) és szakmai szervezettel (így például a Köztisztasági Egyesüléssel, a Magyar Kábeltelevíziós és Hírközlési Szövetséggel, a Magyar Kábelkommunikációs Szövetséggel, a Magyar Növényvédő Mérnöki és Növényorvosi Kamarával, a Magyar Távhőszolgáltatók Szakmai Szövetségével, a Magyar Temetkezési Szolgáltatók Országos Szakegyesületével, a Magyar Vas- és Acélipari Egyesüléssel, a Magyar Vegyipari Szövetséggel, a Magyar Víziközmű Szövetséggel) tart fenn szakmai kapcsolatot a versenyfelügyeleti vizsgálatokhoz szükséges piaci információk megszerzése érdekében, valamint versenypártolási és versenykultúra fejlesztő tevékenysége körében.

5.2. Nemzetközi kapcsolatok

5.2.1. A GVH nemzetközi kapcsolatainak alakulása

- 890.** A GVH nemzetközi kapcsolatait 2009-ben is főként az Európai Unió és a tagországok versenyhatóságaival, továbbá a Gazdasági Együtműködési és Fejlesztési Szervezet²⁵⁶ (OECD), illetve a Nemzetközi Versenyhálózat²⁵⁷ (ICN) keretében folytatott, valamint a kétoldalú együttműködések határozták meg. Ezek mellett mindenképpen külön említést érdemel az OECD-GVH Budapesti Versenyügyi Regionális Oktatási Központ (ROK) tevékenysége.
- 891.** Az uniós versenyjog alkalmazásához kapcsolódóan a nemzetközi együttműködés egyik fő iránya továbbra is az operatív, ügy-vonatkozású kapcsolattartás, amely az **Európai Versenyhálózathoz**²⁵⁸ (ECN) köti a GVH-t. A jogalkalmazáshoz kötődő közvetlen kapcsolattartáson túlmenően ugyancsak az ECN keretében zajlik a nemzetközi együttműködési tevékenység másik jelentős része, hiszen a GVH aktív szerepet vállal az ECN különböző fórumain. A német Bundeskartellamt mellett a magyar versenyhatóság tölti be a társelnöki funkciót a hálózat gyakorlati működési tapasztalatainak az elemzéséért felelős „Együtműködési Munkacsoportban”. Aktív szerepet játszik a GVH az ágazat-specifikus témákkal foglalkozó szektorális ECN munkacsoportokban is. Ez utóbbiak célja, hogy az EU tagállamok versenyhatóságainál az egyes szakterületekért felelős szakértők, vizsgálók személyes, élő kapcsolatot alakítsanak ki egymással, illetve rendszeres találkozókon megvitassák az ágazatra jellemző versenyjogi kérdéseket, megosszák egymással a tapasztalataikat. Az ECN

több, mint öt éves működéséből levonható tapasztalatok alapján állítható, hogy ezek az ágazati munkacsoportok sikeresen járultak hozzá a tagállamok versenyhatóságainak munkatársai közötti személyes kapcsolatok kialakulásához, valamint ahhoz, hogy a hálózatos együttműködés általánossá váljék.

- 892.** A **Nemzetközi Versenyhálózattal** (ICN) folytatott együttműködés során kiemelt területnek továbbra is a Kartell Munkacsoportban folytatott közreműködés bizonyult. A Kartell Munkacsoportban való aktív GVH-s közreműködés abból fakad, hogy az Európai Bizottság Verseny Főigazgatósága mellett a GVH tölti be a munkacsoport társelnöki szerepét. A korábbi évek gyakorlatának megfelelően a Hivatal egyik munkatársa 2009-ben is jelentősen hozzájárult a Kartell Munkacsoport által szervezett kartellkonferencia sikeréhez.
- 893.** Az **OECD Verseny Bizottságában** folyó munkának a GVH mindenkor nagy jelentőséget tulajdonított, és így volt ez 2009-ben is. A szakmai munkát illetően a GVH három részanyagot készített OECD versenyjogi kerekasztal vitákhoz a magyar szabályozás és a versenyjogi gyakorlat ismertetésével (árprés-ügyek, a könyvvizsgálói tevékenységgel kapcsolatos versenyjogi tapasztalatok, a fúziók értékelési kritériumai). A GVH bekapcsolódott az OECD fogyasztóvédelmi vonatkozású munkájába is, amelynek középpontjában 2009-ben a verseny és fogyasztóvédelem kapcsolatának feltérképezése, valamint a különböző fogyasztóvédelmi szervezetek elvi-jellegű gondolkodását, stratégia-alkotását segítő dokumentum összeállítása állt. 2009-ben is folytatódott az a több évre visszatekintő gyakorlat, amely szerint a GVH egyik munkatársa kiküldöttként az OECD Titkárság Verseny Részlegénél dolgozik. Ez mindkét fél számára előnnyel jár, a magyar kiküldött aktívan részt vesz az OECD Verseny Bizottságának munkájában, enyhítve ezzel a szervezet munkaterheit, majd hazatérve eredményesen tudja a GVH-nál folytatott mindennapi munkájában hasznosítani az ott szerzett tapasztalatokat.
- 894.** Mint a **Nemzetközi Fogyasztóvédelmi és Felügyeleti Hálózat**²⁵⁹ (ICPEN) tagja a GVH 2009-ben is részt vett az ún. Sweep Week-en, vagyis vállalkozások által üzemeltetett honlapok bejelentés nélküli vizsgálatában. A vizsgálat ezúttal egyes, a pénzügyi szektorban aktív vállalkozásoknak a válság hatására erősödő, a fogyasztók alacsony

256 Organisation for Economic Co-operation and Development

257 International Competition Network

258 European Competition Network

259 International Consumer Protection and Enforcement Network

szintű pénzügyi tudását kihasználó tájékoztatási gyakorlatát célozta meg. A hivatal képviselői emellett részt vettek a szervezet rendezvényein is.

895. Az Európai Unió 2006-ban állította fel a **fogyasztóvédelmi hatóságok együttműködésén alapuló nemzetközi hálózatot**²⁶⁰ (CPCS). A GVH jelenleg a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló 2005/29/EK irányelv²⁶¹, illetve a magyar átültetést megvalósító jogszabály, az Fttv. rendelkezéseinek végrehajtásával vesz részt a rendszerben. Az egyes versenyfelügyeleti eljárásokban hasznosítható információcseré és a végrehajtási cselekményekben való együttműködés keretében a GVH munkatársai a 2009. évben számos alkalommal kértek információt más tagállambéli társhatóságoktól, valamint folyamatosan hasznosították a rendszeren keresztül érkező riasztásokat is. A hálózat a fentiekben túl évente egyszer „sweep”-ben való részvételt is lehetővé tesz. 2009-ben a GVH és a Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság (NFH) munkatársai együtt küldtek közös jelentést a Bizottság DG Sanco²⁶² egységé számára.

896. A horvát és az osztrák versenyhatóságokkal az elmúlt években megalapozott kiváló kapcsolatok mellett a GVH további lépéseket tett újabb **kétoldalú kapcsolatok** kialakítása és erősítése érdekében. 2009-ben több kétoldalú együttműködési megállapodás egyeztetése is megkezdődött, melynek eredményeként a hivatal együttműködési megállapodást kötött a lengyel és az albán versenyhatósággal. Az orosz, a tajvani és az azerbajdzsán versenyhatóságokkal tervezett megállapodásokat illetően folytatódik az előkészítő munka.

897. Továbbra is hangsúlyos szerepet játszik a kétoldalú kapcsolatokban a **kelet- és délkelet-európai országok versenyhatóságainak** segítése. Ezt tükrözi elsősorban a ROK tevékenysége, hiszen a központ által rendezett szemináriumok és találkozók mindenekelőtt e régióba tartozó országok versenyhatóságainak szakmai támogatását célozzák.²⁶³

898. A GVH még 2006. végén a francia versenyhatósággal együttműködésben pályázatot nyert az **ukrán versenyhatóság** ún. „twinning” konstrukcióban történő technikai megsegítésére. Az ukrán versenyjogi szabályozás átvilágítását, arra történő módosítási javaslatok megtételét,

szakértői látogatásokat és konzultációkat, valamint szemináriumokat is magában foglaló projekt 2009 májusában egy nagyszabású szakmai konferenciával zárult Kijevben, amelyen a GVH elnöke is előadóként részt vett. A francia versenyhatóság és a GVH informatikai szakemberei együttműködésében folyt az ukrán versenyhivatal számítástechnikai rendszerének átvilágítása, ez több más tevékenységgel együtt 2009-ben lezárult. Az ukrán versenyhivatal a visszajelzések szerint messzemenően elégedett a GVH közreműködésével.

899. 2009-ben a GVH az olasz versenyhivatallal és az állami támogatások témaköréért felelős brit minisztériummal közösen pályázatot nyújtott be az **albán és moldáv versenyhatóságok** szintén „twinning” konstrukcióban történő megsegítésére. A döntéshozatal mindkét projekt kapcsán 2010-re húzódott át.

900. A magyar versenyhatóság kezdeményezésére 2002-ben öt közép-európai hatóság (a lengyel, a cseh, a szlovák, a szlovén és a magyar versenyhivatal) által életre hívott, majd 2008-ban az osztrák versenyhatósággal kibővült **Közép-Európai Verseny Kezdeményezés** (CECI)²⁶⁴ megnevezésű együttműködés keretében 2009. során két konferenciát szerveztek a résztvevők. Ezúttal a lengyel versenyhatóság szervezésében került sor egyrészt az összefonódások ellenőrzésével kapcsolatos kérdések, másrészt az erőfölényes helyzet és az új technológiák összefüggéseinek workshop-jellegű megvitatására. A GVH munkatársai előadóként vettek részt a rendezvényen.

901. A GVH és az USA egyik versenyhatósága, a **Szövetségi Kereskedelmi Bizottság** (FTC)²⁶⁵ közötti szakmai együttműködés mintegy másfél évtizedes múltra tekint vissza. A 2008. végén újraindított együttműködés-sorozat keretében 2009-ben az FTC szakértői négy alkalommal látogattak a GVH-ba és olyan szakmai kérdésekben tartottak előadásokat, illetve biztosítottak konzultációs lehetőségeket, mint a kórházfúziók témája, vagy a versenyjog alkalmazása a temetkezési szolgáltatások területén. További két alkalommal a GVH fogyasztóvédelemmel összefüggő munkája kapcsán nyílt konzultációs lehetőség egyfelől az elméleti háttér, valamint egyes elvi jellegű megfontolások, másfelől a reklámokkal összefüggő bizonyítási kérdések, valamint az ügyek megfelelő kiválasztása és az optimális szankció körében.

260 Consumer Protection Cooperation System

261 Unfair Commercial Practices

262 Directorate General for 'Health and Consumers'

263 A ROK tevékenységéről részletes beszámoló olvasható az 5.2.2. fejezetben (Az OECD-Magyar Budapesti Versenyügyi Regionális Oktatási Központ tevékenysége).

264 Central European Competition Initiative. Lásd részletesen 908. pont.

265 Federal Trade Commission

902. A GVH munkatársai továbbra is aktív résztvevői az **Európai Forensic IT**²⁶⁶ éves találkozóknak és az ahhoz kapcsolódó munkacsoporti tevékenységnek. A tagok az egymásnak történő technikai segítségnyújtás mellett közös képzésekkel segítik a naprakész ismeretek megszerzését. 2009-ben az olasz versenyhatóság koordinálásával a hálózat tagjai európai uniós pályázati forrásból háromszázötvenezer eurót nyertek képzési célokra.

5.2.2. Az OECD-GVH Budapesti Versenyügyi Regionális Oktatási Központ tevékenysége

903. Az OECD-GVH Budapesti Versenyügyi Regionális Oktatási Központ (ROK) 2005. február 16-án jött létre az OECD és a GVH közötti megállapodással és magyar kormány anyagi támogatásával. Az alapító okirat szerint a ROK az OECD Versenyügyi Részlege és a GVH szakmai hátterére építve oktatási és szakmai programok szervezésén keresztül nyújt segítséget elsősorban a kelet-, délkelet- és közép-európai országok versenyhatóságai számára.²⁶⁷

904. A ROK létrehozásának elsődleges célja a versenypolitika, versenyjog és a versenykultúra fejlesztése, valamint a versenyhatóságok munkájának elősegítése, hozzájárulva a verseny javításához és ezzel a gazdasági növekedéshez, amelyet különböző szakmai programokon keresztül valószínűsít meg a ROK munkatársai. A GVH fontosnak tartja a saját gyakorlati tapasztalatainak továbbadását a hasonló fejlődési stádiumokat bejáró kelet- és délkelet-európai államok számára. A hivatal munkatársainak saját tapasztalata is van arról, hogy milyen is az ilyen jellegű képzésen való részvétel: a kilencvenes évek első felében hasonló szemináriumokon és konferenciákon ismerkedhettek meg a hivatal munkatársai a fejlettebb jogrendszerek versenyjogi, versenypolitikai tapasztalataival és szerezhettek ezzel első kézből nélkülözhetetlen ismereteket.

905. A ROK révén e vonatkozásban Magyarország és a GVH szellemi központként vezető szerepet kapott a régió belül az átmeneti gazdaságok fejlesztésében való részvétel és technikai segítségnyújtás terén, minthogy a ROK működése elismerteti a magyar versenyjog és annak alkalmazásának régió belüli fejlettségét.

²⁶⁶ Az európai versenyhatóságok kezdeményezésére 2002-ben a versenyfelügyeleti eljárásokban alkalmazható elektronikus bizonyítékok beszerzésével és elemzésével, valamint azok jogszerű felhasználásával (Forensic IT) összefüggő jogi és technikai kérdések tisztázása, illetve tapasztalatcsere céljából létrehozott hálózat, melyhez csatlakozott az EFTA, valamint az Európai Bizottság is.

²⁶⁷ A ROK honlap címe a következő: www.OECDHungaryCompetitionCentre.org, illetve a honlap elérhető a GVH honlap (www.gvh.hu) nyitóoldalán elhelyezett RCC logóra kattintva is.

906. A ROK többek között a következő témakörökkel foglalkozik: versenyjogi ügyek elemzése, vizsgálati technikák, versenyjogi alapelvek a szabályozási reform során, bírák képzése, jogérvényesítési prioritások, irányelvek, politikák, gyakorlatok és eljárások, a régió hatóságai közötti együttműködés keretei, versenypártolás és kommunikációs eszköztár, a versenyhatóságok és az ágazati szabályozó szervek kapcsolata, valamint a versenyjog és versenypolitika általános kereteibe tartozó egyéb témák. E témákban a rendszeres találkozókra tréningprogramok, szemináriumok és tanfolyamok keretében kerül sor.

907. A ROK **négy típusú programcsoportot** foglal magában. Az első csoportba a kelet-európai országok és a balkáni térség országai versenyhatósági szakembereinek képzései tartoznak, név szerint: Albánia, Azerbajdzsán, Bosznia-Hercegovina, Bulgária, Fehéroroszország, Grúzia, Horvátország, Macedónia, Moldova, Montenegró, az Orosz Föderáció, Örményország, Románia, Szerbia és Ukrajna. Ezek az országok azonos történelmi örökséggel rendelkeznek: gazdaságukat központi tervgazdálkodás jellemezte. A ROK elsődleges célként jelöli meg ezen országok piacgazdaságra való átállásának elősegítését.

908. A ROK munkájának másik kedvezményezettje az az országcsoport, amelynek tagjai a Közép-Európai Versenyügyi Kezdeményezés (CECI) keretében tevékenykednek együtt. A 2003-ban életre hívott CECI versenyjogi témákban nyújt együttműködési fórumot az érintett közép-európai versenyhatóságoknak. A CECI versenyhatóságok közötti (és nem államok közötti) hálózati jellegű együttműködés, amely elsősorban tréningprogramokban és informális találkozókban ölt testet. A CECI-ben résztvevő országok: Ausztria, Cseh Köztársaság, Lengyelország, Szlovákia, Szlovénia, valamint Magyarország. Ausztria állandó megfigyelőként vett részt a CECI programjain annak megalapítása óta, majd 2009-ben teljes jogú tagként csatlakozott hozzá. A résztvevő országok azonos földrajzi területen helyezkednek el, alapjában véve hasonló kulturális tradíciókkal és történelmi tapasztalatokkal rendelkeznek, valamint többé-kevésbé azonos fejlettségi fokon állnak. Mindezekből kifolyólag versenyhivatalaik számos közös kihívással és nehézséggel néznek szembe, illetve esetenként olyan piacokat kell felmérniük, elemezniük, amelyek regionális voltak következtében átfedik egymást vagy kapcsolódnak egymáshoz, továbbá gyakran azonos ügyfélkörrel kell kapcsolatba lépniük.

- 909.** A ROK tevékenységének harmadik ágát maga a GVH adja. A ROK a GVH munkatársai számára is rendez különféle versenyjogi és versenypolitikai témákban továbbképzéseket, találkozókat a ROK programjaira érkező előadókkal. E tréningprogramok tematikája általában egy éppen folyamatban lévő feladathoz kötődik vagy rendkívül aktuális, napirenden lévő témához kapcsolódik. A szemináriumok kiváló lehetőséget nyújtanak a GVH munkatársai számára nemzetközi antitröszt elméletek és a versenyjogi jogérvényesítés megismerésére.
- 910.** A ROK negyedik célcsoportját az Európai Unió tagállamaiban versenyjoggal foglalkozó bírák képezik. A bírák számára rendezett szemináriumok a versenyjog és a közgazdaságtan minél mélyebb megértését mozdítják elő, lehetővé teszik a véleménycserét az EU versenyjogának fejleményei tekintetében, és nem utolsósorban alkalmat adnak a versenyjogi esetek kapcsán felmerülő legfőbb kihívások bírói szemszögből történő megvitatására. A bírói szemináriumokat az OECD Versenyügyi Részlege, az Európai Versenyjogi Bírók Szövetsége és a ROK együttesen rendezi meg. A 2009-es év bírónak szóló második szemináriumának megrendezéséhez az Európai Unió Bizottsága nyújtott anyagi támogatást.
- 911.** A ROK működése tekintetében az alapító okirat meghatározza, hogy a ROK tevékenységével kapcsolatos fő kérdésekben a GVH és az OECD együttesen hoz döntést. A folyamatos együttműködés mellett a felek évente összeülnek, hogy értékeljék a ROK működését és éves teljesítményét, hogy elkészítsék a következő év képzési tervét, illetve felállítsák a költségvetés főszámain. A ROK a hivatalon belül szervezetileg a Főtitkárság Versenykultúra Központjához tartozik, azonban azon belül elkülönült költségvetéssel rendelkezik. A hivatal részéről a ROK működését a GVH főtitkára, a GVH VKK vezetője irányítja.
- 912.** A ROK munkája az OECD és a GVH szakmai hátterére épül. A GVH felelős a ROK eseményekkel kapcsolatban felmerülő valamennyi gyakorlati kérdés és feladat megoldásáért. Az OECD-ben foglalkoztatott ROK munkatárs hívja meg az előadókat a szemináriumokra, és ő állítja össze az adott esemény programját is. A GVH minden szemináriumra delegál előadót vagy paneltagot. Az előadók OECD tagállamokból érkeznek.
- 913.** A ROK finanszírozásának kérdését illetően a GVH – az éves költségvetésében külön erre a célra kapott támogatás formájában – kötelezettséget vállal arra, hogy biztosítja a ROK működéséhez szükséges anyagi fedezetet, valamint évente önkéntes hozzájárulást ad az OECD-nek a Párizsban foglalkoztatott munkatárs költségeinek fedezésére. Ezen túlmenően mindkét fél együttműködik annak érdekében, hogy további pénzügyi forrásokat tudjanak mozgósítani az alapító okiratban szereplő célok megvalósítására.
- 914.** A ROK – működését tekintve – egy virtuális központ, amely a GVH épületében kapott helyet. A virtuális felépítésnek köszönhetően a ROK pénzügyi alapjait teljes egészében az alapító okiratban foglalt célok megvalósítására fordíthatja, azaz szemináriumokat szervez, hogy minél több résztvevőt fogadhatson és képezhessen. Mindezek mellett a virtuális szerkezet lehetővé teszi a változó körülményekhez való minél gyorsabb és rugalmasabb alkalmazkodást is.
- 915.** Az előző évekhez hasonlóan a ROK 2009-ben is nagy számban kínált érdeklődésre számot tartó témákat és rendezvényeket. Összesen kilenc, a versenyhatóságok legfontosabb hatásköreit, valamint a versenyjog területén bevált gyakorlatokat középpontba állító esemény zajlott le a ROK szervezésében. A ROK 2009-ben – néhány újítás mellett – folytatta sikeres kezdeményezését a versenyszabályozás és az ágazati szabályozás közötti kapcsolatokkal foglalkozó szeminárium megrendezésével.
- 916.** A ROK 2009-ben – valamennyi rendezvényét számításba véve – összesen 269 résztvevőt és 65 előadót látott vendégül programjain, ami 833 ember napnyi szakmai képzést jelent. Tizenöt ország vagy nemzetközi szervezet szakértői, 36 ország résztvevői látogatták a ROK programjait. A résztvevők között voltak Albánia, Ausztria, Azerbajdzsán, Bosznia-Hercegovina, Bulgária, Csehország, az Egyesült Királyság, Észtország, Fehéroroszország, Finnország, Franciaország, Grúzia, Hollandia, Horvátország, Izrael, Kazahsztán, Koszovó, Kirgizisztán, Lengyelország, Lettország, Litvánia, Macedónia, Moldova, Montenegró, Németország, Olaszország, Oroszország, Örményország, Portugália, Románia, Svédország, Szerbia, Szlovákia, Szlovénia, Ukrajna, és Magyarország képviselői. Az előadók Albánia, Ausztria, az Egyesült Államok, az Egyesült Királyság, az Európai Bizottság, Finnország, Franciaország, Hollandia, Írország, Kanada, Magyarország, Németország, az OECD, Olaszország, Portugália és Svédország szakértői voltak.
- 917.** A ROK elsődleges célcsoportja számára szervezett rendezvényeit a meghívott vendégek tapasztalati szintje és a felvetett témák komplexitása alapján két típusra lehet bontani: középfokú és emeltszintű szemináriumokra. A 2009.

évi szemináriumok közül kettő volt középfokú, tehát két évnél hosszabb munkatapasztalattal rendelkező szakemberek részvételével zajlott, és ugyancsak kettő volt emelt-szintű, amelyre öt évnél hosszabb munkatapasztalattal rendelkező résztvevőket hívott meg a ROK. A hagyományoknak megfelelően az OECD által korábban Bécsben megrendezett kététes versenypolitikai szeminárium is a ROK éves programjának részét képezte.

918. 2009-től újjáértékelte a ROK, hogy évente egy szemináriumot célországai valamelyikében rendez. A kihelyezett szeminárium egyedisége abban áll, hogy a program elsődlegesen a fogadó versenyhatóság igényeire szabott, a fogadó versenyhatóság által bemutatott ügyeket elemzi, és a versenyhatóság munkatársai nagyobb létszámban vehetnek részt a tréningen, miközben természetesen a teljes célcsoport meghívást kap a rendezvényre. A ROK történetében először Albániában rendezett ilyen képzési programot. Ez a szeminárium az elsődleges célcsoport számára szervezett középfokú, emeltszintű, valamint a kététes versenypolitikai szemináriummal, illetve a vezetői találkozóval együtt képezte a ROK alaptevékenységének keretében szervezett programok körét.

919. A ROK 2009-ben is rendezett szemináriumot az európai bírók részére, sőt ez volt az első év, amikor egy éven belül két ilyen eseményt is szervezett. A ROK 2009-ben eredményesen pályázott az Európai Bizottság által, bírók versenypolitikai képzéséhez nyújtott anyagi támogatásra. A sikeres pályázat eredményeképpen a 2009. novemberi és 2010. februári bírói szeminárium költségeinek 75%-át uniós forrásokból fedezi a ROK.

920. A 2009. év első, a kelet- és dél-európai országok részére szervezett szeminárium március 9-13. között került megrendezésre. A középfokú „**Vertikális korlátozások**” tréningprogramon huszonhét versenyhatósági kolléga vett részt tizennégy ország képviselőjében. A rendezvény során a résztvevők megvitatták a témához kapcsolódó legfontosabb elméleti és gyakorlati kérdéseket, így például a versenytörvények alkalmazását és a piactorzító hatás felmérését az ilyen esetekben. A résztvevők a szokott módon ismertethették a saját hatósági gyakorlatukban felmerült legérdekesebb eseteket, melyeket, mint minden előadást, a hallgatóság kommentálhatott. Az előadói panel tagjai összesen hét előadást tartottak, melyeknek témái széles skálát öleltek fel, csakúgy, mint az egy adott esetre, problémára adott megoldási javaslatok és ötletek is, az eltérő jogszabályi környezetnek és gyakorlatnak megfelelően.

921. A kelet-európai és dél-európai országok versenyhatósági kollégái részére szervezett szemináriumok sorában a második esemény április 27-30. között az „**Összefonódások**” kérdéskörével foglalkozott. Az emelt szintű programon tizenhárom ország tizenhat versenyhatósági szakértője vett részt. Ez volt a második ROK szeminárium, mely teljes egészében egy hipotetikus esettanulmány feldolgozására épült. Két cég összeolvadását vizsgálták a résztvevők, és döntöttek annak engedélyezése vagy elutasítása felől. Ehhez interjúk, dokumentumok, szakértői elemzések álltak a rendelkezésükre. A résztvevők mindezt több csoportra bontva tették, lehetőséget biztosítva ezzel arra, hogy különböző döntések szülessenek. A résztvevők és az előadók számára is érdekes volt megtapasztalni, hogy hogyan, milyen eredménnyel tudnak a különböző jogszabályi háttérrel és eljárásrenddel rendelkező hatóságok szakértői együttműködni. A résztvevőknek hat témában nyílt lehetőségük előadói prezentációk meghallgatására, melyek nagyban segítettek az eset egyes részeinek feldolgozását. Ezek a következők voltak: a releváns piac meghatározása, a piacra lépés korlátai, versenykorlátozó magatartások, bizonyítékok értékelése, kötelezettségek meghatározása a versenyproblémák kiküszöbölése érdekében, uniós összefonódási irányelvek.

922. Az általános programok sorában a harmadik szeminárium megrendezésére szeptember 28. és október 2. között került sor, a „**Kartell-ellenes fellépés**” témakörében, középfokú szinten. A tizennégy országból érkező tizenöt szakértő a téma elméleti háttérének és aktualitásainak megismerése mellett gyakorlati ismereteket is szerezhettek. Az előadók az OECD árfelverés elleni küzdelmet segítő iránymutatásai alapján bemutatták, hogy miként lehet felfedezni és megelőzni az összejátszást a közbeszerzési eljárásokban. A program második része egy képzeletbeli aszfalt-kartellről szóló eset kimerítő elemzését ölelte fel, amelyet szakértők által tartott, kartellekről és a kartell-ellenes vizsgálatok különböző aspektusairól szóló előadások színesítettek. A mintaeljárást három lépcsőben folytatták le a résztvevők. Az első részben egy tanúval, egy szakértővel és a rendelkezésre álló dokumentumokkal ismerkedtek meg. Ezt követően vásárlókkal, illetve az egyik együttműködés mellett döntő kartellező cég képviselőjével találkoztak. Az utolsó lépcsőben a feltételezett kartellben résztvevő mindegyik cég képviselőjét meghallgatták. A hipotetikus esettanulmány feldolgozása során a résztvevők kis létszámú csoportokban külön-külön is megvitatták a szükséges lépéseket. A csoportok végül átnézték az általuk levont következtetéseket, majd közösen döntöttek az eljárás további lépéseiről.

- 923.** 2009. második emelt szintű általános programja december 1-4. között került megrendezésre. A „**Versenypolitika és versenyfelügyelet a légiforgalmi szektorban**” szemináriumon tizenhárom ország huszonöt szakértője vett részt. A szeminárium a versenypolitika légiforgalmi piaci alkalmazása során felmerülő, a szabályozó szervek és a versenyhatóságok közös feladataival és a hatóságok eltérő hatásköreivel foglalkozott. Az előadók a szektor európai uniós szabályozási harmonizációjára, az Európai Bizottság szerepére és az egyes ágazati vizsgálatok elemzésére fókuszáltak. Ilyen volt például az Egyesült Királyság versenyhatóságának nemrég közzétett reptereket vizsgáló tanulmánya. A témákat előadások és esettanulmányok segítségével dolgozták fel az OECD tagországokból érkezett versenyjogi szakértők. A 34 résztvevő közül többen saját gyakorlatukból származó eseteket is ismertettek.
- 924.** 2009. június 15-17. között a ROK egy különleges szemináriumot szervezett a „**Vertikális korlátozások**” témakörében: a program az egyik célsországban, Albániában került megrendezésre. Az új típusú szeminárium célja, hogy a szemináriumnak otthont adó ország versenyhatósága akár teljes létszámban képviseltesse magát. A témák és a program egésze is ennek megfelelően a vendéglátó hatóság igényei szerint került kialakításra. Az esemény további sajátossága volt, hogy az albán versenyhatóság egyes szakértői is helyet kaptak az előadók között. Elsősorban nemzeti sajátosságairól, kiemelt eseteikről számoltak be. A rendezvényre természetesen a ROK programjain résztvevő valamennyi hatóság meghívást kapott, így végül tizenhárom ország harmincnégy nemzeti szakértője vett részt, tehát a ROK legnagyobb létszámú szemináriumaihoz tartozik ez az esemény. Az előadások a vertikális korlátozásokhoz kapcsolódó közgazdasági és jogi témákon túl a hatóságok hatékony működésének fontosabb kérdéseit, valamint jelentős, az előadók gyakorlatából származó ügyek bemutatását foglalták magukba. A rendezvény az albán média érdeklődését is kiváltotta. A szeminárium nagy sikere a program folytatására ösztönöz, így a ROK a jövőben is tervezi hasonló rendezvények szervezését.
- 925.** 2009-ben immáron harmadik alkalommal rendezte meg a ROK kéthetes „**Versenypolitikai Szemináriumát**” július 6-17. között. A rendezvényen tizenöt ország versenyhatóságának 39 képviselője vett részt. A ROK rendezvényeken rendszeresen részt vevő országok delegáltjain kívül észt, lett, litván és kazah szakemberek is megjelentek a programon. Ez volt az első alkalom, hogy a kéthetes versenypolitikai szeminárium során egyes országok delegáltjai vagy csak az első vagy csak a második héten vettek részt.
- Ezáltal a delegáló hatóságoknak lehetőségük nyílt arra, hogy a heti témáknak megfelelő szakterületen dolgozó kollégákat küldhessék a programra. Az előadói panel tagjai a két hét során a témáknak megfelelően cserélődtek, így összesen tíz előadó vett részt a programon. Az esemény több jelentős témakört is érintett, minthogy az alábbi szekciókból épült fel: az első héten összeolvasások, kartellek és horizontális megállapodások, a második héten erőfölénnyel való visszaélés, vertikális korlátozások. Valamennyi témában elhangoztak szakértői előadások, illetve résztvevői esettanulmányok is, az előbbiből tizenegy, az utóbbiból huszonhét. A program során egy rövid hipotetikus esettanulmányt is feldolgoztak a résztvevők.
- 926.** 2009. november 6-án került megrendezésre az „**Éves Vezetői Találkozó**”, melyre a ROK a célcsoport országok versenyhatósági vezetőit hívta meg. Összesen huszonhárom fő vett részt az eseményen. A találkozó programja két különböző szekcióból állt. Dél előtt egy szakmai tanácskozás keretében az üzemanyag-ágazatban felmerülő versenyrel kapcsolatos kérdéseket vitatták meg a jelenlévők. Három szakértő tartott előadást a témával kapcsolatban, amelyeket a résztvevők rendkívül aktuálisnak és a versenyhatóság életében is hangsúlyosan jelenlévőként aposztrofáltak. A délutáni ülés a ROK utóbbi egy éves munkájával és 2010. évi programjával foglalkozott.
- 927.** A ROK 2009. február 13-14. között immár ötödször rendezte meg hagyományosnak számító „**Európai Bírói Szemináriumát**”. A korábbi hasonló rendezvényekhez képest a ROK ezúttal szűkebb résztvevői csoportot céltott meg, mivel a kisebb csoportokban végzett, a bírók aktívabb részvételét célzó munkát kívánta előtérbe állítani.
- 928.** Az eseményre tizenhat országból 34 bíró érkezett. A résztvevők többsége ezúttal is olyan országot képviselt, melyben a versenyfelügyelet a jogalkalmazás viszonylag új területe és legfeljebb két évtizedes múlttal rendelkezik. Sok résztvevő a korábbi bírói szemináriumok legalább egyikén is jelen volt már. A hat előadó a program alapját képező ismeretek átadásán túl az esettanulmányok feldolgozásában is a résztvevők segítségére volt. A szeminárium fő célja természetesen ismét az volt, hogy a versenyjogot és közgazdaságtant mint egységes eszközrendszert ismerhessék meg a bírák, hiszen elsődleges fontosságú, hogy a bíróságok és a versenyhatóságok egymás munkáját folyamatosan nyomon kövessék. A szeminárium középpontjában a különféle versenykorlátozó megállapodások álltak. Az EK 81. cikkely keretei között taglalt horizontális megállapodások elemzése, az információcseré és a közvetett

bizonyíték használatának tanulmányozása különös hangsúlyt kapott az előadások során. De szó esett a vertikális korlátozásokról és a tagállamok közötti kereskedelem érintettségének kérdésköréről is. Kartellek ezúttal nem képezték a szeminárium programját. A viszonylag szűken meghatározott témaválasztás elsősorban arra szolgált, hogy a horizontális és a vertikális gyakorlat közötti különbségeket és egyezőségeket mélyebben megismerjék a résztvevők. Egy bírósági minta-tárgyalóteremben zajló hipotetikus eset is a program részét képezte, mely egy korábban lezárt ügyet rekonstruált. A tárgyaló feleket a jogász és közgazdász előadók képviselték, a bírák pedig a hallgatóság soraiból kerültek ki.

- 929.** A 2009. év második „Európai Bírói Szeminárium” november 20-21. között került megrendezésre. Ezt a programot Európai Bizottságtól pályázat útján nyert források felhasználásával szervezte a ROK. Tizenhét ország 42 bírója vett részt a rendezvényen. Ez a szeminárium sorban a hatodik, versenyjogi bíróknak szóló esemény volt. Témáját tekintve elsődlegesen az erőfölényes helyzetben lévő vállalatok nem árral kapcsolatos magatartásait helyezte vizsgálódása középpontjába, ekképpen egészítve ki a 82. cikkel foglalkozó 2008. novemberi szemináriumot. A további témák között szerepelt az üzletkötéstől történő elzárkózás, az alapvető szolgáltatások kérdése, és egyéb olyan magatartásformák, amelyek fogalmilag e magatartásokhoz kötődnek, mint például az árprés alkalmazása. Mindezekon túl hosszas beszélgetés folyt a belépési korlátok problémájával kapcsolatban, amely sok, a 82. cikket érintő versenyjogi esetben kulcsfontosságú körülményt jelent. Nagy érdeklődésre tartottak számot a nemzeti bíróságok és az Európai Bizottság közötti együttműködést taglaló felszólalások is. A program során szerzett elméleti ismereteket a résztvevők a gyakorlatban is próbára teheték, ugyanis a korábbi nagy sikerre való tekintettel ezúttal is lehetőség nyílt egy eset szimulált körülmények között történő vizsgálatára, tárgyalására.

VI. MŰKÖDÉSI FELTÉTELEK ÉS EGYÉB INFORMÁCIÓK

- 930.** A GVH 2009. évi költségvetésének kiadási és bevételi főösszegét az Országgyűlés 1652,4 M Ft-tal hagyta jóvá, amelyből a GVH igazgatási költségvetése 1607,3 M Ft, a fejezeti egyensúlyi tartalék összege 45,1 M Ft volt. Az évközi kormányzati, felügyeleti, illetve saját hatáskörű módosításokat követően a fejezet főösszege 468,9 M Ft-tal emelkedett, amely a GVH VKK által felhasznált összegből, eljárási díj felhasználásból, meghatározott foglalkoztatási jogviszonyhoz (nemzeti szakértőként, ösztöndíjasként foglalkoztatottak, prémium évek programban résztvevők) kapcsolódó többlettámogatásból, technikai segítségnyújtási programban való részvételhez kapott forrásból és maradvány felhasználásból adódott.
- 931.** A feladatok ellátásához engedélyezett létszám 125 fő volt. A 2009. évben a hivatal ösztöndíjas foglalkoztatás keretében 12 pályakezdővel állt szerződésben. Ez a foglalkoztatás nem azonos a köztisztviselői munkavégzéssel, de lehetőséget teremt a fiataloknak arra, hogy a GVH feladatait, illetve az egyes szervezeti egységek tevékenységét megismerjék, és a tanultakat a gyakorlatban hasznosítsák. Az ösztöndíjas munkájának irányítását, ellenőrzését a GVH-ban az adott szervezeti egységen dolgozó szakmai segítő végzi.
- 932.** A GVH kiadásainak forrását alapvetően továbbra is költségvetési támogatás biztosította. A fejezeti egyensúlyi tartalék a jogszabályi előírásoknak megfelelően felhasználásra került.
- 933.** Az év folyamán – az előző éveknek megfelelően – a kötelezettségvállalások minden esetben figyelembe vették a hivatal pénzügyi lehetőségeit, így likviditási probléma nem merült fel. A GVH anyagi helyzetét és előirányzatainak felhasználását a 14. számú táblázat mutatja be.
- 934.** A GVH eljárásai során kiszabott versenyfelügyeleti bírság, valamint az eljárási díj a központi költségvetés központosított bevételét képezi. 2009-ben versenyfelügyeleti bírság révén 6.282,4 M Ft, eljárási díj címén 140,4 M Ft összegű bevétel folyt be. A GVH az eljárási díjából 94,2 M Ft-ot a versenyfelügyeleti eljárások, valamint az ágazati vizsgálatok során felmerült költségek finanszírozására fordított.
- 935.** A versenytörvény 43/A. §-a értelmében a GVH a versenykultúra fejlesztésére jogosult felhasználni az előző évben befolyt bírság teljes összegének legfeljebb 5 %-át, 2009.

június 1-től pedig az előző két évben befolyt bírság teljes összege egy évre számított átlagának legfeljebb 10 %-át²⁶⁸, ami a hivatalon belül elkülönült költségvetéssel rendelkező VKK útján történik.²⁶⁹ A VKK által a 2009. évben e rendelkezésnek megfelelően felhasználható keret 345,9 M Ft volt. Az év folyamán a bírság bevételeiből összességében 169,4 M Ft került lehívásra. A GVH előirányzat-felhasználási keretszámláján ebből a bevétel 17,5 M Ft (a rendelkezésre álló összeg 5 %-a) volt, a VKK 2009. évi munkatervének I./13. pontja („A VKK működéséhez szükséges anyagi fedezet biztosítása”) alapján. A VKK előirányzat-felhasználási keretszámláján pedig ebből a bevétel 151,9 M Ft volt, amelyből 63,6 M Ft összegű kötelezettségvállalással terhelt előirányzat-maradvány keletkezett. A VKK költségvetési gazdálkodását a pénzügyi források ésszerű, megfontolt felhasználása jellemzi. A munkatervben meghatározott célok teljesítése érdekében létrejött kötelezettségvállalások a rendelkezésre álló keretből a pénzügyi kifizetésekhez igazodóan kerülnek lehívásra. 2009. évben ennek alapján a keretösszeg 49 %-a került felhasználásra, tehát 176,5 M Ft a központi költségvetés bevétele maradt.

- 936.** Szintén elkülönült költségvetéssel működik a ROK. A ROK tevékenységének beszámolója az 5.2.2. fejezetben olvasható. A ROK tevékenységei ellátására a 2009. évben 106,8 M Ft állt rendelkezésre, amelyből 104,9 M Ft volt az eredeti előirányzat és 1,2 M Ft volt a 2008. évi kötelezettségvállalással terhelt maradvány felhasználásához, és 0,7 M Ft volt az egyéb bevételekhez kapcsolódó módosítás. 2009-ben 18,5 M Ft összegű kötelezettségvállalással terhelt maradvány keletkezett, amelynek felhasználása 2009. első negyedévében megtörtént.
- 937.** Az Állami Számvevőszék (ÁSZ) a hivatalnál 2009-ben a 2008. évi költségvetés végrehajtásának, illetve a 2010. évi költségvetés tervezésének ellenőrzése érdekében folytatott le vizsgálatot. Az elvégzett ellenőrzések során az ÁSZ jogszabályba ütköző hiányosságot nem tárt fel.
- 938.** Az előző évek gyakorlatának megfelelően a munkatársaknak lehetőségük volt mind hazai, mind külföldi szakmai szemináriumokon, konferenciákon való részvételle. A munkatársak versenyjogi ismereteinek növelése érdekében a hivatal tovább bővítette a könyvtár szakkönyv állományát.
- 939.** A GVH 2009 során – a korábbi évekhez hasonlóan – nagy hangsúlyt fektetett arra, hogy munkatársai közvetlen tapasztalatokat nyerjenek az uniós jog alkalmazásáról. Ezért 2009-ben a GVH két hivatali munkatárs számára lehetővé tette az Európai Bizottság Verseny Főigazgatóságán szakmai gyakorlat eltöltését, két további munkatárs pedig nemzeti szakértőként dolgozott a Bizottságnál. Emellett egy munkatárs – 18 hónapra meghosszabbított – munkavégzését biztosította a hivatal az OECD párizsi központjában.
- 940.** A GVH a munkatársai részére 0,6 M Ft összegben biztosított lakás vásárlásához, illetve korszerűsítéséhez munkáltatói kölcsönt.

²⁶⁸ E rendelkezést a 2010. január 1-jén hatálybalépő 2009. évi CIX. törvény oly módon módosította, hogy a GVH a versenykultúra fejlesztésére, valamint az OECD-GVH Budapesti Versenyügyi Regionális Oktatási Központ működtetésére jogosult felhasználni az előző két évben befolyt bírság teljes összege egy évre számított átlagának legfeljebb huszonöt százalékát.

²⁶⁹ A VKK tevékenységének beszámolója a 4.1. fejezetben olvasható.

TÁBLÁZATOK

TÁBLÁZATOK JEGYZÉKE

A GVH ELJÁRÁSAI

1. Az elintézett bejelentések és panaszok jellemző adatai
  - 1/A. A közösségi eljárásokban való együttműködés
2. Az eljárások összefoglaló adatai
3. A vizsgálati szakaszban lezárt ügyek
4. A Versenytanács által hozott ügyzáró döntések²⁷⁰
  - 4.1. Fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolása
    - Fogyasztókkal szemben tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalma
  - 4.2. Erőfölénnyel való visszaélés
  - 4.3. Versenykorlátozó megállapodások
  - 4.4. Összefonódások
5. Bírságok
6. Versenytanácsi ügyzáró határozatok a bíróságon (előző versenytörvény)
7. Versenytanácsi ügyzáró döntések a bíróságon (jelenlegi versenytörvény)
8. Marasztalással zárult versenytanácsi határozatok – fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolásának tilalma
9. A versenykorlátozó megállapodásokkal kapcsolatos versenytanácsi határozatok
10. A vállalkozások összefonódásának ellenőrzése
11. Kötelezettségvállalásra tekintettel hozott ügyzáró döntések

A GVH EGYÉB TEVÉKENYSÉGEI ÉS JELLEMZŐI

12. A GVH versenykultúra fejlesztésére irányuló tevékenysége
13. Az OECD-GVH Budapesti Versenyügyi Regionális Oktatási Központ rendezvényei
14. A GVH anyagi helyzete

270 Az ügyzáró versenytanácsi döntéseket bemutató táblázatokban használjuk a GVH beavatkozás fogalmát. Ez a fogalom azt ragadja meg, hogy a GVH versenyfelügyeleti eljárásai révén elvileg – a GVH Versenytanácsa ügyzáró döntéseiből kiolvasható módon – a versennyel kapcsolatos folyamatok másként alakultak, mint ahogy egyébként alakultak volna. A GVH beavatkozás gyűjtőfogalom amely ügýtípusonként eltérő konkrét tartalommal bír.

Ide tartozik az ügyzáró döntések közül a jogsértés megállapítását kimondó határozat. Szintén ide tartozik a kötelezettségvállalásra tekintettel hozott megszüntető döntés (hiszen ilyenkor az eljárás alá vont kötelezettséget vállal arra, hogy magatartását összhangba hozza a törvénnyel). Ugyancsak ide tartozik az engedély megtagadása vagy feltételhez kötése, és a GVH versennyel kapcsolatos aggályainak önkéntes figyelembe vétele, vagyis a kérelem visszavonása vagy a megállapodás/tranzakció módosítása (hiszen ilyenkor a GVH fellépésére a vállalkozások tervei nem vagy nem eredeti formájukban valósulnak meg). Nem öleli fel viszont a GVH beavatkozás fogalma a pusztán az adminisztratív kötelezettségek elmulasztása (pl. engedélykérés elmulasztása összefonódás esetén) miatt megállapított jogsértést, hiszen ez önmagában az itt használt értelemben nem gyakorol hatást a piacra, mint ahogy a – kötelezettségvállalásra tekintettel hozott megszüntető végzésen kívül – más ügyzáró és a nem ügyzáró végzéseket sem.

Fontos ugyanakkor észrevenni, hogy a GVH beavatkozás fogalma nem azonos a GVH működése révén kifejtett hatással. Egyfelől, a gyakorlatban sajnos GVH beavatkozás esetén sem feltétlenül következik be tényleges hatás, vagyis a jogkövetés. Másfelől, a GVH beavatkozás nem fed le minden lehetséges hatást. Először, a GVH nem kizárólag a versenyfelügyeleti eljárásokon keresztül hat a piaci folyamatokra. Másodsor, a GVH beavatkozásnak nem minősülő döntései egy részének is van hatása a piaci szereplők magatartására (például azáltal, hogy befolyásolja a jogértelmezést és a jogfejlődést). Végül pedig, a versenyjog, illetve a GVH pusztá léte is hat a piacra (például bizonyos versenyellenes magatartásokat eleve nem tanúsítanak egyes vállalatok önkéntes jogkövető hozzáállásuk, vagy a versenyjog alkalmazási lehetőségének visszatartó ereje miatt). E hatások, illetve az ezeket kiváltó GVH tevékenységek nem számszerűsíthetők ugyan, és nem olvashatók ki objektíven a versenytanácsi döntésekből, de kétségekívül léteznek.

A GVH ELJÁRÁSAI

1. A 2009-ben elintézett bejelentések és panaszok jellemző adatai

Megnevezés	Bejelentések száma	Panaszok száma	Összesen
1.1 Az elintézett bejelentések és panaszok száma	276	1058	1334
Az elintézett bejelentésekből ill. panaszokból a bejelentő/panaszos			
- magánszemély	138	849	987
- vállalkozás	111	110	221
- érdekvédelmi szervezet	19	74	93
- egyéb	8	25	33
1.2 Az elutasított bejelentések és panaszok száma	219	906	1125
az elutasítások száma és megoszlása indokok szerint*	351	1052	1403
Tpvt.			
- tárgyi hatály hiánya	41	115	156
- személyi hatály hiánya	4	2	6
- időbeli hatály hiánya, elévülés	2	1	3
- területi hatály hiánya	0	0	0
- Tpvt. II. fejezet hatálya alá esik a magatartás	0	6	6
- külön speciális törvény is alkalmazható, más hatóság hatásköre	17	67	84
- a magatartás a Tpvt. III-VI. fejezeteinek rendelkezéseit nem sérti	98	270	368
- csekély súlyú	23	50	73
- korábban elbírált ügy	1	9	10
- folyamatban lévő ügy	14	17	31
- a bizottság már eljár az ügyben	0	0	0
- a bizottság eljárása folyamatban van	0	0	0
- másik versenyhatóság már eljár az ügyben	0	0	0
- másik versenyhatóság eljárása folyamatban van az ügyben	0	0	0
- mellőzés	0	23	23
Tpvt. összesen:	200	560	760
Fttv.			
- tárgyi hatály hiánya	10	45	55
- személyi hatály hiánya	0	1	1
- időbeli hatály hiánya, elévülés	0	1	1
- területi hatály hiánya	0	0	0
- nem áll fenn a GVH hatásköre a verseny érdemi érintettségének hiánya miatt	31	84	115
- nem áll fenn a GVH hatásköre az Fttv. 10. §-ának (4) bekezdése alapján	0	0	0
- külön speciális törvény is alkalmazható, más hatóság hatásköre	19	74	93
- korábban elbírált ügy	0	1	1
- folyamatban lévő ügy	8	20	28
- mellőzés	0	1	1
- a magatartás a Fttv. rendelkezéseit nem sérti	55	245	300
Fttv. összesen:	123	472	595
Grt.			
- tárgyi hatály hiánya	0	0	0
- személyi hatály hiánya	1	0	1
- időbeli hatály hiánya, elévülés	0	0	0
- területi hatály hiánya	0	0	0
- külön speciális törvény is alkalmazható, más hatóság hatásköre	0	2	2
- korábban elbírált ügy	0	0	0
- folyamatban lévő ügy	0	0	0

* Az elutasítási indokok száma több, mint az elutasított bejelentések/panaszok száma, mert egy ügy esetében több elutasítási indok is szerepelhet.

	- mellőzés	0	0	0
	- a magatartás a Grt. rendelkezéseit nem sérti	22	9	31
	Grt. összesen:	23	11	34
	Egyéb			
	- a magatartás a Kertv 7. par. rendelkezéseit nem sérti	4	0	4
	- a beadványt visszavonták	1	6	7
	- 2006/2004/EK rendelet	0	3	3
	Egyéb összesen:	5	9	14
1.3	Versenyfelügyeleti eljárás alapjául szolgáló bejelentések és panaszok száma	57	152	209
	- ezek alapján indult versenyfelügyeleti eljárások száma	43	61	104
1.4	Jogorvoslati kérelem (bejelentés elutasítása miatt) a Fővárosi bíróságnál	42	Nem értelmezhető	42
	Ebből:			
	- jogorvoslati kérelemnek helyt adó döntés	10	Nem értelmezhető	10
	- jogorvoslati kérelemnek helyt nem adó döntés	32	Nem értelmezhető	32

1/A. A közösségi eljárásokban való együttműködés 2009.

Bizalmas adatkezelés

1.	A FAH-rendszeren keresztül fogadott bizalmas dokumentumok száma	1326
2.	A FAH-rendszeren keresztül küldött bizalmas dokumentumok száma	65

Antitröszt eljárások

3.	A GVH által kettős jogalapon indított versenyfelügyeleti eljárások száma	10
4.	Az ECN-hez bejelentett, GVH által áttekintett eljárások száma	266
5.	Egyéb tagállami vagy bizottsági eljáráshoz kötődő áttekintett dokumentumok száma	289

Fúziós eljárások

6.	A Bizottság által megküldött, GVH által áttekintett un. CO- vagy RS- formanyomtatványok száma	263
7.	Bizottsági fúziós eljárásokhoz kapcsolódó egyéb áttekintett dokumentumok	340
8.	ECA-országok ²⁷¹ versenyhatóságai által nyújtott tájékoztatás keretében áttekintett értesítések száma	116
9.	A GVH által az ECA-országok részére nyújtott tájékoztatások száma	0

Információadás

10.	Eljáráshoz kötődő informális egyeztetések a GVH és a Bizottság között	9
-----	---	---

Az együttműködés intézményesített formái

11.	Tanácsadó Bizottság-i ülésre kapott meghívók száma, ebből	31
11/a.	a GVH részt vett konkrét eljáráshoz kapcsolódó ülésen	4
11/b.	a GVH részt vett jogszabály véleményezéssel összefüggő ülésen	2
12.	Konkrét eljáráshoz kapcsolódó szóbeli meghallgatásra szóló meghívások száma	10
12/a.	a GVH részt vett	3
13.	A GVH részvételével működő ECN- munkacsoportok és -almunkacsoportok száma	18
14.	A GVH részvételével megrendezett ECN-ülések száma	23

Egyéb

15.	Az Európai Bíróság GVH által véleményezett előzetes döntéseinek száma	0
-----	---	---

271 European Competition Authorities (ECA): az Európai Gazdasági Térséget (EGT) alkotó országok versenyhatóságainak az együttműködése

2. A 2009. évi eljárások összefoglaló adatai

A versenytörvény alapján lefolytatott eljárások száma	137
Ebből:	
a Versenytanács határozatával lezárva	90
a Versenytanács kötelezettségvállalást tartalmazó végzésével lezárva	3
a Versenytanács egyéb végzésével lezárva	20
a vizsgálati szakaszban végzéssel lezárva	24
A kereskedelmi törvény alapján lefolytatott eljárások száma	2
Jelentős piaci erővel való visszaélés	2
Ebből:	
a Versenytanács határozatával lezárva	0
a Versenytanács kötelezettségvállalást tartalmazó végzésével lezárva	0
a Versenytanács egyéb végzésével lezárva	1
a vizsgálati szakaszban végzéssel lezárva	1
Etikai kódex jóváhagyása	0
Az ártörvény alapján lefolytatott eljárások száma	0

3. Vizsgálati szakaszban végzéssel lezárult ügyek 2009-ben

Az összefonódás engedélyezése iránti kérelem visszavonása miatt	0
A hiánypótlás elmulasztása miatt	1
A versenytörvény 71/A. –a alapján	22
Egyéb okok miatt (pl. jogutód nélküli megszűnés)	1

4. A Versenytanács által 2009-ben hozott ügyzáró döntések**4.1. A fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolásának tilalma (Versenytörvény III. fejezet), valamint fogyasztókkal szemben tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalma (Fttv.)**

	Ügyek száma	Megoszlás (%)
Jogsértés megállapítása	46	90,2
Kötelezettségvállalás miatti megszüntetés	2	3,9
GVH beavatkozás összesen	48	94,1
Jogsértés hiánya	3	5,9
Egyéb	0	0,0
Ügyek összesen	51	100
GVH beavatkozáshoz kötődő bírság (MFt)	906,8	
Bírságkiszabással zárult ügyek száma	43	

4.2. Erőfölénnyel való visszaélés (versenytörvény V. fejezet)

	Kizsákmányoló	Korlátozó	Vegyes és egyéb	Összesen	Megoszlás (%)	Tagállamközi keresk. érintő ügyek száma
Jogsértés megállapítása	0	0	0	0	0,0	0
Kötelezettségvállalás miatti megszüntetés	1	0	0	1	100,0	0
GVH beavatkozás összesen	1	0	0	1	100,0	0
Jogsértés hiánya	0	0	0	0	0,0	0
Egyéb	0	0	0	0	0,0	0
Ügyek összesen	1	0	0	1	100,0	0
Ügyek megoszlása (%)	100,0	0,0	0,0	100,0		
Tagállamközi keresk. érintő ügyek száma	0	0	0	0		
GVH beavatkozáshoz kötődő bírság (M Ft)	0	0	0	0		
GVH beavatkozáshoz kötődő bírság megoszlása (%)						
Bírságkiszabással zárult ügyek száma	0	0	0	0		

4.3. Versenykorlátozó megállapodások (versenytörvény IV. fejezet)

	Horizontális	Vertikális	Vegyes	Összesen	Megoszlás (%)	Tagállamközi keresk. érintő ügyek száma
Jogszerűtlen megállapodás	3	1	2	6	85,7	2
Kötelezettségvállalás	1	0	0	1	14,3	1
GVH aggályainak önkéntes figyelembe vétele	0	0	0	0	0,0	0
GVH beavatkozás összesen	4	1	2	7	100,0	3
Egyedi mentesítés	0	0	0	0	0,0	0
Csoportmentesség megállapítása	0	0	0	0	0,0	0
Nem esik tilalom alám	0	0	0	0	0,0	0
Nem versenykorlátozó megállapodás	0	0	0	0	0,0	0
Egyéb	0	0	0	0	0,0	0
Ügyek összesen	4	1	2	7	100,0	3
Megoszlás (%)	57,1	14,3	28,6	100,0		
Csoportmentesség megvonása	0	0	0	0		
Tagállamközi keresk. érintő ügyek száma	2	0	1	3		
GVH beavatkozáshoz kötődő bírság (M Ft)	2 986	0	2 095	5 081		
GVH beavatkozáshoz kötődő bírság megoszlása (%)	58,8	0,0	41,2	100,0		
Bírságkiszabással zárult ügyek száma	3	0	2	5		

4.4. Összefonódások (versenytörvény VI. fejezet)

	Horizontális	Vertikális	Vegyes és egyéb	Összesen	Megoszlás (%)	Hivatalból indult	Hivatalból indult meg- oszlás (%)
Elutasítás-tiltás	1	0	0	1	2,9	0	0,0
Engedélyezés feltétellel	1	0	1	2	5,9	0	0,0
GVH aggályainak önkéntes figyelembe vétele	0	0	0	0	0,0	0	0,0
GVH beavatkozás összesen	2	0	1	3	8,8	0	0,0
Egyéb elutasítás	0	0	0	0	0,0	0	0,0
Engedélyezés	14	3	12	29	85,3	2	6,9
Nem engedélyköteles / nem összefonódás	2	0	0	2	5,9	0	0,0
Egyéb megszüntetés	0	0	0	0	0,0	0	0,0
Ügyek összesen	18	3	13	34	100,0	2	5,9
I. fázisban meghozott határozat	17	3	9	29			
II. fázisban meghozott határozat	1	0	4	5			
Megoszlás (%)	53	8,8	38,2	100,0			
Kérelem elmulasztása / késedelmes benyújtása	3	1	1	5			
Hivatalból indult	2	0	0	2			
Hivatalból indult ügyek megoszlása (%)	11,1	0,0	0,0	11,1			
Engedélykérelem elmulasztása / késedelme miatt kiszabott bírság (MFt)	28,5	5	5	38,5			
Eng. elmulasztása / késedelme miatti bírság megoszlása (%)	74,0	13,0	13,0	100,0			

5. Bírságok²⁷²

5.1. A Versenytanács által bírsággal zárt esetek 2009-ben

Megnevezés	Összes bírság		Végrehajtható ²⁷³		Befizetve ²⁷⁴		Hátralék	
	db	e Ft	db	e Ft	db	e Ft	db	e Ft
Fogyasztók tisztességtelen befolyásolása (Tpvt. III. fejezet)	43	906,800		670,700		655,450		15,250
Versenykorlátozó megállapodás (Tpvt. IV. fejezet)	5	5.080,000		4.531,000		4.531,000		-
Gazdasági erőfölénnyel való visszaélés (Tpvt. V. fejezet)	-	-		-		-		-
Engedélykérelem elmulasztása (Tpvt. VI. fejezet)	5	38,475		38,475		38,475		-
Összesen:	53	6.025,275		5.240,175		5.224,925		15,250

272 A táblázatok nem tartalmazzák az eljárási és végrehajtási bírságot, valamint a vállalt kötelezettségvállalás nem teljesítése miatt kiszabott bírságot, és a befizetett bírságok pedig a kamatot.

273 2008. december 31-ig.

274 2008. december 31-ig.

5.2. A bírságok befizetésének állása 2009-ben

Megnevezés	2008. év végén	2009. év végén	Változás
Kiszabott bírság (e Ft)	30.536.882	36.476.775	5.939.893
Ebből végrehajtható (e Ft)	26.523.278	31.638.066	5.114.788
	86,7%	86,7%	
Ebből: befizetett²⁷⁵ (e Ft)	25.277.876	30.239.908	4.962.032
	95,3%	95,5%	
leírva (e Ft)	871.249	473.804	93.651
	3,3%	1,5%	
hátralék (e Ft)	374.153	924.354	53.105
	1,4%	3,0%	

6. Az előző versenytörvény²⁷⁶ alapján hozott versenytanácsi határozatok a bíróságon

6.1. A versenytanácsi határozatok bírósági megtámadása

A határozat jellege	Összes határozat száma	Felülvizsgálni kért határozatok száma	A felülvizsgálni kért határozatok aránya (%)
1. Marasztalás	269	177	65,7
2. Elutasítás	333	112	33,6
3. Engedély (részbeni) megtagadása	9	1	11,1
4. Együtt	611	290	47,4

6.2. A bírósági felülvizsgálat eredményei

Elbírált felülvizsgálati keresetek közül	Összesen	Ebből: megváltoztatva		
		a jogalap	a jogalap részben	a bírság
1. Jogerősen befejezve	284	24	5	43
I. fokon	173	7	1	21
II. fokon	111	17	4	22
2. Nem jogerős ítélet (I. fok)	-	-	-	-
3. Új eljárásra utasítás	6			

275 A visszafizetésekkel csökkentve.

276 1990. évi LXXXVI. törvény a tisztességtelen piaci magatartás tilalmáról, alkalmazva a 1996. december 31-ig indult eljárásokban.

7. Versenytanács ügyzáró döntései a bíróságon (jelenlegi versenytörvény)

7.1. A versenytanácsi határozatok bírósági megtámadása 2009-es állapot

A határozat jellege	Összes határozat száma	Felülvizsgálni kért határozatok száma	A felülvizsgálni kért határozatok aránya (%)
Jogsértés megállapítása			
1997-2002. év	237	116	48,9
2003. év	50	23	46,0
2004. év	62	34	54,8
2005. év	65	36	55,3
2006. év	86	48	55,8
2007. év	78	36	44,8
2008. év	63	14	22,2
2009. év	54	25	46,3
Összesen:	695	332	47,8
Jogsértés hiányának megállapítása²⁷⁷			
1997-2002. év	376	83	22,1
2003. év	39	8	20,5
2004. év	45	8	17,8
2005. év	55	4	7,3
2006. év	31	7	22,6
2007. év	10	3	30,0
2008. év	7	-	-
2009. év	3	-	-
Összesen:	566	113	20,0
Kérelem (részbeni) elutasítása, feltételhez kötése			
1997-2002. év	29	6	20,7
2003. év	4	2	50,0
2004. év	-	-	-
2005. év	2	-	-
2006. év	3	-	-
2007. év	3	-	-
2008. év	2	-	-
2009. év	3	1	33,3
Összesen:	46	9	19,6
Együtt			
1997-2002. év	642	205 ^{278, 279}	31,9
2003. év	93	33	35,5
2004. év	107	42	39,3
2005. év	122	40	32,7
2006. év	120	55	45,8
2007. év	91	39	42,9
2008. év	72	14	19,4
2009. év	60	26	43,3
Összesen:	1307	454	34,7

277 A 2005. november 1-jét megelőzően indult eljárásokban az eljárást megszüntető határozatok, kivéve az eljárást szünetelés után megszüntető határozatokat, amelyekkel szemben nincs jogorvoslat.

278 A 2000., a 2005. és a 2009. évben további egy-egy olyan határozat felülvizsgálatát is kérte külső fél, melyekben a GVH helyt adott a kérelemnek.

279 2002-ben további két határozat felülvizsgálatát is kérték, az egyik esetben (Vj-61/2002.) a kérelem késedelmes benyújtása miatt kiszabott bírság eltörlése érdekében, a másik esetben (Vj-65/2001.) az eljárás szünetelés utáni megszüntetését elrendelő határozatot.

7.2. A felülvizsgálati keretek állása a bíróságon

1. A megtámadott határozat közül	1997.- 2001. évi	2002. évi	2003. évi	2004. évi	2005. évi	2006. évi	2007. évi	2008. évi	2009. évi	Összesen
1. Jogerősen befejezett	155	40	30	36	37	44	30	8	2	382
I. fokú (Fővárosi) Bíróságon	97	25	11	20	15	15	11	4	2	200
II. fokú (Legfelsőbb, illetve Tábla) Bíróságon	58	15	19	16	22	29	19	4	-	182
2. Nem jogerős I. fokú döntés van	-	1	-	3	2	9	4	1	1	17
3. Folyamatban van az I. fokú Bíróságon	-	-	2	1	2	3	4	5	24	41
4. Új eljárásra utasítás (jogerős)	11	1	1	2	-	3	1	-	-	19
Összesen:	166	42	33	42	41	55	39	14	27	459

7.3. A bírósági felülvizsgálat eredményei

Elbírált felülvizsgálati keretek közül	Összesen	Ebből megváltoztatva		
		a jogalap	részben a jogalap	a bírság
(1) Jogerősen befejezve	382	20	4	30
I. fokon	200	8	2	11
II. fokon	182	12	2	19
(2) Nem jogerős ítélet (I. fok)	17	-	1	2
Együtt: (1+2)	398	20	5	32

7.4. Az eljárást megszüntető versenytanács végzése²⁸⁰ bírósági megtámadása

A végzés jellege	Összesen	Felülvizsgálni kért	A felülvizsgálni kért végzések aránya (%)
A Tptv. 72. § (1) bekezdés a) pontja alapján			
2006. év	16	2	12,5
2007. év	24	6	25
2008. év	24	1	4,2
2009. év	20	1	5,0
Összesen	84	10	11,9
Kötelezettség előírásával			
2006. év	1	-	-
2007. év	23	1	4,3
2008. év	14	-	-
2009. év	4	-	-
Összesen	42	1	2,3
Együtt			
2006. év	17	2	11,8
2007. év	47	7	14,9
2008. év	38	1	2,6
2009. év	24	1	4,2
Összesen (együtt)	126	11²⁸¹	8,7

280 Ilyen döntés a 2005. november 1-je után indult eljárásban hozható.

281 A Fővárosi Bíróság a 2006-2008. években hozott végzést helybenhagyta, a 2009. évről még nem döntött.

**8. Marasztalással zárult versenytanácsi határozatok 2009-ben –
a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolásának tilalma (versenytv. III. fejezet),
valamint fogyasztókkal szemben tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalma (Fttv.)²⁸²**

VJ szám	A jogsértő magatartás megnevezése	A marasztalás alapja	A marasztalt vállalkozás(ok) neve	Kiszabott bírság (Mft)
189/2006	Az eljárás alá vont hitelkártya termékeinek kamatmentességére vonatkozóan fogyasztókat megtévesztő tájékoztatást alkalmazott.	Tpvt. 8. § (2) a)	MKB Bank Nyrt. Allianz Hungária Biztosító Zrt. Magyar Telekom Nyrt. Miles&More International GmbH	5
97/2007	Az eljárás alá vont megtévesztésre alkalmas tájékoztatást adott, az általa forgalmazott teák és a teakeverékek gyógyhatására vonatkozóan.	Tpvt. 8. § (2) b)	Oriental Herbs Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	7
116/2007	Az eljárás alá vont a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartást tanúsított kozmetikai termékeivel kapcsolatban.	Tpvt. 8. § (2) a)	L'Oréal Magyarország Kozmetikai Kft	150
136/2007	Az eljárás alá vont, az általa nyújtott „Oda-Vissza kedvezményre” vonatkozó tájékoztatásai megtévesztésre alkalmasak volt.	Tpvt. 8. § (2) a)	Magyar Telekom Nyrt.	30
144/2007	Az eljárás alá vont vállalkozások a fogyasztók megtévesztésére alkalmas tájékoztatás adtak a repülőjegyek árára, továbbá a meghirdetett százalékos kedvezményekkel kapcsolatban.	Tpvt. 8. § (2) a) Grtv. 7. § (1)	Tiszta Égbolt Kft. Sky Europe Airlines, a.s.	10
145/2007	Az eljárás alá vont a fogyasztók megtévesztésére alkalmas módon tájékoztatott különböző Nivea termékek és az Eucerin bőrápoló program termékcsaládjaihoz tartozó termékek népszerűsítése vonatkozásában.	Tpvt. 8. § (2) a)	Beiersdorf Vegyeszeti Termelő és Forgalmazó Kft.	110
178/2007	Az eljárás alá vont tájékoztatási gyakorlata a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolására alkalmas volt azáltal, hogy a reklámozott repülőjegyek árával kapcsolatos tájékoztatásai megtévesztőek voltak, illetve a repülőjegyekkel kapcsolatosan reklámozott egyes kedvezmények nem tükrözték a fogyasztó számára valós megtakarítást.	Tpvt. 8. § (2) a) d) Grtv. 7. § (1)	Wizz Air Hungary Kft.	20
182/2007	Az eljárás alá vont vállalkozások a Világhitel termékre vonatkozó kampányban alkalmazott „16.510 Ft/hó 5 millió Ft-onként” és a „Most induló banki költségek nélkül!” állításokat alkalmazták, amely alkalmas volt a fogyasztók megtévesztésére.	Tpvt. 8. § (2) a) d)	Országos Takarékpénztár és Kereskedelmi Bank Nyrt. OTP Jelzálogbank Zrt.	30
33/2008	Az eljárás alá vontak a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolására alkalmas magatartást tanúsítottak a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítási termékre vonatkozó „akár 100% visszatérítéssel” szlogenű akciójuk során.	Tpvt. 8. § (2) c) d)	K&H Biztosító Zrt. K&H Bank Zrt.	8
35/2008	Az eljárás alá vont által közzétett, a repülőjegyek árával, továbbá a meghirdetett akciókkal kapcsolatos egyes kedvezményekre vonatkozó egyes tájékoztatásai a fogyasztók megtévesztésére alkalmasak voltak.	Tpvt. 8. § (2) a) d) Grtv. 7. § (1)	Ryanair Limited	10
56/2008	Az eljárás alá vont a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartást tanúsított a RoC CompleteLift, Retin-Ox+, Retin-Ox Illumineur és Johnson's Baby termékek kapcsán adott egyes tájékoztatásaival.	Tpvt. 8. § (2) a)	Johnson & Johnson Egészségügyi és Babaápolási Termékeket Gyártó és Forgalmazó Kft.	70
82/2008	Az eljárás alá vontak az Avemar termékre vonatkozóan a nyomtatott sajtóban, betegtájékoztató füzetekben és az internetes honlapon megjelent, továbbá a közzétett TV reklámokban szereplő egyes tájékoztatásai megtévesztésre alkalmasak voltak.	Tpvt. 8. § (2) a) b) Grtv. 7. § (1)	BIROMEDICINA Első Magyar Rákkutatási Zrt. BIOPHARMA Első Magyar Biotechnológiai Kft.	18

²⁸² Nem foglalja magában a kötelezettségvállalásra tekintettel hozott megszüntető döntéseket. Azokat lásd a 11. számú táblázatban

VJ szám	A jogsértő magatartás megnevezése	A marasztalás alapja	A marasztalt vállalkozás(ok) neve	Kiszabott bírság (Mft)
86/2008	Az eljárás alá vontak a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartást tanúsítottak azzal, hogy tájékoztatásaikban a Yerba Diet, Premium Hoodia Patch, Premium Diet Patch, Human Growth Agent, Zero Nicotine, Breast Success, Oh! Érzékeny forró ajkak, Oh! Érzékeny Vágyfokozó krém, Female RX Oil és Plus, Liquid RX Plus, VP-RX Oil, Virility Pills és Patch, Enhance 9, illetve Rize2 termékekhez valótlánul kapcsoltak gyógyhatást, illetve kedvező élettani hatást, továbbá elhallgatták, hogy a Yerba Diet, Premium Hoodia Patch, Premium Diet Patch, Human Growth Agent, Zero Nicotine, Breast Success, Female RX Plus, Liquid RX Plus, VP-RX Oil, Virility Patch, Rize2 termékek nem felelnek meg a jogszabályokban foglalt előírásoknak, illetve valótlánul alkalmaztak piacelsőségi állítást a Breast Success, Enhance9, Virility Pills, Rize2, Liquid RX Plus termékekkel kapcsolatban.	Tpvt. 8. § (2) a) b) Grtv. 7. § (1)	Gold Island Kereskedelmi és Szolgáltató 2002 Bt. PG 2000 Építőipari és Szolgáltató Kft. Nature Force Kereskedelmi Kft.	8
90/2008	Az eljárás alá vont fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolására alkalmas magatartást tanúsított a „0 Ft-os bankszámla” termékével kapcsolatosan adott egyes tájékoztatásaival.	Tpvt. 8. § (2) a)	Citibank Europe plc. Magyarországi Fióktelepe	5
100/2008	Az eljárás alá vontak a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartást tanúsítottak a sporteszközökre és sportruházati termékekre vonatkozó árkedvezményeiről a szórólapjaikon, illetve internetes honlapjaikon adott tájékoztatásaikkal.	Tpvt. 8. § (2) c) d)	Intersport Austria GmbH IS Sport Kereskedelmi és Szolgáltató Bt. „Aktív Szabadidő” Kereskedelmi és Szolgáltató Kft. DEKA Kereskedelmi Kft., SPG Sportcikk Kft. Kitzinger-SPORT Kft.	5
107/2008	Az eljárás alá vont vállalkozás fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartást tanúsított, amikor az általa előállított, illetve forgalmazott egyes étrend-kiegészítők és kozmetikumok gyógyhatását állította szórólapokon és leporellókon, továbbá a Sókristály fogkrém, valamint az Acidophilus-Bifidus tekintetében a Rendelő Magazinban megjelent reklámban.	Tpvt. 8. § (2) a) b)	Egészségfarm Kft.	1
108/2008	Az eljárás alá vont vállalkozás a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartást tanúsított, amikor tájékoztatásaiban azt állította, hogy a derékfájást, takarót és párnát magában foglaló Sunpower biokerámia alvásrendszer használata alkalmas a vér meregtelenítésére, mérgező és káros anyagok megsemmisítésére, a migrén és a neuralgia csökkentésére, ösztönzi a sejtek gyógyulását, sérült sejtek regenerálódását, a sejtszövetek termelését, valamint a HerbalPower elnevezésű étrend-kiegészítőről azt állította, hogy fogyasztása elősegíti a meregtelenítést, javítja a kedélyállapotot, koncentrációképességet és az éberséget, serkenti a szexuális aktivitást és fájdalomcsillapító, valamint azt, hogy a Hydrosana elektrolízises lábfürdő meregtelenítő hatású.	Tpvt. 8. § (2) a) b)	Sonnenlicht SP Kft.	0,5
115/2008	Az eljárás alá vont fogyasztói csoportokat szervező, működtető tevékenységét a nyomtatott sajtóban megjelent tájékoztatásaival a fogyasztók megtévesztésére alkalmas módon népszerűsítette.	Tpvt. 8. § (2) a)	Euro Correct Consulting Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	41,6181
117/2008	Az eljárás alá vont az alkalmazott promóciós csomagjaiban az általa tartott nyereményjátékokról, illetve a fogyasztóknak kínált ajándékokról adott tájékoztatásokkal a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartást tanúsított.	Tpvt. 8. § (2) c)	Bakker-Holland Hungary Virágküldő Kft.	5
123/2008	Az eljárás alá vont a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartást tanúsított, amikor „Magyar értelmező kéziszótár” c. kiadványán nem tüntette fel, hogy az, korábbi hasonló szótárakon alapuló, jelentős részben archaikus kifejezéseket, sokszor nem mai értelemben, régies szóhasználattal magyarázó kiadvány.	Tpvt. 8. § (2) a)	Könyvműves Könyvkiadó Kft.	0,5
133/2008	Az eljárás alá vont egyes általa forgalmazott termékek akciós áráiról, illetőleg az általa kínált kedvezmény mértékéről az akciós újságjaiban, a plakátjain és a nyomtatott sajtóban megjelent reklámjaiban adott tájékoztatásokkal fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartást tanúsított, valamint tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatot folytatott.	Tpvt. 8. § (2) a) c) Fttv. 3. § (3), 6. § (1) c)	Penny Market Kereskedelmi Kft.	100

VJ szám	A jogsértő magatartás megnevezése	A marasztalás alapja	A marasztalt vállalkozás(ok) neve	Kiszabott bírság (Mft)
147/2008	Az eljárás alá vont a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartást, illetve tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatot folytatott, amikor tájékoztató anyagaiban azt állította, hogy a Med-Colour™ Hegyikristály szín- és fényterápiás készülék használata alkalmas a) betegségek, egészségügyi problémák megelőzésére, gyógyítására és kezelésére, illetve utókezelésére, b) testi és lelki sérülések kezelésére, c) kozmetikai kezelések hatásfokának jelentős növelésére, d) méregtelenítésre, e) külső megjelenés kedvező befolyásolására, vagy fogyasztásra, és f) az értelmi állapot vagy képességek kedvező befolyásolására, illetve egyes tájékoztató anyagaiban elhallgatta, hogy a gyógyhatások vonatkozásában szakhatóság a készüléket nem vizsgálta, máshol pedig azt sugallta, hogy szakhatóság a készüléket az állított gyógyhatások vonatkozásában vizsgálta.	Tpvt. 8. § (2) a) b) Fttv. 3. § (4) 6. § (1) b) bg) bj) 7. §	Meditens Hungary Marketing, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	10
154/2008	Az eljárás alá vont az alkalmazott szórólappal, termékkatalógusokkal és a www.yessaruhaz.hu internetes honlapon közzétett tájékoztatásokkal a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartást tanúsított a Dr. Hummel Mikrorostos Biogél elnevezésű termékkel kapcsolatban.	Tpvt. 8. § (2) a) b)	NATURA-PRO Keres- kedelmi, Szolgáltató és Fejlesztő Kft. YESS EUROPE Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	3
159/2008	Az eljárás alá vont a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartást tanúsított, illetőleg a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatot folytatott, amikor Vízkő-Ex Maxima termékéről televíziós reklámokban, www.vizko-ex.hu internetes honlapján, továbbá szórólapján és a termék használati-kezelési útmutatójában alkalmazott megtévesztő tájékoztatást, valamint az internetes honlapján, továbbá folyamatosan a szórólapon és a termék használati-kezelési útmutatójában megtévesztő állításokat tett közzé.	Tpvt. 8. § (2) a) c) Fttv. 6. § (1) b)	ORO-TEAM Kereskedelmi és Szolgáltató Bt.	0,5
162/2008	Az eljárás alá vontak tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatot folytattak, amikor az interneten is megjelenített reklámújságjaikban a Kronborg Comfort 40x40 cm-es párna esetén az árkedvezmény alapjaként feltüntetett nem akciós árat szerepeltettek.	Tpvt. 8. § (2) nem jogsértő Fttv. 6. § (1) c) jogsértő	JYSK Kereskedelmi Kft. JYSK Holding A/S	-
163/2008	Az eljárás alá vont akciós újságjaiban és az interneten egyes termékekkel kapcsolatosan közreadott tájékoztatásaival a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartást, illetve tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatot tanúsított.	Tpvt. 8. § (2) a) c) Fttv. 3. § (4)	Penny Market Kereskedelmi Kft.	3
165/2008	Az eljárás alá vontak az Örökjradék, a Családi Örökjradék és a Mega konstrukciókról adott egyes tájékoztatásokkal a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartást tanúsítottak, valamint tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatot folytatott.	Tpvt. 8. § (2) a) Fttv. 6. § (1) b)	Hild Ingatlanbefektető Kft. Hild József Örökjradék Zrt.	30
6/2009	Az eljárás alá vont mobilinternet szolgáltatási csomagjaival kapcsolatban a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartást tanúsított, amikor egyes kereskedelmi kommunikációs eszközeiben az ún. HSDPA nyári kampány keretében a Vodafone Internet Szabadon csomag kapcsán az adatforgalom időszakos vagy állandó lassításáról nem a valóságnak megfelelő tájékoztatást adott, valamint a Vodafone Connect Roaming szolgáltatás kapcsán nem adott tájékoztatást arról, hogy az 50 MB feletti adatforgalom a forgalom alapú GPRS roaming díjak alapján kerül kiszámlázásra. Fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatot folytatott, amikor egyes kommunikációs eszközeiben a Vodafone Internet Szabadon csomag népszerűsítése során az adatforgalom időszakos vagy állandó lassításáról nem a valóságnak megfelelő tájékoztatást adott, valamint elhallgatta, hogy a VMC szoftver nem ad szükségszerűen valós képet az adatforgalomról, illetve elhallgatta, hogy az 50 MB feletti adatforgalom a forgalom alapú GPRS roaming díjak alapján kerül kiszámlázásra.	Tpvt. 8. § (2) a) Fttv. 6. § (1) b)	Vodafone Magyarország Mobil Távközlési Zrt.	10
7/2009	Az eljárás alá vont a Tahiti Noni Juice, a Forever 365 Aloe Vera és egyes Prolong termékek egészségre ható tulajdonságairól, továbbá azok árkedvezményéről, az akciós készlet véges voltáról adott egyes tájékoztatásai alkalmasak voltak a fogyasztók megtévesztésére.	Tpvt. 8. § (2) a) c) d) Fttv. 3. § (4) 6. § (1) c)	Üstöki Kereskedelmi, Szolgáltató és Ügynöki Kft.	13

VJ szám	A jogsértő magatartás megnevezése	A marasztalás alapja	A marasztalt vállalkozás(ok) neve	Kiszabott bírság (Mft)
8/2009	Az eljárás alá vontak az R47-PROTUMOL ápoló krém népszerűsítése során a honlapon, a nyomtatott sajtóhirdetésben közzétett reklám gyógyhatás-állítása vonatkozásában a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolására alkalmas magatartást tanúsítottak, valamint a honlapon, a nyomtatott sajtóhirdetésben közzétett reklám gyógyhatás-állítása esetében tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatot folytattak.	Tpvt. 8. § (2) a) b) Fttv. 3. § (4)	PROPHARMATECH Kozmetikai, Egészségügyi Termékeket Gyártó, Forgalmazó, Egészségügyi és Műszaki Kutató- fejlesztő Kft. NewCell Kereskedelmi Kft.	1,7
12/2009	Az eljárás alá vont a Pannon Internet Éjjel-nappal és a Pannon Internet Éjszaka-hétféje tarifacsomagjaival kapcsolatban fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatot folytatott.	Fttv. 6. § (1)	Pannon GSM Távközlési Zrt.	15
21/2009	Az eljárás alá vont a lakáscélú hitelek és az ingatlanfedezet mellett nyújtott személyi hitelek kapcsán az ún. otthonvédelmi programról a reklámkampány során adott, továbbá a kampányidőszakokon kívül is a honlapján szereplő egyes tájékoztatásaival a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartást tanúsított.	Tpvt. 8. § (2) a) c) d)	Kereskedelmi és Hitelbank Zrt.	20
23/2009	Az eljárás alá vont az általa forgalmazott Angelli Cherry termékhez kapcsolódó marketingkommunikációs kampányokban alkalmazott „nyakba akasztó” tekintetében tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatot folytatott, a szórólapp tekintetében az üzleti döntések tisztességtelen befolyásolására alkalmas magatartást tanúsított.	Fttv. 6. § (1) ba) Gr. 12. § (1)	Törley Pezsgőpincészet Kft.	-
24/2009	Az eljárás alá vont a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartást tanúsított a SuperShock szempillaspirál, az Anew Ultimate bőroregedést készletetű éjszakai krém, a Terhességi csikok és narancsbőr elleni testápoló krém, a Testfeszesítő spray, a Vitalizáló nappali arckrém SPF 20, a Vitalizáló éjszakai hidratáló arckrém és az Intenzíven ivelő és hosszabbító szempillaspirál kapcsán egyes, a termékek hatásosságára vonatkozó tájékoztatásaival, valamint fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatot folytatott az Intenzíven ivelő és hosszabbító szempillaspirál és az Anew Clinical ráncfeltöltő kapcsán a termékek hatásosságára vonatkozó, katalógusában adott tájékoztatásaival.	Tpvt. 8. § (2) a) Fttv. 6. § (1)	AVON Cosmetics Hungary Kft.	40
35/2009	Az eljárás alá vont a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartást tanúsított, valamint fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatot folytatott, amikor valótlannal azt állította, hogy az általa forgalmazott infravörös derékalkalmos betegségek, illetve az emberi szervezet működési zavarainak, rendellenességeinek gyógyítására.	Tpvt. 8. § (2) a) Fttv. 3. § (4)	Aranyasszony Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	3
45/2009	Az eljárás alá vont tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatot folytatott, amikor tájékoztatásaiban félreérthetően azt sugallta, hogy az ELF Gemini üvegyapot 50 mm-es és 100 mm-es változatai egy áron vásárolhatók meg és a 100 mm-es tekercs 18 m ² lefedésére alkalmas.	Fttv. 6. § (1) b) c)	BauMax Magyarország Kereskedelmi Zrt.	-
47/2009	Az eljárás alá vont „3000 perc ajándékba” elnevezésű akciójában tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatot folytatott a televíziós reklámban az „új T-Mobile előfizetés mellé 3000 percnyi beszélgetést ajándékba adunk”, a rádióreklámban a „ha év végéig új T-Mobile havidíjas vagy Dominó előfizetést vásárolsz, 3000 percnyi beszélgetést ajándékba kapsz”, a járműreklámon, a fotocellás ajtón és az óriásplakáton megjelenő „új Dominó és általános előfizetőknek” állítás megjelentetésével.	Fttv. 6. §, 7. §	Magyar Telekom Nyrt.	20
57/2009	Az eljárás alá vont jogsértően adott tájékoztatást az általa forgalmazott Yakimoto elektromos kerékpár által megtehető maximális távolságról, amelyet reklámújságban, továbbá honlapokon és áruházi táblákon megjelentetett.	Tpvt. 8. § (2) a) Fttv. 6. § (1) ba)	Praktiker Építési- és Barkácsipiacok Magyarország Kft.	-
58/2009	Az eljárás alá vont a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartást tanúsított az általa értékesített CDO-kötvények ún. Tájékoztató leírásainak alkalmazásával.	Tpvt. 8. § (2) a)	K&H Bank Zrt.	40
66/2009	Az eljárás alá vont a közzétett reklámjaiban 1, 2 illetve 3 napon belül történő és más hasonlóan rövid időtartamú hitelfolyósítást ígért, habár azt nem tudta megvalósítani, valamint honlapján egyedülállóként hirdette szolgáltatását, noha az valójában nem tekinthető egyedülállóknak a piacon.	Fttv. 6. § (1) a) bd)	PBB Credit Kft.	4

VJ szám	A jogsértő magatartás megnevezése	A marasztalás alapja	A marasztalt vállalkozás(ok) neve	Kiszabott bírság (MFt)
70/2009	Az eljárás alá vont fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatot tanúsított, amikor egyes kommunikációs eszközeiben valótlan állításokat tett az Update péksüteményekkel kapcsolatban, valamint akkor is fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatot tanúsított, amikor egyes kommunikációs eszközein az „Egészség Világdíj 2009, Norbi Update” feliratot szerepeltette.	Fttv. 6. § (1) b) Éhf. 10. § (2) a) b)	Update Magyarország Kereskedelmi és Szolgáltató Zrt.	3
71/2009	Az eljárás alá vont tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatot folytatott, amikor tájékoztatásaiban „Az árban a Nr. 1 most már Magyarországon is” „Az árban a Nr. 1” és „A KiK-vásárlók megszavazták: Ők itt vásárolnak a Nr. 1 *-nél” kijelentéseket tette.	Fttv. 6. § (1) c)	KiK Textil és Non-Food Kft.	1
78/2009	Az eljárás alá vont a „13 éves akció” kapcsán fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatot folytatott, amikor az interneten is közzétett reklámságjában és az üzleteinél elhelyezett plakátokon a trappista sajt vonatkozásában csalogató reklámot tett közzé, valamint a „13 éves akció” kapcsán, amikor az interneten is közzétett reklámságjában és az üzleteinél elhelyezett plakátokon közzétett maximális mennyiségtől eltérően esetenként korlátozta a fogyasztók által az egyes akciók árúkból megvásárolható mennyiséget.	Fttv. 3. § (4) 6. § (1) b)	Penny Market Kereskedelmi Kft.	30
84/2009	Az eljárás alá vont az OTP Alap, illetve az OTP Net számlacsomagok vonatkozásában, egyes kommunikációs eszközeinek az alkalmazásával a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartást tanúsított, illetőleg fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatot folytatott.	Tpvt. 8. § (2) c) Fttv. 3. § (4)	OTP Bank Nyrt.	10
88/2009	Az eljárás alá vont a meghirdetett Kidz Alive Gyermekek farsangi jelmezek hirdetései tekintetében tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatot folytatott.	Fttv. 6. § (1) ba)	Aldi Magyarország Élelmiszer Kereskedelmi Bt.	1
92/2009	Az eljárás alá vont a Hollywood Patch elnevezésű termék népszerűsítése során tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatot folytatott, amikor internetes honlapján és televíziós reklámjaiban a termék tulajdonságairól valótlan állításokat tett közzé.	Fttv. 6. § (1) b), 14. §	Telemarketing International Kft.	3
94/2009	Az eljárás alá vont a betétgyűjtési akciója során a fogyasztókkal szemben tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatot folytatott, mert a vizsgált kampánya során alkalmazott egyes kommunikációs eszközein arról tájékoztatta a fogyasztókat, hogy a kamat mértéke 11 %, azonban a hirdetett kamat elérését korlátozó további lényeges információt nem adott tájékoztatást.	Fttv. 7. §	Kinizsi Bank Zrt.	-
Összesen: 47 marasztaló határozat			Bírság: 895,8181 M Ft	

9. A versenyt korlátozó megállapodásokkal kapcsolatos versenytanácsi határozatok 2009-ben (versenytörvény IV. fejezet)²⁸³

VJ szám	A megállapodás résztvevői	A megállapodás típusa	A határozat	A bírság összege (MFt)
130/2006	Strabag Építő Zrt., EGÚT Egri Útépítő Zrt., Swietelsky Építő Kft., Colas Dunántúli Út- és Vasútépítő Zrt., HE-DO Útépítő, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	horizontális	jogszerűtlen megállapodás	2906
166/2006	LCP Systems Kft. „f.a.”, MITAC International Corporation, HAMEX Zrt., RRC Hungary Kft., Speedshop Kft.	vegyes	jogszerűtlen megállapodás	103
57/2007	Magyar Pékszővetség, ALBA-KENYÉR Sütőipari Zrt., BÁCSKA Sütő- és Édesipari Kft., Ceres Sütőipari Zrt., Delta Pékség Sütőipari és Kereskedelmi Kft., Európa-Pék Export, Import Kereskedelmi és Szolgáltató Kft., Ferrosüt Sütő- és Édesipari Kft., Jász-Sütőház Kft., Karamell-Ingatlan Ingatlanüzemeltető Zrt. "va", Kurdi Family Pék Kft., Lővér Sütő Zrt., Pannon Sütő Kft., Szolnoki Sütőipari Zrt., Tatabányai Sütőipari Kft., Univer Coop Zrt., Zalaco Zrt., Zsemle '93 Kft.	horizontális	jogszerűtlen megállapodás	76

²⁸³ Nem foglalja magában a kötelezettségvállalásra tekintettel hozott megszüntető döntéseket. Azokat lásd a 11. számú táblázatban

VJ szám	A megállapodás résztvevői	A megállapodás típusa	A határozat	A bírság összege (MFt)
7/2008	Castrol Hungária Kereskedelmi Kft.	vertikális	jogszerűtlen megállapodás	-
18/2008	Allianz Bank Zrt., AXA Bank Europe SA Magyarországi Fióktelepe, Banco Popolare Hungary Bank Zrt., BNP Paribas Magyarországi Fióktelepe, Budapest Bank Nyrt., CIB Bank Zrt., Citibank Europe plc Magyarországi Fióktelepe, Commerzbank Zrt., Credigen Bank Zrt., Dresdner Bank AG Magyarországi Fióktelep, Erste Bank Hungary Nyrt., ING Bank N.V. Magyarországi Fióktelepe, KDB Bank (Magyarország) Zrt., Kereskedelmi és Hitelbank Zrt., Magyar Cetelem Bank Zrt., Magyar Külkereskedelmi Bank Zrt., Magyarországi Volksbank Zrt., MasterCard Europe S.p.r.l., Merkantil Váltó és Vagyonbefektető Bank Zrt., OTP Bank Nyrt., Raiffeisen Bank Zrt., Sopron Bank Burgenland Zrt., Takarékbank Zrt., UniCredit Bank Zrt., Visa Europe Ltd.	vegyes	jogszerűtlen megállapodás	1992
51/2008	Magyar Országos és Budapesti Fodrász, Fogtechnikus, Kéz-, Lábápoló és Műkörömpítő, Szikvízkészítő, Kelmefestő-Vegyztisztító Szakmai Ipartestület	horizontális	jogszerűtlen megállapodás	3
Összesen: 6 határozat				Bírság: 5080 MFt

10. A vállalkozások összefonódásának ellenőrzése 2009-ben (versenytörvény VI. fejezet)

VJ szám	A közvetlen résztvevők	Az összefonódás típusa	A határozat
124/2008	Bonitas 2002 Befektető és Tanácsadó Kft., Forrás Vagyonkezelési és Befektetési Nyrt. Tendre Takarmányipari Kft.	23. § (1) b) 23. § (2) a) irányításszerzés (horizontális)	engedélyezve I. fázisban hivatalból indult engedélykérés elmulasztása miatt 17 MFt bírság
125/2008	Tendre Takarmányipari Kft. Bábolna Takarmányipari Kft.	23. § (1) b) irányításszerzés (horizontális)	engedélyezve I. fázisban hivatalból indult engedélykérés elmulasztása miatt 10 MFt bírság
144/2008	Agrofert Holding a.s. Agropol Group a.s.	23. § (1) b) 23. § (2) a) irányításszerzés (horizontális)	engedélyezve I. fázisban
146/2008	Strabag SE Cemex Austria AG	23. § (1) b) 23. § (2) a) irányításszerzés (vegyes és egyéb)	engedélyezve kötelezettségvállalással II. fázisban
151/2008	Hídtechnika, Hídépítő, Karbantartó és Szigetelő Kft. Adeptus Mérnöki, Építőipari és Kereskedelmi Zrt.	23. § (1) b) 23. § (2) a) irányításszerzés (vegyes és egyéb)	engedélyezve I. fázisban
158/2008	Magyar Telekom Nyrt. ViDaNet Kábeltelevíziós Szolgáltató Zrt.	23. § (1) b) 23. § (2) a) irányításszerzés (horizontális)	elutasítva II. fázisban
160/2008	Feketesas Pharma Kereskedelmi és Szolgáltató Kft. Panda Patika Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	23. § (1) b) 23. § (2) a) irányításszerzés (horizontális)	engedélyezve I. fázisban
2/2009	Motherson Sumi Systems Ltd., Samvardhana Motherson Finance Ltd. & Associates Visiocorp Holding Hungary Kft.	23. § (1) b) 23. § (2) a) irányításszerzés (vegyes és egyéb)	engedélyezve I. fázisban

VJ szám	A közvetlen résztvevők	Az összefonódás típusa	A határozat
9/2009	Dusla a.s. Devecseri Agrokémiai Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	23. § (1) b) 23. § (2) a) irányításszerzés (horizontális)	engedélyezve I. fázisban
11/2009	Pharmanova Vagyongazdálkodó Zrt. Europatika Gyógyszertár-üzemeltető és Szolgáltató Kft., Gyógyszertár Gyógyszertár-üzemeltető és Szolgáltató Kft., MIX Kereskedelmi és Vendéglátó Kft., Nyíregy-Pharma Gyógyszerkereskedelmi Kft., Fehérvár-Pharma Gyógyszerkereskedelmi Kft., Első AW Kereskedelmi 2008. Kft., Harmadik AW Kereskedelmi 2008. Kft.	23. § (1) b) 23. § (2) a) irányításszerzés (horizontális)	engedélyezve kötelezettségvállalással I. fázisban
14/2009	Hungaropharma Gyógyszerkereskedelmi Zrt. Vektrum Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	23. § (1) b) 23. § (2) a) irányításszerzés (vegyes és egyéb)	engedélyezve II. fázisban
17/2009	Shell Hungary Kereskedelmi Zrt. Tesco Global Áruházak Zrt.	23. § (1) b) 23. § (2) c) irányításszerzés (horizontális)	engedélyezve I. fázisban
18/2009	Magyar Telekom Távközlési Nyrt. KFKI Direkt Kft.	23. § (1) b) 23. § (2) a) irányításszerzés (horizontális)	engedélyezve I. fázisban
33/2009	Samsung Electronics Co., Ltd. Samsung Elektro-Mechanical Co., Ltd.	23. § (1) c) közös vállalkozás létrehozása (vegyes és egyéb)	engedélyezve I. fázisban
36/2009	Kabai Táp és Takarmányfeldolgozó Zrt. PANNONMILL-TAKARMÁNY Takarmányipari Kft.	23. § (1) b) 23. § (2) a) irányításszerzés (vegyes és egyéb)	engedélyezve I. fázisban
41/2009	COOP Szolnok Kereskedelmi Zrt. HÉLIKER Kereskedelmi Zrt.	23. § (1) b) 23. § (2) a) irányításszerzés (horizontális)	engedélyezve I. fázisban
55/2009	Észak-magyarországi Regionális Vízművek Zrt. Duna Menti Regionális Vízmű Zrt., Tiszamenti Regionális Vízművek Zrt.	23. § (1) b) 23. § (2) c) irányításszerzés (horizontális)	nem engedélyköteles
56/2009	CIL BUDA SQUARE Ingatlanhasznosító Kft. Óbudai Dunapart Irodaház Központ Kft.	23. § (1) b) 23. § (2) d) irányításszerzés (horizontális)	engedélyezve I. fázisban engedélykérelem késedelmes benyújtása miatt 1,5 Mft bírság
61/2009	ÖKOMBI GmbH Hungarokombi Kombinált Fuvarozást Szervező Kft.	23. § (1) b) 23. § (2) a) irányításszerzés (vegyes és egyéb)	engedélyezve I. fázisban
64/2009	NYÍRZEM Nyírség-Zemplén Coop Kereskedelmi Zrt. Mezőkövesd COOP INVEST Vagyongazdálkodó Zrt.	23. § (1) b) 23. § (2) a) irányításszerzés (vegyes és egyéb)	engedélyezve I. fázisban
76/2009	Magyar Telekom Távközlési Nyrt. International System House Kft.	23. § (1) b) 23. § (2) a) irányításszerzés (vegyes és egyéb)	engedélyezve II. fázisban

VJ szám	A közvetlen résztvevők	Az összefonódás típusa	A határozat
77/2009	Crosco Integrated Drilling & Well Services, Company, Ltd. Drill-Trans Szállító- Járműfenntartó és Szolgáltató Zrt.	23. § (1) b) 23. § (2) a) irányításszerzés (vertikális)	engedélyezve I. fázisban
81/2009	Speditons Holding GmbH Raabersped Speditionsgesellschaft m.b.H	23. § (1) b) 23. § (2) a) irányításszerzés (horizontális)	nem engedélyköteles
82/2009	Hungaropharma Gyógyszerkereskedelmi Zrt. Gyógyszerellátó Hálózat Kft.	23. § (1) b) 23. § (2) a) irányításszerzés (vegyes és egyéb)	engedélyezve II. fázisban
86/2009	Ringier AG Europress Lapkiadó Kft., Euromédia Lapkiadó Bt.	23. § (1) b) 23. § (2) a) irányításszerzés (vertikális)	engedélyezve I. fázisban
99/2009	Wallis Befektetési, Gazdasági Tanácsadó és Vagyonkezelő Zrt. WestLB Hungaria Bank Zrt.	23. § (1) b) 23. § (2) a) irányításszerzés (horizontális)	engedélyezve I. fázisban
100/2009	Tendre Takarmányipari Kft. Foring Fuvarozó és Szolgáltató Kft.	23. § (1) b) 23. § (2) a) irányításszerzés (vegyes és egyéb)	engedélyezve I. fázisban engedélykérelem késedelmes be- nyújtása miatt 5 MFt bírság
106/2009	Magyarországi Volksbank Zrt. BNP Paribas Magyarországi fióktelepe	23. § (1) b) 23. § (2) a) irányításszerzés (horizontális)	engedélyezve I. fázisban
109/2009	CSIM Pte. Ltd. Tendre Takarmányipari Kft.	23. § (1) b) 23. § (2) a) irányításszerzés (vegyes és egyéb)	engedélyezve I. fázisban
125/2009	COPÉ Vagyonhasznosító és Szolgáltató Zrt. PÉCS-COOP Kereskedelmi Zrt.	23. § (1) b) 23. § (2) a) irányításszerzés (horizontális)	engedélyezve I. fázisban
126/2009	Sole-Mizo Tejtermék Gyártó, Forgalmazó és Szolgáltató Zrt. Danone Tejtermék Gyártó és Forgalmazó Kft.	23. § (1) b) irányításszerzés (horizontális)	engedélyezve I. fázisban
135/2009	Waberer's Holding Vagyonkezelő Zrt. Inforatio Számítástechnikai Tanácsadó és Szoftver Kft.	23. § (1) b) 23. § (2) a) irányításszerzés (vegyes és egyéb)	engedélyezve I. fázisban
141/2009	Globe Acquisition Corporation Avocent Corporation	23. § (1) b) 23. § (2) a) irányításszerzés (horizontális)	engedélyezve I. fázisban
142/2009	ELMIB Energetikai Szolgáltató Zrt., Tatabánya Megyei Jogú Város Önkormányzata Tatabányai Erőmű Kft.	23. § (1) b) 23. § (2) a) irányításszerzés (vertikális)	engedélyezve I. fázisban engedélykérelem késedelmes be- nyújtása miatt 4,975 MFt bírság

11. Kötelezettségvállalásra tekintettel hozott ügyzáró döntések 2009-ben

VJ szám	A kifogásolt magatartás megnevezése	Az eljárás alá vont vállalkozás(ok) neve	Kötelezettségvállalás
84/2007	Az eljárás alá vont a nyilvántartásba vételi eljárások során felszámított nyilvántartásba vételi (regisztrációs) díjak megállapításával és kivetésével kapcsolatos, illetve az azt megelőző, a regisztrációs díjakat megállapító határozatai versenykorlátozó hatásúak voltak.	Békés Megyei Ügyvédi Kamara	Az eljárás alá vont vállalta, hogy egységes regisztrációs díjat fog alkalmazni és a jövőben is csak meghatározott mértékben emeli azt meg. Ezen felül a már beszedett magasabb összegű regisztrációs díjak és az újonnan megállapított díj különbözetét visszautalja a befizetőknek.
63/2008	Az eljárás alá vont az egyoldalú szerződésmódosításával a szabad felhasználású és a lakáscélú jelzáloghitelek egyes termékei esetében az elő- és végtörlesztési díjat indokolatlan mértékben megemelte és így visszaélt az erőfölényével.	Raiffeisen Bank Zrt.	Az eljárás alá vont vállalta, hogy az érintett szerződésekkel kapcsolatban az elő- és végtörlesztési díjak tekintetében alacsonyabb összeget állapít meg és ennek, valamint a már befizetett korábbi, indokolatlanul magas díjak különbözetét, 13.000 forintot 2009. augusztus 31-ig visszatéríti az ügyfeleinek.
10/2009	Az eljárás alá vontak által a TV2 televíziós csatornán 2008 őszétől sugárzott Megasztár 4 című szórakoztató tehetségkutató műsor élő adásaiban elhangzott információk és szavazatok küldésére buzdító felhívások tévesen azt a képzetet kelthették a fogyasztókban, hogy minél több telefonos szavazatot adnak le, annál nagyobb az esélye annak, hogy az általuk támogatott versenyzők kerüljenek a verseny Fináléjába.	MTM-SBS Televízió Zrt., INTERAKTÍV Televízió Műsorkészítő Kft.	Az eljárás alá vontak vállalták, hogy visszatérítik szavazataik költségeit azon nézőknek, akik a „Megasztár 4.” című műsor 8. döntőjében – a 7. döntő zárásától a 8. döntőben a zsűri döntésének kihirdetéséig – a műsor zsűrije által a nézők szavazataitól függetlenül továbbjutott versenyzőre szavaztak.
54/2009	Az eljárás alá vont az általa forgalmazott, és a „Válogatott magyar aranyérmek utánveretei” sorozat első darabját képező, Ferenc József aranyérmek utánveretének népszerűsítéséhez használt reklámokban kedvezményes, 1990,- Ft-os áron hirdette az érmét, az érméhez kedvezményes áron azonban valószínűsíthetően csak a a fogyasztó juthatott hozzá, aki az egész sorozatra megrendelést adott le.	dr. Schmidt & dr. Köröstyös Kft.	Az eljárás alá vont vállalta, hogy a „Válogatott magyar aranyérmek utánveretei” sorozat és más sorozatok értékesítése során belső képzés keretében ismételten tájékoztatja az ügyfélszolgálaton dolgozó munkatársait a reklámkampánya során követendő gyakorlatról, különösen az egyes érmék áráról, továbbá visszatéríti a félértékesített ügyfeleinek az eredeti és a kedvezményes ár különbözetét.

A GVH EGYÉB TEVÉKENYSÉGEI ÉS JELLEMZŐI

12. A GVH versenykultúra fejlesztésére irányuló tevékenysége 2009-ben

Sajtó híradások a GVH-ról 2009-ben

GVH-ról megjelent cikkek, írások száma országos napilapokban	960
GVH-ról megjelent híradások szakmai, illetve gazdasági hetilapokban	190
GVH-ról megjelent híradások az elektronikus médiában (rádió, televízió)	60

A hivatal ismeretterjesztő tevékenysége

Iskolarendszerű oktatás keretében oktató munkatársak száma	8
Különböző médiumoknak adott interjúk száma	60
Szakmai publikációk száma	30
Munkatársak által tartott szakmai előadások	47
A hivatal által diákok számára kiírt pályázatra beérkezett munkák száma	21

13. Az OECD-GVH Budapesti Versenyügyi Regionális Oktatási Központ 2009. évi rendezvényei

Téma	Időpont	Résztevők és előadók száma	Résztevő országok / intézmények
Európai versenyjogi szeminárium nemzeti bírók részére	február 13-14.	34 + 6	Bosznia-Hercegovina, Csehország, Egyesült Királyság, Észtország, Franciaország, Hollandia, Horvátország, Lengyelország, Lettország, Litvánia, Macedónia, Magyarország, Olaszország, Románia, Svédország, Szlovákia Előadók: Egyesült Államok, GVH, Németország, OECD, Olaszország, Svédország
Szeminárium a vertikális korlátozásokról	március 9-13.	27 + 6	Albánia, Azerbajdzsán, Fehéroroszország, Bosznia-Hercegovina, Bulgária, Grúzia, Horvátország, Macedónia, Moldova, Oroszország, Örményország, Románia, Szerbia, Ukrajna Előadók: Egyesült Királyság, Franciaország, GVH, Kanada, Németország, OECD
Szeminárium összeolvadások vizsgálatáról	április 27-30.	16 + 5	Albánia, Azerbajdzsán, Fehéroroszország, Bosznia-Hercegovina, Bulgária, Grúzia, Horvátország, Macedónia, Moldova, Oroszország, Örményország, Szerbia, Ukrajna Előadók: Egyesült Államok, GVH, OECD
Szeminárium a versenykorlátozó megállapodásokról (Albánia)	június 15-17.	34 + 12	Albánia, Azerbajdzsán, Fehéroroszország, Bosznia-Hercegovina, Bulgária, Horvátország, Koszovó, Macedónia, Moldova, Oroszország, Örményország, Románia, Ukrajna Előadók: Albánia, Egyesült Államok, Finnország, GVH, Írország, OECD
Kéthetes szeminárium versenypolitikai témákról	július 6-17.	53* + 12 * a mindkét héten részt vevő nemzeti szakértőket 2 főnek számítjuk	Albánia, Fehéroroszország, Bosznia-Hercegovina, Bulgária, Észtország, Horvátország, Kazahsztán, Lettország, Litvánia, Macedónia, Moldova, Oroszország, Románia, Szerbia, Ukrajna Előadók: Egyesült Királyság, Európai Bizottság, GVH, Németország, OECD
Szeminárium kartellekről és versenykorlátozó megállapodásokról	szeptember 28. – október 2.	15 + 4	Albánia, Azerbajdzsán, Fehéroroszország, Bosznia-Hercegovina, Bulgária, Grúzia, Horvátország, Macedónia, Moldova, Oroszország, Örményország, Románia, Szerbia, Ukrajna Előadók: GVH, Kanada, OECD, Svédország
ROK vezetői találkozó	november 6.	23 + 3	Albánia, Ausztria, Bosznia-Hercegovina, Bulgária, Grúzia, Horvátország, Macedónia, Moldova, OECD, Örményország, Portugália, Románia, Szerbia, Szlovákia, Ukrajna Előadók: Ausztria, GVH, Portugália
Európai versenyjogi szeminárium nemzeti bírók részére	november 20-21.	42 + 6	Bulgária, Csehország, Finnország, Franciaország, Hollandia, Horvátország, Izrael, Lengyelország, Lettország, Litvánia, Magyarország, Olaszország, Portugália, Románia, Svédország, Szlovénia Előadók: Egyesült Államok, Európai Bizottság, GVH, OECD, Svédország
Versenypolitika és versenyfelügyelet a légitforgalmi szektorban	december 1-4.	25 + 11	Albánia, Fehéroroszország, Bosznia-Hercegovina, Bulgária, Grúzia, Horvátország, Macedónia, Moldova, Oroszország, Örményország, Románia, Szerbia, Ukrajna Előadók: Egyesült Királyság, Európai Bizottság, GVH, Hollandia, Magyarország, OECD

14. A GVH anyagi helyzete

A 2009. évi költségvetés alakulása (Mft)

Megnevezés	Eredeti előirányzat	Módosított előirányzat ²⁸⁴	Teljesítés
Működési költségvetés			
Személyi juttatások	982,2	1144,4	1095,2
Munkaadókat terhelő járulékok	293,6	342,1	320,5
Dologi kiadások	272,5	466,1	421,4
Egyéb működési célú támogatások, kiadások	40,0	149,1	129,0
Felhalmozási költségvetés			
Intézményi beruházási kiadások	19,0	19,0	10,7
Kölcsönök		0,6	0,6
Költségvetési kiadások összesen	1607,3	2121,3	1977,4
Működési költségvetés			
Működési bevételek		271,7	271,7
Felhalmozási költségvetés			
Felhalmozási bevételek		0,8	0,8
Kölcsönök		0,6	0,6
Előirányzat-maradvány		156,8	156,8
Támogatás	1607,3	1691,4	1691,4
Költségvetési bevétel összesen	1607,3	2121,3	2121,3
Fejezeti egyensúlyi tartalék	45,1		

284 Eredője a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény 43/A §-ában foglalt rendelkezéseknek megfelelően, az ott előírt célokra való felhasználás, valamint többlettámogatásból, maradványfelhasználásból, technikai segítségnyújtásból származó módosulás.

A GAZDASÁGI VERSENYHIVATAL SZERVEZETE

(2010. január 1.)

